

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 06.04.2022 kl. 09:30

Møtested: BUL-salen

Arkivsak: 19/04402

Mulige forfall meldes snarest til Grethe Ruud Hansen, gh563@kirken.no.

KRISTIANSAND S, 05.04.2022

Grethe Ruud Hansen
Sekretær

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04402-169	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
24/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Godkjenning av innkalling og saksliste 06.04.2022

Vedlegg:

Timeplan 06.04.2022

Innkalling og saksliste Agder og Telemark bispedømmeråd 06.04.2022

Saksorientering

Følgende saker behandles for lukkede dører: 26 - 28

Forslag til vedtak

Følgende saker behandles for lukkede dører: 26 - 28

Innkalling og saksliste godkjennes

AGDER OG TELEMARSK BISPEDØMMERÅD

03/22 - Timeplan 6. april 2022

Kl. 09:30	Odd-Inge Uleberg åpner møtet med en andakt	
SAK ATBR 24/22	Godkjenning av innkalling og sakliste	
SAK ATBR 25/22	Godkjenning av protokoll fra 12.01.2022	
SAK ATBR 26/22	Tilsetting kapellan i Eidanger Saksordfører: Kathrine T Skjerdal	u-off
SAK ATBR 27/22	Tilsetting kapellan i Porsgrunn Saksordfører: Ruth Nordstrand	u-off
SAK ATBR 28/22	Tilsetting sokneprest i Lindesnes Saksordfører: Markus Westermoen	u-off
SAK ATBR 29/22	Strategiplan Agder og Telemark bispedømme 2022 - 2025 Saksordfører: Odd-Inge Uleberg	

Lunsj kl. 11.30 – 12.00

SAK ATBR 30/22	Styrerepresentasjon Familievernkontorene i Vest-Agder og Aust-Agder Saksordfører: Torunn Tørå
SAK ATBR 31/22	Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring Saksordfører: Solveig Botnen Eide
Sak ATBR 32/22	Høring om regler for valg av leke medlemmer av bispedømmeråd og kirkemøtet Saksordfører: Terje Damman

- SAK ATBR 33/22 Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelige organer
Saksordfører: Turid T Torland
- SAK ATBR 34/22 Høring rekrutteringsstilling – Prest under utdanning
Saksordfører: Stein Reinertsen
- SAK ATBR 35/22 Høring – endring av regler gjeldende «tilhørige»
Saksordfører: Per Gunnar Pedersen
- SAK ATBR 36/22 Eventuelt
- SAK ATBR 37/22 Referatsaker
1. Årsrapport 2021 Agder og Telemark bispedømme
 2. Statsbudsjettet 2022 – Endelig tildelingsbrev med vedlegg
 3. Søknad om støtte: Brev og prosjektbeskrivelse TV Vårt Land AS (TVL)
- SAK ATBR 38/22 Orienteringssaker
1. Orientering fra biskopen
 2. Orientering fra bispedømmerådets medlemmer
 3. Orientering fra stiftsdirektøren

Slutt ca kl 16.00

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd

2020 - 2023

 Møtedato: 06.04.2022 kl. 09:30 – 16:00

Møtested: BUL-salen

Arkivsak: 19/04402

 Velkommen til bispedømmerådsmøte 6. april 2022.

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf 38105120 eller e-post gh563@kirken.no.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

Odd-Inge Uleberg innleder møtet med liten andakt.

Følgende saker behandles for lukkede dører: 26 – 28.

La oss huske på bispedømmerådsmøtet i bønn.

SAKSLISTE**Godkjenning av innkalling og saksliste**

24/22 19/04402-169 Godkjenning av innkalling og saksliste 06.04.2022

Godkjenning av protokoll

25/22 19/04402-168 Godkjenning av protokoll fra 28.02.2022

Tilsettingssaker

26/22 22/00454-6 Tilsetting kapellan i Skien prosti med Eidanger sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

27/22 22/00448-11 Tilsetting kapellan i Skien prosti med Porsgrunn sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

28/22 22/00451-10 Tilsetting sokneprest i Lister og Mandal prosti med Lindesnes sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Saker til behandling

29/22 21/02958-3 Strategiplan Agder og Telemark bispedømme 2022 - 2025

30/22	22/01085-1	Styrerepresentasjon Familievernkontorene i Vest-Agder og Aust-Agder
31/22	22/00996-2	Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring
32/22	22/00779-2	Høring om regler for valg av leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet
33/22	22/00742-2	Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelige organer
34/22	22/01068-2	Høring rekrutteringsstilling - Prest under utdanning
35/22	22/01028-2	Høring - endring av regler gjeldende "tilhørige"
36/22	18/01713-31	Eventuelt 06.04.2022

Orienteringssaker

37/22	19/04887-64	Referatsaker 06.04.2022
38/22	19/04887-65	Orienteringssaker 06.04.2022

Kristiansand, 29.03.2022

Per Gunnar Pedersen
Leder av bispedømmerådet

Aslak Wegge
Stiftsdirektør

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04402-168	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
25/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Godkjenning av protokoll fra 28.02.2022

Vedlegg:

Protokoll Agder og Telemark bispedømmeråd 28.02.2022

Saksorientering

Skriv inn teksten her.

Forslag til vedtak

Protokollen fra 28.02.2022 godkjennes som den er

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteprotokoll

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 28.02.2022 kl. 09:30 – 14:30

Møtested: BUL-salen

Arkivsak: 19/04402

Til stede: Per Gunnar Pedersen, leder
Stein Reinertsen, biskop
Odd-Inge Rønning Uleberg, sak 12 – 23
Terje Damman
Turid Torland Håland
Kathrine Tallaksen Skjerdal
Markus Westermoen
Torunn Tørå
Solveig Botnen Eide

Møtende
varamedlemmer: Gerd Ruth Rosland Nordstrand

Forfall: Håkon Kolstad Varhaug

Andre: Albert Martin Walla, PF

Adm: Aslak Wegge, stiftsdirektør
Bjarne Nordhagen, personalsjef,
Ole Jørgen Sagedal, sak 10 – 15
Tore Gullaksen, sak 17
Rune Rasmussen, sak 20
Trine H Syvertsen, sak 20 -21

Protokollfører: Grethe Ruud Hansen

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
10/22 Innkalling og saksliste 28.02.2022	3
Godkjenning av protokoll	
11/22 Godkjenning av protokoll 12.01.2022	3
Tilsettingssaker	
12/22 Tilsetting sokneprest i Bamble prosti med Bamble og Herre sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	4
13/22 Tilsetting sokneprest i Kristiansand domprosti med Søgne sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	5
14/22 Tilsetting sokneprest i Øvre Telemark prosti med Holla og Helgen sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	6
15/22 Tilsetting kapellan i Kristiansand domprosti med Lund sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	7
Saker til behandling	
16/22 Regnskap 2021	8
17/22 Årsrapport 2021 Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd	9
18/22 Fordeling OVF-midler 2022	9
19/22 Filmprosjektet "Prestens hemmelighet" - søknad om støtte fra Agder- og Telemark bispedømmeråd	11
20/22 Rapport og strategiplan for HEL-inkluderingsarbeid i bispedømmet	11
21/22 Eventuelt 28.02.2022	12
Orienteringssaker	
22/22 Referatsaker 28.02.2022	13
23/22 Orienteringssaker 28.02.2022	14

Kristiansand, 02.03.2022

Grethe Ruud Hansen
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste**10/22 Innkalling og saksliste 28.02.2022**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	10/22

Forslag til vedtak

Sakene 12-15 behandles for lukkede dører
Innkalling og saksliste godkjennes som de er

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:**Møtebehandling**

Terje Damman meldte to saker til Eventuelt:

1. Offentlige dokumenter ifbm visitaser
2. Offentlig postjournal fra menighetsråd og fellesråd

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak – 9 stemmer

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Sakene 12-15 behandles for lukkede dører
Innkalling og saksliste godkjennes som de er

Godkjenning av protokoll**11/22 Godkjenning av protokoll 12.01.2022**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	11/22

Forslag til vedtak

Protokollen fra 12.01.2022 godkjennes som den er

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:**Møtebehandling****Votering**

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak – 9 stemmer

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Protokollen fra 12.01.2022 godkjennes som den er

Tilsettingssaker**12/22 Tilsetting sokneprest i Bamble prosti med Bamble og Herre sokn som tjenestested**

Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	12/22

Forslag til vedtak

Som sokneprest i Bamble prosti med Bamble og Herre sokn som tjenestested tilsettes:

1. Martin Brenne Wigtil
2. Thorild S. Svanemyr
3. Janne Sannesmoen

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:**Møtebehandling****Votering**

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak – 10 stemmer

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Som sokneprest i Bamble prosti med Bamble og Herre sokn som tjenestested tilsettes:

1. Martin Brenne Wigtil
2. Thorild S. Svanemyr
3. Janne Sannesmoen

13/22 Tilsetting sokneprest i Kristiansand domprosti med Søgne sokn som tjenestested

Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	13/22

Forslag til vedtak

Som sokneprest i Kristiansand domprosti med Søgne sokn som tjenestested tilsettes:

1. Olav Trømborg
2. Anne Bjørnholmen Øvensen
3. Per Hjemdal

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Kathrine Tallaksen Skjerdal foreslo Per Hjemdal som kandidat nr 2 og Anne Bjørnholmen Øvansen som kandidat nr 3.

Votering

1. Olav Trømborg	enstemmig
2. Anne Bjørnholmen Øvansen	6 stemmer
Per Hjemdal	4 stemmer
3. Per Hjemdal	enstemmig

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Som sokneprest i Kristiansand domprosti med Søgne sokn som tjenestested tilsettes:

1. Olav Trømborg
2. Anne Bjørnholmen Øvansen
3. Per Hjemdal

14/22 Tilsetting sokneprest i Øvre Telemark prosti med Holla og Helgen sokn som tjenestested

Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	14/22

Forslag til vedtak

Som sokneprest i Øvre Telemark prosti med Holla og Helgen sokn som tjenestested tilsettes:

1. Anne Berit Sunde

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Som sokneprest i Øvre Telemark prosti med Holla og Helgen sokn som tjenestested tilsettes:

1. Anne Berit Sunde

15/22 Tilsetting kapellan i Kristiansand domprosti med Lund sokn som tjenestested

Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	15/22

Forslag til vedtak

Som kapellan i Kristiansand domprosti med Lund sokn som tjenestested tilsettes:

1. Andreas Mollestad Nilsen
2. Vebjørn Sagedal

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Som kapellan i Kristiansand domprosti med Lund sokn som tjenestested tilsettes:

1. Andreas Mollestad Nilsen
2. Vebjørn Sagedal

Saker til behandling

16/22 Regnskap 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	16/22

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd tar regnskap 2021 til orientering.

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd tar regnskap 2021 til orientering.

17/22 Årsrapport 2021 Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	17/22

Forslag til vedtak

Forslag til årsrapport 2021 for Agder og Telemark bispedømmeråd og Agder og Telemark biskop godkjennes.

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Rådets medlemmer kom med innspill/tanker til eventuelle forbedringspunkter av rapporten før den sendes inn.

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Forslag til årsrapport 2021 for Agder og Telemark bispedømmeråd og Agder og Telemark biskop tas til orientering.

18/22 Fordeling OVF-midler 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	18/22

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar fordeling av OVF- midlene for 2022 i samsvar med vedlagte oppstilling.

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Forslag til omforent vedtak fremsatt i møtet;

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar fordeling av OVF- midlene for 2022 i samsvar med vedlagte oppstilling med følgende korrigerings;
 - a. Den norske kirke ved Agder og Telemark bispedømme (SMM) tas ut (kr.200.000)
 - b. Vennesla menighet, etter skoletid tas inn (kr. 100.000)
 - c. Hisøy menighet, ungdomsarbeid, tas inn (kr. 50.000)
 - d. Tveit menighetsråd, UT- ungdomskirken, tas inn (kr. 50.000)
2. Det tildeles for 2022 ytterligere kr. 500.000.- i tråd med oppsatte liste, justert for tildeling i pkt 1.
3. Administrasjonen gis fullmakt til å fordele gjenværende kr. 200.000.- (jfr pkt. 2) blant resterende søknader.

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til omforent vedtak fremsatt i møte

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar fordeling av OVF- midlene for 2022 i samsvar med vedlagte oppstilling med følgende korrigerings;
 - a. Den norske kirke ved Agder og Telemark bispedømme (SMM) tas ut (kr.200.000)
 - b. Vennesla menighet, etter skoletid tas inn (kr. 100.000)
 - c. Hisøy menighet, ungdomsarbeid, tas inn (kr. 50.000)
 - d. Tveit menighetsråd, UT- ungdomskirken, tas inn (kr. 50.000)
2. Det tildeles for 2022 ytterligere kr. 500.000.- i tråd med oppsatte liste, justert for tildeling i pkt 1.
3. Administrasjonen gis fullmakt til å fordele gjenværende kr. 200.000.- (jfr pkt. 2) blant resterende søknader.

19/22 Filmprosjektet "Prestens hemmelighet" - søknad om støtte fra Agder- og Telemark bispedømmeråd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	19/22

Forslag til vedtak

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

Solveig Botnen Eides fremmet følgende forslag til vedtak i møtet:

Bispedømmerådet støtter filmen «Prestens hemmelighet» og mener den er et viktig bidrag til arbeidet med å gjøre kirken til et sted hvor alle mennesker kan oppleve å være med hele seg.

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak fremsatt av Solveig Botnen Eide.

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Bispedømmerådet støtter filmen «Prestens hemmelighet» og mener den er et viktig bidrag til arbeidet med å gjøre kirken til et sted hvor alle mennesker kan oppleve å være med hele seg.

20/22 Rapport og strategiplan for HEL-inkluderingsarbeid i bispedømmet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	20/22

Forslag til vedtak

Bispedømmerådet tar vedlagte rapport 2018-2022 og strategiplan 2022-2024 til orientering.

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:**Møtebehandling****Votering**

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Bispedømmerådet tar vedlagte rapport 2018-2022 og strategiplan 2022-2024 til orientering.

21/22 Eventuelt 28.02.2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	21/22

Forslag til vedtak**Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:****Møtebehandling**

1. Offentlighet i forbindelse med visitasmeldinger

2. Offentliggjøring av postjournaler fra menighetsråd og fellesråd

Votering

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Bispedømmerådet samtalte rundt praktisering av offentlighet og tilgjengelighet for dokumenter i kirkelige fellesråd og menigheter. Viktig å ha bevissthet rundt dette.

Orienteringssaker

22/22 Referatsaker 28.02.2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	22/22

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:

Møtebehandling

1. Tilbakemelding på informasjon om fratreden som vara i bispedømmerådet
2. Medarbeiderundersøkelsen 2021

Votering

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Sakene tas til orientering

23/22 Orienteringssaker 28.02.2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	28.02.2022	23/22

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 28.02.2022:**Møtebehandling**1. Orientering fra biskopen:

- Orienterte fra Bispemøtet
- Gjennomført fine fagdager med kirkemusikere
- Utsatt dag med trosopplærere til høsten
- Deltatt på samling med diakonene
- 2 visitaser gjennomført i vinter:
Hægebostad, Eiken, Konsmo og Grindheim
Fjære og Grimstad. Utsatt medarbeiderfest og visitasgudstjeneste til april
- Visitas Solum, Kilebygda og Melum gjennomføres denne uka
- HEL-konferansen avlyst
- Fellesmøtene for Kristiansand ble avlyst – kun digitalt
- Lite avlysninger ellers nå

2. Orientering fra bispedømmerådets medlemmer:Torunn Tørrå:

- Orienterte om prestesituasjonen i Øyestad

Turid Torland Håland:

- Møte i Kirkerådet. Fint å møtes fysisk igjen. Mange store saker

Per Gunnar Pedersen:

- Utfordret til evaluering av allmøtene til rDnk

3. Orientering fra stiftsdirektøren:

- Vanja Grut, kommunikasjonsrådgiver, starter 1. mars
- Stillingen som diakonirådgiver er utlyst. Tilsatt i løpet av uka. 2 kvinnelige søkere
- Familievernkontoret i Arendal. Representant fra bispedømme i styret. Kommer som sak i rådet neste gang.

Votering

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Sakene tas til orientering

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Trine H Syvertsen	100	21/02958-3	

Saksordfører: Odd-Inge Uleberg

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
29/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Strategiplan Agder og Telemark bispedømme 2022 - 2025

Vedlegg:

Saksprotokoll ATBR, 06092021, Sak 66/21, Strategiplan 2022 - 2023

Mer himmel på jord - vedtatt versjon

22 - 25 Strategi Agder og Telemark bispedømme

Saksorientering

Bispedømmerådet vedtok i sak 66/21 å utsette arbeidet med strategi til etter Kirkemøtet. På grunn av at arbeidet er kommet noe senere i gang enn opprinnelig tenkt, og med bakgrunn i bispedømmerådets diskusjon i møtet 06.09.21, foreslås det å utvide virkningsperioden for strategien med to år til og med 2025. Den vil da være gjeldende også første del av valgperioden for et nytt bispedømmeråd.

Strategi vedtatt av kirkemøtet

Kirkemøtet vedtok i sak KM 22.3/21 Strategi for Den norske kirke 2022 – 2029. Strategien ligger vedlagt denne saken. Bispedømmerådets medlemmer kjenner den vedtatte nasjonale strategien og prosessen fram til vedtak av denne gjennom sin deltakelse på kirkemøtet.

Kirkerådet har for 2022 gitt følgende føringer for arbeidet (KR sak 51/21):

Satsingsområder:

- Bygge fellesskap for barn og unge
- Diakoni

Fokusområder:

- Kunst og kultur
- Digital kirke
- Kirkelig gravferd
- Rekruttering
- Kirke i det flerkulturelle Norge

Kirkerådet har i tillegg vedtatt ulike strategier innenfor flere felt som menighet og misjon, reduksjon av utslipp, kirken og migranter, dåp, frivillighet etc. Disse vil også være retningsgivende for arbeidet i bispedømmet.

I 2023 skal det gjennomføres Kirkevalg. Arbeidet med å forberede valget starter opp i 2022 og det må derfor avsettes tilstrekkelig ressurser for dette i 2023.

Det er forventninger om at kirken på alle nivåer følger opp videre arbeid innenfor likestilling, integrering og mangfold (LIM-arbeid) både rettet mot tilsatte og frivillige. Oppfølging av medarbeiderundersøkelsen 2021, LHBT+ og arbeidsmiljøundersøkelsen blant kvinnelige prester fortsetter.

Regjeringen har etter forslag fra Frivillighet Norge, besluttet at 2022 skal markeres som frivillighetens år. Det er naturlig at også kirken fokuserer på frivillige i sin virksomhet.

De ulike satsingene som kommer frem både i planer fra Kirkemøtet/Kirkerådet og bispedømmerådet kommer i tillegg til det faste arbeidet som rådgiving innenfor trosopplæring, diakoni, ungdom, misjon, pilegrim, kommunikasjon, kultur, teologiske spørsmål og kirkerett, kirkebyggsaker, personalforvaltning, administrative saker, visitaser mm.

Særskilt for Agder og Telemark bispedømme

For å sikre sammenheng i kirken er det viktig at man også på bispedømmenivået tar opp i seg og viderefører den strategien som er fastsatt nasjonalt. Samtidig er det en anledning til å løfte fram tema som man i vårt område mener det er viktig for oss å holde høyt. Dette uten at det utvanner strategien med at «alt må med». Det bør være spisset.

For hvert av punktene i strategien er det foreslått en videre presisering og konkretisering av hva dette betyr for arbeidet i Agder og Telemark. Dette er synliggjort som kulepunkter som fremhever satsingsområdene under overskriftene i strategien. Dette er vår måte å tydeliggjøre hva strategien betyr for oss. Dette er synliggjort i vedlegget *22-25 Strategi Agder og Telemark bispedømme*.

For 2022 – 25 foreslås det konkret følgende satsingsområder for Agder og Telemark bispedømme som et tillegg til den nasjonale:

- Ungdom – fordi bispedømmerådet har uttrykt viktigheten av dette gjennom blant annet økt stilling ungdomsrådgiver, støtte til Ønsket og Elsket
- Frivillighet – fordi 2022 er frivillighetens år

Stiftsdirektørs vurdering er at den nasjonale strategien, supplert med de to punktene ovenfor, på en god måte legger grunnlaget for prioriteringer og strategisk jobbing i vårt bispedømme framover.

Arbeidet med å operasjonalisere strategien er noe som råd, biskop og administrasjon står sammen om. Samtidig er det klart at administrasjonen får et særlig operativt ansvar for å jobbe målrettet i forhold til den strategi som vedtas. Når strategiplan for 2022 – 25 er vedtatt i bispedømmerådet vil derfor administrasjonen arbeide videre med konkrete planer for konkretisering av hvordan man fra administrasjonen skal jobbe for å virkeliggjøre planen i vår virksomhet.

Det kan samtidig nevnes spesielt at det tas sikte på å legge fram for bispedømmerådet en egen sak i løpet av 2022 som går på oppfølgingen av bærekraftsmålene.

Det antas også at fremtidig mal for årsrapportering vil bli endret i forhold til foregående år, slik at det blir samsvar mellom årsrapportering og den strategien som er vedtatt.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar vedlagte forslag til strategiplan for 2022–2025.

Mer himmel på jord

Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus.

Den norske kirkes strategi for 2022–2029	 Kirken åpner rom for tro	 Kirken er der livet leves	 Kirken er mer for flere
 Kirken for den enkelte	Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet	Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner	Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt
 Kirken i samfunnet	Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle	Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene, – lokalt, nasjonalt og globalt	Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på
 Kirken som organisasjon	Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke	Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn, offentlige, private og ideelle aktører	Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena

DEN NORSKE KIRKE

Mer himmel på jord

Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerninger om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus.

Strategi Agder og Telemark 2022 – 25	 Kirken åpner rom for tro	 Kirken er der livet leves	 Kirken er mer for flere
 Kirken for den enkelte	Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet <ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde antall deltakere i gudstjenester totalt i bispedømmet • Fortsette satsingen på dåp 	Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner <ul style="list-style-type: none"> • Flere deltakere på konserter og kulturarrangement • Styrke pilgrimsarbeidet i bispedømmet 	Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt <ul style="list-style-type: none"> • Kirkens digitale nærvær styrkes • Kirken er universelt utformet
 Kirken i samfunnet	Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle <ul style="list-style-type: none"> • Kirken er synlig i det offentlige rom • Kirken samhandler med ulike tros- og livssynssamfunn 	Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene – lokalt, nasjonalt og globalt <ul style="list-style-type: none"> • Flere menigheter med diakonal betjening • Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket 	Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på <ul style="list-style-type: none"> • Ungdomsarbeidet i menighetene styrkes • Barn og unge lærer om kirke og tro. Kirkeskolesamarbeidet styrkes
 Kirken som organisasjon	Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke <ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering til kirkelige stillinger styrkes • Sørge for funksjonelle strukturer 	Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn og offentlige, private og ideelle aktører <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidet med å rekruttere frivillige styrkes • Styrke og utvide samarbeid med andre kirkesamfunn, STL og FTL 	Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena <ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid mellom menighet og misjon styrkes – alle menigheter har (minst) et misjonsprosjekt • Arbeidet med integrering av nye landsmenn i menighetene styrkes

DEN NORSKE KIRKE

SAKS PROTOKOLL

Arkivsak-dok. 21/02958
Arkivkode
Saksbehandler Trine H Syvertsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.09.2021	66/21

Strategiplan 2022 - 2023

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 har behandlet saken i møte 06.09.2021 sak 66/21

Møtebehandling

Terje Damman foreslo å stryke «for perioden 2022 – 23» i vedtaket

Votering

Enstemmig vedtatt med Terje Dammans endringsforslag

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd ber administrasjonen utarbeide et forslag til strategi basert på drøfting og innspill gitt i møtet.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Ivar Sandnes	700	22/01085-1	

Saksordfører: Torunn Tørå

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
30/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Styrerepresentasjon Familievernkontorene i Vest-Agder og Aust-Agder

Vedlegg:

Årsmelding for Familievernkontoret i Arendal 2021
 Vedtekter Arendal rev.12.5.20
 Driftsavtale med Bufetat Aust-Agder
 Styrets sammensetning Arendal fra 1.3.21
 Vedtekter Familievern Vest Agder
 Redgjørelse Familievernkontoret Vest-Agder
 Årsmelding 2021 Vest-Agder

Saksorientering

Bakgrunn

Det er Familievernkontor i alle fylker. Dette ble lovfestet i 1998 i «Lov om Familievernkontor». Dette er en statlig oppgave under Barne- og familiedepartementet, og styres av BUFDIR og BUFETAT. På dette tidspunktet hadde Dnk en rekke stiftelser som drev familievernarbeid. Staten v/ BUFETAT gjorde avtale med «de kirkelige kontorene» om å drive familievernarbeid på vegne av staten. Familievernkontorene i Vest-Agder og Aust-Agder er to eksempler på kontorer som det ble inngått avtale med. Vi har i vårt bispedømme tilsvarende kontor i Grenland som hører inn under samme avtale.

De «kirkelige kontorene», som kontorene i Vest-Agder, Aust-Agder og Grenland fullfinansieres av BUFETAT, og det er BUFETAT som bestemmer strategi og mål for virksomhetene. De bestemmer også kompetansemål, antall stillinger og lønns plassering. Slik sett har de «kirkelige kontorene» en begrenset styringsrett.

Styrets ansvar blir da sammen med daglig leder å sørge for strategier og mål lagt av BUFETAT oppnås. I tillegg kommer ansvar for arbeidsmiljø, budsjett og regnskap, lokale lønnsforhandlinger, personalsaker, varslingssaker, behandle eventuelle klager på tjenesten fra de som er brukere. Det siste skjer svært sjelden.

Styreleder deltar sammen med daglig leder på dialogmøtene kontoret har med ledelsen i BUFETAT. Dette er møter hvor man gjennomgår strategien og måloppnåelse. Kontoret kan også fremme forslag om forbedringer, nye prosjekter eller økte ressurser til den daglige driften.

Familievernkontoret i Vest-Agder

BUFETAT har innført en rekke målparametere for familievernkontorene. Her kan man sammenligne kontorene med hverandre. Familievernkontoret i Vest-Agder kan skryte på seg å være det kontoret i landet som presterer best på disse målingene. Kontoret utmerker seg ved å være fremoverlent. Dette merkes i dialogmøtene med ledelsen i BUFETAT. De er veldig godt fornøyd med kontoret og har derfor lettere for å få midler til nye satsinger. Kontoret har også vært sentralt i utviklingen av IT- styringssystemene for BUFETAT på familievernområdet.

Da coronapandemien rammet var kontoret et av de første til å ta i bruk videokonsultasjoner fra hjemmekontor. Kontoret var klar til dette så fort departementet hadde fått avklart personvernreglene for videokonsultasjoner fra hjemmekontor. Alle ansatte ble oppsatt med datautstyr på hjemmekontor, og Teamsmøter og konsultasjoner ble satt i gang umiddelbart. Kontoret har en personalgruppe som veldig fort klarer å tilpasse seg, og faktisk har man nesten klart å gi brukerne av tjenestene tilnærmet like god oppfølging som under normale forhold.

Familievernkontoret i Aust-Agder

Innledningsvis i årsrapporten for 2021 skriver daglig leder ved Familievernkontoret i Aust-Agder bl.a. følgende om arbeidet

«Mot slutten av annerledesåret 2020 så vi ikke for oss at også 2021 skulle bli et år preget av pandemi. Psykolog og forfatter Adam Grant introduserte i spalten «Foreldrelinv» i Aftenposten i juni 2021 begrepet livsmatthet. Han definerer det som en mangel på begeistring og driv, og mener mange har kjent på nettopp denne følelsen inn i dette andre året med pandemi. Kanskje vil både familier vi har truffet og ansatte ved kontoret kjenne seg igjen i dette begrepet – situasjonen har vært krevende over lang tid. Samtidig har vi utvilsomt også hatt øyeblikk av begeistring og driv. Når vi lenge ikke har hatt mulighet til å samles – blir gleden over fagdager og sosiale sammenkomster ekstra stor. Når vi i perioder har kjent på at vi ikke har vært et så godt tilbud til publikum som vi har ønsket, blir lettelsen over det å kunne ha en åpen dør, kortere ventelister og flere ansatte på jobb merkbare. I kontrastene blir både utfordringene og gledene tydeligere.

Også denne årsmeldingen vil til dels bære preg av at året har vært annerledes. Vår drift har vært påvirket av pandemien, samtidig som mye har vært «slik det pleier». Vi er stolte av alt vi har fått til «på tross av», og gleder oss over at vi kan fortsette å jobbe for å gi befolkningen i Agder et godt familierapeutisk tilbud.»

Oppnevning av styrerepresentanter

Bispedømmerådet oppnevner representanter i styrene for Familievernkontorene i Vest-Agder og Aust-Agder. For Familievernkontoret i Vest-Agder oppnevner bispedømmerådet minst 4 representanter og for kontoret i Aust-Agder minst 3 representanter (jfr. Vedtektene). I år skal bispedømmerådet oppnevne/ reopnevne henholdsvis 3 representanter i Vest-Agder og 3 representanter i Aust-Agder

Styret i Familievernkontoret i Vest-Agder (Kristiansand og Farsund)

Ut fra tilbakemeldinger vi har fått har følgende representanter sagt ja til å reopnevnes for 4 nye år i perioden fra 1/1 2022 til 31/12 2025. Disse er:

- Styreleder: Arild Sandnes, f. 1949, pensjonist og tidligere mangeårig IT-sjef i Kristiansand kommune.
- Nestleder: Anne Mosied, f. 1959, jordmor i Kristiansand kommune.
- Styremedlem: Torbjørn Vidar Tørressen, f. 1964, sosiallærer ved Haumyrheia ungdomsskole.

Arild Knutsen er oppnevnt som styremedlem ut 2023.

Styret i Familievernkontoret i Aust-Agder (Arendal).

Ut fra tilbakemeldinger vi har fått har følgende representant sagt ja til å reopnevnes for 4 nye år i perioden fra 1/1 2022 til 31/12 2025

- Styremedlem: Ove Andersen. Født 08.03.1946. Arbeidet som advokat med egen privat praksis i Arendal i siden 1976, møterett for Høyesterett. Arbeider fortsatt som advokat på heltid, nå i Arendalsadvokatene DA. Porteføljen har blant annet i stor grad vært saker som også behandles av familievernkontorer.

Styremedlemmer for Familievernkontoret i Aust-Agder som har sagt nei til å være med videre og som må erstattes:

- Styreleder: Steinar Floberg
- Nestleder: Marianne Davidsen

Når det nå skal oppnevnes nye representanter til styrene i Familievernkontorene i Vest-Agder og Aust-Agder, har det vært vanskelig å finne ut av hvordan tidligere praksis har vært ved slike oppnevnelser.

For å knytte en nærmere relasjon bispedømmerådet til dette arbeidet, er det en mulighet å oppnevne representanter fra bispedømmerådets egne representanter til styrene for Familievernkontorene. Ikke minst vil dette være naturlig å vurdere i det tilfellet hvor dagens representanter ikke har ønsket gjenvalg.

Forslag til vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd oppnevner som styrerepresentanter for Familievernkontoret i Vest-Agder for perioden 2022-2025:

1 Arild Sandnes
2 Anne Moseid
3 Torbjørn Vidar Tørressen

2. Agder og Telemark bispedømme oppnevner som representanter for Familievernkontoret i Aust-Agder for perioden 2022 - 2025:

1 Ove Andersen
2
3

**Familievernkontoret i Arendal, Friholmogaten 2- 4, 4836 Arendal, Tlf. 37 00 57 80.
Styrets sammensetning fra 01.03.21**

Navn, adresse og funksjon	Oppnevnt av: Første gang:	Nåværende periode	Tlf.nr. e-postadresse
Styreleder: Steinar Floberg (Vesøygaten 13, 4876 Grimstad) Postadresse: Lillesand kirkekontor, Postboks 29, 4791 Lillesand	ATbdr. 17.08.16	17.08.18 – 01.04.22	98 87 01 48 steinar.floberg@lillesand.kommune.no
Nestleder: Marianne Davidsen, Sommerfrydveien 5, 4842 Arendal	ATbdr. 01.04.18	01.04.18 – 01.04.22	95 83 19 41 marianne.davidsen@sshf.no
Styremedlem: Ove Andersen, Østregate 14, 4838 Arendal	ATbdr. 01.04.18	01.04.18 – 01.04.22	91 16 34 22 andersen@arendalsadvokatene.no
Styremedlem: Bente Pedersen, Sneglebakken 12, 4847 Arendal	Styret 01.04.20	01.04.20 – 01.04.22	45 42 36 43 bpedersen@aischool.no
Styremedlem: Stine Hjelle Skelton, Damgaten 3, 4836 Arendal	Personalet 01.03.19	01.03.21- 01.03.23	98 80 43 30 stine.skelton@bufetat.no
Varamedlemmer:			
1.varamedlem Astrid Glimsdal, Moneveien 20, 4879 Grimstad	ATbdr 01.04.18	01.04.20 – 01.04.24	92 81 16 04 astrid.glimsdal@grimstad.kommune.no
2.varamedlem Tormod Stene Hansen, Syvstjerneveien 10, 4843 Arendal	ATbdr 01.04.20	01.04.20 – 01.04.24	952 08 310 To-shan@online.no
3.varamedlem Heidi Elisabeth Kibsgård Paulsen, Kranveien 51 A, 4950 Risør	ATbdr 01.04.20	01.04.20 – 01.04.24	41 24 08 09 Heidi.elisabeth.kibsgard.paulsen@sameyde.vgs.no
Varamedlem for Bente Pedersen Lætif Akber, Røed 30, 4823 Nedenes	Styret 01.04.20	01.04.20 – 01.04.22	47 31 49 20 laetif.akber@arendal.kommune.no
Varamedlem for personalets representant Linda Normann Venaas, Trøffelveien 78, 4824 Bjorbekk	Personalet 01.03.21	01.03.21 – 01.03.23	41 63 92 34 linda.normann.venaas@bufetat.no

Daglig leder/styrets sekretær: Elin Okkenhaug Bratland, (elinokkenhaug.bratland@bufetat.no) tlf. 37005780 / 47453433 / 90552165
Kontorets e-post: fvk.arendal@bufetat.no

AVTALE OM DRIFT AV FAMILIEVERNKTONTORER

1. Generelle bestemmelser

1.1. Partene

Denne avtale er inngått mellom:

Barne-, ungdoms- og familieetaten, (heretter kalt Bufetat) Region sør
Org.nr.: 986 128 433

og

Familiekontoret i Aust-Agder
Org.nr. 971 328 568

Familievernkontoret har hovedsete og fastsatt opptaksområde i Region sør i henhold til lov om familievernkontorer av 19. juni 1997 nr. 62

1.2. Avtalens formål

Denne avtale skal regulere driften av familievernkontoret og deres virksomhet, samt sikre et nasjonalt likeverdig tjenestetilbud, som ledd i Bufetats oppgaver i henhold til familievernkontorloven § 2.

2. Familievernkontorets virksomhet

Familievernkontorets virksomhet og oppgaver er regulert i lov om familievernkontorer § 1 første og annet ledd.

Familievernkontoret skal utføre de oppgaver som er fastsatt i lov og forskrift og statlige styringsdokumenter og instruks.

For å sikre enhetlig og felles praksis i familievern tjenestene, skal Familievernkontoret i sitt kommunikasjon- og informasjonsarbeidet bruke de maler, herunder digitaliserte og nettbaserte brevmalere, brosjyrer og veiledere ol. som fastsettes av Bufetat. Drift av familievernkontoret skal utøves i samsvar med de til enhver tid gjeldende kvalitetskrav til familievern tjenestene.

Familievern tjenestene skal være gratis for brukerne.

3. Bufetats tilskudd til familievernkontorene

Familievernkontoret finansieres gjennom tilskudd fra Bufetat, som fastsettes i Stortingets årlige tildeling i statsbudsjett. I tilskuddsbrevet angis tilskuddet og oppdragene for familievernkontorenes virksomhet det aktuelle år. Tilskuddet skal dekke løpende driftsutgifter og utgifter til særskilte oppgaver som fastsatt i tilskuddsbrevet.

Familiekontoret i Aust-Agder	
Link:	25/9-14
Jnr.	153/14 TIL EK
Arkivkode:	

Ved tildeling av midler til prosjekter og/eller tilleggsoppdrag utferdiges egne tilskuddsbrev for oppdraget, med særskilte prosjekt- og regnskaps-rapporteringskrav.

Ved tilskuddsberegningen er det tatt hensyn til lønns- og prisvekst i henhold til statsbudsjettets rammer¹. 97 prosent av tilskuddet fordeles ved årets begynnelse. 3 prosent av tilskuddet benyttes til avregning av pensjonsutgifter mot slutten av året. Regionkontoret gjør en skjønsmessig fordeling av de inntil 3 prosentene dersom beløpet avviker fra forskjellen mellom tildeling og samlet kostnad til pensjon.

For å sikre likviditeten kan Bufetat utbetale ett å konto beløp til familievernkontoret, som vil få et foreløpig tilskuddsbrev med oppdrag og føringer for virksomheten.

Endelig tilskudd utbetales først når Bufdir har mottatt sitt tildelingsbrev fra BLD, Bufetat har mottatt disponeringsbrev fra Bufdir og det foreligger godkjente regnskap for det foregående år.

4. Familievernkontorets inntekter og utgifter utenom driftstilskudd

4.1. Annen inntektsgivende virksomhet

Familievernkontoret plikter å gi Bufetat informasjon om inntektsgivende virksomhet som ikke følger av denne avtale. Slik virksomhet skal være selvfinansierende og inntekter, gaver og arv, som erverves i denne forbindelse, kan disponeres fritt.

Utgifter knyttet til annen inntektsgivende virksomhet skal ikke dekkes av driftstilskuddet. Det samme gjelder utgifter til styrehonorar og kontingent til familievernkontoret. Inntekter og utgifter omtalt her skal spesifiseres i regnskapet, jf. punkt 5.

4.2. Familievernkontorets eiendeler

Familievernkontoret er ansvarlig for å forsikre alle eiendeler som er finansiert ved tilskudd. Ved eventuell nedleggelse av driften skal disse eiendelene tilbakeføres til Bufetat med mindre annet avtales, jf. punkt 12.

Familievernkontoret skal ha en liste over slike eiendeler. Listen skal ajourføres når nytt utstyr blir kjøpt inn og eldre utstyr kasseres, selges eller lignende.

4.3. Familievernkontorets egenkapital og gjeld

Krav til familievernkontorets egenkapital følger av lov og forskrifter. Driftstilskuddet kan ikke benyttes til å øke kontorenes egenkapital.

Familievernkontoret hefter for egen gjeld og egne forpliktelser.

¹ Lønnstrinn per 31.12.20XX legges til grunn for beregning av lønnskompensasjonen. Lønnskompensasjon beregnes med utgangspunkt i finansdepartementets deflator korrigert for overhenget fra foregående lønnsoppgjør.

4.4. Arbeidsgiveransvar og lønn

Familievernkontoret skal gi de ansatte samme lønns- og arbeidsvilkår som fastsatt i tariffavtaler og har arbeidsgiveransvar for personalet tilknyttet familievernkontoret.

5. Regnskap

Familievernkontoret plikter å føre regnskap i henhold til regnskapsloven, reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten. Regnskapet skal synliggjøre alle inntekter og utgifter omtalt i punkt 4.1. og i malen for rapportering i tilskuddsbrevet.

Regnskapet skal revideres av registrert eller statsautorisert revisor. Det skal leveres revisorgodkjent resultatregnskap, samt samlet resultatregnskap for stiftelsen.

I balansen skal avsetning fra et eventuelt overskudd knyttet til driften finansiert ved tilskudd fra Bufetat synliggjøres for avregning påfølgende år.

Særskilte krav til regnskapsrapportering i tilskuddsbrevet vil kunne omfatte annen regnskapsoppstilling, spesielle regnskapsnoter og/eller bruk av elektronisk rapporteringsmal.

Bufetat kan kun pålegge særskilte krav til regnskapsrapportering dersom det er nødvendig for å kunne sammenligne regnskapene til de forskjellige kirkelige familievernkontorer og sikre likebehandling mellom disse.

Styreleder og leder av familievernkontoret forutsettes å ha satt seg inn i og godtatt vilkårene for bruk av tilskuddsmidlene som er fastsatt i driftsavtalen og tilskuddsbrevet før tilskudd benyttes.

6. Familievernkontorets ansvar for drift

Familievernkontoret har ansvar for driften, herunder planlegging og realisering av målsettinger i tråd med de alminnelige krav som gjelder virksomheten, jf. avtalens punkt 2 og de særlige krav som fastsettes i tilskuddsbrevet.

6.1. Endring i drift

Endringer av betydning for driften av familievernkontoret og tjenestetilbudet forutsetter godkjenning av Bufetat. Dette omfatter bl.a. nye stillinger, herunder alle nytilsetninger som medfører endrede kostnader, bygningsmessige forandringer, større utvidelser, skifte av lokaler samt større anskaffelser av utstyr og inventar.

6.2. Familievernkontorets IKT-system

Familievernkontoret skal bruke Bufetats IKT-system og elektronisk fagsystem, og plikter å følge de rutiner og retningslinjer som gjelder for bruk av IKT.

Drift og vedlikehold av programvare, maskinvare og datalinjer skal utføres av Bufetat. Familievernkontoret kan benytte seg av Bufetats IKT-brukerstøtte. Innkjøp av nytt IKT-utstyr

og nettverk, som skal vedlikeholdes og driftes av Bufetat, og kobles opp til Bufetats systemer, skal fortas gjennom Bufetat. Utstyr og nettverk betales av familievernkontoret.

Familievernkontoret anskaffer selv rekvisita.

6.3. Klientjournaler og meklingsarkiv

Familievernkontoret plikter å føre klientjournal og meklingsprotokoll som fastsatt i familievernkontorloven § 11 og Forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven av 18.12.2006 nr. 1478 (meklingsforskriften) § 9, samt følge reglene om oppbevaring og kassasjon av klientjournaler og meklingsprotokoller som fastsatt Forskrift om føring av klientjournal og meklingsprotokoll ved familievernkontorene mv. av 20.12.2007 nr. 1763.

7. Kontakt mellom Bufetat og familievernkontorene

Det skal være minst ett årlig møte mellom Bufetat og familievernkontorets kontorleder og styreleder. Kontorleder plikter å møte ved innkalling til styringssamtaler, leder- og fagmøter i Bufetat.

Familievernkontoret skal inngi tertial- og årsrapporter, og rapportere i henhold til de krav som er satt i tilskuddsbrev innen fastsatte frister.

8. Tilsyn og kontroll

Statlig regional familievernmyndighet kan i henhold til familievernkontorloven § 2 når som helst, og på den måten regionen finner hensiktsmessig, føre kontroll med at kontraktsvilkårene er innfridd. Familievernkontoret er videre underlagt tilsyn fra fylkesmannen i henhold til familievernkontorloven § 3 og riksrevisjonen i henhold til lov om riksrevisjon av 7.5.2004 nr. 21 (riksrevisjonsloven) § 9.

9. Mislighold av avtalen og feilutbetaling

Ved mislighold av denne avtalen gjelder alminnelige kontraktsrettslige regler.

Dersom familievernkontoret ikke leverer rapporter som fastsatt i denne avtalen eller tilskuddsbrevet med tilhørende vedlegg, anses det ikke dokumentert at tilskuddet er rettmessig brukt. Dette kan medføre krav om tilbakebetaling.

Dersom tilskuddsmottakeren eller noen på dennes vegne gir ufullstendige eller ukorrekte opplysninger, og dette medfører at tilskuddet utbetales uberettiget eller med for stort beløp, kan tilskuddet helt eller delvis kreves tilbakebetalt. Også dersom det utbetales for høyt tilskudd på grunn av feilberegninger fra tilskuddsmyndighetenes side, kan den uberettigede delen kreves tilbakebetalt.

10. Oppsigelse/varighet

Avtalen om drift av familievernkontoret kan sies opp av begge parter. Oppsigelsen skal være skriftlig. Med mindre annet er avtalt mellom partene er oppsigelsesfristen ett år fra oppsigelsesdato.

11. Avslutning av avtaleforholdet

Ved avtaleforholdets avslutning, skal utstyr og inventar finansiert ved tilskudd tilfalle Bufetat. Klientjournaler, meklingsarkiv m.m., og annet materiale som knytter seg til familievernkontoret virksomhet i henhold til denne avtale, skal overleveres til Bufetat, jf. punkt 6.3.

12. Tvist

Eventuelle tvister skal forsøkes løst ved forhandlinger. Fører ikke forhandlinger frem, kan hver av partene kreve saken avgjort ved voldgift etter lov om voldgift av 14.5.2004 nr. 25 (voldgiftsloven) eller gå til søksmål, jf. lov om mekling og rettergang i sivile tvister av 17.6.2005 nr. 90 (tvisteloven).

Oslo tingrett er verneting, jf. tvisteloven § 4-4 nr. 4.

Denne avtale trer i stedet for tidligere inngåtte avtaler mellom partene.

13. Sted, dato og underskrifter

24/9-14

(Sted og dato)

Barne-, ungdoms- og familieetaten

Birkeland 26.8.2014

(Sted og dato)

Familiekontoret i Aust-Agder

VEDTEKTER FOR FAMILIEVERNKONTORET I ARENDAL.

§1 **Verdigrunnlag og formål**

Familievernkontoret er en privat stiftelse opprettet av Agder og Telemark bispedømmeråd med familien og familierelaterte problemer som arbeidsfelt. Virksomheter er forankret i kristne grunnverdier, respekt for individets ukrenkelighet og egenart og tar utgangspunkt i personenes egne forutsetninger, uavhengig av sosial status, livsførsel, religiøs tro eller politisk overbevisning.

Familievernkontoret skal hjelpe familier, par, foreldre og enkeltpersoner med samlivs- og samhandlingsproblemer og motvirke at kriser, konflikter og vansker blir varige. Kontoret skal videre arbeide utadrettet med forebyggende tiltak og gi etisk veiledning.

Arbeidet drives i tråd med lover og forskrifter fastsatt av offentlig myndighet.

§2 **Grunnkapital**

Stiftelsens grunnkapital er kr. 10.000,-.

§3 **Oppnevning av styret**

Stiftelsen skal ha et styre på fem medlemmer. Agder og Telemark bispedømmeråd oppnevner minst tre medlemmer og ett medlem velges blant de ansatte. Styret kan selv oppnevne ett styremedlem.

For alle styremedlemmer oppnevnes varamedlemmer.

Funksjonstiden er fire år med unntak av ansattes representant og styremedlem oppnevnt av styret som velges for to år. Styremedlemmer kan gjenvelges en gang.

Styret konstituerer seg selv og velger leder og nestleder for to år av gangen.

§4 **Styrets ansvar**

Styret har ansvar for kontorets eksistens og drift og representerer stiftelsen utad i samsvar med gjeldende bestemmelser i (Lov om stiftelser av 15. juni 2001, nr. 59), (stiftelsesloven).

§5 **Styrets oppgaver**

Stiftelsens styre avgjør hvordan kontoret skal fremme formålet og prioriteringen av arbeidsområder ved å:

- ❖ sørge for et vedvarende og planmessig utviklingsarbeid i tråd med stiftelsens formål.
- ❖ trygge virksomheten økonomisk
- ❖ ansette kontorets personale og sørge for et høyt faglig nivå.
- ❖ utarbeide årsmelding, budsjett og regnskap.
- ❖ velge revisor.

§6 **Styrets virksomhet.**

Styret utfører sin virksomhet i henhold til § 30 i stiftelsesloven.

§7 **Daglig leder**

Familiekontoret ledes av en daglig leder. Daglig leder møter i styret med tale- og forslagsrett.

§8 **Endringer**

Styret vedtar endringer i stiftelsens vedtekter, jfr stiftelsesloven kap. VI om omdanning av stiftelser. Før vedtak fattes skal endringer av stiftelsens vedtekter legges fram for Agder bispedømmeråd til uttalelse. Ved endring av styresammensetningen skal medlemmer oppnevnt av ABR utgjøre flertallet i styret.

Vedtatt av Agder bispedømmeråd 2. februar 1995, med endringer av §3 i Bispedømmerådets sak 10/2004.

Revidert i styrets sak 15/20, som følge av endring av kontorets navn.

Arendal, 12.5.20

Steinar Floberg

Marianne Davidsen

Ove Andersen

Bente Pedersen

Torbjørn Grestad

Familievernkontoret ARENDAL

Samtaler Deltagelse Raushet **Respekt**

Foto: Jonas Bratland

ÅRSMELDING 2021

Friholmsgaten 2-4, 4836 Arendal

Tlf. nr. 37 00 57 80

E-post: fvk.arendal@bufetat.no

Innhold

Innledning.....	3
Verdigrunnlag og formål	3
Organisering og lovgrunnlag	4
Ressurser	4
Mål og oppdrag for 2021.....	5
Kjerneoppgaver	6
Par- og familierterapi.....	6
Foreldresamarbeid og mekling	7
Drop-in samtaler	7
Spisskompetanseområder.....	8
Familier berørt av vold – SKM vold.	8
Skilte familier med høyt konfliktnivå – SKM høykonflikt.	8
Foreldre som har blitt fratatt egne barn – SKM foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse.	8
Barns deltagelse i familierapeutiske samtaler og mekling – SKM samtaler med barn. .	9
Foreldrestøtte og foreldreveiledning – SKM forebygging og foreldrestøtte.....	9
Utadrettet virksomhet	10
Kursvirksomhet.....	10
Samarbeid med andre instanser	10
Informasjon, undervisning og veiledning til andre instanser.....	11
Synlighet for publikum	12
Kvalitet og kompetanseutvikling.....	12
Veiledning.....	13
Kurs og konferanser	13
Spesialisering og videreutdanning	13
Publikasjoner	14
Avslutning.....	15
Vedlegg 1: Statistikk med kommentarer.....	16
Vedlegg 2: Oversikt over styret og ansatte	22

Innledning

Årsmeldingen beskriver driften ved Familievernkontoret i Arendal i 2021. Mål og oppdrag nedfelt i lov og tilskuddsbrev, samt statistikk fra kontorets kliniske virksomhet blir kommentert. Mot slutten av annerledesåret 2020 så vi ikke for oss at også 2021 skulle bli et år preget av pandemi. Psykolog og forfatter Adam Grant introduserte i spalten «Foreldreliv» i Aftenposten i juni 2021 begrepet livsmatthet. Han definerer det som en mangel på begeistring og driv, og mener mange har kjent på nettopp denne følelsen inn i dette andre året med pandemi.¹ Kanskje vil både familier vi har truffet og ansatte ved kontoret kjenne seg igjen i dette begrepet – situasjonen har vært krevende over lang tid. Samtidig har vi utvilsomt også hatt øyeblikk av begeistring og driv. Når vi lenge ikke har hatt mulighet til å samles – blir gleden over fagdager og sosiale sammenkomster ekstra stor. Når vi i perioder har kjent på at vi ikke har vært et så godt tilbud til publikum som vi har ønsket, blir lettelsen over det å kunne ha en åpen dør, kortere ventelister og flere ansatte på jobb merkbar. I kontrastene blir både utfordringene og gledene tydeligere.

Også denne årsmeldingen vil til dels bære preg av at året har vært annerledes. Vår drift har vært påvirket av pandemien, samtidig som mye har vært «slik det pleier». Vi er stolte av alt vi har fått til «på tross av», og gleder oss over at vi kan fortsette å jobbe for å gi befolkningen i Agder et godt familierapeutisk tilbud.

Verdigrunnlag og formål

Familievernkontoret er en ideell stiftelse opprettet av Agder og Telemark bispedømmeråd med familien og familierelaterte problemer som arbeidsfelt. Virksomheter er forankret i kristne grunnverdier med respekt for individets ukrenkelighet og egenart og tar utgangspunkt i personenes egne forutsetninger, uavhengig av sosial status, livsførsel, religiøs tro eller politisk overbevisning.

Familievernkontoret skal hjelpe familier, par, foreldre og enkeltpersoner med samlivs- og samhandlingsproblemer og motvirke at kriser, konflikter og vansker blir varige. Kontoret skal videre arbeide utadrettet med forebyggende tiltak og gi etisk veiledning.

*Arbeidet drives i tråd med lover og forskrifter fastsatt av offentlig myndighet.
(Stiftelsens vedtekter § 1)*

¹ <https://www.aftenposten.no/foreldreliv/i/KyoMP6/det-er-et-navn-paa-den-ubestemmelige-foeelsen-du-har-kjent-i-kroppen-un>

Organisering og lovgrunnlag

Familievernkontoret i Arendal er organisert som en alminnelig stiftelse, jfr. Lov om stiftelser § 4. Stiftelsens styre er ansvarlig for virksomheten.

Kontoret er godkjent som offentlig familievernkontor, jfr. Lov om familievernkontor. Oppdragsgiver for virksomheten er Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) ved Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), region sør. Kontorets oppgaver er hjemlet i Lov om familievernkontor § 1:

Familievernet er en spesialtjeneste som har familierelaterte problemer som sitt fagfelt. Familievernkontorene skal gi et tilbud om behandling og rådgivning der det foreligger vansker, konflikter eller kriser i familien. Familievernkontorene skal foreta mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51. Familievernkontorene skal bistå der retten oppnevner en ansatt fra familievernet etter barnelova § 65 a.

Familievernkontorene bør også drive utadrettet virksomhet om familierelaterte tema. Dette kan bestå av veiledning, informasjon og undervisning rettet mot hjelpeapparatet og publikum.

Familier, par eller enkeltpersoner kan henvende seg direkte til et familievernkontor. Lege, psykolog, medisinsk eller sosial institusjon eller offentlig myndighet kan henvise klienter til familievernkontor.

Statsforvalteren i Agder fører tilsyn med familievernkontorets virksomhet, jfr. Lov om familievernkontor § 3. Fylkesmannen i Agder utførte i april 2021 tilsyn som systemrevisjon med vårt kontor. Tema for tilsynet var:

- Lovpålagte oppgaver, jf. familievernkontorloven § 1
- Familievernkontoret skal i sitt arbeid være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side, jf. Lov om familievernkontorer § 10, 1.ledd.
- Klientjournal, jf. familievernkontorloven § 11

Statsforvalteren påpekte lovbrudd og skriver i sin konklusjon at «Familievernkontoret ikke systematisk dokumenterer i tilstrekkelig grad at de har opplyst klienten om taushetsplikt, samtykke, og om klienten sin rett til å motsette seg at opplysninger deles med annet personell ved kontoret». Dette ble umiddelbart rettet opp gjennom rutine-endringer, og Statsforvalteren avsluttet tilsynet i september 2021.

Ressurser

Kontorets budsjett for 2021 hadde en kostnadsramme på ca. kr. 12,3 millioner. Dette inkluderer rammetilskudd, ekstra tilskudd til særskilte formål fra Bufetat og tilskudd fra Norges Forskningsråd til PhD i offentlig sektor. 2021 har, som nevnt i innledningen, også vært et spesielt år. Vi hadde et sykefravær på 12,6 %. Dette er et høyt tall og en krevende situasjon,

men samtidig en markant nedgang fra 2020 der sykefraværet var på 22,43 %. Vi har klart å bruke det meste av sykkelønnsrefusjonene, da vi har fått ansatt godt kvalifiserte terapeuter i vikariater. Resultatet for kontoret før avregningen til Bufetat, viste et overskudd på kr. 297.497,-, hvor litt over halvparten av dette overskuddet er knyttet til et underforbruk på lønns- og driftsutgifter. Etter avregning til Bufetat endte kontorets driftsresultat med et underskudd på kr. 14.665,-.

Pr. 31.12.2021 hadde kontoret 11,77 godkjente årsverk: daglig leder, 1,67 kontorfaglig ansatte (kontorsjef og konsulent) og 8,7 terapeutårsverk, som er en nedgang fra 9,1 terapeutårsverk i 2020. Dette fordi innsparing i Bufetat gjorde at vi ble pålagt å ta ned 0,4 årsverk. Terapeutårsverkene er fordelt på 3 sosionomer, 1 vernepleier, 1 barnevernspedagog (0,7 stilling) og 4 psykologspesialister. Kontoret har i løpet av året hatt 2 vikarer inne i terapeutstillinger, 1 vikar/midlertidig ansatt i 33 % kontorfaglig stilling og 1 tilkallingsvikar kontorfaglig stilling.

Mål og oppdrag for 2021

Familievernkontorloven angir mål og oppgaver for familievernet. Tilskuddsbrev fra Bufetat fastsetter årlige mål, konkrete oppdrag og rapporteringskrav for det enkelte familievernkontor. Tilskuddsbrevet bygger på statsbudsjettet og tildelingsbrev 2021 fra Bufdir til Bufetats regioner.

Hovedmålene for 2021 er formulert slik:

1. Barn, ungdom og familier med behov får tilbud gjennom Bufetat med riktig kvalitet til riktig tid.
2. Etaten har effektiv ressursbruk.

Tilbud med riktig kvalitet til riktig tid

Av Bufetat er kvalitetsmålene operasjonalisert i styringsparametere som omhandler barns deltakelse i mekling ved separasjon, samlivsbrudd og foreldretvist, hvorvidt foreldre takker ja til å delta i flere enn den første meklingstimen og hvor mange avtaler om foreldreansvar, bosted og samvær familievernkontorene klarer å mekle fram. I tillegg er det gitt føringer for gjennomføring av flere fagutviklingsprosjekter.

Å få tilbud til riktig tid betyr for familievernkontorene at folk som henvender seg til kontoret skal få tilbud om første konsultasjon innen 4 uker fra henvendelse i såkalte kliniske saker (terapi og veiledning) og innen 3 uker i meklingsaker, omtalt som familievernkontorenes kjerneoppgaver. Videre skal det arrangeres kurs og gruppetilbud som hjelp og veiledning i ulike familierelaterte temaer.

Effektiv ressursbruk

Dette målet omhandler krav til antall konsultasjoner pr. terapeutårsverk, som for 2021 ble satt til 500, likt med de to foregående årene. I tillegg stilles det krav til internkontroll, risikovurderinger og avvikshåndtering, inkluderende arbeidsmiljø, økt digitalisering og informasjonsvirksomhet og synliggjøring av familievern tjenesten.

Kjerneoppgaver

Samtaler med par, familier og enkeltpersoner som befinner seg i livskriser og strever med ulike vansker i familien er familievernkontorets viktigste oppgave. I 2021 behandlet Familievernkontoret i Arendal 1255 saker, det vil si at kontorets ansatte møtte 1255 familier. 935 saker var kliniske saker (par- og familieterapi, råd og veiledning) og 320 var meklinger. Totalt møtte vi 91 flere familier enn i 2020, men 179 færre enn i 2019. Vi ser den samme trenden i antall henvendelser, hvor det var en nedgang i hele landet i 2020, mens det har vært en gradvis økning igjen i 2021. Vi regner med at nedgangen de siste to årene skyldes pandemiens påvirkning både på kontoret og befolkningen.

Par- og familieterapi

Av kliniske saker som ble avsluttet i 2021 (til sammen 605 saker) handlet 243 om *samlivsrelaterte tema*, hvorav 99 handlet om å styrke parforholdet og 43 om samspillvansker i familien. 83 saker handlet om å avklare eller avslutte parforholdet, og 18 om samlivsbrudd. Med andre ord: flere ba om hjelp til å styrke par- og familierelasjoner enn til å avklare grunnlaget for fortsatt samliv eller samlivsbrudd. Til sammen utgjorde samlivsrelaterte tema 38,79 % av de kliniske saker.

90 familier har deltatt i terapeutiske samtaler hvor foreldrerollen, foreldre-barn-relasjoner, barns opplevelse av sin livssituasjon, nyfamilieproblematikk og flergenerasjonsproblematikk har vært hovedtema. Vi erfarer at en del foreldre henvender seg til oss med bekymringer for sine barn, framfor barne- og ungdomspsykiatrien (Abup), blant annet fordi de ikke ønsker at barna skal «bli stemplet» med diagnoser. Samtidig får vi henvendelser fra foreldre etter at de er blitt avvist fra Abup, med begrunnelse at barnas vansker forstås som uttrykk for forhold i familien. Nyfamilie- og flergenerasjonsproblematikk er blitt «vanlig» hos oss. Oppløsning av parforhold og danning av nye parforhold byr på utfordringer for både barn og voksne. Kontorets *familieteam* som består av 4 – 5 terapeuter, har avsatt tid til å møte større familier en gang i uka. Familiene møter da 2 eller flere terapeuter. Disse sakene utgjorde 36,59 % av de kliniske sakene.

39 saker har handlet om *risikotemaer*, som sykdom eller nedsatt funksjonsevne, fysisk, psykisk vold og seksuelle overgrep, rusmisbruk og andre alvorlige hendelser. Familievernkontoret i Arendal har helt siden 2007 hatt et eget familievoldsteam (5 terapeuter) som har særlig ansvar for å møte familier berørt av ulike former for vold og overgrep. Familievoldsteamet samarbeider med Alternativ til Vold (ATV), kritesenteret og kommunale barneverntjenester.

Risikosaker utgjorde 23,25 % av alle kliniske saker til behandling i 2021, og denne prosentandelen har vært stabil de siste tre årene. I 2021 ble det sendt 13 bekymringsmeldinger til barnevernet mot 16 i 2020 og 9 i 2019. Det er viktig for oss at vi avdekker vold og forhold som utløser bekymring for hvordan barn har det, slik at familier kan få den hjelpen de trenger. Kontoret har hatt særlig fokus på dette i interne fagmøter de siste årene.

Foreldresamarbeid og mekling

I de resterende kliniske sakene som ble avsluttet i 2021, 233 saker, var hovedtema i samtalen samarbeid om felles barn når foreldrene ikke bor sammen. Av disse handlet 18 spesifikt om å få avklart bosteds- og samværsspørsmål og 14 om barnas situasjon i foreldrenes konflikt. De øvrige handlet om ulike spørsmål knyttet til det å være foreldre i hvert sitt hjem. Sakskategorien utgjorde 39,34 % av alle kliniske saker til behandling i 2021.

Disse sakene har, i innhold, en del til felles med foreldremekling. I 2021 ble det gjennomført 296 meklinger ved Familievernkontoret i Arendal. Mens *foreldresamarbeidssaker* har som utgangspunkt at en eller begge foreldre ønsker hjelp til å få til et bedre samarbeid om barna, og samtalen foregår innenfor en ramme av frivillighet, er det obligatorisk med 1 time *mekling* for alle foreldre med felles barn under 16 år som flytter fra hverandre ved separasjon eller samboerbrudd, samt for foreldre som ønsker å bringe sak om foreldreansvar, bosted og samvær inn for retten. I tillegg gis det tilbud om inntil 6 timers frivillig oppfølging. Formålet med mekling er at foreldre som ikke bor sammen skal bli enige om hvordan de skal samarbeide om barna og hva slags bo- og samværsordninger de skal ha. Barna inviteres til samtale med mekler, slik at de kan, dersom de ønsker det, få uttale seg om sine ønsker og behov før foreldre inngår avtale. Foreldrene har også mulighet for individuelle samtaler med mekler, og foreldre får tilbud om å delta på et to timers kurs om konflikt- og konfliktforståelse i tilknytning til meklingsprosessen. Familievernet nasjonalt har de siste årene hatt særlig fokus på å utvikle god meklingspraksis, særlig i de konfliktfylte sakene. En av kontorets mest erfarne meklere er med i Bufetats veilederpool og deltar i opplæringen av nye meklere i hele landet.

Drop-in samtaler

Familievernkontoret i Arendal har siden 2016 tilbudt det vi kaller drop-in samtaler. Fra 95 slike samtaler i 2018, har vi hatt 130 i 2020 og 150 i 2021. Drop-in tilbudet betyr at de som i første omgang trenger kun én konsultasjon, tilbys en slik time raskt. Dersom man har behov for terapi videre, vil man så måtte påregne ordinær ventetid. Vi ser at dette er et godt tilbud for mange, som også gjør at vi kan utnytte timer som blir stående ledig ved avlysninger. Også i 2021 har behovet for fleksibilitet vært ekstra stort på grunn av pandemien, og vi tror dette tilbudet har hatt en viktig funksjon.

Spisskompetanseområder

Bufetat har definert noen fagområder familievernet skal ha spesielt fokus på. Innenfor disse områdene er det definert spisskompetansemiljø (SKM) ved utvalgte familievernkontor i hele landet. De har et nasjonalt ansvar for å samle og utvikle erfaringskunnskapen innenfor sine områder. Hvert SKM har også knyttet til seg ressursmiljøer som er plassert på utvalgte familievernkontor i hver region, som igjen har knyttet til seg kontaktpersoner fra samtlige familievernkontor.

Familier berørt av vold – SKM vold.

Som nevnt over har vi hatt et eget familievoldsteam ved kontoret helt siden 2007. En terapeut i familievoldsteamet er kontaktperson for SKM og ressursmiljø vold. Teamet samarbeider med Alternativ til Vold (ATV) om hvilke tilbud vi til sammen skal ha til familier med voldsproblematikk. Familievoldsteamet har arbeidet med parterapi ved erkjent voldsproblematikk, og også hatt samtaler med enkeltpersoner, foreldre og barn om reaksjoner på og håndtering av sinne og vold. Videre har alle terapeuter ved kontoret hatt samtaler med foreldre som ikke bor sammen om trygge samværsordninger og foreldresamarbeid. I tillegg til ATV har Krisesenteret og kommunale barneverntjenester vært viktige samarbeidspartnere i arbeidet.

Familievernkontoret i Arendal har også et spesielt tilbud i møte med seksuell vold, hvor utøvere at seksuell skadelig atferd, under 18 år, kan få tilbud om familiebehandling gjennom et tiltak som kalles TVERS. I 2021 arbeidet TVERS² med 5 saker.

Skilte familier med høyt konfliktnivå – SKM høykonflikt.

Familievernkontorene i Agder er utpekt som ressursmiljø i regionen for arbeid med familier i høy konflikt. Dette blant annet på bakgrunn av at kontorene over flere år drev gruppetilbudet, «Barn ut av foreldrekonflikten», til skilte familier med vedvarende høyt konfliktnivå, og også på bakgrunn av at en terapeut ved vårt kontor har holdt på med et doktorgradsprosjekt knyttet til dette gruppeprogrammet. Videreutvikling av god meklingspraksis i de konfliktfylte meklingsene er også en oppgave for SKM og ressursmiljø høykonflikt. En terapeut/mekler ved kontoret er ansvarlig for oppfølging av dette i samarbeid med Familievernkontoret i Vest-Agder.

Foreldre som har blitt fratatt egne barn – SKM foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse.

Dette er en forholdsvis ny oppgave for familievernkontorene, med bakgrunn i at foreldre ikke opplever seg godt nok ivaretatt av barneverntjenesten etter omsorgsovertakelse. Familievernkontoret i Vest-Agder, avd. Kristiansand tilbyr kurs for foreldre fra hele Agder, med temaer som sinne, sorg og tap, og om å være foreldre på avstand, uten daglig omsorg. Kurset ledes av en familierapeut og en forelder som selv har mistet omsorgen for egne barn. Foreldre som har blitt fratatt omsorgen for egne barn gis for øvrig tilbud om samtaler ved vårt kontor. I 2021 hadde vi kun 4 nye henvendelser om dette. En terapeut ved kontoret har

² <http://www.abup.no/psykisk-helse/tvers/>

ansvar for å følge opp utvikling av gode tilbud til disse foreldrene i samarbeid med SKM og ressursmiljø.

Barns deltagelse i familierapeutiske samtaler og mekling – SKM samtaler med barn.

I 2021 deltok 113 barn i kliniske saker og 111 barn i meklinger. Dette er en økning fra de to foregående årene. I 2006 var 15 barn med i kliniske samtaler, ingen barn var med i mekling. Vi mener det er viktig at barn gis mulighet til å treffe mekler som bistår foreldrene, av hensyn til barna selv med tanke på å anerkjenne og gjøre deres erfaringer gyldige, og for å informere foreldre og mekler før foreldrene inngår avtaler for barna. Dette støttes blant annet av forskere ved Universitetet i Tromsø som har undersøkt hvilke erfaringer barn, foreldre og meklere som har benyttet BIM-modellen (barn i mekling)³ har med at barn deltar i meklings-samtaler.

SKM samtaler med barn har som sitt mandat å bidra til videreutvikling av god praksis for samtaler med barn på familievernkontorene. Dette gjelder i både mekling og kliniske saker. En terapeut ved vårt kontor har ansvar for å følge opp dette fagområdet. Vi er opptatt av at samtaler med barn på familievernkontoret skal skje innenfor en familierapeutisk ramme. Det innebærer at barn og foreldre/foresatte deltar i terapeutiske samtaler sammen, utfra en forståelse av at barn og unge forstås som aktører som deltar i både samspill om og løsning av vanskeligheter som utspiller seg i familien.

Foreldrestøtte og foreldreveiledning – SKM forebygging og foreldrestøtte

Mye av vårt arbeid kan defineres som forebygging og foreldrestøtte, blant annet samarbeid med foreldre som strever i parforholdet, foreldre som har vanskelig samarbeid med eks-partner, foreldre som sliter med psykiske lidelser eller rus eller foreldre som sitter i fengsel. Både par- og familierapi og mer spesifikk foreldreveiledning bidrar med støtte til foreldre og forebygging av utvikling av psykiske lidelser hos barn. Etableringen av *SKM forebygging og foreldrestøtte* har sammenheng med at familievernets kompetanse på dette området også skal tas i bruk i samarbeid med andre tjenester. Et eksempel på dette er at familievern-net skal ha utdannede ICDP⁴-trenere, som har ansvar for oppfølging av ICDP-veiledere i kommunene. Familievernkontoret i Arendal har hatt en terapeut som er sertifisert ICDP-trener og har lang erfaring med implementering av ICDP i Agder. Hun gikk over i en annen stilling høsten 2021, men arrangerte våren 2021 veilederopplæring i samarbeid med Grimstad familiesenter og SKM foreldrestøtte. Se mer om dette under utadrettet virksomhet. Kontoret har i 2021 også kunnet tilby noen foreldre veiledning etter modellen PMTO (Parent Management Training – Oregonmodellen) i samarbeid med Agder barne- og familiesenter.

³ Strandbu & Thørnblad: *Hva står på spill?* – Barns deltakelse og budskap i mekling. Fokus på familien 4-2015 (271–291) © Universitetsforlaget

Strandbu, Thørnblad & Handegård: *Involvering av barn i foreldremekling Barns erfaringer fra meklinger ved varierende konfliktnivå og problembelastning* DOI: 10.18261/issn.0809-9553-20 Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål årgang 14, nr. 4, 2016, s. 360–385

⁴ International Child Development Programme, <https://www.icdp.no/hva-er-icdp/>

Utadrettet virksomhet

Kursvirksomhet

På «menyen» har Familievernkontoret i Arendal 2 ulike kurs for fylkets innbyggere.

Bufferkurs er samlivskurs «...spesielt beregnet på par som har vært sammen lenge nok til å ha opplevd at de samme konfliktene har en tendens til å gjenta seg»⁵. Styrking av samhold, hverdagskjærlighet og håndtering av ulikheter og konflikter er sentrale temaer. Kurset bygger på forskningsbasert kunnskap og er jevnlig revidert på bakgrunn av systematiske tilbakemeldinger fra par og kursledere. Kurset består av 5 samlinger, hver kurssamling er på 2,5 – 3 timer hvor det veksles mellom undervisning fra kursledere og øvelser for det enkelte par. Hver samling evalueres skriftlig. En kursdeltager sier i evalueringen at de har fått verktøy som hjelper dem å komme bedre ut av uenigheter og at «kurset har hjulpet oss å komme på bølgelengde igjen». Kontoret gjennomførte ett bufferkurs høsten 2021 og fem par deltok. Vanligvis har vi to kurs per år, men av smittevern hensyn måtte vårens kurs avlyses.

Minikurs er et 2-timers gratis kurs for foreldre som ikke bor sammen, med utfordrende og konfliktfylt foreldresamarbeid. Dette kurset har vært en del av styrkingen av tilbudet i meklings, og var nytt i 2018. Målet med kurset er å formidle kunnskap om hva slags betydning det kan ha for barna at foreldrene deres har konflikter seg imellom, og gi tips om måter å dempe konflikter på. Intensjonen er videre at foreldrene kan ta med seg denne kunnskapen inn i meklingsmøtene og/eller andre samtaler på familievernkontoret om foreldresamarbeid. I 2021 holdt vi 2 Minikurs hvor til sammen 8 foreldre møtte. Øvrige kurs ble avlyst på grunn av smittevern hensyn og manglende kapasitet.

ICPD – veilederopplæring. Det ble i 2021 avholdt kurs for fagpersoner fra hele fylket, et såkalt sertifiseringskurs for veiledere i ICDP-metoden. 17 personer deltok på kurset, som bestod av 6 kursdager med påfølgende veiledning. Familievernkontoret i Arendal holdt dette kurset i samarbeid med Grimstad familiesenter og SKM foreldrestøtte. Et ledd i kurset er at deltagerne selv gjennomfører ICDP-kurs for foreldre, slik at ICDP-programmet gjennom veilederkurset blir tilgjengelig for en stor gruppe foreldre,

Samarbeid med andre instanser

Familievernkontoret i Arendal har over flere år hatt et utstrakt samarbeid med **kommunene i tidligere Aust-Agder**. Også i 2021 har møtevirksomhet og undervisning vært på et minimum på grunn av smittevern hensyn. Leder ved kontoret har hatt to samarbeidsmøter med ledere fra barneverntjenestene i Østre Agder, Arendal, Grimstad og Froland. Leder og to terapeuter har også høsten 2021 gjennomført et samarbeidsmøte med flere helsestasjoner, som et ledd i en satsning på å styrke dette samarbeidet i 2022. Det har videre vært et utstrakt samarbeid i enkeltsaker med kommunale instanser, først og fremst barneverntjenester, krisesenter og

⁵ <https://www.bufferkurs.no/om-kurset.html>

helsestasjoner, men også barnehager, skoler, psykisk helsetjeneste og ulike forebyggende kommunale (familie) tjenester.

Kontoret har et tett samarbeid med **voksenopplæringen i Arendal kommune** med mål om å bli en mer tilgjengelig tjeneste for innvandrere og flyktninger. Her gir vi både jevnlig informasjon om familievernkontoret til elever og lærere og vi tilbyr konsultasjoner på skolens område. Denne praksisen startet opp høsten 2016 og er nå en etablert praksis. Det har de siste årene vært mer undervisning om «familieliv i Norge» i samfunnsklassene, mens konsultasjoner kanaliseres til kontoret. Undervisningen gir både informasjon om kontorets tilbud og tematiserer familieliv både i hjemlandet til elevene og i Norge. Siden mekling er et obligatorisk tilbud og benyttes mer uavhengig av kjennskap til kontoret, har vi ikke forsøkt å måle om disse tallene har endret seg for flyktninger og innvandrere de senere årene. Vi er derimot opptatt av at vi også skal oppleves relevant som en forebyggende og terapeutisk tjeneste. I 2021 hadde vi 4 kliniske saker som vi vet er direkte knyttet til tilbudet ved voksenopplæringen, mens flere kan ha kontaktet kontoret etter informasjon på skolen – det har vi ikke tall for.

Familievernkontoret i Arendal har faste samarbeidsmøter med **Agder tingrett** hvert år. I 2021 ble det avholdt et møte 11. oktober. Utover de årlige møtene har familievernkontoret noe samarbeid med tingretten i enkeltsaker, ved at dommerne konsulterer familievernkontoret før det gis kjennelse i tilsynssaker, og ved at foreldre henvises familievernkontoret for å jobbe med kommunikasjon og samarbeid parallelt med rettsprosessen. Det hender også at terapeuter/meklere innkalles som vitner i foreldretvistsaker. Kontoret har også faste samarbeidsmøter med **eksterne meklere** hvert semester hvor både faglige tilnærminger i mekling og samarbeid mellom familievernkontoret og de eksterne meklerne diskuteres.

Familievernkontoret deltok også i 2021 i konsultasjonsteam ved mistanke om vold og seksuelle overgrep mot barn. Konsultasjonsteam er et samarbeid mellom Bufetat, ABUP, Agder politi, Barnehuset, Arendal kommune og familievernkontoret. I hele perioden med pandemi har disse konsultasjonene foregått digitalt, - og antall konsultasjoner har gått ned. Vi har også gjennom flere år deltatt i **TVERS** som er et tverretatlig behandlingstilbud for familier berørt av seksuelle overgrep eller vold, jfr. omtale s. 8. Tilbudet drives i samarbeid med Sørlandet sykehus avdeling for barn og unges psykiske helse (ABUP) og distriktpsykiatrisk senter (DPS). TVERS-teamet tilbyr oppfølging til unge med uønsket eller skadelig seksuell adferd og deres familier. Familiene henvises fra kommunale barneverntjenester.

Informasjon, undervisning og veiledning til andre instanser

I 2021 har det tross pandemi vært noe utadrettet virksomhet. Leder ved kontoret har gitt informasjon til kontorets tilbud til barneverntjenesten i Arendal og barneverntjenesten i Øst-Agder, og til team for psykisk helse i Arendal kommune. Kontorets Phd-kandidat har hatt et fagmøte for barnevernet i Arendal om resultatene av sin forskning. To ansatte har undervist elever på en fagdag ved på Sam Eyde videregående skole. Det har vært undervist for elever på Arendal voksenopplæring og to grupper med masterstudenter i barnevern har be-

søkt kontoret med til sammen 20 studenter fordelt på to grupper. Videre har en terapeut ved kontoret veiledet en masterstudent i familierapi og kontoret har hatt en student fra videreutdanning i familierapi i praksis, som også har mottatt veiledning av en av terapeutene.

Synlighet for publikum

Familievernkontoret i Arendal jobber med å gjøre tilbudet kjent, særlig gjennom samarbeid med ulike kommunale instanser, og undervisning for publikum og fagfolk i både første- og andrelinjetjenesten. Vi har kontinuerlig oppdatert informasjon om kontorets tilbud på vår nettside, www.familiehuset.no. En ansatt har ansvar for å holde siden oppdatert, i tillegg til å sørge for at våre sider på den sentrale nettsiden til Bufetat er oppdatert. Familievernkontoret i Arendal deltok på Arendalsuka første gang i 2016, i samarbeid med Bufetat, region sør. I 2020 ble Arendalsuka avlyst på grunn av pandemien. I 2021 hadde kontoret mindre deltagelse enn normalt grunnet pandemien, men kontoret deltok i et arrangement i regi av Kirkens arbeidsgiverforening. Arrangementet handlet om hva kirken, som vier par, kan bidra med for par og familier når hverdagen kommer. Leder og to terapeuter fra kontoret fortalte litt om hvordan en kommer i kontakt med tjenesten, hvem som henvender seg og hvordan et terapiløp kan se ut. Leder deltok videre i en samtale om hvordan kirken i større grad kan informere om familievernets tilbud og også benytte seg av kompetansen ved kontoret. Leder ved kontoret har i løpet av året deltatt i morgensendingen til NrK Sørlandet ved to anledninger, og snakket om kontorets tilbud og om familieliv under pandemien. To terapeuter deltok, sammen med kontoret i Vest-Agder, på Skeive Sørlandsdager i Kristiansand i juni.

Kvalitet og kompetanseutvikling

Kompetanse forstås som «..de samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som gjør det mulig å utføre aktuelle oppgaver i tråd med definerte krav og mål» (Lai 2014). Kompetanseutvikling på familievernkontoret innebærer både kunnskapsoppdatering og kontinuerlig arbeid med bevisstgjøring og refleksjon over hvordan våre verdier og holdninger viser seg i vår praksis og erfares av andre. Dette betyr at det forventes at ansatte holder seg oppdatert på hva som skjer innen fagfeltet ved å delta på kurs, konferanser og ved å lese faglitteratur som deles i kollegiet. Men denne kunnskapsoppdateringen er lite verdt dersom den ikke blir anvendt og reflektert over i praksis. Løpende veiledning, med fokus både på anvendt teoretisk kunnskap, ferdighetsutvikling og fagetisk refleksjon er derfor satt i system for samtlige ansatte, det vil si leder, kontorfaglig personale og terapeuter. Vår vurdering er at dette er det viktigste vi gjør, i tillegg til å lytte til og ta hensyn til tilbakemeldinger fra våre klienter og kursdeltakere, for å jobbe for god kvalitet på våre tjenester. Som beskrevet over legger Bufetat føringer for familievernkontorenes kompetanseutvikling i regi av sine spisskompetansemiljøer, SKM, for utvalgte problemstillinger/fagområder. Dette må vi forholde oss til, blant annet gjennom rapportering på kontorets aktivitet på de ulike områdene. Planer for fagutvikling utover dette, blant annet for kjernevirksomheten, definert som par- og

familieterapi, samt strukturer for ferdighetstrening og fagetisk refleksjon, er en integrert del av kontorets arbeid med virksomhetsplaner og evaluering av disse.

Veiledning

Det har vært tre veiledningsgrupper ved kontoret i 2021:

1. For kontorfaglig personale med fokus på klientmottak – veileder Elin Karlsen, psykolog ved Familievernkontoret i Arendal.
2. For terapeuter med fokus på emosjonsfokustert parterapi (EFT) – veileder Even Tengedal, sertifisert EFT-terapeut og leder ved Grenland familievernkontor.
3. For terapeuter med fokus på systemisk par- og familieterapi – kollegaveiledning i gruppe.

I tillegg har hele kontoret hatt 2 dager med veiledning i systemiske og dialogiske perspektiver med Anne Hedvig Vedeler, 1. amanuensis ved VID vitenskapelige høyskole.

Kurs og konferanser

På grunn av pandemien har det også i 2021 vært redusert aktivitet med hensyn til kurs og konferanser, og blant annet ble den årlige konferansen for Norsk familieterapi forening (NFFT) redusert til en dags digital samling og Nordisk kongress i familieterapi ble utsatt til 2022. Alle ansatte deltok på digital meklersamling i mars 2021. Leder deltok på en to dagers konferanse om veteranarbeidet i familievernet i september. Vi har fulgt opp Bufetats spisskompetanseområder gjennom digitale møter og samlinger med for SKM vold og SKM høykonflikt. Familievoldsteam har deltatt på opplæring i modellen EEA (Enkel og effektiv aggresjonskontroll) og modellen «Tryggere barndom» og tre terapeuter deltok på en nasjonal samling for kompetanse på høykonflikt, hvor blant annet kontorets Phd-kandidat la frem resultater av sin forskning.

Kontorsjef har i 2021 deltatt på opplæring i nytt lønns- og regnskapssystem. Familievernkontoret i Arendal har gått over til et nytt heldigitalisert system som omfatter både lønn, regnskap og time/fraværsregistrering.

Spesialisering og videreutdanning

Høsten 2017 fikk Familievernkontoret i Arendal tilsagn fra Norges forskningsråd (NFR) om støtte til PhD-prosjektet «*Barn ut av foreldrekonflikten – samskaping av virksomme hjelpetilbud til familier som lever med høyt konfliktnivå etter samlivsbrudd*» (støtte til PhD i offentlig sektor). Samarbeidspartnere i prosjektet er NFR, UiA (Universitetet i Agder), Bufetat region sør og Sørlandet sykehus ved Abup. Psykologspesialist Bård Bertelsen startet samtidig på UiAs PhD-program. Prosjektet ble avsluttet i september 2021, og Bertelsen disputerer i februar 2022.

Psykologspesialist Elin Karlsen har hatt studiepermisjon med mål om skoling og fordypning i EFT (emosjonsfokusert terapi). Studiepermisjonen ble gjennomført i perioden høsten 2020 – våren 2021. Hun har gått på videregående kurs i metoden, studert litteratur, brukt metoden på utvalgte par og hatt individuell veiledning på dette arbeidet.

Leder ved kontoret, Elin Bratland startet høsten 2021 på et masterprogram i verdibasert ledelse. I tillegg har hun gjennom 2021 tatt et sertifiseringskurs i samarbeidsorientert og dialogisk praksis.

Publikasjoner

Psykologspesialist Bård Bertelsen har i 2021 publisert tre artikler i forbindelse med sitt Phd.prosjekt:

Bøe, Tore Dag; Bertelsen, Bård; Larsen, Inger Beate; Topor, Alain Pierre (2021). A qualitative fallacy: Life trapped in interpretations and stories. *Qualitative Research*. ISSN: 1468-7941. doi:10.1177/14687941211041916.

Bertelsen, Bård (2021). Parent Education Beyond Learning: An Ethnographic Exploration of a Multi-family Program for Families in Post-divorce Conflict. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*. ISSN: 0814-723X. 42 (3). s 292 - 308. doi:10.1002/anzf.1460.

Bertelsen, Bård (2021). Whose Life is it Anyway? Exploring the Social Relations of High-Conflict Divorce Cases in Southern Norway. *Contemporary family therapy*. ISSN: 0892-2764. 43s 276 - 289. doi:10.1007/s10591-021-09572-y.

Avslutning

Som kontor og fagfelt må vi hele tiden søke å utvide og utvikle vår kompetanse. I 2021 leverte psykologspesialist ved kontoret, Bård Bertelsen, sin avhandling, « Conflict - concern – commitment. A study of parenthood in high-conflict divorce cases». Avhandlingen setter søkelys på hvordan foreldres kunnskap og erfaringer blir til i møte med det offentlige tjenesteapparatet, og hvordan høykonfliktsaker kan forstås både som en naturlig konsekvens av bestemte samfunnsutviklinger og samtidig som en dypt personlig situasjon.

Noe av det vi har lært av Bård sin forskning, og som allerede preger vårt arbeid, er blant annet hvordan begrepet «høykonflikt» farger det vi ser og det vi spør etter som tjeneste. Vi har blitt oppmerksomme på at fokuset på konflikt kan føre til at foreldrenes bekymringer for barnas omsorgssituasjon ikke blir lyttet til eller gitt nødvendig rom av de tjenester familien forholder seg til, slik som på familievernkontoret. Videre viser avhandlingen hvordan tekster i retningslinjer og offentlige dokumenter preges av en ide om at manglende kunnskap om hva barn trenger bidrar til at konflikter opprettholdes. Slike ideer kan begrense hvordan vi ser og forstår foreldre som er i konflikt etter skilsmisse. I stedet for å lytte etter foreldrenes syn på sitt barn og det foreldreskapet de utøver, kan vi som fagmiljø risikere å opptre belærende med et overdrevent fokus på kunnskapsformidling. En fare ved et slikt utgangspunkt er også et syn på kunnskap om barn og barns behov som noe statisk og generelt, fremfor noe bevegelig og spesielt.

Vi er takknemlige for at Bård har lyttet, på sin unike måte, til foreldre, terapeuter, dommere og til tekster og litteratur – og at han har formidlet forståelser til oss som gjør at vi utfordres og beveges.

Arendal, 22.2.2022

Steinar Floberg
styreleder

Elin Okkenhaug Bratland
daglig leder

Vedlegg 1: Statistikk med kommentarer

Statistikken er hentet fra Bufetats journalsystem FADO

Saksmengde og ventetid de siste fire årene pr. 31.12.

	2021	2020	2019	2018
Antall henvendelser kliniske saker	724	619	784	742
Antall henvendelser mekling	<u>333</u>	<u>338</u>	<u>434</u>	<u>452</u>
Sum antall henvendelser	1.057	957	1.218	1.194
Antall kliniske saker med avtale	935	862	1.007	983
Meklinger med avtale	<u>320</u>	<u>302</u>	<u>427</u>	<u>455</u>
Sum antall saker med avtale inneværende år*	1.255	1.164	1.434	1.438
Antall konsultasjoner kliniske saker	3.530	2.724	3.346	3.223
Antall konsultasjoner i kliniske grupper	26	52	127	118
Antall konsultasjoner mekling	<u>684</u>	<u>561</u>	<u>871</u>	<u>821</u>
Sum antall konsultasjoner	4.240	3.337	4.344	4.162
Antall timer brukt i kliniske saker	3.697	2.883	3.531	3.465
Antall timer brukt i kliniske grupper i perioden	35	74	177	161
Antall timer brukt i mekling	<u>678</u>	<u>566</u>	<u>891</u>	<u>873</u>
Sum antall timer i perioden	4.410	3.523	4.599	4.499
Gjennomsnittlig ventetid nye kliniske saker (dager)	21	21	18	27
Gjennomsnittlig ventetid nye meklinger (dager)	18	17	15	19
Prosentandel som har fått tilbud om samtale innenfor fristen (hhv. 4 og 3 uker)				
Kliniske saker:	93,09	93,05	92,35	75,74
Mekling:	96,30	93,98	95,15	87,06

*Antall saker med avtale er større enn antall henvendelser, da dette tallet inkluderer pågående saker overført fra 2021.

Tabellen viser en økning i antall henvendelser totalt i 2021 sammenlignet med 2020, men en liten nedgang sammenlignet med de to foregående år. Det har vært en nedgang i henvendelser i hele regionen knyttet til pandemien, men vi ser at tallene etter hvert normaliseres. Antall konsultasjoner har ikke tilsvarende nedgang sammenlignet med 2018 og 2019 som antall saker. I kliniske saker er tallet på konsultasjoner høyere, mens det i grupper og meklinger har gått ned. Økningen i kliniske saker kan handle om at sakene har en større kompleksitet og krever et tettere eller lengre forløp. Grunnet smittevern hensyn har det vært mindre aktivitet på kliniske grupper de to siste årene, og kontoret har også lagt ned gruppevirksomheten vi tidligere hadde for foreldre i høykonflikt.

Type foreldremekling

	2021	2020	2019	2018
Utførte meklinger ekteskapslov	109	96	114	133
Utførte meklinger samboerbrudd	82	80	127	105
Utførte meklinger barneloven (foreldretvist)	101	102	134	165
Flytting	4	8	2	2
Sum utførte (avsluttede) meklinger	296	286	377	405

Tallet på utførte meklinger er lavere enn tallet på meklingshenvendelser og saker med avtale i tabellen over. Dette skyldes at flere meklinger ikke ble avsluttet innen 31.12.21. Vi har i 2020 og i første kvartal av 2021 henvist flere meklinger til eksterne meklere enn tidligere på grunn av manglende kapasitet.

Tidsbruk i avsluttede meklinger:

Separasjon /skilsmisse (Ekteskapsloven)	2021	2020	2019	2018
1 time obligatorisk mekling	62	54	59	69
2-4 timer frivillig fortsettelse	35	33	49	54
5-7 timer anbefalt fortsettelse	12	9	6	10
Sum	109	96	114	133

Samboerbrudd	2021	2020	2019	2018
1 time obligatorisk mekling	56	46	71	57
2-4 timer frivillig fortsettelse	24	28	52	44
5-7 timer anbefalt fortsettelse	2	6	4	4
Sum	82	80	127	105

Sak etter barneloven	2021	2020	2019	2018
1 time obligatorisk mekling	55	49	63	78
2-4 timer frivillig fortsettelse	38	46	56	76
5-7 timer anbefalt fortsettelse	8	7	15	11
Sum	101	102	134	165

Flytting	2021	2020	2019	2018
1 time obligatorisk mekling	3	2	2	0
2-4 timer frivillig	1	5	0	2
5-7 timer anbefalt fortsettelse	0	1	0	0
Sum	4	8	2	2

Tema i kliniske saker ved første samtale (det kan være flere tema i hver samtale)

Tema i % av antall saker	2021	2020	2019	2018
Samliv	38,79	38,26	40,75	37,38
Foreldresamarbeid	39,34	36,29	34,02	35,17
Andre familietemaer	36,59	42,20	44,11	40,00
Saker med barn og ungdom	9,35	10,84	10,61	10,34
Risikosaker	23,25	23,15	21,35	17,79

Denne tabellen viser at fordeling av tema i første samtale er forholdsvis lik de siste fire årene.

Hovedtema i avsluttede saker

Tema	2021	2020	2019	2018
Styrke parforholdet	99	153	171	169
Samspillsvansker	43	41	32	53
Samlivsbrudd i familien	18	17	20	18
Avklare / avslutte parforholdet	83	81	111	94
Sum samlivsrelaterte tema:	243	292	334	334
Barnets situasjon i foreldrenes konflikt	14	13	17	12
Samarbeide om felles barn (foreldre bor ikke sammen) - hvorav saker tilknyttet Barn ut av foreldrekonflikten	201	175	189	195
Bostedsavklaring/samvær	18	25	24	41
Sum tema foreldresamarbeid:	233	213	230	248
Foreldre- /barnrelasjon	36	44	46	38
Foreldrerollen	17	37	49	37
Barnets opplevelse av sin livssituasjon	21	16	15	29
Flergenerasjonsproblematikk	9	19	15	20
Kultur/ minoritetsspørsmål. Ikke registrert i 2015 og 2016.	1	1	1	1
Særkullsbarn og/eller ny familie	6	2	5	6
Sum familietemaer:	90	119	131	131
Sykdom/nedsatt funksjonsevne	6	7	7	5
Annen alvorlig hendelse	11	13	18	19
Fysisk/psykisk vold/sekstelt misbruk	20	32	24	32
Bruk av rusmidler.	2	0	4	1
Sum risikotemaer:	39	52	53	57

Denne tabellen viser hovedtema når saken avsluttes. Det kan her kun velges ett tema og det valgte temaet kan være et annet enn oppgitt tema ved henvendelse. Tallene her har holdt seg forholdsvis stabile, med noe nedgang i saker med hovedtema om parforhold og noe økning i saker med hovedtema foreldresamarbeid. Det har også vært nedgang i saker med hovedtema foreldrerollen. Dette kan handle om at kontoret nå ikke har tilbud om foreldrevei-

ledningskurs, og at en del av de som henvender seg for foreldreveiledning anbefales å benytte kommunale tilbud.

Særlige problemstillinger:

	2021	2020	2019	2018
Antall saker der foreldre har mistet omsorgen	4	7	8	6
Partnervold avdekket	78	74	83	69
Vold i foreldre-barnrelasjonen avdekket	32	60	50	40

Vi ser av denne tabellen at vi fortsatt har få saker med foreldre som har mistet omsorgen for egne barn. Dette er en ny oppgave for familievernet. Tallene sier oss at vi må jobbe mer med å gjøre dette tilbudet kjent. Når det gjelder avdekking av partnervold er tallene høye til tross for at vi i 2021 totalt sett har et lavere antall saker enn i 2019 og i 2018. Når det gjelder tallet på avdekking av vold i foreldre-barnrelasjonen, skiller dette seg mest ut for 2020, der tallet var høyt tross nedgang i saker totalt.

Primærklientens alder i nye saker i %:

Alder	2021	2020	2019	2018
0-19	2,07	2,30	3,11	1,66
20-30	18,90	17,73	19,07	20,86
30-40	37,38	38,92	40,99	39,09
40-50	30,76	30,38	26,58	27,62
Over 50 år	10,76	9,85	10,25	10,77

Aldersmessig fordeling på primærklient har holdt seg forholdsvis stabilt over tid. At barn i liten grad er primærklient gjenspeiler at familievernet først og fremst jobber med familierelasjoner, og da er det som regel en voksen i familien som tar kontakt og blir registrert som primærklient.

Barns deltakelse

	2021	2020	2019	2018
Antall kliniske saker hvor barn har deltatt	91	86	113	116
Antall kliniske saker hvor barn er primærklient	15	14	21	19
Antall meklinger hvor barn har deltatt	65	52	72	90
Antall saker/ meklinger der barn har deltatt	171	152	206	225

Antall barn som har deltatt i kliniske saker og meklinger har vært relativt stabile siden 2018, målt opp mot det totale saksantallet. Det er en nedgang i 2020 og 2021. Dette tror vi både har en sammenheng med at vi har hatt et lavere antall saker totalt sett, men også at smittevern hensyn har gitt begrensninger til hvordan vi har kunnet tilrettelegge for barns deltakelse.

Samvær med offentlig tilsyn etter barneloven

	2021	2020	2019	2018
Antall saker	10	5	7	7

Familievernet har siden 2010 hatt ansvar for tilsyn under samvær i henhold til barneloven § 43. Fra 2014 ble denne ordningen endret: barneverntjenesten fikk ansvaret for "beskyttet tilsyn" med inntil 16 timer pr. år, familievernet fikk ansvar for "støttende tilsyn" med inntil 32 timer pr. år. Det er fra Bufdirs side gitt signaler om at tilsynet fortrinnsvis skal utføres av familievernkontorets egne ansatte, med mulighet for å kunne bruke eksterne tilsynsførere dersom samværet legges utenom de ansattes arbeidstid. Kontoret har også i 2021 benyttet eksterne tilsynsførere.

Avlyste/omberammede/uteblitte avtaler

	2021	2020	2019	2018
Avlyste/omberammede/uteblitte avtaler i kliniske saker og meklinger i prosent av oppsatte timeavtaler	23,64	21,37	26,08	26,58
- av disse uteblitt uten beskjed	1,67	2,30	2,22	2,78

Antall omberammede og uteblitte timeavtaler holder seg forholdsvis stabilt.

	2021	2020	2019	2018
Antall «drop-in-saker»	150	130	148	95

Drop-in tilbudet betyr at de som i første omgang trenger kun én konsultasjon, tilbys en slik time raskt. Vi ser at dette er et godt tilbud for mange, som også gjør at kan utnytte timer som blir stående ledig ved avlysninger.

Fordeling av kliniske saker mellom kommuner

Kommune	2021	2020	2019	2018
Arendal	486	449	526	533
Grimstad	159	154	183	180
Lillesand	58	56	45	48
Tvedestrand	44	49	63	50
Risør	45	53	52	53
Vegårshei	15	9	15	12
Åmli	10	13	15	14
Gjerstad	17	9	9	9
Froland	53	54	69	73
Valle	3	0	0	1

Evje og Hornnes	12	11	10	13
Bykle	4	3	5	3
Bygland	1	3	8	1
Birkenes	22	20	25	20
Iveland	3	2	4	3
Andre kommuner*	24	22	12	21
Sum	956	907	1041	1034

*Andre kommuner: av disse 24 sakene er 8 fra tidligere Vest-Agder. Resten fra forskjellige kommuner rundt i landet.

Antall saker i denne tabellen er noe høyere enn i den første tabellen med saksmengde, da det her er inkludert alle saker som er jobbet med i 2021, samt henvendelser mottatt i 2021 som har første avtale etter nyttår. Fordelingen mellom kommunene er relativt stabil.

Vedlegg 2: Oversikt over styret og ansatte

Styrets medlemmer og varamedlemmer i 2021.

Steinar Floberg, styreleder

Marianne Davidsen, nestleder

Ove Andersen, styremedlem

Bente Pedersen, styremedlem

Stine Skelton, styremedlem, ansatte representant

Linda Norman Venaas, varamedlem for ansattes representant

Astrid Glimsdal, varamedlem

Tormod Stene Hansen, varamedlem

Heidi Elisabeth Kibsgård Paulsen, varamedlem

Lætif Akber, personlig varamedlem for Bente Pedersen

Fast ansatte 2021

Elin Okkenhaug Bratland, daglig leder. Klinisk sosionom/master i familieterapi

Ella Kopperud, klinisk sosionom/master i familieterapi

Stine Hjelle Skelton, psykologspesialist

Torbjørn Grestad, sosionom/familieterapeut/ master i familieterapi

Bård Bertelsen, psykologspesialist, PhD kandidat

Elin Karlsen, psykologspesialist

Tor Edland, vernepleier/familieterapeut

Mona Bele, barnevernspedagog /familieterapeut/ master i psykisk helse

Aleksander Henriksen, klinisk sosionom/master i familieterapi

Tove Heggdal, psykologspesialist

Sonja Kolstad Lie, spesialist i klinisk pedagogikk/ familieterapeut. Ansatt frem til 01.9.21

Anne Marie Zachariassen, kontorsjef

Linda Normann Venaas, konsulent

Ellen S. Valkvæ, konsulent

Vikarer i hel- og deltidstillinger 2021.

Tone Lise Haraldseid, vernepleier/ master i familieterapi, vikar fra mars 2021

Ann Kristin Naglestad, sosionom/ familieterapeut, vikar fra mai 2021

Rebecca Ottesen – konsulent – tilkallingsvikar

Revisor: Statsautorisert revisor Yngvar Bratlid.

VEDTEKTER FOR FAMILIEVERNKONTORET I VEST-AGDER

Org.nr. 983 231 047

§ 1

Verdigrunnlag og formål

Familievernkontoret er en alminnelig stiftelse opprettet av Agder og Telemark bispedømmeråd med familien og familierelaterte problemer som arbeidsfelt. Virksomheten er forankret i kristne grunnverdier, respekt for individets ukrenkelighet og egenart, og tar utgangspunkt i personens egne forutsetninger, uavhengig av sosial status, livsførsel, religiøs tro eller politisk overbevisning.

Familievernkontoret skal hjelpe familier, par, foreldre og enkeltpersoner med samlivs- og samhandlingsproblemer og motvirke at kriser, konflikter og vansker blir varige. Kontoret skal videre arbeide utadrettet med forebyggende tiltak og gi etisk veiledning.

Kontoret drives i tråd med lover og forskrifter fastsatt av offentlig myndighet.

§ 2

Grunnkapital

Stiftelsens grunnkapital er kr 100.000,-.

§ 3

Oppnevning av styret

Stiftelsen skal ha et styre på fem medlemmer. Agder og Telemark bispedømmeråd oppnevner minst 4 medlemmer, og ett medlem velges av og blant de ansatte.

For alle styremedlemmene oppnevnes det varamedlemmer. Vararepresentanten for de ansatte møter med talerett, men uten stemmerett.

Funksjonstiden er fire år med unntak av ansattes representant som velges for to år. Som hovedregel kan styremedlemmer gjenvelges en gang. I særskilte tilfeller utvides funksjonstiden for et eller flere medlemmer ut over denne tidsrammen. Styret konstituerer seg selv og velger leder og nestleder for to år av gangen.

§ 4

Styrets ansvar

Styret har ansvar for kontorets eksistens og drift og representerer stiftelsen utad i samsvar med gjeldende bestemmelser i Lov om stiftelser av 15. juni 2001 nr. 59 (stiftelsesloven).

§ 5 Styrets oppgaver

Stiftelsens styre avgjør hvordan kontoret skal fremme formålet og prioritering av arbeidsområder ved å:

- Sørge for et vedvarende og planmessig utviklingsarbeid i tråd med stiftelsens formål.
- Trykke virksomheten økonomisk.
- Ansette kontorets personale og sørge for et høyt faglig nivå.
- Utarbeide årsmelding, budsjett og regnskap.
- Velge revisor.

§ 6 Styrets virksomhet

Styret utfører for øvrig sin virksomhet i henhold til §§ 31, 32 og 33 i stiftelsesloven.

§ 7 Daglig leder

Familievernkontoret ledes av en daglig leder. Daglig leder møter i styret med tale- og forslagsrett.

§ 8 Lokalisering

Familievernkontoret i Vest-Agder skal ha to avdelingskontorer, ett i Farsund og ett i Kristiansand.

§ 9 Endringer

Styret vedtar endringer i stiftelsens vedtekter, jf. stiftelsesloven kap. VI om omdanning av stiftelser. Før vedtaket fattes skal endringer av stiftelsens vedtekter legges frem for Agder og Telemark bispedømmeråd til uttalelse. Ved endring av styresammensetningen skal medlemmer oppnevnt av ATBR utgjøre flertallet i styret.

Vedtatt av styret for Familievernkontoret i Vest-Agder 09.10.17.

Styret i Familievernkontoret i Vest-Agder

Hei

Du ba meg gi en kort beskrivelse av de som i dag sitter i styret for Familievernkontoret.

Styret:

Styreleder: Arild Sandnes, f. 1949, pensjonist og tidligere mangeårig IT-sjef i Kristiansand kommune.

Nestleder: Anne Moseid, f. 1959, jordmor i Kristiansand kommune

Styremedlem: Arild Knutsen, f. 1957, sogneprest i Marnardal (det er mulig at han har vært med i styret 2 perioder, og ikke kan gjenvelges. Jeg har ikke den oversikten)

Styremedlem: Torbjørn Vidar Tørressen, f. 1964, sosiallærer ved Haumyrheia ungdomsskole

Varamedlem: Jannicke Greipsland, f. 1956, personalsjef Kristiansand kirkelige fellesråd. (anbefaler at hun spørres om å gå inn i styret i stedet for Arild Knutsen dersom han ikke kan gjenvelges. Hun har deltatt på alle styremøtene i perioden).

Styret konstituerer seg selv, men Erling Jakobsen hadde spurt meg spesielt om å stille som leder siden jeg hadde ledererfaring, god økonomisk kompetanse og styreerfaring (Kirkepartner AS, og 2 boligsameier). Kirkepartner eies som kjent av Kirkerådet og flere fellesråd. Jeg var oppnevnt av Kirkerådet.

Jeg har vært styreleder i Familievernkontoret i Vest-Agder i 4 år.

Litt om styrearbeidet:

Det er Familievernkontor i alle fylkes (noen har flere). Dette ble lovfestet i 1998 «Lov om Familievernkontor». Dette er en statlig oppgave under Barne- og familiedepartementet, og styret av BUFDIR og BUFETAT. På det tidspunktet hadde DnK en rekke stiftelser som drev familievernarbeid. Staten v/BUFETAT gjorde avtale med disse om å drive familievernarbeid på vegne av staten etter den nye loven (Familiekontoret i Vest-Agder er ett av disse). Der DnK ikke hadde etablert et tilbud opprettet BUFETAT egne statlige kontorer.

De «kirkelige kontorene», som Familiekontoret i Vest-Agder fullfinansieres av BUFETAT, og BUFETAT bestemmer strategi og mål for virksomhetene. De bestemmer også kompetansemål, antall stillinger og lønns plassering. Slik sett har styret for de «kirkelige kontorene» veldig begrenset styringsrett.

Styrets ansvar blir da sammen med daglig leder å sørge for at strategier og mål lagt av BUFETAT oppnås. I tillegg ansvar for arbeidsmiljø, budsjett og regnskap, lokale lønnsforhandlinger, personalsaker, varlingsaker, behandle eventuelle klager på tjenesten fra de som er brukere (typisk kan være utfallet av en mekling). Det siste skjer svært sjelden.

Styreleder deltar sammen med daglig leder på dialogmøtene kontoret har med ledelsen i BUTETAT. Dette er møter hvor man gjennomgår strategien og måloppnåelse. Kontoret kan også fremme forslag om forbedringer, nye prosjekter eller økte ressurser til den daglige driften.

Nestleder tar sammen med daglig leder klagesaker fra brukerne. Som nevnt er det svært få klagesaker.

Litt om Familiekontoret i Vest-Agder:

BUFETAT har innført en rekke måleparametre for familievernkontorene. Her kan en sammenligne kontorene med hverandre. **Familievernkontoret i Vest-Agder kan skryte på seg å være det kontoret i landet som presterer best på disse målingene.** Kontoret utmerker seg også ved å være fremoverlent. Dette merker vi i dialogmøtene med ledelsen i BUFETAT. De er veldig godt fornøyd med kontoret. Vi har derfor lettere for å få midler til nye satsinger. Kontoret har også vært sentralt i utviklingen av IT-styringssystemene for BUFETAT på familievernområdet.

Jeg har lyst til å nevne at da coronapandemien rammet var kontoret ett av de første til å ta i bruk videokonsultasjoner fra hjemmekontor. Kontoret var klart til dette så fort departementet hadde fått avklart personvernreglene for videokonsultasjoner fra hjemmekontor. Alle ansatte ble oppsatt med datautstyr på hjemmekontor, og Teamsmøter og konsultasjoner ble satt i gang umiddelbart. Kontoret har en personalgruppe som veldig fort klarer å tilpasse seg, og faktisk har man nesten klart å gi brukerne av tjenestene tilnærmet like god oppfølging som under normale forhold.

Mvh Arild Sandnes

Vedlegg:

- Vedtekter
- Driftsavtale med BUFETAT

AVTALE OM DRIFT AV FAMILIEVERNKONTORER

1. Generelle bestemmelser

1.1. Partene

Denne avtale er inngått mellom:

Barne-, ungdoms- og familieetaten, (heretter kalt Bufetat) Region sør
Org.nr.: 986 128 433

og

Familiekontoret i Vest-Agder
Org.nr. 983 231 047

Familievernkontoret har hovedsete og fastsatt opptaksområde i Region sør i henhold til lov om familievernkontorer av 19. juni 1997 nr. 62

1.2. Avtalens formål

Denne avtale skal regulere driften av familievernkontoret og deres virksomhet, samt sikre et nasjonalt likeverdig tjenestetilbud, som ledd i Bufetats oppgaver i henhold til familievernkontorloven § 2.

2. Familievernkontorets virksomhet

Familievernkontorets virksomhet og oppgaver er regulert i lov om familievernkontorer § 1 første og annet ledd.

Familievernkontoret skal utføre de oppgaver som er fastsatt i lov og forskrift og statlige styringsdokumenter og instruks.

For å sikre enhetlig og felles praksis i familieverntjenestene, skal Familievernkontoret i sitt kommunikasjon- og informasjonsarbeidet bruke de maler, herunder digitaliserte og nettbaserte brevmalere, brosjyrer og veiledere ol. som fastsettes av Bufetat. Drift av familievernkontoret skal utøves i samsvar med de til enhver tid gjeldende kvalitetskrav til familieverntjenestene.

Familieverntjenestene skal være gratis for brukerne.

3. Bufetats tilskudd til familievernkontorene

Familievernkontoret finansieres gjennom tilskudd fra Bufetat, som fastsettes i Stortingets årlige tildeling i statsbudsjett. I tilskuddsbrevet angis tilskuddet og oppdragene for familievernkontorenes virksomhet det aktuelle år. Tilskuddet skal dekke løpende driftsutgifter og utgifter til særskilte oppgaver som fastsatt i tilskuddsbrevet.

Ved tildeling av midler til prosjekter og/eller tilleggsoppdrag utferdiges egne tilskuddsbrev for oppdraget, med særskilte prosjekt- og regnskaps-rapporteringskrav.

Ved tilskuddsberegningen er det tatt hensyn til lønns- og prisvekst i henhold til statsbudsjettets rammer¹. 97 prosent av tilskuddet fordeles ved årets begynnelse. 3 prosent av tilskuddet benyttes til avregning av pensjonsutgifter mot slutten av året. Regionkontoret gjør en skjønnsmessig fordeling av de inntil 3 prosentene dersom beløpet avviker fra forskjellen mellom tildeling og samlet kostnad til pensjon.

For å sikre likviditeten kan Bufetat utbetale ett å konto beløp til familievernkontoret, som vil få et foreløpig tilskuddsbrev med oppdrag og føringer for virksomheten.

Endelig tilskudd utbetales først når Bufdir har mottatt sitt tildelingsbrev fra BLD, Bufetat har mottatt disponeringsbrev fra Bufdir og det foreligger godkjente regnskap for det foregående år.

4. Familievernkontorets inntekter og utgifter utenom driftstilskudd

4.1. Annen inntektsgivende virksomhet

Familievernkontoret plikter å gi Bufetat informasjon om inntektsgivende virksomhet som ikke følger av denne avtale. Slik virksomhet skal være selvfinansierende og inntekter, gaver og arv, som erverves i denne forbindelse, kan disponeres fritt.

Utgifter knyttet til annen inntektsgivende virksomhet skal ikke dekkes av driftstilskuddet. Det samme gjelder utgifter til styrehonorar og kontingent til familievernkontoret. Inntekter og utgifter omtalt her skal spesifiseres i regnskapet, jf. punkt 5.

4.2. Familievernkontorets eiendeler

Familievernkontoret er ansvarlig for å forsikre alle eiendeler som er finansiert ved tilskudd. Ved eventuell nedleggelse av driften skal disse eiendelene tilbakeføres til Bufetat med mindre annet avtales, jf. punkt 12.

Familievernkontoret skal ha en liste over slike eiendeler. Listen skal ajourføres når nytt utstyr blir kjøpt inn og eldre utstyr kasseres, selges eller lignende.

4.3. Familievernkontorets egenkapital og gjeld

Krav til familievernkontorets egenkapital følger av lov og forskrifter. Driftstilskuddet kan ikke benyttes til å øke kontorenes egenkapital.

Familievernkontoret hefter for egen gjeld og egne forpliktelser.

¹ Lønnstrinn per 31.12.20XX legges til grunn for beregning av lønnskompensasjonen. Lønnskompensasjon beregnes med utgangspunkt i finansdepartementets deflator korrigert for overhendet fra foregående lønnsoppgjør.

4.4. Arbeidsgiveransvar og lønn

Familievernkontoret skal gi de ansatte samme lønns- og arbeidsvilkår som fastsatt i tariffavtaler og har arbeidsgiveransvar for personalet tilknyttet familievernkontoret.

5. Regnskap

Familievernkontoret plikter å føre regnskap i henhold til regnskapsloven, reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten. Regnskapet skal synliggjøre alle inntekter og utgifter omtalt i punkt 4.1. og i malen for rapportering i tilskuddsbrevet.

Regnskapet skal revideres av registrert eller statsautorisert revisor. Det skal leveres revisorgodkjent resultatregnskap, samt samlet resultatregnskap for stiftelsen.

I balansen skal avsetning fra et eventuelt overskudd knyttet til driften finansiert ved tilskudd fra Bufetat synliggjøres for avregning påfølgende år.

Særskilte krav til regnskapsrapportering i tilskuddsbrevet vil kunne omfatte annen regnskapsoppstilling, spesielle regnskapsnoter og/eller bruk av elektronisk rapporteringsmal.

Bufetat kan kun pålegge særskilte krav til regnskapsrapportering dersom det er nødvendig for å kunne sammenligne regnskapene til de forskjellige kirkelige familievernkontorer og sikre likebehandling mellom disse.

Styreleder og leder av familievernkontoret forutsettes å ha satt seg inn i og godtatt vilkårene for bruk av tilskuddsmidlene som er fastsatt i driftsavtalen og tilskuddsbrevet før tilskudd benyttes.

6. Familievernkontorets ansvar for drift

Familievernkontoret har ansvar for driften, herunder planlegging og realisering av målsettinger i tråd med de alminnelige krav som gjelder virksomheten, jf. avtalens punkt 2 og de særlige krav som fastsettes i tilskuddsbrevet.

6.1. Endring i drift

Endringer av betydning for driften av familievernkontoret og tjenestetilbudet forutsetter godkjenning av Bufetat. Dette omfatter bl.a. nye stillinger, herunder alle nytilsetninger som medfører endrede kostnader, bygningsmessige forandringer, større utvidelser, skifte av lokaler samt større anskaffelser av utstyr og inventar.

6.2. Familievernkontorets IKT-system

Familievernkontoret skal bruke Bufetats IKT-system og elektronisk fagsystem, og plikter å følge de rutiner og retningslinjer som gjelder for bruk av IKT.

Drift og vedlikehold av programvare, maskinvare og datalinjer skal utføres av Bufetat. Familievernkontoret kan benytte seg av Bufetats IKT-brukerstøtte. Innkjøp av nytt IKT-utstyr

og nettverk, som skal vedlikeholdes og driftes av Bufetat, og kobles opp til Bufetats systemer, skal fortas gjennom Bufetat. Utstyr og nettverk betales av familievernkontoret.

Familievernkontoret anskaffer selv rekvisita.

6.3. Klientjournaler og meklingsarkiv

Familievernkontoret plikter å føre klientjournal og meklingsprotokoll som fastsatt i familievernkontorloven § 11 og Forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven av 18.12.2006 nr. 1478 (meklingsforskriften) § 9, samt følge reglene om oppbevaring og kassasjon av klientjournaler og meklingsprotokoller som fastsatt Forskrift om føring av klientjournal og meklingsprotokoll ved familievernkontorene mv. av 20.12.2007 nr. 1763.

7. Kontakt mellom Bufetat og familievernkontorene

Det skal være minst ett årlig møte mellom Bufetat og familievernkontorets kontorleder og styreleder. Kontorleder plikter å møte ved innkalling til styringssamtaler, leder- og fagmøter i Bufetat.

Familievernkontoret skal inngi tertial- og årsrapporter, og rapportere i henhold til de krav som er satt i tilskuddsbrev innen fastsatte frister.

8. Tilsyn og kontroll

Statlig regional familievernmyndighet kan i henhold til familievernkontorloven § 2 når som helst, og på den måten regionen finner hensiktsmessig, føre kontroll med at kontraktsvilkårene er innfridd. Familievernkontoret er videre underlagt tilsyn fra fylkesmannen i henhold til familievernkontorloven § 3 og riksrevisjonen i henhold til lov om riksrevisjon av 7.5.2004 nr. 21 (riksrevisjonsloven) § 9.

9. Mislighold av avtalen og feilutbetaling

Ved mislighold av denne avtalen gjelder alminnelige kontraktsrettslige regler.

Dersom familievernkontoret ikke leverer rapporter som fastsatt i denne avtalen eller tilskuddsbrevet med tilhørende vedlegg, anses det ikke dokumentert at tilskuddet er rettmessig brukt. Dette kan medføre krav om tilbakebetaling.

Dersom tilskuddsmottakeren eller noen på dennes vegne gir ufullstendige eller ukorrekte opplysninger, og dette medfører at tilskuddet utbetales uberettiget eller med for stort beløp, kan tilskuddet helt eller delvis kreves tilbakebetalt. Også dersom det utbetales for høyt tilskudd på grunn av feilberegninger fra tilskuddsmyndighetenes side, kan den uberettigede delen kreves tilbakebetalt.

10. Oppsigelse/varighet

Avtalen om drift av familievernkontoret kan sies opp av begge parter. Oppsigelsen skal være skriftlig. Med mindre annet er avtalt mellom partene er oppsigelsesfristen ett år fra oppsigelsesdato.

11. Avslutning av avtaleforholdet

Ved avtaleforholdets avslutning, skal utstyr og inventar finansiert ved tilskudd tilfalle Bufetat. Klientjournaler, meklingsarkiv m.m., og annet materiale som knytter seg til familievernkontoret virksomhet i henhold til denne avtale, skal overleveres til Bufetat, jf. punkt 6.3.

12. Tvist

Eventuelle tvister skal forsøkes løst ved forhandlinger. Fører ikke forhandlinger frem, kan hver av partene kreve saken avgjort ved voldgift etter lov om voldgift av 14.5.2004 nr. 25 (voldgiftsloven) eller gå til søksmål, jf. lov om mekling og rettergang i sivile tvister av 17.6.2005 nr. 90 (tvisteloven).

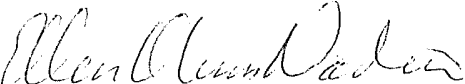
Oslo tingrett er verneting, jf. tvisteloven § 4-4 nr. 4.

Denne avtale trer i stedet for tidligere inngåtte avtaler mellom partene.

13. Sted, dato og underskrifter

24/9-14

(Sted og dato)

Barne-, ungdoms- og familieetaten

Kl. Sand 4.08.2014

(Sted og dato)

Familiekontoret i Vest-Agder

Å R S M E L D I N G

2021

Innhold

Innhold	2
Innledning	3
Pågående SARS-Cov-2 pandemi.....	3
Økonomi.....	4
Personalets fagutvikling.....	5
Øvrige gjennomførte fagutviklingstiltak 2021	7
Klientarbeid.....	9
Mekling	10
Utadrettet virksomhet	12
Tverretatlig samarbeid.....	13
TVERS	13
Likestilling.....	14
Ytre miljø.....	14
Avslutning	15

Innledning

Familievernkontoret i Vest-Agder er organisert som en privat stiftelse med avdelinger i Kristiansand og Farsund. Kontoret drives i henhold til Lov om familievernkontor av 19.juni 1997, og i samsvar med stiftelsens vedtekter. Familievernkontoret i Vest-Agder har driftsavtale med Bufetat region Sør. Kontoret er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen Virke og har medlemskap i Medco Bedriftshelsetjeneste. Tilbudet til befolkningen er gratis. Brukerne kan bestille time direkte, og det behøves ingen henvisning.

Pågående SARS-Cov-2 pandemi

Koronapandemien¹ som rammet Norge i mars 2020 har også i 2021 preget kontorets drift. Ansatte har i perioder arbeidet fra hjemmekontor, og mange av våre kliniske konsultasjoner er gjennomført digitalt, enten på video eller pr telefon. Våren 2020 ble det igangsatt en omfattende oppgradering av teknisk utstyr og opplæring for å opprettholde tilgjengelighet for publikum, og sikre at kontorets kjerneoppgaver også kunne gjennomføres digitalt.

Denne omstillingen har bidratt til at kontorets ansatte har fått god teknisk kompetanse til å arbeide fra hjemmekontor med digitale løsninger, i perioder der det har vært mye smitte i samfunnet. Videoverktøyet Teams har vært benyttet i kliniske konsultasjoner, i gruppebehandling og kurs. Interne fagmøter, samt møter med samarbeidende instanser har i stor grad vært gjennomført på video også i 2021. Mekling og foreldre-samarbeidssaker har vært gjennomført kun ved fremmøte.

Enkelte grupper/kurs har periodevis latt seg gjennomføre ved fremmøte, da et nytt og vesentlig større konferanserom ved avd. Kristiansand muliggjorde at smittevernstiltak om å holde minimum 1 meters avstand kunne overholdes.

God tilrettelegging av hjemmekontorordning har sannsynligvis bidratt positivt til at sykefraværet hos ansatte har vært lavere enn forventet gjennom året. En mulig forklaring på dette kan være at milde luftveisplager eller karantenekrav ikke har vært til hinder for å kunne arbeide noe hjemmefra.

¹ Virusets offisielle navn er SARS-Cov-2 og det forårsaker sykdommen covid-19.

Styrets sammensetning

Oppnevnt av Agder og Telemark Bispedømme:

Styremedlemmer:

Arild Sandnes (styreleder)

Anne Moseid (nestleder)

Arild Knutsen

Toby Tørressen

Ansattes representant:

Gunvor Christine Torkildsen Bratli

Varamedlemmer:

1. Jannicke Greipsland

2. Kjell Rune Nakkestad

3. Bodil Lervik

4. Arne Steen Mikalsen

Varamedlem:

Jorund Birgitte Reme Jølstad

Styret har avholdt 1 styremøte og behandlet til sammen 5 saker. Første varamann har møtt. Styret har godkjent regnskap, årsmelding og budsjett. Styreleder har hatt jevnlig kontakt med leder gjennom året.

Økonomi

Opprinnelig tildeling fra BUF-etat var kr 16.987.000. Etter flere runder gjennom året med ekstra tilskudd på ca 1 mill. viser regnskapet sum tilskudd kr 18.288.795.

Det er i tillegg mottatt tilskudd fra BUF-etat på til sammen kr 1,3 mill som er øremerket tiltak i 2022, og avsatt på kortsiktig gjeld i regnskapet.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte resultatregnskap og balanse med tilhørende noter et forsvarlig uttrykk for resultatet i 2021 og den økonomiske stilling ved årsskiftet.

Forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

Regnskapet viser et betydelig høyere tall enn budsjettert både på inntektssiden og på utgiftssiden. Årsaken er at Bufetat reduserte kartlagte utgifter med kr 500 000 i sin årlige budsjettildeling. I løpet av 2021 har kontoret imidlertid fått ekstra tilskudd på til sammen ca 1 mill. kroner til kompetanseutvikling, dekning av lønn i forbindelse med årets tariffoppgjør,

drift av kurs for foreldre som er fratatt omsorgen for biologiske barn, samvær med tilsyn, konsulentbistand i forbindelse med ansettelse av administrasjonsleder, 40 % stilling høsten 2021 samt møbler/inventar som ble lovet i 2020.

Årets regnskap er gjort opp med kr 15.845,- i underskudd.

Dekning av underskudd:

Stiftelsens underskudd for 2021 er kr 15.845,-. Underskuddet dekkes ved å redusere:

«Annen egenkapital» med kr 15.845,-.

Personalet

Familievernkontoret har 18,11 stillingshjemler. For 2021 ble det gjort en stillingsreduksjon på 0,4 fra Bufetat region sør ved budsjettmessig tildeling.

Sykefraværet har vært 6,5%.

Personalets fagutvikling

Familievernkontoret i Vest-Agder har som mål å tilby tjenester som er av høy faglig kvalitet, og arbeider kontinuerlig med kvalitetsutvikling. Den lokale kompetanseplan for 2021 har samsvart med Bufetat`s fagutviklingsplan for familievernet, samt føringer fra tildelingsbrev. Styrking av arbeid med voldsproblematikk, høykonflikt, samt barns deltakelse i mekling er områder som er prioritert.

Refleksjon over egen praksis gjennom ulike former for veiledning, er avgjørende for å sikre god terapeututvikling og bedre kvalitet på kontorets tjenester. Det har vært et mål for 2021 at alle ansatte har tilgang på veiledning, både ekstern saksveiledning, samt tilrettelagt kollegaveiledning i team.

Familievernkontorets faglige tilnærminger er forankret i systemisk teori og relasjonell praksis. Dette innebærer at vansker, konflikter og kriser skal forstås som noe som oppstår mellom mennesker i kontekst. Kommunikasjon, språk, sosiokulturelle (herunder politiske og juridiske diskurser) og materielle/økonomiske forhold har betydning for hvordan vansker

både oppstår, forstås og håndteres. Et av våre kompetansemål for 2021 er derfor at alle ansatte ved kontoret innehar en formell videreutdanning i familierapi, og at psykologer som er ansatt ved kontoret innehar spesialiteten familiepsykologi, dersom de er i et spesialiseringsløp.

Kontoret har gjennom året 2021 hatt flere ansatte terapeuter i ulike planlagte utdanningsløp, hvor 2 ansatte terapeuter har deltatt på studieforløp i videreutdanning i familierapi og systemisk praksis (hvorav 1 i mastergradsløp). En psykolog ved kontoret har i 2021 startet sitt spesialiseringsforløp i familiepsykologi, med jevnlig veiledning av psykologspesialist ved kontoret. Kontorets studenter i videreutdanning/masterutdanning i familierapi og systemisk praksis har også mottatt veiledning intern på kontoret av ansatt med godkjent veilederkompetanse.

Familievernkontorets ansatte skal til enhver tid overholde lovens bestemmelser, både forvaltningsloven, personvernloven, og Lov om Familievernkontor m.m. Det har for 2021 vært et viktig kompetansemål for kontoret å sørge for at alle ansatte har rett kompetanse på aktuelt lovverk. Derfor har det vært avsatt tid på fagmøter, hvor kontorets rutiner for meldeplikt til barnevernstjenesten, samt øvrige rutiner for føring/oppbevaring av journal er gjennomgått.

Sammen med Familievernkontoret i Arendal og Universitetet i Agder gjennomførte kontoret en felles fagdag høsten 2021, hvor målet med samlingen var å etablere en samarbeidsarena for samtaler om fag og kunnskap, der også Uia deltok med faglærere fra familierapistudiet. Dette var en samling som er i tråd med Region Sør sin kompetansestrategi, hvor det vektlegges at det «på alle nivåer i organisasjonen må arbeides aktivt for at ny kunnskap etterspørres og uttrykkes i vurderinger, kollegiale samtaler, dokumentasjon m.m., både i uformelle og formelle sammenhenger».

Familievernkontoret i Vest-Agder har også hatt en strategisk kompetanseheving på fagområdet sexologisk rådgivning i 2020- 2021, med hensikt å styrke kvaliteten på kontorets parterapi tilbud. Derfor har 2 ansatte terapeuter (ved avd. Kristiansand og Farsund) gjennomført et toårig deltidsutdanningsprogram i sexologi ved UiA (60 studiepoeng), som ble avsluttet sommeren 2021.

Bufdir har utarbeidet nasjonale fagplaner for styrking av det helhetlige tilbudet i familievern tjenestene til barn og foreldre i saker med høyt konfliktnivå etter samlivsbrudd. Som ledd i dette arbeidet er det fra og med 2017 etablert nasjonalt spisskompetansemiljø og regionale ressurskontor. Spisskompetansemiljøet (SKM) skal utgjøre den erfaringsbaserte spydspissen i Bufetat`s fag- og kompetanseutvikling, og skal bistå ressurskontorenes lokale fagutviklingsarbeid. Familievernkontoret i Vest-Agder og Familievernkontoret i Arendal har sammen et mandat som regionalt ressurskontor for familier med høykonflikts-problematikk.

Psykologspesialist Odd Axel Aronsson ved Familievernkontoret i Vest-Agder har i sin stilling tillagt en ansvarsfunksjon for fagutvikling på høykonfliktmeklinger og øvrig klinisk arbeid for denne målgruppen. Han har i 2021 hatt ansvar for å tilrettelegge for digitale møter mellom øvrige familievernkontor i region sør og spisskompetansemiljø, samt har Aronsson deltatt på en nasjonal fagsamling i regi av spisskompetansemiljøet. Aronsson har også gjennom året hatt ansvar for internundervisning og veiledning i fagområdet høykonflikt.

Øvrige gjennomførte fagutviklingstiltak 2021

Kontoret har så langt det har vært mulig, gjennomført interne fagsamlinger, hvor begge avdelinger har deltatt, og møter har vært avholdt digitalt i perioder med mye smitte i samfunnet. Fagutviklingsdagene har vært organisert som foredrag og refleksjon. Interne fagutviklingsdager har hatt hovedtema innenfor; Vold i nære relasjoner, aktuelt lovverk; om journalføring, høykonflikt/mekling, samt tematikk knyttet til par- og familierapi. Det har også vært gjennomført en fagsamling for å styrke kompetanse på feedback verktøyet KOR.

Spisskompetansemiljøet for Vold (SKM Vold), har arrangert samlinger der opplæring i sinnemestringsverktøyet EEA (enkel effektiv aggresjonskontroll) har vært tema. Kontoret har deltatt på denne opplæringen med 3 ansatte. 4 nyansatte familierapeuter har også gjennomført et heldags grunnkurs i *voldsarbeid i familievernet*, et opplæringskurs initiert av SKM Vold.

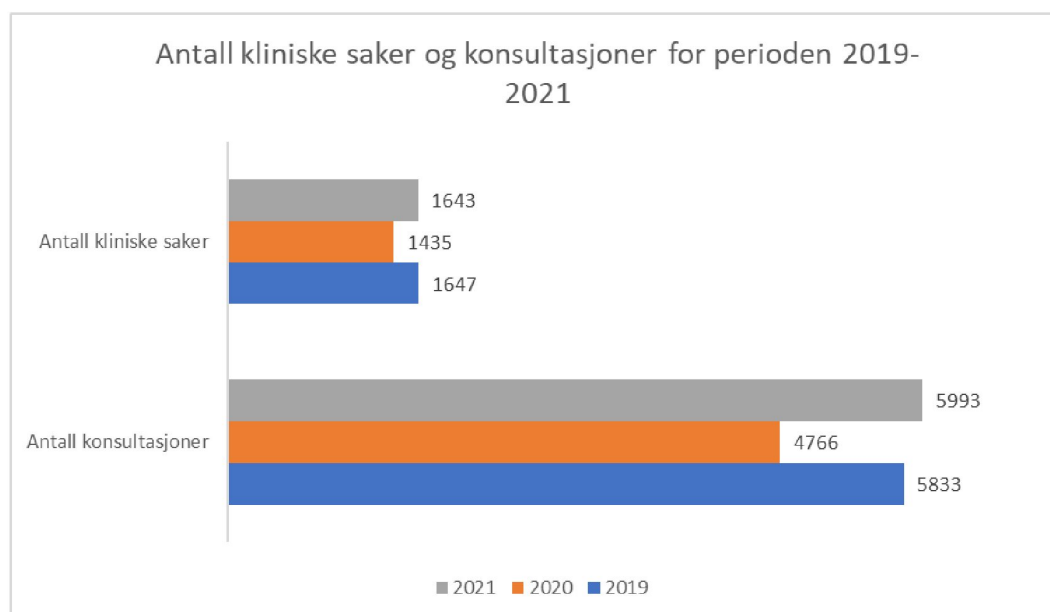
Årlig obligatorisk regional meklingsamling i regi av Bufetat, ble gjennomført digitalt for alle meklere ved kontoret våren 2021.

Leder har i 2021 gjennomført ytterligere to semestre av matergradsutdanning i ledelse for offentlig sektor.

Til sammen 20 studenter ved barnevernsutdanningen ved Uia har deltatt på en heldags samling ved kontoret, der innføring i familievernets mandat, lovverk og tilbud ble gjennomgått. Ingrid Vindal Eriksen har hatt et ansvar for å gjennomføre denne opplæringen.

Klientarbeid

Det har i 2021 vært arbeidet med 1643 kliniske saker, med et samlet konsultasjonstall på 5993. For 2020 var konsultasjonsantallet 4766 og 1437 saker. Det betyr en oppgang på 25,7% for året 2021. Denne oppgangen er å anse som en direkte konsekvens av gradvis gjenåpning og bedre tilrettelagt digitalt tilbud. Gjennomsnittlig konsultasjonstall pr. klinisk sak var 4,24 (4,29, for året 2020).

Kontoret har pr.31.12 2021 jobbet med 7 tilsynssaker, der retten har dømt forelder til samvær med støttet tilsyn etter barnelovens § 43, 3. ledd. Kontoret har fortrinnsvis benyttet egne ansatte som tilsynsførere, og tilstøtende leilighet i 6. etasje ved avd. Kristiansand, til samværet. Endringspatruljen AS har ført tilsyn i 3 saker, da rettens kjennelse har bestemt at samværene skal foregå etter arbeidstid eller i helger.

Aldersgruppen som benytter kontorets tilbud, er stabil fra år til år. Majoriteten ligger mellom 20 og 50 år. Hyppigste årsaker til henvendelse er relasjonelle vansker i parforholdet, foreldresamarbeid etter samlivsbrudd, vansker mellom foreldre – barn og individuelle problem.

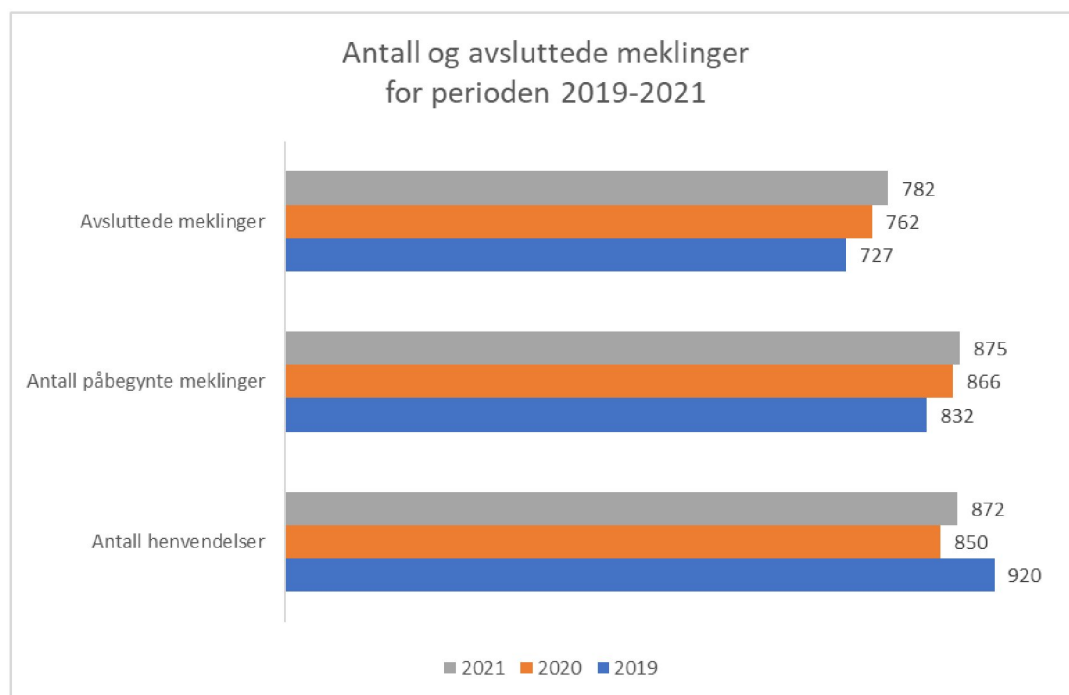
Kontoret har vanligvis et bredt og variert gruppetilbud som del av det kliniske arbeidet. Gruppetypene er «Kvinnegruppe» (kvinner utsatt for partnervold), «Flerfamiliegruppe» (barn utsatt for eller vitne til vold i nær relasjon), «Krisegruppe» (menn og kvinner som har opplevd

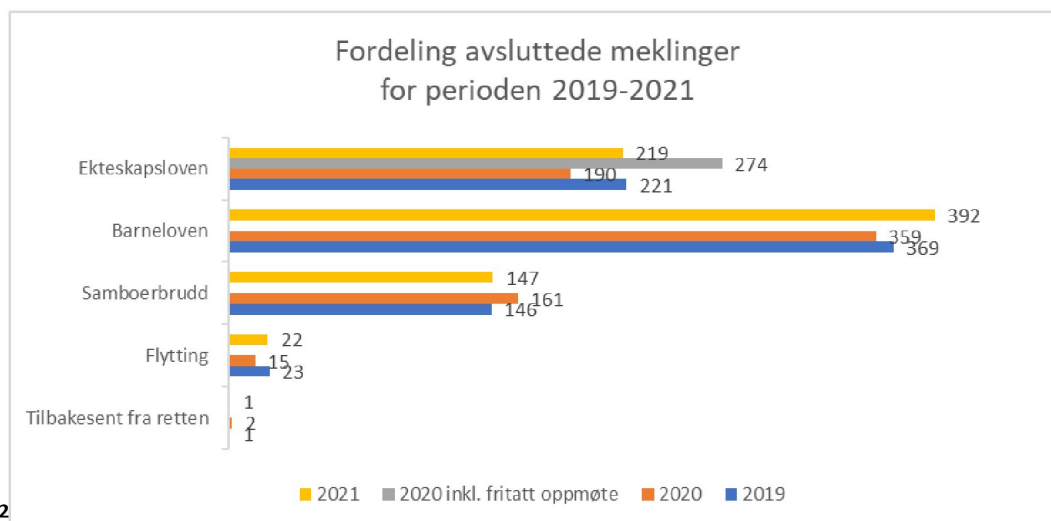
vanskelige samlivsbrudd), grupper i tiltaket «barn ut av foreldrekonflikten», Minikurs for foreldre (foreldreferdigheter under konflikt), ICDP gruppe for minoritetsspråklige (foreldreveiledningsgruppe), COS gruppe ved avd. Farsund (foreldreveiledningsgruppe), Bufferkurs for par, samt kurs/gruppe for foreldre fratatt omsorg for egne barn (BIO kurs).

Grunnet pandemi situasjonen har kun kvinnegruppe for kvinner som har opplevd vold i parforhold, flerfamiliegruppe for barn/ foreldre, bufferkurs for par, minikurs i mekling, samt Bio kurs latt seg gjennomføre. Deler av gruppetilbudene har vært gjennomført som videomøter.

Mekling

For året 2021 har kontoret arbeidet med 872 (823) meklinger. Tall i parentes er 2020 tall. Av disse ble 782 (727) meklinger avsluttet. 219 (190) meklinger etter ekteskapsloven, 392 (359) etter barneloven og 147 (161) etter samboerbrudd. Det var totalt 22 (15) meklings saker omhandlet flytting, samt 1 (2) meklings saker som ble tilbakesendt fra retten.

Bufetat har krav til det enkelte familievernkontor om at minst 35 % av avsluttede meklinger i saker, der foreldre vurderer å reise sak for retten (barnelovsmeklinger), skal få til en avtaleinngåelse på et familievernkontor. Resultat ved vårt kontor var pr 31.12 2021 på 38%. Et annet krav til tjenesten fra Bufetat er at minst 50 % av klienter i meklings benytter seg av det frivillige meklings tilbudet (kommer tilbake til mer enn en obligatorisk time). For året 2021 utgjorde denne gruppen 43%.

Videre er det et krav fra Bufetat om å gi meklings time innenfor 3 ukers frist, samt tilby klinisk time innenfor 4 ukers frist. For meklings saker og kliniske saker ble ventetidskravet innfridd i 2021. Gjennomsnittlig ventetid for meklings saker var i 2021 på 19 dager, og for kliniske saker var gjennomsnittlig ventetid på 22 dager.

I løpet av 2021 har totalt sett 223 (151) barn deltatt i meklings samtaler uavhengig av meklingsmodell. Tall er hentet fra meklingsrapport fra avsluttede meklinger i FADO. Tall i parentes er 2020 tall.

Totalt antall konsultasjoner i meklings saker var året 2021 på 1717 konsultasjoner (1725 konsultasjoner i 2020) og 100 % av alle henvendelser har fått tilbud om første meklings time innen 3 uker.

Gjennomsnittlig antall samtaler pr meklings sak var i 2021 på 1,75.

² 2020 inkl. fritatt oppmøte referer til at det ble utstedt 84 meklingsattester der foreldre var fritatt for fremmøte, se første avsnitt side 8.

Utadrettet virksomhet

Den utadrettede virksomheten ved kontoret har naturlig nok også vært preget av pandemi situasjonen. Det har likevel vært gjennomført en rekke utadrettede tiltak. Her nevnes blant annet ukentlig deltakelse i det tverrsektorielle tilbudet TVERS, samarbeidsmøter hver 3. uke med ATV og lokalt familiesenter i Kristiansand kommune, undervisning av studenter i barnevern ved UiA, informasjon/undervisning mot samarbeidsinstanser (lokale barneverntjeneste Vennesla kommune og Kristiansand kommune), besøk ved DPS Strømme, NOK senteret og kontorets arbeid med tilsynssaker.

Ansatte fra kommunal barneverntjeneste i Trondheim besøkte kontoret høsten 2021 for å lære mer om flerfamiliegruppe-tilbudet vårt.

Asbjørn Heskestad, ansatt familierapeut ved avd. Kristiansand, deltok som paneldeltaker under Arendalsuka, på arrangementet "Hva kan kirken bidra med når bryllupet er over?", i regi av KA (Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter).

«Butt» både i Farsund og Lyngdal er på den ene siden tverretatlig samarbeid, men også utadrettet virksomhet, der det informeres om kontorets tilbud til samarbeidspartnere og direkte til enkeltpersoner/familier som benytter tilbudet. For 2021 har det hovedsakelig vært gjennomført BUTT møter som digitale møter, men også ved fremmøte i perioder det har vært mindre grad av smittetrykk i samfunnet

Kontorets leder har siden august 2020 hatt fast spalteplass i FVN hver 4.-5 uke, hvor ulike samlivsrelaterte tema og familievernets tilbud til befolkningen har vært synliggjort.

Totalt tidsforbruk på utadrettet virksomhet er 342 timer i 2021 mot 235 året før.

Tverretatlig samarbeid

Kontoret har et bredt samarbeid med relevante instanser. Det kan nevnes: Kommunalt barnevern, Kristiansand tingrett, Lister Tingrett, SSHF ABUP Kristiansand, Kristiansand kommune (botilbud for kvinner utsatt for tvangsekteskap/æres relatert vold), TVERS konsultasjonsteam, ATV, Sørlandet sykehus DPS Strømme og DPS Solvang, Butt (Farsund og Lyngdal), Agdernettverket, samarbeid med skoler (COS), Universitetet i Agder, kommunale familiesentre, RVTS og andre familievernkontor regionalt og nasjonalt.

Også det tverretatlige samarbeidet har vært preget av pandemi situasjonen. Deler av faste møter med de ulike etater har blitt gjennomført digitalt.

Det ble i 2017 opprettet et formelt samarbeid mellom ATV Kristiansand, Barnevernstjenesten for Kristiansandsregionen, samt Kristiansand kommunes familiesentre. Samarbeidets fokus har vært på voldstematikk, med det formål å bidra til fagutveksling på tvers av tjenester, øke samhandlingskompetansen og drøfte tiltakskjeder for aktuelle saker i barnevernet med voldsproblematikk. Samarbeidsgruppa har i 2021 hatt sine møter både digitalt og ved fremmøte.

TVERS

TVERS er et tilbud om psykologisk behandling til familier hvor barn har begått seksuelle overgrep. Behandlingen tar utgangspunkt i familien. Sørlandet sykehus avd. ABUP, Familiekontoret i Aust- og Vest Agder og RVTS samarbeider i dette tilbudet.

Flerfamiliegrupper

Flerfamiliegruppe er et gruppetilbud om psykologisk behandling til barn som har vært vitne til eller utsatt for vold, hvor barnet kommer sammen med den trygge forelderens. Sørlandet sykehus avd. ABUP og Familievernkontoret i Vest-Agder samarbeider i dette tilbudet. Styringsgruppemøter har vært gjennomført med stedlig fremmøte. Flerfamiliegruppetilbudet har ikke vært gjennomført våren 2020 grunnet pandemi, men det har vært oppstart av ny gruppe høsten 2020, hvor klientmøtene primært har foregått digitalt.

Gjennom året 2021 har Ingrid Vindal Eriksen, ansatt familieterapeut ved avd. Kristiansand, arbeidet med å utvikle et nytt *småbarnskurs*. Kurset skal være et supplement til minikurset da familievernet pr i dag har få tilbud som ivaretar de minste barna og deres foreldre. Den overordnede hensikten med kurset er å støtte foreldrene i deres oppgave med å skape en god barndom i to hjem for sitt lille barn. Kurset skal piloteres lokalt i 2022.

Likestilling

Bedriften har i 2021 hatt 21 ansatte, 6 menn og 15 kvinner

Styret har bestått av 3 menn og 2 kvinner.

Styret har ut fra en vurdering av antall ansatte og stillingskategorier ikke funnet det nødvendig å iverksette spesielle tiltak med hensyn til likestilling eller diskriminering.

Ytre miljø

Bedriften forurenses ikke det ytre miljø nevneverdig.

Avslutning

2021 har også vært et annerledes år. Kontoret har likevel, tross utfordringer knyttet til covid-19 pandemien og strenge smittevernstiltak, klart å opprettholde et godt tilbud til befolkningen. Oppgradering av teknisk utstyr og god opplæring til alle ansatte har bidratt til at vi har kunnet gi et godt digitalt tilbud i perioder med økt smitte i samfunnet. Også for gruppetilbudene har bruk av video muliggjort at klienter har kunnet delta.

Kristiansand, 23.03.2022

Arild Sandnes

Jannicke Greibsland

Arild Knutsen

Toby Tørressen

Jorund Birgitte Reme Jølstad

*Sandra E. Furset
leder*

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Margot Tangen	004	22/00996-2	

Saksordfører: Solveig Botnen Eide

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
31/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring - høring

Vedlegg:

Høring - Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring
Høringsnotat - rapport fra trosopplæringsutvalget
rapport og anbefalinger fra trosopplæringsutvalget

Saksorientering

Bispedømmerådet har fått på høring trosopplæringsutvalgets rapport «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring.»

Høringsfristen er satt til 1. juni.

Etter 20 år med bredt og systematisk arbeid innen trosopplæring er det nå behov for en gjennomgang og evaluering av innhold i og organisering av trosopplæringen i dag. I mars 2020 ble det derfor oppnevnt et utvalg som i januar 2022 leverte sin rapport «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring» Rapporten inneholder en rekke anbefalinger for veien videre i trosopplæringen. Det er noen av disse anbefalingene som nå sendes på høring til bispedømmerådene.

Den reviderte planen skal behandles på Kirkemøtet etter at den har vært på høring. De organisatoriske rammene må blant annet ses i sammenheng med saken om kirkelig organisering som skal til Kirkemøtet i 2022.

Kirkens undervisningsoppdrag er en selvsagt del av kirkens oppgaver, og forankret i Jesu misjonsbefaling.

«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18ff)

Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet gjennom reformen, med noen justeringer. De anbefaler bl.a. en større grad av helhetlig tenkning rundt det pedagogiske arbeidet i menigheten.

Bispedømmerådets høringssvar

Utvalget har kommet med 52 anbefalinger, og det er 32 høringspunkt som bispedømmerådet skal svare på. I det følgende er forslag til svar fra Agder og Telemark

bispedømmeråd angitt for hvert av høringspunktene. Denne systematikken er valgt da høringen skal leveres i elektronisk skjema. Svarforslag fremkommer av «boksene».

Anbefalinger og høringspunkt

Tilleggsspørsmål 1 fra Kirkerådet:

Utvalget understreker at det er en indre sammenheng mellom de anbefalingene som legges fram og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Har høringinstansen en overordnet kommentar til denne helheten i rapporten?

Det har kommet mye godt ut av trosopplæringsreformen, og det er veldig bra at man nå ser på dette i en enda større helhet og sammenheng.

Del 1 Mål og innhold:

1. Formål og overordnet målsetting

1.1. Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.

➤ Kapittel 4.1 side 29

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Kirkens overordnede målsetting er at evangeliet skal nå alle, og som utvalget påpeker så kreves det en bred og systematisk tilnærming for å klare det. Derfor er vi enig i utvalgets anbefaling om å videreføre dette.

2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

2.1. Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.

➤ Kapittel 4.2 side 31

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Avgrensningen av trosopplæring til barne- og ungdomstid hadde sammenheng med at trosopplæringen var tenkt å erstatte bortfallet av kristendom i skolen. Denne avgrensningen førte også til skjelningen mellom tidsavgrensede og kontinuerlige tiltak. Utvalget vurderer at man nå må satse enda mer på helhet og sammenheng i kirkelig undervisning og læring.

2.2. Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.

➤ Kapittel 4.2 side 35

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

En helhetlig tilnærming utelukker ikke behovet for at det utarbeides planer og opplegg for avgrensede målgrupper. Undervisning og læring foregår i alle deler av kirken, selv om det ikke er eksplisitt undervisningssamlinger. Utvalget trekker spesielt frem kirkemusikken som viktig for kirkelig undervisning og læring.

3. Benevnelse

3.1. Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

➤ Kapittel 4.3 side 37

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- *Benevnelsen trosopplæring bør videreføres.*
- *Andre forslag med begrunnelse (fritekst)*

Benevnelsen «Trosopplæring» er godt innarbeidet, men det er likevel mange gode argumenter for å endre benevnelse.

Ordet kan bl.a. ha ført til et skille mellom hvilke kirkelige aktiviteter som skal betraktes som trosopplæring og ikke (bredde og kontinuerlig), og det har også vært begrenset til aldersgruppen 0-18. Når man nå ønsker at det pedagogiske arbeidet skal bli en større del av Den norske kirkes helhetlige oppdrag, så er det naturlig å definere betegnelsen på nytt.

4. Målgruppe

4.1. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- *Andre forslag med begrunnelse (fritekst)*

Mange menigheter har allerede i dag flere deltakere på tiltak som ikke er døpt/medlem. Alle disse bør betraktes som målgruppe for kirkelig undervisning og læring.

4.2. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- *0-18 år slik aldersinndelingen er i dag i Plan for trosopplæring.*
- *Andre forslag med begrunnelse (fritekst)*

Enig i at kirkelig undervisning skal omfatte alle aldre, men det er viktig å være tydelig på at det som i dag heter trosopplæring da vil være en liten del av

«kirkelig undervisning og læring». Hvem skal ha ansvar for de ulike læreplanene/rammeplanene når man også tar med voksne? Dette vil se ulikt ut i menighetene, men viktig å klargjøre hva som forventes av f.eks. en menighetspedagog.

5. Planverk

5.1. Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- *Plan for trosopplæring fungerer godt slik den er i dag.*
- *Andre forslag med begrunnelse (fritekst)*

Enig i utvalgets anbefaling om at det utarbeides et helhetlig planverk for hele Den norske kirke sitt undervisningsoppdrag. Èn felles overordnet del med grunnlagstenkning og verdigrunnlag, og rammeplaner for ulike mål- og aldersgrupper.

5.2. Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Enig. Gir større handlingsrom lokalt, samtidig som man har en felles overordnet plan som står seg bedre over tid, og dermed gir forutsigbarhet og retning.

5.3. I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis

- 5.3.1. barn 0–14 år
- 5.3.2. konfirmasjonstiden
- 5.3.3. ungdom 15–19 år
- 5.3.4. voksne

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Hvis Uenig:

- *Aldersinndelingen 0-18 fungerer godt slik den er i dag.*
- *I tillegg til dagens Plan for trosopplæring bør det utarbeides en rammeplan for voksne.*
- *Plan for konfirmasjonstiden bør tas ut av Plan for trosopplæring og bør være en egen rammeplan.*
- *Plan for konfirmasjonstiden bør tas ut av Plan for trosopplæring og bør være en egen rammeplan, i tillegg til ny rammeplan for voksne.*
- *Andre forslag med begrunnelse (fritekst)*

God aldersinndeling. Fint at ungdom får en egen rammeplan, og at konfirmasjonstiden er utenom denne. Dette kan styrke helheten i ungdomsarbeidet (ungdom i konfirmantalden er inkludert i denne også). Deltakelse i ungdomsdemokratiet bør belyses i rammeplan for 15-19 år. Spennende med en egen rammeplan for voksne. Det har vært jobbet alt for lite strukturert med denne aldersgruppen. Viktig å avklare hvor ansvaret for dette ligger.

5.4. I stedet for kjernetekster bør undervisningsaktiviteter følge kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

➤ Kapittel 4.5 side 43

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Spennende å tenke kirkeåret inn i planen. Mange tiltak er uansett knyttet opp mot kirkeåret (jul og påske f.eks). Dette kan samtidig åpne for en større sammenheng i arbeidet, og bedre samarbeid mellom de som jobber i menigheten.

6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

6.1. Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Dette er ikke nytt. Utvalget skriver at friheten til å velge tiltak bør bli større, men det er ingen tiltak i dagens ordning som ikke har vært frivillig for menighetene. Trosopplæringsplanen slik den er i dag ER overordnet, og det er i lokale planer at tiltakene velges. Dette bør videreføres.

Tilleggsspørsmål 2 fra Kirkerådet:

Hvordan bør ordningen for godkjenning av plan for undervisningsfeltet være i fremtiden?

Enten Kryss: Ordningen bør fortsatt være at plan for undervisningsfeltet sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet.

Begrunn svaret (fritekst): **X**

Eller Kryss: Ordningen bør være at plan for undervisningsfeltet ikke sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet, slik at man følger samme praksis som ved plan for diakoni og plan for kirkemusikk.

Begrunn svaret (fritekst):

Planen bør fortsatt sendes til godkjenning. Dette skaper bevisstgjøring om helhet og systematikk i undervisningsfeltet. Planen blir satt i fokus, og menighetsrådene

blir brakt på bane. Det er en fare for at systematikk og helhet forsvinner dersom planene blir liggende kun lokalt. Det er viktig at planene blir sett på som et ressursdokument for de ansatte.

6.2. Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Veldig bra å ha en plattform for deling av ressurser, og viktig at denne plattformen holdes oppdatert og relevant.

6.3. Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Det har vært gjort mye bra arbeid på det digitale feltet de siste årene. Viktig at lærdommen fra dette videreføres.

7. Mangfold og likeverd

Ingen hørings spørsmål på dette punktet

8. Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»

8.1. Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

Trosopplæringsreformen har vist at fokuset på avgrensede tiltak har gjort at mange menigheter har nådd en større bredde av medlemsmassen. Fokuset på bredde bør opprettholdes.

8.2. Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Kryss Enig **X**

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

Dette har vært viktig gjennom hele reformen, men har nok vært vanskelig å kommunisere. Selv om fokuset på breddetiltak er viktig, så er det like viktig å jobbe kontinuerlig. Disse arbeidsformene må sees i sammenheng. Det kunstige skillet som har dukket opp har aldri vært intendert, og man må fortsette med å jobbe for at bredde og kontinuitet virker i sammenheng.

9. Trosopplæring i hjemmet

9.1. Både Den norske kirkes grunnlagstenkning og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppgaven.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Hjemmets og foreldrenes rolle i trosopplæring i svært viktig. Dermed er det også viktig at dette blir omtalt i rammeplanene.

9.2. Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Mange menigheter gjør mye bra på dette feltet, men det trengs flere ressurser.

9.3. Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige systemer for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Det kan være mye ubenyttede ressurser i faddergruppen. Svært viktig å få systemer som fungerer hvis man skal få til en bedre oppfølging av faddere.

10. Barnehage/skole-kirkesamarbeid

10.1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

11. SFO-satsing

11.1. Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

➤ Kapittel 4.11 side 54

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig
Eventuell kommentar (fritekst)

Det er fint at det jobbes med denne muligheten, og at det skjer i tett dialog med skolen. Samtidig må man komme med tydelige retningslinjer fra kirken på hva et slikt skolefritidstilbud kan inneholde. Hva betyr det for eksempel at aktiviteten «ikke må virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper»? Kan dette være en del av feltet kirkelig undervisning og læring, eller må det sees på som diakonale samlinger?

12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring

Ingen høringsspørsmål på dette punktet

Eventuelt øvrige kommentarer til del 1

Eventuelle kommentarer til del 1: Mål og innhold

Utvalget har gjort et grundig og godt arbeid med rapporten. Det er fint å se at de anbefaler å videreføre satsingen som er gjort gjennom reformperioden.

Del 2 Organisatoriske rammer:

13. Plan og rapporteringsverktøy

13.1. Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig
Hvis uenig, begrunn svaret (fritekst)

Mye er bra i rapporteringsverktøyet. Målet må være at enda flere ser dette som et verktøy de kan bruke kontinuerlig, og ikke bare til rapportering en gang i året.

13.2. Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Det er mye helhet og tverrfaglighet i kirkens undervisning og læring, og da er det naturlig at også rapporteringen gjøres tverrfaglig.

13.3. Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt.

➤ Kapittel 5.1 side 59

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Enig på dette punktet. På sikt bør alle menighetens planer innlemmes i helhetlig menighetsplan, slik at menighetene har en plan å forholde seg til. Dette forutsetter at alle andre obligatoriske planer utgår.

14. Økonomi og tilskuddsforvaltning

- 14.1. Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.
- 14.2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellestrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingsystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.
- 14.3. Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av udisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
- Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Viktig at det er forutsigbarhet i tildelingen for mottaker. Samtidig bør det kunne åpnes for større frihet lokalt til hvordan midlene kan disponeres. Det viktige må være måloppnåelsen, og forankring i menighetsråd.

Tilleggsspørsmål 3 fra Kirkerådet:

I dag håndteres mindreforbruk forskjellig i de ulike bispedømmerådene. Hvordan bør det håndteres i fremtiden?

Enten Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør være mer enhetlig enn den er i dag.

*Eller Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør fortsatt være forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd. **X***

Det bør være rom for at disponering av mindreforbruk fortsatt i stor grad avgjøres på bispedømmenivå. Det må legges til grunn at bispedømmenivået er i stand til å vite hvordan man i best mulig grad kan disponeres for å oppnå de mål man har satt seg i det enkelte bispedømme -og utifra kjennskap til den enkelte menighets arbeid.

- 14.4. Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør ses uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringen.
- Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig **X**
Kryss Uenig

Deler av tilskudd må ikke trekkes tilbake fra menigheter som skaffer midler på annet vis. Det vil ikke virke stimulerende til å søke alternative finansieringskilder.

- 14.5. Tilskuddet til lokalkirken bør sendes til fellestrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnyttning.
- Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig
Kryss Uenig **X**

Viktig at tildelte midler sikrer trosopplæring i alle sokn.

15. Organisering og ledelse

Ingen høringsspørsmål på dette punktet

16. Stillings typer, - andel og -benevnelser

- 16.1. Det bør være en stillingsandel på minimum 50 % for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Kryss Enig

Kryss Uenig **X**

Eventuell kommentar (fritekst)

Større stillinger sikrer kontinuitet, og bør være et mål. Samtidig kan ikke dette være et krav alle steder. Noen steder vil det ikke være økonomi til 50% stillinger, og lange geografiske avstander kan hindre samarbeid menighetene imellom om slike stillinger. Bedre å ha noe ressurs enn ingen ressurs.

- 16.2. Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det bør samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Kryss Enig **X**

Hvis enig, begrunn svaret (fritekst)

Kryss Uenig

Både prest og kateket har i sin tjenesteordning ansvar for undervisning og læring. Det er viktig at dette avklares, samtidig som det avklares hvem som skal ha ansvaret i menigheter uten kateket.

- 16.3. Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

17. Kompetansekrav og kompetansebehov

- 17.1.1. Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag.

- 17.1.2. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Kryss Enig

Kryss Uenig **X**

I menigheter uten kateket, vil det gjerne være en undervisningsleder i mindre stillingsstørrelse. Dersom kompetansekravene skal være like høye som for kateket, så vil det være vanskelig å fylle disse stillingene.

- 17.1.3. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelornivå for de som ikke innehar dette.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Kryss Enig

Kryss Uenig **X**

Hvis uenig, begrunn svaret (fritekst)

Man bør ikke stille krav om utdanning på bachelornivå for alle undervisningsstillinger. Mennesker med mange ulike bakgrunner kan fungere godt i en undervisningsstilling i kirken, og det er også fint å ha dette mangfoldet. Men det er viktig å fortsette satsingen på kompetanseutvikling (neste punkt) for å styrke de ansattes kompetanse.

- 17.2. Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- 17.3. Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).
- 17.4. Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

18.Frivillighet

Ingen hørings spørsmål på dette punktet

19.Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

Ingen hørings spørsmål på dette punktet

20. Forskning, evaluering og fagutvikling

Ingen hørings spørsmål på dette punktet

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd slutter seg til det foreslåtte hørings svaret som det fremkommer av forslag til svar i saksfremlegget.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 24.02.2022

Vår ref: 22/00274-3

Deres ref:

Høring "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring"

I mars 2020 vedtok Kirkerådet å oppnevne et utvalg som skulle evaluere satsingen på trosopplæringen i Den norske kirke. Det ble også vedtatt et mandat for utvalget. Etter 20 års bredt og systematisk arbeid innen trosopplæring er det behov for en gjennomgang av innhold i og organisering av trosopplæringen i dag, og å se på veien videre.

Utvalget har nå levert sin rapport "[Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring](#)". Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet gjennom reformen, med noen justeringer. I rapporten redegjør utvalget nærmere for sine vurderinger og anbefalinger for det videre arbeidet med trosopplæring i Den norske kirke innen områdene:

Mål og innhold

- Formål og overordnet målsetting,
- Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning
- Benevnelse
- Målgruppe
- Planverk
- Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring
- Mangfold og likeverd
- Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»
- Trosopplæring i hjemmet
- Barnehage/skole-kirkesamarbeid
- SFO-satsing
- Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring

Organisatoriske rammer

- Plan og rapporteringsverktøy
- Økonomi og tilskuddsforvaltning
- Organisering og ledelse
- Stillingstyper, - andel og -benevnelser
- Kompetansekrav og kompetansebehov
- Frivillighet
- Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner
- Forskning, evaluering og fagutvikling

Kirkerådet vedtok på sitt møte i februar 2022 å sende rapporten på høring for å få innspill til arbeidet med revisjon av [Plan for trosopplæring](#) og justering av organisering og rammer. Dette blir to separate saker som skal behandles av Kirkemøtet i de nærmeste årene.

Det vedlagte høringsnotatet har utfyllende beskrivelse av høringen. Høringssvarene leveres i det elektroniske høringsskjemaet som finnes her:
<https://surveys.analyzer.com?pid=qac2d3k2>

All informasjon om høringen finnes på kirken.no/hoeringer

Frist for høringssvar er 1. juni 2022.

Høringen er åpen for alle. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli publisert på kirken.no.

Kontaktperson i Kirkerådet er seksjonsleder Stine Kiil Saga, e-post ss834@kirken.no.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør i Kirkerådet

Jan Christian Kielland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Høringsnotat - rapport fra trosopplæringsutvalget.docx

Mottakere:

Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjørgvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Kirkelig Undervisningsforbund	Rådhusgata 1-3	0151 OSLO
Hamar biskop	Postboks 172	2302 HAMAR
Preses i Bispemøtet	Postboks 799 Sentrum	0106 OSLO
Nidaros biskop	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Den norske kirkes presteforening	Postboks 437 Sentrum	0103 OSLO
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Bjørgvin biskop	Postboks 1960	5817 BERGEN
Fagforbundet Teologene	Boks 7003 St. Olavsplass	0130 OSLO
Nord-Hålogaland biskop	Postboks 790	9258 TROMSØ
NLA Høgskolen	Postboks 74 Sandviken	5812 BERGEN
Møre biskop	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Det teologiske fakultet	Postboks 1023 Blindern	0315 OSLO
Agder og Telemark biskop	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Stavanger biskop	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Tunsberg biskop	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Borg biskop	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesstudier, VID - vitenskapelige høyskole		
MF vitenskapelig høyskole	Postboks 5144 Majorstuen	0302 Oslo
Sør-Hålogaland biskop	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Norges musikkhøgskole		
Parat	Postboks 9029 Grønland	0133 Oslo
Akademikerne		
Acta barn og unge i Normisjon	Postboks 7153 St. Olavs plass	0130 OSLO
Blå kors Norge	Postboks 4793	0506 OSLO

Det Norske Diakonforbund	Sofienberg	
IKO	Rådhusgate 1-3	0151 OSLO
KRIK - Kristen idrettskontakt	Postboks 2623	0131 OSLO
	Pb. 3822 Ullevål	0855 OSLO
	Stadion	
Søndagsskolen Norge	Postboks 98,	0101 OSLO
	Sentrum	
KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter	Rådhusgaten 1-3	0151 OSLO
NLM ung		
Ung Kirkesang	Konsul Wilds vei 1	4621 KRISTIANSAND S
Ungdom i oppdrag		
KFUK-KFUM NORGE	Grubbegata 4	0179 OSLO
KFUK-KFUM speiderne		
NKSS .		
Den Norske Israelsmisjon - return2sender		
NMSU	PB 226 Sentrum	4001 STAVANGER
Return2Sender		
IMF-Ung		
Skjærgårds LIVE	Postboks 303	3791 Kragerø
HEKTA-trosopplæring for ungdom		
Creo		
Den norske kirkes ungdomsutvalg		
Samisk kirkeråd		

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Høringsnotat - trosopplæringsutvalgets rapport "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring"

Bakgrunn for høringen

I mars 2020 vedtok Kirkerådet å oppnevne et utvalg som skulle evaluere satsingen på trosopplæringen i Den norske kirke. Det ble vedtatt et mandat for utvalget i samme sak. Etter 20 års bredt og systematisk arbeid innen trosopplæring var det behov for en gjennomgang av innhold i og organisering av trosopplæringen i dag og gi anbefalinger om veien videre.

Utvalget overleverte sin rapport "[Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring](#)" til Kirkerådet 4. januar 2022. I rapporten redegjør utvalget for sine vurderinger og anbefalinger for det videre arbeidet med trosopplæring og kirkelig undervisning og læring i Den norske kirke.

Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet gjennom reformen, med noen justeringer.

Om høringen

Kirkerådet vedtok på sitt møte i februar 2022 å sende noen av anbefalingene på høring for å få innspill til arbeidet med revisjon av [Plan for trosopplæring](#) og justering av organisering og rammer.

Rapporten har 52 anbefalinger. Kirkerådet skal følge opp rapporten, og oppfølgingen er gjort rede for i Kirkerådsaken. Et utvalg av rapportens anbefalinger er på høring gjennom dette høringsnotatet, andre anbefalinger utredes videre eller følges opp i Kirkerådets arbeid med kommende Kirkemøtesaker eller oppfølging av allerede vedtatte premisser.

Alle anbefalingene fra utvalget ligger nummerert i dette høringsnotatet slik at høringsinstansene kan lese alle anbefalingene i sammenheng. I tilknytning til spørsmål 6.1. og 14.3 stiller Kirkerådet et tilleggsspørsmål. Anbefaling 17.1. er delt opp i tre underpunkt fordi det ligger flere anliggender i anbefalingen som det vil være hensiktsmessig å få svar på.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Det kommer klart fram i høringsnotatet hvilke av anbefalingene som høringsinstansene bes om å gi høringssvar på. Det er 32 høringsspørsmål. Dette er markert i egen ramme knyttet til de aktuelle anbefalingene. I det elektroniske høringsskjemaet der høringssvarene skal avgis, ligger kun de anbefalingene som høringsinstansene bes om å gi høringssvar på.

Hvert høringspunkt har en henvisning til kapittel og sidetall i rapporten der det er mer utfyllende tekst om vurderingen som ligger til grunn for anbefalingen.

Høringssvarene vil legge grunnlag for arbeidet med revisjon av Plan for trosopplæring og justering av organisatoriske rammer for undervisningsfeltet. Den reviderte planen skal ut på høring før den skal behandles på Kirkemøtet. De organisatoriske rammene må blant annet ses i sammenheng med saken om kirkelig organisering som skal til Kirkemøtet i 2022 og arbeidet med tilskuddsforvaltning i Den norske kirke.

Sammendrag av trosopplæringsutvalgets samlede anbefalinger

Kirkens undervisningsoppdrag er en selvsagt del av kirkens oppgaver.

Undervisningsoppdraget er forankret i Jesu misjonsbefaling, sammen med oppgaver som forkynnelse og dåp.

«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: døb dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18ff)

I Den norske kirkes dåpsliturgi gis menighet og kirke sammen med foreldre og faddere et ansvar for det døbte barnet og for at det kan leve og vokse i den kristne tro:

«Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for barnet, be for det, lære det selv å be og hjelpe det til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så det kan leve og vokse i den kristne tro.»

Kirken har alltid arbeidet med undervisning, læring og veiledning. Undervisning og læringsaktiviteter er både historisk og teologisk en av kirkens viktigste oppdrag.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Undervisningsaspektet er et sentralt element i hele Den norske kirkes virksomhet (i gudstjenesteliv, diakoni, kirkemusikk osv.), men er i tillegg et eget felt der undervisning er det *primære*. Fra 2000 og NOU 2000: 6 har Den norske kirke hatt en unik, offensiv og ambisiøs holdning til og satsing på trosopplæring for aldersgruppa 0–18 år. Det er lagt ned omfattende innsats på alle nivå i Den norske kirke, i organisasjonene og fagmiljøene og i gjennomføring og utvikling av trosopplæringsarbeidet. Utvalgets vurdering er at satsingen har vært vellykket, og vil i særlig grad understreke den kompetansen som er systematisk opparbeidet gjennom en årrekke.

Trosopplæringsutvalget har kalt den foreliggende rapporten «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring». Trosopplæringsutvalget baserer sine anbefalinger på spørreundersøkelser, på innspill fra enkeltpersoner og sentrale aktører på feltet, på relevant forskning og på grundige drøftinger innad i utvalget. Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet spesielt de senere årene. Samtidig inngår trosopplæringsarbeidet i en lang tradisjon for kirkelig undervisning og læring som arbeidet framover også bør bygge på. Utvalget anbefaler derfor større grad av helhetlig tenkning rundt det pedagogiske arbeidet. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør inngå som integrert del i Den norske kirkes helhetlige undervisningsoppdrag. Det er, etter utvalgets vurdering, også behov for i enda større grad å se sammenhenger mellom kirkelig undervisning og kirkens andre hovedoppdrag, slik som for eksempel diakoni, gudstjenesteliv, forkynnelse og kirkemusikk og kultur.

Utvalget vil understreke at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram, og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Anbefalinger og høringspunkt

Tilleggsspørsmål 1 fra Kirkerådet:

Utvalget understreker at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Har høringsinstansen en overordnet kommentar til denne helheten i rapporten?

Del 1 Mål og innhold:

1. Formål og overordnet målsetting

1.1. Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.

➤ Kapittel 4.1 side 29

Kryss Enig
Kryss Uenig

2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

2.1. Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.

➤ Kapittel 4.2 side 31

Kryss Enig
Kryss Uenig

2.2. Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.

➤ Kapittel 4.2 side 35

Kryss Enig
Kryss Uenig

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

3. Benevnelse

3.1. Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

➤ Kapittel 4.3 side 37

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- Benevnelsen trosopplæring bør videreføres.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

4. Målgruppe

4.1. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

4.2. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- 0-18 år slik aldersinndelingen er i dag i Plan for trosopplæring.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

5. Planverk

5.1. Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- Plan for trosopplæring fungerer godt slik den er i dag.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

5.2. Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig
Kryss Uenig

5.3. I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis

- 5.3.1. barn 0–14 år
- 5.3.2. konfirmasjonstiden
- 5.3.3. ungdom 15–19 år
- 5.3.4. voksne

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig
Kryss Uenig
Hvis Uenig:

- Aldersinndelingen 0-18 fungerer godt slik den er i dag.
- I tillegg til dagens Plan for trosopplæring bør det utarbeides en rammeplan for voksne.
- Plan for konfirmasjonstiden bør tas ut av Plan for trosopplæring og bør være en egen rammeplan.
- Plan for konfirmasjonstiden bør tas ut av Plan for trosopplæring og bør være en egen rammeplan, i tillegg til ny rammeplan for voksne.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

5.4. I stedet for kjernetekster bør undervisningsaktiviteter følge kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

➤ Kapittel 4.5 side 43

Kryss Enig
Kryss Uenig

6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

6.1. Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig
Kryss Uenig

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Tilleggsspørsmål 2 fra Kirkerådet:

Hvordan bør ordningen for godkjenning av plan for undervisningsfeltet være i fremtiden?

Enten Kryss: Ordningen bør fortsatt være at plan for undervisningsfeltet sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet.

Begrunn svaret (fritekst):

Eller Kryss Ordningen bør være at plan for undervisningsfeltet ikke sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet, slik at man følger samme praksis som ved plan for diakoni og plan for kirkemusikk.

Begrunn svaret (fritekst):

6.2. Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig

Kryss Uenig

6.3. Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig

Kryss Uenig

7. Mangfold og likeverd

7.1. Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.

7.2. Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.

7.3. Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevende tiltak.

8. Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»

8.1. Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Kryss Enig

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

8.2. Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Kryss Enig

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

9. Trosopplæring i hjemmet

9.1. Både Den norske kirkes grunnlagstenkning og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppgaven.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig

Kryss Uenig

9.2. Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig

Kryss Uenig

9.3. Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige systemer for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig

Kryss Uenig

10. Barnehage/skole-kirkesamarbeid

10.1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

11. SFO-satsing

11.1. Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

➤ Kapittel 4.11 side 54

Kryss Enig

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring

- 12.1. Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenkning for kirkelig undervisning og læring.
- 12.2. Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.
- 12.3. Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.
- 12.4. Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk.
- 12.5. I arbeidet med grunnlagstenkningen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.
- 12.6. Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 1

Eventuelle kommentarer til del 1: Mål og innhold

Del 2 Organisatoriske rammer:

13. Plan og rapporteringsverktøy

- 13.1. Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Kryss Enig
Kryss Uenig
Hvis uenig, begrunn svaret (fritekst)

- 13.2. Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Kryss Enig
Kryss Uenig

- 13.3. Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt.

➤ Kapittel 5.1 side 59

Kryss Enig
Kryss Uenig

14. Økonomi og tilskuddsforvaltning

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

- 14.1. Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.
- 14.2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingssystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.
- 14.3. Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av udisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
 - Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig
Kryss Uenig

Tilleggsspørsmål 3 fra Kirkerådet:

I dag håndteres mindreforbruk forskjellig i de ulike bispedømmerådene. Hvordan bør det håndteres i fremtiden?

Enten Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør være mer enhetlig enn den er i dag.

Eller Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør fortsatt være forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd.

- 14.4. Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør ses uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringen.
 - Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig
Kryss Uenig

- 14.5. Tilskuddet til lokalkirken bør sendes til fellesrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnytting.
 - Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig
Kryss Uenig

15. Organisering og ledelse

- 15.1. Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til fagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

- 15.2. Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

16. Stillingstyper, - andel og -benevnelser

- 16.1. Det bør være en stillingsandel på minimum 50 % for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Kryss Enig Kryss Uenig Eventuell kommentar (fritekst)

- 16.2. Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det bør samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Kryss Enig Hvis enig, begrunn svaret (fritekst) Kryss Uenig

- 16.3. Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

17. Kompetansekrav og kompetansebehov

- 17.1.1. Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag.
- 17.1.2. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Kryss Enig Kryss Uenig

- 17.1.3. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelornivå for de som ikke innehar dette.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Kryss Enig Kryss Uenig Hvis uenig, begrunn svaret (fritekst)
--

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

- 17.2. Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- 17.3. Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).
- 17.4. Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

18. Frivillighet

- 18.1. Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab.
- 18.2. Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet.
- 18.3. For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

19. Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

- 19.1. Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes.

20. Forskning, evaluering og fagutvikling

- 20.1. Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 2

Eventuelle kommentarer til del 2: organisatoriske rammer

Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring

Rapport med anbefalinger fra Den norske kirkes trosopplæringsutvalg 31. desember 2021

Innhold

1	Sammendrag av utvalgets anbefalinger	4
2	Bakgrunn for evalueringen og om utvalsarbeidet.....	9
2.1	<i>Bakgrunn for utvalgets arbeid</i>	9
2.2	<i>Mandat</i>	9
2.3	<i>Trosopplæringsutvalgets medlemmer</i>	10
2.4	<i>Forståelse av mandatet</i>	11
2.5	<i>Utvalgets arbeidsformer</i>	11
2.6	<i>Utvalgets bakgrunnsdokument og -materiale</i>	13
3	Trosopplæring fra 2000 til 2021	15
3.1	<i>Sentrale styringsdokument</i>	15
3.2	<i>Oppslutning og deltakelse</i>	18
3.3	<i>Forskning på trosopplæring</i>	21
3.4	<i>Samfunnsendringer med relevans for Den norske kirkes trosopplæringsarbeid</i>	23
3.5	<i>Nye læreplaner, inkludert KRLE-faget, og konsekvenser for innholdet i Den norske kirkes pedagogiske arbeid</i>	26
3.6	<i>Oppsummering: utfordringer og muligheter</i>	28
4	Trosopplæringsutvalgets vurderinger: mål og innhold	29
4.1	<i>Overordnet målsetting opprettholdes</i>	29
4.2	<i>Vid forståelse av undervisning og læring: Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning</i>	31
4.3	<i>Benevnelse av undervisningsfeltet: kirkelig undervisning og læring</i>	37
4.4	<i>Målgruppe: alle døpte og interesserte – livslang læring</i>	39
4.5	<i>Planverk med felles overordnet del og fire rammeplaner med ulike målgrupper</i>	40
4.6	<i>Forholdet mellom nasjonal styring, sentrale tiltak og lokale handlingsrom og tiltak.....</i>	44
4.7	<i>Mangfold og likeverd</i>	45
4.8	<i>Forholdet mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid</i>	46
4.9	<i>Trosopplæring i hjemmet som del av kirkelig undervisning og læring.....</i>	49
4.10	<i>Samarbeid barnehage/skole og kirke</i>	52
4.11	<i>Skolefritidsordning</i>	54
4.12	<i>Urfolks- og minoritetsperspektiv.....</i>	55
5	Trosopplæringsutvalgets vurderinger: organisatoriske rammer	58
5.1	<i>Plan- og rapporteringsverktøy</i>	58
5.2	<i>Økonomi og tilskudsforvaltning.....</i>	60
5.3	<i>Organisering og ledelse</i>	63
5.4	<i>Stillingstyper, - størrelser og -benevnelser.....</i>	65
5.5	<i>Kompetansekrav og kompetansebehov.....</i>	68
5.6	<i>Frivillighet</i>	71

5.7	<i>Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner</i>	74
5.8	<i>Forskning, evaluering og fagutvikling</i>	77
6	Kilder	78
7	Vedlegg	81
7.1	<i>Resultat fra spørreundersøkelse 1 - pilot</i>	81
7.2	<i>Resultatet fra spørreundersøkelse 2 – hovedundersøkelse arbeidstakere</i>	83
7.3	<i>Resultat fra spørreundersøkelse 3 – hovedundersøkelse arbeidsgivere</i>	96
7.4	<i>Kjernetekster i kirkeårshjulet - oversikt</i>	104

1 Sammendrag av utvalgets anbefalinger

I mars 2020 vedtok Kirkerådet å oppnevne et utvalg som skulle evaluere satsingen for trosopplæringen i Den norske kirke. Evalueringen gjennomføres etter 20 års bredt og systematisk på trosopplæring. I den foreliggende rapporten redegjør trosopplæringsutvalget for sine vurderinger og anbefalinger for det videre arbeidet med trosopplæring og kirkelig undervisning og læring i Den norske kirke. Utvalgets anbefalinger er enstemmige.

Kirkens undervisningsoppdrag er en selvsagt del av kirkens oppgaver. Undervisningsoppdraget er forankret i Jesu misjonsbefaling, sammen med oppgaver som forkynnelse og dåp.

«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: døb dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18ff)

I Den norske kirkes dåpsliturgi gis menighet og kirke sammen med foreldre og faddere et ansvar for det døbte barnet og for at det kan leve og vokse i den kristne tro:

«Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for barnet, be for det, lære det selv å be og hjelpe det til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så det kan leve og vokse i den kristne tro.»¹

Kirken har alltid arbeidet med undervisning, læring og veiledning. Undervisning og læringsaktiviteter er både historisk og teologisk en av kirkens viktigste oppdrag. Undervisningsaspektet er et sentralt element i hele Den norske kirkes virksomhet (i gudstjenesteliv, diakoni, kirkemusikk osv.), men er i tillegg et eget felt der undervisning er det *primære*. Fra 2000 og NOU 2000: 6 har Den norske kirke hatt en unik, offensiv og ambisiøs holdning til og satsing på trosopplæring for aldersgruppa 0–18 år. Det er lagt ned omfattende innsats på alle nivå i Den norske kirke, i organisasjonene og fagmiljøene og i gjennomføring og utvikling av trosopplæringsarbeidet. Utvalgets vurdering er at satsingen har vært vellykket, og vil i særlig grad understreke den kompetansen som er systematisk opparbeidet gjennom en årrekke.

Trosopplæringsutvalget har kalt den foreliggende rapporten «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring». Trosopplæringsutvalget baserer sine anbefalinger på spørreundersøkelser, på innspill fra enkeltpersoner og sentrale aktører på feltet, på relevant forskning og på grundige drøftinger innad i utvalget. Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet spesielt de senere årene. Samtidig inngår trosopplæringsarbeidet i en lang tradisjon for kirkelig undervisning og læring som arbeidet framover også bør bygge på. Utvalget anbefaler derfor større grad av helhetlig tenkning rundt det pedagogiske arbeidet. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør inngå som integrert del i Den norske kirkes helhetlige undervisningsoppdrag. Det er, etter utvalgets vurdering, også behov for i enda større grad å se sammenhenger mellom kirkelig undervisning og kirkens andre hovedoppdrag, slik som for eksempel diakoni, gudstjenesteliv, forkynnelse og kirkemusikk og kultur.

¹ Den norske kirkes ordning for Dåp i hovedgudstjenesten (2017).

Utvalget vil understreke at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram, og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Trosopplæringsutvalgets samlede anbefalinger

Mål og innhold:

Formål og overordnet målsetting:

- Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.

Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning:

- Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.
- Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.
-

Benevnelse:

- Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

Målgruppe:

- Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.
- Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne

Planverk:

- Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.
- Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.
- I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis
 - barn 0–14 år
 - konfirmasjonstiden
 - ungdom 15–19 år
 - voksne
- I stedet for kjernetekster anbefaler utvalget at undervisningsaktiviteter følger kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring:

- Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.

- Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.
- Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

Mangfold og likeverd:

- Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkingen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.
- Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.
- Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevende tiltak.

Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»:

- Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.
- Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng

Trosopplæring i hjemmet:

- Både den norske kirkes grunnlagstenking og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppgøret.
- Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.
- Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige system for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

Barnehage/skole-kirkesamarbeid

- Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

SFO-satsing:

- Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring:

- Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenking for kirkelig undervisning og læring.
- Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.
- Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.
- Planverkets overordnede del (grunnlagstenkingen) bør foreligge på samiske språk.
- I arbeidet med grunnlagstenkingen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.
- Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

Organisatoriske rammer:

Plan og rapporteringsverktøy

- Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.
- Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.
- Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt.

Økonomi og tilskuddsforvaltning

- Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.
- Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingsystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.
- Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av utdisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
- Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør ses uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringen.
- Tilskuddet til lokalkirken bør sendes til fellesrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnytting.

Organisering og ledelse

- Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til fagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.
- Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

Stillingstyper, - andel og -benevnelser

- Det bør være en stillingsandel på minimum 50 % for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.
- Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det bør samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.
- Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

Kompetansekrav og kompetansebehov

- Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelornivå for de som ikke innehar dette.
- Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).
- Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

Frivillighet

- Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab.
- Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet.
- For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

- Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes

Forskning, evaluering og fagutvikling

- Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

2 Bakgrunn for evalueringen og om utvalgsarbeidet

2.1 Bakgrunn for utvalgets arbeid

16. juli 1996 ble det nedsatt et utvalg for å forberede en bred gjennomgang av kirkens dåpsopplæring. Utvalget la fram sin innstilling «... til et åpent liv i tro og tillit», NOU 2000: 26 i november 2000. To år senere la regjeringen fram en melding om reform av dåpsopplæringen i Den norske kirke, «Trosopplæring i ei ny tid», St.meld. nr. 7 (2002-2003). Stortingskomiteen drøftet meldingen og avga sin innstilling til Stortinget 8. mai 2003. Reformen ble vedtatt i Stortinget 27. mai 2003. Stortinget la vekt på at trosopplæringen i Den norske kirke og i øvrige tros- og livssynssamfunn skal stimulere utvikling av egen identitet og forståelse av egen kultur og tradisjoner i et samfunn der innslaget av ulike tros- og livssynssamfunn blir stadig rikere. Det regjeringsoppnevnte utvalget som utredet saken, presenterte reformen med slagordet «Bare den kirke som overleverer, vil overleve». Plan for trosopplæring. *Gud gir – vi deler* ble utviklet på grunnlag av erfaringene fra den første forsøks- og utviklingsfasen og ble vedtatt av Kirkemøtet i 2009. I løpet av de 20 årene som har gått siden grunnlaget for trosopplæringsformen ble utredet i NOU 2000: 26, og gjennom de ulike fasene trosopplæringsreformen har vært gjennom, har det skjedd endringer som gir grunn til å gjennomtenke hvordan kirken møter dagens situasjon og fremtidens utfordringer på en best mulig måte. På bakgrunn av disse forholdene behandlet Kirkerådet på sitt møte 26. mars 2020 sak 28/20 *Trosopplæring – 20 års erfaring og veien videre*, og vedtok å oppnevne et utvalg som fikk i oppdrag å evaluere situasjonen for trosopplæringen og gi anbefalinger for veien videre.

2.2 Mandat

Kirkerådet ga i vedtak 26. mars 2020 (KR 28/20) følgende mandat til utvalget:

Utvalget skal ta utgangspunkt i mål, visjoner og innhold i NOU 2000: 26 og Plan for trosopplæring (2009), vurdere situasjonen for trosopplæringen i dag og gi anbefalinger for veien videre.

1. Mål for og innholdet i kirkens trosopplæring skal gjennomgås med sikte på å finne bærekraftige innholdselementer og realistiske målsettinger.

Herunder skal følgende vurderes:

- Forholdet mellom nasjonale tiltak og lokal frihet.
- Forholdet mellom opplæring av alle døpte og tilbud til ennå-ikke-døpte, og konsekvenser for innhold og innretning av kirkens tilbud til barn og unge.
- Ulike modeller for å legge til rette for at barn, unge og deres familier i hele folkekirken skal bli kjent med kirken og troen vi døper til, og forholdet mellom disse. F.eks:
 - o trosopplæring i hjemmet
 - o bruk av digitale ressurser
 - o kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid
 - o tidsavgrensede breddetiltak.
 - o medlemsbasert barne- og ungdomsarbeid,
 - o drop-in-tiltak
 - o åpent familiearbeid

- Inkludering og likeverd: Mulighet for deltakelse på tvers av funksjonsnedsettelse, kulturell/språklig bakgrunn, kjønnsidentitet, økonomi osv.
 - Ny læreplan, inkludert KRLE-faget, og konsekvenser for innholdet i kirkens undervisning.
- 2. Dagens rammeverk og ressursbruk, ansvarsfordeling, styring og ledelse skal gjennomgås med sikte på å finne gode organisatoriske rammer for kirkens opplæring av barn og unge i kristen tro. Herunder skal følgende vurderes:**
- Navn og aldersrammer for det som i dag heter trosopplæring.
 - Hva bør reguleres og styres nasjonalt, regionalt og lokalt?
 - Samarbeid med kristne barne- og ungdomsorganisasjoner.
 - Kompetansekrav og stillingsstørrelser.
 - Faglig og administrativ ledelse av trosopplæringen i lokalkirken.
 - Barn og unges medvirkning.
 - Rollen til ikke-ansatte (f.eks. pårørende, faddere, andre frivillige).
 - Tilskudsforvaltning og rapportering.
 - Kan organisering ut fra større enheter som prosti/storfellesråd bidra til bedre ressursutnyttelse?

Utvalget må se sitt arbeid i sammenheng med:

- utredningsarbeidet på kirkelig organisering
- utredningen om tilskudsforvaltning/fordelingsnøkler
- arbeidet med helhetlig menighetsplan

Følgende kompetanse skal finnes i utvalget:

- forskning og utdanning innen fagområder som oppvekstvilkår/ barn og unges utvikling
- kirkelig ledelse lokalt og regionalt
- kirkelig undervisning
- organisasjons- og kommunikasjonsfag
- brukerperspektiv på trosopplæring
- barne- og ungdomsorganisasjoner

2.3 Trosopplæringsutvalgets medlemmer

Trosopplæringsutvalget har hatt følgende sammensetning:

- Gunhild Tomter Alstad (leder), Hamar, førsteamanuensis i norsk, prodekan utdanning ved Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet
- Eva Birkeland, Haugesund, kirkeverge Tysvær kirkelige fellesråd
- Helene Vian Bjerkestrand, Drammen, adjunkt Nedre Eiker
- Torkel Irgens, Bodø, sokneprest Rønvik, Bodø
- Harald Hegstad, Oslo, professor, MF
- Inger Helen Nygård, Trondheim, avdelingsleder Trondheim kirkelige fellesråd
- Jorunn Raddum, Arendal, prost Arendal prosti
- Harald Skarsaune, Trondheim, generalsekretær KUFO
- Stig Sunde, Stavanger, daglig leder NMSU

Marianne Uri Øverland har, på vegne av IKO, vært utvalgets sekretær, og seksjonsleder i Kirkerådet, Stine Kiil Saga, har vært observatør.

2.4 Forståelse av mandatet

Trosopplæringsutvalget har hatt et omfattende mandat for sitt arbeid, og det har vært nødvendig å gjøre noen avgrensinger i form av at noen områder er behandlet mer grundig enn andre. Utvalget har i sitt arbeid sett grundig på mandatets del 1, altså mål for og innholdet i Den norske kirkes trosopplæring. Utvalget har vektlagt hvilke grunnleggende perspektiv trosopplæring og kirkelig undervisning bør ivareta, mens spesifikke modeller og metodikk i mindre grad er vektlagt. Et viktig unntak er imidlertid forholdet mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid, som utvalget har drøftet grundig. Utvalget har vurdert det slik at mandatpunkt 2, organisatoriske rammer, må ha mandatpunkt 1, mål og innhold, som utgangspunkt. Det innebærer at organisatoriske forhold bør ses i lys av hva som er målet med det pedagogiske arbeidet.

Det er en rekke forhold rundt Den norske kirkes pedagogiske arbeid som utvalget gjerne skulle ha gått grundigere inn i, for eksempel satsing på SFO og samarbeid med barnehage og skole. Utvalget anbefaler en grundig gjennomgang av disse to områdene, selv om det kommer litt på siden av utvalgets mandat. Samiske perspektiv, samisk trosopplæring og trosopplæring i døvekirken er ikke nevnt eksplisitt i utvalgets mandat, men utvalget har valgt å omtale disse perspektivene og forholdene i den grad de berører overordnede forhold knyttet til Den norske kirkes pedagogiske oppdrag.

En del av utvalgets mandat har vært å se arbeidet i lys av andre pågående utredningsarbeid, herunder utredningsarbeidet på kirkelig organisering, utredningen om tilskuddsforvaltning/fordelingsnøkler og arbeidet med helhetlig menighetsplan og framtidig kirkelig organisering. Arbeidet med tilskuddsforvaltning pågår fremdeles, mens helhetlig menighetsplan ble behandlet i Kirkemøtet 2021. Utredningen om kirkelig organisering er avsluttet, men Kirkemøtet har ikke ferdigbehandlet saken. Utvalget har valgt å diskutere forhold knyttet til kirkelig organisering kapittel 5 (organisatoriske rammer), men ser det ikke som naturlig å komme med egne anbefalinger om kirkelig organisering, ettersom dette ikke er avklart. Generelt gjelder det at Den norske kirkes pedagogiske arbeid bør ses i sammenheng med kirkens øvrige mål, innhold og organisering.

2.5 Utvalgets arbeidsformer

Utvalgets arbeid startet 27. august 2020 og ble avsluttet i 31. desember 2021. Opprinnelig skulle utvalget ha levert sin rapport i august/september 2021, men på grunn av den pågående pandemien og med krevende arbeidsforhold fikk utvalget forlenget frist til 1. januar 2022 til å ferdigstille sitt arbeid. Det er avholdt 15 møter hvorav fire møter over to dager. 10 møter har vært avholdt digitalt, mens fem møter er avholdt fysisk, eventuelt i kombinasjon fysisk/digital.

Utvalget har ikke hatt en referansegruppe for sitt arbeid, men har i stedet valgt en dynamisk måte å arbeide på for å få innspill. Det innebærer at aktører og personer er invitert til å komme med muntlige innspill på utvalgsmøter rundt en gitt tematikk, at utvalgsmedlemmer har fått innspill fra personer og instanser underveis på egnede arenaer (studenter, kirkevergelag, kristne barne- og ungdomsorganisasjoner, ansatte/kolleger, rådgiverne i bispedømmene etc.), at ansatte og arbeidsgivere har fått anledning til å svare på spørreundersøkelser (i underkant av 1000 respondenter) eller at utvalget har henvendt seg til aktører for å få skriftlige innspill. Utvalget har lagt vekt på bredde og variasjon i innspillene. Utvalget fikk i disse rundene inn viktige innspill som ble tatt med i det videre

arbeid. Utvalgets oppfatning er at en slik dynamisk innspillmetodikk har vært hensiktsmessig for arbeidet. Utvalget skulle gjerne ønsket tettere dialog med enda flere aktører og personer og gjerne også på et tidligere tidspunkt. Når det ikke er blitt gjort, skyldes det at prosessen med å få innspill utviklet seg over tid, og at utvalget ønsket innspill på konkrete anbefalinger og vurderinger som først måtte arbeides fram. Utvalget har merket seg at det har vært stor interesse for utvalgsarbeidet og svært stor grad av velvilje fra alle involverte til å bidra konstruktiv inn i arbeidet.

Utvalget har hatt innledninger på utvalgsmøter fra:

27. august 2020:

Kristin Gunleiksrud Raaum, Kirkerådets leder: En historisk gjennomgang og noen utfordringer for utvalget.

Ingrid Vad Nilsen, Kirkerådets direktør: Gjennomgang av mandat og hva en ønsker fra utvalget.

24. september 2020:

Carl-Fredrik Bommen, rådgiver Kirkerådet: Presentasjon av det statistiske materialet

29. oktober 2020:

Olaf Aagedal, forsker KIFO og Ånund Brottveit, forsker og leder KIFO: En samfunnsanalyse av dagens utfordringer.

Jan Christian Kielland, avdelingsdirektør Kirkerådet: Planarbeid og planforståelse

4. desember 2020:

Petter Rønneberg, rådgiver Oslo bispedømme og Inger Mangrud Bore, rådgiver Tunsberg bispedømme: Planarbeid og forholdet mellom kontinuitet og bredde når det gjelder barne- og ungdomsarbeidet.

Det har vært oppfølgende møter mellom representanter for utvalget og bispedømmerådgiverne

18. februar 2021:

Elisabeth Tveito Johnsen, førsteamanuensis TF: Barneteologi

Heid Leganger-Krogstad, professor emeritus MF: Bibelens kjernetekster

26. mars 2021:

Geir Skeie, professor UiS: Trosopplæringsplanen i lys av skolens læreplaner

Øystein Magelssen, generalsekretær KFUK/M: Ta de unge på alvor

17. juni 2021:

Øystein Dahle, fagdirektør KA og Eldbjørg Leinebø Ekre, seniorrådgiver KA: Innspill til arbeidet med evaluering av trosopplæringsreformen.

Det har i tillegg vært forbedrende og oppfølgende møter.

15. september 2021:

Silke Pahlke, seniorrådgiver Kirkerådet: Inkludering og likeverd: Mulighet for deltakelse uavhengig av funksjonsnivå og forutsetninger, kulturell/språklig bakgrunn, kjønnsidentitet, økonomi osv.

Representanter fra utvalget har hatt møte med:

Eileen Ulseth, rådgiver Borg bispedømme – om konfirmasjonstiden

Kristine Aksøy, sokneprest, tidligere seksjonsleder Kirkerådet – om arbeidet med Trosopplæringsreformen

Sigrid Paulsen, rådgiver Samisk kirkeråd – om det samiske perspektivet.

Åsmund Mæhle, konsulent Helhetlig menighetsplanlegging – om Helhetlig menighetsplanlegging

Ragnhild Strauman, kirkemusiker med doktorgrad fra Norges Musikkhøgskole – om bruk av sang og musikk i Trosopplæringen

Helga Haugland Byfuglien, biskop emeritus, leder av styringsgruppa for Trosopplæringsreformen – om arbeidet i styringsgruppa

Paul Erik Wirgenes, generalsekretær Bibelselskapet, tidligere prosjektleder for Trosopplæringsreformen og avdelingsdirektør Kirkerådet – om arbeidet med Trosopplæringsreformen

Hege Roaldstveit Lønning, kirkefagleder og Marianne Kolvik, trosopplæringskoordinator – om Døvekirken perspektiv.

Norges kirkevergelag

Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner (SBU)

Kateketstudenter ved MF

Diverse kirkelige staber og fora tilknyttet medlemmer i utvalget som:

generalforsamling og sentralstyret i Kirkelig Undervisningsforbund (KUFO)

fagutvalg for kirkelig undervisning (under OU-styret, KA-området)

tillitsvalgte i KA-området

lokale kirkestaber

Skriftlige innspill til utvalget fra

Døvekirken

Samisk kirkeråd

KA

Den norske kirkes ungdomsutvalg (DnkU)

2.6 Utvalgets bakgrunnsdokument og -materiale

Utvalget har gjort sine vurderinger på bakgrunn av forskningsrapporter, Den norske kirkes årsrapport, statistikker fra kirken.no og Statistisk sentralbyrå, samt saksdokumenter fra Kirkerådet. Utvalget har gjennomført tre egne spørreundersøkelser. To dokument har særlig betydning for utvalget, jf. mandatet: NOU 2000: 26 «... til et åpent liv i tro og tillit» og Plan for trosopplæring *Gud gir – vi deler*, Kirkerådet (2009). I tillegg har St.meld. nr. 7 (2002–2003) *Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæring i Den norske kyrkja* og Kirkerådets sak 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke – status 2017* også vært viktige bakgrunnsdokument. I det følgende redegjør vi kort for spørreundersøkelsene. I kapittel 3.1 går vi nærmere inn på de mest sentrale styringsdokumentene.

Gjennom spørreundersøkelsene var utvalget opptatt av å finne og dokumentere informasjon om ulike aktørers opplevelser og erfaringer med trosopplæring. Den første spørreundersøkelsen var en pilot (Vedlegg 1). Spørsmålene gikk til sju personer og omfattet hovedpunktene i utvalgets mandat, altså mål og innhold for trosopplæringen og erfaringer rundt organisering, økonomi, ledelse og ansatte. Svarene viste stor variasjon og bredde. Det ble gitt god anledning til utdypende svar (fritekstsvar). Denne kvalitativt orienterte spørreundersøkelsen utgjorde utgangspunktet for en mer kvantitativ orientert spørreundersøkelse, med mulighet for avkrysning på konkrete svaralternativer eller rapportering av respondentenes vurderinger/opplevelser ut fra en likert-skala. Den kvantitativt orienterte undersøkelsen ble laget i to utgaver, én tilpasset de kirkelige ansatte som arbeider i trosopplæringen (Vedlegg 2) og én til arbeidsgivere for de som er ansatt i trosopplæringsarbeidet (Vedlegg 3).

Ingen av disse tre spørreundersøkelsene er lagt opp som vitenskapelige undersøkelser, men er systematisk gjennomført og behandlet. Totalt har undersøkelsene ca. 980 respondenter. Svarene fra spørreundersøkelsene har vært med på å gi retning til utvalgets arbeid og de anbefalingene som utvalget kommer med. Spørreundersøkelsene er presentert i vedlegg 1, 2 og 3 og refereres til underveis i rapporten.

3 Trosopplæring fra 2000 til 2021

3.1 Sentrale styringsdokument

Utvalget har forholdt seg til særlig tre sentrale styringsdokument som har bidratt til å forme trosopplæringssatsingen i Den norske kirke fra 2000 til 2021. Dette er NOU 2000: 26 «.....til et åpent liv i tro og tillit». Dåpsopplæring i Den norske kirke, St.meld. nr. 7 (2002-2003): *Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja, samt Plan for trosopplæring. Gud gir – vi deler* (2009). Disse dokumentene benevner vi henholdsvis videre i rapporten med forkortelsene NOU 2000: 26, St.meld. nr. 7 (2002–2003) og Trosopplæringsplanen (2009). Vi gir en kort omtale av disse tre styringsdokumentene i det følgende.

NOU 2000: 26 «... til et åpent liv i tro og tillit». Dåpsopplæring i Den norske kirke.

Den offentlige utredningen fra 2000 danner grunnlaget for det vi i dag kaller trosopplæringsreformen. Bakgrunnen var et ønske om å sikre alle foreldre et tilbud om dåpsopplæring i menigheten for sine døpte barn i tillegg til konfirmasjonsundervisningen. Utredningen beskriver følgende som hovedmål for kirkens dåpsopplæring:

«Hovedmålsettingen med en dåpsopplæring for vår tid er å gi barn og unge livshjelp: Den livshjelp som handler om støtte til å tolke og mestre tilværelsen og sitt eget liv i lys av kristen tro. Kirken skal være et møtested og et fellesskap, der barn og unge får hjelp til å samle trådene i sin livsveg og se helheten og sammenhengen i sitt liv. Her skal de finne hjelp og trøst når de har behov for det. Her skal de få næring for sin tro og sine etiske vurderinger. Kirken har et medansvar for å ivareta barnekonvensjonens uttrykte rett til åndelig utvikling. Dåpsopplæring er også en måte å engasjere alle døpte til ansvarsdeltakelse i kirken og samfunnet.»²

Med dåpsopplæring forstod utvalget trosundervisning på grunnlag av eller med tanke på den kristne dåp og det døpte barnets rett til opplæring lå som grunn for utvalgets drøftinger og forslag til tiltak. Konfirmasjonsopplæringen var definert som en del av dåpsopplæringen.³ Praktiske ordninger for andre tros- og livssamfunn lå utenfor utvalgets mandat, men de la til grunn at alle barn i samfunnet måtte få rett til et visst nivå av trosopplæring, uavhengig av skolens undervisning, uansett hvilke tros- og livssynsamfunn en er tilknyttet.⁴

Utvalget pekte på noen utfordringer og dilemmaer kirken og samfunnet stod overfor når dåpsopplæringen skulle gjennomtenkes og lovreguleres:⁵

- **Skolens kristendomsundervisning og kirkens dåpsopplæring.** Dåpsopplæring i skolens regi var formelt falt bort noe som var en dramatisk nedbygging av kirkens dåpsopplæring. Skolen skulle fremdeles gjøre elevene fortrolig med en kultur preget av kristendommen noe som ville kreve god kontakt og godt samarbeid mellom skole og kirke.

² NOU 2000: 26, Innledning.

³ NOU 2000: 26, s. 6.

⁴ NOU 2000: 26, s. 7.

⁵ NOU 2000: 26, s. 7-9.

- **Dåpsopplæring for alle.** Det var avgjørende for utvalget at dåpsopplæringen skulle være en reell mulighet for alle døpte til å delta i opplæringen. Utvalget la derfor i hovedsak breddeperspektivet til grunn.
- **Ansvar og myndighet.** Foreldre og foresatte hadde (og har), sammen med fadderne, hovedansvaret for dåpsopplæringen og må skje på mandat fra dem. Det var derfor viktig å få til et godt samvirke mellom kirke og hjem.
- **Tidsklemmen.** De fleste familiene var presset på tid. En utfordring for kirken å kunne gi en dåpsopplæring som ikke opplevdes som press på familiens tidsklemme, men derimot som hjelp og bistand.
- **Ansatte og frivillige.** Utvalget påpekte hvor viktig frivillige, enkeltpersoner og organisasjoner, hadde vært for det kristne barne- og ungdomsarbeidet. Men dåpsopplæringsunderskuddet kunne ikke dekkes opp av frivillige alene slik at det måtte være en forutsetning at kirken tilførtes undervisningsstillinger.
- **Pluralitet på samfunns- og individnivå.** Fra å være et forholdsvis homogent folk religiøst sett hadde vi fått et samfunn der ulike religioner og meningsunivers levde side om side. Det opplevdes som et dilemma at samtidig som dette var en naturlig og berettiget frigjøring fant mange døpte ikke tilhørighet i den kristne kirke.
- **Religiøse referanser.** Kirken måtte ta hensyn til at barn og unge hadde ulike erfaringer og holdninger knyttet til kristen tro og praksis, og at kirkens praksis, språk og trosforestillinger kunne være fremmed for mange.

En hovedutfordring som var bakgrunnen for NOU 2000:26, var at dåpsopplæring i skolens regi formelt hadde falt bort, og at dette ikke hadde blitt kompensert med tilsvarende ressurser til kirkens dåpsopplæring. Dette innebar en dramatisk nedbygging av kirkens dåpsopplæring. Et av hovedforslagene i NOU 2000: 26 var at trosopplæringen skulle bli en lovfestet rett, og at omfanget av ressurser skulle gi aldersgruppen (døpte) en opplæring som tilsvarte 315 timer. Det ble også lagt opp til en økt bemanning som tilsvarer 1300 årsverk for arbeidet i menighetene. Årsverkene skulle i hovedsak gå til «styrking av katekettjenesten og dåpsopplærere, men også til prester, diakoner og kirkemusikere». Utvalgets forslag var stipulert til en økning av de økonomiske rammer for Den norske kirke i størrelsesorden ca. 550 millioner kroner, hvorav nærmere 500 millioner kroner til nye stillinger⁶.

St.meld. nr. 7 (2002–2003): *Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja*

NOU 2000: 26 ble fulgt opp med St.meld. 7 (2002–2003): *Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja*. Reformen ble vedtatt av Stortinget 27. mai 2003 etter omfattende politisk og kirkelig forarbeid. Stortinget la vekt på at trosopplæringen i Den norske kirke og i øvrige tros- og livssynsamfunn skulle stimulere utvikling av egen identitet og forståelse av egen kultur og tradisjoner i et samfunn der innslaget av ulike tros- og livssynssamfunn blir stadig rikere. Ambisjonsnivået ble redusert i forhold til NOU 2000: 26 og ordet *trusopplæring* kom inn istedenfor *dåpsopplæring*, jf. tittelen på Stortingsmeldingen.

I Stortingsmeldingen la departementet til grunn en budsjettmessig opptrapping på om lag 250 mill. kroner for gjennomføring av reformen. Tidsperspektivet for denne opptrappinga skulle være fem til ti

⁶ NOU 2000: 26, s. 9f.

år. Stortingsmeldingen la opp til at det skulle etableres en sentral prosjektledelse med rundt fem årsverk som skulle ha ansvaret for sentrale utviklingstiltak, gi faglig og praktisk veiledning til bispedømmene og koordinere innsatsen. Det skulle også tildeles et nytt årsverk (en prosjektlederstilling) i hvert bispedømme. Den regionale prosjektlederen skulle arbeide i nær kontakt med den sentrale prosjektledelsen.

Stortinget behandlet saken 27. mai 2003. Stortinget vedtok meldingen og departementets anbefalinger, med følgende tilleggsvedtak, vedtak 442: «Trosopplæring skal ikke gjennomføres i åpningstiden for skolefritidsordningen.» Forslaget til tilleggsvedtak skapte stor debatt i Stortingets behandling av saken⁷.

De første fem årene av reformen fra 2004–2008 var en forsøks- og utviklingsfase. Over 1000 menigheter søkte prosjektmidler og gjennomførte lokale utviklingsprosjekt og delte sine erfaringer i den første ressursbanken og på regionale og nasjonale samlinger.

Plan for trosopplæring (2009): Gud gir – vi deler

Planen ble utviklet på grunnlag av erfaringene fra reformens forsøks- og utviklingsfase og ble vedtatt av Kirkemøtet i 2009. Planen erstattet Plan for dåpsopplæring (1991) og Plan for konfirmasjonstiden (1998). Innledningsvis angis planens formelle status som en kombinasjon av en rammeplan og et ressursdokument «som skal stimulere arbeidet med å utvikle og gjennomføre lokale planer for trosopplæring».⁸

Kapittel 1 og 2 beskriver planens formål og grunnlagstenkning. Kapittel 3, 4 og 5 gir føringer for trosopplæringens innhold og oppbygging, mens kapittel 6 angir sentrale dimensjoner som skal reflekteres i den lokale planen. Kapittel 7, 8 og 9 beskriver lokalt planarbeid, ansvarsforhold og verktøy for gjennomføringen av trosopplæringen.

Formålet med planen er å bidra til en systematisk og sammenhengende trosopplæring med bredde, mangfold og dybde som skal bidra til å vekke og styrke kristen tro, kunnskaper, livstolkning og engasjement, og målgruppen er definert som alle dømte i alderen 0–18 år:

«Plan for trosopplæring i Den norske kirke har som formål å bidra til en systematisk og sammenhengende trosopplæring som vekker og styrker kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud, bidrar til kristen livstolkning og livsmestring, utfordrer til engasjement og deltakelse i kirke og samfunnsnivå for alle dømte i alderen 0-18 år, uavhengig av funksjonsevne.»⁹

Det veiledende omfanget av det systematiske arbeidet er satt til 315 timer, fordelt på de 18 første leveårene, der den enkelte dømte har et tilbud om trosopplæring med dette omfanget. Planen har et forslag til anbefalt oppbygging av en systematisk trosopplæring, strukturert etter ulike aldersgrupper med forslag til fokus, omfang og tiltak for de ulike aldersgruppene. Målet med anbefalingen er å «bidra til etablering av tiltak som kan bli bredt innarbeidet i kirkens trosopplæring».¹⁰ Planen vektlegger at

⁷ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2002-2003/030527/1>

⁸ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

⁹ Trosopplæringsplanen (2009) s. 4.

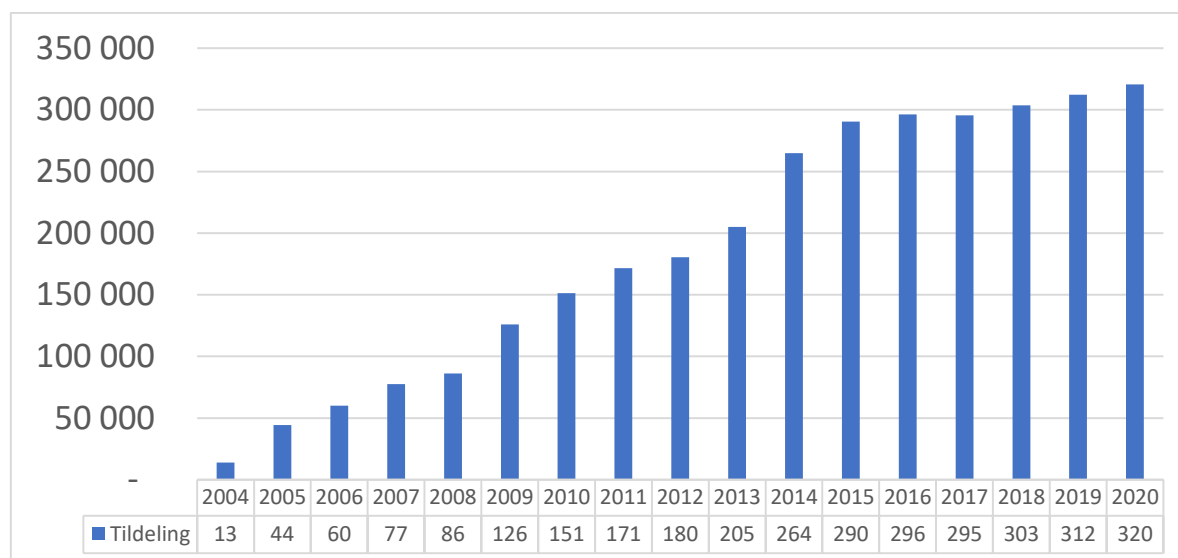
¹⁰ Trosopplæringsplanen (2009), s. 19.

systematisk og sammenhengende trosopplæring er en kontinuerlig prosess der «tidligere kunnskap og erfaring knyttes til ny og fordypet kunnskap og erfaring»¹¹. Planen gir imidlertid uttrykk for trosopplæring ikke skal forstås som tradisjonell kunnskapsformidling og -overføring, men at trosopplæring skal bidra til de tre aspektene livstolkning og livsmestring, kirkens tro og tradisjon og kristen tro i praksis, der Guds kjærlighet i Jesus Kristus står sentralt.

3.2 Oppslutning og deltakelse

Da NOU 2000: 26 la fram sin innstilling, ble det lagt til grunn at 86 % av befolkningen var medlemmer av Den norske kirke¹². I 2020 er andelen medlemmer i Den norske kirke 68 %. I det følgende presenteres oversikter over tilskudd til sokn i Den norske kirke 2004-2020, samt oppslutning og deltakertall i 2010-2019, med særlig vekt på 2017-2019, etter at satsingen gikk over til en driftsfase¹³.

Tilskudd til sokn i Den norske kirke 2004-2020:

- **Forsøks- og utviklingsfase:** De fem første årene av reformen, 2004-2008, var en forsøks- og utviklingsfase. Soknene søkte prosjektmidler og gjennomførte lokale utviklingsprosjekt.
- **Gjennomføringsfase:** I årene 2009-2014 ble reformen trappet opp prostivis etter som bevilgningene i Statsbudsjettet økte. De første tre årene etter at menighetene kom med i reformen har de etablert en tjenlig organisering av arbeidet, ansatt medarbeidere og utviklet sin lokale trosopplæringsplan.
- **Driftsfase:** Fra 2017 hadde de aller fleste av landets menigheter vedtatt sin lokale plan for trosopplæring, og trosopplæringen gjennomføres som en integrert del av menighetens virksomhet.

¹¹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 14.

¹² NOU 2000: 26, s. 32.

¹³ Oversiktene er basert på oversikter gitt av Kirkerådet på utvalgsmøte 27.09.2020.

Diagrammet viser bevilgningene som hvert år har gått til menighetens trosopplæringsarbeid. I tillegg går det hvert år midler til drift av reformen i Kirkerådet og bispedømmerådene og til utviklingsarbeid. Tildelingen til menighetene (via fellesråd) har gått fra 13 millioner kroner i 2004 til 320 millioner kroner i 2020.

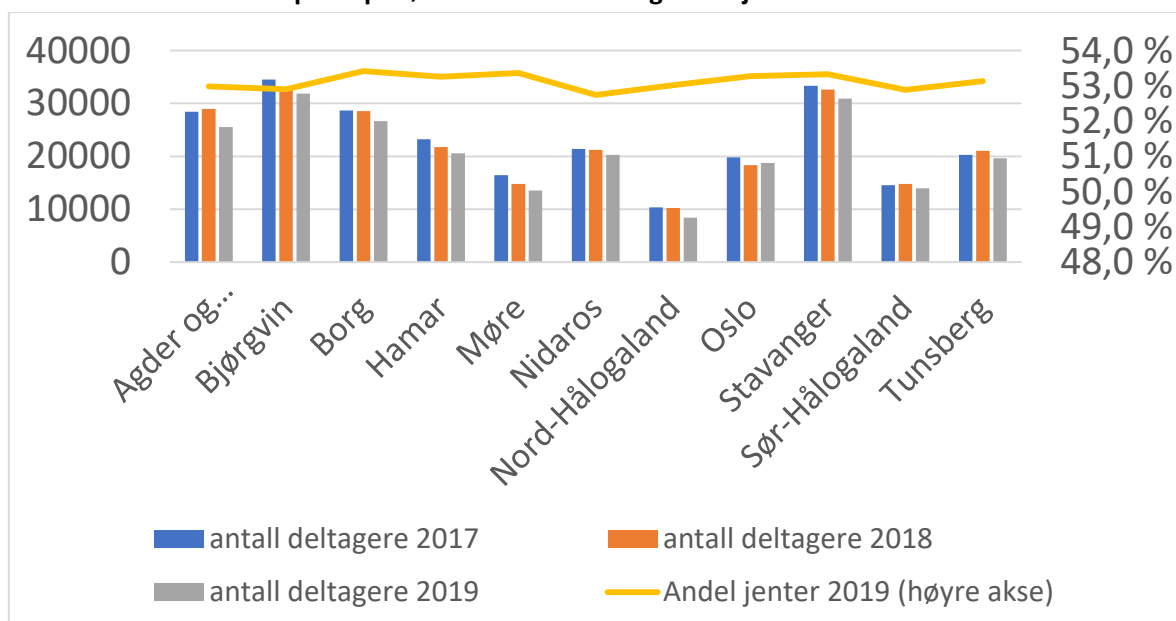
Oppslutning og deltakertall på sju utvalgte tiltak

Tall fra Årsrapport fra Den norske kirke inneholder deltakere fra sju utvalgte tiltak: Dåpssamtale, 4-årsbok, breddetiltak rettet mot 6-åringer, Tårnagent, Lys våken, konfirmasjon og tiltak etter konfirmasjon. Menighetene bruker det digitale planverktøyet for trosopplæring for å skrive planer, rapportere, evaluere og videreutvikle sin egen gjennomføring av og oppslutning om trosopplæringsarbeidet i menigheten. Fra 2011 har utvalgte resultatindikatorer som måler oppslutning, timer og utbredelse gitt en pekepinn på oppslutning, omfang og utvikling av trosopplæringsreformen. Indikatoren «gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg trosopplæringstilbud i menighetene med godkjent plan» ble innført i 2011 for å kunne følge utviklingen av noen konkrete tiltak over flere år. Indikatoren gir ikke et fullstendig bilde av alt trosopplæringsarbeidet som menighetene gjennomfører i løpet av et år, men gir en hjelp til å følge utviklingen og fange opp endringer. Kun sokn som faktisk har invitert til tiltakene er med i tallgrunnlaget. Tall fra de første årene kan være upresise, på grunn av endrede rapporteringsrutiner og tellemetodikk. Oversikten nedenfor viser andelen basert på medlemmer (døpte).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dåpssamtale		93 %	98 %	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %
Utdeling av 4-årsbok	50 %	50 %	45 %	48 %	49 %	50 %	47 %	44 %	42 %	40 %
Breddetiltak 6-åringer		30 %	25 %	30 %	30 %	30 %	30 %	28 %	29 %	28 %
Tårnagent		30 %	23 %	25 %	27 %	27 %	26 %	25 %	24 %	24 %
Lys våken	26 %	29 %	26 %	27 %	26 %	25 %	23 %	22 %	21 %	20 %
Konfirmasjon		81 %	85 %	84 %	86 %	87 %	84 %	84 %	82 %	81 %
Tiltak året etter konfirmasjon	9 %	14 %	15 %	19 %	19 %	15 %	13 %	12 %	13 %	10 %
TOTALT		50 %	46 %	49 %	48 %	46 %	43 %	42 %	43 %	42 %
Andel sokn i tallmaterialet		23 %	46 %	37 %	53 %	70 %	74 %	97 %	96 %	99 %

Ettersom det hovedsakelig hentes tall fra sokn i driftsfase (og som har godkjent plan), er 2017 det første året alle sokn er med i tallgrunnlaget. Andelen sokn som er med i tallgrunnlaget ligger i nederste linje. Dette er tall som er rapportert i planverktøyet, derfor kan tallene være noe ufullstendige før 2017.

Tabellen over viser at det er størst oppslutning rundt dåpssamtale og konfirmasjon, etterfulgt av utdeling av 4-årsbok. Dette er tiltak som har lang tradisjon i Den norske kirke, som også ble gjennomført før trosopplæringsreformen ble innført. Av tiltakene det er rapport på, har tiltak året etter konfirmasjon lavest oppslutning.

Antall deltakere fordelt på bispedømmer 2017-2019 og andel jenter:

Andel jenter på landsbasis i 2019 var 53,1 %, med en differanse på 0,7 % mellom bispedømmene.

I tillegg rapporterer menighetene gjennom Kirkelig årsstatistikk (KOSTRA/SSB) om øvrig barne- og ungdomsarbeid som ikke rapporteres med timetall og oppslutning i trosopplæringsverktøyet. Fra 2019 har menighetene rapportert inn "Øvrige tiltak" i planverktøyet. I 2019 rapporterte ca. 80 % av menighetene sine «øvrige tiltak».

Oversiktene over er basert på medlemstall (døpte). Dersom en ser andelen deltakere i lys av befolkningstall, blir bildet annerledes. Tabellen under viser antall deltakere og andel i sammenheng med befolkningstall:

	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020
Døpte¹⁴	48 023	43 016	41 100	34 116	28 597	28 011	23 822
Andel døpte av antall fødte i landet	81,1%	75,8%	66,9%	57,8%	51,9%	51,4%	45%
Konfirmerte	37 330	42 110	41 981	39 527	35 248	34 513	33 083
Andel konfirmerte av 15-åringer i landet	70,2%	66,3%	65,3%	61,5%	56,3%	54,4%	52,3%
Andel konfirmerte av medlemmer 15 år¹⁵	90%			87%	82%	81%	79%
Deltakere utvalgte trosopplæringstiltak¹⁶			51 455	49 596	49 575	47 584	65 844 ¹⁷
Deltakere trosopplæringstiltak totalt¹⁸					245 000	230 000	169 000

Slik oversikten viser, er det nedgang i oppslutning totalt sett. 2020 er på mange måter unntaksår, med pågående pandemi som medførte mange restriksjoner og at tiltak ikke lot seg gjennomføre eller måtte avlyses. Det er uklart hvorfor oppslutningen rundt trosopplæringstiltak ser ut til å øke betydelig (18 000 flere deltakere). Det kan være feilrapporteringer eller digitale tilbud.

Ut fra oversiktene over, kan de se ut til at oppslutningen om trosopplæringstiltakene er relativt lav og også noe synkende. Tallmaterialet forteller imidlertid ikke alt som foregår av trosopplæringsarbeid og pedagogisk arbeid i Den norske kirke. Utvalget vil særlig peke på de mange lokale tiltakene med god oppslutning, samt forholdet mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid. Lokale tiltak kan ha god oppslutning uten at det framgår av oversikten her. Når det gjelder tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlige tiltak, vil det i noen tilfeller være slik at en treffer samme målgrupper med de ulike tiltakene, mens i andre tilfeller vil en nå ulike målgrupper¹⁹. Det skulle tilsa at begge tiltak er nødvendige for å nå målsettingen om bredde og systematikk. Totalt sett ville bildet av oppslutningen sannsynligvis bli mer nyansert og sammensatt dersom lokale tiltak som ikke er tilstrekkelig synliggjort i statistikkene over, ble synliggjort sammen med både tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlige satsinger på barne- og ungdomsarbeid.

3.3 Forskning på trosopplæring

En del av anbefalingene i NOU 2000: 26 var at det skulle «initieres forskningsarbeid parallelt med innarbeiding av ny undervisningsplan» og at det skulle «avsettes midler til forsknings- og

¹⁴ SSB gjør oppmerksom på at døpte fra og med 2016 viser totalt antall døpte. Tallet kan derfor ikke sammenlignes tidligere års tall da disse viste utførte dåpshandlinger.

¹⁵ Tallene er noe upresise, enkelte steder rapporteres antall medlemmer som er 15 år og noen steder antall konfirmerte av antall døpte 15 år tidligere.

¹⁶ Tall fra ssb.no og inneholder deltakere på Babysang/småbarnsang, 4-årsbok og Lys Våken

¹⁷ Tallene for 2020 viser store forskjeller. Babysang/småbarnsang har en fordobling fra året før til over 51 tusen deltakere, utdeling av 4-årsbok har en liten nedgang til drøyt 11 tusen og for Lys Våken var det mer enn halvert til drøyt 3000.

¹⁸ Tall fra Årsrapport fra Den norske kirke. Inneholder deltakere fra: Dåpssamtale, 4-årsbok, breddetiltak rettet mot 6-åringer, Tårnagent, Lys våken, konfirmasjon, etter konfirmasjon og diverse tiltak

¹⁹ Hegstad, Selbekk og Aagedal (2008), s. 178ff.

utviklingsarbeid». ²⁰ Utvalget tok høyde for at denne forskningen kunne få innvirkning på økonomien ved at den kunne føre til «nødvendige korrektiv». ²¹ Intensjonen i at det måtte gjøres forskningsarbeid som en del av trosopplæringsreformen ble videreført i St.meld. nr. 7 (2002–2003) selv om ordet forskning ikke eksplisitt ble brukt. Stortingsmeldingen bruker *evaluering og innhenting av erfaringer* forstått som ekstern evaluering og evalueringsforskning. ²² Trosopplæringsplanen (2009) bruker også ordet *evaluering*, men da i en annen betydning. Det relateres da i hovedsak til den evalueringen som foretas lokalt. ²³

I Kirkerådets sak 41/17 *Trosopplæringen i Den norske kirke – status 2017* pekes det på at forskningen har fulgt reformen hele tiden. ²⁴ En kontinuerlig evalueringsforskning har hatt som formål å kartlegge, dokumentere, bearbeide og evaluere erfaringer. Forskningen har gitt kunnskap om avgjørende faktorer som bidrar til å utvikle og fornye Den norske kirkes tilbud til alle dømte barn og unge. I perioden reformen har vært i gang, har det blitt brukt omfattende beløp for å følge reformen med forskning.

I perioden 2004–2008 hadde Arbeidsfellesskapet oppdraget med å evaluere reformens forsøksfase. Temaer som ble belyst, var blant annet trosopplæringsreformens innhold, aktiviteter, organisering, resultater, kjønnsperspektiv og samisk trosopplæring. ²⁵

I perioden 2011–2014 hadde Kirkerådet rammeavtale med KIFO Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning om evalueringsforskning. Tema for forskningen var blant annet lokale trosopplæringsplaner, reformens breddeperspektiv, evaluering av trosopplæringsens breddetiltak, samarbeid mellom Den norske kirke og offentlige institusjoner innen utdanning og kultur, samarbeid og tverrfaglighet mellom stillingstyper og fagområder i trosopplæringsreformen, samarbeid mellom Den norske kirke og de kristne organisasjonene, menighetenes samvirke med hjemmet og avsluttet reform eller fortsatt læring og utvikling. ²⁶

I perioden 2015–2019 hadde Kirkerådet en rammeavtale med Det teologiske Menighetsfakultet (MF) om forskning på trosopplæringsreformen i Den norske kirke. Tema for forskningen var kartlegging av undervisningsansatte, Bibelen i trosopplæringen – barns og unges læring i trosopplæringen, samarbeid i trosopplæringen, teologi i støpeskjeen. ²⁷

I tillegg til evalueringsprosjektene har det siden starten av reformen blitt gitt støtte til et hundretalls utviklingsprosjekter. ²⁸ Sammen med evalueringsprosjektene har disse prosjektene gitt unik innsikt i kirkens trosopplæringsarbeid og bidratt til ressurser for dette arbeidet.

²⁰ NOU 2000: 26, s. 11, punkt 6.

²¹ NOU 2000: 26, s. 102.

²² St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 33.

²³ Trosopplæringsplanen (2009), s. 39.

²⁴ KR 41/17 *Trosopplæringen i Den norske kirke – status 2017*, s. 9

²⁵ Hovedrapporten fra evalueringen er publisert i Hauglin, Lorentzen og Mogstad (2018). Delrapporter er publisert på nettsiden <https://etor.no/>

²⁶ Rapporter fra KIFOs evalueringsforskning finnes på <https://www.kifo.no/forskning/trosopplaeringsreformen/>

²⁷ Rapporter er tilgjengelige på <https://old.mf.no/kom/forskningphd/pagaende-prosjekter/forskning-pa-trosopplaeringsreformen>

²⁸ En oversikt finnes på <https://ressursbanken.kirken.no/nb-NO/sokeside/?cat=93>

3.4 Samfunnsendringer med relevans for Den norske kirkes trosopplæringsarbeid

Dette kapitlet peker på samfunnsendringer som har særskilt relevans for Den norske kirkes trosopplæring. Som NOU 2000: 26, slo fast: «Dåp og dåpsopplæring kan aldri leve sitt eget liv i en lukket kirke, men finner sted i et samspill med samfunnet og kulturen».²⁹ NOU 2000: 26 gjorde en grundig analyse av dagens samfunn ved tusenårsskiftet, og selv om noen av utfordringene er de samme, er det likevel naturlig nok mye som har endret seg i løpet av disse tjue årene. Dette kapitlet bygger i hovedsak på et innlegg som Ånund Brottveit og Olaf Agedal fra KIFO holdt for utvalget 29.10.2020. Statistikkene som det vises til, er hentet fra Statistisk Sentralbyrå, dersom ikke annet er angitt.

Familie og samliv har endret seg i løpet av disse årene. Det er flere former for familiesammensetninger nå enn tidligere. Og trosopplæringsforeldrene har blitt eldre. Mors gjennomsnittlige fødealder var 29,2 år i 1999 og 31,3 i 2019. For far er alderen økt fra 32,2 i 1999 til 34 år i 2019. Samboerskap er blitt mer utbredt i forhold til andel gifte. For eksempel var andelen gifte for aldersgruppen 35–39 år 57 % i perioden 1999–2001 mot 49 % i perioden 2014–2016. Tilsvarende tall for samboerskap er 20 % mot 31 %. Den såkalte fedrekvoten ved fødsler er blitt styrket. Den ble innført i 1993 og var da på 4 uker. Siden har den blitt utvidet flere ganger, seinest i 2018, og er nå på 15 uker. En konsekvens av dette kan være at det blir flere fedre som er med på trosopplæringstiltak.

Samfunnet, og vi, er blitt mye mer digitalisert. På slutten av 1990-tallet fantes det allerede internett for hjemmebruk, men 36 % hadde tilgang i 1999 mot 98 % i 2019. Mange hadde fått egen mobiltelefon, men det var 58 % i 1999 mot 99 % i 2019. Smarttelefonen, som er mest utbredt i dag, hadde ikke kommet enda. Den brukes ikke bare til å ringe og sende tekstmeldinger med, men også som spillkonsoll, kamera, informasjonskilde og musikkspiller. I 2016 hadde 91 % av alle barn og unge mellom 9 og 16 år en smarttelefon. På samme tid har den lineære mediebruken, som papiraviser, gått ned. I 2000 brukte vi 34 minutter i snitt på papiraviser. For 2019 er tallet ni minutter. Også fjernsyn og radio har nedgang mens for internett er tallene 18 minutt i år 2000 og 178 minutt i 2019. Barn og unge har fått tilgang på alt gjennom utallige digitale verktøy og plattformer. Sosiale medier som Facebook kom i 2007 og Netflix introduserte strømmetjenester samme året. YouTube ble lansert i 2005 og Spotify i 2008. Ungdom bruker mye tid på sosiale medier. Det er viktige arenaer for fellesskap og identitet, men også arena for maktkamp, mobbing og seksuell trakassering. Koronatiden har vist at kirken har klart å tilpasse seg det digitale og bruke det aktivt og positivt. Oppgaven framover blir å bruke det enda mer aktivt i det pedagogiske arbeidet. Trospraksis skjer oftest i fysisk utøvelse og møte mellom mennesker, men kan også utvikles digitalt for eksempel bønn, gudstjenester og digital lystenning.

Omfanget av innvandring har økt de siste 20 årene. Dette skyldes primært innvandring fra EØS-landene. Alderssammensetningen i innvandrerbefolkningen har endret seg. Gruppen av direkte innvandrere er størst mellom 30–40 år, ca. 6 %. Mens gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre er størst blant de aller yngste, ca. 18 %.

²⁹ NOU 2000: 26, s. 32.

Det har blitt et større religiøst mangfold. I perioden har andel av befolkningen som er medlemmer eller tilhørige i Den norske kirke gått ned fra om lag fire millioner medlemmer til rundt 3,7 millioner i 2020³⁰. Samtidig har befolkningen i Norge økt, noe som fører til en større nedgang i andel medlemmer av befolkningen, 87 % i 1999 mot 68 % i 2020. Nedgangen er jevn fra år til år på omtrent ett prosentpoeng. Det er også synkende oppslutning om de kirkelige handlingene der dåp har gått mest ned, fra 81 % i 1999 til 45 % i 2020. Nedgangen fra 2019 til 2020 var på hele seks prosentpoeng, fra 51 % i 2019. Restriksjonene på grunn av koronapandemien kan ha påvirket disse tallene. Gravferd har gått minst ned, fra 94 % til 85 %.³¹ Antall gudstjenestedeltaker har gått ned i perioden, men antall nattverdgjester har hatt en liten økning. Over halvparten (54 %) av registrerte medlemmer utenfor Den norske kirke som mottar statsstøtte tilhører andre kristne kirker, mens 26 % tilhører muslimske trossamfunn. Mens Den norske kirke taper medlemmer får andre trossamfunn flere registrerte medlemmer. Det blir altså ikke bare et større religiøst mangfold, men også et større kristent mangfold. Spesielt gjelder dette innvandringen fra land som Polen, Eritrea og Filippinene.

Det har skjedd flere større endringer i utdanningssektoren siden det offentlige utredningen i 2000. I 2005 ble ansvaret for barnehage lagt inn under Kunnskapsdepartementet, og barnehage ble en del av utdanningssystemet. I tillegg overtok Utdanningsdirektoratet ansvaret for en rekke oppgaver på barnehageområdet fra januar 2012. Barnehagen hadde dermed fått en tydeligere rolle som læringsarena og et tilrettelagt pedagogisk tilbud. I 2009 fikk alle barn i Norge rett til barnehageplass. Regjeringens målsetting om full barnehagedekning var nådd, noe som betyr at andelen barn i barnehagen hadde økt kraftig. I 2020 gikk 92,8 % av alle barn mellom 1 og 5 år i barnehagen, i motsetning til 76,2 % i 2005. I aldersgruppen 3–5 år gikk 97,3 % i barnehage³². Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver ble i 2011 endret som følge av ny formålsbestemmelse i 2008, der en gikk fra «Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier» til at «Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.» (Barnehageloven) I tillegg til større livssynsåpenhet, erstattet danningbegrepet det tidligere oppdragsbegrepet. Videre ble det i sterkere grad understreket at verdigrunnet er felles på tvers av ulike kulturer. Ny formålsbestemmelse slo fast at barnehagen skulle videreføre et helhetlig læringssyn der omsorg og lek, læring og danning skal være grunnlag for barns allsidige utvikling. Ifølge gjeldende rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver fra 2017, skal barnehagen være en god støttespiller for foreldrene i omsorgen for barna og bidra med god stimulering til læring, og barnehagens innhold og oppgaver skal utvikles i takt med samfunnsendringer og ny kunnskap og innsikt. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver har blitt revidert i 2006, 2011 og 2017, og skolens læreplaner er revidert i 2006 og 2020 (se også punkt 3.5).

Miljøkrisen er en eksistensiell problematikk som opptar mange. Barn og unge blir utfordret på framtidshåpet, og trenger god veiledning for livstolking og livsmestring. Kirken har et ansvar for å vise hvordan kristen etikk, tro og håp kan oppmuntre den enkelte til radikale endringer av forbruksmønstre. Det vises for øvrig til KM 15/21 *Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø*

³⁰ Tilhørighetskategorien forsvant fra 1. januar 2021 og har derfor ikke innvirkning på det statistiske materialet i denne rapporten. Det foreligger ikke tallmateriale for 2021 når rapporten skrives.

³¹ Gjelder befolkningen totalt.

³² <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

og bærekraft mot 2030. I denne saken løftes særlig kirkens ansvar for å motivere menighetene til å styrke perspektivene på bærekraft, klima og miljø i trosopplæringen og konfirmasjonsundervisningen

Det har over mange år vært en økning av psykiske plager blant unge. Men i den siste rapporten fra Ungdata, for 2020, flater dette ut³³. Tallene er fortsatt høye, men det er positivt at økningen ser ut til å ha stoppet opp. Rapporten viser at ungdom bruker mest tid på sosiale medier og minst tid på å lese bøker. En ordsky laget av 305 elever ved en videregående skole i Drammen illustrerer også poenget: Da elevene ble spurt om hva de opplever som mest utfordrende i ungdomstida, kom *press* høyest opp:

³³ <https://www.ungdata.no/ungdata-2020-inga-auke-i-psykiske-plagar/>

Kompetansebegrepet blir forstått som noe mer grunnleggende enn tidligere. Det omfatter både fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta, og kompetanse i å utforske og skape.

«Kompetanse betyr å kunne mestre utfordringer og løse oppgaver i ulike sammenhenger og omfatter både kognitiv, praktisk, sosial og emosjonell læring og utvikling, inkludert holdninger, verdier og etiske vurderinger. Kompetanse kan utvikles og læres og kommer til uttrykk gjennom hva personer gjør i ulike aktiviteter og situasjoner.»³⁵

«Kunnskap, ferdigheter, holdninger og etiske vurderinger er forutsetninger for og deler av det å utvikle kompetanse. For å vise kompetanse må elevene ofte bruke ulike kunnskaper, ferdigheter og holdninger i sammenheng.»³⁶

Dybdelæring er blitt et viktig begrep i den nye læreplanen, med et tydelig fokus på kjerneelementer i de enkelte fagene og muligheten til å kunne dypere inn i temaene. Dybdelæring innebærer å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det vektlegges forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning. Læring og kompetanseutvikling skjer i fellesskap. Det er innført tverrfaglige temaer som er folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling. Disse går på tvers av fag gjennom hele skoleløpet.

Læring *om* religioner og livssyn står sentralt i KRLE-faget. I Opplæringslova heter det at kristendom, andre verdensreligioner og livssyn skal presenteres på en «objektiv, kritisk og pluralistisk måte», mens det nye læreplanverket legger vekt på «utforskning av eksistensielle spørsmål og svar» og å «kunne ta andres perspektiv». Det er påpekt at dette er en spennende og krevende utfordring for lærere og elever, og det krever en «fornytt beskjeftigelse med hva som ligger i eksistensielle spørsmål og svar ut over det som er etablert kunnskap om religions- og livssynstradisjoner».³⁷

De nye læreplanene er møtt med kritikk om de har blitt for overordnede og åpne når det gjelder faglig innhold og retning, og at dette vil kunne medføre at det blir for store innholdsmessige ulikheter fra klasse til klasse og skole til skole knyttet til hva elevene lærer. Kritikken er blant annet møtt med at planens åpenhet gir lærerne en ønsket faglig frihet, at man må forutsette faglig og fagdidaktisk dyktige lærere som klarer å gjøre slike valg.³⁸ Dette gir ikke bare en større grad av metodefrihet, men også større grad av innholdsfrihet. Det ligger an til å bli mindre ensidig læringsfokus med de nye læreplanene³⁹, men det forutsetter kritisk tenkning og sterk faglig-pedagogisk kompetanse både hos den enkelte lærer og på systemnivå.

³⁵ NOU 2015: 8 s. 8

³⁶ NOU 2015: 8 s. 18

³⁷ Skeie (2020), s. 421f.

³⁸ Skeie (2020), s. 422.

³⁹ Skeie (2020), s. 424.

Både lærings- og kompetansesynet, større grad av lokal, faglig innholds- og metodefrihet, forutsetningene om sterk faglig-pedagogisk kompetanse, samt muligheter for tilpasning til samfunnsendringer er viktige perspektiver som utvalget legger til grunn i sine vurderinger videre.

3.6 Oppsummering: utfordringer og muligheter

I løpet av de 20 årene som har gått siden NOU 2000: 26, er målsettingen om bredde, systematikk og sammenheng opprettholdt. Den opprinnelige anbefalingen om en økning av de økonomiske rammene for Den norske kirke i størrelsesorden ca. 550 millioner kroner ble redusert til 250 millioner kroner i 2003, men med samme ambisiøse målsetting. I 2017 gikk trosopplæringsarbeidet over i en driftsfase og omfattet alle menighetene. Dagens trosopplæringsarbeid framstår som mangfoldig og variert. Det kan se ut til at oppslutningen faller, men det statistiske materialet gir likevel et for ensidig bilde til at en kan trekke slutninger utelukkende på bakgrunn av det. Mer kvalitative vurderinger er derfor nødvendig når tiltak vurderes, slik for eksempel det omfattende kvalitative forskningsmaterialet bidrar til å gi innsikt i.

Utvalget registrerer at mange av de samfunnsforholdene som ble identifisert som utfordringer i NOU 2000: 26, fremdeles gjelder og med enda mer styrke, for eksempel forholdet til skolens religionsundervisning, betydningen av ansatte og frivillige, økende tros- og livssynsmangfold i samfunnet. Mens utgangspunktet tidligere har vært at kirkens trosopplæring skal kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen, bør en etter utvalgets vurdering tenke nytt uten å legge en mangelorientering til grunn: Den norske kirke kan selv legge fundamentet for kristen tro for sine medlemmer. Med et slikt fundament kan barn og unge også bedre nyttiggjøre seg skolens undervisning om religion og livssyn.

Utvalget vil i tillegg peke på et økende mangfold av familiesammensetninger og særlig økning i psykiske problemer blant unge. Den norske kirke har mye å tilføre og bidra med i slike sammenhenger. Utvalget vil særlig peke på mulighetene som Den norske kirke har for å gi mennesker et trygt fundament og ståsted for livstolkning og livsmestring ut fra egne erfaringer.

Digitale vaner, behov og kompetanse har endret seg, og pandemisituasjonen har gitt verdifulle erfaringer med digital undervisning, digital samhandling og kirkelige handlinger og aktiviteter. Få vil hevde at digital samhandling skal erstatte fysisk samhandling, men utvalget vil likevel peke på det digitale mulighetsrommet som finnes og som kan benyttes i tillegg til andre aktiviteter og tiltak.

Når endringstakten i samfunnet øker, er det viktig at kirkens pedagogiske arbeid er tilpasningsdyktig samtidig som de grunnleggende innholdselementene ikke endres eller mistes av syne. Overordnet sett vil utvalget peke på behovet for en innretting av det pedagogiske arbeidet som både mer dynamisk og robust, særlig i planarbeidet. Det gir samtidig rom for større grad av lokal tilpasning.

4 Trosopplæringsutvalgets vurderinger: mål og innhold

Kapittel 4 handler om trosopplæringsutvalgets vurderinger og anbefalinger knyttet til mål og innhold. Kapitlet er strukturert slik at det først tar for seg formål og overordnet målsetting. Videre diskuteres behovet for en revidert teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning for Den norske kirkes undervisningsoppdrag, fulgt av vurderinger rundt navn, målgruppe og hjemmets plass, forholdet til utdanningssektoren (særlig barnehage, skole, SFO). Avslutningsvis i kapitlet drøftes samiske perspektiv og Døvekirkenes trosopplæring på bakgrunn av overordnede målsettinger og innhold i Den norske kirkes trosopplæring. Utgangspunktet for drøftingene er mål, visjoner og innhold i NOU 2000: 26 og Plan for trosopplæring (2009), sett i lys av kunnskapsgrunnlaget skissert i kapittel 2.6 og særlig kapittel 0. I kapittel 5 omtales vurderinger rundt organisatoriske rammer.

4.1 Overordnet målsetting opprettholdes

En gjennomgang av styringsdokumentene (NOU 2000: 26, Trosopplæringsplanen (2009)) og andre sentrale dokument som St.meld. nr. 7 (2002–2003), Den norske kirkes identitet og oppdrag (2004), Den norske kirkes visjons- og strategidokument (2021) viser at formålet med trosopplæring er formulert noe ulikt og har endret seg over tid.

I NOU 2000: 26 er målsettingen knyttet til dåpsopplæring: «Hovedmålsettingen med en dåpsopplæring for vår tid er å føre barn og unge inn i den kristne tro og gi dem livshjelp, det vil si støtte til å tolke og mestre tilværelsen og sitt eget liv i lys av evangeliet.»⁴⁰ Som tidligere nevnt, foreslo daværende utvalg å lovfeste retten til dåpsopplæring. I St.meld. nr. 7 (2002–2003) er målsettingen mer eksplisitt formulert som «systematisk og målrettet», men tilbudsorientert:

«Departementet meiner at ei systematisk og målretta utviding av dåpsopplæringstilbodet i Den norske kyrkja er blant dei viktigaste utfordringane kyrkja i dag står framfor. Målet må vere at alle kyrkjelydane i landet kan utvikle og setje i verk eit opplæringstilbod som i innhald og omfang kan gi dei som vert døypte, den lærdommen, erfaringa og innsikta som opplæringa siktar mot.»⁴¹

I uttalelsen fra Kirkemøtet i 2004⁴² artikuleres breddeperspektivet tydelig: «Dåp forutsetter at de døpte gis opplæring i den kristne tro. I samarbeid med foreldre og faddere har Den norske kirke et ansvar for trosopplæring for barn og unge. Den norske kirke arbeider nå aktivt med å utvikle en trosopplæring som fremmer kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud og gir hjelp til livstolkning og livsmestring for alle døpte i alderen 0–18 år, uansett funksjonsnivå. En trosopplæring med bredt nedslag blant kirkens medlemmer er avgjørende for å opprettholde Den norske kirke som folkekirke.»

I Trosopplæringsplanen (2009) understrekes det at trosopplæringen skal være systematisk og sammenhengende:

⁴⁰ NOU 2000: 26, s. 59.

⁴¹ St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 22.

⁴² Den norske kirkes identitet og oppdrag (punkt 10, s. 8).

«Plan for trosopplæring i Den norske kirke har som formål å bidra til en systematisk og sammenhengende trosopplæring som

- vekker og styrker kristen tro
- gir kjennskap til den treenige Gud
- bidrar til kristen livstolkning og livsmestring
- utfordrer til engasjement og deltakelse i kirke og samfunnsliv for alle døpte i alderen 0-18 år, uavhengig av funksjonsevne.

[...] Trosopplæringen skal legge til rette for at barn og unge kan utrustes til å leve i sin dåp»⁴³

Mens en har forlatt rettighetsorientering som var sentralt i NOU 2000 :26, er tilbudsorienteringen dominerende i dokumentene etter 2003. Utvalget har vurdert det som en realistisk orientering, spesielt i tråd med at relasjonen mellom staten og Den norske kirke er endret. Sentralt i alle dokumentene står bredde (målgruppe) og systematikk (planmessighet). Breddeperspektivet, altså at tilbudet skal nå barn og unge i alderen 0–18 år er knyttet til dåp og opplæring etter barnedåp. Det er samtidig også knyttet til Den norske kirkes identitet som folkekirke med bred forankring. Utvalget drøfter målgruppe særskilt senere i dokumentet (punkt 4.4). Mens katekumenatet hovedsakelig har bestått av undervisning og læring etter barnedåp, viser dåpsstatikken at mens andelen døpte i spedbarnsalder har nedgang, er andelen døpte etter 14 år stabil og noe økende (fra 3,6 % i 2017 til 4,4 % i 2020).⁴⁴

Utvalget vil også understreke at utgangspunktet er et annet i 2021 enn i 2000, og dette er en del av en lengre historisk utvikling: Fra skolen ble opprettet i 1739⁴⁵ og fram til 1969⁴⁶ var skolens undervisning å se på som Den norske kirkes dåpsundervisning. Det ble i 1969 slått fast at kristendomsundervisningen ikke kan kalles kirkens dåpsundervisning og at kirken selv har ansvar for å gi dåpsundervisning i kirkelig forstand.⁴⁷ Skolens religionsfag har siden 2000 endret karakter og innhold, og stat og kirke har endret relasjoner. Staten gir ikke lenger føringer for innholdet i trosopplæringen i Den norske kirke, men understøtter trosopplæringens rolle ved å peke på betydning av en levende og inkluderende folkekirke med trosopplæring i alle sokn og en sterk og forutsigbar økonomi.⁴⁸ Mens utgangspunktet og vurderingen i NOU 2000: 26 var at kristendomsfaget i skolen var svekket, at dåpsopplæring i skolens regi formelt hadde falt bort og at målet var å kompensere med tilsvarende ressurser til kirkens dåpsopplæring. I Trosopplæringsplanen (2009) er dette konkretisert slik at hver menighet er forpliktet til å ha en plan som redegjør for hvordan barn og unge skal få minimum 315 timer opplæring. Den norske kirke har forlatt skolens institusjonelle kontekst og med det de regelverk og ordninger som finnes i det offentlige utdanningsløpet. Det opprinnelige KRL-faget er nå borte, og skolefaget var på mange måter en del av premissgrunnlaget for trosopplæringsreformen. Det er ikke lenger et krav fra departementet at det skal telles timer for den kirkelige undervisningen. Utvalgets vurdering er at en ikke bør tenke kompenserende i form av antall timer som skal dekke det skolen ikke lenger gjør. Utvalget vil i stedet understreke betydningen av at tilskuddet som i dag går til trosopplæring, må disponeres ut fra breddemålsettingene og de pedagogiske målene som framgår av rammeplanene og

⁴³ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

⁴⁴ Den norske kirkes årsrapport for 2020, s. 22f.

⁴⁵ Lov om almueskolen av 1739.

⁴⁶ Lov om grunnskolen av 1969.

⁴⁷ NOU 2000: 26, s. 16f.

⁴⁸ Hurdalsplattformen 2021: «Eit livssynsopent samfunn med respekt for alle».

lokale planene for kirkelig undervisning og læring (jf. punkt 4.5). Utvalgets vurdering er at selv om skolens læreplaner og barnehagens rammeplan må ses i sammenheng med Den norske kirkes lære- eller rammeplaner, bør ikke utdanningssektorens lære- og rammeplaner være premissgivere for Den norske kirkes rammeplaner for det pedagogiske arbeidet. Utvalget vil peke på at Den norske kirke bør operere med kirkelig undervisning og læring på et mer selvstendig grunnlag ut fra egen teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning (jf. punkt 4.2 under).

Utvalget vurderer Den norske kirkes brede og systematiske satsing på trosopplæring som ambisiøs og unik. Det er utviklet en omfattende kompetanse både på individnivå og på systemnivå som i det videre arbeidet både må ivaretas og videreutvikles. Orienteringen mot bredde og systematikk vurderes som avgjørende viktig, både ut fra Den norske kirkes forståelse av egen identitet og oppdrag og som særskilt status som folkekirke. Den overordnede målsettingen er at evangeliet skal nå alle, og arbeidet med undervisning og læring skal rette seg mot alle. Til det kreves det en bred og systematisk tilnærming. Utvalget mener derfor at målsettingen om bredde, systematikk og sammenheng bør videreføres (se også punkt 4.2 og punkt 4.4 nedenfor).

Utvalgets anbefaling:

- Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.

4.2 En vid forståelse av undervisning og læring: Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

Til grunn for trosopplæringsreformen lå en rekke grunnleggende forutsetninger, både av teologisk og pedagogisk art. Utvalget mener at disse forutsetningene har gyldighet for det fortsatte arbeid med kirkelig undervisning og læring, men at det også er behov for å videreutvikle den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen.

På det teologiske plan har kirkelig undervisning og læring gjerne fått en dåpsteologisk forankring. I Trosopplæringsplanen (2009) begrunnes for eksempel trosopplæringen med henvisning til dåpsbefalingen i Matteus 28: «Kirkens grunnleggende oppdrag er å gjøre disipler ved å døpe og lære å holde alt Jesus har befalt».⁴⁹ Knyttet til praksisen med barnedåp, innebar dette et fokus på opplæring for dømte barn og unge. Formålet med trosopplæringsprogrammet ble i tråd med dette bestemt som trosopplæring «for alle dømte i alderen 0–18 år».⁵⁰ Avgrensningen av trosopplæringsprogrammet til barne- og ungdomstid hadde også sammenheng med at trosopplæringen var tenkt å erstatte, eller kompensere for, bortfallet av kristendomsfaget i den offentlige skolen. Denne koblingen skapte rammer for reformen og bidro til den utformingen den fikk.

Den norske kirkes trosopplæring skulle erstatte skolens kristendomsundervisning. Dette førte til en avgrensning mellom tiltak og tilbud som var innenfor eller utenfor trosopplæringsprogrammet. Blant annet gjaldt det skjelningen mellom tidsavgrensede og kontinuerlige tiltak. Denne skjelningen bidro til

⁴⁹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

⁵⁰ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

at nye tiltak ble satt i gang, og at ikke de nye midlene simpelthen ble tilført eksisterende arbeid. Samtidig har skjelingen skapt mange gnisninger lokalt i relasjon til kontinuerlig arbeid som ikke fikk del i de samme ressursene (jf. punkt 4.8 Tidsavgrensede og kontinuerlige tiltak).

Etter utvalgets mening er det viktig å søke grunnlaget for kirkelig undervisning og læring i en helhetlig forståelse av Den norske kirkes oppdrag. Utvalget forstår undervisningsoppdraget som både en integrert del i andre deloppdrag og selvstendig del av kirkens helhetlige oppdrag. Som andre sentrale deler av kirkens oppdrag, er undervisning og læring knyttet til bestemte praksiser og til bestemte tjenester. I kirkens virksomhet vil det derfor være mulig å peke på bestemte praksiser som dedikerte undervisningsaktiviteter med klart pedagogisk formål. Den norske kirke har også gitt noen medarbeidere et særlig ansvar for å lede og gjennomføre slike undervisningsaktiviteter. Undervisningstjenestens sentrale betydning for Den norske kirkes forståelse av sitt oppdrag kommer blant annet til uttrykk ved at Den norske kirke som en av få lutherske kirker vigsler kateketer. I vigslingsliturgien for kateketer vigsles man nettopp til «ansvar for menighetens undervisningstjeneste».⁵¹

Utvalgets vurdering er overordnet sett at det i fortsettelsen bør satses på enda sterkere helhet og sammenheng i Den norske kirkes undervisningsoppdrag, og at det samtidig er viktig at undervisningsoppdraget i enda større grad ses på i sammenheng med kirkens andre oppdrag med en tverrfaglig orientering, fordi det vil kunne styrke kirkens overordnede, samlede oppdrag og visjon som en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus (jf. Den norske kirkes strategi 2022–2029, vedtatt på Kirkemøtet 2021).

Utvalget vil i det videre derfor legge til grunn en vid forståelse av kirkelig undervisning og læring, som noe som både foregår i dedikerte aktiviteter og som et aspekt i andre aktiviteter. At enkelte praksiser framstår som dedikerte undervisningsaktiviteter, betyr ikke at undervisningsoppdraget er begrenset til slike aktiviteter. Også andre kirkelige praksiser vil i ulik grad ha undervisningsmessige aspekter. En preken vil for eksempel ofte ha et element av undervisning, selv om den ikke primært er å forstå som en undervisningsaktivitet. Undervisning og læring kan også være et element for eksempel i et barnekor eller en ungdomsklubb, selv om det ikke er primært å forstå som en undervisningsaktivitet.

Tilsvarende gjelder også for kirkelige medarbeidere, frivillige og ansatte. At noen medarbeidere har undervisning som sin primære oppgave, betyr ikke at andre medarbeidere ikke også har funksjoner i undervisningssammenheng, eller at aktiviteter de har ansvar for å gjennomføre ikke også kan ha elementer av undervisning. På samme måte vil aspekter fra andre aktivitetsområder i kirkens virksomhet (f.eks. diakoni, forkynnelse, kultur) være til stede i undervisningsaktivitetene. Utvalget mener at slike aspekter fra andre deler av kirkens oppdrag bør gis økt oppmerksomhet i utformingen av kirkelig undervisning framover. Ikke minst gjelder det de diakonale aspektene i Den norske kirkes møte med barn og ungdom.

At kirkelig undervisning og læring både kan foregå i dedikerte undervisningspraksiser og som element i andre kirkelige praksiser, betyr etter utvalgets vurdering at man bør tenke mer nyansert enn det man ofte har gjort innenfor rammen av trosopplæringsreformen, for eksempel når det gjelder allokering av

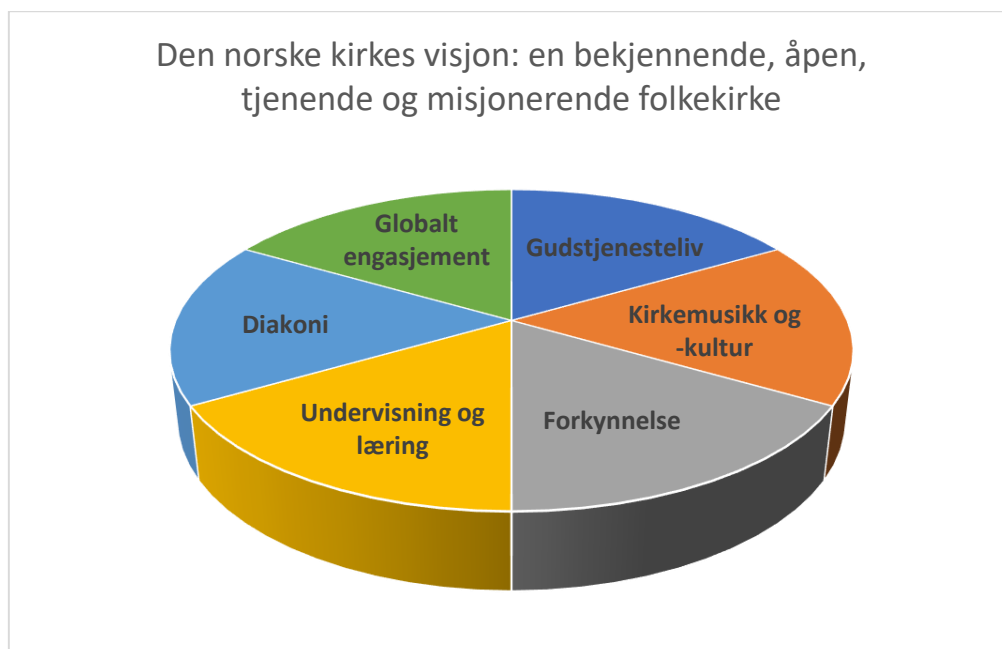
⁵¹ *Gudstjenestebok for Den norske kirke, Del II Kirkelige handlinger*, Oslo: Verbum 1992, s. 175.

ressurser. Hvorvidt et tiltak eller en aktivitet bidrar til å realisere undervisningsoppdraget, avhenger ikke om det er «tidsavgrenset» eller «kontinuerlig», men hva det faktisk inneholder og hvem det når. Hvorvidt ressurser avsatt til kirkelig undervisning kan brukes til et tiltak, bør ikke avhenge av om det er et tidsavgrenset eller kontinuerlig tiltak, men av i hvilken grad det bidrar til å realisere målsettingen i nasjonale og lokale planer for kirkelig undervisning og læring. Både tidsavgrensede og kontinuerlige tiltak vil følgelig kunne utfylle hverandre og være viktige i det videre arbeidet.

Forholdet kan beskrives med en kakemetafor: Undervisningsoppdraget kan være et eget kakestykke, men undervisning og læring kan også inngå som «kakefyllet» i de andre oppdragene (de andre «kakestykkene»), som for eksempel diakoni, gudstjenesteliv og kirkemusikk. Utvalgets oppfatning er at en vil oppnå større grad av helhet i undervisningsfeltet ved å betrakte det samlet og helhetlig, altså både som element integrert i andre oppdrag, men samtidig også som en selvstendig del som inngår i en større helhet. Det som i dag omtales som trosopplæring, er en naturlig del av kirkens undervisningsfelt.

Visuelt kan forholdet eksempelvis framstilles som i modellen under, der kirkens ulike felt ikke bør oppfattes som atskilte sektorer, men inngår i en helhet. Kaken er tredimensjonal og kan ha flere lag med «kakefyll», som illustrerer at undervisning og læring inngår som naturlig element i de andre oppdragene. Poenget med modellen er ikke å skape debatt om benevnelsen eller kategorisering av de ulike feltene/kakestykkene, men vise at kirkens oppdrag er mangfoldig og sammensatt, har flere lag, og at alle elementene inngår i en større helhet.

Figur 2: Kirkelig undervisning og læring som del av Den norske kirkes helhetlige oppdrag

Revidering av dagens grunnlagstenkning

Det har gått nesten 12 år siden Trosopplæringsplanen (2009) ble innført. I utvalgets spørreundersøkelse spørres det om behov for revidering av planen. Nesten 60 % av respondentene (ansatte – spørreundersøkelse 2) var enig eller litt enig i at det er nødvendig med en revisjon av den nasjonale trosopplæringsplanen, mens 27 % hadde ikke tatt stilling. Selv om over halvparten av respondentene peker på behov for revidering, er det sannsynlig at revideringsbehovet kan ha en sammenheng med hvor lang erfaring en har med planverket. Det vil variere hvor mange år respondentene har arbeidet med trosopplæringsplanen. Mer enn 66 % av respondentene har svart at de har arbeidet med trosopplæring i tre år eller mer.

Den dåpsteologiske forankring for kirkelig undervisning har gjennom historien kommet til uttrykk på ulike måter. I samband med dåp av voksne, har undervisning i den kristne tro som regel gått forut for dåpen, der de som forberedte seg til dåp gjerne har blitt betegnet som katekumener. Når den vanlige praksis er spedbarnsdåp, har undervisningen derimot blitt lagt til tiden etter dåp. Behovet for undervisning i den tro man er døpt til, har i lutherske kirker vært en av de viktigste begrunnelsene for konfirmasjonen. Sambandet mellom dåp og undervisning kommer også til uttrykk i begrepet «dåpsopplæring», som før trosopplæringsreformen var en vanlig betegnelse på kirkens innsats på dette området.

Etter utvalgets mening er det avgjørende viktig å bevare sammenhengen mellom dåp og undervisning i kristen tro. I en situasjon der færre barn blir døpt, og dåp av ungdom og voksne blir mer vanlig, er det imidlertid nødvendig å tenke mer nyansert om denne sammenhengen. Mens trosopplæringsreformen ble definert som et tiltak for «for alle døde i alderen 0–18 år», er det i dag nødvendig å utvide dette perspektivet til både å gjelde de som ikke er døpt og til mennesker i alle faser av livet. Målgruppen for kirkelig undervisning bør i dag også være mennesker som ikke er døpt, men som enten forbereder seg for dåp, som eventuelt på et senere tidspunkt kan tenkes å bli døpt, eller som ønsker å lære mer om kristen tro og praksis. Etter utvalgets mening kan undervisningsoppdraget heller ikke begrenses til barn og unge, slik aldersangivelsen 0–18 år legger opp til.

Utvalget vil derfor ta til orde for en bredere og mer helhetlig tilnærming til det kirkelige undervisningsoppdraget enn det som har skjedd innenfor rammen av trosopplæringsreformen, og vi mener det bør utarbeides en helhetlig plan for kirkelig undervisning og læring i Den norske kirke der dette kommer til uttrykk. En slik helhetlig tilnærming utelukker ikke behovet for at det også utarbeides planer og opplegg for mer avgrensede målgrupper. Dette gjelder både planer for bestemte aldersgrupper og for mennesker i bestemte livssituasjoner, f.eks. mennesker med annen religiøs bakgrunn som søker kristen dåp.

Til en teologisk grunnlagstenkning omkring kirkelig undervisning og læring hører også en refleksjon omkring kirkeforståelsen. Utvalget vil her understreke betydningen av den breddetenkning som lå til grunn for trosopplæringsreformen. Ut fra en forståelse av at kirken består av alle døde, er det viktig at kirkelig undervisning og læring ikke bare omfatter dem som allerede er aktive deltakere i kirkens liv eller deres barn. Det er her viktig å tilstrebe både en «kvantitativ bredde», at man søker å nå flest mulig, men også en «kvalitativ bredde», at man søker å nå kirkemedlemmer med ulikt forhold til kirken. Fordi misjon er en del av kirkens vesen, er undervisningsoppdraget samtidig ikke begrenset til

kirkemedlemmer og deres barn, men potensielt alle som kan nås med kunnskap om kristen tro (jf. punkt 4.4 om målgruppe).

En dåpsteologisk forankring av det kirkelige undervisningsoppdraget sikrer også oppmerksomhet omkring forståelsen av den døptes verdighet som troende subjekt. Utvalget vil peke på den nære sammenheng mellom et slikt utgangspunkt og de senere års samtale om barneteologi. I et barneteologisk perspektiv er det viktig at barn ikke bare oppfattes som passive objekter for kirkelig undervisning, men som aktive subjekter i sin egen læringsprosess og sin egen spiritualitet. Dette gjelder både dømte barn og barn som ikke er døpt.

En slik forståelse har også nær sammenheng med det læringssyn og den helhetspedagogiske forståelsen som legges til grunn for kirkelig undervisning og læring. Utvalget mener at det er nødvendig å tydeliggjøre hvilke pedagogiske grunnsyn som legges til grunn i Den norske kirke, herunder hvilke lærings- og kunnskapssyn Den norske kirkes pedagogiske arbeid er fundert på. I NOU 2000: 26 er det tydelig at dåpsopplæringen ikke bare skulle være en ren kunnskapsoverføring eller formidlingspedagogikk, men inkludere andre dimensjoner ved den kristne tro, som opplevelse, fellesskap, praksis, og ses i sammenheng med livet ellers. Et uttrykk for det siste er ønsket om at trosopplæringen skal bidra til livsmestring, livstolkning og dannelsingsprosesser.

Utvalget vil peke på at utdanning, undervisning og læringsaktiviteter må vurderes i forhold til hva som er hensikten eller formålet. Formålet med Den norske kirkes pedagogiske arbeid er sammensatt. Når vi diskuterer formålet med utdanning, mener professor i pedagogisk teori, Gert Biesta, at en bør skille mellom tre funksjoner ved utdanning: *kvalifisering, sosialisering og subjektivering*⁵². Alle funksjonene utgjør gjerne formålet, men i ulik grad og med ulikt omfang. En hovedfunksjon spesielt med formell opplæring, innebærer kvalifisering, altså å utvikle kunnskaper, ferdigheter og generell forståelse innenfor et område. En annen hovedfunksjon er sosialiseringsfunksjonen, som handler om ulike måter å bli medlem av og del av spesifikke sosiale, kulturelle og politiske system eller ordener. Selv om sosialisering ikke er det eksplisitte formålet med utdanningen, vil utdanning alltid ha en slik funksjon. Gjennom sin sosialiseringsfunksjon setter utdanning individer inn i eksisterende måter å gjøre på og være på og spiller gjennom dette en viktig rolle i videreføringen av kultur og tradisjon. Utdanning bidrar imidlertid ikke bare til kvalifisering og sosialisering, men påvirker også det vi kan referere til som prosesser for subjektivering – å bli et subjekt. Utdanningens formål med å gjøre mennesker til subjekt kan kanskje best forstås som det motsatte av sosialiseringsfunksjonen. Det handler nettopp ikke om innføring av 'nykommere' i eksisterende ordener eller system, men om måter å være på som antyder uavhengighet fra slike ordener. I følge Biesta⁵³ hevder enkelte at enhver utdanning som er verdig navnet sitt, alltid bør bidra til prosesser som gjør at subjektene blir mer autonome og uavhengige i sin tenkning og handling. Utvalget mener at alle disse tre funksjonene med rette er til stede i målene dagens trosopplæring, og at det teoretiske rammeverket vil kunne være et hensiktsmessig utgangspunkt for videre diskusjon om hvordan funksjonene skal balanseres.

Utvalget vil understreke behovet for en pedagogisk grunnlagstenkning som har en enda sterkere dreining mot barn, unge og voksne som aktive og kompetente deltakere. Slik utvalget vurderer det, bør det pedagogiske arbeidet i enda større grad ta på alvor de varierte erfaringene, kunnskapene og

⁵² Biesta (2009), s. 39f

⁵³ Biesta (2009), s. 40.

kompetansene som deltakerne bringer med seg inn i Den norske kirkes pedagogiske arbeid. Utvalget vil peke på at det pedagogiske grunnsynet bør speile en bevissthet om barn, unge og voksnes aktørskap i pedagogiske prosesser, som omfatter evnen og muligheten til å skape et rom for seg selv i og gjennom trosutvikling i et dialogisk samspill med omgivelsene (individuell, sosialt og kulturelt). Utvalget vil her vise særlig til kunnskaps- og kompetansesyn som legges til grunn i NOU 2015: 8 Fremtidens skole — Fornyelse av fag og kompetanser⁵⁴ og læringssynet som Svenska Kyrkan legger til grunn i biskopsbrevet fra 2020: «"och lär dem ..." Ett biskopsbrev om lärande och undervisning»⁵⁵.

I en mer flerkulturell og pluralistisk virkelighet må det pedagogiske arbeidet gi en tydelig trosidentitet så barn og unge er rustet til å møte samfunnet og stå trygt i egen tro. Dette er ikke lenger skolens mandat. Skolen skal objektivt formidle kunnskap om religionene, men har mye mindre fokus på kunnskapsinnlæring av bibelfortellinger og en opplæring i et kristent verdensbilde. Skolen skal gi kompetanse i å møte personer med ulik tro og kunne snakke med hverandre om religion. Den norske kirke må ta på alvor sitt ansvar for å gi medlemmer og interesserte en kjennskap til kristen tro, praksis og tradisjoner, gi en tilhørighet, identitet og trygghet i møte med en mer mangfoldig og rask omskiftelig verden.

Utvalget vil særlig løfte fra musikkens rolle og plass i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke. Musikkpedagogikk bør gis en større og enda mer gjennomtenkt plass i kirkelig undervisning og læring. Musikk og sang er en del av den kristne kulturarven som skal formidles og praktiseres, men er samtidig noe mer. Sanger og salmer gir et språk som bidrar inn i trosspråket og som på denne måten kan formidle troens innhold. Sang og musikk, liturgi og gudstjenesteliv er imidlertid ikke bare middel for å nå et mål, men også mål i seg selv fordi de er elementer som står sentralt i den kristne utøvende trospraksis. Kirkemusikken bør være en av pilarene i kirkelig undervisning og læring og samtidig forstås som et eget felt. En slik orientering forutsetter tverrfaglig arbeid og at kirkemusikeres kompetanse brukes aktivt inn i kirkelig undervisning og læring.

Den norske kirke må bruke mulighetene som ligger i nye digitale plattformer inn i trosopplæringen. Unge i dag er svært orientert om mange forhold, og har tilgang til «hele verden» gjennom en digitalisert verden. Det metodiske arbeidet bør i større grad reflektere en slik utvikling, med et tydelig mål for hva som skal formidles og læres. På samme tid må man være i dialog med den kunnskap barna har, og ikke undervurdere barn og unges evne til kritisk tenkning og refleksjon.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.
- Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.

⁵⁴ NOU 2015: 8 s. 8.

⁵⁵ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/6c8a3ada-bbd5-4d08-ac56-31db28a426e4.pdf>

4.3 *Benevnelse av undervisningsfeltet: kirkelig undervisning og læring*

Utvalget har i sitt mandat fått i oppdrag å vurdere navn for det som i dag heter trosopplæring. Det som i dag (2021) omtales som «trosopplæring» i Den norske kirke, har hatt flere benevnelser eller termer gjennom tidene. «Dåpsopplæring» var den termen som ble brukt om Den norske kirkes forpliktelse til å gi døpte opplæring i den kristne tro, jmfør Plan for Dåpsopplæring (1991)⁵⁶. «Dåpsopplæring» ble brukt gjennomgående i NOU 2000: 26.⁵⁷ I Stortingsmelding 7 ser det ut til at «dåpsopplæring» og «trosopplæring» brukes synonymt: *Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja*. Plan for trosopplæring definerer de to som synonyme og viser til Plan for dåpsopplæring.⁵⁸ At «trosopplæring» har blitt det foretrukne synes i hovedsak å være begrunnet i det grunnleggende politiske prinsippet om at tros- og livssynssamfunnene skal være likestilte når det gjelder økonomisk støtte fra det offentlige.⁵⁹ Når reformen skulle omfatte alle trossamfunn, kunne ikke «dåpsopplæring» brukes som benevnelse fra det offentlige, og Den norske kirke tilpasset seg terminologien og valgte å benytte termen «trosopplæring».

Utvalget har diskutert hvorvidt «trosopplæring» fremdeles er et godt begrep å bruke. Ettersom reformperioden er over og tilskuddene nå er en del av statens totale overføring, er det ikke opp til staten å avgjøre benevnelsen, og det skulle heller ikke være nødvendig å ta hensyn til de andre trossamfunnene. En står altså friere til å velge en betegnelse som kommuniserer godt både internt og eksternt og som samtidig er dekkende for innholdet og oppgavene.

I diskusjonene om terminologi har utvalget drøftet og hva som ligger i «tro», «opplæring» og «opplæring i eller til tro», og spesielt hvilke læringssyn, teologisk syn og kirkeforståelse som ligger til grunn for ulike alternative termer. Utvalget har drøftet eksisterende «trosopplæring», «dåpsopplæring», «katekese», «kirkelig/kirkens undervisning, læring og danning» samt «kirkelig/kirkens undervisning og læring». «Katekese» har vært kort diskutert. Det signaliserer det særegne for kirken og brukes i andre kirkesamfunn, men er tross den beslektede stillingsbenevnelsen «kateket» ikke et ord som er gjenkjennelig for alle i dagligtale, selv om det er i bruk internt. Sett i sammenheng med målsettingen om å nå bredt i befolkningen, har utvalget vurdert det lite formålstjenlig å bruke «katekese».

Når det gjelder dagens term, «trosopplæring», har utvalget tatt med i betraktningene at «trosopplæring» er et godt innarbeidet begrep flere steder, og at det for enkelte vil være lite tjenlig å endre benevnelsen. Dessuten har det lite hensikt å endre for endringens skyld. En eventuell endring må følgelig være godt begrunnet. Utvalget ser at en endring av benevnelsen kan potensielt medføre at medarbeidere og målgruppe mister eierskapet til satsingen. Utvalget har fått innspill om at «trosopplæring» ikke må bli borte, ettersom det er såpass innarbeidet som term. Å fjerne ordet «trosopplæring» kan dessuten feilaktig signalisere at reformen er avsluttet og at det er satt punktum. Utvalget har også vurdert om det er politisk klokt å beholde betegnelsen. Begrepet «trosopplæring»

⁵⁶ Dåpsopplæringsplanen (1991), s. 7.

⁵⁷ Navnet på NOU 2000: 26 har «dåpsopplæring» i sin tittel: «... til et åpent liv i tro og tillit» Dåpsopplæring i Den norske kirke.

⁵⁸ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

⁵⁹ St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 6.

ble innført gjennom St.meld. nr. 7 (2002–2003) og er senest videreført i Hurdalsplattformen der det heter: «Vareta den særskilte rolla Den norske kyrkja har som ei levande og inkluderande folkekyrkje med lokalt nærvær, presteteneste og trusopplæring i alle sokn og ein sterk og føreseieleg økonomi».⁶⁰ Selv om termen er godt innarbeidet i flere lokalmenigheter, fremdeles brukes politisk og fungerer som felles term for trossamfunns pedagogiske arbeid, er det likevel ikke vurdert som tilstrekkelige argument for å beholde termen. Den norske kirke står fritt til selv å velge benevnelse på feltet som omfatter kirkens pedagogiske arbeid. Det er utvalgets inntrykk at effekten av å bruke navnet i enkelte sammenhenger kan ha medført et skille om hvilke pedagogiske eller kirkelige aktiviteter som skal betraktes som trosopplæring og ikke. Det har neppe vært intensjonen ved satsingen. Utvalget har vurdert hvordan benevnelsen kommuniserer eksternt, og hvilke signaler som sendes når en bruker «opplæring». «Opplæring» er en term som er allmenn kjent og mye brukt: Ordet brukes om fenomen som for eksempel «grunnopplæring», «voksenopplæring», «tilpasset opplæring» og i lovverk («Opplæringslova»). Opplæring kan samtidig gi assosiasjoner til en mer belærende tradisjon – at noen skal læres *opp* i noe kan gi inntrykk av en ovenfra-ned holdning. Utvalget mener at det ikke er tjenlig å assosieres med en slik holdning. Utvalgets vurdering er at «opplæring» ikke framstår som en pedagogisk faglig term som i tilstrekkelig grad favner et læringssyn som innebærer både dannelsprosesser, læring, sosialisering, deltakelse, formidling og medvirkning. Betegnelsen er objekt- og avsenderorientert og signaliserer i for liten grad deltakerne som subjekter og aktører i sosialisering-, dannels- og læringsprosesser.

Utvalget foreslår ikke å gå tilbake til *dåpsopplæring*, fordi det er begrensende og det vil variere hva som er den formelle statusen knyttet til dåp; om det er opplæring før eller etter dåp. En annen begrunnelse for å ikke bruke dåpsopplæring er knyttet til målgruppeorientering (både døpte og interessert og livslang læring– jf. 4.4). Argumentene for å ikke bruke andre ledd i ordet (-opplæring) er den samme som er anført i forrige avsnitt.

Ser en til søsterkirkene i Sverige, Danmark og Finland, registrerer utvalget at Svenska Kyrkan bruker bruker termene *lärande och undervisning*⁶¹. Undervisning og læring står i nær sammenheng med forkynnelse, musikk og sang og misjon. Folkekirken i Danmark bruker *undervisning*⁶², og sier at en del av denne undervisningen er forkynnende mens en annen del er kunnskapsformidling om kristendommens innhold og betydning for kirke og kultur. De vektlegger følgende aldersgrupper spesielt: minikonfirmanter (9-10 åringer), konfirmanter (ca. 14 år) og voksne. Det finnes også en egen skoletjeneste på linje med skoletjenesten til Nationalmuseet og Zoologisk Have. Den evangelisk-lutherske kirken i Finland bruker *katekumenat* forstått som veiledning og undervisning. Det er mest beregnet på voksne. I tillegg gis konfirmantundervisning (skriftskole) og alfakurs.⁶³

Utvalget foreslår å bruke *kirkelig undervisning og læring*. Utvalget har drøftet hvorvidt «danning» også burde nevnes eksplisitt. «Danning» er en godt fundert faglig term som kommuniserer godt i faglig-pedagogisk sammenheng. Som med «trosopplæring» vil ikke nødvendigvis «danning» være selvforklarende i alle sammenhenger, spesielt ikke utad. Undervisning er et aspekt ved det å være kirke, og ordet er i allmenn bruk. Våre søsterkirker i Sverige og Danmark bruker «undervisning» for å

⁶⁰ Hurdalsplattformen s. 73.

⁶¹ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/6c8a3ada-bbd5-4d08-ac56-31db28a426e4.pdf>

⁶² <https://www.folkekirken.dk/folkekirken-arbejder/undervisning>

⁶³ <https://evl.fi/fordjupa-din-tro/lar-dig-mera-om-tro>

betegne feltet. Ordet «undervisning» kan som «opplæring» forbindes med en avsenderorientering og lærerens arbeid, og kan gi assosiasjoner til formell, planlagt og voksenstyrt pedagogisk arbeid. I en norsk kontekst er det for eksempel ikke vanlig å bruke undervisning om pedagogiske aktiviteter for barn under skolepliktig alder – vi underviser sjelden ettåringer, men vi legger et helhetlig pedagogisk syn til grunn som omfatter lek, læring, omsorg og danning. Utvalget ser det derfor som viktig at termene «undervisning og læring» brukes i sammenheng. «Læring» er på linje med «undervisning» også et uttrykk som er allment kjent. Det er riktignok en fare for at læringsfokuset kan bli for ensidig, og det vil utvalget advare mot. Likevel vil utvalget understreke at «læring» kan forstås bredt. «Læring» mer orientert mot deltakerne i det pedagogiske arbeidet (både barn, unge og voksne – jf. 4.4) og tilrettelegging for prosesser som bidrar til både selvstendighet, livsmestring og kritisk tenkning. Barn og unge har i løpet av reformen kommet mer aktivt inn i gudstjenesten og vært med på å forme den, samtidig som gudstjenesten også former barn og unge. Undervisning og læring kan signalisere en mer dynamisk og deltakerorientert tilnærming enn hva «opplæring» gjør. Både undervisning og læring kan defineres bredt, fungere tverrfaglig og samtidig også favne de sentrale aspektene ved sosialisering, deltakelse i praksiser og dannelsesprosesser. Ved å bruke *kirkelig undervisning og læring* som begrep i stedet for «trosopplæring» understrekes at reformperioden er over og en blir enda tydeligere på at det pedagogiske arbeidet er en del av Den norske kirkes helhetlige oppdrag og inngår i lokalkirkens helhetlige plan for undervisning, diakoni, musikk, kunst og kultur (jf. 4.1 og **Feil! Fant ikke referanse-kilden.**). Når utvalget foreslår å løse opp i skillet mellom trosopplæring og annen pedagogisk virksomhet, er det naturlig å definere betegnelsen på undervisningsoppdraget på nytt. Det er altså både faglig-pedagogiske, organisatoriske og kommunikative hensyn som ligger til grunn for utvalgets forslag om å benevne Den norske kirkes undervisningsfelt som «kirkelig undervisning og læring».

Utvalgets anbefaling:

- Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

4.4 Målgruppe: alle døpte og interesserte – livslang læring

Diskusjonen om målgruppe knyttes både til medlemsstatus og alder. I utgangspunktet var trosopplæringen ment for Den norske kirkes medlemmer, altså de døpte barna.⁶⁴ NOU 2000: 26 ønsket som tidligere nevnt at opplæringen skulle være en rettighet,⁶⁵ men dette ble ikke fulgt opp i St.meld. nr. 7 (2002–2003)⁶⁶. Siden Den norske kirke også hadde tilhørige, det vil si udøpte barn av foreldre med medlemskap, var det naturlige å inkludere disse i målgruppen. I løpet av perioden 2000–2021 har dette utviklet seg slik at for de fleste menigheter har alle barn som kommer til tiltakene blitt sett som målgruppe. Utvalgets oppfatning er at dette har vært en formålstjenlig og inkluderende praksis.

At det er flere barn med ulik tilhørighet som deltar i undervisningstilbudet, medfører at en bør være bevisst på språkbruken, særlig hvordan en omtaler de som ikke er døpt. Tidligere ble begrepet *udøpte* mye brukt, men etter hvert er benevnelsen endret til *ennå ikke døpte* (jf. formulering i utvalgets

⁶⁴ NOU 2000: 26, s.62.

⁶⁵ NOU 2000: 26, s. 78.

⁶⁶ St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 6.

mandat, pkt. 2.2). En rimelig tolkning av *ennå ikke døpt* kan være at det ligger en forventning eller målsetting om dåp. Utvalget mener at også de som søker til og deltar i undervisning uten nødvendigvis å søke dåp må inkluderes som målgruppe. Utvalget legger til grunn en forståelse av Den norske kirke som folkekirke med en bred orientering mot befolkningen. Utvalgets vurdering er at alle, både døpte og interesserte, følgelig bør betraktes som målgruppe for kirkelig undervisning og læring.

Utvalget har diskutert aldersgruppen som opplæringen skal omfatte. Dagens trosopplæring omfatter aldersgruppen 0–18 år.⁶⁷ Ved en revidering av planen foreslår utvalget at kirkelig undervisning og læring har et helhetlig program som legger tanken om livslang læring til grunn. I dette programmet bør det lages rammeplaner for både barn, unge og voksne (jf. 4.5 om Planverk og kjernetekster). En slik tenkning om et helhetlig opplæringstilbud, et helhetskatekumenat, startet mye tidligere en prosessen med trosopplæringen. Utvalget peker spesielt på Undervisningsprogram for hjem og kirke (UPRO) som IKO utarbeidet på oppdrag fra Bispemøtet. Dette arbeidet startet allerede i 1970 og er ikke et nytt fenomen.

Utvalgets anbefaling

- Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.
- Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne

4.5 Planverk med felles overordnet del og fire rammeplaner med ulike målgrupper

Dagens Trosopplæringsplan (2009) er en kombinasjon av en rammeplan og et ressursdokument.⁶⁸ Utvalget har diskutert hva slags nivå en plan for Den norske kirkes undervisningstjeneste skal ha, og hvor styrende og detaljorientert en slik plan skal være. I denne sammenheng har utvalget sett på skillet mellom planverk i formell, uformell og nonformell læringsammenheng. En læreplan gir oversikt over innhold i og læringsmål for forskjellige skolefag, og har gjerne også retningslinjer for antall undervisningstimer i fagene. Læreplaner er vanligvis knyttet til formell læring innenfor det offentlige skolesystemet, og skal systematisk kunne lede til bestemte læringsutbytter og samtidig også angi forventet progresjon i fagene. Læreplaner i skoleverket er en forskrift til Opplæringslova. Elever i grunnopplæring har rett og plikt til opplæring. Læreplaner i ikke-obligatoriske institusjoner omtales gjerne som rammeplaner og angår nonformell, institusjonalisert læring: Barnehagens rammeplan, kulturskolens rammeplan og rammeplan for SFO er rammeplaner som ikke angir læringsutbyttebeskrivelser som i skolens læreplaner, men gir likevel både rammer og systematikk for den pedagogiske virksomheten og beskriver forventet innhold og oppgaver. Rammeplan for trosopplæring har i dag status som rammeplan, og utvalgets vurdering er at denne ordningen bør videreføres.

Når det gjelder grad av detaljering i planverket, mener utvalget at rammeplanene bør ha en overordnet karakter. Utvalget vil peke på en generell tendens til mindre detaljstyring i denne typen planverk: Den norske kirkes strategi er for eksempel mindre detaljregulerende enn tidligere. Det samme gjelder

⁶⁷ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

⁶⁸ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

myndighetenes styring av universitet, høyskoler og utdanningssektoren. Læreplanverket i skolen har mindre detaljfokus i innhold og læringsutbyttebeskrivelser enn tidligere, og utvalget mener at et planverk for kirkelig undervisning og læring bør ligge på et slik overordnet nivå uten detaljstyring. Planverket for kirkelig undervisning og læring bør etter utvalgets vurdering være på samme overordnede nivå som plan for diakoni. Det vil gi større handlingsrom til lokalkirken enn dagens rammeplan, noe utvalget betrakter som en styrke ut fra den kompetansen som finnes. Dessuten vil et mer overordnet planverk stå seg over tid og slik sett gi mer forutsigbarhet og retning. De lokale planene utarbeides på bakgrunn av de sentralt gitte, mer åpne rammeplanene. Utvalget vil peke på at undervisningsoppdraget ikke må framstå som et separat arbeid i lokalmenighetene, på siden av det øvrige menighetslivet, men må henge sammen med kirkens helhetlige oppdrag. Utvalget vil peke på at plan- og rapporteringsarbeidet bør betraktes som utviklingsverktøy snarere enn at det skal bli «plantvang», der planer er et pliktlop snarere enn et verktøy, jf. pkt. 5.1 om plan- og rapporteringsverktøy.

Utvalget anbefaler at det utarbeides et helhetlig planverk som favner Den norske kirkes helhetlige undervisningsoppdrag og der livslang læring tydeliggjøres. Planverket bør etter utvalgets vurdering omfatte en overordnet, felles del med grunnlagstenkning og verdigrunnlag, med rammeplaner for innhold og oppgaver tilknyttet ulike mål- og aldersgrupper. Utvalget vil også peke på at rammeplanene bør styrke perspektivene på bærekraft, klima og miljø, jf. KM 15/21: *Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030*.

Utvalget viser til kapitlet om målgruppe og alder (jf. punkt 4.4), og foreslår at målgruppe, aldersgruppe og plandokumenter ses i sammenheng. Utvalget anbefaler at det utarbeides rammeplaner for kirkelig undervisning og læring for fire ulike målgrupper: 1) barn 0–14 år (fram til konfirmasjon), 2) konfirmasjonstida, 3) unge 15–19 og 4) voksne.

Når en slik inndeling er valgt, er det begrunnet ut fra flere forhold. Det finnes allerede en plan for barn 0–14 år i dagens Trosopplæringsplan (2009), og aldersgruppeorientering er den samme som Plan for dåpsopplæring (1991).⁶⁹ Utvalgets vurdering er at hovedelementene i dagens Trosopplæringsplan (2009), nemlig livstolkning, tro og tradisjon og tro i praksis bør beholdes, men at innholdsplanen bør revideres i tråd med grunnlagstenkning og verdigrunnlag i overordnet del og bør også vurderes å være på et noe mer overordnet nivå.

Når det gjelder konfirmasjon, er utvalgets vurdering at konfirmasjonen må beholde sin viktige rolle i kirkelige undervisning og læring. Utvalget har diskutert om konfirmasjonen burde være avslutningen i en rammeplan for barn eller begynnelsen i en rammeplan for ungdom, men har konkludert med at konfirmasjonen bør ha sin egen rammeplan. Når utvalget foreslår at det utarbeides en egen plan for konfirmasjonstiden, er det i tråd med tidligere praksis. I dagens trosopplæringsplan omtales konfirmasjonstiden som et eget, kort kapittel. Dermed står konfirmasjonstiden i en særstilling. Utvalget vil peke på at konfirmasjonstiden kan betraktes både som et startpunkt og et slutt punkt. Ved å videreføre konfirmasjonstiden med en egen plan, kan overgangsriten understrekes og at den nettopp er både en slutt og en start. Konfirmasjon har god oppslutning (jf. Den norske kirkes årsstatistikk), og det er også derfor viktig å vie konfirmasjonstiden særlig oppmerksomhet.

⁶⁹ Plan for Dåpsopplæring (1991), s. 19.

Utvalget foreslår å rette særskilt oppmerksomhet mot ungdom i alderen 15–19 år. Utvalget vurderer dette som en livsfase som krever særskilt oppmerksomhet av Den norske kirke og som er viktig for å beholde og rekruttere medlemmer og interesserte. Denne gruppa favner aldersmessig konfirmasjonstida (15 år), men strekker seg til 19 år (i hovedsak fullført grunnopplæring). Det betyr at konfirmanter i tillegg til konfirmasjonsundervisning kan delta i kirkelig undervisning og læring rettet mot aldersgruppa 15–19 år. Rammeplan for kirkelig undervisning og læring omfatter ungdomsdiakoni, frivillig arbeid og ledertrening. Mens konfirmasjonstiden til en viss grad omfatter foreldresamarbeid, vil en egen pedagogisk satsing på ungdomstiden i større grad baseres på initiativ fra de unge selv. Utvalget har diskutert hvorvidt rammeplanen for unge også bør omfatte aldersspennet 18–30 og følge «Kirke 18–30» for å skape bedre sammenheng med Den norske kirkes ungdomssatsing. Utvalget har vurdert det slik at en 16-åring har andre behov og utgangspunkt enn en 25-åring, og disse vil være i ulike livsfaser. Utvalget har derfor konkludert med at en egen pedagogisk satsing på aldersgruppa 15–19 vil være hensiktsmessig, fordi aldersgruppa flere steder har vært vanskelig å nå fram til i kirkelig undervisningssammenheng.

Utvalgets forslag innebærer et forslag om å utvikle en rammeplan for kirkelig undervisning og læring for voksne. Utvalget vil med det understreke den helhetlige tilnærmingen i kirkens undervisningsoppdrag, og samtidig også læring og utvikling som en livslang prosess. «Voksne» vil imidlertid være en mangfoldig kategori og omfatte mange livsfaser og -situasjoner. En slik rammeplan finnes ikke i Den norske kirke i dag, og utvalget vil understreke viktigheten av en planmessighet og strategisk tenkning rundt voksenpedagogisk arbeid. En slik plan vil ha en annen innretning enn rammeplaner for barn, konfirmanter og unge og favne både personer som søker et kirkelig undervisningstilbud, personer som døpes i voksen alder, personer som er barnedøpt og konvertitter.

På sikt kan det vurderes om rammeplan for voksne skal differensieres. Særlig unge voksne, aldersgruppen 20–30 år, lever i forskjellige livssituasjoner. Noen fortsetter skolegang og studier, mens andre går ut i arbeidslivet, etablerer seg og blir småbarnsforeldre. Det er naturlig at noe av undervisningen for voksne relaterer seg til foreldrerollen slik at tilbudene knyttes opp til for eksempel utdeling av 4-årsbok og konfirmasjonsopplæringen. I tillegg må det være undervisning direkte mot den voksne. Norske kirkeakademier og bibelgrupper er et godt eksempel på dette.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.
- Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.
- I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis
 - o barn 0–14 år
 - o konfirmasjonstiden
 - o ungdom 15–19 år
 - o voksne

Utvalg av bibeltekster: fra kjernetekster til kirkeårets tekster

I gjeldende Trosopplæringsplan (2009) finnes det en liste over sentrale tekster fra Bibelen «til bruk i opplæringen». Kjernetekstene er ikke definert som en del av Trosopplæringsplanen, men har status som et vedlegg til planen og utgjør en ressurs for trosopplæringsarbeidet. Utvalget har diskutert kjernetekstene i lys av hvor detaljert en rammeplan skal være. I en forskningsrapport fra 2018, om Bibelen i Trosopplæringen,⁷⁰ kommer det fram at mange menigheter tenker syklisk om sine tekstutvalg: «Med sin vekt på gudstjenesten og høytidene, viser det lokale tekstutvalget en tydelig prioritering av den sykliske kirkeårsdimensjonen. Dette kommer også fram når «søndagens tekst» er oppført under tiltak der gudstjeneste inngår. Det synes å være et mål at barna skal få en opplevelse av kirkeårets gang, med høytidene som høydepunkter.» Utvalgets egen spørreundersøkelse (2021, vedlegg 2) viste at kjernetekstene fungerer for noen, men ikke for alle. Det blir blant annet påpekt at i kirker med få gudstjenester kan det bli mer bruk av kjernetekster enn av kirkeårets tekster. Utvalget er av den oppfatning at kjernetekstene muligens har fått en større plass i trosopplæringsarbeidet enn de var tiltenkt. Kjernetekster kom i utgangspunktet inn som et ønske fra ansatte om å få noen tydelige retningslinjer for arbeidet. Listen forholder seg til valgfrie fortellingstekster i gudstjenestenes tekstrekker og tok noe hensyn til læreplanen i KRLE av 2008.⁷¹

Som del av en helhetlig plan og tenkning rundt menighetens helhetlige arbeid med kirkelig undervisning og læring, foreslår utvalget at man går fra *kjernetekster* til *kirkeårets tekster og syklisk forståelse*. Som kirke forstår vi gudstjenestefeiringen gjennom kirkeåret syklisk. Kirkeårets tre tekstrekker gjentar den sentrale Kristus-fortellingen i evangelielesningene, mens GT-tekstene og de øvrige tekstene fra NT belyser og står i dialog med evangeliet på den enkelte gudstjenestedag. Kjernetekstene fra trosopplæringsplanen kan i all hovedsak gjenfinnes i Tekstboken for Den norske kirke (Jf. Vedlegg 7.4 og Figur 3: Kjernetekster i kirkeårshjulet). Kjernetekstene skal naturlig nok ikke forstås som et fullstendig tekstutvalg i begrensede betydning. Likevel savnes noen sentrale tekster som ofte leses på gudstjenester der trosopplæringen er delaktig, for eksempel Maria Budskapsdag og 1. søndag i adventstiden. Også av denne grunn synes det hensiktsmessig at man i fellesskap forholder seg til kirkeårstekstene. En tettere kobling til kirkeårstekstene vil åpne opp for et større tilfang av tekster og samtidig gi flere mulighet for å knytte kirkelig undervisning og læring opp mot kirkeårstiden. Kirkeåret er ellers en størrelse i samspill med mye annet som lever med i en årssyklus og kan være med på å binde kirkelig undervisning og læring sammen med natur, kultur og samfunnsliv i bred forstand. Dette står også godt i samsvar med undervisningsformålet, slik den beskrives i Trosopplæringsplanen⁷²: «Trosopplæringen skal formidle kristen tro slik den kommer til uttrykk i Bibelen, bekjennesskriftene, gudstjenesten og gjennom vår kulturarv». Denne felles referansen vil også kunne åpne for en større sammenheng i arbeidet mellom de som arbeider i Den norske kirke, både ansatte og frivillige. Utvalget forslår altså at kirkeårstekstene, sammen med salmer og andre kirkemusikalske og kulturelle uttrykksformer som følger kirkeårssyklusen, utgjør rammen for innholdet i kirkelig undervisning og læring. Det er naturlig at det pedagogiske materialet som allerede er utviklet (ressursbanken, IKO etc.), fremdeles benyttes og finnes i ressursbanken, og at det tilsvarende utvikles et bredere ressurstilfang som omfatter flere kirkeårstekster.

⁷⁰ Midttun, Tveito og Joachimsen (2018), s. 82.

⁷¹ Heid Leganger-Krogstad i muntlig framlegg 18.02.2021.

⁷² Trosopplæringsplanen (2009), s. 15.

Utvalgets anbefaling:

- I stedet for kjernetekster anbefaler utvalget at undervisningsaktiviteter følger kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

4.6 Forholdet mellom nasjonal styring, sentrale tiltak og lokale handlingsrom og tiltak

Utvalget er bedt om å vurdere forholdet mellom nasjonale tiltak og lokal frihet (mandatpunkt 1) og hva bør reguleres og styres nasjonalt, regionalt og lokalt (mandatpunkt 2). I det følgende omtales styringsforholdet mellom ulike nivå, med særskilt vekt på forholdet mellom tiltak på nasjonalt og lokalt nivå.

Dåpsopplæring ble et særskilt satsingsområde i Den norske kirke i 1991 da Kirkemøtet vedtok Plan for dåpsopplæring (1991). En ønsket at opplæringen skulle ha et lokalt og stedegent preg og at menighetene skulle utarbeide lokale planer.⁷³ I 1996 vedtok Kirkemøtet at dåpsopplæring skulle være et satsingsområde i nye fem år.⁷⁴ Med en fornyet satsing på dåpsopplæring slik NOU 2000: 26 la opp til ble det et ønske om nasjonale standarder⁷⁵, og et faglig og koordinerende prosjektsekretariat på sentralt nivå.⁷⁶ Også det regionale leddet ble vektlagt, som undervisningskonsulentene i bispedømmene.⁷⁷ Da Trosopplæringsplanen ble vedtatt i 2009, var det en nasjonal rammeplan, med nasjonale satsinger og et ressursdokument for menighetene lokalt.⁷⁸

Trosopplæringsutvalgets vurdering er at det fortsatt bør finnes en nasjonal overordnet plan for kirkelig undervisning og læring i form av rammeplaner. Utvalget understreker at de nasjonale, systematiske tiltakene og styringsprinsippene har vært nødvendige i prosessen for å få etablert en trosopplæring med det omfanget som det har i dag, men at det framover bør arbeides med balansen mellom sentrale satsinger og lokale tiltak. Lokale behov må være det grunnleggende for valg av aktivitet og tiltak og friheten til å velge tiltak bør bli større.

De lokale menighetene og regionale områder vil være stedene for arrangement og aktivitet. Nasjonale satsinger er viktig og en nødvendig ressurs for lokalmenigheten som selv velger om og når de vil gjennomføre dette. Det er ofte til stor hjelp å ha nasjonale kampanjer, men det passer ikke for alle menigheter å ha alt eller å ha det samtidig. Lokalkirken må stå friere til å velge ut fra mer overordnede rammer gitt av nasjonale, felles rammeverk.

Det må fortsatt arbeides med barne- og ungdomsorganisasjonenes rolle både nasjonalt og lokalt slik at de kan være med å utvikle konsepter, også for det som tradisjonelt er omtalt som «breddetiltak». Et godt samarbeid med organisasjonene er nødvendig og gir større muligheter for å lykkes med kirkelig undervisning og læring.

⁷³ NOU 2000: 26, s. 39.

⁷⁴ NOU 2000: 26, s. 40.

⁷⁵ NOU 2000: 26, s. 90f.

⁷⁶ NOU 2000: 26, s. 101.

⁷⁷ NOU 2000: 26, s. 94.

⁷⁸ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

Et av de områdene utvalget vil peke på som har gjennomgått en betydelig samfunnsendring de siste årene, er digitalisering og digital omstilling. I pandemisituasjonen er digitale ressurser en nødvendighet for å nå ut og sikre deltakelse. Målgruppene for kirkelig undervisning og læring bruker digitale ressurser på ulike måter. Å utarbeide gode, pedagogiske opplegg forutsetter god pedagogisk og didaktisk, digital kompetanse. Utvalgets vurdering er at Den norske kirkes pedagogiske arbeid i større grad bør ha fokus på digitale ressurser og tilgjengelighet. Utvikling av ressurser, erfaringsdeling og andre former for kompetanseutvikling bør settes i system, både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Utvalgets anbefaling:

- Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.
- Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.
- Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

4.7 *Mangfold og likeverd*

Barn og ungdom som hører til i Den norske kirke, utgjør et stort og rikt mangfold. Trosopplæringsplanen sier at opplæringen skal være for alle døpte, uavhengig funksjonsevne.⁷⁹ Det har vært et stort engasjement og en systematisk bevisstgjøring av temaet *Inkludering og tilrettelegging* i arbeidet med trosopplæringen. Inkludering er et verktøy for å ivareta mangfoldet. Forståelsen av inkludering og tilrettelegging i Trosopplæringsplanen (2009) er todelt: universell utforming og individuell tilrettelegging.⁸⁰ Det er flere grupper som har behov for egne opplegg. Mennesker med funksjonsnedsettelse har stor glede av egne tilrettelagte tilbud, tilrettelagte konfirmantgrupper er et godt eksempel på det. Det gjør også de som har intoleranse for noen typer mat, og de som opplever sosiale samlinger som utfordrende. Mange flere grupper kan nevnes, og mange er godt ivaretatt. Ifølge Den norske kirkes strategidokument 2022–2029, skal Den norske kirke skape tilgjengelige møteplasser og trygge fellesskap både på fysiske og digitale arenaer.⁸¹ Dette gir et mangfold av behov for tilrettelegging. Ansatte kan være usikre på hvordan de kan møte de forskjellige behovene. Det kan være manglende universell utforming av kirker og bedehus, manglende salmebøker og annet materiell i punktskrift eller svak kunnskap om hvordan en skal lage forskjellige typer pedagogiske opplegg. Dersom en ikke klarer å tilrettelegge tilstrekkelig, vil det kunne påvirke deltakelsen i negativ forstand. Disse oppgavene har ofte vært sett på som et diakonalt anliggende, men er en utfordring for hele kirken. Kunnskap inkludert erfaringskunnskap er ofte fragmentert og ikke systematisert. Det er i tillegg uavklart hvem som har ansvar, særlig lokalt er dette en stor utfordring. Det kan medføre manglende deltakelse som resulterer i manglende bevissthet og manglende erfaringer og kunnskap som fører til manglende tilgjengelighet: Den norske kirke kommuniserer ikke tilstrekkelig tydelig at alle skal ha mulighet til å delta.⁸²

⁷⁹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 7.

⁸⁰ Trosopplæringsplanen (2009), s. 29.

⁸¹ Jmf. KM 22/21 Strategi for Den norske kirke

⁸² Fra foredrag av Silke Pahlke 15.09.21

Utvalgets vurdering er at kirkelig undervisning og læring skal være åpen og inkluderende for alle, uavhengig av funksjonsnivå eller forutsetninger, identitet eller forhold knyttet til familieforhold eller sosioøkonomiske forhold. Utvalget mener at en revidert rammeplan for barn, unge og voksne bør ivareta en tydelig forankring i rettigheter og lovverk, at tilrettelegging er en forpliktelse, at alle skal få anledning til å delta og at alle har rett til å utøve og praktisere sin tro ut fra sine forutsetninger. Det pedagogiske arbeidet må ta utgangspunkt i det menneskelige mangfoldet. Det må aktualiseres hvordan vi i dag forstår universell utforming og tilrettelegging. Universell utforming handler om fysiske forhold, men samtidig mye mer som for eksempel universell utformet læring. Menigheter må få de verktøyene ressursmessig og kompetansemessig som de trenger for å kunne tilrettelegge og må oppfordres til kontinuerlige samtaler og bevisstgjøring om ulike former for mangfold.

Utvalgets anbefaling:

- Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkingen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.
- Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.
- Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevende tiltak.

4.8 Forholdet mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid

Gjennom mange av utvalgets samtaler har det vært satt søkelys på forholdet mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid. Både gjennom utvalgets samtaler og tilbakemeldingene fra spørreundersøkelsene har det vært påpekt utfordringer når det gjelder forholdet mellom breddetiltak og kontinuerlige tiltak. Ved gjennomgang av dokumentene er det tydelig at dette ikke har vært tilsiktet. Både NOU 2000:26⁸³ og Trosopplæringsplanen (2009) understreker hvor viktig det er med sammenhenger mellom tidsavgrensede breddetiltak og det kontinuerlige arbeidet. I NOU 2000: 26 presiseres det at «Alle tilbud et barn får både ved avgrensede og kontinuerlige tiltak, vil gjensidig berike hverandre og ha betydning for barnets samlede dåpsopplæring.», mens det i Trosopplæringsplanen (2009) står:

«Det vil være en styrke dersom det etableres strategiske og innholdsmessige sammenhenger mellom de tidsavgrensede tiltakene og det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet. [...] de tidsavgrensede breddetiltakene styrkes med ressurser fra det kontinuerlige arbeidet, og det kontinuerlige arbeidet får en kontaktflate som kan bidra til økt deltakelse.»⁸⁴

I Prismetboken *Byggekloss-spiritualitet?* påpeker Knut Tveitereid at motsetningen mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid verken var intenderte motsetninger og heller ikke rimelige motsetninger: «Like urimelig som det er å hevde at kontinuerlig arbeid er uten bredde, er det å hevde at folkekirkelig trosopplæring er uten dybde».⁸⁵ Han hevder at det like fullt gir seg til kjenne i praksis og erfares som en høyst reell motsetning hos de som arbeider i

⁸³ NOU 2000: 26, s. 23

⁸⁴ Trosopplæringsplanen (2009), s. 37.

⁸⁵ Tveitereid (2018), s. 192.

praksisfeltet.⁸⁶ Tveitereid foreslår å utnytte samspillet mellom bredde og dybde: «Bredde og dybde er en kunstig distinksjon. Begge deler er der, og de to fletter seg stadig i hverandre i en menighet og i et liv. [...] I virkeligheten glir bredde og dybde, det kontinuerlige og det tidsavgrensede mer over i hverandre».⁸⁷ Hans anbefaling er i tråd med Kirkerådets anbefalinger, senest i KR 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke - status 2017*. Utvalget støtter anbefalingen med å se tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid i sammenheng.

En overordnet målsetning for reformen har vært å tilby en systematisk og sammenhengende trosopplæring for alle i døpte i alderen 0–18 år.⁸⁸ Trosopplæringsplanen (2009) legger opp til at tilbudet skal være på 315 timer, og at man i oppbygning av planer tar utgangspunkt i tidsavgrensede breddetiltak for hver enkelt aldersgruppe.⁸⁹ Disse tidsavgrensede breddetiltakene skal «stå i samvirke med menighetens gudstjenesteliv, barne- og ungdomsarbeid og den formidling og trosutøvelse som skjer i hjemmene».⁹⁰ Tradisjonelt sett har det kontinuerlige arbeidet bestått av kor, speider og ulike grupper/lag (for eksempel lederkurs, KRIK-grupper og ungdomsklubber). Trosopplæringsplanen (2009) anbefaler at det etableres strategiske og innholdsmessige sammenhenger mellom de tidsavgrensede tiltakene og det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet i utarbeidelsen av lokale planer.⁹¹ Deltakelse i kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid kan telles med dersom dette tilbudet inngår i menighetens plan for systematisk og sammenhengende trosopplæring for alle døpte.⁹²

Utvalget har fått innspill på at det har vært utfordrende å få til et godt samvirke mellom breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid i praksis. Dette gjenspeiles i svarene fra den andre spørreundersøkelsen hvor 64 % er enig eller litt enig i at det er et klart skille mellom de tidsavgrensede tiltakene og menighetens kontinuerlige tilbud til barn og unge. Noen av fritekst-svarene utdyper dette slik:

«Jeg opplever at trosopplæringen setter et kunstig skille mellom hva som er trosopplæring og hva som ikke er trosopplæring. I vår menighet har vi et stort fokus på å jobbe tverrfaglig og som helhet. Når trosopplæringsplanen var under arbeid fikk vi sterke føringer på hva som kunne gjelde som trosopplæring og hva som ikke var det. Ingen av våre kontinuerlige tiltak som har vært og fortsatt er den største arenaen for å nå ut til barn og unge ble godkjent som trosopplæring.»

«Det klare skillet mellom kontinuerlige tiltak og trosopplæringstiltak er føringer jeg mener vi har fått fra den nasjonale planen for trosopplæring og ikke noe vi ønsker selv».

Skillet er mindre i dag enn det var ved starten av reformen, og flere steder har man klart å finne fram til et godt samvirke. Men flere fritekstsvaer legger imidlertid til grunn at et slikt skille fortsatt finnes, og at det oppleves kunstig. Det pekes på at kontinuerlige tilbud ofte når *bredere* ut til barn og unge enn breddetiltak, og at det er gjennom kontinuerlig arbeid at man mange steder skaper et

⁸⁶ Tveitereid (2018), s. 200.

⁸⁷ Tveitereid (2018), s. 204.

⁸⁸ Trosopplæringsplanen (2009), s. 4.

⁸⁹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 37.

⁹⁰ Trosopplæringsplanen (2009), s. 17.

⁹¹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 37.

⁹² Trosopplæringsplanen (2009), s. 19.

rekrutteringsgrunnlag for breddetiltakene. Videre stilles det spørsmål om breddetiltakene gir tilstrekkelig *dybde* og kvalitet på trosopplæringen, for eksempel slik det kommer fram i fritekstsvaret til utvalgets spørreundersøkelse til ansatte:

«Tanken om tidsavgrensede tiltak som skal være breddetiltak er god, men det er vanskelig å lære om kristen tro og praksis uten å «leve» med dette over tid. Sammenhengende tiltak som f.eks kor og speider, har en helt annen forutsetning for å la barn og unge få bønneliv, salmer/sanger, gudstjenestens liturgi/liturgisk musikk og sakramenter «under huden». De sammenhengende tiltakene blir, slik det er i dag, litt stemoderlig behandlet som ikke helt fullverdige trosopplæringstiltak, men slik jeg ser det, er det kanskje nettopp her man har mulighet til å drive med helhetlig trosopplæring. Breddetiltakene blir ofte løsrevne satellitter, små smakebiter (i beste fall).»

En sentral forskjell på de nye tidsavgrensede tiltakene og det tradisjonelle barne- og ungdomsarbeidet er *målgruppen for aktivitetene*. Speider og kor er eksempelvis *interessebaserte* aktiviteter som er åpne for alle, men som først og fremst tiltrekker seg personer som ønsker å delta i aktiviteten. Man kan ikke regne med at alle døpte ønsker å synge i kor eller delta i speider. For å lykkes med bredde i trosopplæringen var intensjonen med breddetiltakene å skape aktiviteter som kan nå ut til *alle uavhengig av interesser*. Respondentenes tilbakemelding indikerer at breddetiltakene ikke alltid virker i henhold til intensjonen, slik dette utsagnet er et eksempel på:

«Det er problematisk at fokus så lenge har vært på breddetiltak, som har tatt all energi, når vi ser at disse breddetiltakene samler relativt få (tross høy kvalitet), og energi som kunne vært brukt på kontinuerlige tiltak og fellesskapsbygging ikke blir realisert.»

Respondentene gir ikke et samlet inntrykk av å være kritiske til tidsavgrensede tiltak, men flere etterlyser at den sterke prioriteringen av disse fra nasjonalt hold justeres, slik det kommer fram her:

«Skillet mellom tidsavgrensede tiltak og menighetens kontinuerlige tiltak oppleves som mer og mer kunstig. Det gir ikke mening at det kun er de tidsavgrensede tiltakene som kan nyte godt av trosopplæringsmidlene, det kan fort bli en økonomisk skjevfordeling som heller ikke utad vil gi mening. I tillegg erfarer vi at de tidsavgrensede tiltakene er veldig avhengig av og priggitt at kontinuerlige tiltak eksisterer og er velfungerende, det er der vi knytter relasjoner og dermed i stor grad rekrutterer til de tidsavgrensede tiltakene. Vi opplever en stor grad av lokal frihet innenfor de rammer som er gitt, men vil gjerne utfordre de nasjonale rammene til å blant annet revurdere skillet mellom tidsavgrenset og kontinuerlig.»

Rapporteringsstrukturen for trosopplæringsarbeidet viser også et *organisatorisk* skille mellom tidsavgrensede tiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid. Det har blitt utviklet en egen rapporteringsstruktur for trosopplæringsaktivitet som fram til 2019 som ikke inkluderte det kontinuerlige arbeidet. Fram til 2019 ble aktiviteter som ikke kan rapporteres med timetall og oppslutning i trosopplæringsverktøyet en del av menighetenes årsstatistikk. I organisasjonsteori framholdes det at mål skaper atferd.⁹³ Skillet mellom «trosopplæringsaktiviteter» og «øvrige barne- og ungdomsarbeid» kan ha bidratt til å skape det kunstige skillet som ansatte gir tilbakemelding om.

⁹³ Christensen, Lægred, og Røvik (2021).

Gjennomgangen ovenfor viser at Trosopplæringsplanen (2009) legger opp til et samvirke mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid. Noen ansatte opplever likevel at det har blitt skapt et kunstig skille gjennom sentral styring, og etterlyser at kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid også kan telle som trosopplæring. Vi har sett at rapporteringsstrukturen for trosopplæring ikke regnet med øvrig barne- og ungdomsarbeid før 2019, og at dette kan ha bidratt til å skape et skille i menighetene.

Med bakgrunn i samtaler, spørreundersøkelse og faglitteratur, vil utvalget anbefale at den nasjonale planen justeres slik at tidsavgrensede tiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid kan ses i sammenheng og i lys av målene for kirkelig undervisning og læring. På sikt bør rapporteringen legges til helhetlig menighetsplan. Det må fremdeles arbeides aktivt med å bygge ned det kunstig skille mellom breddetiltakene og det kontinuerlige arbeidet. Det bør ikke være motsetninger, men heller ulike tilnærminger mot samme mål.

Utvalgets anbefaling:

- Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.
- Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid, bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng.

4.9 Trosopplæring i hjemmet som del av kirkelig undervisning og læring

NOU 2000: 26 påpeker at dåpsopplæringen må skje på mandat fra foreldre og at med bakgrunn i foreldreansvaret er hjemmet en viktig arena for opplæringen: «For utvalget er det viktig å se på hvordan det kan legges til rette for et godt samarbeid med og involvering av barnas og de unges foreldre og faddere. Utfordringen er å få til et godt samvirke mellom kirke og hjem.»⁹⁴ NOU 2000: 26 viser også til at det parallelt med utviklingen av *Undervisningsprogram for hjem og kirke* (UPRO) i 1971 ble utviklet materiell til hjelp i dåpsopplæringen i hjemmet.⁹⁵ Særlig for barn før skolealder er hjemmet den viktigste arenaen når det gjelder denne opplæringen.⁹⁶ Forholdet til hjemmet er fulgt opp i Trosopplæringsplanen (2009), der *Samvirke med hjemmet og familien* satt opp som den første av de i alt 11 sentrale dimensjonene i en helhetlig trosopplæring:

«Familien og hjemmet utgjør de viktigste aktørene for barn og unges oppvekst og utvikling og det er derfor en viktig oppgave for menigheten å ivareta samarbeid med hjemmet og utruste og motivere til å la kristen tro, verdier og tradisjoner prege livet i familien. Menighetens

⁹⁴ NOU 2000: 26, s. 8.

⁹⁵ NOU 2000: 26, s. 18: Det første systematiske program for dåpsopplæring i kirkelig regi kom i 1970, da Institutt for Kristen Oppseding (IKO) la fram Undervisningsprogram for hjem og kirke (UPRO). Det ble bygget opp som et faseprogram knyttet til dåp, 4 år, 6 -7 år, 11-12 år og konfirmasjonstiden. I praksis var det 4-årsfasen som slo bredt igjennom i menighetene, og i noen bispedømmer var det satsing på 11-årsfasen. I denne tiden ble det også utviklet materiell til hjelp i dåpsopplæringen i hjemmet, for eksempel det pedagogiske programmet Tripp Trapp.

⁹⁶ NOU 2000: 26, s. 71.

trosopplæring må legge til rette for at det utvikles gode relasjoner og godt samspill med familien.»⁹⁷

KIFO skrev i 2012 en forskningsrapport som omhandler menighetenes samvirke med hjemmet. Et av funnene der er at «kirken evner å etablere tillitsskapende arenaer for foreldre, barn og ungdom. Gjennomgående er foreldrene godt fornøyd med sitt møte med kirken. De uttrykker positiv overraskelse over kirkens åpenhet.»⁹⁸

Trosopplæringsutvalgets vurdering er at hjemmets og foreldrenes rolle i trosopplæringen er meget viktig. Intensjonen med å understøtte trosopplæringen i hjemmet har vært der hele tiden, men kirkeinstitusjonens ansvar for trosopplæring har gjort at fokus på hjemmets rolle kan ha blitt nedtonet. Hjemmet en sentral arena for kirkelig undervisning og læring der foreldre, foresatte og andre familiemedlemmer er sentrale kirkelige aktører. Den norske kirkes rolle må være å forsterke arbeidet med å understøtte familien og hjemmet og å bidra med opplegg og materiell i en form som gjør det enkelt for foreldrene og familie å gjennomføre. I dette arbeidet er det viktig at en definerer kristen tro og praksis bredt, som favner både livsmestring og livstolkning, forstå seg selv i tilværelsen og i relasjon til Gud, seg selv, og andre, kristen tro i praksis og kristen tro og tradisjon.

Det har vært arbeidet mye med dåpssamtalen og samarbeid med konfirmantforesatte, og dette må fortsette. I disse tilfellene har en foreldre/foresatte/familie i tale og det er en god anledning til å invitere dem inn i det kirkelige arbeidet. Kontakten med foresatte kan ha en todelt målsetting; å utruste dem til å drive trosopplæring i hjemmet med barna sine, men også å gi dem egne tilbud, kirkelig undervisning for voksne. Skoler innkaller til temamøter, kanskje bør Den norske kirke tenke på samme måte. Det bør også finnes møteplasser for foreldre og foresatte mellom dåp og konfirmasjonstid. I flere lokalmenigheter er det laget familieopplegg rundt utdeling av 4-årsbok som involverer foresatte, og det er flere av breddetiltakene som kan organiseres slik at de involverer hele familien. En god mulighet til å få foreldrene i tale er å invitere foreldre inn i menighetens trosopplæringsutvalg.

Den norske kirke må legge opp til fleksibilitet i forhold til familiesituasjonen. Nye familiekonstellasjoner påvirke hjemmet og kirkens arbeid i forhold til hjemmet. Foreldrene er blitt eldre i løpet av de siste 20 årene, og fedrene er i mer permisjon. Det er blitt mer vanlig at barn kan ha to hjem og bor forskjellige steder. Dette er det viktig å ta høyde for, for eksempel ved utdeling av 4-årsbøker. Kulturuttrykkene endrer seg og det samme gjør rammevilkårene (jf. kapittel 0). Erfaringen med pandemien har gitt oss nye erfaringer og vi har måttet finne andre og nye måter å tilrettelegge på. Den norske kirke kan for eksempel hjelpe til med å ta vare på og utvikle den gode familiesamtalen.

Utvalget ser at det fremdeles er mye ugjort og at det framover må arbeides mer både med å utvikle materiell og med å understøtte foreldrene i å ta gode pedagogiske grep.

Faddere

Fadderne har forpliktet seg til et hellig ansvar, slik det heter i dåpsliturgien: «Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for barnet, be for det og hjelpe

⁹⁷ Trosopplæringsplanen (2009), s. 27.

⁹⁸ Høeg og Trysnes (2012), s. 97.

det til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så det kan leve og vokse i den kristne tro».⁹⁹ De har altså en viktig oppgave i barnas liv. Fadderne er vanligvis noen fra familien eller den nære vennekretsen og vil sannsynligvis ofte ha kontakt med barnet og ha store muligheter til å oppfylle disse forpliktelsene.

I NOU 2000: 26 sies det at fadderne i større grad bør inkluderes i opplæringen de første årene, og i enkelttiltak fram til konfirmasjonen,¹⁰⁰ samt at «fadderne er en ressurs som har vært lite påaktet fra kirkens side. [...] Utvalget vil at fadderne skal trekkes mer aktivt med i enkelte faser av dåpsopplæringsprogrammet».¹⁰¹

Trosopplæringsplanen (2009) opprettholder et fokus på fadderne, men da gjennomgående som en del av gruppen foreldre/foresatte, faddere og storfamilie/besteforeldre.¹⁰² Ved forslag til involvering av familien i konfirmasjonstiden nevnes fadderne spesielt: «Konfirmasjonen gir også god anledning til å involvere fadderne gjennom forbønnstjeneste og invitasjon til ulike samvær i løpet av konfirmasjonstiden».¹⁰³

I KR 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke – status 2017* vises det til at mange menigheter har arbeidet spesielt mot fadderne ved å invitere dem til breddetiltak og ved tilbud om såkalte fadderpakker.¹⁰⁴ Dette arbeidet bør fortsette. Av personvern hensyn kan det være utfordrende å nå faddere i etterkant av dåp. Det bør derfor arbeides fram hensiktsmessige system for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

Utvalget er av den formening at det er et stort utviklet potensial i fadderne inn i trosopplæringsarbeidet som det bør arbeides med framover. Å være fadder er en viktig kirkelig tjeneste som Den norske kirke i større grad bør anerkjenne og støtte opp om.

Utvalgets anbefaling:

- Både den norske kirkes grunnlagstenkning og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppdraget.
- Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.
- Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige system for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

⁹⁹ Den norske kirkes dåpsliturgi 2017.

¹⁰⁰ NOU 2000: 26, s. 88.

¹⁰¹ NOU 2000: 26, s. 99.

¹⁰² Se f.eks Trosopplæringsplanen (2009), s. 33.

¹⁰³ Trosopplæringsplanen (2009), s. 25.

¹⁰⁴ KR 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke – status 2017*, s. 10.

4.10 Samarbeid barnehage/skole og kirke

Trosopplæringsutvalget forholder seg til at samarbeidet mellom barnehage/skole og kirke ikke er definert som en del av dagens trosopplæring, men har likevel valgt å se på dette samarbeidet i relasjon til utvalgets oppdrag.

Det er mange barn og unge som har kontakt med Den norske kirke gjennom besøk på gudstjenester og andre typer besøk i kirkerommet og på kirkens områder.¹⁰⁵ I 2015 var det 552 000 skolebarn og 108 000 barnehagebarn. Dette tallet har holdt seg stabilt med en svak nedgående kurve slik at det i 2019 var 546 000 skolebarn og 94 000 barnehagebarn som var på besøk i kirken. På grunn av pandemien ble det en betydelig nedgang i 2020. Da var besøkstillene 46 000 for skolebarn og 20 000 for barnehagebarn. I årsrapporten til Den norske kirke 2020 framgår det at det har vært utvist stor kreativitet for å opprettholde kontakt og samarbeid med skoler og barnehager:

«Tross krevende rammer rapporteres det i de fleste bispedømmer om kreativitet i det å opprettholde samarbeid med skoler og barnehager gjennom høytidsvandringer, installasjoner og ulike former for uteopplegg. 51 % av menighetene har hatt aktiviteter for skoler eller barnehager og melder om 1 621 besøk av skoler og 1 840 besøk av barnehager. 8 % har hatt digitale skoletilbud.»¹⁰⁶

Det er grunn til å anta at tallene vil ta seg opp igjen når pandemien er over i annen fase med færre restriksjoner og det er mulig å gå tilbake til å kunne arrangere barnehage- og skolegudstjenester samt andre typer kirkebesøk eller barnehage- og skolebesøk.

I spørreundersøkelsene som utvalget sendte ut til de ansatte i trosopplæringen spurte en om en vurdering av sammenhengen mellom trosopplæringen i menighetene og læreplaner i skolen og rammeplan i barnehagen. Svarene fra den første undersøkelsen, den kvalitative undersøkelsen, gir et hovedinntrykk av behovet for å tenke mer helhet om trosopplæringen og skole/barnehage-kirke samarbeid. En av informantene uttrykker det slik:

«Dessverre har mye skole/barnehage – kirke samarbeid kommet i skyggen av trosopplæringa. Det er et prinsipielt skille her, men i en stab er det for rigid å operere med vanntette skott.»¹⁰⁷

«Det er viktig at kirkens trosopplæringsansatte kjenner skolens planer.»¹⁰⁸

Svarene fra den andre spørreundersøkelsen, ansatte i trosopplæringsarbeidet, viser at respondentene har en hovedvekt på at trosopplæringen i menigheten og skolens læreplaner/barnehagens rammeplan bør stå fritt i forhold til hverandre. En av respondentene skriver i fritekstfeltet:

«Kirken må ha sin egen plan uavhengig av hva som skjer i skole og barnehage. - Der har vi et tydelig skille. Vi driver med trosopplæring og forkynnelse. Som kirke er vi friere, og kan være

¹⁰⁵ Tallene er hentet fra Kirkelig årsstatistikk/ssb.no

¹⁰⁶ Årsrapport 2020 for Den norske kirke, s. 41.

¹⁰⁷ Respondenter i den første spørreundersøkelsen.

¹⁰⁸ Respondenter i den første spørreundersøkelsen.

mer frimodig. Når vi samarbeider med skolen eller barnehagen, må vi forholde oss til de rammene som skolene har.»

Som en god nummer to kommer at læreplaner og rammeplaner bør gi en viss grad av styring for arbeidet med trosopplæringen.¹⁰⁹ I fritekstsvarene benytter flere anledningen til å gi utfyllende svar, som disse to eksemplene illustrerer:

«Det er veldig lurt å se etter flere sammenhenger her. Dette blir i min erfaring godt mottatt av skolene/rektorer/lærere og gjør det lettere å komme med et tilbud som delvis passer inn i læreplanen og som skolene VIL bruke fordi det passer med deres planer eller letter lærernes hverdag. Hvis man ser på utviklinga av trosopplæring i sammenheng med læreplanen kan man lettere samarbeide med skoler og bhg, lettere få lov til å komme på besøk eller få besøk i kirka av skoler og bhg, fordi de ser verdien av samarbeidet som en konstruktiv bruk av tid og ressurser.»

«Viktig at det er sammenheng mellom trosopplæringsplan og læreplanar slik at dei kan utfylle kvarandre og borna får ei breiare forståing av den kristne trua.»

Bare noen få mener at skolens læreplaner og barnehagens rammeplaner bør gi stor styring for arbeidet med trosopplæringen. Enkelte av respondentene gir uttrykk for behov for å se sammenhenger mellom kirkens arbeid og skolens arbeid, slik disse respondentene uttrykker det¹¹⁰:

«Kunnskapsformidling burde være en del av trosopplæringsplanen. Trosopplæring er ute av skolen, men kunnskapslæring er svært aktuell. Derfor burde dette tas opp i våre planer. Hva vi kan tilby og bidra med i skolen. Har meget positive erfaringer med dette. Vi er en folkekirke og i det mener jeg at vi burde naturlig være med i kunnskapsformidlingen i skolen.»

«Jeg opplever at barn og unge i økende grad mangler basiskunnskap om den kristne tro, til tross for undervisning om dette i skolen. Derfor kunne det være nyttig å vite mer om hva de ulike kullene lærer på skolen. Da har vi mulighet til å utdype, forklare mer, hjelpe barna til å se sammenhenger.»

Utvalgets oppfatning er at det er viktig med kjennskap til skolens læreplaner, både nasjonale og lokale planer. Det er nærliggende at kirkens undervisningstjeneste har ansvar for barnehage/skole-kirkensamarbeid, selv om det ikke nødvendigvis inngår som en del av undervisningsoppdraget. Utvalget vil peke på at det kan oppstå uklare skillelinjer mellom barnehage/skole-kirkensamarbeid og kirkens undervisningsoppdrag, spesielt når en går fra en forståelse av trosopplæring for døpte til en forståelse av kirkelig undervisning til rettet mot både døpte og «interesserte». Samtidig vil utgangspunktet for undervisnings- og læringsaktivitetene med barn og unge i en intern-kirkelig sammenheng være annerledes enn når en møter dem på en mer offentlig arena som barnehage eller skole, der samarbeidet har ulikt formelt utgangspunkt. Det er samtidig viktig at Den norske kirkes ansatte kan møte barn og unge på en offentlig arena og møte dem sin unike kirkefaglige og -pedagogiske kompetanse, på linje med andre tros- og livssynssamfunn også har anledning til det samme.

¹⁰⁹ Spørreundersøkelse 2.

¹¹⁰ Spørreundersøkelse nr. 2

Utvalget foreslår at det gjøres en utredning av barnehage/skole-kirkesamarbeid. En slik utredning bør blant annet omhandle både potensialet og forutsetningene for samarbeid, herunder hvordan Den norske kirkes posisjonerer seg i religionspolitiske spørsmål på offentlige arenaer som skole og barnehage. Utvalget vil peke på at samarbeidet med utdanningssektor ofte omtales som «skole-kirke samarbeid». Det er imidlertid viktig at en slik utredning har oppmerksomheten rettet mot samarbeidet med *både* barnehage og skole som læringsarenaer med ulike særpreg.

Utvalgets anbefaling:

- Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

4.11 Skolefritidsordning

Kommunene skal ha et tilbud om skolefritidsordning (SFO) før og etter skoletid for 1.–4. klassetrinn. SFO er et frivillig tilbud til de yngste barna. I 2019 brukte 157 000 barn, som er 61% av alle barn mellom seks og ni år, tilbudet.¹¹¹ Det var størst deltakelse på første klassetrinn.

NOU 2000: 26 kommenterer at lokale menigheter flere steder har lagt noe av sitt arbeid rettet mot barn til SFO-tiden.¹¹² I St.meld. nr. 7 (2002–2003) var en positiv til at skolens lokaler kunne brukes til opplæringstilbud spesielt dersom kirken ikke hadde egnede lokaler eller at det lå bedre til rette på grunn av skoleskyss.¹¹³ Ved behandlingen av meldingen i Stortinget ble det gjort vedtak om at trosopplæringen ikke skulle gjennomføres i åpningstiden for skolefritidsordningen.¹¹⁴ I Trosopplæringsplanen (2009) sies det for barndomsårene 6-12 år at «utvikling av systematisk undervisning i form av kurstilbud etter skoletid.... vil være tjenlig i denne fasen»¹¹⁵ uten å direkte knytte det til SFO.

I Kirkerådets sak 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke – status 2017* sier at stortingsvedtaket fra 2003 «er å forstå slik at trosopplæring ikke skal gjennomføres i skolefritidsordningens lokaler i SFO's åpningstid. Denne avklaringen gir grunnlag for å legge trosopplæringstiltak rett etter skoletid, som er SFO-tid for de yngste skolebarna. For mange barn og familier er tiden rett etter skoletid «ledig tid». Flere menigheter har derfor etter skoletid-tilbud som del av sin lokale trosopplæringsplan».¹¹⁶

I gjeldende rammeplan for SFO sies det at «I tillegg til selv å tilrettelegge for aktiviteter kan SFO samarbeide med kulturskoler, lokale lag, foreninger og organisasjoner for å gjennomføre og organisere innholdet og aktivitetene, men at disse ikke må virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper».¹¹⁷ Det er dermed helt eksplisitt gjort klart at trossamfunn som Den norske kirke kan ha skolefritidstilbud, så lenge alle barn kan delta.

¹¹¹ Tallene er hentet fra Kirkelig statistikk på ssb.no.

¹¹² NOU 2000: 26, s. 43.

¹¹³ St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 34.

¹¹⁴ Stortingsvedtak 442 i forbindelse med St.meld. nr. 7 (2002–2003).

¹¹⁵ Trosopplæringsplanen (2009), s. 21.

¹¹⁶ KR 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke – status 2017*, s. 3.

¹¹⁷ Rammeplan for SFO, s. 14.

Utvalget er ikke kjent med noen oversikt eller statistikk over hvor mange menigheter som aktivt bruker SFO-tiden til kirkelige tilbud, men legger til grunn at slike finnes og at flere er under utvikling, jf. KR 41/17 *Trosopplæring i Den norske kirke – status 2017*. Utvalget vurderer det som positivt og et kjærkomment tilbud til barnefamilier. Når en utvikler slike tilbud, er samarbeidet med skole og skoleeier sentralt. Utvalget mener at det vil være en fordel om flere menigheter bruker muligheten for tilbud om opplæring rett etter skoletid og, på bakgrunn av rammeplan for SFO, utvikler SFO-tilbud i regi av Den norske kirke. Et slikt tilbud må i tråd med gjeldende regelverk selvfølgelig ikke virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper, og må derfor være et tilbud til alle barn.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

4.12 Urfolks- og minoritetsperspektiv

NOU 2000: 26 understreker at «Det er for utvalget avgjørende at en lovregulering av dåpsopplæringen skal være et virkemiddel for at alle døpte skal få en reell mulighet til å delta i opplæringen. Det gjelder ...språklige og kulturelle minoritetsgrupper – som for eksempel samiske barn og unge».¹¹⁸ Under utvalgets økonomiske anbefalinger foreslår de at det settes av egne midler til å utvikle materiell for barn og ungdom i døvemenigheten og til samisk dåpsopplæring.¹¹⁹ Også St.meld. nr. 7 (2002–2003) nevner samisk: Under kapitlet om et nasjonalt reformprogram står det i meldingen at minst en av reformmenighetene skal være i samisk område,¹²⁰ og at utarbeiding av opplæringsmateriell på de samiske språkene må trappes opp.¹²¹

1. januar 2022 trer en ny språklov i kraft. Språkloven erstatter mållova, men har et videre siktemål. Blant annet gis minoritetsspråkene en lovfestet plass. Samiske språk og norsk er likeverdige språk og de er likestilte i de kommunene som inngår i forvaltningsområdene for samiske språk.¹²² De andre minoritetsspråkene kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk er likeverdige med norsk som språklig og kulturelt uttrykk.¹²³

Den norske kirke har utarbeidet Plan for samisk trosopplæring (2011) på de tre samiske språkene, sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk og Plan for trosopplæring for hørselshemmede og døve barn og unge (2009).

¹¹⁸ NOU 2000: 26, s. 8.

¹¹⁹ NOU 2000: 26, s. 109.

¹²⁰ St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 31.

¹²¹ St.meld. nr. 7 (2002–2003), s. 36.

¹²² Språkloven §5

¹²³ Språkloven §6 og §7

Samiske perspektiv i kirkelig undervisning og læring og samisk trosopplæring

Samisk kirkeråd som har som oppgave å fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke. Det finnes menigheter i Den norske kirke der et samisk språk er hovedspråket, samt at det finnes samiskspråklige og/eller personer med samisk bakgrunn i mange av kirkens menigheter.

Det samiske er godt synliggjort i Trosopplæringsplanen (2009) der det blant annet sies: «Samisk kirkeliv beriker den tradisjonen og det fellesskapet som kirken i Norge rommer, både språklig og kulturelt».¹²⁴ Det ble vedtatt en egen plan for samisk trosopplæring i 2010 som ble iverksatt i 2011.¹²⁵ Planen er et supplement til Trosopplæringsplanen (2009).

Samisk språk og kultur er relevant på flere områder og nivå i kirkelig undervisning og læring: Først og fremst kan samiske pedagogiske perspektiv integreres i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen. Videre kan samisk språk og kultur inngå i rammeplanene og i trosopplæringens innhold, slik at alle barn og unge får lære om samisk språk, kirkekultur, kirkehistorie og kristne hverdagspraksiser og dernest kan det utvikles en egen plan for samiskspråklige og utvikles flere pedagogiske ressurser på samiske språk.

Det samiske perspektivet i grunnlagstenkningen kan ha flere perspektiv, og trosopplæringsutvalget vil særskilt løfte fram det samiske tradisjonelle synet på natur og mennesker. Dette kan spesielt ses opp mot arbeidet med FNs bærekraftsmål og sak KR 15/21 *Mer himmel på en truet jord*. Videre vil utvalget peke på erfaringene til det samiske folk med å tilhøre en minoritet som har vært utsatt for diskriminering og til tider åpenbar rasisme. Det pågående arbeidet i Sannhets- og forsoningskommisjonen¹²⁶ der det understrekes at sannheten om undertrykking, usynliggjøring og urett må komme fram for at grunnlaget for forsoning kan være til stede.¹²⁷

Alle barn og unge må få lære om samiske språk, kirkekultur, kirkehistorie og kristne hverdagspraksiser. I Trosopplæringsplanen uttrykkes det slik: «Kunnskap om det samiske folks åndelighet, kirkeliv og tradisjon er en viktig del av tradisjonsgodset som alle bør få del i.»¹²⁸ Utvalgets vurdering er at dette perspektivet er minst like viktig ved en revisjon og utarbeiding av rammeplaner for kirkelig undervisning og læring.

Det må fortsatt utarbeides en egen plan for samiskspråklige. Men i motsetning til forrige gang, da den samiske trosopplæringsplanen ble utarbeidet i etterkant av trosopplæringsplanen og som et supplement til denne, bør planen nå utarbeides parallelt og planene bør utarbeides i samspill. Slik kan planene være med å berike hverandre.

Utvalgets anbefaling:

- Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenkning for kirkelig undervisning og læring.
- Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.

¹²⁴ Trosopplæringsplanen (2009), s. 7.

¹²⁵ Plan for samisk trosopplæring, Kirkerådet 2011

¹²⁶ Kommisjonen for å granske fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener og norskfinner (Sannhets- og forsoningskommisjonen) ble opprettet av Stortinget i juni 2018.

¹²⁷ Leder av Sannhets- og forsoningskommisjonen Dagfinn Høybråten i Vårt Land 20.12.21

¹²⁸ Trosopplæringsplanen (2009), s. 9.

- Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.
- Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk.

Kirkelig undervisning og læring i døvekirken regi

Døvekirken i Norge er opprettet som et eget prosti under Oslo bispedømme med menigheter i henholdsvis Stavanger, Bergen, Ålesund, Trondheim, Tromsø og Oslo samt Kristiansand og Sandefjord. Døvekirken har tradisjoner tilbake til 1800-tallet. Conrad Bonnevie Svendsen ble ansatt som første døveprest i 1893 og den første døvekirken ble innviet i 1894.

Tradisjonelt sett har døve blitt sett på som mennesker med funksjonshemming, men dette er i ferd med å bli endret til at de er personer med et minoritetsspråk, norsk tegnspråk. Utvalget mener at denne endringen bør gjenspeile seg i Den norske kirkes arbeid og ordbruk slik at døve omtales som minoritetsspråklige. Det er om lag 15 000 personer som bruker norsk tegnspråk og om lag 4000 døve har det som ett av sine første språk.

Trosopplæringsplanen henviser til at Døvekirken har utviklet en egen plan for trosopplæring rettet mot hørselshemmede og døve.¹²⁹ Denne planen ble utarbeidet i forkant av Trosopplæringsplanen og vil også ha behov for revisjon i tråd med en større revisjon av grunnlagstenkningen. Utvalget mener at som med arbeidet med samisk plan, bør dette arbeidet skje parallelt og i samspill med utarbeidelse av de andre planene for kirkelig undervisning og læring. Døves erfaring som en minoritet bør tas hensyn til i arbeidet med grunnlagstenkningen.

Utvalgets anbefaling:

- I arbeidet med grunnlagstenkningen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.
- Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

¹²⁹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 44.

5 Trosopplæringsutvalgets vurderinger: organisatoriske rammer

Kapittel 5 tar for seg trosopplæringsutvalgets vurderinger og anbefalinger knyttet til trosopplærings organisatoriske rammer. Kapitlet er strukturert slik at det først tar for seg plan- og rapporteringsverktøy. Deretter diskuteres økonomi og tilskuddsforvaltning, fulgt av vurderinger rundt organisering og ledelse, stillinger og kompetansekrav, frivillighet og samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene. Avslutningsvis i kapitlet peker utvalget på videre satsing på forskning og evaluering av Den norske kirkes undervisningstjeneste. Utgangspunktet for drøftingene er mål, visjoner og innhold i NOU 2000: 26 og Trosopplæringsplanen (2009), sett i lys av kunnskapsgrunnlaget skissert i kapittel 2.6 og kapittel 0.

5.1 Plan- og rapporteringsverktøy

Trosopplæringsarbeidet har hatt et rapporteringssystem som har vært utviklet spesielt for dette området av menighetenes arbeid. Behovet for rapportering er beskrevet i NOU 2000: 26¹³⁰ og innarbeidet som en del av den kontinuerlige utviklingen av trosopplæringsarbeidet og revideringen av menighetenes trosopplæringsplaner.¹³¹ Systemet har blitt kontinuerlig videreutviklet og forbedret gjennom hele reformperioden. Rapporteringen er viktig og er noe en bør fortsette med selv om spørreundersøkelsene viser at enkelte opplever rapportering som både utfordrende og arbeidskrevende.¹³²

«Det går generelt mye arbeidsressurs på planer og rapportering og økonomistyring, noe som spiser mye av en liten deltidsstilling som vi har til trosopplæringsarbeidet.»

«Til tider oppleves rapporterings- og statistikkarbeidet som ganske tidkrevende.»

«Rapporteringen skaper et veldig press».

De aller fleste opplever rapporteringen nå som et enkelt og greit system og ser at det også fungerer som en hjelp til planlegging og strategisk utvikling av trosopplæringsarbeidet.¹³³

«Rapporteringsordningen er blitt enkel og fin. Det fungerer godt å rapportere rett etter gjennomført tiltak.»

«Rapporteringen skaper oversikt og er sunt for virkelighetsforståelsen. Men den er for detaljert og omfattende.»

«Den nå enklere rapporteringen fungerer fint.»

Og som en av bispedømmerådgiverne uttrykte det: «Rapportering er også evaluering og utvikling. Rapporteringen er ikke et stort byråkrati, ansatte bruker 1-3 dager på årsbasis på evaluering.»¹³⁴

¹³⁰ NOU 2000: 26 s. 105 (om Kirkelovens §23).

¹³¹ Trosopplæringsplanen s. 41: «Fellesråd og menighetsråd skal samarbeide om erfaringsdeling og rapportering etter nærmere angitte retningslinjer.» Og side 43f.

¹³² Fritekstsvaer fra spørreundersøkelse 2, jf. vedlegg 7.2.

¹³³ Fritekstsvaer fra spørreundersøkelse 2, jf. vedlegg 7.2.

¹³⁴ Petter Rønneberg, rådgiver Oslo bispedømme, muntlig presentasjon 4. desember 2020.

Utvalget mener at det er selvsagt at det fortsatt bør rapporteres på trosopplæringstiltak, og at det ikke trengs store endringer av rapportskjemaet, bare en enkel revidering. Denne revisjonen bør ta høyde for et større handlingsrom lokalt og det må sørges for at rapporteringen også inkluderer det kontinuerlige arbeidet. Det anbefales å skille mellom rapportering på økonomi og rapportering som omhandler tiltak, innhold mm. Rapporteringen bør knyttes opp til menighetens årsstatistikk slik at det blir en mer samlet og felles rapportering.

Det er naturlig å tenke helhet og samtidig være oppmerksom på at det ikke må bli dobbelføring i forhold til bevilgende myndigheter. Det må videre sørges for at den som er arbeidsgiver også har full tilgang til rapportene. Rapporteringer er en god dokumentasjon, et styringsverktøy og utgangspunkt for strategisk planlegging.

Ved utvikling av helhetlig menighetsplan må det vurderes en modell for helhetlig rapportering som også inkluderer menighetens årsstatistikk. Den norske kirke har utviklet tre rammeplaner for menighetsarbeidet; plan for trosopplæring, plan for diakoni og plan for kirkemusikk. Trosopplæringsplanen er obligatorisk og skal i tillegg til vedtak i menighetsrådet også være godkjent av biskopen. Plan for diakoni og plan for kirkemusikk er anbefalte, men frivillige planverktøy for lokalt planarbeid. Den helhetlige menighetsplanen anbefales å være frivillig å ta i bruk for menighetene.¹³⁵ Utvalget anbefaler at det arbeides for at den foreslåtte helhetlige menighetsplanen blir obligatorisk på sikt og at menighetenes rapporteringer knyttes opp mot den. Formålet med helhetlig menighetsplan er å gi menigheter i Den norske kirke et verktøy for å jobbe strategisk med utvikling av menighetens arbeid. Helhetlig menighetsplan må bli både en strategisk plan som ser overordnet på menighetens kontekst, ressurser, utfordringer og mål, og en handlingsplan som beskriver de aktiviteter som menigheten velger å gjøre utover alminnelige gudstjenester og kirkelige handlinger. Slik kan den få mange likheter med oppbygningen av menighetens planer for trosopplæring, kirkemusikk og diakoni. Trosopplæringsplanens metodikk og erfaringer rundt rapportering kan være med å gi retning til utviklingen av et helhetlig planverktøy for menighetene. Videre kan menighetene trekke veksler på det lokale utviklingsarbeidet som alle menighetene har erfaring med gjennom arbeidet med trosopplæringsplanene. En helhetlig rapportering vil gjøre det enklere for menighetene å få en samlet oversikt over eget arbeid, det sammenholder arbeidet og det kan bli et godt strategisk verktøy for lokal menighetsutvikling. Det blir også enklere byråkratisk enn om menighetene må rapportere i forskjellige system. Verktøyet må være enkelt i bruk og helst slik at det kan rapporteres kontinuerlig. Det er bra at den planlegges å være digital. Strukturen på rapporteringen bør også vurderes. Det kan synes naturlig at den også sendes arbeidsgiver, noe som ikke er et krav i dag.

Utvalgets anbefaling:

- Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.
- Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.
- Helhetlig menighetsplan gjøres obligatorisk på sikt.

¹³⁵ Jan Christian Kielland, muntlig presentasjon 29. oktober 2020 og Åsmund Mæhle, møte 16. september 2021.

5.2 Økonomi og tilskuddsforvaltning

NOU 2000: 26 anbefalte et timetall på 315¹³⁶ for trosopplæringen og anslo at dette ville medføre en statlig overføring på om lag 550 millioner kroner.¹³⁷ St.meld. nr. 7 (2002–2003) videreførte antall timer, men la til grunn en budsjettmessig opptrapping til om lag 250 millioner kroner.¹³⁸ Denne summen har vært tilnærmelesvis, men ikke fullt ut, fulgt opp fra statens side. Fra 2017 ble overføringene fra staten endret slik at tilskuddet til trosopplæringen nå er en del av rammetilskuddet til Den norske kirke. Kirkerådets budsjettvedtak for midler til trosopplæringen i 2020 var på 327,8 millioner, mot 348 millioner dersom en hadde fulgt prisindeksen fra og med 2003. Det meste fordeles ut til menighetene. Litt over 2 %, 7,2 millioner kroner ble igjen på nasjonalt nivå. Utvalget mener at opplæringsarbeidet må få rammer som følger opp intensjonen i St.meld. nr. 7 (2002–2003).

Det var en gradvis opptrapping i løpet av reformen gjennom bevilgningene som er mottatt over statsbudsjettet fram til ca. 2015. Fordelingen av midlene har endret seg gjennom reformen. I begynnelsen var det store tilskudd til enkelte menigheter der mesteparten gikk til stillinger, noe til driftsmidler lokalt mens noe ble igjen på regionalt (bispedømmenivå) og nasjonalt nivå (Kirkerådet).

Konsekvenser av dagens tilskuddsordning

Tilskudd til menighetene er nå i hovedsak ut fra barn i aldersgruppen 0 – 18 år. Tildeling er pr hode og beløpet er utregnet til kr 320 pr døpte barn.

Det viser seg at tilskuddsordningen som ble valgt med tildeling pr hode, som er en vanlig måte å tildele midler på for eksempel til skole, har resultert i forskjeller mellom små og store menigheter/ fellesråd. Menigheter med mange dømte barn får en økonomi som gir mulighet for stillinger, driftsmidler og administrative oppgaver, mens små enheter for eksempel må prioritere mellom en liten stilling¹³⁹ eller om de har råd til driftsmidler eller å sende ansatte på konferanser. Utvalget vil derfor anbefale at det vurderes en alternativ fordelingsnøkkel.

Det er ikke uvanlig at menighetsråd og/eller fellesråd må tilføre ekstra økonomiske midler for å kunne etablere stillinger av en viss størrelse. Erfaringene viser at slike tilskudd ikke så lett krysser linjene i den kirkelige organiseringen; om et bispedømmeråd går med overskudd fører det ikke nødvendigvis til en utjevning overfor fellesråd som går med underskudd.

Overføring av tilskuddet til lokalkirken og oppbygging av fond

Soknet, ved menighetsrådet, har ansvaret for kirkens undervisningsoppdrag. Fellesrådet støtter opp under og legger til rette for at det er mulig å gjennomføre Trosopplæringsplanen. Det forutsetter og

¹³⁶ NOU 2000: 26 s. 10.

¹³⁷ NOU 2000: 26 s. 11.

¹³⁸ St.meld. nr. 7 (2002–2003) s. 8.

¹³⁹ Andre spørreundersøkelser viser at det er stor variasjon når det gjelder stillingsstørrelser i de enkelte menighetene. Det laveste som er registrert er 5 % stilling, i tillegg til at to menigheter sier at de ikke har ansatte. Det høyeste tallet er 390 % stilling.

krever et godt samspill og ansvarsavklaring mellom de to rådene, særlig når det gjelder økonomi og rammer for gjennomføring av den vedtatte Trosopplæringsplanen.

I første fase av reformen var det stor vekt på menighetsrådets rolle, ofte omtalt som menighetsreformen. Etter hvert har fellesrådets rolle og ansvar som tilrettelegger, koordinator og arbeidsgiver blitt viktig og dermed også fått mer anerkjennelse.

Normalpraksis er at tilskuddet til menighetene blir sendt til fellesrådene. Noen bispedømmer øker tilskuddet med utjevningssmidler eller bruker *mindreforbruket* som kan oppstå i løpet av året.–For alle gjelder det at et mindreforbruk på inntil 10 % kan beholdes i fellesrådene, men det er ulik praksis i bispedømmene om det gis mulighet for oppbygging av reservefond. Utvalget anbefaler at det må kunne bygges reservefond, som er øremerket samme formål.

Utvalget har fått innspill på at tidspunkt for utsending av tilsagnsbrev med informasjon om tilsagnsbeløp, og selve utbetalingen av tilskuddet kommer alt for sent ut til menighetsrådet/fellesrådet. Utvalget anbefaler at denne praksisen vurderes endret slik at lokalkirken kan sikres en god planprosess og forsvarlig drift av arbeidet med opplæringen. Ingen må risikere at lokalkirken ikke har likvide midler til utbetaling av lønn.

Utvalgets spørreundersøkelser viste at det var et stort sprik blant respondentene om hvordan tilskuddsordningen fungerte: bare rundt 25 % i begge de kvantitative undersøkelsene var helt enig i at den fungerer etter hensikten:

«Trusopplæringsattsene treng ei justering! Mens det er nedgang i medlemstal i store deler av landet er det auke hjå oss. Da trusopplæringsmidlane blei tildelt, var talet på medlemar i aldersgruppa ein vesentleg faktor for utrekning av tildelinga. Dette ligg mange år tilbake no og treng ei justering.»

«Det blir helt feil at økonomiressursene fordeles etter antall barn - i praksis kan det komme like mange på et TO-tiltak i en stor som i en liten menighet. Det er ikke nødvendigvis mindre jobb i en liten menighet, for de samme tiltakene skal i prinsippet gjennomføres i en menighet med en 30% stilling og i en menighet med 200% stilling. Små menigheter kommer ofte dårlig ut både på ansattressurser og økonomi.»

Fra øremerket tilskudd til rammetilskudd

Tilskuddet til opplæringen kommer ikke lenger som eget tilskudd fra staten. Overføringene fra staten til Den norske kirke er nå ett tilskudd. Kirkerådet vedtar budsjettet for hele rettssubjektet Den norske kirke ut fra føringer fra Kirkemøtet. Kirkerådets budsjettvedtak fordeler midler til ulike budsjettgrupper, og mellom Kirkerådet, bispedømmene og tilskudd til menighetene ved fellesrådene.

Utvalget ser utfordringene i at de opprinnelige budsjettmålene fra St.meld. nr. 7 (2002–2003) for trosopplæringsarbeidet ikke er nådd. Det er et stort behov for å øke tilskuddene lokalt, særlig for de minste menighetene og det bør tas mer høyde for pris- og lønnsvekst hvis ikke blir tilskuddene i realiteten redusert. Utvalget mener at kirkens undervisningstjeneste utover 18 år bør styrkes, men ser at dette kan gi nye utfordringer for lokalkirkens økonomi. Utvalget mener at fordelingsnøkkelen for

Kirkerådets budsjett bør vurderes på ny vel vitende om at en økning av budsjettet til trosopplæringsarbeidet vil kunne medføre reduksjon i andre budsjettposter såfremt en ikke klarer å øke totalrammen fra staten eller får midler fra andre inntektskilder.

Modeller for fordeling av tilskudd med mer lokal tilpasning

Utvalget foreslår et grunntilskudd i stedet for fordeling «pr hode døpte mellom 0–18 år». En slik modell vil kunne sikre at flere av de små fellesrådene kan opprette større stillinger, alene eller i lag med andre fellesråd. Det bør også ses på modeller med større fellesråd som foreslått i utredningsarbeidet rundt ny kirkeordning. Andre modeller kan være å bruke vertsfellessråd. Dersom tilskuddsordningen er stor nok kan en vurdere om tilskuddsgiver skal kreve at en lokalt finner en modell som sikrer opprettelse av for eksempel minimum 50 % stilling.

Utvalget mener at det er behov for en nærmere utredning av tilskuddsordningen. Den bør være av en slik størrelsesorden at den sikrer ansettelse av personer med nødvendig og etterspurt kompetanse og til å avlønnere deretter. Gjennom å opprette større stillinger vil det også gi større mulighet for å bygge opp fagmiljøer på prosti/ fellesrådsnivå. Utvalget mener også at det må være flere skjønnsmessige element i tildelingen enn i dag. For eksempel bør demografiske forhold som geografi og avstander, antall kirker og antall medlemmer, spille like stor rolle som å utregne tildeling pr døpte hode.

Utvalget peker på at statstilskuddet ikke må definere grensene for økonomien i trosopplæringsarbeidet. Lokalmenighetene har mulighet til å finne midler også andre steder, som lokale støtteordninger, givertjeneste eller prosjektmidler.

Utvalget har fått tilbakemeldinger om at deler av tilskuddet blir trukket tilbake dersom menighetene skaffer midler inn i trosopplæringsarbeidet på annet vis. Dette er i så fall uheldig og ikke stimulerende til å søke alternative finansieringskilder.

Utvalgets anbefaling:

- Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.
- Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingsystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.
- Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av udisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
- Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør sees uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringer.
- Tilskuddet til lokalkirken bør fremdeles sendes til fellesrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnytting.

5.3 Organisering og ledelse

Den norske kirke har fremdeles to arbeidsgiverlinjer. Kirkemøtet vedtok i 2005 målsettingen om et felles arbeidsgiveransvar¹⁴⁰ og dette ble bekreftet på Kirkemøtet i 2013¹⁴¹. Denne målsettingen ligger som en forutsetning for det arbeidet som nå gjøres med å utrede en ny kirkelig organisering. Trosopplæringsutvalget ser at resultatet av den nye kirkelig organiseringen vil påvirke ledelsen og organiseringen av de som arbeider med kirkelig undervisning og læring.

Slik det er i dag, er de fleste av de ansatte innen undervisning og læring ansatt i et kirkelig fellesråd, med arbeidsoppgaver for arbeidet i ett eller flere sokn. De fleste som har en stilling med hovedansvar innen undervisning og læring er kateketer, menighetspedagoger, menighetsarbeidere og øvrige ansatte innen kirkelig undervisning. Det er også en god del prester som arbeider, helt eller delvis, innen undervisning og læring. Noen av disse er ansatt som menighetsprester i kirkelig fellesråd, men de fleste er ansatt i rettssubjektet Den norske kirke og har arbeid med trosopplæring som en del av sin prestetjeneste. Mange stillinger med hovedansvar innenfor andre arbeidsområdet kan også bidra innen undervisning og læring i for eksempel tverrfaglige prosjekter, dette gjelder særlig de som arbeider innenfor diakoni og kirkemusikk. Disse er tilsatt i kirkelig fellesråd.

Et viktig aspekt som kommer fram i spørreundersøkelsene, er at for de aller fleste fungerer stabsfellesskapene godt og de opplever at arbeidet er godt organisert, slik disse fritekstsvarene illustrerer:¹⁴²

«Eg opplever heilt klart å jobbe saman i eit godt team. Me hjelper kvarandre, og oppmuntarar kvarandre, og drar "lasset" saman når dagane er utfordrande.»

«I denne menigheten fungerer det tverrfaglige i staben godt. Vi liker å jobbe sammen og opplever stor støtte fra hverandre.»

«Jeg opplever et godt tverrfaglig samarbeid, både i stab og oppfølging fra administrasjon. At både prester og kirkemusiker bidrar så mye, er veldig verdifullt, og hele staben ser på trosopplæringsarbeidet som viktig.»

Utvalget mener at det kan være klokt å gjøre noen vurderinger av hvor og hvordan styring og ledelse utøves. Utvalgets medlemmer har diskutert dette og erkjenner at det er ulike perspektiv ut fra ulike erfaringer og ulikt ståsted. Det som følger av arbeidsgiveransvaret, er definert i lover og avtaler. Men slik Den norske kirke fremdeles er organisert skjer fagutvikling og tilrettelegging av ressurser i menighetene på tvers av arbeidsgiverlinjene og det er viktig å finne gode modeller for dette.¹⁴³ En mulig løsning kan være at prostene har et teologiskfaglig ansvar for de som er vigsløst, en annen løsning er å ha såkalte prostikateketer. Denne modellen har ikke vært utviklet mye. Det er Borg bispedømme som har arbeidet mest med den og da som koordinator for oppfølging av den lokale

¹⁴⁰ KM 08/05

¹⁴¹ KM 05/13

¹⁴² Fra respondenter i den andre spørreundersøkelsen.

¹⁴³ Det har vært spilt inn til utvalget at når det skiller mellom administrativ og faglig ledelse i utvalgets mandat møter det mange motforestillinger hos arbeidsgivere. Denne problemstillingen bør være med videre i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.

trosopplæringsplanen. Det bør sees på forskjellige modeller som kan ivareta dynamiske løsninger tilpasset lokale forhold.

De som er tilsatt i kirkelig fellesråd vil normalt ha kirkevergen som sin nærmeste overordnede. I mange sokn er det etablert en mellomleder med tittel som daglig leder, menighetsforvalter e.l. som har fått delegert lederansvar for medarbeidere. Soknepresten leder prestatjenesten i menighetene, og soknepresten har derfor en lederrolle overfor tilsatte innen undervisning og læring i arbeidet med gudstjenester.

I tillegg kommer biskopens tilsyn for alle ansatte, og undervisningsrådgiverens faglige oppfølging av undervisningsarbeidet i bispedømmet. Biskopens tilsyn gjelder alle ansatte, uavhengig av arbeidsgiverlinje. Fagdager i regi av biskopen og/eller bispedømmekontoret er av stor betydning for undervisningsansattes kompetanseutvikling.

Det bør også vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, for eksempel om hva som skal ligge på lokalt nivå og hva som bør ligge regionalt. Utvalget mener det blir viktig å arbeide med struktur og det må utvikles et strategisk samspill. De som lager planer og de som gjennomfører må arbeide sammen om strategien.

Noen steder er det etablert prostiteam eller faggrupper som driver fagutvikling. Det er viktig at disse er godt forankret i både lokal og regional ledelse. Faglighet er en kompetanse som også utvikles gjennom kontakter, erfaringsutveksling, kurs, konferanser og fagdager. Det er derfor viktig at det noen ganger også gis mulighet til å delta på regionale og nasjonale kompetansetiltak. Arbeidsgiver uavhengig av arbeidsgiverlinje må tilrettelegge for dette og sikre økonomien.

Særlig når det gjelder oppfølging av nye tilsatte kan en veileder ha stor betydning. Mentortjenesten, som ble organisert av IKO, var en suksess og et godt strategisk grep, ikke bare i veiledningen av ansatte, men også i selve utviklingen av trosopplæringsplanene i alle menighetene i Den norske kirke.

I de siste årene har det gjennom OU-ordningene i KA-sektoren kommet i gang kurs for nytilsatte. Det bør vurderes å utvikle en ordning for kollegaveiledning og hospitering som kan være til hjelp, særlig for nytilsatte, men også til refleksjon og læring for alle som kjenner behov for dette.

I arbeidet med ny kirkelig organisering er et av temaene å organisere arbeidet ut fra større enheter med begrunnelse å få en bedre ressursutnyttelse. Det kan være en fare for å løse opp båndene mellom ansatt og menighet når en utvikler team som spenner over flere menigheter. Menighetsrådets rolle og ansvar som oppdragsgiver bør i en slik organisering styrkes, og det bør være strategier som sikrer nær kontakt mellom ansatte og den enkelte menighet.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til tverrfagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.
- Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

5.4 Stillingstyper, -størrelser og -benevnelser

NOU 2000: 26 la vekt på at «en ny satsing på dåpsopplæring må ha som forutsetning at kirken tilføres undervisningsstillinger.»¹⁴⁴ Dette utvalget understreket også at i tillegg til skolens kristendomsundervisning og menighetenes ansatte så «har enkeltpersoner og frivillige organisasjoner gjort og gjør en betydelig innsats i det kristne barne- og ungdomsarbeidet»¹⁴⁵ og at det er ønskelig at og nødvendig at dette fortsetter.¹⁴⁶ Utvalget sa videre at «det er avgjørende at de ansatte organiserer dåpsopplæringen og motiverer og utfordrer frivillige i menigheten for å kunne gi barn og unge best mulig dåpsopplæring.»¹⁴⁷ Utvalget understreket at det er menighetsrådets ansvar å utarbeide planer, men at de er avhengig av ansatte og frivillige for å gjennomføre disse planene. «Enkelte tjenestegrupper har gjennom vigslingsliturgier, tjenesteordninger og stillingsbeskrivelser fått et særskilt ansvar for dåpsopplæringen. Dette gjelder i første rekke kateketen og presten.»¹⁴⁸ Ved økning av antall ansatte innen menighetens dåpsopplæring måtte det overordnede faglige ansvaret legges et sted og utvalgets forslag var at dette burde være hos kateketen. «Dette vil bety en utvidelse av kateketens tjenesteplikter og må derfor tas inn i tjenesteordning for kateketer,» påpekte utvalget.¹⁴⁹

I Den norske kirke har vi i 2021 tre stillingskategorier som arbeider spesifikt inn mot trosopplæringsarbeidet. *Kateket* er en vigslet stilling med egen tjenesteordning. Det er krav til utdanning på masternivå, med særlig fordypning i kristendom/teologi, pedagogikk og praktisk-kateketiske fag. Tjenesteordningen slår fast at kateketen, etter menighetsrådets planer og prioriteringer, leder menighetens undervisningstjeneste.¹⁵⁰ Katekettjenesten ble innført i Den norske kirke ved lov av 19. juni 1969.

Det er ikke uvanlig at det i menighetene, i tillegg til kateketer, tilsettes personer med annen kompetanse enn kateket, som arbeider med opplæring, barn og unge. Særlig i perioden fra 2003 med økt satsing på trosopplæring i Den norske kirke, er det blitt tilsatt undervisningsmedarbeidere som både har andre titler enn kateket, og har annen kompetanse. Den mest vanlige stillingsbenevnelsen på disse er menighetspedagog, noen kalles også menighetsarbeider eller har andre lokale titler.¹⁵¹

Menighetspedagog har krav til utdanning på BA nivå. Bachelorutdanning med minimum 30 studiepoeng i pedagogikk og 30 studiepoeng i kristendom/teologi. *Menighetsarbeider* er uten noen formelle krav til utdanning. Utvalget er kjent med at det i flere menigheter brukes andre benevnelser som trosopplæringsmedarbeider eller trosopplærer, men anbefaler at en holder seg til de

¹⁴⁴ NOU 2000: 26 s. 8.

¹⁴⁵ NOU 2000: 26 s. 8.

¹⁴⁶ NOU 2000: 26 s. 9: «Frivillige medarbeidere og ledere i de kristelige organisasjonene innehar stor kompetanse og gir viktige bidrag til dåpsopplæringen. Også i framtiden kan kirken vanskelig klare seg uten disse bidragene.»

¹⁴⁷ NOU 2000: 26 s. 9.

¹⁴⁸ NOU 2000: 26 s. 81.

¹⁴⁹ NOU 2000: 26 s. 82.

¹⁵⁰ Tjenesteordning for kateketer §§ 2 og 3.

¹⁵¹ Kompetanseundersøkelse for ansatte innen kirkelig undervisning, KA 2021.

stillingsbenevnelsene det er enighet om mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene.¹⁵² I tillegg skal menighetsprestene utføre dåps- og konfirmasjonsopplæring.¹⁵³ I mange menigheter har prestene også et videre undervisningsansvar.

Kateketutdanning eller deler av den tilbys ved flere høyere utdanningsinstitusjoner. De som ønsker å kvalifisere seg til menighetspedagog har også flere studier og studiesteder å velge mellom. Det er de siste årene lagt godt til rette for studier både på heltid og deltid til både menighetspedagog og kateket, og flere av disse er i tillegg samlingsbaserte og/eller nettbaserte studier.

Menighetsarbeider/trosopplæringsmedarbeider har ingen formelle krav til utdanning. Selv om det ikke er formelle krav, betyr det ikke at de som har denne tittelen ikke har utdanning. Mange av disse kan være svært godt kvalifisert, men mangler de etterspurte fagene innenfor pedagogikk, kristendom/teologi og kateketiske fag. Noen av disse har utdanning på videregående nivå, for eksempel som barne- og ungdomsarbeider. Utvalget mener at det bør vurderes å utrede en innretning mot kirkelig barne- og ungdomsarbeider på VGO- nivå som kan føre for eksempel til et fagbrev som barne-/ungdoms-arbeider. Eller at Den norske kirke selv utvikler et kurs som gir en grunnkompetanse på VGO-nivå, tilsvarende utdanningsprogrammene som KA har utviklet for kirketjenere og gravere (kirketjenerskolen og gravplasskolen).

Utvalget ser at det kan være hensiktsmessig å finne en samlebetegnelse for de som arbeider spesifikt med undervisning og læring. *Pedagoger* er foreslått. I Oslo bispedømme har en valgt å bruke *undervisningspersonale*. Undervisningsmedarbeidere, undervisningsansatte eller ansatte innen kirkelig undervisning, er også brukt i mange sammenhenger. Utvalget vil peke på at det vil være en fordel med en sammenheng mellom benevnelsen på det pedagogiske arbeidet og stillingstitler. På bakgrunn av at utvalget har foreslått «kirkelig undervisning og læring» foreslår utvalget at samlebetegnelsen er «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

Stillingsbenevnelser i Sverige, Danmark og Finland

I Den svenske kirke brukes menighetspedagog. «Att vara församlingspedagog handlar om att undervisa, berätta och samtala om tro. Barn och unga är en prioriterad grupp i Svenska kyrkan. Församlingspedagogen står mitt bland barnen och de unga. Ansvar för och mötet med barn och ungdomar är centrum i församlingspedagogens yrke. Det kan handla om att finnas med i nätverk, grupper eller konfirmandläger. Att ha kontakt med skolan, samarbetspartners inom kommunen eller ungdomsorganisationer är en naturlig del i uppdraget.»¹⁵⁴

I Den danske folkekirken brukes kirke- og kulturmedarbeider, tidligere het det soknemedhjelper. Dette er en stilling som kan brukes for et bredt ansvarsområde, ikke bare undervisning: «I nogle kirker er kirke- og kulturmedarbejderens hovedopgave at undervise minikonfirmander. Nogle steder inddrages kirke- og kulturmedarbejderen også i undervisningen af konfirmander, voksne og af elever med

¹⁵² Stillingsbetegnelser er plassert i lønnsgrupper under Kapittel 4, 4.6 i tariffavtalen <https://www.ka.no/service/300851/download/id/574597/name/HTA+2020-2022+-+avtaletekst+endelig+utgave+til+web.pdf>.

¹⁵³ Tjenesteordning for prester § 2b.

¹⁵⁴ Fra nettsiden til Svenska kyrkan.

specielle behov.» Det kreves et kurs av fem ukers varighet med kristendomsfaglig og kirkefaglig innhold.¹⁵⁵

Den evangelisk lutherske kirken i Finland har småbarnspedagoger, barneledere og ungdomsarbeidsledere.¹⁵⁶

Tjenesteordningen for kateketer

Det ble gjort endringer i tjenesteordningen for kateketer på Kirkemøtet 2021. Endringene gjaldt kvalifikasjonskravene for stillingene. Utvalget mener at det er nødvendig at det gjøres en ytterligere evaluering og oppdatering av tjenesteordningen med formål å plassere katekettjenesten i sentrum av undervisningstjenesten slik intensjon var i NOU 2000: 26. Noen steder har det fungert slik, mens andre steder havnet kateketene på siden av trosopplæringsreformen siden det ble tilsatt egne medarbeidere og trosopplæringsledere. Samtidig bør prestenes tjenesteordning vurderes, siden de også har et ansvar for undervisning og læring. Det bør foretas en utredning og en avklaring av forholdet mellom ulike stillinger innen kirkelig undervisning og læring. Det er en stor utfordring at det i mange menigheter ikke finnes kateketressurser. Utvalget foreslår at det i hver menighet skal defineres hvem som har ansvaret for helhet i undervisningen. Der det er kateket ligger dette i tjenesteordningen. Der det ikke er kateket kan det vedtas lokalt hvem som skal ha denne rollen og det må sikres at denne får tilstrekkelig kompetanse, både innen pedagogikk og teologi. Utvalget vil særlig fremheve at pedagogisk kompetanse er helt sentralt for å kunne ha et helhetlig ansvar for kirkens undervisningstjeneste, spesielt dersom man skal ha et ledelsesansvar overfor andre medarbeidere og/eller frivillige. Ansvarsområdene bør innarbeides i stillingsbeskrivelsene. Ansvaret kan ligge hos menighetspedagog, diakon, prest, eller andre.

Med økt tilgang og satsing på kateketutdanning og kateketstudenter de siste tre–fire årene, er det nå mulig å styrke katekettjenesten som menighetens undervisningsleder. Satsingen på erfaringsbasert masterprogram gjør det mulig å gjøre om menighetspedagogstillinger til kateketstillinger med definert overordnet og helhetlig ansvar for undervisningen i menighetene.

Stillingsstørrelser

Hele kateket- eller menighetspedagogstillinger er å foretrekke, men i små menigheter er dette oftest ikke mulig å få til. Respondentsvarene i den andre spørreundersøkelsen viser at det finnes menigheter som ikke har stillinger innen sektoren. For de som har stillinger oppgis det ned i 5 % og mange menigheter har 10 % eller 20 % stilling. 46 % av 530 respondenter svarer at det i deres menighet er 100 % stilling eller mer. Det vil si at i mer enn halvparten av menighetene er det mindre enn en full stilling som arbeider spesifikt med undervisning og læring. 5 % av respondentene svarer at det er flere menigheter som samarbeider om en eller flere stillinger.¹⁵⁷ Utvalget mener at dette kan være en god modell for mindre menigheter og foreslår at det ikke opprettes stillinger på mindre enn 50 %. Erfaringsbasert vil dette gi en større faglig sikkerhet, det vil minske faren for turnover og slik sikre større stabilitet i stillingene. Dette understøttes av MF-rapport 1: 2015: «Det sees en tydelig sammenheng mellom stillingsstørrelse og hvor lenge respondentene har hatt en kirkelig

¹⁵⁵ Fra nettsiden til den danske Folkekirken.

¹⁵⁶ Fra nettsiden til Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

¹⁵⁷ Det er ikke bare hele stillinger som deles, også mindre stillinger kan være delt på flere sokn: 1. «30% fordelt på 5 sokn.» 2. «60% fordelt på 7 ulike menigheter.»

undervisningsstilling. Andelen respondenter med stor stillingsandel er høyere jo lenger tid de har vært i kirkelig undervisningsstilling: Blant de som har hatt yrket i inntil to år har 42 % heltidsstilling. Blant de som har over 10 års erfaring har 68 % heltidsstilling.»¹⁵⁸ På steder i landet der det er for langt geografisk mellom menighetene til at en kan dele på stillinger bør kombinasjonsstillinger vurderes. Dette understøttes også av MF-rapport 1: 2015.»¹⁵⁹

Konkurransedyktighet mot parallelle yrker

Utvalget mener at hvis kirken skal konkurrere om de med best kompetanse innen fagfeltet, må det følge med lønnsmidler. Også kompetanseheving må følges opp med økonomi, både til å ta videre utdanning og til den økte lønnen høyere kompetanse gir. Det er et ønske om så store stillinger som mulig og så høy kompetanse som mulig og da må det også finnes midler til å betale for høyere kompetanse. Høy kompetanse fører sannsynligvis til lengre tjenestetid.¹⁶⁰ En økonomisk utfordring er for eksempel hvem som disponerer lønnsmidlene. En problemstilling som har blitt reist er at lokale kirkelige arbeidsgivere ikke automatisk får bedre utgiftsdekning fra bispedømmekontorene dersom kompetanse og stillingskode endres. Dette er ikke et insitamant til å få best kvalifisert, og dermed høyt lønnet, personell inn i stillingene.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør være en stillingsandel på minimum 50% for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.
- Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det må samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.
- Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

5.5 Kompetansekrav og kompetansebehov

NOU 2000: 26 peker på betydningen av god og høy kompetanse for de som skal arbeide i kirken. I det kompetansesamfunnet som kirken er en del av, blir kravet til kompetanse for de som skal være aktører i dåpsopplæringen et viktig tema. Høy kompetanse blant de ansatte er en avgjørende faktor for kirkens mulighet til omstilling og evne til å møte de utfordringer lovregulert dåpsopplæring krever.¹⁶¹

¹⁵⁸ MF – rapport 1: 2015 s. 57.

¹⁵⁹ MF-rapport 1: 2015 s. 55: «Det store antallet kombinasjonsstillinger viser at man lokalt finner løsninger som muliggjør større og mer robuste stillingsstørrelser og kan rekruttere ansatte med høyere kompetanse enn det som er mulig gjennom hver av finansieringskildene for seg.»

¹⁶⁰ [MF-rapport 1:2015](#) side 63: «Andelen respondenter med minimum treårig høgskole-/universitetsutdanning ligger på omtrent samme nivå uansett hvor lenge respondentene har vært i en kirkelig undervisningsstilling. Ansatte som har hatt kirkelig undervisningsstilling i 6 år eller mer, har imidlertid noe høyere forekomst av fireårig utdanning og utdanning på høyere grads nivå enn de med under 6 års erfaring fra yrket.»

¹⁶¹ NOU 2000: 26 s. 96.

I etterkant av NOU 2000: 26 har kvalifikasjonskrav og kompetanse i kirkelige undervisningsstillinger vært tema i flere rapporter og evalueringer.¹⁶² Det er blitt kartlagt blant annet utdanningsnivå, type fagkompetanse og kompetansebehov. Generelt er inntrykket fra disse undersøkelsene at utdanningsnivået er høyt, og en stor andel ansatte har minst treårig høyere utdanning (BA-nivå eller høyere). Både KIFO-rapporten fra 2012¹⁶³ og MF-undersøkelsen fra 2015¹⁶⁴ viser at teologi/kristendomsfag og pedagogikk er den primære faglige bakgrunnen blant ansatte som arbeider med trosopplæring. MFs rapport fra 2015 viser i tillegg at over halvparten har minst 60 studiepoeng i pedagogikk og minst 60 studiepoeng i kristendomsfag. Den samme undersøkelsen fra MF viser at 18 % ikke har utdanning i kristendomsfag og 18 % ikke har pedagogisk utdanning. Situasjon kan ha endret seg fra 2015 til 2021, men sannsynligvis ikke dramatisk mye.

Kompetansekrav

Kvalifikasjonskrav for kateket var oppe som Kirkemøtesak i november 2021. Her ble nye kvalifikasjonskrav bestemt. Krav om mastergrad ble opprettholdt, men det stilles ikke lenger krav til hvilken mastergrad det skal være. I tillegg til mastergraden skal den som tilsettes ha, i eller utenfor graden, minimum 80 studiepoeng teologiske fag, 30 studiepoeng allmenn pedagogikk, 30 studiepoeng praktisk-teologiske fag som er relevante for tjenesten som kateket og som inkluderer veiledet praksis (kateketikk), samt 30 studiepoeng innenfor fagområdene pedagogikk, formidlingsfag eller praktisk-teologiske fag (KM 24/21).

Fram til Kirkemøtevedtaket i 2021 (KM 24/21) var kompetansekravet til kateket mastergrad med ferdypning i kristendomskunnskap, pedagogikk eller kateketikk, og omfattet minimum 80 studiepoeng med kristendomskunnskap, minimum 30 studiepoeng relevant pedagogikk/formidlingsfag og praktiske-kirkelige fag med hovedvekt på kateketiske emner som inkluderte veiledet praksis (tjenesteordning kateket). Det var også mulig å bli kateket med annen mastergrad, men da med minimum kristendomskunnskap (60 studiepoeng), pedagogikk (30 studiepoeng) og praktisk-kateketisk utdanning (30 studiepoeng), i eller utenfor graden.

For tilsetting som menighetspedagog kreves utdanning på bachelor-nivå som inneholder minimum 30 studiepoeng relevant pedagogikk/formidlingsfag og 30 studiepoeng kristendomskunnskap. Det stilles ikke krav om praktisk-teologiske fag (kateketikk).

Utvalget ser det som nærliggende å sammenligne en undervisningsstilling i kirken med undervisningsstilling i barnehage og skole. I barnehage og skole stilles det krav om lærerutdanning eller tilsvarende for tilsetting i undervisningsstilling. Ulike typer lærerutdanninger har ulikt omfang av studiepoeng i pedagogikk, men 30 studiepoeng pedagogikk er et minstekrav. Grunnskolelærerutdanningene har minst 60 studiepoeng i pedagogikk og elevkunnskap. For å undervise i skolefag er det i tillegg et krav om fagkompetanse i det aktuelle undervisningsfaget (30 studiepoeng på barnetrinnet (basisfag), 60 studiepoeng på ungdomstrinnet og oppover).

¹⁶² Schmidt (2012), Horsfjord, Sørensen, Heiene, Leganger-Krogstad og Holmqvist (2015), Kirkerådets kvalifikasjonsutvalg (2021), sak 24/21 på Kirkemøtet 2021, KAs Questbackundersøkelse i 2021

¹⁶³ Schmidt (2012)

¹⁶⁴ Horsfjord, Sørensen, Heiene, Leganger-Krogstad og Holmqvist (2015)

Utvalgets vurdering er at minimumskravene til pedagogisk og kristendomsfaglig kompetanse i stillingskategoriene kateket og menighetspedagog er tilstrekkelig, sammenlignet med formelle krav for utdanningssektoren ellers. For de som innehar en undervisningslederfunksjon, bør det på sikt stilles høyere kompetansekrav på nivå med kompetansekravene til kateket. Samtidig er det viktig at det arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag. Det bør også vurderes om det bør stilles krav til 30 studiepoeng praktisk-teologisk kompetanse (kateketikk) for menighetspedagoger på bachelor-nivå.

Utvalget peker på de fleksible og godt utbygde kompetanseutviklingstiltakene og stipendordningene som finnes, både erfaringsbaserte, samlingsbaserte og nettbaserte utdanningstilbud, for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse. Utvalget foreslår at stipendordninger for å nyttiggjøre seg disse blir en fast ordning.

Kompetansebehov og kontinuerlig fagutvikling

Fagutvalgene¹⁶⁵ for diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk i KA-sektoren, gjennomførte i 2021 en kompetanseundersøkelse. Questbackundersøkelse fra 2021 viser at rundt halvparten av respondentene ønsker en individuell kompetanseplan, altså at fagutviklingen settes i system gjennom individuelle og kollektive tiltak. Både MFs undersøkelse fra 2015 og KAs undersøkelse fra 2021¹⁶⁶ peker på at noen tema skiller seg ut når det gjelder selvrapporterte kompetansebehov blant undervisningsansatte. I MF-rapporten fra 2015 er innmeldt kompetansebehov følgende: PR og kommunikasjon, oppfølging av frivillige, trosformidling for barn og bruk av sosiale medier. I questbackundersøkelsen som fagutvalgene gjennomførte i 2021, melder respondentene behov for kompetanse på 1) Psykisk helse/krisehåndtering/forebyggende arbeid/samtale og sjelesorg med barn og unge 2) Samhandling mellom kirke og samfunn 3) Pedagogikk, didaktikk, metode, sosialpedagogikk og spesialpedagogikk 4) Digitale medier 5) Frivillighet.

Ansatte som har deltatt i undersøkelsene, rapporterer om behov for ytterligere kompetanse og fagutvikling på frivillighet, spesialpedagogiske, sosialpedagogiske og pedagogiske/didaktiske områder og digital kompetanse/sosiale medier, samt at behovene endres over tid. Utvalget påpeker at det må tas høyde for at det er forskjell på kompetansebehov hvor en befinner seg i landet, om det er by eller land, kystdistrikt eller innland, sørlandsk eller samisk kulturbakgrunn.

Utvalgets vurdering er at det fortsatt må sikres et godt og utviklende fagmiljø i undervisningstjenesten. Den faglige utviklingen er arbeidsgivers ansvar og blir organisert og finansiert på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, der også utdanningsinstitusjonene er viktige samarbeidspartnere. Arenaen for faglig ledelse av undervisningsarbeidet skjer både innad i det enkelte fellesråd/menighetsråd, på prosti- og bispedømmenivå og nasjonalt. Noen staber/fellesråd er store nok til at de kan ha fagutvikling internt, både enfaglig og tverrfaglig. For andre staber er det imidlertid helt nødvendig at fagutvikling skjer i samarbeid med andre stabsfellesskap.

¹⁶⁵ Fagutvalgene er opprettet i henhold til HTA vedlegg 6, avtale om OU-arbeid. OU står for opplæring og utvikling. Den norske kirke har to OU-ordninger med hvert sitt partsammansatte styre. OU1 omfatter ansatte i fellesråd og menighetsråd, mens OU2 gjelder for ansatte i rettssubjektet Den norske kirke.

¹⁶⁶ Horsfjord, Sørensen, Heiene, Leganger-Krogstad og Holmqvist (2015), KAs Questbackundersøkelse i 2021

For trosopplæringen og utviklingen av trosopplæringsplanene har mentortjenesten vært viktig. Dette var en veiledertjeneste som var pålagt alle menigheter i implementeringsperioden og et tillegg til den veiledertjenesten som ble gjort av undervisningsrådgiverne. Nå er trosopplæringsarbeidet i en driftsfase, og oppfølging av planer og gjennomføring skjer stort sett gjennom undervisningsrådgiverne. Mange undervisningsansatte deltar i ABV (arbeidsveiledning), som erstatter noe av den gamle mentorordningen. En god samordning med prestedtjenesten er viktig med tanke på å sikre gode forum for erfaringsdeling og kontinuerlig utvikling av trosopplæringsarbeidet lokalt, regionalt og nasjonalt. Det må sikres gode steder for erfaringsdeling og utvikling av materiell. Trosopplæringskonferansen som IKO har arrangert sammen med Kirkerådet i nesten 20 år er et slikt sted og en årlig møteplass. I tillegg til hovedprogrammet er det et mangfold av seminar med oppdatert kunnskap der innholdet er både forskningsbasert og praksisnært.

Utvalgets vurdering er at profesjonelle læringsfelleskap for kontinuerlig pedagogisk utviklingsarbeid må styrkes, inkludert forsknings- og utviklingsarbeid i samarbeid med utdanningsinstitusjoner. Det pedagogiske arbeidet bør være tydelig tverrfaglig orientert mot andre fagområder i kirken (kirkemusikk, teologi, diakoni) og det må være et fagmiljø av en viss størrelse for å kunne ha en tilstrekkelig robust fagutvikling.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelor-nivå for de som ikke innehar dette.
- Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråd/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå)
- Arbeidsgiver bør sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

5.6 Frivillighet

NOU 2000: 26 understreket at i tillegg til skolens kristendomsundervisning og menighetenes ansatte så «har enkeltpersoner og frivillige organisasjoner gjort og gjør en betydelig innsats i det kristne barne- og ungdomsarbeidet»¹⁶⁷ og at det er ønskelig og nødvendig at dette fortsetter.¹⁶⁸ Utvalget sa videre at «det er avgjørende at de ansatte organiserer dåpsopplæringen og motiverer og utfordrer frivillige i

¹⁶⁷ NOU 2000: 26 s. 8.

¹⁶⁸ NOU 2000: 26 s. 9: «Frivillige medarbeidere og ledere i de kristelige organisasjonene innehar stor kompetanse og gir viktige bidrag til dåpsopplæringen. Også i framtiden kan kirken vanskelig klare seg uten disse bidragene.»

menigheten for å kunne gi barn og unge best mulig dåpsopplæring.»¹⁶⁹ Utvalget understreket at det er menighetsrådets ansvar å utarbeide planer, men at de er avhengig av ansatte og frivillige for å gjennomføre disse planene.

En forskningsrapport fra KIFO i 2012 viser at tiltakene i trosopplæringsreformen «makter å bygge frivillighet. I løpet av trosopplæringsperioden har antall frivillige medarbeidere i kirkens barne- og ungdomsarbeid økt.»¹⁷⁰

Frivillige

Ordet frivillig brukes noe forskjellig og i trosopplæringsutvalgets mandat kan det synes som om det ikke gjøres et skarpt skille mellom pårørende, faddere og det som kalles andre frivillige.¹⁷¹ Pårørende og faddere er behandlet under trosopplæring i hjemmet (jf. punkt 4.9). Det er også et eget kapittel om samarbeid med andre organisasjoner (se punkt 5.7).

De frivilliges engasjement og innsats har alltid vært viktig i menighetenes arbeid. Dette er understreket i NOU 2000: 26: «Det er ikke ønskelig å legge alle oppgaver innenfor dåpsopplæringen på ansatte. Dåpsopplæring er et liv i menighetens fellesskap. Målet er at bredden av menighetens kompetanse blant barn, unge og voksne skal spille sammen med de ansatte. Erfaring fra organisasjoner som har lyktes i å engasjere frivillige, viser at det må legges til rette for motivering, inspirasjon, oppfølging og tidsavgrensede avtaler.»¹⁷² Og videre: «Frivillige medarbeidere og ledere i de kristelige organisasjonene innehar stor kompetanse og gir viktige bidrag til dåpsopplæringen. Også i framtiden kan kirken vanskelig klare seg uten disse bidragene. Ressursene disse medarbeiderne innehar, er vesentlig for den modellen utvalget har lagt opp til, spesielt når det gjelder lederopplæring og leirvirksomhet.»¹⁷³

Utvalget mener at en framover bør tenke igjennom hvilken frivillighet som finnes i menigheten og hvilken frivillighet en ønsker å ha. Frivillige medarbeidere er ikke de ansattes medhjelpere, eller noen utenfra som hjelper til; de er en del av selve menigheten. Dette innebærer planmessig innsats når det gjelder arbeid med frivillige medarbeiderskap. Det er viktig å ikke bare tenke instrumentelt, behov for arbeidskraft til allerede eksisterende oppgaver, men også organisk; hvordan den enkelte kan ta i bruk og videreutvikle personlige ressurser i sitt frivillige engasjement. Det handler om et samarbeid i sammenheng, om å gjøre noe sammen med noen, ikke for noen. Det kristne livet handler om hele livet. Når en menighet engasjerer til frivillig arbeid, er det viktig å tenke strategisk og engasjere folk til det de faktisk er interessert i og er gode til. Det er også forskjell på hvor mye tid og forpliktelse de frivillige kan eller vil bruke på sitt engasjement. Noen har et kontinuerlig frivillig engasjement der de legger ned timer hver uke og forplikter seg på å drive for eksempel en barneklubb eller en søndagsskole. For andre er det bedre å stille opp mer ad hoc, noe som ofte passer for breddetiltakene. Begge disse to typene frivillighet trengs, og det er strategisk viktig å ivareta begge for å nå målene i opplæringen.

¹⁶⁹ NOU 2000: 26 s. 9.

¹⁷⁰ Høeg og Trysnes (2012), s. 97.

¹⁷¹ Fra trosopplæringsutvalgets mandat: - Rollen til ikke-ansatte (for eksempel pårørende, faddere, andre frivillige).

¹⁷² NOU 2000: 26 s. 99.

¹⁷³ NOU 2000: 26, s 10.

Et skille mellom ansatte og frivillige

Innføring av trosopplæringsreformen har medført en profesjonalisering av kirkens barne- og ungdomsarbeid. I rapporten «Profesjonalisering og frivillighet» sies det at profesjonalisering innebærer at frivillig amatørinnsats erstattes med fagpersoner i betalte stillinger som arbeider ut ifra bestemte pedagogiske teorier og målsettinger.¹⁷⁴ Erling Birkedal peker på at denne profesjonaliseringen utfordrer tidligere organisering og arbeidsdeling i menighetene.¹⁷⁵ Det tradisjonelle barne- og ungdomsarbeidet var i stor grad drevet av frivillige. De nye breddetiltakene har i stor grad blitt drevet av ansatte. En av respondentene gir en beskrivelse av hvordan dette har sett ut i sin menighet:

«I våre menigheter ser vi at det er de frivillige som driver de kontinuerlige tiltakene og ansatte trosopplæringstiltakene. Dette fører til lite samhandling mellom ansatte og frivillige, som igjen fører til at de kjenner hverandre ikke. De driver ulike arbeid uten felles møtepunkter. Dersom trosopplæringsplanen i større grad omfatter både enkelt og kontinuerlige tiltak vil dette føre til mer samhandling mellom ansatte og frivillige.»

Det er ikke grunnlag i materialet for å si hvor stor andel av menighetene som opplever det på denne måten, men Birkedal peker på at profesjonaliseringen har ført til en ny form for frivillighet i menighetene. I hovedsak handler dette om at rollen som frivillig har endret seg fra å ha selvstendig ansvar til å bli en medhjelper til den profesjonelle som nå blir den ansvarlige.¹⁷⁶ Trosopplæringen har et sterkt fokus på struktur og kontroll, og dette fører til en relativt ensartet atferd for å få gjennomført tiltak. Frivillige får tilrettelagte, avgrensede og forutsigbare oppgaver. Det legges ikke i betydelig grad opp til selvstendighet eller frivillig initiativ. En slik type ad-hoc frivillighet kan være godt tilpasset et samfunn hvor mange er travle og det kan være vanskelig å få rekruttert frivillige. Men den kan også føre til stagnasjon, og det er mulig å stille spørsmål om hvor bærekraftig denne typen frivillighet er på sikt.

De frivillige som tradisjonelt sett har drevet kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid har på den andre siden arbeidet med høy grad av selvstendighet og mulighet til å legge premisser for eget engasjement. De har gjerne også vært motivert av en visjon eller mål, og brukt sine evner og kompetanse for å fremme disse. Birkedal mener at en bærekraftig trosopplæring også kan ha behov for denne typen frivillige.¹⁷⁷

Hvordan bør forholdet mellom ansatte og frivillige være for at man skal kunne ha rom for begge typer frivillighet, samt finne et godt samvirke mellom ansatte og frivillige? Birkedal tar til orde for at ulike løsninger kan fungere i ulike sammenhenger. Noen steder kan det være ansatte som har oppgaven som frivillighetskoordinator, andre steder kan det være slik at hver frivillig har en stabskontakt:

«Det er nødvendig å ta utgangspunkt i menighetens lokale kontekst og tradisjon. Det er også en vesentlig x-faktor: relasjon mellom mennesker. Den enkeltes holdning og ferdighet og motivering er avgjørende, både hos ansatte og frivillige. Dette er noe som ikke bare kan

¹⁷⁴ Aagedal, Haakedal og Kinserdal (2014), s. 79.

¹⁷⁵ Birkedal (2017), s. 232.

¹⁷⁶ Birkedal (2017), s. 235.

¹⁷⁷ Birkedal (2017), s. 237.

organiseres fram, men må skapes. Det betyr at strategien bør gå i retning av å bygge kompetanse på frivillighetsarbeid hos nøkkelpersoner i en stab, og ikke ensidig å ha fokus på strukturer og tekniske redskaper som skal løse utfordringer.»¹⁷⁸

Frivillighetsarbeid krever at man avsetter ressurser. Om ansatte tar ansvar for byråkrati, tilrettelegging og ledelse av frivillige, øker sjansen for at de frivillige får brukt tiden på aktiviteter de brenner for. Dette kan igjen øke motivasjonen. Alle ansatte bør ha kontakt med frivillige. Samtidig bør det være en person i staben som har et overordnet og strategisk ansvar. Der er stor sannsynlighet for at økt arbeid med rekruttering av frivillige vil gi kapasitetsøkning inn i arbeidet med trosopplæring. Tjenesteordning for kateket og diakon har et eget punkt om utvikling og rekruttering av frivillige. Det bør vurderes rammer og avtaler for frivilligheten. Dette kan konkretiseres og utvikles lokalt. Det handler om hvordan rekruttere, hvordan inkludere, hvordan gi eierskap og hvordan utnytte og hjelpe frivillige til å bruke og utvikle sine ressurser. Det kan også handle om hvordan synliggjøre frivillige, og hvordan verdsette og ta vare på disse på en måte som gir anerkjennelse.

Utvalget viser også til behandlingen av strategi for Den norske kirke fra 2022–2029 på Kirkemøtet 2021. Et av de strategiske grepene i handlingsplanen er at «kirken som organisasjon styrker samhandling på tvers av faggrupper og med frivillige.»¹⁷⁹

Unge som frivillige

Trosopplæringsplanen legger vekt på at frivillige medarbeidere er en sentral del av innholdet i trosopplæringen og at barn og unge også kan delta i det frivillige arbeidet. Det er mange frivillige oppgaver barn og unge kan ha. For eksempel kan unge være ledere for barn,¹⁸⁰ de kan være frivillige i det diakonale arbeidet og de kan være medhjelpere på gudstjenester. Å engasjere barn og unge i det frivillige arbeidet er en form for kirkelig undervisning og læring i seg selv. Å medvirke selv skaper som oftest en sterkere tilknytning, og det legger forhåpentligvis grunnlaget for et fortsatt frivillig engasjement.

Utvalgets anbefaling:

- Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab
- Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet
- For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

5.7 Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

En del av utvalgets mandat har vært å vurdere samarbeidet mellom barne- og ungdomsorganisasjonene med sikte på å finne gode organisatoriske rammer for kirkens opplæring av barn og unge i kristen tro. I Trosopplæringsplanen (2009) beskrives samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner som én av elleve sentrale dimensjoner i trosopplæringen.¹⁸¹ De frivillige

¹⁷⁸ Birkedal (2017), s. 241.

¹⁷⁹ KM 22/21 Strategi for Den norske kirke

¹⁸⁰ MILK (KFUK/M), Lederkurset (NMSU) og UngLeder (NLM) er gode eksempler på ledertreningsopplegg for ungdommer.

¹⁸¹ Trosopplæringsplanen (2009), s. 33f

kristne organisasjonene er en viktig ressurs med sitt barne- og ungdomsarbeid og sine programmer for lederopplæring. Et godt eksempel er samarbeid om leir. Målet med leir og andre tiltak er ikke bare at det skal være et spennende og fengende opplegg; det handler også om sammenheng med det andre som skjer i kirken, at det knyttes til menigheten og muligheten til et miljø som er gjenkjennelig i deres lokale kultur – som er der også når de kommer hjem.

I 2011 gjennomførte KIFO en ansattundersøkelse som viste at 9 av 10 menighetsansatte kjenner til at de frivillige organisasjonene har virksomhet i deres sokn. 44 % mente da at samarbeidet fungerte godt/ganske godt, 19 % mente det fungerte dårlig/ganske dårlig.¹⁸² I spørreundersøkelsen til de ansatte i trosopplæringsarbeidet, den andre spørreundersøkelsen, som trosopplæringsutvalget har gjennomført i 2021, svarer 60 % av respondentene at de er enig eller delvis enig i at samarbeidet med barne- og ungdomsorganisasjonene fungerer godt. Dette tolker utvalget som en positiv utvikling i samarbeidet i perioden med trosopplæringsreform. Det er også mange positive kommentarer om samarbeidet med organisasjonene i fritekst-svarene i spørreundersøkelsene:

«Samarbeidet med de frivillige organisasjonene er fundamentalt viktig for å få til en best mulig helhetlig trosopplæring. Her er det mange ressurser å hente, dersom man jobber tett sammen, og tenker helhetlig på arbeidet.

«Igjen mener jeg det er viktig at kirken samarbeider med frivillige og organisasjoner. Det er også viktig at de samarbeider med organisasjoner uten kristen tilknytning.»

«Vi har inngått intensjonsavtale med 3 barneforeninger for NMSu. Søndagsklubben er medlem av Søndagsskolen Norge og tweensarbeidet og Soulchildren-korene er tilsluttet Acta. Speiderarbeidet er tilsluttet Blå Kors og de har vi også intensjonsavtale med.»

«Det fungerer best for oss å samarbeide med de personer og organisasjoner som står oss nærmest. Vi har nærhet til en UIO base og får gode ressurser derfra, som får praksiserfaring hos oss. Vi driver KRIK lokallag. Vi har kor tilknyttet Soul Teens. Dette henger sammen med de ressursene og nøkkelpersonene som finnes i vårt miljø og nærområde.»

«Det er naturlig for oss å samarbeide med KFUK/M fordi de blant annet har kretskontor i kirka vår.»

«Det er veldig fint å kunne jobbe sammen med organisasjonene. Det å kunne bruke leirstedene som organisasjonene driver er veldig bra. Menigheten har brukt både NML og NMS sitt leirsted. Begge stedene passer veldig bra for menigheten.»

Enkelte av respondentene i den andre spørreundersøkelsen rapporterte at de ikke har samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner.¹⁸³ Det kan være mange grunner til dette. Organisasjonene er til stede i forskjellig grad rundt i landet. Det kan være hindringer for samarbeid både fra menighetene og fra organisasjonene. Organisasjonene kan være tilbakeholdne på grunn av teologiske ståsted. Menighetene kan på sine side oppleve utfordring med organisasjonenes språkbruk, for eksempel at «livsmestring» byttes ut med «frelse». En annen mulig forklaring kan handle om dåpssyn, lojalitet og forventningskultur for eksempel i forhold til foresatte.

¹⁸² Agedal, Haakedal og Kinserdal (2014), s.12

¹⁸³ Fra den andre spørreundersøkelsen, blant ansatte i trosopplæringen, jf. vedlegg 7.2.

Fra organisasjonenes side ble det særlig i begynnelsen pekt på at reformens fokusering på breddetiltak gikk utover organisasjonenes mer kontinuerlige tiltak.¹⁸⁴ Det er en kjensgjerning at mange av organisasjonene har opplevd og til dels erfart at trosopplæringen lokalt har krevd en prioritet av ressurser som har tappet andre deler av det kirkelige landskapet. Det har kommet om lag tusen nye stillinger i trosopplæringen. I tillegg bruker en del menigheter lønnsmidler og frivillighet inn i trosopplæringsarbeidet. Tidligere var disse ressursene disponert annerledes, blant annet til det kontinuerlige arbeidet.

Samarbeidsråd for barne- og ungdomsarbeid (SBU) er et møtested mellom Kirkerådet og de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene som ble opprettet i 2005. Rådet møtes to ganger pr. år og er av stor strategisk betydning for samarbeidet. I perioden har organisasjonene også utviklet en strategisk plattform for forpliktende samhandling om Den norske kirkes barne- og ungdomsarbeid.¹⁸⁵ Plattformen avklarer sentrale spørsmål i samarbeid mellom menigheter og organisasjonene. Basis for plattformen er visjonen om at kirken skal være et hjem for unge mennesker for at de kan finne hjelp til å leve og vokse i tro på Jesus Kristus.¹⁸⁶ Spørreundersøkelsen utvalget har gjennomført viser at denne er lite kjent blant respondentene (4 %).¹⁸⁷

Mange menigheter knytter også kontakt med andre organisasjoner i kommunen eller nærmiljøet og finner områder for samarbeid med dem. Dette kan bidra til å utvide menighetens nedslagsfelt i lokalsamfunnet og være med på å favne vidt. Det vil nødvendigvis være forskjellig fra menighet til menighet hvilken kristen barne- og ungdomsorganisasjon og/eller hvilken lokal eller nasjonal annen organisasjon en knytter samarbeid med. Innrammingen for samarbeidet vil være planverket for kirkelig undervisning og læring. Lokale behov vil være avgjørende for hvem det er aktuelt å samarbeide med.

Utvalget mener at det må være godt gjennomtenkt hvordan disse samarbeidene brukes. Det er stor forskjell om organisasjonen inviteres inn til å *fylle hullene*, eller om menighet og organisasjon planlegger sammen. Det ideelle er at det skjer i fellesskap. Ved å gi større rom for samarbeid er det også større mulighet for at målene i kirkelig undervisning og læring nås.

Et spørsmål som har vært reist er om hvem som *eier* trosopplæringsplanen. Utvalgets holdning er at det er menighetene som eier sin trosopplæringsplan, men at det beste samvirket skjer når en samarbeider på en slik måte at begge parter får eierskap til tiltakene, både breddetiltakene og de kontinuerlige tiltakene. Samhandling i sammenheng må være en bestilling til alle sektorer i Den norske kirke. I forhold til tiltak som organisasjonene organiserer, er det viktig at menighetene eier eller er medeier av disse arrangementene, slik at det kan sikres en lokal tilhørighet. Utvalget mener at i de menighetene der ikke tjenesteordninger er styrende eller vedtak er gjort, bør det tydeliggjøres hvem som har ansvar for kontakt med organisasjonene.

Utvalgets anbefaling:

- Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes.

¹⁸⁴ Agedal, Haakedal og Kinserdal (2014), s. 86.

¹⁸⁵ Etablert 10. januar 2018.

¹⁸⁶ <https://ressursbanken.kirken.no/nb-NO/2018/kirkens-unge/>

¹⁸⁷ Fra den andre spørreundersøkelsen, blant ansatte i trosopplæringen.

5.8 Forskning, evaluering og fagutvikling

Etter utvalgets mening er den omfattende forskningsvirksomheten knyttet til en kirkelig reform helt unik, og forskningen har gitt et omfattende kunnskapsgrunnlag for den videre utforming av kirkens undervisningstjeneste. Utvalget mener at kirkelig undervisning og læring fortsatt bør følges opp med forskning. Men på samme måte som utvalget tar til orde for en større integrering av undervisningsarbeidet i kirkens øvrige virksomhet, bør også slik forskning i større grad integreres i en helhetlig forskningsstrategi. Utvalget viser her til at Kirkerådet i 2020 vedtok en forsknings-, utviklings-, og innovasjonsstrategi for Den norske kirke (KR-sak 45/20).¹⁸⁸ Forskning knyttet til kirkelig undervisning og læring bør altså være en integrert del av en slik strategi.

I tråd med premissene i Kirkerådets FOUI-strategi skal forskning ikke bare bidra til å etablere kunnskap, men også bidra til utvikling og innovasjon. Utvalget vil her særlig peke på behovet for aksjonsforskning, der man bidrar til å utvikle kirkelige praksiser i samarbeid med aktører i praksisfeltet. Det er også viktig at man ikke bare forsker på kirkelige praksiser i et internt kirkelig perspektiv, men også ser slike praksiser i en bred samfunnsmessig kontekst.

Utvalget er videre opptatt av at forskning gjøres tilgjengelig for medarbeidere i undervisningssektoren. Det finnes allerede mange eksempler på god forskningsformidling, blant annet gjennom Kirkerådets webinarserie.

Utvalgets anbefaling:

- Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

¹⁸⁸ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2020/juni/kr_45_0_20_forsknings-og-utviklings-og-innovasjonsstrategi%20i%20dnk.pdf

6 Kilder

Oversiktene under viser dokument og kilder som det er referert direkte til i rapporten.

Rapporter og utredninger

NOU 2000: 26 «... til et åpent liv i tro og tillit». Dåpsopplæring i Den norske kirke.

NOU 2015: 8. Fremtidens skole — Fornyelse av fag og kompetanser

Årsrapport for Den norske kirke 2020.

Kirkerådets kvalifikasjonsutvalg (2020). *Revisjon av kvalifikasjonskrav for vigslede stillinger*. Utredning fra utvalg for en helhetlig gjennomgang av kompetanse- og kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger.

KAs Questbackundersøkelse. 2021: *Undersøkelse om kompetansebehov blant ansatte innenfor diakoni, kirkemusikk og kirkelig undervisning 2021*.

Planverk, lovverk og forskrifter

Barnehageloven (2005). *Lov om barnehager* (LOV 2005-06-17). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Kirkerådet (2009): Plan for trosopplæring. Gud gir – vi deler. Oslo: Kirkerådet.

Kirkerådet (2010): Plan for samisk trosopplæring. Oslo: Kirkerådet.

Kirkerådet (2009): Plan for trosopplæring rettet mot hørselshemmede og døve. Oslo: Kirkerådet.

Kunnskapsdepartementet (2017): *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet (2017): *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen/id2570003/>

Kunnskapsdepartementet (2020): *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE) (RLE01-03)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/rle01-03>

Kunnskapsdepartementet (2021): Rammeplan for SFO. Forskrift om rammeplan for skolefritidsordningen. Fastsatt som forskrift. <https://www.udir.no/utdanningslopet/sfo/rammeplan/>

Opplæringslova (1998): *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Språklova (2021): *Lov om språk* (LOV-2021-05-21-42). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-05-21-42>

Trossamfunnsloven (2020): *Lov om tros- og livssynssamfunn*. (LOV-2020-04-24-31). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-04-24-31>

Saksframstillinger og politiske meldinger (Kirkemøtet (KM), Kirkerådet (KR), Stortinget)

Uttalelse fra Kirkemøtet 2004: Den norske kirkes identitet og oppdrag.

St.meld. 7 (2002-2003): *Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja*

Hurdalsplattformen 2021-2025: Regjeringsplattform for en regjering utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Regjeringen Støre ble utnevnt av Kongen i statsråd 14. oktober 2021.

KM 7/08 Trosopplæringsreformen. Styringsgruppas rapport «Når tro deles»

KM 4/09 Plan for trosopplæring

KM 07/15 Undervisningstjenesten i Den norske kirke

KR 68/16 Samvirke mellom Den norske kirke og barne- og ungdomsorganisasjonene

KR 41/17 Trosopplæring i Den norske kirke - status 2017

KR 14.7/17 Utlysning av regionale og nasjonale utviklingsmidler i 2017

KM 15/21 Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030

KM 22/21 Strategi for Den norske kirke

KM 24/21 Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger

Vitenskapelige publikasjoner det er referert til i trosopplæringsutvalgets rapport

Aagedal, O.; Haakedal, E. og Kinserdal, F. (2014): *Profesjonalisering og frivillighet.*

Trosopplæringsreformen og samarbeid mellom Den norske kirke og de kristne organisasjonene. KIFO Rapport 2014: 1.

Biesta, Gert J. J. (2009): «Good Education in an Age of Measurement: On the Need to Reconnect with the Question of Purpose in Education». *Educational Assessment, Evaluation and Accountability* 21, nr. 1: 33–46.

Birkedal, E. (2017): «Frivillighet i trosopplæringen. En refleksjon om samspill mellom ansatte og frivillige». *Prismet.* Årgang 68, hefte 3, s. 331-341.

Christensen, T.; Lægred, P. og Røvik, K.A. (2021): *Organisasjonsteori for offentlig sector.* 4. Utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Hauglin, O.; Lorentzen, H. og Mogstad S. D. (red.) (2008): *Kunnskap, opplevelse og tilhørighet: Evaluering av forsøksfasen i Den norske kirkes trosopplæringsreform,* Bergen: Fagbokforlaget.

Hegstad, H.; Schanche Selbekk, A og Aagedal, O. (2008): *Når tro skal læres: Sju fortellinger om lokal trosopplæring,* Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Horsfjord, H.; Sørensen, T.; Heiene, G.; Leganger-Krogstad, H. og Holmqvist, M. (2015): *Kompetanse, utdanning og motivasjon: en kartlegging av undervisningstjenesten i Den norske kirke.* MF-rapport 1:2015.

Høeg, I. M. og Trysnes, I. (2012): *Menighetenes samvirke med hjemmet. Evalueringsforskning på Trosopplæringsreformen.* KIFO Rapport 2012: 1.

Leganger-Krogstad, H.; Wehus, G. Ø.; Håkonseth, A. G.; Frøyen, E. og Vesterberg, C. (2018): *Hvordan foregår undervisning av Bibelen i trosopplæringen?* MF-rapport 4:2018.

Leganger-Krogstad, H. (2019): *Barns og unges respons på bibelundervisning i Den norske kirke*. MF-rapport 1:2019.

Midttun, A.; Tveito, H. B. S. og Joachimsen, K. (2018): *Bibelen i utvalgte lokale trosopplæringsplaner i Den norske kirke. Bibeltekster i trosopplæringen – analyse av lokale planer*. MF-rapport 1:2018.

Skeie, G. (2020): «Fagfornyelsen i KRLE og Religion og etikk: Etter læreplanen – før implementeringen». *Prismet*. Årgang 70, hefte 4, s. 421-425.

Schmidt, U (2012): *Stillinger, kompetanse, samarbeid. Om samarbeid og tverrfaglighet mellom stillingstyper og fagområder i trosopplæringsreformen*. KIFO Rapport 2012: 2.

Tveitereid, K. (2018). Bredder og dybde, tidsavgrænsing og kontinuitet - Nødvendige motsetninger i kirkelig trosopplæring?. I: K. Graff-Kallevåg og T. S. Kaufman (red.) *Byggekløss-spiritualitet? En studie av spiritualitet i Den norske kirkes trosopplæring*, s. 188 - 209.

7 Vedlegg

Vedleggene er oversikt over de spørreundersøkelsene som utvalget har gjort og en oversikt over hvordan kjernetekstene fordeler seg gjennom kirkeåret.

Utvalgets spørreundersøkelser

Trosopplæringsutvalget utarbeidet tre spørreundersøkelser for å få innspill til evalueringsarbeidet. I undersøkelsene var utvalget opptatt av å dokumentere informasjon om ulike aktørers opplevelser og erfaringer med trosopplæring. Først ble det sendt et skjema til sju utvalgte medarbeidere i trosopplæringen, fire kateketer og tre menighetspedagoger, alle fra forskjellige bispedømmer. Skjemaet var basert på fritekst-svar. På bakgrunn av disse svarene ble spørreskjemaet redigert og sendt ut til alle som arbeider i trosopplæringen i Den norske kirke. Dette skjemaet hadde hovedsakelig avkryssningsspørsmål med mulighet for fritekst. Det tredje spørreskjemaet ble laget over samme lest, men tilpasset at de som skulle svare var arbeidsgivere. Skjemaet ble sendt ut til kirkeverger og andre arbeidsgivere for ansatte i trosopplæringsarbeidet. Ingen av spørreundersøkelsene er lagt opp som vitenskapelige undersøkelser, men er likevel systematisk gjennomført og vurdert. Totalt har undersøkelsene ca. 980 respondenter. Svarene fra spørreundersøkelsene har vært med på å gi retning til utvalgets arbeid og også de anbefalingene som utvalget kommer med.

7.1 Resultat fra spørreundersøkelse 1 - pilot

Spørsmålene i den første spørreundersøkelsen gikk til sju personer og omfattet hovedpunktene i utvalgets mandat, altså mål og innhold for trosopplæringen og erfaringer rundt organisering, økonomi, ledelse og ansatte. Svarene viste stor variasjon og bredde. Det ble gitt god anledning til utdypende svar. Se vedlegg for respondentenes svar. Denne kvalitativt orienterte spørreundersøkelsen utgjorde utgangspunktet for en mer kvantitativ orientert, med mulighet for avkryssning på konkrete svaralternativer eller rapportering av respondentenes vurderinger/opplevelser ut fra en likert-skala.

Mål for trosopplæringen

I hvilken grad opplever du målsettingene for trosopplæringen som realistiske?

En svarte i stor grad, tre svarte midt på treet og tre svarte i liten grad.

Hvordan er målene for trosopplæringen forankret i trosopplæringsarbeidet som helhet, og hvordan henger de eventuelt sammen med øvrig menighetsarbeid?

Fire svarte at de er godt forankret.

En svarte at sammenhengen mellom bredde og kontinuitet har blitt bedre etter hvert.

En svarte at det vi gjør blir kort og overfladisk.

Trosopplæringsens innhold

Kapittel 3 i Trosopplæringsplanen *Gud gir - vi deler* omhandler innholdet i trosopplæringen. På hvilken måte gir innholdet retning til det faktiske arbeidet i menigheten/menighetene?

Positivt fra seks: Det har gitt tydelig retning for målet for vår trosopplæring, og det hjelper oss å tenke helhet. Systematisk og sammenhengende trosopplæring krever målstyring for praksisen gjennom godt planarbeid.

En skrev at dimensjonene som man jobber med under grunnlag og særpreg får liten betydning for hvert enkelt tiltak og dermed også lettere å glemme.

Vedlegg 2 i Trosopplæringsplanen (side 46–47) har noen forslag til kjernetekster i en «systematisk og sammenhengende» trosopplæring. Hvordan fungerer arbeidet med disse bibeltekstene i det faktiske arbeidet?

Fem svarte at det er greit med en kjernetekstliste, men at listen bør være tips, ikke kanon, at listen er for lang, at noen tekster ikke fungerer og at andre tekster bør inn. En skrev at utvalget er ufullstendig og forvirrende og foreslår å bruke kirkeårets tekster. En skrev at de ikke forholder seg til forslaget til kjernetekster

Andre kommentarer om trosopplæringens innhold?

«Mange trosopplæringstiltak er knyttet til en av menighetens hovedgudstjenester. Dilemma hvilken pretekst som skal brukes, fra plan eller kirkeår.»
«Sammenheng mellom pensum og ressurs ei stor utfordring.»

Planarbeid

Hvordan arbeides det med trosopplæringsplanen i din menighet/menigheter/enhet?

Fire svarte at det fungerer godt; planen er forankret og brukes som styringsverktøy. To svarte at det fungerer greit. En svarte at det ikke fungerer så bra; prester distanserer seg og andre prioriterer det ikke.

Hvordan oppleves sammenhengen mellom ansvaret til menighetsråd, fellesråd og bispedømmeråd/biskop?

Alle svarte at det fungerer greit. Det er godt og nært forhold til menighetsrådet, fellesrådet er litt fjernere og det er ikke så mye kontakt med bispedømmeråd/biskop. Én kommentar på at det her er forskjell mellom bispedømmene.

Andre kommentarer om trosopplæringsplanen?

«Et nyttig og gøy verktøy som fungerer hvis den som laget den blir i stillingen over tid og utarbeider den med tanke på stabens styrker og svakheter.» «Utfordringer når noen slutter der tiltakene er tilpasset vedkommende.» «Ressursbanken er SVÆRT viktig.»

Læreplaner i skole og rammeplaner i barnehage og konsekvenser for kirkens undervisning

Hvordan vurderer du sammenhengen mellom trosopplæringen i menighetene og læreplaner i skole og rammeplan i barnehage?

Fire svarte at det brukes ikke i trosopplæringen, men i kirke-skole/barnehagesammenheng. To svarte at det er viktig å kjenne planene. En kjente ikke skolens eller barnehagens planer

Andre kommentarer om læreplaner i skole/rammeplan i barnehage og konsekvenser for kirkens undervisning?

«Vi må tenke mer helhet og bli bedre til å tilby. Det gir oss nye muligheter.»

Frivillige, rådsmedlemmer og organisasjonsansattes rolle i trosopplæring.

Hvordan vil du beskrive frivillige og råd/utvalgsmedlemmer sin rolle i trosopplæringen?

Alle svarte at frivillige er viktige, men ikke alle har nok av dem.

Hvordan vil du beskrive samarbeid med kristne organisasjoner og andre samarbeidspartnere om trosopplæring?

Alle svarte at det er greit. Lite samarbeid på breddetiltakene, men mye på det kontinuerlige arbeidet.

«Det skarpe skillet som var mellom breddetiltakene og det kontinuerlige arbeidet har skapt frustrasjon og sår.»

Faglig og administrativ ledelse

Hvilke synspunkt har du på hvordan faglig og administrativ ledelse i trosopplæringen og annen kirkelig undervisning i menigheten/menighetene kan gjøres på en hensiktsmessig måte?

«Faglig og administrativ ledelse bør være i en person.»

«Det er hensiktsmessig med en faglig koordinator som helst bør være en kateket.»

«Gjerne samarbeid over større enheter som et fellesrådsområde.»

Hvem bør delta i den praktiske gjennomføringen av trosopplæringstiltak og annet barne- og ungdomsarbeid? (ansatte/frivillige/råds- og utvalgsmedlemmer/andre).

«Jo flere som deltar jo flere får et eierforhold til trosopplæringen.»

Hvordan vurderer du trosopplæringen sin posisjon/plassering i menigheten/menighetsrådet?

Alle svarte at den er god og en viktig og sentral del av menighetens oppdrag.

Økonomi, ressursbruk, tilskuddsordning

Hvordan vurderer du tilskuddsforvaltningen for trosopplæringsmidler?

Alle svarte godt eller greit, men har forskjellige kommentarer:

«Ønsker at mer av tilskuddet skal gå til lønn.» «Det må sikres at det er nok midler til drift.»

«Tildelingen kommer for seint på året.» «Det er for lite ressurser!»

Hvordan vurderer du økonomiske rammer og ressurser sett opp mot trosopplæringens overordnede målsetting om 315 timer trosopplæring til alle døpte i alder 0-18 år?

Fire svarte greit, to svarte umulig og en hadde ikke nok kunnskap.

Hvordan vurderer du ordningen rundt rapporteringen av trosopplæringsarbeidet?

Fire svarte god, en bedre og bedre, en omstendelig og en rigid og til tider frustrerende.

Ansatte

Hvordan vurderer du kompetansekravene til de tre anbefalte stillingskategoriene a) kateket, b) menighetspedagog og c) menighetsarbeider?

Fem svarte at kompetansekravene er greie.

En svarte at det bør være krav til formell kompetanse for alle stillingene.

En hadde ikke nok kunnskap til å svare.

Andre kommentarer rundt ansatte, stillingstitler, kompetansekrav mv.?

«Ikke bruk betegnelsen trosopplærer!»

«Det må sørges for konkurransedyktig lønn.»

7.2 Resultatet fra spørreundersøkelse 2 – hovedundersøkelse arbeidstakere

Den andre spørreundersøkelsen ble sendt ut til alle kirkelige ansatte som arbeider i trosopplæringen. Undersøkelsen ble sendt til alle kirkevergene som ble bedt om å formidle undersøkelsen videre til ansatte i trosopplæringen, og til alle prester. Undersøkelsen besto for det meste av avkryssningsspørsmål, men det var også noen fritekstspørsmål. En del av disse svarene er innarbeidet i rapporten der det er relevant.

Det var veldig god respons på undersøkelsen, hele 864 svarte og 550 av disse fullførte hele undersøkelsen. Det er ikke kjent hvor mange som mottok undersøkelsen slik at det ikke er mulig å beregne en svarprosent. Det er ikke signifikante forskjeller mellom rapporten som inneholder alle som svarte og rapporten som inneholder kun de som fullførte. De følgende kommentarene bygger på rapporten som inneholder alle som svarte.

Av de som svarte var 66 % ansatt i trosopplæringsarbeidet, mens 34 % hadde andre kirkelige stillinger. 71 % var ansatt i et fellesråd/menighetsråd og 28 % var ansatt i et bispedømmeråd og de aller fleste, to tredjedeler, hadde vært ansatt i stillingen i mer enn 3 år. Det kom flest responser fra bispedømmene Stavanger, Bjørgvin og Agder og Telemark.

Om lag tre fjerdedeler av menighetene hadde trosopplæringsutvalg, 20 % i samarbeid med andre menigheter. Av de som deltok i trosopplæringsarbeidet var det en stor overvekt av ansatte (99 %) og frivillige (86 %). Mer enn 60 % av respondentene var enig eller litt enig i at de frivillige sin rolle i trosopplæringen fungerte godt. Det var et godt tverrfaglig samarbeid i de fleste menighetene og de fleste samarbeidet mest med prester (87 %) og kirkemusikere (64 %). Bare 5 % hadde ingen å samarbeide med. De aller fleste hadde tilbud om regelmessige fagsamlinger der bispedømmet var den største arrangøren (61 %), med prostiet som nummer to (48 %) og fellesrådet på tredje plass (41 %). Hele 11 % av respondentene deltok ikke regelmessig på fagsamlinger.

For innholdet i trosopplæringen var det nærmere 80 % som var enig eller litt enig i at Trosopplæringsplanen gir retning til det faktiske trosopplæringsarbeidet i menigheten/menighetene. Drøyt 60 % var enig eller litt enig i at det var et klart skille mellom de tidsavgrensede tiltakene og menighetens kontinuerlige tilbud til barn og unge. Drøyt 60 % var enig eller litt enig i at kjernetekstene var grunnlaget for det lokale trosopplæringsarbeidet, mens bare 15 % svarte at tekstene ble brukt mye. Om lag halvparten var enig eller litt enig i at det er behov for en sentralt utarbeidet liste med kjernetekster og like mange at det er en bedre idé å lage et årshjul som er knyttet opp mot kirkeårets tekster. Nesten 60 % av respondentene var enig eller litt enig i at det er nødvendig med en revisjon av den nasjonale Trosopplæringsplanen, mens 27 % hadde ikke tatt stilling. 40 % var enig eller litt enig i at trosopplæringsarbeidet er for sentralstyrt og at det trengs større lokal frihet, mens knapt 30 % hadde ikke tatt stilling.

Når det gjaldt ledelse og organisering var om lag 70 % enig eller litt enig i at det var tilstrekkelig tydelig og avklart hvordan trosopplæringsarbeidet er organisert i menigheten, ansvarsforhold og hvem som skal ta nødvendige beslutninger. Over 70 % var enig eller litt enig i at det var tilstrekkelig tydelig og avklart hvilket ansvar og oppgaver som ligger til stillingen til den som har ansvar for trosopplæringsarbeidet. Mens om lag 65 % var enig eller litt enig i at det var tilstrekkelig administrativ, praktisk og økonomisk støtte til trosopplæringsarbeidet i menigheten. Og omtrent det samme at det var tilstrekkelig faglig støtte, veiledning og faglige ressurser for trosopplæringsarbeidet i menigheten. Neste tre fjerdedeler av respondentene mente at trosopplæringen sin posisjon og plassering i menigheten og menighetsrådet er god. Under 40 % mente at prostiets rolle i trosopplæringen bør styrkes.

Om lag halvparten av menighetsrådene behandlet den lokale trosopplæringsplanen og rapporteringen på den en gang i løpet av valgperioden, om lag 40 % oftere, mens 9 % av menighetsrådene ikke

behandlet den. Nesten 70 % av respondentene var enig eller litt enig i at ordningen rundt rapporteringen fungerer greit.

De aller fleste samarbeidet med en eller flere av de kristne organisasjonene. Mest med Søndagsskolen og KFUK/M, fulgt av KRIK, Acta, NMSU og Ung Kirkesang. Åtte prosent av menighetene samarbeidet ikke med noen organisasjon. Om lag 60% av respondentene var enig eller litt enig i at samarbeidet var godt. De ble også spurt om de brukte samhandlingsplattformen *Kirkens Unge* som er utarbeidet av Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner i 2018. Det er en strategisk plattform for forpliktende samhandling om Den norske kirkes barne- og ungdomsarbeid mellom kirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner. Mindre enn 4 % brukte denne plattformen og flere kommenterte at de ikke hadde hørt om plattformen.

Nesten alle som svarte var enig eller litt enig i at målene for trosopplæringen i deres menighet var forankret i trosopplæringsarbeidet som helhet. De aller fleste var også enig eller litt enig i at målsettingene var realistiske og hang sammen med menighetsarbeidet ellers.

Når det gjelder den lokale trosopplæringsplanen er de fleste enige eller litt enige i at den er forankret i menighetsrådet, fungerer som et styringsverktøy for menighetens arbeid og at arbeidet med trosopplæringen bidrar til et tverrfaglig perspektiv i menigheten. Men når det gjelder rolle- og ansvarsfordeling mellom de enkelte rådene (menighet, fellesråd og bispedømme/biskop) var det et større sprik på respondentene om hvor god denne fordelingen var.

Når det gjaldt svarene om økonomi, var det stor sprik blant respondentenes svar. Drøyt halvparten var enig eller litt enig i at tilskuddsordningen fungerte etter hensikten. Om lag 35 % var uenig eller litt uenig i at det var for store begrensinger på hva trosopplæringsmidlene kunne brukes til. 30 % var uenig i at de økonomiske rammene og ressursene sett opp mot trosopplæringens overordnede målsetting var tilfredsstillende i menigheten, mens 30% var enig eller litt enig.

En grafisk framstilling av respondentenes svar fremgår under:

VEDLEGG: Resultatene fra den andre spørreundersøkelsen der respondentene er ansatte som arbeider med trosopplæring.

Svar status

Observasjoner

Totalt

864

Ikke svart

0.0%

Ufullstendig

36.3%

Avvist

0.0%

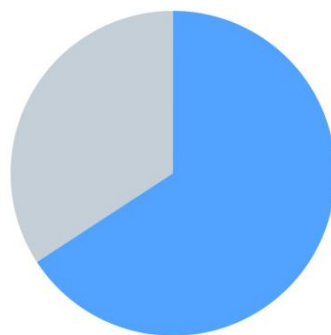
Gjennomført

63.7%

Powered by Analyzer

2

Den som svarer er:

Observasjoner

Totalt

784

Ansatt i trosopplæringsarbeidet

65.8%

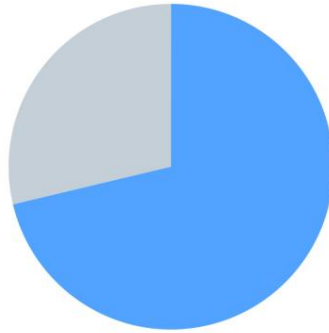
Annen ansatt, presiser:

34.2%

Powered by Analyzer

3

Hvem er arbeidsgiver?

Observasjoner

Totalt

784

- Fellesråd/menighetsråd
- Bispedømmeråd

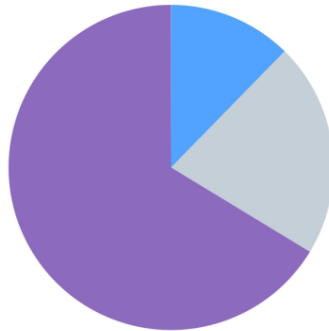
71.3%

28.7%

Powered by Analyzer

4

Hvor lenge har du vært ansatt i stillingen?

Observasjoner

Totalt

778

- Under ett år
- Mellom ett og tre år
- Over tre år

12.3%

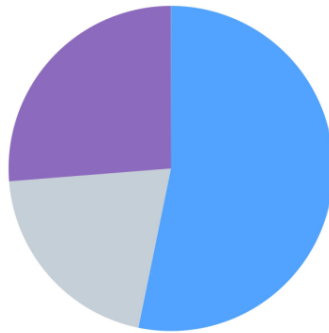
21.3%

66.3%

Powered by Analyzer

5

Har menigheten eget trosopplæringsutvalg?

Observasjoner

Totalt

727

• Ja

53.2%

• Ja, i samarbeid med en eller flere andre menigheter

20.5%

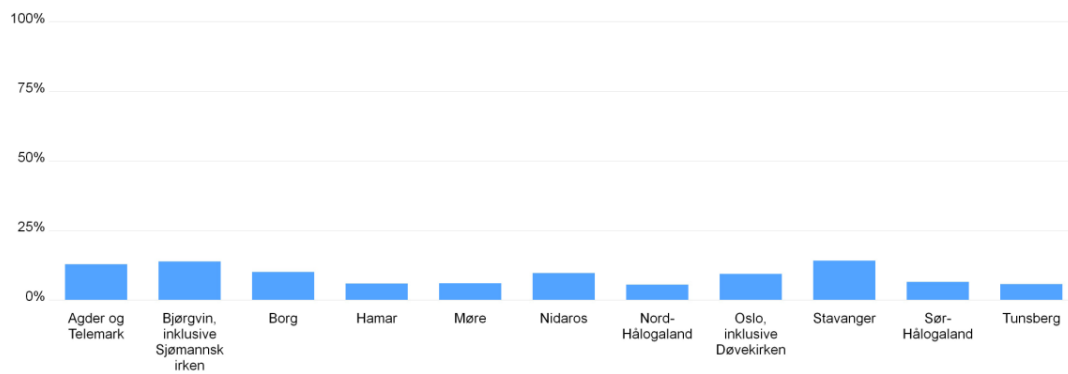
• Nei

26.3%

Powered by Analyzer

7

Hvilket bispedømme arbeider du i?

Observasjoner

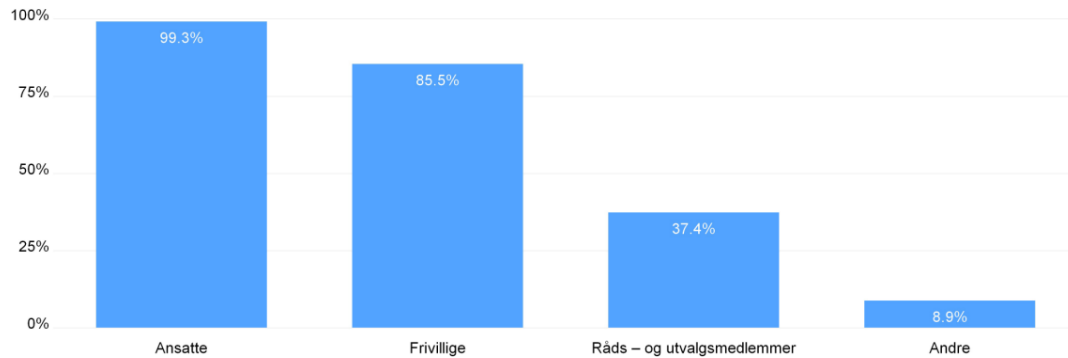
Totalt

778

Powered by Analyzer

6

Hvem deltar i den praktiske gjennomføringen av trosopplæringstiltakene?

Observasjoner

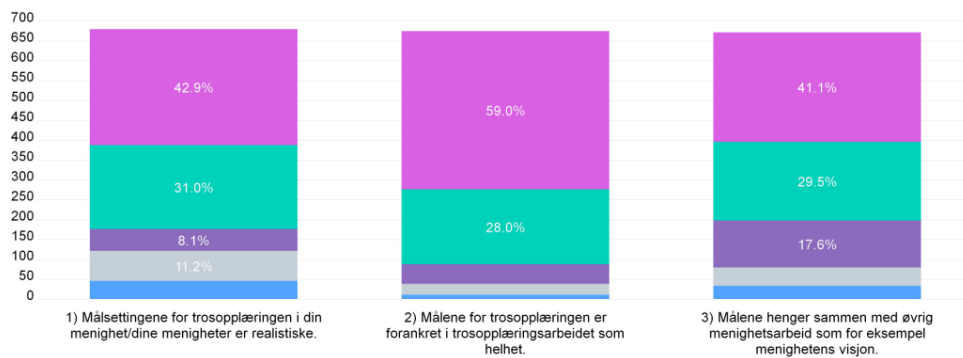
Totalt

733

Powered by Analyzer

8

Hvor enig eller uenig er du i følgende tre påstander?

Observasjoner

Totalt

680

- Uenig
- Litt uenig

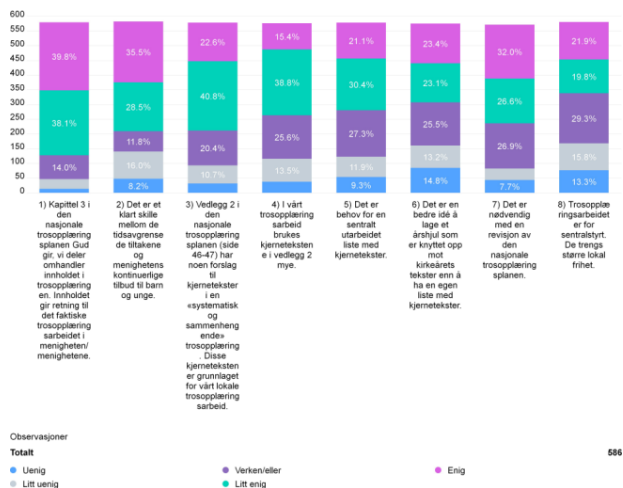
- Verken/eller
- Litt enig

- Enig

Powered by Analyzer

10

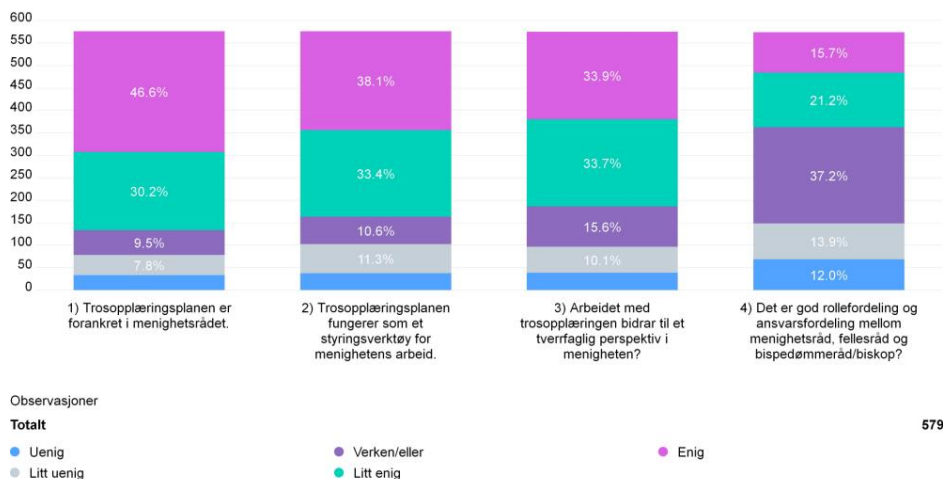
Hvor enig eller uenig er du i følgende åtte påstander?

Powered by Analyzer

12

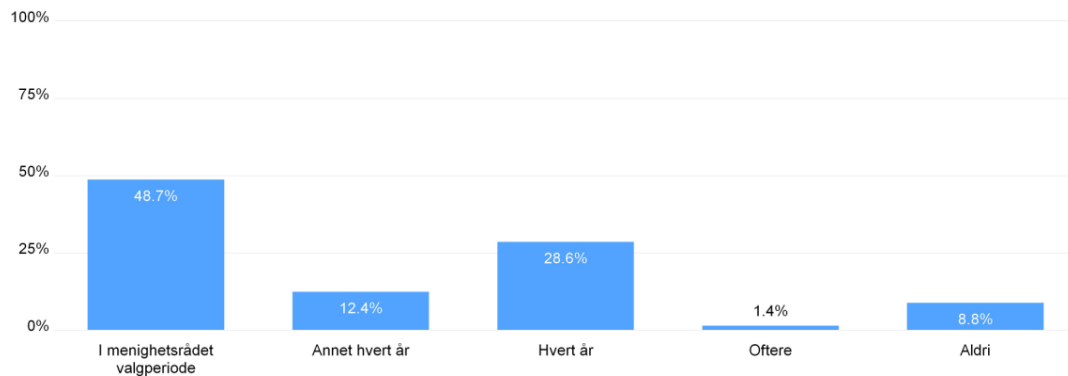
Hvor enig eller uenig er du i følgende fire påstander?

Powered by Analyzer

14

Hvor ofte behandler menighetsrådet trosopplæringsplanen og rapporteringen?

Observasjoner

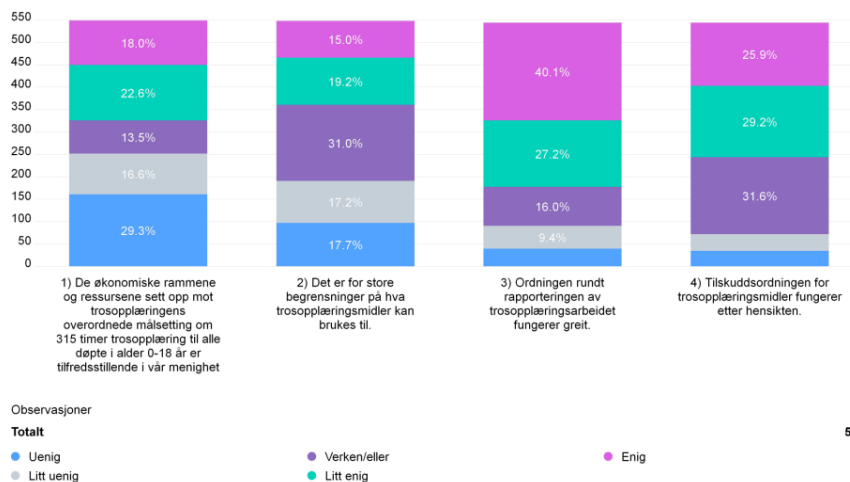
Totalt

556

Powered by Analyzer

15

Hvor enig eller uenig er du i følgende fire påstander?

Observasjoner

Totalt

552

● Uenig
● Litt uenig

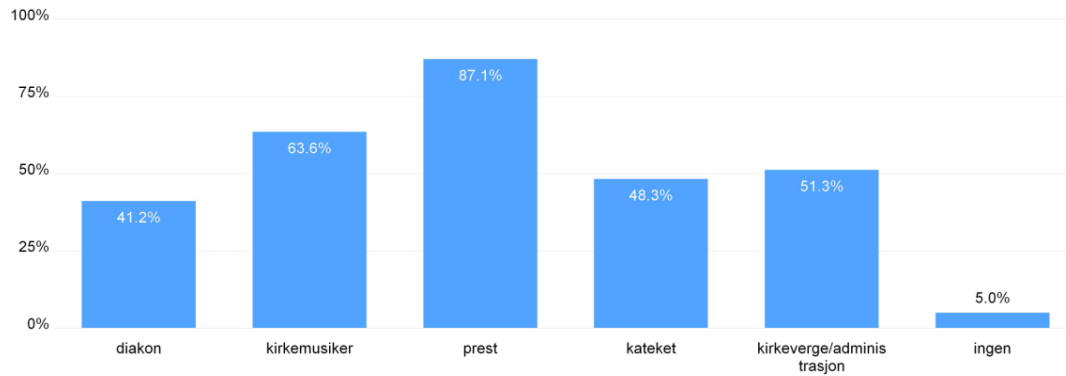
● Verken/eller
● Litt enig

● Enig

Powered by Analyzer

28

Det er et godt tverrfaglig samarbeid med involvering i det daglige arbeidet fra

Observasjoner

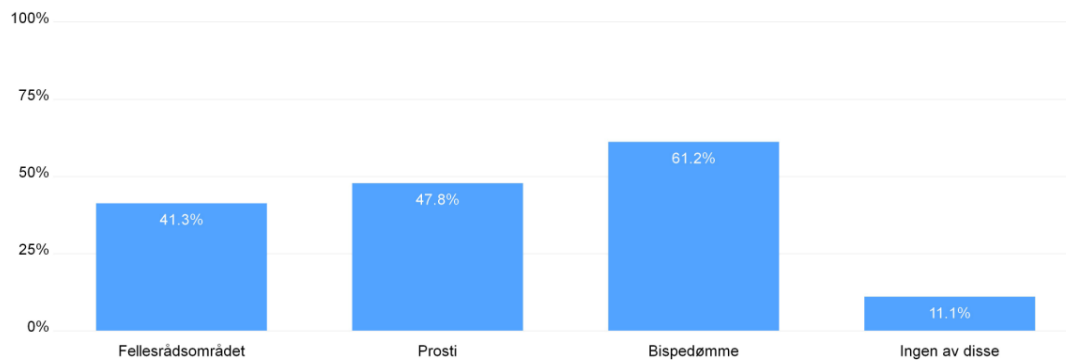
Totalt

544

Powered by Analyzer

26

Det er regelmessige fagsamlinger i

Observasjoner

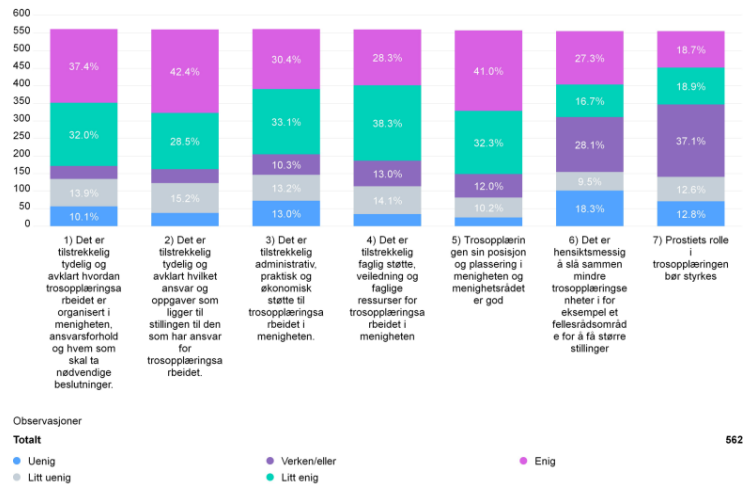
Totalt

552

Powered by Analyzer

25

Hvor enig eller uenig er du i følgende sju påstander?

Powered by Analyzer

24

Brukes samhandlingsplattformen «Kirkens Unge»?

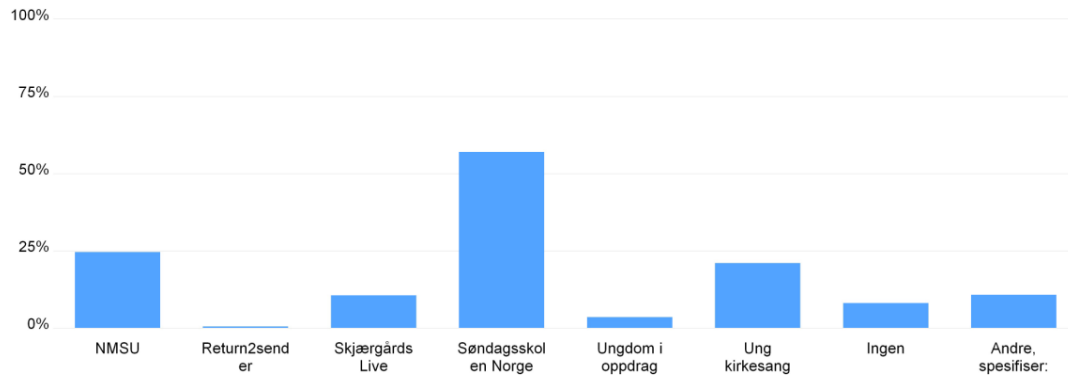
Observasjoner
Totalt
 ● Ja
 ● Nei

546
 3.5%
 96.5%

Powered by Analyzer

22

Hvilke kristne organisasjoner samarbeider menigheten med? (2/2)

Observasjoner

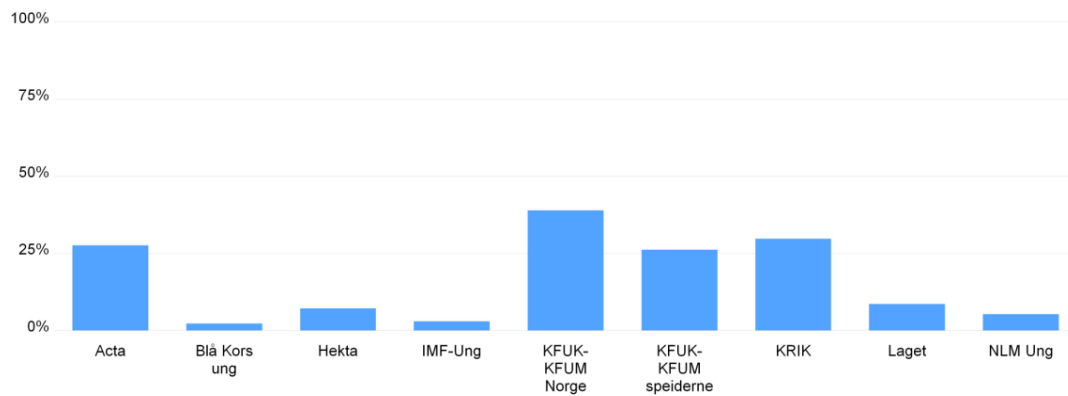
Totalt

556

Powered by Analyzer

21

Hvilke kristne organisasjoner samarbeider menigheten med? (1/2)

Observasjoner

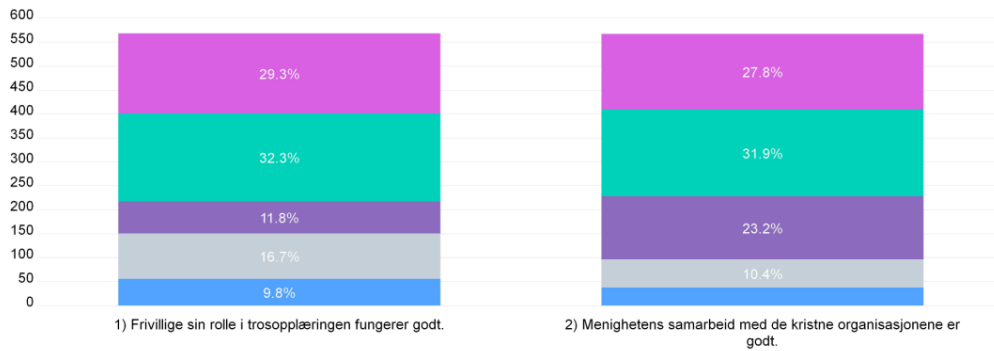
Totalt

556

Powered by Analyzer

20

Hvor enig eller uenig er du i følgende to påstander?

Observasjoner

Totalt

- Uenig
- Litt uenig

- Verken/eller
- Litt enig

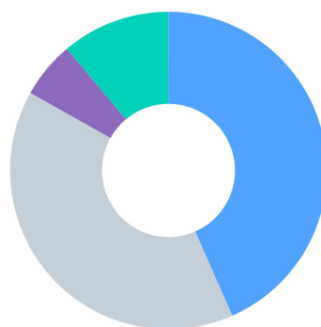
- Enig

571

Powered by Analyzer

19

Hvordan vurderer du sammenhengen mellom trosopplæringen i menigheten og læreplaner i skole og rammeplan i barnehage?

Observasjoner

Totalt

- Disse bør stå fritt i forhold til hverandre

43.4%

- Læreplaner og rammeplaner bør gi en viss grad av styring for arbeidet med trosopplæringen

39.7%

- Læreplaner og rammeplaner bør gi stor grad av styring for arbeidet med trosopplæringen..

5.8%

- Ingen kommentar

11.1%

569

Powered by Analyzer

17

7.3 Resultat fra spørreundersøkelse 3 – hovedundersøkelse arbeidsgivere

Den tredje undersøkelsen ble sendt ut til de som var arbeidsgivere for de som er ansatt i trosopplæringsarbeidet. 123 personer svarte, noe som gir en svarprosent på under 40 %. Av de som svarte hadde 76,4 % gjennomført hele undersøkelsen, det vil si knapt 100 personer.

Av de som svarte var 63% daglig leder av fellesråd, 16 % daglig leder av menighetsråd, 13 % prost eller prest og 8 % andre med arbeidsgiveransvar. 70 % av respondentene hadde vært i stillingen i mer enn tre år. Det var flest svar fra arbeidsgivere i bispedømmene Stavanger, Hamar og Agder og Telemark. Over halvparten kom fra fellesrådsområder med mer enn fire sokn, mens 22 % var fra ett-sokns fellesråd. Mer enn 30 %, 37 respondenter, var fra kommuner med mer enn 25 000 innbyggere. For disse fellesrådsområdene er det en god svarprosent.¹⁸⁹ Knapt halvparten av respondentene kom fra kommuner med et innbyggertall under 10 000. At det er så stor andel av respondentene som kommer fra store fellesråd kan gi en skjevfordeling i svarene. Samtidig er det ikke veldig store avvik i svarene mellom spørreundersøkelsen til arbeidstakere og spørreundersøkelsen til arbeidsgivere der disse er sammenlignbare.

Nærmere 80% var enig eller litt enig i at målsettingene for trosopplæringen i menighetene er realistiske og det var litt større enighet om at målene for trosopplæringsarbeidet henger sammen med det øvrige menighetsarbeidet: 49,5 % mot 41,1 % i den andre undersøkelsen.¹⁹⁰

Når det gjaldt menighetenes trosopplæringsplaner var nærmere 90 % enig eller litt enig i at menighetsrådenes vedtatte trosopplæringsplaner er et godt verktøy for det lokale arbeidet med trosopplæring, 73 % var enig eller litt enig i at menighetsrådenes trosopplæringsplaner gir et godt grunnlag for fellesrådets styring av midler til trosopplæring og nærmere 80 % var enig eller litt enig i at menighetsrådenes trosopplæringsplaner gir et godt grunnlag for fellesrådets arbeidsgiveransvar for tilsatte innen trosopplæring. 77 % var enig eller litt enig i at de som arbeider med trosopplæring har gode ordninger for faglig utvikling.

Knapt 70 % av arbeidsgiverne var enig eller litt enig i at frivillige medarbeidere og organisasjoner gir vesentlige bidrag til arbeidet med trosopplæringen og at frivillige sin rolle i trosopplæringen fungerer godt. Halvparten var enig eller litt enig i at menighetene samarbeider godt med andre organisasjoner, med en litt høyere prosent, 55, når det gjelder andre organisasjoner i lokalsamfunnet. 60 % var enig eller litt enig i at menighetenes samarbeid med organisasjonene er ryddig og avklart når det gjelder ansvarsfordeling, økonomi og styring.

Når det gjaldt ledelse og organisering var om lag 75 % enig eller litt enig om at det er godt samarbeid og avklart ansvar mellom menighetsrådene og fellesrådet på trosopplæringsområdet og at det var godt samarbeid og avklart ansvar mellom fellesråd og bispedømmeråd/biskop. 87 % er enig eller litt enig i at det er god organisering og avklart ledelsesforhold for de tilsatte innen trosopplæring og at det er tilstrekkelig tydelig og avklart hvilket ansvar og oppgaver som ligger til stillingene til de som har ansvar for trosopplæringsarbeidet, mot 70 % i den andre undersøkelsen. Knapt 80 % er enig eller litt enig i at det rekrutteres flinke, engasjerte og faglig sterke medarbeidere innen trosopplæringen og, noe lavere,

¹⁸⁹ Det er 44 kommuner i Norge med over 25 000 innbyggere.

¹⁹⁰ Sammenligningstallene er hentet fra spørreundersøkelsen til de ansatte i trosopplæringen.

at tilsatte innen trosopplæring får god oppfølging, faglig veiledning og gode muligheter for kurs og kompetanseutvikling. 65 % var enig eller litt enig i at det er hensiktsmessig å slå sammen mindre trosopplæringsenheter i for eksempel et fellesrådsområde eller et prosti for å få større stillinger.

Av arbeidsgiverne var 70 % enig og 20 % litt enig i at andre kirkelig tilsatte anerkjenner faglighet og det ansvar som er lagt til de tilsatte innen trosopplæring og 80 % var enig eller litt enig i at de tilsatte har et godt tverrfaglig samarbeid om trosopplæringen. Også i denne undersøkelsen er det prestene som skårer høyest på involvering, engasjement og innsats med organister/kantorer og kirketjenere på delt andre plass. Det er verd å merke seg at en av hovedgrunnen til at diakoner og kateketer skårer lavere i begge undersøkelsene er at det er færre av dem. Mange av respondentene kommenterer at de ikke har kateket og/eller diakon.

Drøyt 70 % av arbeidsgiverne er enig eller litt enig i at det er god involvering, engasjement og innsats for menighetenes trosopplæring fra menighetsrådene og trosopplæringsutvalgene.

Det var, som i den andre undersøkelsen stor sprik blant respondentene når det gjaldt de økonomiske rammene og ressursene for fellesrådsområdet sett opp mot trosopplæringens overordnede målsetting. 18 % var enig i at de var tilfredsstillende, 26 % var litt enig, 15 % var litt uenig, 22 % var uenig mens 19 % ikke hadde tatt stilling. Det var også sprik når det gjaldt handlingsrom og fleksibilitet lokalt i forhold til nasjonale ordninger og tilskuddssystemet for trosopplæringen. 27 % var enig i at den var tilstrekkelig, 26 % var litt enig, 18 % var litt uenig, 13 % var uenig og 17 % hadde ikke tatt stilling.

Det var større enighet når det gjaldt hensiktsmessige rammer, ordningen rundt rapporteringen og informasjonen fra bispedømmene. Her var mellom 70 % og 80 % enig eller litt enig i at dette fungerte greit.

Konklusjonen til arbeidsgiverne er positiv. Godt over 90 % av respondentene er godt fornøyd eller fornøyd med det tilbudet innen trosopplæring som barn og unge får i fellesrådsområdet.

En grafisk framstilling av respondentenes svar framgår nedenfor:

VEDLEGG: Resultatene fra den andre spørreundersøkelsen der respondentene er arbeidsgivere for de som ansatte i trosopplæringsarbeidet.

Svar status

Observasjoner

Totalt

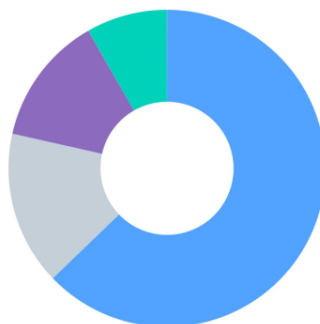
123

● Ikke svart	0.0%	● Ufullstendig	23.6%
● Avvist	0.0%	● Gjennomført	76.4%

Powered by Analyzer

2

Den som svarer, er:

Observasjoner

Totalt

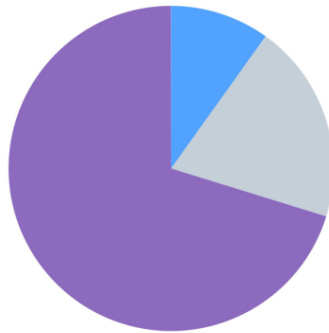
121

● Kirkeverge/daglig leder for kirkelig fellesråd	62.8%	● Daglig leder for menighetsråd/menighetsforvalter med arbeidsgiveransvar for tilsatte innen trosopplæring	15.7%	● Proster eller andre prester med arbeidsgiveransvar for tilsatte innen trosopplæringen	13.2%
				● Andre med arbeidsgiveransvar	8.3%

Powered by Analyzer

3

Hvor lenge har du vært i stillingen?

Observasjoner

Totalt

121

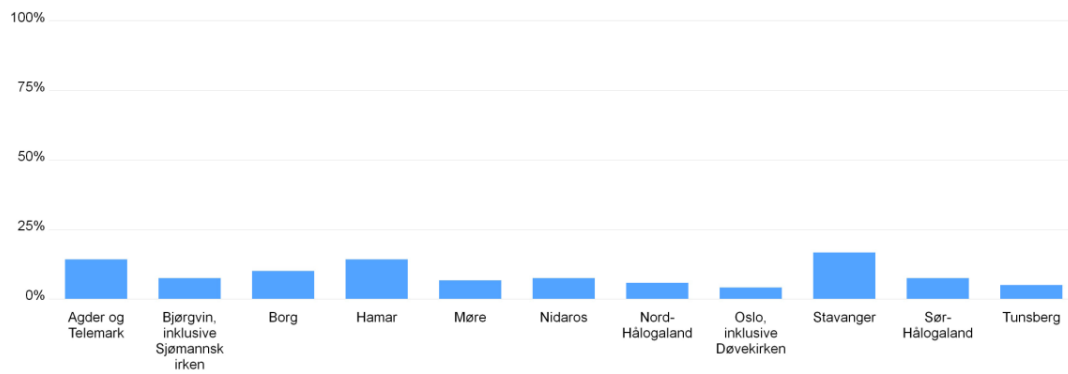
- Under ett år
- Mellom ett og tre år
- Over tre år

9.9%
19.8%
70.2%

Powered by Enalyzer

4

Hvilket bispedømme arbeider du i?

Observasjoner

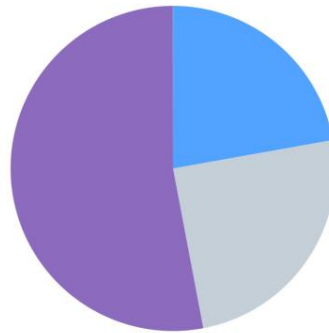
Totalt

119

Powered by Enalyzer

5

Hvor mange sokn er det i fellesrådsområdet

Observasjoner

Totalt

117

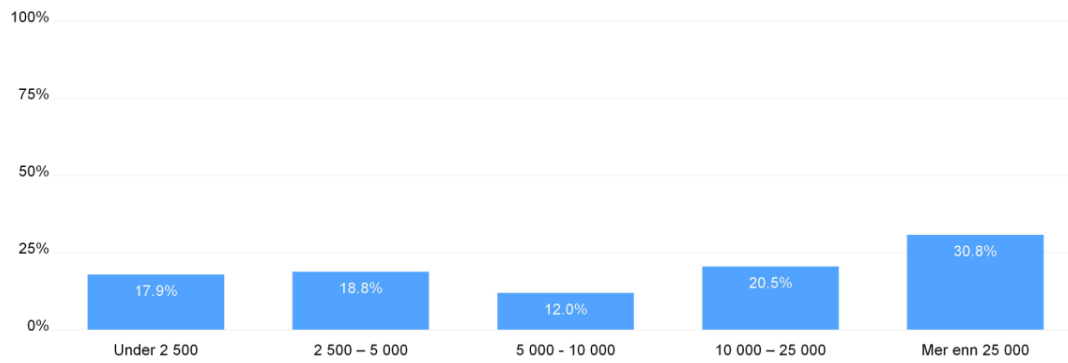
- 1 sokn
- 2-3 sokn
- 4 sokn eller mer

22.2%
24.8%
53.0%

Powered by Analyzer

6

Hvor mange innbyggere er det i kommunen?

Observasjoner

Totalt

117

Powered by Analyzer

7

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Observasjoner

Totalt

- Uenig
- Litt uenig

- Verken/eller
- Litt enig

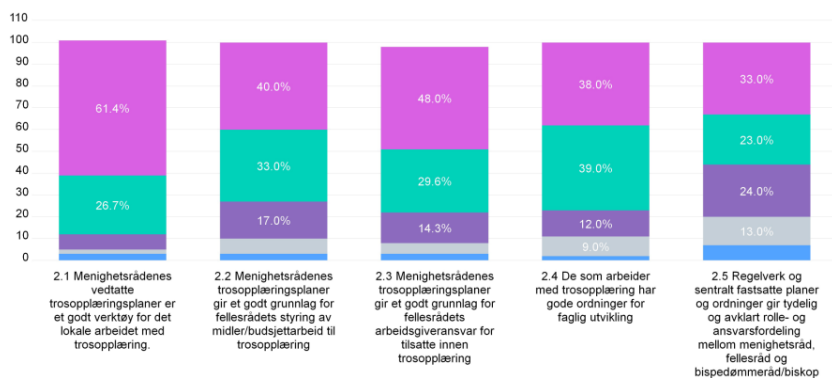
- Enig

110

Powered by Analyzer

8

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Observasjoner

Totalt

- Uenig
- Litt uenig

- Verken/eller
- Litt enig

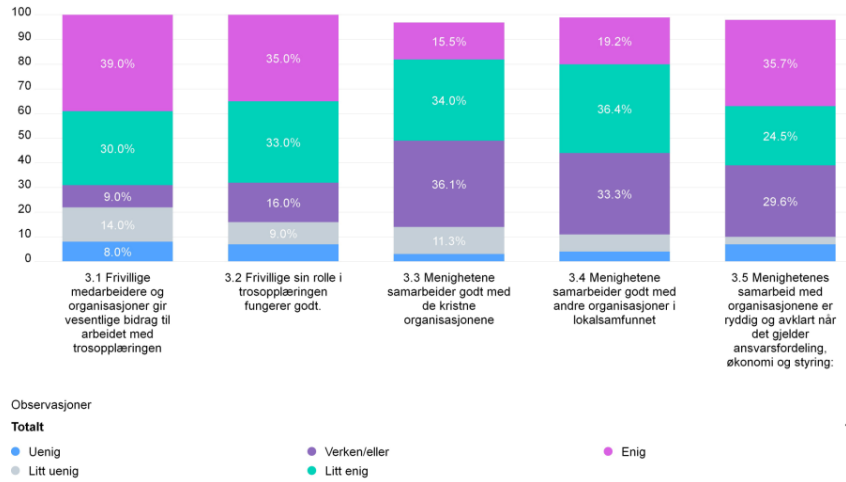
- Enig

102

Powered by Analyzer

10

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

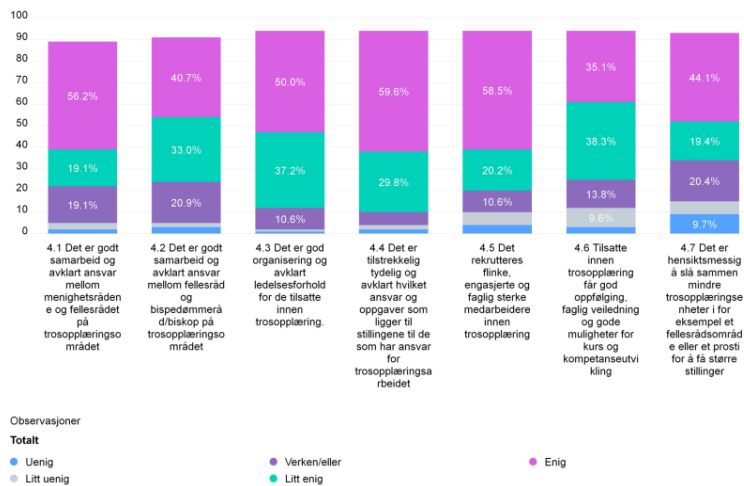

101

Powered by Analyzer

12

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

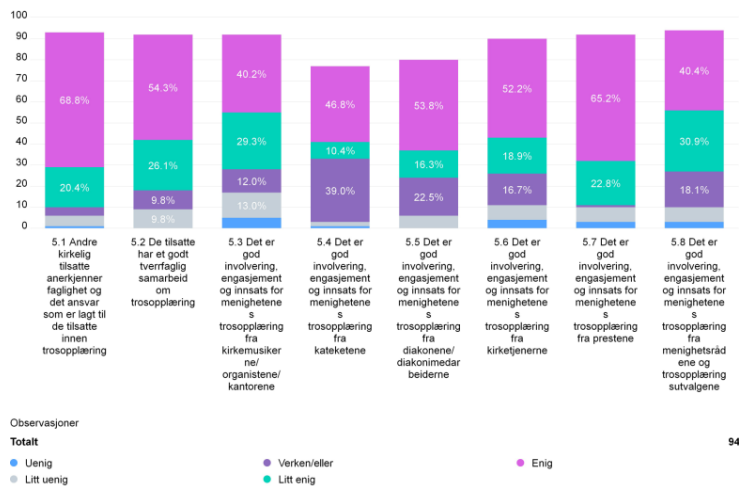

94

Powered by Analyzer

14

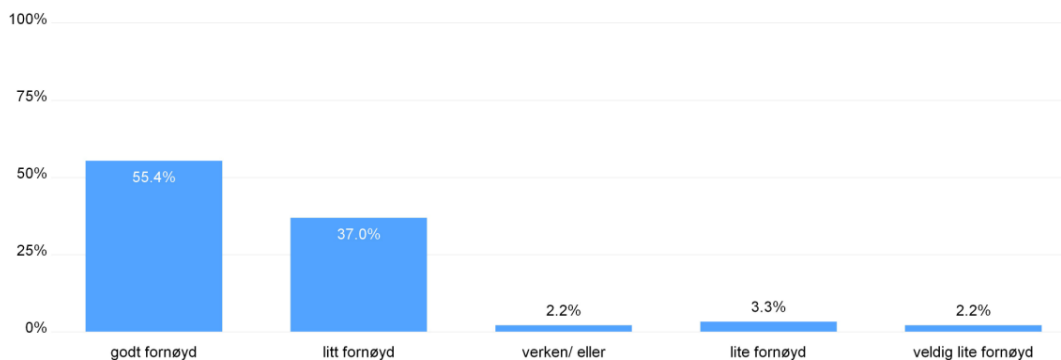
Hvor enig eller uenig er du i følgende fire påstander?

Powered by Analyzer

16

7.1 Hvor fornøyd er du alt i alt over det tilbudet innen trosopplæring som barn og unge får i ditt fellesrådsområde?

Observasjoner

Totalt

92

Powered by Analyzer

20

7.4 Kjernetekster i kirkeårshjulet - oversikt

KJERNETEKSTER SOM FALLER PÅ KIRKEÅRSVARIABLE DAGER

1 Mos 2	Samefolkets dag I
1 Mos 2	Samefolkets dag F
Matt 22,37-40	Samefolkets dag II
Fil 4,4-8	Samefolkets dag II
Apg 2,1-12	Samefolkets dag III
Johannes 1,9-12	Lysmesse I
Luk 15, 1-7	17. mai F
Luk 15, 1-7	7. søndag i treenighetstiden I
Luk 6,20-49	1. mai I
Rom 5,1-11	Minnedag I
Salme 139	Minnedag III
1 Mos 1	Jonsok III
1 Sam 3	Reformasjonsdagen F
Amos 5,7-15	For rettferdighet og fred II

KJERNETEKSTER SOM IKKE ER EN DEL AV TEKSTBOK FOR DEN NORSKE KIRKE

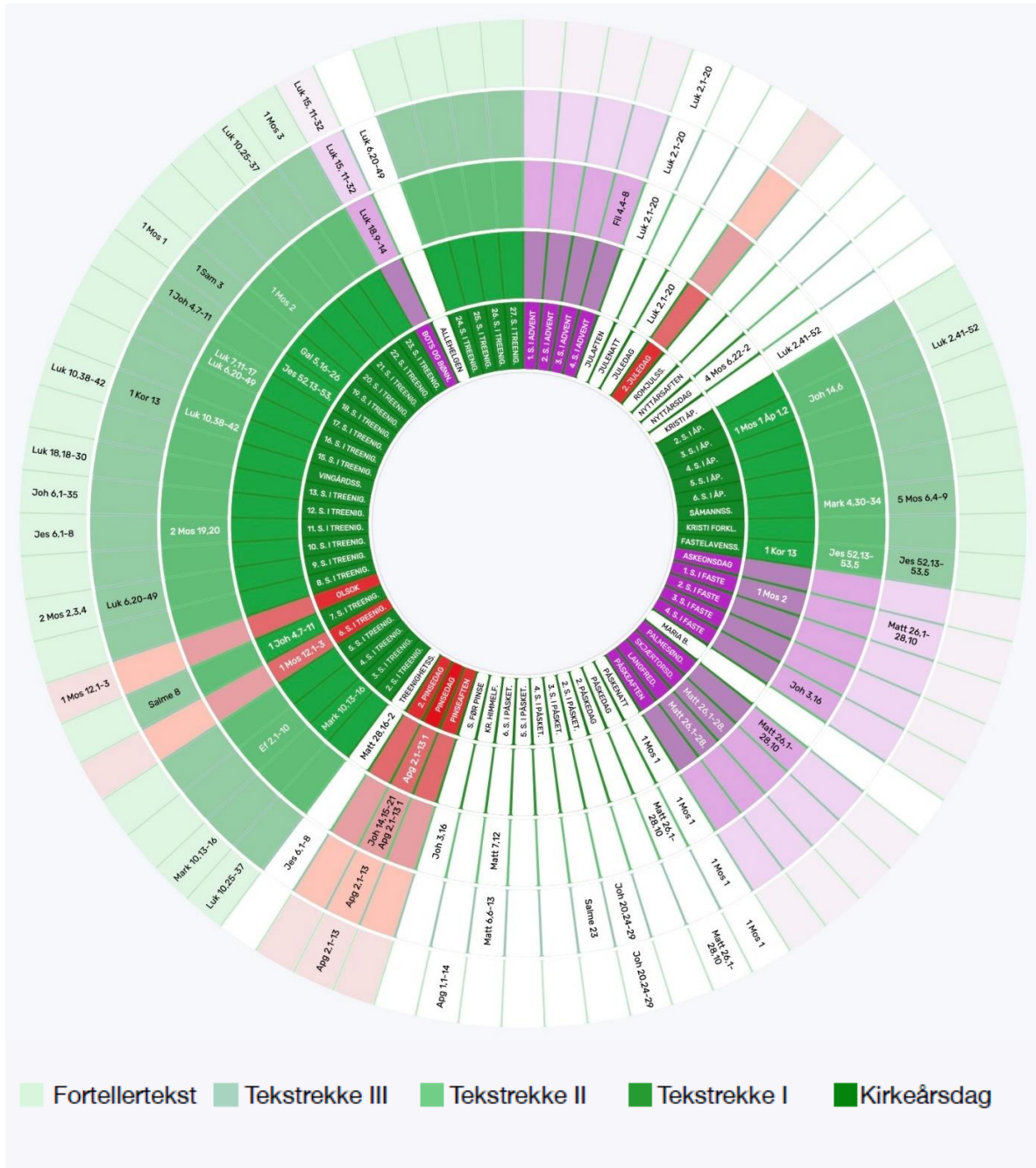
Salme 51
 Salme 71
 Salme 150
 2 Mos 2,1-10
 3 Mos 16
 2 Sam 7,1-17

Oversikten under (Figur 3: Kjernetekster i kirkeårshjulet) er laget for å gi et inntrykk av hvordan kjernetekstene fordeler seg gjennom kirkeåret. På grunn av plassmangel i rosediagrammet er det noen få tekster som ikke fremkommer i sin helhet.

Kjernetekstene er plassert inn i kirkeårshjulet i henhold til Tekstbok for Den norske kirke. Flere tekster er oppført mer enn ett sted, slik også kirkeårstekstene kan høre til på flere dager/tekstrekker. For eksempel er Skapelsesberetningen (1 Mos 1,1-3,24) fordelt på en rekke dager i kirkeåret. Denne er lagt inn på alle tilhørende dager med kapittelhenvisning (ikke vers).

Mange av tekstutdragene er ikke identiske med kirkeårsteksternes utdrag. I flere tilfeller har kjernetekstene færre vers enn i Tekstboken. Noen steder kan dette gjøre at sammenhengen forsvinner. Eksempel er Matteus 7,12 – Den gyldne regel – som hører til 6. søndag i påsketiden med versene 7-12. Det samme gjelder Johannes 3,16, som i tekstboken er tilhørende 4. søndag i fastetiden og søndag før pinse, her som del av lengre avsnitt. Andre ganger har kjerneteksten et lengre avsnitt som i Tekstboken er fordelt på flere kirkeårsdager. Eksempel er Påskefortellingen (Matteus 26,1-28,10) som tilhører flere dager og tekstrekker i påskeuken.

Figur 3: Kjernetekster i kirkeårshjulet

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Tore Gullaksen	400	22/00779-2	

Saksordfører: Terje Damman

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
32/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Høring om regler for valg av leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Vedlegg:

Høring om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) og tilhørende endringer

Høringsnotat

Forslag til regelendringer

Saksorientering

De foreslått endringer kommer på bakgrunn av at Kirkemøtet 2021 avklarte en del overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. Kirkerådet skal legge frem nødvendige endringer i kirkevalgreglene for Kirkemøtet 2022. Kirkerådet vedtok på sitt møte 10.-11. februar 2022 å sende saken ut på høring

I dette saksdokumentet gjentas ikke saksfremstillingen som fremgår av høringsnotatet, men fremlegger kun forslag til vedtak i de enkelte punkter som høringen omhandler.

Høringsfristen er satt til 20. april 2022.

Innsendingen av høringssvar skjer digitalt, det er derfor lagt inn forslag til svar på hvert av spørsmålene løpende i saksfremstillingen nedenfor.

1. Endringer kirkeordning

Saken dreier seg om valgbarhet i forbindelse med overført soknetilknytning og antall varamedlemmer i menighetsrådet.

1.1 Endret soknetilknytning og fortsatt medlemskap i menighetsråd.

Kirkerådet foreslår å juster kirkeordningen slik at biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

Forslag til vedtak:

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag til endring i § 6 i kirkeordningen.

1.2 Antall varamedlemmer i menighetsrådet

Per i dag er det samme krav til antall varamedlemmer (minst fem) om det er 10 eller 4 medlemmer. Dette kan virke urimelig og uhensiktsmessig. Kirkerådet foreslår derfor å differensiere antall varamedlemmer avhengig av hvor mange menighetsrådsmedlemmer det er. «*Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer*»

Forslag til vedtak:

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag til endring i § 9 i kirkeordningen.

2. Kirkevalgreglene – oppfølging av vedtak fra Kirkemøtet 2021

2.1 Model for listevalg – justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtok å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer (modell A). I det følgende gjør en rede for forslag til noen mindre justeringer.

2.1.1 Valg av nominasjonskomité

Kirkerådet legger til grunn at det ikke bør gjøres større endringer i reglene om endringer i reglene for valg av nominasjonskomité nå, siden det er forutsatt at ordningen skal videreføres med noen mindre justeringer. Kirkerådet foreslår likevel å endre fristen fra 1. mars til 1. februar (se mer i 3.11), samt at det åpnes for at valgmøtet kan gjennomføres som et digitalt møte

2.1.2 Oppfordring om å fremme kandidater til Nominasjonskomiteens liste og andre valglistor.

Etter gjeldende regler skal Valgrådet sende oppfordring til menighetsråd og ungdomsråd i bispedømmet innen 1. mars i valgåret for å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Kirkerådet foreslår å endre fristen fra 1. mars til 1 februar, se mer i 3.11. Kirkemøtet vedtok det som var benevnt som modell A. Kirkerådet mener likevel det kan være aktuelt å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådet utfordres til å innhente forslag fra menighetsrådene til kandidater til alle nomineringsgrupperens valglistor også i en modell med Nominasjonskomiteens liste, ut fra prinsippet om likebehandling. Kirkerådet foreslår derfor en ny § 5-3 som erstatter dagens bestemmelse i § 6-2.

2.1.3 Rammer for nominasjonskomiteens arbeid

Kirkerådet foreslår å oppheve begrensningen på at Nominasjonskomiteens medlemmer kun skal kunne fremme forslag om én kandidat hver.

Kirkemøtet i 2021 bekrefter prinsippet om at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om listen og kandidatene (se 2.3.2). Det foreslås derfor å presisere at nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene.

Kirkerådet foreslår å presisere at nominasjonskomiteene skal få sekretærbistand fra bispedømmerådet, og samtidig presisere i regelverket at samme person kan være sekretær både for valgråd og nominasjonskomité

2.1.4 Tillitsvalgt. Forholdet mellomnominasjonskomiteen og nominasjonskomiteens liste

Det er listetopp på Nominasjonskomiteens liste som fungerer som listens tillitsvalgte. Det er denne som skal gjennom forhandlinger med valgmyndighetene forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene. Kirkerådet legger til grunn nominasjonskomiteen uansett vil arbeide for å tilfredsstillte kravene i valgreglene.

Et alternativ (Alternativ 1) vil være å videreføre gjeldende ordning. Her vil den tillitsvalgte og varatillitsvalgte (dvs. listetoppen og nest øverste kandidat) være de som forhandler med valgrådet. Kirkerådet har antatt at det er tillitsutvalget for listen som bestemmer om listen skal suppleres med nytt navn dersom en kandidat viser seg å være ikke valgbar og/eller fritatt.

Et annet alternativ (alternativ 2) vil være å regelfeste at listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen, i felleskap skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, gjennom forhandlinger med valgmyndighetene.

Kirkerådet foreslå ingen endringer knyttet til dette, (går derfor for alternativ 1).

2.1.5 Økonomisk støtte. Organisering av kommunikasjon m.m for Nominasjonskomiteens liste

Kirkemøtet 2021 vedtok å innføre «en årlig støtteordning for registrerte nomineringsgrupper som har medlemmer innvalgt i Kirkemøtet, leke medlemmer i Kirkemøtet valgt inn fra Nominasjonskomiteens liste, døvemenighetenes representant og samiske representanter valt inn i bispedømmeråd» Samtidig vedtok Kirkemøtet ordningen med intensjonsstøtte for å sikre nye grupper muligheter til å stille lister ved kirkevalget. I tråd med denne forutsetningen fra Kirkemøtet foreslår Kirkerådet å videreføre bestemmelsene om intensjonsstøtte og listestøtte i regelverket. Samtidig ser kirkerådet behov for enkelte presiseringer. Det er slik vi ser det i høringsnotatet to alternativer:

Alternativ 1 (dagens ordning):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteen liste på lik linje med registrerte nominasjonsgrupper. *Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.*

Alternativ 2 (de tillitsvalgte for listen fastsetter budsjett, og får en enhet til å håndtere støtten):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nominasjonsgrupper. *Formålet med støtten er å sette Nominasjonskomiteens lister i stand til å informere velgerne om sine lister og kandidater, for eksempel gjennom nasjonale kommunikasjonstiltak. De tillitsvalgte for Nominasjonskomiteens liste fra de ulike bispedømmene kan i felleskap fastsette et budsjett for disse midlene, med mindre de bestemmer noe annet. De tillitsvalgte kan gi beskjed til Kirkerådet om de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer eller at en eller flere enkeltpersoner får stilt en sum til disposisjon og få refundert utlegg.*

Det foreslås at listetoppene i hvert bispedømme får et tydelig ansvar for nasjonal koordinering for å tilrettelegge dette arbeidet.

2.1.6 Om navnet «Nominasjonskomiteens liste»

Kirkemøtet 2021 har vedtatt å videreføre ordning med *Nominasjonskomiteens liste* og andre lister..

Kirkerådet foreslår å videreføre betegnelsen «Nominasjonskomiteens liste».

2.1.7 Høringsspørsmål justert modell for listevalg ved valg leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Forslag til vedtak:

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag om

- *At valg av nominasjonskomité kan skje i digitalt møte.*
- *Å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet utfordres til å innhente kandidater til både Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppenes valglister*
- *Alternativ 1 for regulering av tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste.*
- *Å presisere at Nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene.*
- *Alternativ 1 for regulering av den økonomiske støtten til Nominasjonskomiteens liste.*

2.2 Forhåndsstemmegivning

2.2.1 Bakgrunn og Kirkemøtets føringer

Forhåndsstemmegivning på pair kan foregå på papir fra 10. august frem til og med siste fredag før valgdagen. Etter dagens regler må forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett gjøres før 1. september.

Stadig økende andel av stemmende ved ordinære valg er forhåndsstemming. Det er vedtatt en ordning med digital forhåndsstemmegivning fra 10. august til og med onsdagen før valgdagen, en ordning som skal supplere den ordinære forhåndsstemmegivningen på papir og stemmegivning på valgdagen.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende; Det må være et minimum antall timer for forhåndsstemmegivning. Det regelfestes også nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegivning. Det bør videre som et minimum gjennomføres forhåndsstemmegivning på institusjoner som ligger i soknet og på minst ett arrangement rettet mot unge, samt etter en gudstjeneste minst en søndag i forhåndsstemmeperioden.

2.2.2 Struktur for kapitlet om forhåndsstemmegivningen

Kirkerådet foreslår å gjøre en del endringer i strukturen i kapitlet om forhåndsstemmegivning i kirkevalgreglene for å forenkle og gjøre kapitlet mer pedagogisk, blant annet gjennom å innføre en formålsparagraf, samt lage en egen paragraf om perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir. Forslaget medfører ikke innholdsmessige endringer. Den digitale forhåndsstemmingen er regulert i særskilte regler for digital forhåndsstemming.

2.2.3 Tid og sted for forhåndsstemmegivningen

Kirkerådet foreslår å samle bestemmelser om tid og sted for forhåndsstemmegivning på papir i en paragraf § 9-3. Sjettede ledd åpner for at valgstyrene kan søke dispensasjon fra kravene til tid og sted for forhåndsstemmingen, hvis valggjennomføringen ikke kan gjennomføres uten uforholdsmessige vanskeligheter. Dette er en ny bestemmelse og frist er satt til 15. mai.

§ 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene innenfor et fellesrådsområde kan gå sammen om felles forhåndsstemming.

Den tidligere regelen om at det skal være forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid er ikke foreslått videreført.

Felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegivning

Kirkemøtet har bestemt at det skal regelfestes nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegivning. Kirkerådet foreslår derfor ett nasjonalt tidspunkt i forslaget § 9-3 første ledd:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00.

Forhåndsstemmegivning i forbindelse med en gudstjeneste

Kirkerådet foreslår at § 9-3 annet ledd skal lyde:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen.

Anne forhåndsstemmegivning

Kirkerådet foreslår at § 9-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning minst to timer i uken, ut over tidspunktene fastsatt i første og annet ledd.

Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegivning på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og i tilknytning til minst ett arrangement for unge.

Tilgjengelighet

Forhåndsstemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale, dette videreføres.

Videre foreslår Kirkerådet å videreføre dagens bestemmelser om at velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme, kan avgi forhåndsstemme etter søknad til valgstyret, dersom valgstyret legger til rette for dette.

2.2.3 Høringsspørsmål forhåndsstemmegivning

Forslag til vedtak:

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag om

- *Felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming.*
- *At valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen.*

- At valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning minst to timer i uken.

2.3 Oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet 2021

2.3.1 Supplerende nominasjon av kandidater til menighetsråd

Kirkemøtet 2021 vedtok muligheten til å supplere kandidater til valg til menighetsråd uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste.

I tråd med dette foreslår Kirkerådet følgende ny § 8-1 første ledd:

Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. *Dersom det ved valg av menighetsråd bare er godkjent listeforslag fra nominasjonskomiteen, skal det åpnes for supplerende nominasjon.* Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 15. mai i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:

- a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være underskrevet av fem stemmeberettigede forslagstillere.
- b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

2.3.2 Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. For valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og til Kirkemøtet utarbeider valgrådet en presentasjon av de enkelte listene. Dette gjøres i samarbeid med listene. Det utarbeides også informasjon om den enkelte kandidat.

Det foreslår å ta inn en paragraf i kirkevalgreglene som fastsetter hva valgrådets presentasjon skal inneholde.

§ 7-8 Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.
- (2) Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen.

I tillegg er det som nevnt i avsnitt 2.1.3 foreslått en endring i bestemmelsen om nominasjonskomiteens arbeid i § 6-2 (3).

Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.* *Nominasjonskomiteen skal ikke publisere kandidatenes svar på disse spørsmålene, men gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon.* Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

2.3.3 Andre vedtak fra Kirkemøtet

Kirkemøtet gjorde også prinsippvedtak om å videreføre enkelte bestemmelser i kirkevalgreglene. Siden Kirkemøtet allerede har tatt stilling til spørsmålene på bakgrunn av en forutgående høring, og det er snakk om å videreføre gjeldende bestemmelser, behandles ikke disse spørsmålene på nytt i denne høringen.

2.3.4 Høringsspørsmål oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet

Forslag til vedtak:

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag om

- Endring i bestemmelsen om supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd
- Paragraf om valgrepresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

3. Andre endringer i Kirkevalgreglene

I det følgende gjøres det rede for forslag til endringer i øvrige deler av kirkevalgreglene. Temaene er behandlet kronologisk ut fra regelverkets oppbygning.

3.1 Stemmerett, manntall, fritak

Oppfølging av tilkjenning av medlemskap

Kirkemøtet 2021 vedtok regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke

er bosatt i riket, eller er norske borgere bosatt i utlandet. Biskopen vil etter dette regelverket kunne bestemme at en person som ikke er bosatt i riket, men som oppholder seg her, kan bli medlem av Den norske kirke samt at en person som ikke er norsk statsborger, og som er bosatt i utlandet, kan bli medlem av Den norske kirke. På grunn av et behov for å avklare noen administrative konsekvenser i forbindelse med regelverket er bestemmelsene ennå ikke satt i kraft.

Det foreslås et tillegg som presiserer følgende:

Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.

Tilsvarende er det nødvendig å presisere i § 11-1 at en forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom «velgeren er innført i manntallet i soknet *eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet*». Fordi det ikke foreslås å åpne for at norske statsborgere bosatt i utlandet kan få stemmerett må det også vurderes om de som er tilkjent medlemskap etter *regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet* skal ha stemmerett hvis de ikke oppholder seg i Norge.

Manntall

Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre bestemmelsen om ansvar for å opprette og oppdatere manntall, men med en presisering av at oppdatering av manntallet etter 30. juni kan skje ved utmelding og ved overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd.

Kontroll av manntallsopplysninger

Under paragrafoverskriften «Kontroll av manntallsopplysninger», foreslår Kirkerådet å justere denne bestemmelsen for å tydeliggjøre at den enkelte person vil få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger om seg selv i soknets manntall, herunder hvilke valg vedkommende har stemmerett i. Se forslag til § 2-6.

Rett til fritak fra valg

Etter kirkeordningen § 9 tredje ledd er stemmeberettigede medlemmer pliktige til å ta imot valg, med mindre de er fritatt. Kirkeordningen § 9 fjerde ledd regulerer rett til fritak fra valg. Kirkerådet foreslår derfor følgende bestemmelser i § 3-3:

§ 3-3. Rett til å kreve fritak fra valg

(1) Rett til å kreve seg fritatt for valg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.

(2) Slik erklæring må settes frem innen den frist menighetsrådet eller bispedømmerådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget.

Menighetsrådets eller bispedømmerådets frist må senest være 15. april i valgåret. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg

3.2 Valgorganene

Kirkevalgreglene har et eget kapittel om valgorganene. Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre de gjeldende bestemmelsene om valgorganene, men det er likevel behov for noen presiseringer.

For at velgerne skal kunne få fullstendig informasjon om hvor valglokalene er, er det nødvendig at valgstyret rapporterer opplysninger om tid og sted for forhåndsvalget og valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagene.

Kirkerådet foreslår derfor å presisere at valgstyret har dette ansvaret ved å ta inn en bestemmelse i valgreglene som slår fast at

Valgstyret plikter, på den måte Kirkerådet fastsetter og innen 1. juni, å opplyse om følgende:

a) tid og sted for forhåndsvalg.

b) valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagen(e).

c) godkjente valglister og kandidatene på disse.

Kirkerådet foreslår ellers å ta inn en bestemmelse som beskriver internettvalgstyrets ansvar i kirkevalgreglene: Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og optelling av internettstemmene ved kirkelige valg som gjennomføres digitalt, skjer i henhold til regelverket. Internettvalgstyret er et valgorgan som bør nevnes i sammenheng med de andre valgorganene i kirkevalgreglenes kapittel 4.

3.3 Stemmesedlene

Kirkerådet foreslår at det fastsettes at det er Kirkerådet som sørger for at det blir trykt opp stemmesedler til valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Samtidig foreslår Kirkerådet å presisere et krav om også å trykke blanke stemmesedler til valgene i bestemmelsene om trykking av stemmesedler. Se forslaget til § 7-9 annet ledd.

3.4 Presentasjon av lister og kandidater til menighetsrådsvalg

For å tydeliggjøre valgstyrets ansvar for informasjon om kandidatene til menighetsrådsvalg, foreslår Kirkerådet å ta med følgende bestemmelse i en ny § 8-3:

§ 8-3. Valgpresentasjon ved valg av menighetsråd

Valgstyret utarbeider en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde.

3.5 Rett til assistanse ved stemmegivning

Den offentlige valgloven ble vedtatt endret i 2021 med endring i bestemmelser om retten til assistanse ved både forhåndsstemmegivning og stemmegivning på valgting. Endringen innebærer at en velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsetning ikke kan stemme alene, selv kan peke ut en hjelper som skal assistere vedkommende uten at en valgfunksjonær er til stede i valgavlukket.

De kirkelige valgreglene har fulgt valgloven på dette punkt. Kirkerådet anbefaler at de kirkelige valgreglene fortsatt bør følge valglovens bestemmelser, og fremmer derfor forslag om endringer som tilsvarer valglovens regulering av spørsmålet, jf. forslaget til §§ 9-5 sjetten ledd og 10-4 femte ledd

3.6 Organisering av stemmegivningen på valgtinget

Kirkemøtet har bestemt at de kirkelige valgene fortsatt skal skje samtidig med og i umiddelbar nærhet til offentlige valg.

Kirkerådet foreslår noen endringer for å tydeliggjøre dette (endringer i kursiv) samt å presisere at dette er noe de *skal*.

Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, *skal* valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. *Hver stemmekrets har ett stemmested*. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for *den delen* av manntallet som *inneholder velgerne som hører til stemmekretsen*.

Mange kommuner har ordninger som gjør at velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Da kan det være ønskelig at kirkevalget også har mulighet til dette. Men ved kirkevalget er det ikke elektronisk manntall på valgdagen, og det skaper en del praktiske utfordringer hvis velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen.

Kirkerådet anbefaler derfor å ta ut bestemmelsen om at dette kan gjøres enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. En konsekvens av denne endringen er at en velger vil kunne avgi stemme i stemmeseddelkonvolutt enten for menighetsrådsvalg, for begge valg eller for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgstyret i soknet velgeren hører til, må prøve stemmegivningen i etterkant av valget. Det innebærer blant annet å sjekke med manntallet at vedkommende ikke har stemt før, at vedkommende har stemmerett og så krysse vedkommende av i manntallet. Kirkerådet foreslår også å presisere at valgstyret plikter å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert vedkommende sokn *uten opphold*, for å understreke at dette skal skje snarest mulig.

3.7 Opptelling, protokollering og oversendelse av materiell

I paragrafen om opptelling av stemmesedler (§ 11-4), foreslås det å ta inn et nytt ledd som slår fast at hvis Kirkerådet har åpnet for internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen etter dagens § 9-6 annet ledd, ny § 9-7 annet ledd, skal tellingen av de digitale stemmene legges til de fysiske stemmene ved opptellingen.

Når valgstyret skal gjennomføre valgoppgjør kan de komme i en situasjon der to tilføyde navn på valgbare personer har fått like mange stemmer.

Det foreslås å ta dette inn som tillegg i nåværende § 8-3, ny § 8-4, første og annet ledd om kandidatkåringen ved flertallsvalg.

Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.

Kirkerådet foreslår derfor å fastsette at stemmesedlene og forkastede stemmegivninger skal sendes så snart som mulig, men at det øvrige materialet skal sendes til valgrådet på et senere tidspunkt:

§ 11-6. Oversending av materiell *ved valg*

(1) *Valgstyret* så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. alle stemmesedler *fra valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, sortert på urettede og rettede og på lister og
- b. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet

(2) *Valgstyret* også sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. det som er protokollert i forbindelse *med valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, og
- b. *innkomne klager*.

(3) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte. *Materiell nevnt i annet ledd kan sendes på betryggende måte elektronisk.*

3.8 Nytt valgoppgjør i perioden

I dagens regler er det fastsatt at lederen av menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør.

Etter Kirkerådets vurdering kan denne bestemmelsen med fordel forenkles. Menighetsrådet eller bispedømmerådet bør selv kunne gjennomføre et nytt valgoppgjør, uten at en annen kirkelig myndighet skal påby dette. Det foreslås derfor en regel som bygger på tilsvarende bestemmelse i den offentlige valgloven:

§ 13-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette *menighetsrådet* hvis plassen til et medlem i menighetsrådet blir stående ubesatt. *Menighetsrådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.*

Hvis lederen i menighetsrådet mener det er nødvendig, skal menighetsrådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Menighetsrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og bispedømmerådet om valget.

§ 13-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette *bispedømmerådet* hvis plassen til et medlem i bispedømmerådet blir stående ubesatt. *Bispedømmerådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.*

Hvis lederen i bispedømmerådet mener det er nødvendig, skal bispedømmerådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Bispedømmerådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og Kirkerådet om valget.

3.9 Omvalg ved ekstraordinære hendelser. Omvalg etter klage

Det offentlige valglovutvalget har i sitt forslag til ny valglov, foreslått å ta inn en bestemmelse om omvalg ved ekstraordinære hendelser, f.eks. ved pandemier e.l. Kirkerådet foreslår å ta inn en slik bestemmelse i regelverket, men presiserer at slik bestemmelsen er utformet, er det Kirkerådet selv som eventuelt må treffe beslutningen – det er ikke adgang til å delegere avgjørelsen.

§ 12-3. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

(1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.

(2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.

(3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye

bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

Kirkerådet foreslår å ta inn en egen hjemmel for hvordan omvalg med tidspunkter for forhåndsstemmegivning, valgting m.m. skal gjennomføres jf. forslag endring i § 12-4, for å tydeliggjøre at dette skal gjøres ved omvalg.

3.10 Mindre forenklinger, presiseringer og språklige justeringer

Kirkerådet foreslår å forenkle regelverket ved å oppheve enkelte bestemmelser. De gjeldende reglene inneholder noen bestemmelser som enten er overflødige eller regulert i annet regelverk.

3.11 Frister

Det foreslås derfor å flytte fristen for å levere listeforslag en måned tidligere til 31. mars. Det blir da samme frist som ved kommunevalget.

Når fristen for å levere listeforslag flyttes tidligere må også fristene som kommer i forkant av dette flyttes noe. Det gjelder fristen for å oppnevne nominasjonskomité og forslagsfristen for forslag til kandidater, som foreslås flyttet fra 1. mars til 1. februar. Det gjelder også fristen for å kunngjøre oppfordring om å stille liste og oppfordring om å fremme kandidater som foreslås flyttet fra 1. januar til 15. desember i året før valgåret.

For de valgene som har supplerende nominasjon foreslås det at fristen for supplerende nominasjon blir kl. 12 den 15. mai. Fristen for å godkjenne et forslag om supplerende nominasjon blir 20. mai. Da er det fortsatt tid til å få med disse kandidatene på stemmeseddelen før grunnlagsdata for valget skal være klart 1. juni.

3.12 Fødselsår på stemmesedlene

Det foreslås at alle stemmesedler skal oppgi fødselsår.

3.13 Andel under 30 år på listeforslag

For å gjøre arbeidet med beregning av andel unge enklere foreslås det at det er fødselsår som teller og at de som har fylt 30 år i løpet av valgåret teller med i antall under 30.

3.14 Tidspunkt for fratredelses av stilling – betydning for valgbarhet

Kirkerådet ser behov for å presisere i regelverket at om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet treer i funksjon.

Kirkerådet foreslår derfor å endre dette gjennomgående i alle regelsettene, slik at det blir funksjonstiden for bispedømmerådet og Kirkemøtet som blir avgjørende.

3.15 Andre endringer

Kirkerådet foreslår å presisere at «Underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.»

3.16 Høringsspørsmål

Forslag til vedtak:

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag om nye frister og har ellers ingen andre merknader til det som er behandlet i kapittel 3.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter forslag til vedtak slik det fremkommer under hvert av høringsspørsmålene gjengitt i saksfremstillingen.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsinstanser ifølge liste

Dato: 07.02.2022

Vår ref: 22/00569-1

Deres ref:

Høring om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) og tilhørende endringer i kirkeordningen

Kirkemøtet 2021 vedtok noen overordnede prinsipper for endringer av kirkevalgreglene, hvor det i hovedsak ble bestemt at ordningene fra kirkevalget i 2019 skal videreføres, med noen justeringer. Blant annet ble det bestemt at de reglene som direkte berører menighetsrådet, dvs. valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet, skilles ut til ett regelverk, mens regler for andre kirkelige valg skilles ut til egne regelverk. Kirkerådet har på bakgrunn av Kirkemøtets føringer utarbeidet konkrete forslag til regelendringer som ble behandlet av Kirkerådet 10.–11. februar 2022.

Kirkerådet sender nå forslag til regelendringer ved valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet på høring. Høringsnotatet er vedlagt. Det inneholder også forslag til noen endringer i kirkeordningen. Høringen sendes til et utvalg av menighetsrådene og de kirkelige fellesrådene, men alle kan avgi høringsuttalelse. I tillegg sendes høringen til bispedømmerådene, de teologiske utdanningsinstitusjonene som har rett til å gi cand.theol.-utdanning, Norsk Kvinnelig Teologforening, fagforeningene, Den norske kirkes ungdomsutvalg og KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, Åpen folkekirke og Bønnelista.

Kirkerådet oppfordrer alle høringsinstanser til å fylle ut et [digitalt skjema for hørings svar](#), men det er også mulig å sende inn et hørings svar til Kirkerådets postmottak på post.kirkeradet@kirken.no.

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn hørings svar er **20. april 2022**.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Torbjørn Backer Hjorthaug
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Høringsnotat
Forslag til regelendringer
Høringsinstanser

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) og tilhørende endringer i kirkeordningen

Høringsnotat 15. februar 2022

Sammendrag

Kirkemøtet 2021 avklarte noen overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. Kirkemøtet vedtok også å be Kirkerådet legge frem forslag til nødvendige endringer i kirkevalgreglene for Kirkemøtet i 2022. De foreslåtte endringene følger opp vedtakene fra 2021. I tillegg foreslås det noen mer konkrete bestemmelser på detaljnivå.

I forbindelse med arbeidet med kirkelig organisering vil det kunne komme endringer i valgordningene som eventuelt vil bli gjeldende fra kirkevalget i 2027. Kirkemøtet skal etter planen behandle en sak om kirkelig organisering i 2022. I denne saken legges det derfor kun opp til å foreta mindre endringer i de gjeldene kirkelige valgreglene.

I forbindelse med endring i kirkevalgreglene foreslår Kirkerådet noen endringer i kirkeordningen. Det foreslås et tillegg i paragrafen om overføring av stemmerett til et annet sokn enn der man er bosatt. Dette skal gi mulighet for at personer som allerede er valgt inn i et råd, kan sitte i rådet ut perioden og samtidig være valgbar i et nytt råd i neste periode. Kirkerådet foreslår også en endring i hvor mange varamedlemmer det må være i et menighetsråd, for å gi mer fleksibilitet til små menighetsråd.

I avsnitt 2.1 diskuteres justeringer i regler for Nominasjonskomiteens liste. Dette er oppfølging av Kirkemøtets vedtak om å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer. Det foreslås å åpne for at valg av nominasjonskomité kan gjennomføres i digitalt møte, noen presiseringer om nominasjonskomiteens arbeid og forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste, og det diskuteres ulike ordninger for listestøtte til Nominasjonskomiteens liste.

Kirkemøtet i 2021 vedtok overordnede føringer for forhåndsstemningen. Avsnitt 2.2 foreslår endringer i tråd med dette. Det foreslås å fastsette ett, felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming, at det skal være forhåndsstemming i forbindelse med en gudstjeneste og at det i tillegg skal være forhåndsstemming minst to timer i uka. Paragrafen om at det bør være forhåndsstemming på institusjoner og på arrangementer rettet mot unge, foreslås videreført.

I avsnitt 2.3 følges Kirkemøtets vedtak om supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg og kommunikasjon om lister og kandidater opp. Kapittel 3 presenterer andre endringer i kirkevalgreglene som foreslås. Dette gjelder blant annet tilkjenning av medlemskap, manntall, frister og valgpresentasjon ved valg av menighetsråd. Det foreslås også en forenkling i reglene for nytt valgoppgjør i perioden, og det foreslås å ta inn en ny paragraf om omvalg ved ekstraordinære hendelser. Kapittel 5 omhandler økonomiske og administrative konsekvenser.

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
1. Endringer i kirkeordningen	3
1.1 Endret soknetilknytning og fortsatt medlemskap i menighetsråd	4
1.2 Antall varamedlemmer i menighetsrådet	4
2. Kirkevalgreglene – oppfølging av vedtak fra Kirkemøtet 2021.....	6
2.1 Modell for listevalg – justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak	6
2.2 Forhåndsstemmegivning	14
2.3 Oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet 2021	19
3 Andre endringer i kirkevalgreglene.....	22
3.1 Stemmerett, manntall, fritak.....	22
3.2 Valgorganene	24
3.3 Stemmesedler	25
3.4 Presentasjon av lister og kandidater til menighetsrådsvalg.....	25
3.5 Rett til assistanse ved stemmegivning.....	26
3.6 Organisering av stemmegivningen på valgtinget	26
3.7 Opptelling, protokollering og oversendelse av materiell	28
3.8 Nytt valgoppgjør i perioden	29
3.9 Omvalg ved ekstraordinære hendelser. Omvalg etter klage	30
3.10 Mindre forenklinger, presiseringer og språklige justeringer	30
3.11 Frister	31
3.12 Fødselsår på stemmesedlene	31
3.13 Andel under 30 år på listeforslag	31
3.14 Tidspunkt for fratredelse av stilling – betydning for valgbarhet.....	32
3.15 Andre endringer.....	33
3.16 Høringsspørsmål.....	33
4. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	33

Innledning

Forslagene i denne høringen er en del av den kirkelige demokratiutviklingen som har skjedd over tid, særlig utviklingen som følge av demokratireformen fra og med kirkevalget i 2009. Kirkemøtet 2021 fattet vedtak som avklarte noen overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. Kirkemøtet vedtok også å be Kirkerådet legge frem forslag til nødvendige endringer i kirkevalgreglene som følger opp vedtakene fra 2021, frem for Kirkemøtet 2022. Dette høringsnotatet følger opp dette, i tillegg til å fremme forslag til noen mer konkrete bestemmelser på detaljnivå.

I forbindelse med arbeidet med kirkelig organisering vil det kunne komme endringer i valgordningene som eventuelt kan bli gjeldende fra kirkevalget i 2027. Kirkemøtet skal etter planen behandle en sak om kirkelig organisering i 2022. I dette høringsnotatet legges det derfor kun opp til å foreta enkelte mindre endringer i valgreglene.

Ved kirkevalget i 2019 var alle valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder, for de som skal organisere valget lokalt. Når reglene for valg av prest, lek kirkelig tilsatt, døvemenighetenes representant og samiske representanter skilles ut fra kirkevalgreglene, blir regelverket lokale valgorganer trenger å forholde seg til, mindre omfattende. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget gjennom å vedta *forskrift 14. november 2021 nr. 3260 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet*.

De gjeldende kirkelige valgreglene ble vedtatt med hjemmel i kirkeloven. Kirkeloven ble opphevet fra 1. januar 2021 og erstattet av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Av regeltekniske hensyn er det derfor nødvendig å oppheve disse kirkelige regelsettene, for så å vedta dem på nytt – i sin helhet – med grunnlag i den myndighet Kirkemøtet har fra 2021. Selv om hele regelverket vil bli lagt frem til vedtak på Kirkemøtet 2022, er det i hovedsak kun de bestemmelsene som foreslås innholdsmessig endret, som blir behandlet i høringen.

Kirkerådet vedtok på sitt møte 10.–11. februar 2022 å sende saken på høring.

1. Endringer i kirkeordningen

Gjennomføringen av de siste kirkevalgene har vist at det er noen problemstillinger som vil kunne kreve en endring av kirkeordningen for Den norske kirke (det øverste internkirkelige regelverket). Det dreier seg om spørsmål om valgbarhet i forbindelse med overført soknetilknytning og antall varamedlemmer i menighetsrådet.

1.1 Endret soknetilknytning og fortsatt medlemskap i menighetsråd

Medlemskap i Den norske kirke er i utgangspunktet knyttet til det sokn medlemmet er bosatt i. Biskopen kan imidlertid etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, i henhold til kirkeordningen § 6. Dette er en endring i forlengelsen av den tidligere kirkelovens åpning for å få overført stemmerett, og dermed valgbarhet, til et annet sokn enn bostedssoknet for et begrenset tidsrom.

Ved tidligere kirkevalg har det vært eksempler på at et menighetsrådsmedlem har flyttet ut fra det soknet vedkommende var valgt inn i menighetsrådet, men fått samtykke fra biskopen til å videreføre tilknytningen til soknet ut valgperioden. Valgperioden i menighetsrådet varer ut oktober i valgåret. Et krav for å kunne bli valgt til menighetsrådet er at kandidaten har stemmerett i soknet på valgdagen. Om det aktuelle medlemmet har ønsket å stille til valg i menighetsrådet i det soknet vedkommende har flyttet til, må vedkommende være valgbar i det nye bostedssoknet på valgdagen. Etter kirkeordningen § 7 annet ledd kan ingen ha stemmerett, og dermed heller ikke valgbarhet, i mer enn ett sokn. Derfor har konsekvensen vært at et slikt medlem har tapt valgbarheten i sitt tidligere sokn, og måttet tre ut av menighetsrådet før valgperioden er over, for å kunne stille til valg til det nye menighetsrådet. Dette har gitt noen urimelige utslag, særlig i tilfeller hvor det aktuelle menighetsrådsmedlemmet har ivaretatt lederverv eller lignende. Kirkerådet foreslår derfor å justere kirkeordningen, slik at biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

Kirkerådet foreslår etter dette at kirkeordningen § 6 annet ledd skal lyde:

Biskopen kan etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i.
Biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

Høringsspørsmål:

Støtter du/dere forslag til endring i § 6 i kirkeordningen? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

1.2 Antall varamedlemmer i menighetsrådet

Kirkeordningen fastsetter i dag at det skal velges minst fem varamedlemmer for de valgte medlemmene i menighetsrådet. I høringen om overordnede problemstillinger til endringer i kirkevalgreglene 2020 var det enkelte høringsinstanser som tok opp et ønske om å redusere antallet varamedlemmer i menighetsrådet. At det er samme krav om antall varamedlemmer i et menighetsråd som har ti valgte medlemmer, som i et

menighetsråd som har fire valgte medlemmer, kan virke urimelig. Kirkerådet vurderer derfor om det bør gjøres endringer i antallet varamedlemmer.

KIFO-evalueringsrapporten av kirkevalget i 2019 pekte på følgende:

I 2019 hadde kun 27,8 prosent av soknene flere kandidater enn antallet som skulle velges. Med andre ord hadde nærmere tre fjerdedeler (72,2 prosent) tilstrekkelig antall kandidater på listene til å gjøre menighetsrådsvalget til et reelt valg i 2019.¹

Med antallet som skal velges, menes det antallet medlemmer og varamedlemmer, dvs. minst ni kandidater (fire valgte medlemmer og fem varamedlemmer). Hvis kravet til antall varamedlemmer senkes, vil det muligens gjøre det lettere å sikre et reelt valg ved menighetsrådsvalgene.

Hensynet til at det skal være mulig å rekruttere tilstrekkelig antall kandidater til å få oppfylle kravet, må avveies mot hensynet til å sikre at man har nok varamedlemmer til menighetsrådet til at rådet kan være i funksjon gjennom hele fireårsperioden. I løpet av en fireårsperiode vil erfaringsvis en del menighetsrådsmedlemmer tre ut av rådet på grunn av flytting, fritak eller andre årsaker.

Kirkerådet foreslår å differensiere antallet varamedlemmer det må være, avhengig av hvor mange menighetsrådsmedlemmer det er. Kirkerådet foreslår derfor at dersom det velges fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.

Kirkerådet foreslår derfor at kirkeordningen § 9 første ledd skal lyde som følger:

Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. *Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.* Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøtet før valget kunngjøres.

Hørings spørsmål:

Støtter du/dere forslag til endring i § 9 i kirkeordningen? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

¹ Rafoss, Aagedal, Larsen og Rønningen (2020). *Et demokrati i endring - En analyse av kirkevalget 2019*. KIFO Rapport 2020:2, s. 39.

2. Kirkevalgreglene – oppfølging av vedtak fra Kirkemøtet 2021

2.1 Modell for listevalg – justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak

En av de overordnede problemstillingene som Kirkemøtet tok stilling til i 2021, var spørsmålet om modell for listevalg. Spørsmålet var på høring høsten 2020. Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Kirkemøtet ønsker å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer (modell A).

I det følgende gjøres det rede for forslag til noen mindre justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak.

2.1.1 Valg av nominasjonskomité

Etter gjeldende regler har valgrådet ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre: Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. Møtet finner sted innen 1. mars i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Det velges et lekt medlem og et lekt varamedlem fra hvert prosti i bispedømmet. Valget avgjøres ved simpelt flertall. Ungdomsrådet i bispedømmet oppnevner et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år innen 1. mars i valgåret. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. mars i valgåret.

Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen. Komiteen velger selv sin leder.

Kirkerådet legger til grunn at det ikke bør gjøres større endringer i reglene om valg av nominasjonskomité nå, siden det er forutsatt at ordningen skal videreføres med noen mindre justeringer. Kirkerådet foreslår likevel å endre fristen fra 1. mars til 1. februar, se mer i avsnitt 3.11 nedenfor. I lys av de senere års erfaringer, mener Kirkerådet også at det bør åpnes for at valgmøtet kan gjennomføres som et digitalt møte.

2.1.2 Oppfordring om å fremme kandidater til Nominasjonskomiteens liste og andre valglister

Etter gjeldende regler skal valgrådet sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.

Kirkerådet foreslår å endre fristen fra 1. mars til 1. februar, se mer i avsnitt 3.11 nedenfor.

På Kirkemøtet 2021 ble forslag om at menighetsrådene skulle utfordres til å innhente forslag til kandidater også til andre nomineringsgruppers valglister, drøftet. Dette var imidlertid i tilknytning til modell C, dvs. en valgordning med utgangspunkt i selvstendige lister, uten Nominasjonskomiteens liste. Komitéflertallet anbefalte at Kirkemøtet skulle vedta at: «Det regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppenes valglister». Komiteen forklarte dette forslaget gjennom følgende merknad:

Komiteen har vurdert et forslag om å erstatte den siste setningen i flertallets forslag til vedtaks punkt 1 til at «Medlemmer av menighetsrådene kan foreslå kandidater til nomineringsgruppenes valglister». Komiteen viser til at det opprinnelige forslaget er foreslått som et tiltak for å gi menighetsråd innflytelse i nominasjonsprosessen i modell C. Komiteen mener det er en verdi at menighetsrådet som organ får en oppgave i nominasjonsprosessen. Komiteen ser samtidig behov for å gjøre noen presiseringer for å klargjøre at menighetsrådet ikke trenger å ta stilling til om det skal støtte enkeltlister. Komiteen mener det må regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppenes valglister. Disse kan oversendes til alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken liste. Dette vil gi menighetsrådet et oppdrag i nominasjonsprosessen. Komiteen mener at også ungdomsrådene i bispedømmene bør gis anledning til å foreslå kandidater til nomineringsgruppenes valglister på lik linje med menighetsrådene. Det vil være opp til nomineringsgruppene å ta stilling til forslagene og forespørre de foreslåtte kandidatene.

Flertallet i Kirkemøtet valgte likevel ikke å gå for dette, da det var knyttet til modell C, og Kirkemøtet vedtok å videreføre modell A med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen justeringer. Nomineringsgrupper vil uansett kunne oppfordre menighetsråd til å komme med forslag til kandidater.

Kirkerådet mener at det likevel kan være aktuelt å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådene utfordres til å innhente forslag fra menighetsrådene til kandidater til alle nomineringsgruppenes valglister også i en modell med Nominasjonskomiteens liste, ut fra et prinsipp om likebehandling. Forslaget vil gi rådene en styrket rolle i

nominasjonsprosessen også for de andre valglistene, samtidig som de enkelte menighetsråd ikke trenger å ta stilling til hvilke kandidater som er aktuelle for hvilke lister. Kirkerådet foreslår følgende nye paragraf:

§ 5-3. Forslag til kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å innhente forslag til leke kandidater til Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppene valglistene. Forslag til kandidater kan komme fra hele bispedømmet. Forslagene kan sendes til nominasjonskomiteen etter § 6-2 og alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken valgliste.

Paragrafen erstatter dagens bestemmelse i § 6-2 annet ledd om at valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om fremme forslag til kandidater til nominasjonskomiteens liste.

2.1.3 Rammer for nominasjonskomiteens arbeid

Etter gjeldende regler er det fastsatt at nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter etter utløpet av forslagsfristen, for å sette opp et listeforslag. Det er regelfestet at nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver.

Kirkerådet foreslår å oppheve begrensningen på at Nominasjonskomiteens medlemmer kun skal kunne fremme forslag om én kandidat hver. Erfaringer fra kirkevalget i 2019, viste at det var enkelte bispedømmer som hadde få innkomne forslag. Nominasjonskomiteens medlemmer bør kunne lage et så godt som mulig listeforslag, uten å at reglene skal sette slike begrensninger. Av pedagogiske hensyn, foreslås det å presisere i reglene at medlemmene kan fremme forslag om kandidater. Det vil være opp til nominasjonskomiteens demokratiske prosesser å avgjøre hvilke foreslåtte kandidater som blir satt opp på listeforslaget.

Fordi nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, har den innhentet svar på slike spørsmål i forbindelse med nominasjonen. Slik innhenting har også hatt som formål å opplyse velgerne om hva kandidatene står for. Kirkemøtet i 2021 bekreftet prinsippet om at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om listen og kandidatene. Dette er nærmere omtalt i avsnitt 2.3.2 nedenfor. Det foreslås derfor å presisere at nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene, jf. forslag til § 6-2 tredje ledd (endringer i kursiv):

Nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal legge spørsmålene til grunn for nominasjonsprosessen samt gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon.* Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

Kirkerådet har mottatt flere tilbakemeldinger om at nominasjonskomiteenes arbeid ble opplevd som utfordrende ved valget i 2019. Det kreves en del administrativt arbeid blant annet med å kalle inn til møter, kontakte foreslåtte kandidater og skrive protokoll. Det vil i de fleste tilfeller være begrenset hvor mye av dette nominasjonskomiteens medlemmer har kapasitet til å ta på seg. Registrerte nomineringsgrupper kan søke intensjonsstøtte til å dekke denne typen arbeid. For å gi nominasjonskomiteene likeverdige rammebetingelser som de registrerte nomineringsgruppene, foreslår Kirkerådet å presisere at nominasjonskomiteene skal få sekretariatsbistand fra bispedømmerådet. Ved valget i 2019 ble det lagt til grunn at denne administrative støtten måtte gis av en annen person enn den som var sekretær for valgrådet. Dette er ofte krevende å få til på bispedømmekontorene. Det foreslås derfor å presisere i regelverket at samme person kan være sekretær både for valgråd og nominasjonskomité. Kirkerådet legger til grunn at rollekombinasjonen som sekretær for nominasjonskomiteen og sekretær for valgrådet, ikke i seg selv vil medføre inhabilitet etter forvaltningsloven § 6 annet ledd eller kirkeordningen § 42. Kirkerådet viser i den sammenheng til at hovedregelen i forvaltningsretten er at inhabilitet ikke inntreffer ved verv- eller rollekombinasjoner.²

2.1.4 Tillitsutvalg. Forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste.

Ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet er det etter de gjeldende reglene listetoppen på Nominasjonskomiteens liste som fungerer som listens tillitsvalgte. De fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste fungerer som tillitsutvalg. Ved valg av menighetsråd skal nominasjonskomiteens leder fungere som listens tillitsvalgte, og nominasjonskomiteens medlemmer fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

Det er listeforslagets tillitsvalgte som gjennom forhandlinger med valgmyndighetene skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav. Det innebærer i praksis at hvis nominasjonskomiteen ikke klarer å levere et listeforslag som innfrir reglens krav om f.eks. ungdomsrepresentasjon, vil det være listetoppen, og ikke

² Se Woxholt (2011) *Forvaltningsloven med kommentarer* (5 utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag s. 172–179.

nominasjonskomiteen, som får i oppdrag fra valgmyndighetene å forsøke å finne en ungdom til listeforslaget.

På den ene siden er det argumenter som taler for at det er nominasjonskomiteen som har utarbeidet listen, som også bør være den som forhandler med valgmyndighetene. På den annen side er det argumenter som taler for at det er kandidatene på listen selv som overtar ansvaret etter at listeforslaget er levert fra nominasjonskomiteen. Det bør være tydelig at kandidatene eier listen selv, etter at den er levert fra nominasjonskomiteen. Videre er det slik at nominasjonskomiteen er ferdig med sine møter og sitt arbeid når de ferdigstiller listeforslaget. Kirkerådet legger til grunn at nominasjonskomiteen uansett vil arbeide for å tilfredsstille kravene i valgreglene.

Et alternativ (alternativ 1) vil være å videreføre gjeldende ordning. Her vil den tillitsvalgte og varatillitsvalgte (dvs. listetoppen og nest øverste kandidat) være de som forhandler med valgrådet, men Kirkerådet har lagt til grunn at det er naturlig at de tillitsvalgte benytter resten av tillitsutvalget for å få hjelp. Kirkerådet har antatt at det er tillitsutvalget for listen som bestemmer om listen skal suppleres med et nytt navn dersom en kandidat viser seg å være ikke valgbar og/eller blir fritatt.

Et annet alternativ (alternativ 2) vil være å regelfeste at listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen, i felleskap, skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, gjennom forhandlinger med valgmyndighetene. Et slikt alternativ vil sikre at listens tillitsvalgte ikke blir alene om ansvaret for å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, men vil dele ansvaret med lederen av nominasjonskomiteen. Listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen vil kunne konsultere hhv. resten av tillitsutvalget og/eller nominasjonskomiteen ved behov. Kirkerådet antar at det da vil være tillitsutvalget, supplert av lederen av nominasjonskomiteen, som må ta stilling til om listen skal suppleres med et nytt navn.

En kunne ha vurdert om kandidatene på listen selv skulle velge sin tillitsvalgte og sitt tillitsutvalg. Samtidig er det slik at de som står øverst på valglisten, har større sjanse for å bli valgt, og det kan tilsi at det også følger et ekstra ansvar med plasseringen på toppen av listen. Kirkerådet foreslår derfor ingen endringer knyttet til dette.

2.1.5 Økonomisk støtte. Organisering av kommunikasjon m.m. for Nominasjonskomiteens liste

Etter gjeldende regler skal Kirkerådet gi støtte til registrerte nomineringsgrupper i form av intensjonsstøtte og listestøtte. Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kirkerådet skal også stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kirkemøtet 2021 vedtok å innføre «en årlig støtteordning for registrerte nomineringsgrupper som har medlemmer innvalgt i Kirkemøtet, leke medlemmer i

Kirkemøtet valgt inn fra Nominasjonskomiteens liste, døvemenighetenes representant og samiske representanter valgt inn i bispedømmeråd» (sak KM 18/21). Samtidig vedtok Kirkemøtet at «[o]rdningen med intensjonsstøtte og listestøtte knyttet til valgår opprettholdes» med begrunnelsen at «det vil sikre eventuelt nye grupper muligheter til å stille lister ved kirkevalget» (sak KM 18/21). I tråd med denne forutsetningen fra Kirkemøtet foreslår Kirkerådet å videreføre bestemmelsene om intensjonsstøtte og listestøtte i regelverket. Samtidig ser Kirkerådet behov for å foreta enkelte presiseringer i bestemmelsene om de midlene som skal stilles til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste.

I 2019 ble det lagt til grunn at støtten som ble stilt til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste, skulle fordeles likt til hver kandidat på listen. Kandidatene ble selv enige, seg imellom, om at størstedelen av midlene skulle stilles til disposisjon til nasjonale kommunikasjonstiltak for Nominasjonskomiteens liste.

Hvem som er kandidater på Nominasjonskomiteens liste, vil ikke være klart før listeforslaget er levert innen 31. mars i valgåret. De registrerte nomineringsgruppene har derimot kunnet koordinere seg og planlegge kommunikasjonsopplegg m.m. i god tid i forkant. Det vil ta tid for Nominasjonskomiteens liste å områ seg og for førstekandidatene til eventuelt å komme sammen for å ivareta en nasjonal koordinering og planlegge nettside og kampanje.

I spørsmålet om regulering av Nominasjonskomiteens liste er det to hensyn som står mot hverandre. Det ene er selvstendigheten til Nominasjonskomiteens liste i de ulike bispedømmene, og det andre er å ivareta en hensiktsmessig organisering av arbeidet som gir Nominasjonskomiteens liste like vilkår som de andre listene. Det kan tenkes flere alternativer her. En mulighet er å beholde dagens ordning der støtten i utgangspunktet fordeles mellom de ulike kandidatene. Dette viste seg imidlertid krevende i praksis ved valget i 2019, og det vanskeliggjør felles nasjonale tiltak. Uten felles nasjonal kommunikasjon vil Nominasjonskomiteens liste ha et annet utgangspunkt enn de andre listene til å drive valgkamp.

En annen mulighet er at de tillitsvalgte på Nominasjonskomiteens liste i de ulike bispedømmene får mandat til å fastsette hva listestøtten skal brukes til. De bør da samles til et møte (fysisk eller digitalt) kort tid etter at listeforslagene er levert 31. mars. Der kan de vedta et budsjett som både kan inneholde nasjonale tiltak og en sum som stilles til disposisjon til enkeltmedlemmer på listen. Utfordringen da blir hvordan midlene til nasjonale tiltak i praksis kan bli stilt til disposisjon for Nominasjonskomiteens liste.

Hvis Kirkerådet skal betale fakturaer, for eksempel til et kommunikasjonsbyrå for Nominasjonskomiteens liste som de tillitsvalgte har inngått avtale med, så kan det komme i konflikt med anskaffelsesregelverket og eksisterende rammeavtaler Kirkerådet har for kommunikasjonstjenester.

Hvis Kirkerådet skal kunne utbetale støtten, tilsvarende som til nomineringsgruppene, må det være en enhet med organisasjonsnummer som sier seg

villig til å håndtere midlene, stå ansvarlig for og rapportere på dem.³ Dette kan være en eksisterende enhet eller en som blir opprettet i forbindelse med valget. Det legges til grunn at det vil være mulig å opprette en forening i Enhetsregisteret med dette formålet.

Det er vanskelig å se for seg at Kirkerådet eller bispedømmerådene skal kunne ta en mer aktiv rolle i å legge til rette for kommunikasjonsarbeidet for Nominasjonskomiteens liste uten at det kommer i konflikt med prinsippet om likebehandling. For å sikre et minimum kunne det være aktuelt at Kirkerådet tilbød å stille nettsider til disposisjon for alle listene. Innholdet på siden vil likevel måtte komme fra kandidatene på listen selv.

Det er altså to hovedalternativer her. Forskjellen mellom dem er hva som er standardordningen, enten at støtten går til hver enkelt kandidat eller til de tillitsvalgte i fellesskap.

Alternativ 1 (dagens ordning):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.

Alternativ 2 (de tillitsvalgte for listen fastsetter budsjett, og får en enhet til å håndtere støtten):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. Formålet med støtten er å sette Nominasjonskomiteens lister i stand til å informere velgerne om sine lister og kandidater, for eksempel gjennom nasjonale kommunikasjonstiltak. De tillitsvalgte for Nominasjonskomiteens liste fra de ulike bispedømmene kan i fellesskap fastsette et budsjett for disse midlene, med mindre de bestemmer noe annet. De tillitsvalgte kan gi beskjed til Kirkerådet om de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer eller at en eller flere enkeltpersoner får stilt en sum til disposisjon og få refundert utlegg.

Hvis de foreslåtte nye fristene blir vedtatt (se avsnitt 3.11), vil listeforslag fra nominasjonskomiteen være klart senest 31. mars. Det er en måned tidligere enn ved

³ I sak KM 18/21 om støtte til nomineringsgrupper innvalgt i Kirkemøtet, vedtok Kirkemøtet at medlemmene fra Nominasjonskomiteens liste som utgangspunkt «kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen», men at de enkelte medlemmene «selv [kunne] gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer».

valget i 2019. De tillitsvalgte for listene får derfor bedre tid til å komme sammen og legge en plan for felles arbeid. Det foreslås at listetoppene i hvert bispedømme får et tydelig ansvar for nasjonal koordinering for å tilrettelegge for dette arbeidet. Det er viktig at nominasjonskomiteene har informasjon om hvordan dette vil fungere, så de kan opplyse de foreslåtte kandidatene på en god måte om hva de går til, og hva som er forventet av dem.

2.1.6 Om navnet «Nominasjonskomiteens liste»

Ved fastsettelsen av kirkevalgreglene i 2018 ble det stilt spørsmål om hva slags betegnelse valglisten fra nominasjonskomiteen skulle benytte. Kirkerådet uttalte i den sammenheng:

Kirkerådet er av den oppfatning at en nominasjonskomité som har mandat til å fremme en bredt sammensatt liste, gitt at det er en nominasjonskomité, ikke uten videre bør kunne velge et navn som sidestiller listens navn med en nomineringsgruppe sitt navn. Siden det er ulike typer nominasjonsprosesser for en nomineringsgruppe sitt listeforslag og en nominasjonskomité sitt listeforslag, bør det på et eller annet vis fremgå at listene har et noe forskjellig utgangspunkt.

Kirkerådet mente at det ikke måtte gis «inntrykk av at det er en liste som er mer offisiell enn lister fra nomineringsgrupper». Kirkemøtet valgte på den bakgrunn å regelfeste at listen fra nominasjonskomiteen skulle hete *Nominasjonskomiteens liste*.

«Nominasjonskomiteens liste» er en betegnelse som ikke kommuniserer veldig godt i offentligheten, stilt opp mot navnet på andre valglistene. Det fremgår blant annet ikke klart hvem som står bak nominasjonskomiteen, og også andre nomineringsgrupper kan ha hatt en nomineringsprosess med en nominasjonskomité.

Kirkemøtet har i 2021 vedtatt å «videreføre ordningen med *Nominasjonskomiteens liste* og andre lister, med noen justeringer». I Kirkemøtets vedtak blir egnavnet «Nominasjonskomiteens liste» eksplisitt benyttet. Kirkerådet mener navnet på listen fra nominasjonskomiteen fortsatt bør være regelfestet, slik at det ikke utvikler seg ulike navn og betegnelser på slike lister. Fordi Kirkemøtet har valgt å videreføre den gjeldende ordningen, og fordi det er et prinsipp om at det ikke bør gjøres flere endringer i regelverket enn nødvendig, foreslår Kirkerådet å videreføre betegnelsen «Nominasjonskomiteens liste».

2.1.7 Høringsspørsmål justert modell for listevalg ved valg leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Støtter du/dere forslaget om at valg av nominasjonskomité kan skje i digitalt møte?
Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet utfordres til å innhente forslag til kandidater til både Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppens valglistene?
Ja / Nei / / Jeg/vi mener at menighetsrådene bare skal foreslå kandidater til Nominasjonskomiteens liste / Vet ikke / Ingen mening.

Hvilket alternativ støtter du/dere til for regulering av tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste?
Alternativ 1 / Alternativ 2 / Ingen av dem / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om å presisere at Nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Hvilket alternativ støtter du/dere til reguleringen av den økonomiske støtten til Nominasjonskomiteens liste? Alternativ 1 / Alternativ 2 / Annen løsning / Vet ikke / Ingen mening. Merknadsfelt.

Har du/dere merknader til organiseringen av Nominasjonskomiteens liste ved valg leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet? Kom gjerne med konkrete forslag.

2.2 Forhåndsstemmegivning

2.2.1 Bakgrunn og Kirkemøtets føringer

Ordinær forhåndsstemmegivning på papir kan foregå i tiden fra 10. august og frem til og med siste fredag før valgdagen. Dette er samme periode som forhåndsstemmingen ved kommune- og fylkestingsvalget. Etter dagens regler må forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett gjøres før 1. september. Minstekravet til tid og sted for forhåndsstemming etter dagens regler er minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid. Det er valgstyret (menighetsrådet) som har ansvar for å fastsette og kunngjøre tid og sted for forhåndsstemmegivning. Videre er det et krav til at det skal være to stemmemottakere til stede.

Ved kommunevalg blir stadig større andel av stemmene avgitt på forhånd, og i 2019 var det 51 prosent som stemte på forhånd. Ved Stortingsvalget i 2021 var det 58 prosent av velgerne som avga forhåndsstemme.

Den norske kirke har ikke mulighet til å ha forhåndsstemming samtidig med og i umiddelbar nærhet til forhåndsstemmegivningen ved offentlige valg. Det er derfor vedtatt en ordning med digital forhåndsstemmegivning fra 10. august til og med onsdagen før valgdagen. Denne ordningen skal supplere den ordinære forhåndsstemmegivningen på papir og stemmegivningen på valgdagen.

I saken om overordnede problemstillinger ved endringer av kirkevalgreglene til Kirkemøtet i 2021, behandlet Kirkemøtet spørsmål om forhåndsstemmegiving. I den forbindelse ble det vist til at selv om det legges opp til forhåndsstemming digitalt er det viktig å ha et tilbud om fysisk forhåndsstemming. I den forutgående høringen ble det drøftet hvordan dette kunne gjøres. 43 prosent av høringsinstansene støttet at Kirkemøtet burde fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming, 31 prosent ønsket å videreføre dagens ordning, og 11 prosent ønsket å fastsette et minstekrav til åpningstid per uke per sokn. Kirkemøtekomiteen uttalte:

Komiteen ser det som viktig å legge til rette for forhåndsstemmegiving. Det er en økende andel forhåndsstemmer ved offentlige valg, og komiteen mener kirken må legge til rette for at velgerne enkelt og effektivt kan avgi sin stemme. Den vedtatte ordningen om digitale forhåndsvvalg vil være viktig bidrag til dette. Formålet med vedtakspunktet er å fastsette et prinsipp om at det skal være nasjonale tidspunkt for fysisk forhåndsstemmegiving, slik at det kan kommuniseres tydelig ut til velgerne at de kan avgi stemme over hele landet på slike tidspunkt. Komiteen understreker videre at forslaget gir rom for at den øvrige gjennomføringen av den fysiske forhåndsstemmegivingen skal fastsettes lokalt. Komiteen vil presisere at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten. Dette er lagt til som en presisering i punkt 6 i forslag til vedtak.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Det må bli lettere å avgi forhåndsstemme. Hvert fellesråds- /prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegiving. Det regelfestes også nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Det bør som et minimum gjennomføres forhåndsstemmegiving på institusjoner som ligger i soknet og på minst ett arrangement rettet mot unge. Det skal også være forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst en søndag i forhåndsstemmeperioden.

2.2.2 Struktur for kapitlet om forhåndsstemmegivingen

Kirkerådet foreslår å gjøre en del endringer i strukturen i kapitlet om forhåndsstemmegiving i kirkevalgreglene for å forenkle og gjøre kapitlet mer pedagogisk. Herunder foreslås det å fastsette en egen formålsparagraf for kapitlet om forhåndsstemmegiving:

§ 9-1. Kapitlets formål

Formålet med bestemmelsene om forhåndsstemmegiving er å legge til rette for at flest mulig velgere får avgitt stemme ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Videre foreslår Kirkerådet å lage en egen paragraf om perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir, som innholdsmessig viderefører bestemmelser som også gjelder i dag:

§ 9-2. Perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Velgere som ønsker det, kan avgi ordinær forhåndsstemme på papir fra 10. august frem til fredagen før valgdagen innenfor de fastsatte åpningstider. Velgere som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan avgi forhåndsstemme på papir frem til 1. september i valgåret i det soknet de midlertidig oppholder seg.

(2) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.

Forslaget medfører ikke innholdsmessige endringer.

Den digitale forhåndsstemmingen er regulert i særskilte regler for digital forhåndsstemming. Det foreslås å presisere i enkelte paragrafer i kirkevalgreglene at de gjelder den fysiske forhåndsstemmingen på papir. Dette gjøres for å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder for hva.

2.2.3 Tid og sted for forhåndsstemmegivningen

Kirkerådet foreslår å samle bestemmelser om tid og sted for ordinær forhåndsstemmegivning på papir i én paragraf, § 9-3. Forslaget til ny § 9-3 inneholder fire ulike bestemmelser om tid og sted for ordinær forhåndsstemmegiving på papir. Dette kommer i tillegg til den digitale forhåndsstemmingen. Det er tre skalbestemmelser i første, andre og tredje ledd, og en bør-bestemmelse i fjerde ledd. Sjette ledd åpner for at valgstyrene kan søke dispensasjon fra kravene til tid og sted for forhåndsstemmingen, hvis valg gjennomføringen ikke kan gjennomføres uten uforholdsmessige vanskeligheter. Dette er en ny bestemmelse. Fristen for dette er satt til 15. mai. Dette er samme frist som for tilsvarende mulighet til å søke dispensasjon fra reglene om tid og sted på valgdagen.

§ 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene innenfor et fellesrådsområde kan gå sammen om felles forhåndsstemming. Det betyr at kravene til tid og sted kan oppfylles ved at valgstyrene samarbeider om et felles forhåndsstemmested. Det oppfordres til at man likevel gjennomfører forhåndsstemming i hvert enkelt sokn, særlig der det er lange avstander. Der det er flere prosti i ett fellesrådsområde, foreslås det å fastsette at det ikke er tilstrekkelig med felles forhåndsstemming ett sted i kommunen. I stedet foreslås det at valgstyrene innenfor et prosti kan gå sammen om felles forhåndsstemming, slik at man sikrer at det blir mulig å avgi forhåndsstemme minst i hvert prosti i slike kommuner.

Den tidligere regelen om at det skal være forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid er ikke foreslått videreført.

Felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegiving

Kirkemøtet har bestemt at det skal regelfestes nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Begrunnelsen er at det vil være lett å kommunisere til velgerne.

Kirkerådet har vurdert om det bør fastsettes ett eller flere nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving. Omfanget av et regelfestet nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegiving, bør etter Kirkerådets syn ikke være for omfattende. Det vil pålegge ekstra plikter ved gjennomføringen av forhåndsvalget, og den digitale forhåndsstemmegivingen vil allerede sikre at forhåndsstemmegivingen er mer tilgjengelig enn tidligere. Kirkerådet foreslår derfor ett nasjonalt tidspunkt i forslaget § 9-3 første ledd:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00.

Begrunnelsen for å velge en torsdag er at torsdag er den beste forhåndsstemmedagen. Ved Stortingsvalget i 2021 var torsdag den beste forhåndsstemmedagen tre av fem uker⁴. Den første uken var onsdag marginalt bedre og den siste uken var fredagen (som var siste forhåndsstemmedag) noe bedre. Det er likevel et klart mønster at torsdagen er en dag mange forhåndsstemmer.

Det felles tidspunktet for forhåndsstemmegiving bør være innen 1. september, fordi det er siste frist for å avgi forhåndsstemme i et annet sogn enn der man er manntallsført. Da kan for eksempel studenter, som oppholder seg andre steder enn der de er manntallsført, også benytte det felles tidspunktet for forhåndsstemming. Et tidspunkt etter 1. september vil være vanskelig å kommunisere om, fordi det vil være begrensinger på hvem som kan benytte seg av forhåndsstemmingen.

Datoen bør også være etter skolestart, og det er ønskelig å unngå den uken skolen starter. Siden skoler starter på ulike tidspunkt, er den mest naturlige datoen å velge den siste torsdagen i august. Ved valget i 2023 vil dette være torsdag 31. august.

Klokkeslettet for felles forhåndsstemmegiving er foreslått til mellom 15 og 20 slik at man kan rekke det på vei hjem fra jobb eller på vei til eller fra aktiviteter. Siden det er krav om minst to stemmemottakere til stede, innebærer det at plikten til å avholde slik forhåndsstemmegiving vil utgjøre ti timers arbeid for valgstyret eller de valgstyret utpeker til å gjennomføre oppgaven.

Forhåndsstemmegiving i forbindelse med en gudstjeneste

Kirkerådet foreslår at § 9-3 annet ledd skal lyde:

⁴ <https://www.valg.no/om-valg/valgene-i-norge/valgdata-og-historikk/forhandstemmegiving/mottatte-forhandsstemmer-2021/>

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen.

Dette er en innskjerping av dagens paragraf som sier at «Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjenester.» Dette er i tråd med Kirkemøtets vedtak. Forslaget innebærer at valgstyrene også får en plikt til å legge til rette for at gudstjenestedeltakere ved i hvert fall én gudstjeneste i perioden, får avgitt forhåndsstemme.

Annen forhåndsstemmegiving

Kirkerådet foreslår at § 9-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken, ut over tidspunktene fastsatt i første og annet ledd.

Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegivning på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og i tilknytning til minst ett arrangement for unge.

Forslaget til § 9-3 tredje ledd følger opp Kirkerådets vedtak om at hvert fellesråds-/prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegivning. Fordi det er valgstyrene som er ansvarlig for forhåndsstemmingen er det foreslått at ansvaret legges på dem, men valgstyrene bestemmer hvem som skal utføre oppgaven. Forslag til § 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene i et fellesrådsområde kan samarbeide om å ivareta kravet. Siden det er krav om minst to stemmemottakere til stede, innebærer det at plikten til å avholde slik forhåndsstemmegivning vil utgjøre 16 timers arbeid i løpet av de fire ukene forhåndsstemmingen pågår for valgstyret eller de valgstyret utpeker til å gjennomføre oppgaven.

§ 9-3 fjerde ledd sier at det bør legges til rette for forhåndsstemming på institusjoner og i tilknytning til arrangement for unge. Mange som bor på institusjon har vanskelig for å komme seg til valglokalene. Det vil også være mange på institusjoner som ikke er digitale. Når det gjelder ungdom er de en viktig gruppe å nå fordi de som er under 18 år ikke har stemmerett ved kommunevalget og derfor kanskje ikke er bevisste på at de har stemmerett ved kirkevalget. En del ungdommer vil heller ikke ha tilgang til Bank-ID for å kunne stemme digitalt. Hvis det er arrangementer eller steder som samler mange unge i menigheten kan det derfor være fint å gi mulighet til forhåndsstemming i forbindelse med dette. Denne bestemmelsen er videreføring av dagens regler.

Tilgjengelighet

Etter gjeldende regler skal forhåndsstemmegivningen foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Kirkemøtet uttalte at forhåndsstemmegivningen fortrinnsvis bør være på «allment tilgjengelig sted».

Komiteen presiserte «at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten». Kirkerådet foreslår i tråd med dette å presisere i reglene at det skal foregå i «allment tilgjengelig lokale». Det vil være opp til valgstyret lokalt å ta stiling til hva slags lokaler som vil være egnet og allment tilgjengelig i henhold til reglene.

Videre foreslår Kirkerådet å videreføre dagens bestemmelse om at velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme, kan avgi forhåndsstemme etter søknad til valgstyret, dersom valgstyret legger til rette for det.

2.2.3 Høringsspørsmål forhåndsstemmegiving

Støtter du/dere forslaget om felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivingen.? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til reglene om forhåndsstemmegiving?

2.3 Oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet 2021

2.3.1 Supplerende nominasjon av kandidater til menighetsråd

Hvis det bare er levert et listeforslag fra nominasjonskomiteen til menighetsrådet og den har for få kandidater (færre enn de som skal velges til medlem og vara) skal det åpnes for supplerende nominasjon innen en ny frist. Hvis listen har akkurat nok kandidater blir det derimot ikke åpnet for supplerende nominasjon. Kirkerådet foreslo i høringen om overordnede problemstillinger høsten 2020 å åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på nominasjonskomiteens liste. Forslaget fikk bred støtte i høringen, og Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Det skal være mulig å supplere kandidater ved valg til menighetsråd uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Muligheten til å stille selvstendige lister ved menighetsrådsvalget videreføres.

I tråd med dette, foreslår Kirkerådet følgende ny § 8-1 første ledd:

Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. *Dersom det ved valg av menighetsråd bare er godkjent listeforslag fra*

nominasjonskomiteen, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 15. mai i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:

- a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal *være underskrevet* av fem stemmeberettigede forslagsstillere.
- b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

2.3.2 Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Saken om overordnede problemstillinger tok opp spørsmålet om kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Ved valget i 2019 var det en del uklarheter om dette spørsmålet, og det kom mange henvendelser fra velgere om for lite informasjon om listene og kandidatene. Saksdokumentet pekte på noen ulike modeller, der hovedforskjellen var om valgrådets presentasjon av lister og kandidater skulle inneholde informasjon om den enkelte kandidat ut over CV-opplysninger. Dette kan for eksempel være kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål eller hva kandidaten vil jobbe for hvis han eller hun blir valgt.

Kirkemøtekomiteen som behandlet saken i 2021 uttalte følgende.

Komiteen foreslår å innlede vedtaks punkt 3 med å presisere at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. Dette er i tråd med forståelsen Kirkerådet har lagt til grunn i sin saksorientering, men komiteen mener dette bør fremgå av vedtaket. Valgrådet utarbeider en presentasjon av de enkelte listene i samarbeid med listene. Valgrådet utarbeider også informasjon om den enkelte kandidat i form av CV-opplysninger. Til forskjell fra Kirkerådets forslag til vedtak, mener komiteen at det ikke er valgrådet som skal utarbeide ytterligere informasjon om den enkelte kandidats standpunkter.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. For valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og til Kirkemøtet utarbeider valgrådet en presentasjon av de enkelte listene. Dette gjøres i samarbeid med listene. Det utarbeides også informasjon om den enkelte kandidat.

Det fremgår av dette at valgrådets presentasjon av lister og kandidater bare skal inneholde CV-opplysninger om den enkelte kandidat. Det foreslår å ta inn en paragraf i kirkevalgreglene som fastsetter hva valgrådets presentasjon skal inneholde.

§ 7-8 Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) *Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.*
- (2) *Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen.*

Dette er en mindre justering av det som ble fastsatt i forskrift om utfyllende regler til regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) ved valget i 2019, som bygger på den føringen Kirkemøtet vedtok i 2021. I tillegg er det som nevnt i avsnitt 2.1.3 foreslått en endring i bestemmelsen om nominasjonskomiteens arbeid i § 6-2 (3).

Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal ikke publisere kandidatenes svar på disse spørsmålene, men gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

Det at nominasjonskomiteen skulle fastsette spørsmål som forelegges kandidatene var også regulert i utfyllende bestemmelser ved valget i 2019. Det foreslås å presisere at det er Nominasjonskomiteens liste selv som har ansvar for eventuelt publisering av svar på disse spørsmålene. Det følger av at det er listene som er hovedansvarlige for informasjon om sin liste og sine kandidater. Se avsnitt 2.1a.5 for nærmere diskusjon av organisering av kommunikasjonsarbeidet for Nominasjonskomiteens liste.

De foreslåtte paragrafene innebærer at valgrådet og Kirkerådet ikke kan publisere informasjon om lister og kandidater ut over det som er fastsatt i forslag til § 7-8, dvs. CV-opplysninger om kandidatene og en kort tekst om hver liste. Dette er likevel ikke til hinder for at valgrådet kan legge til rette for arrangement der alle listene får lik mulighet til å presentere seg.

Videre foreslås det å fastsette i § 7-4 at opplysninger til valgrådets presentasjon etter § 7-8 annet ledd, skal sendes som vedlegg til listeforslaget til valgrådet. Dette vil lette valgrådets arbeid med å utarbeide en presentasjon. På den annen side vil det gi de som fremmer listeforslaget en tidligere frist for når de må bidra med slike opplysninger, enn det har vært tidligere.

2.3.3 Andre vedtak fra Kirkemøtet

Kirkemøtet gjorde også prinsippvedtak om å videreføre enkelte bestemmelser i kirkevalgreglene. Siden Kirkemøtet allerede har tatt stilling til spørsmålene på bakgrunn av en forutgående høring, og det er snakk om å videreføre gjeldende bestemmelser, behandles ikke disse spørsmålene på nytt i denne høringen.

2.3.4 Høringsspørsmål oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet

Støtter du/dere forslaget til endring i bestemmelsen om supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Støtter du/dere forslaget til paragraf om valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

3 Andre endringer i kirkevalgreglene

I det følgende gjøres det rede for forslag til endringer i øvrige deler av kirkevalgreglene. Temaene er behandlet kronologisk ut fra regelverkets oppbygning.

3.1 Stemmerett, manntall, fritak

Oppfølging av tilkjenning av medlemskap

Kirkemøtet 2021 vedtok regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket, eller er norske borgere bosatt i utlandet. Biskopen vil etter dette regelverket kunne bestemme at en person som ikke er bosatt i riket, men som oppholder seg her, kan bli medlem av Den norske kirke samt at en person som ikke er norsk statsborger, og som er bosatt i utlandet, kan bli medlem av Den norske kirke. På grunn av et behov for å avklare noen administrative konsekvenser i forbindelse med regelverket er bestemmelsene ennå ikke satt i kraft.

Det er fastsatt en bestemmelse om at velgeren må være innført i manntallet i soknet på valgdagen for å utøve stemmeretten. Et medlem som er tilkjent medlemskap etter disse reglene, vil av tekniske grunner ikke inngå i manntallet til soknet. Det foreslås derfor et tillegg som presiserer følgende:

Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.

Tilsvarende er det nødvendig å presisere i § 11-1 at en forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom «velgeren er innført i manntallet i soknet *eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet*». Fordi det ikke foreslås å åpne for at norske statsborgere bosatt i utlandet kan få stemmerett må det også vurderes om de som er tilkjent medlemskap etter *regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet* skal ha stemmerett hvis de ikke oppholder seg i Norge.

Manntall

Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre bestemmelsen om ansvar for å opprette og oppdatere manntall, men med en presisering av at oppdatering av manntallet etter 30. juni kan skje ved utmelding og ved overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd.

I kirkevalgreglene er det i dag en bestemmelse som slår fast at reglenes bestemmelser ved valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter (døvemenighetene og Saemien Åålmege) så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt. Kirkerådet ser behov for å regulere nærmere ansvar for manntall m.m. for kategorialmenighetene, og foreslår å ta inn en bestemmelse om dette i bestemmelsen om kategorialmenigheter. Se forslag til § 14-5 annet og tredje ledd.

Kontroll av manntallsopplysninger

Etter dagens regler kan den enkelte person i perioden fra senest 10. august og frem til 1. september få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger i utkastet til soknets manntall om seg selv eller en annen person som en har fått fullmakt fra. Den aktuelle paragrafen har den misvisende overskriften «Utlegging av manntallet til ettersyn» - manntallet som helhet blir ikke lagt ut til ettersyn.

Under paragrafoverskriften «Kontroll av manntallsopplysninger», foreslår Kirkerådet å justere denne bestemmelsen for å tydeliggjøre at den enkelte person vil få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger om seg selv i soknets manntall, herunder hvilke valg vedkommende har stemmerett i. Se forslag til § 2-6.

Rett til fritak fra valg

Etter kirkeordningen § 9 tredje ledd er stemmeberettigede medlemmer pliktige til å ta imot valg, med mindre de er fritatt. Kirkeordningen § 9 fjerde ledd regulerer rett til fritak fra valg. Tilsvarende gjelder også for valg av bispedømmerådet og Kirkemøtet i henhold til kirkeordningen § 24 tredje ledd. Selv om dette spørsmålet er regulert i kirkeordningen, legger Kirkerådet til grunn at det kan være nyttig å gjenta dette i kirkevalgreglene av pedagogiske hensyn.

Etter kirkeordningen er det menighetsrådet og bispedømmerådet som har i oppgave å fastsette en frist. Kirkerådet antar at det kan skje i praksis at det aktuelle rådet ikke

har fastsatt en slik frist. For å sikre forutberegnelighet både for potensielle kandidater og valgmyndighetene, foreslås det å fastsette at «menighetsrådets eller bispedømmerådets frist må senest være 15. april i valgåret». Hvis rådet ikke har fastsatt en annen frist, legger Kirkerådet da til grunn at retten til å strykes fra listeforslaget, tapes etter dette tidspunktet.

Kirkerådet foreslår derfor følgende bestemmelser i § 3-3:

§ 3-3. Rett til å kreve fritak fra valg

(1) Rett til å kreve seg fritatt for valg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.

(2) Slik erklæring må settes frem innen den frist menighetsrådet eller bispedømmerådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Menighetsrådets eller bispedømmerådets frist må senest være 15. april i valgåret. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

3.2 Valgorganene

Kirkevalgreglene har et eget kapittel om valgorganene. Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre de gjeldende bestemmelsene om valgorganene, men det er likevel behov for noen presiseringer.

Det er menighetsrådet som utgjør valgstyret i hvert sokn. For at velgerne skal kunne få fullstendig informasjon om hvor valglokalene er, er det nødvendig at valgstyret rapporterer opplysninger om tid og sted for forhåndsvalget og valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagene. Kirkerådet vil da kunne sikre at informasjonen f.eks. kommer med på valgkortet og kirkevalgets nettsider. Det er allerede praksis for at valgstyrene må rapportere dette. Kirkerådet foreslår derfor å presisere at valgstyret har dette ansvaret ved å ta inn en bestemmelse i valgreglene som slår fast at

Valgstyret plikter, på den måte Kirkerådet fastsetter og innen 1. juni, å opplyse om følgende:

- a) tid og sted for forhåndsvalg.*
- b) valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagen(e).*
- c) godkjente valglister og kandidatene på disse.*

Kirkerådet legger opp til at dette enkelt vil kunne gjøres gjennom valgmodulen som ved tidligere valg.

Hvis stemmegivningen foregår på flere steder i soknet, skal valgstyret oppnevne et stemmestyre som skal administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret må etter gjeldende regler ha stemmerett ved valget, dvs. ved det aktuelle menighetsrådsvalget. Kirkerådet anbefaler at dette forenkles. I stedet for at stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget, anbefales det å fastsette at stemmestyrets medlemmer kun trenger å være medlem av Den norske kirke.

I de fleste kommuner vil kommunens stemmekretser kunne omfatte flere enn ett sokn. Kommunens stemmekretser skal følges, noe som innebærer at der disse ikke samsvarer med soknegrensene, vil det være behov for at valgstyrene i de berørte sokn inngår samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. Kirkerådet foreslår å presisere i reglene § 4-2 at der det er felles stemmested for flere sokn, oppnevner de berørte valgstyrene i felleskap et felles stemmestyre for det felles stemmestedet. Se mer om dette i avsnitt 3.6.

Kirkerådet foreslår ellers å ta inn en bestemmelse som beskriver internettvalgstyrets ansvar i kirkevalgreglene: Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og opptelling av internettstemmene ved kirkelige valg som gjennomføres digitalt, skjer i henhold til regelverket. Internettvalgstyret er et valgorgan som bør nevnes i sammenheng med de andre valgorganene i kirkevalgreglenes kapittel 4.

3.3 Stemmesedler

Etter de gjeldende reglene er det bispedømmerådet som ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i bispedømmet. Ved gjennomføringen av kirkevalget i 2019, ble det klart at en felles anskaffelsesprosess ville være forenklende sammenlignet med at hvert bispedømmeråd skulle gjennomføre hver sin prosess. Bispedømmerådene overlot derfor i praksis ansvaret for prosessen med trykking av stemmesedler til Kirkerådet. Kirkerådet foreslår av den grunn at det fastsettes at det er Kirkerådet som sørger for at det blir trykt opp stemmesedler til valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Samtidig foreslår Kirkerådet å presisere et krav om også å trykke blanke stemmesedler til valgene i bestemmelsene om trykking av stemmesedler. Se forslaget til § 7-9 annet ledd.

3.4 Presentasjon av lister og kandidater til menighetsrådsvalg

I evalueringen fra kirkevalget 2019 ble det vist til at det var mangel på informasjon om hva kandidatene til menighetsrådsvalget står for. Valgstyret utarbeider allerede i dag en presentasjon av kandidatene på grunnlag av det som finnes på valglisten. I tillegg er det mange valgstyret som presenterer kandidatene med opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde. For å tydeliggjøre valgstyrets ansvar for informasjon om kandidatene til menighetsrådsvalg, foreslår Kirkerådet å ta med følgende bestemmelse i en ny § 8-3:

§ 8-3. Valgpresentasjon ved valg av menighetsråd

Valgstyret utarbeider en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde.

Ut over de opplysningen som skal inngå i presentasjonen som finnes på valglisten, foreslås det å presisere at de andre opplysningene *bør* inkluderes i presentasjonen. Spørsmålet om hvor mye arbeid valgstyret legger ned for å presentere kandidatene, vil i stor grad variere ut fra størrelse på soknet og andre ressurser. Forslaget gir en tydelig retningslinje om at valgstyrene bør komme med en utfyllende presentasjon, men at det vil være opp til lokale forhold å avgjøre hvordan presentasjonen ellers utformes.

3.5 Rett til assistanse ved stemmegivning

Den offentlige valgloven ble vedtatt endret i 2021 med endring i bestemmelser om retten til assistanse ved både forhåndsstemmegivning og stemmegivning på valgting. Endringen innebærer at en velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsetting ikke kan stemme alene, selv kan peke ut en hjelper som skal assistere vedkommende uten at en valgfunksjonær er til stede i valgavlukket. Disse velgerne kan få assistanse fra en valgfunksjonær dersom de ønsker det.⁵ Forslaget fikk i den offentlige, forutgående høringen støtte fra bl.a. Funksjonshemmedes fellesorganisasjon og Unge funksjonshemmede.

De kirkelige valgreglene har fulgt valgloven på dette punkt. Kirkerådet anbefaler at de kirkelige valgreglene fortsatt bør følge valglovens bestemmelser, og fremmer derfor forslag om endringer som tilsvarer valglovens regulering av spørsmålet, jf. forslaget til §§ 9-5 sjette ledd og 10-4 femte ledd.

3.6 Organisering av stemmegivningen på valgtinget

Kirkemøtet har bestemt at de kirkelige valgene fortsatt skal skje samtidig med og i umiddelbar nærhet til offentlige valg. En konsekvens av dette er at kommunens stemmekretser skal følges. En stemmekrets er en geografisk del av kommunen. Hver stemmekrets har ett stemmested der man gjennomfører valg med den delen av manntallet som inneholder de stemmeberettigede i stemmekretsen. Mange steder er det ikke samsvar mellom kommunens stemmekretser og soknegrensene. Der det ikke er samsvar, heter det i dag at valgstyrene i de berørte sokn kan inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets.

Kirkerådet erfarer at det er noe uklarhet om hvordan dette skal praktiseres. Hver stemmekrets har ett stemmested. Er det et sokn som dekker flere kommunale stemmekretser, plikter valgstyret derfor å avholde valg på hvert av disse stemmestedene, men det kan inngå samarbeid med andre berørte sokn. Kirkerådet foreslår noen endringer for å tydeliggjøre dette (endringer i kursiv) samt å presisere at dette er noe de *skal*. For hvert stemmested skal det være ett kirkelig valglokale, og valgstyrene må derfor samarbeide for å finne ut hvor dette skal være, samt organisere det praktiske rundt valglokalet.

⁵ Nærmere begrunnelse finnes i Prop. 67 L (2020-2021).

Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, *skal* valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. *Hver stemmekrets har ett stemmested.* På hvert stemmested foregår stemmegivningen for *den delen* av manntallet som *inneholder velgerne som hører til stemmekretsen.*

Ved kirkevalget i 2019 ble det åpnet for at valgstyrene i et fellesrådsområde i felleskap kan bestemme at det skal bli adgang for velgerne å avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområdet tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmesedelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i dagens § 9-4, ny § 9-5. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til soknet der velgeren er manntallsført.

Mange kommuner har ordninger som gjør at velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Da kan det være ønskelig at kirkevalget også har mulighet til dette. Men ved kirkevalget er det ikke elektronisk manntall på valgdagen, og det skaper en del praktiske utfordringer hvis velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Alle stemmegivninger fra velgere som ikke står i manntallet på det aktuelle stemmestedet må tas imot i omslagskonvolutt og senere prøves mot det fysiske manntallet der vedkommende er registrert. Hvis dette ikke blir gjort får man ikke kontrollert at velgeren har stemmerett og ikke har stemt tidligere. Det blir heller ikke riktig forhold mellom kryss i manntall og mottatte stemmesedler, hverken i det soknet som mottar stemmen eller det soknet velgeren tilhører.

Det er uklart om paragrafen om felles stemmemottak ble brukt ved valget i 2019. Det har kommet rapporter om at det noen steder ble gjennomført felles stemmemottak for hele fellesrådsområdet i praksis. Et sted ble det ikke gjort vedtak etter kirkevalgreglene § 10-2 annet ledd, men likevel gjennomført felles stemmegiving. Et problem på det aktuelle stedet var at stemmesedlene ikke ble tatt imot i konvolutt og stemmegivingene ikke ble sendt til riktig sokn for prøving som de skulle. Det førte til rot med tallene som ble rapportert fra de ulike soknene, der det ikke var samsvar mellom kryss i manntall og antall stemmesedler.

Kirkerådet antar at det i hovedsak vil være mulig å videreføre ordningen, med bedre veiledning til valgstyrene om hvordan en slik ordning kan gjennomføres. I dag sier bestemmelsen at man enten kan åpne for å avgi stemme for begge de kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Selv om man bare tar imot stemmer for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, må hver enkelt stemmegiving (omslagskonvolutt med stemmesedel og informasjon om velgeren) uansett sendes til det soknet der velgeren er manntallsført for prøving.

Fordi stemmegivingen uansett må sendes til soknet der velgeren er manntallsført, er det liten praktisk forskjell på om det er åpnet for bare valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet eller begge valg. Det kan være en praktisk utfordring å ha stemmesedler

for alle sokn i fellesrådsområdet tilgjengelig på alle stemmesteder. Det kan løses enten ved at man har tilgang til en skriver og kan skrive ut den aktuelle stemmeseddelen eller ved at velgeren får et blankt ark og selv fyller ut den nødvendige informasjonen. Kirkerådet anbefaler derfor å ta ut bestemmelsen om at dette kan gjøres enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. En konsekvens av denne endringen er at en velger vil kunne avgi stemme i stemmesedelkonvolutt enten for menighetsrådsvalg, for begge valg eller for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgstyret i soknet velgeren hører til, må prøve stemmegivningen i etterkant av valget. Det innebærer blant annet å sjekke med manntallet at vedkommende ikke har stemt før, at vedkommende har stemmerett og så krysse vedkommende av i manntallet. Kirkerådet foreslår også å presisere at valgstyret plikter å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert vedkommende sokn *uten opphold*, for å understreke at dette skal skje snarest mulig. Omslagskonvoluttene må rekke å komme frem til det berørte soknet tidsnok til at stemmesedlene kan telles med i opptellingen av valget. Det er også viktig at dette ikke fører til forsinkelse i sending av stemmesedler til valgrådet i bispedømmerådet. Se forslag til § 10-2 annet ledd.

3.7 Opptelling, protokollering og oversendelse av materiell

I paragrafen om opptelling av stemmesedler (§ 11-4), foreslås det å ta inn et nytt ledd som slår fast at hvis Kirkerådet har åpnet for internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen etter dagens § 9-6 annet ledd, ny § 9-7 annet ledd, skal tellingen av de digitale stemmene legges til de fysiske stemmene ved opptellingen.

Når valgstyret skal gjennomføre valgoppgjør kan de komme i en situasjon der to tilføyde navn på valgbare personer har fått like mange stemmer. For å avgjøre hvem som skal stå øverst må det derfor gjennomføres en loddtrekning. Dette har vært praksis også tidligere, og er tatt inn i valgmodul og veiledninger. Det bør også presiseres i reglene. Det foreslås å ta dette inn som tillegg i nåværende § 8-3, ny § 8-4, første og annet ledd om kandidatkåringen ved flertallsvalg.

Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.

Etter dagens regler er det fastsatt at valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgboken og sende kopi til prosten. Kirkerådet mener det er overflødig å videreføre plikten til å sende en kopi til prosten, og anbefaler derfor å oppheve denne plikten.

Etter gjeldende regler om valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister, alle stemmegivninger valgstyret har forkastet, bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og kopi av innkomne klager. I praksis vil det imidlertid være ulike tidspunkt for når valgrådet trenger det ulike materialet. En oversendelse av stemmesedlene og forkastede stemmegivninger bør sendes snarest mulig, mens det som er protokollert i forbindelse med valget og innkomne klager ikke

vil kunne sendes før etter utløpet av klagefristen. Kirkerådet foreslår derfor å fastsette at stemmesedlene og forkastede stemmegivninger skal sendes så snart som mulig, men at det øvrige materiellet skal sendes til valgrådet på et senere tidspunkt:

§ 11-6. Oversending av materiell ved valg

(1) *Valgstyret* så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. alle stemmesedler *fra valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, sortert på urettede og rettede og på lister og
- b. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet

(2) *Valgstyret* også sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. det som er protokollert i forbindelse med valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet, og
- b. innkomne klager.

(3) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte. *Materiell nevnt i annet ledd kan sendes på betryggende måte elektronisk.*

3.8 Nytt valgoppgjør i perioden

I dagens regler er det fastsatt at lederen av menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder for når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner det nødvendig. Det samme gjelder også for bispedømmerådet, hvor Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Bestemmelsen er en videreføring av en eldre kirkelig valgregel som kan spores tilbake til lov om Den norske kirkes ordning av 1953 § 13.

Etter Kirkerådets vurdering kan denne bestemmelsen med fordel forenkles. Menighetsrådet eller bispedømmerådet bør selv kunne gjennomføre et nytt valgoppgjør, uten at en annen kirkelig myndighet skal påby dette. Det foreslås derfor en regel som bygger på tilsvarende bestemmelse i den offentlige valgloven:

§ 13-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette *menighetsrådet* hvis plassen til et medlem i menighetsrådet blir stående ubesatt. *Menighetsrådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.*

Hvis lederen i menighetsrådet mener det er nødvendig, skal menighetsrådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Menighetsrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og bispedømmerådet om valget.

§ 13-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette *bispedømmerådet* hvis plassen til et medlem i bispedømmerådet blir stående ubesatt.

Bispedømmerådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.

Hvis lederen i bispedømmerådet mener det er nødvendig, skal bispedømmerådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Bispedømmerådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og Kirkerådet om valget.

3.9 Omvalg ved ekstraordinære hendelser. Omvalg etter klage

Det offentlige valglovutvalget har i sitt forslag til ny valglov, foreslått å ta inn en bestemmelse om omvalg ved ekstraordinære hendelser, f.eks. ved pandemier e.l. Kirkerådet foreslår å ta inn en slik bestemmelse i regelverket, men presiserer at slik bestemmelsen er utformet, er det Kirkerådet selv som eventuelt må treffe beslutningen – det er ikke adgang til å delegere avgjørelsen.

§ 12-3. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

(1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.

(2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.

(3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

Ved kirkevalget i 2019, tok Oslo bispedømmeråd en klage over et menighetsrådsvalg til følge og kjente valget ugyldig. Kirkerådet ga derfor påbud om omvalg i henhold til gjeldende regler. I den forbindelse fastsatte Kirkerådet en egen forskrift om gjennomføring av omvalget, hvor det bl.a. ble fastsatt tidspunkt for forhåndsstemmegivning valgting m.m. Kirkerådet fastsatte dette med hjemmel i Kirkerådets myndighet til å gi utfyllende regler for valget og hjemmelen til å gjøre unntak fra bestemmelser i de kirkelige valgreglene. Kirkerådet foreslår å ta inn en egen hjemmel for at dette, jf. forslag endring i § 12-4, for å tydeliggjøre at dette skal gjøres ved omvalg.

3.10 Mindre forenklinger, presiseringer og språklige justeringer

Kirkerådet foreslår å forenkle regelverket ved å oppheve enkelte bestemmelser. De gjeldende reglene inneholder noen bestemmelser som enten er overflødige eller regulert i annet regelverk. Nåværende §§ 1-3, 1-4 og 1-5 er nå regulert i kirkeordningen, og kan derfor oppheves. Det samme gjelder nåværende § 5-2. Nåværende § 6-3 om registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg ble ikke benyttet av noen grupper ved valget i 2019. Kirkerådet

antar derfor at behovet for slik registrering ikke er til stede, og anbefaler derfor å forenkle regelverket ved å oppheve bestemmelsen.

Enkelte steder i regelverket foreslås det å presisere at bestemmelsene regulerer ordinære stemmegivninger og stemmesedler på papir, i motsetning til digitale stemmegivninger og stemmesedler, som er regulert i eget regelverk.

3.11 Frister

I dagens regler er fristen for å levere listeforslag 30. april. Deretter skal valgstyre og valgråd godkjenne listene innen 5. mai. Det er en del jobb med å sikre at listene oppfyller kravene, i noen tilfeller trengs det også dialog med listens tillitsvalgte for å justere listen så den oppfyller kravene. Dette er en prosess som tar noe tid og fem dager viste seg å være for lite. Det er ikke mulig å flytte fristen for godkjenning av listene senere, da det allerede er knapt med tid for å forberede trykking av stemmesedler. Det foreslås derfor å flytte fristen for å levere listeforslag en måned tidligere til 31. mars. Det blir da samme frist som ved kommunevalget. Denne endringen er allerede vedtatt i forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt, og foreslås å gjelde også for alle andre valg.

Når fristen for å levere listeforslag flyttes tidligere må også fristene som kommer i forkant av dette flyttes noe. Det gjelder fristen for å oppnevne nominasjonskomité og forslagsfristen for forslag til kandidater, som foreslås flyttet fra 1. mars til 1. februar. Det gjelder også fristen for å kunngjøre oppfordring om å stille liste og oppfordring om å fremme kandidater som foreslås flyttet fra 1. januar til 15. desember i året før valgåret.

For de valgene som har supplerende nominasjon foreslås det at fristen for supplerende nominasjon blir kl. 12 den 15. mai. Fristen for å godkjenne et forslag om supplerende nominasjon blir 20. mai. Da er det fortsatt tid til å få med disse kandidatene på stemmeseddelen før grunnlagsdata for valget skal være klart 1. juni.

Frist for innlegging av grunnlagsdata i valgmodulen 1. juni ble praktisert ved valget i 2019, men var ikke regelfestet. Det foreslås nå å ta inn en bestemmelse om dette i reglene. Grunnlagsdata vil si informasjon om tid og sted for forhåndsstemming og valgting, i tillegg til valglister og kandidater.

3.12 Fødselsår på stemmesedlene

Stemmesedler ved de ulike kirkevalgene har hatt ulike bestemmelser om det skal oppgis alder eller fødselsår på stemmeseddelen. Fordi det nå skal gjennomføres digitale valg må dette være likt for alle valg. Det foreslås at alle stemmesedler skal oppgi fødselsår.

3.13 Andel under 30 år på listeforslag

Dagens regler sier at listeforslag ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 20 prosent kandidater under 30 år. For menighetsrådsvalg er det en tilsvarende bør-bestemmelse. Ved valget i 2019 la Kirkerådet til grunn en tolkning om at det bare var de som ikke var fylt 30 år på valgdagen som talte med i kvoten for under 30. For å gjøre arbeidet med beregning av andel unge enklere foreslås det at det er fødselsår som teller og at de som har fylt 30 år i løpet av valgåret teller med i antall under 30. Det er enklest å forholde seg til et helt årskull som enten er innenfor eller utenfor en regel.

3.14 Tidspunkt for fratredelse av stilling – betydning for valgbarhet

I gjeldende regler er det fastsatt i bestemmelsene om valgbarhet for henholdsvis leke, prester og lek kirkelig tilsatte, samiske representanter og døvemenighetenes representant at «Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen». Samtidig er det fastsatt i reglene om leke at «Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon». Det er tilsynelatende en motstrid mellom disse bestemmelsene. Kirkerådet avklarte i 2019 gjennom en tolkningsuttalelse av 31. januar 2019 at utgangspunktet er at en person er utelukket fra valg om vedkommende innehar stillingen på valgdagen, men at en person i prestestilling eller lek kirkelig stilling likevel vil være valgbar ved valg av leke medlemmer dersom vedkommende legger ved en erklæring om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

Bakgrunnen for dette er at kirkevalgreglene bygget på valgloven på dette punkt, men valgloven har gjort forskjell på hva som gjelder ved stortingsvalg og ved valg til kommunestyre og fylkesting. Ved stortingsvalg er følgende fastsatt i bestemmelsen om valgbarhet: «Om en person skal utelukkes fra valg til Stortinget avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen», jf. valgloven § 3-1 (3). Ved valg til kommunestyre og fylkesting er følgende fastsatt i bestemmelsen om valgbarhet: «Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når fylkestinget eller kommunestyret trer i funksjon», jf. valgloven § 3-3 (5).

Kirkerådet ser behov for å presisere i regelverket at om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon. Mellom valgdagen i september og tidspunktet bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon 1. januar året etter valgåret, går det flere måneder. En presisering av at vedkommende må ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon, vil gi de leke medlemmene mulighet til å kunne velge blant de leke medlemmene som endrer kategori fra prest eller kirkelig tilsatt mellom valgdagen og funksjonstiden starter. Det vil gi dem en større bredde å velge blant. En person har en stilling i form av et engasjement eller vikariat som utløper før rådets funksjonstid, bør kunne velges innen den kategorien vedkommende vil ha når rådet trer i funksjon. Alternativet ville være at vedkommende i realiteten ville kunne være avskåret fra stille til valg som bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom vedkommende stilte som prest eller lek

kirkelig tilsatt ut fra hvilken kategori vedkommende var i på valgdagen og ble valgt, ville vedkommende i så tilfelle måtte tre ut av rådet på grunn av tapt valgbarhet før funksjonstiden trer i kraft.

Kirkerådet foreslår derfor å endre dette gjennomgående i alle regelsettene, slik at det blir funksjonstiden for bispedømmerådet og Kirkemøtet som blir avgjørende.

3.15 Andre endringer

I forbindelse med registrering av nomineringsgrupper, innlevering av listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, forslag om supplerende nominasjon og i enkelte andre sammenhenger, er det et krav om at slike dokumenter skal være egenhendig underskrevet. I utgangspunktet er det da krav om skrift på papir, men Kirkerådet har likevel godtatt elektroniske skanner av underskriftene. Kirkerådet foreslår å presisere at «Underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.»

Underskrifter fra listens tillitsvalgte vil være offentlige, mens underskrifter fra personer som skriver under på en erklæring om registrering av nomineringsgrupper eller listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, vil være underlagt taushetsplikt. Det er derfor viktig at eventuelle skannede underskrifter sendes elektronisk på en måte som ivaretar kirkens forpliktelser på personvern. Kirkerådet kan kontaktes via eDialog, en sikker kanal hvor man kan sende sensitive personopplysninger til Kirkerådet.

3.16 Høringsspørsmål

Støtter du/dere forslaget til nye frister? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til forslag til nye frister?

Har du/dere merknader til de andre spørsmålene behandlet i kapittel 3?

Har du/dere andre merknader til arbeidet med kirkevalgreglene?

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene til endring i kirkeordningen medfører ingen økonomiske konsekvenser. Forslaget om å redusere antallet varamedlemmer vil kunne forenkle nominasjonsprosessene noe ved at det blir færre kandidater nominasjonskomiteene må få til å stille til valg.

Forslagene til endringer i regler for nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste er justeringer som skal bidra til å tydeliggjøre ansvarsfordelingen mellom de ulike aktørene. De er ikke forventet å ha økonomiske og administrative konsekvenser. De to modellene for utbetaling av listestøtte til Nominasjonskomiteens liste vil utgjøre noe forskjell i det administrative arbeidet i Kirkerådet, der det å utbetale en samlet sum til en enhet vil være betraktelig mindre arbeidskrevende enn å håndtere refusjonskrav fra hver enkelt kandidat.

Ved kirkevalget i 2019 utbetalte Kirkerådet 39,6 millioner kroner i tilskudd til kirkevalg gjennomføring lokalt. Disse midlene dekker kostnader valgstyrene har ved gjennomføringen av kirkevalget.

Forslaget til nye regler for forhåndsstemmegiving vil stille krav til at valgrådene lokalt kan stille opp med lokale og minst to personer til å bemanne dette på det fastsatte, nasjonale tidspunktet, i forbindelse med en gudstjeneste og ellers to timer i uken. Samtidig tas kravet til å ha forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid bort. Det vil nok oppleves forskjellig fra sted til sted om dette totalt sett innebærer mer eller mindre tidsbruk til forhåndsstemming. Mer av tidsbruken til forhåndsstemming vil skje utenfor ordinær arbeidstid. Dette kan gjøre det dyrere og vanskeligere å bruke tilsatte som stemmemottakere, men kan gjøre det enklere å bruke frivillige til denne jobben.

Hvis mange avgir stemme digitalt, vil det bli færre fysiske stemmesedler å telle opp. Dette vil innebære en besparelse for menighetene.

Forslaget om endring i reglene for supplerende nominasjon vil medføre noe ekstra arbeid med kunngjøring og håndtering av eventuelle forslag for de valgstyrene som etter dagens regler ikke hadde behovd å åpne for supplerende nominasjon. Samtidig er den nye ordningen mer forutsigbar, siden alle sokn nå skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon, og man da kan legge det inn i planene.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Regler som foreslås endret

Kirkeordningen

I kirkeordning for Den norske kirke foreslås følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Biskopen kan etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sogn enn det vedkommende er bosatt i. *Biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sogn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.*

§ 9 første ledd skal lyde:

Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. *Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.* Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøtet før valget kunngjøres.

Forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)

Følgende endringer foreslås:

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen. *Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.*

§ 2-2 annet ledd skal lyde

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen. *Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.*

§ 2-5 skal lyde:

§ 2-5. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

(1) Kirkerådet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sogn får et manntall over personer med stemmerett i soknet. Det skal føres et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(2) Oppdateringer i manntallet etter 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:

- a. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
- b. Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingsoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingsoknet.
- c. Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingsoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- d. Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- e. Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.
- f. *Ved utmelding. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.*
- g. *Ved overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd.*

(3) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.

(4) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.

(5) Kirkerådet kan sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet.

§ 2-6 skal lyde:

§ 2-6. Kontroll av manntallsopplysninger

(1) Den enkelte person skal fra senest 10. august få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger i soknets manntall om seg selv eller en annen person som en har fått fullmakt fra.

(2) Manntallsopplysningene som tilgjengeliggjøres etter første ledd, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato, *hvilke valg vedkommende har stemmerett i* og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte.

§ 3-2 tredje ledd skal lyde:

Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen *når bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon.*

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3. Rett til å kreve fritak fra valg

(1) *Rett til å kreve seg fritatt for valg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.*

(2) Slik erklæring må settes frem innen den frist menighetsrådet eller bispedømmerådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Menighetsrådets eller bispedømmerådets frist må senest være 15. april i valgåret. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

§ 4-1 og § 4-2 skal lyde:

§ 4-1. Valgstyre

(1) Menighetsrådet utgjør valgstyret i hvert sokn. Valgstyret har ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.

(2) Valgstyret har ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til *listeforslag* samt forhåndsstemming. Denne informasjonen skal kunngjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens nettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.

(3) Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

(4) Valgstyret plikter, på den måte Kirkerådet fastsetter og innen 1. juni i valgåret, å opplyse om følgende:

- a) tid og sted for forhåndsvalg.
- b) valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagen(e).
- c) godkjente valglister og kandidatene på disse.

§ 4-2. Stemmestyre

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Valgstyret oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret. *Der det er felles stemmested for flere sokn, oppnevner de berørte valgstyrene i felleskap et felles stemmestyre for det felles stemmestedet. Medlemmer av stemmestyret må være medlem av Den norske kirke.*

§ 4-5 skal lyde:

§4-5. Internettvalgstyret

Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og opptelling av internettstemmene ved kirkelige valg som gjennomføres digitalt, skjer i henhold til regelverket.

Nåværende § 4-5 blir § 4-6.

§ 5-2 oppheves.

Datoen «15. desember året før valgåret» erstatter «1. januar i valgåret» i § nåværende 5-3 første ledd. Nåværende § 5-3 blir § 5-2.

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3. Forslag til kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å innhente forslag til leke kandidater til Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppens valglister. Forslag til kandidater kan komme fra hele bispedømmet. Forslagene kan sendes til

nominasjonskomiteen etter § 6-2 og alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken valgliste.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2. Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgrådet har ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre:

- a. Et lekt medlem og et lekt varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valg møte. *Valgmøtet kan gjennomføres digitalt.* Møtet finner sted innen 1. februar i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
- b. Et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år oppnevnt av ungdomsrådet i bispedømmet innen 1. februar i valgåret.
- c. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. februar i valgåret.
- d. Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
- e. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- f. Komiteen velger selv sin leder.

~~(2) Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om kandidater. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.~~

(3) Nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal legge spørsmålene til grunn for nominasjonsprosessen samt gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon.* Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

(4) En tilsatt i bispedømmerådet utfører sekretariatsfunksjoner for nominasjonskomiteen. Den personen som utpekes kan være den samme som er sekretær for valgrådet.

Alternativ 1

(5) Listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg. *Listens tillitsvalgte representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.*

Alternativ 2

(5) Listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg. Listens tillitsvalgte representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.

(6) Ved forhandlinger etter kirkevalgreglene § 7-5 tredje ledd, skal listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen – i felleskap – regnes som listeforslagets tillitsvalgte.

§ 6-3 sjette ledd bokstav d skal lyde:

erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert. *Erklæringene skal være underskrevet. Underskriftene kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.*

§ 6-3 åttende ledd skal lyde:

Listen fra nominasjonskomiteen skal benytte betegnelsen Nominasjonskomiteens liste.

§ 6-4 skal lyde:

§ 6-4. Intensjonsstøtte og listestøtte

- (1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6-3 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.
- (2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.
- (4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:
 - a. Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 6-3.
 - b. For intensjonsstøtte er det et krav om at søknaden om registrering fra nomineringsgruppen er journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, jf. § 6-3 (7).
 - c. For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
 - d. Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.
 - e. Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.

Alternativ 1

[(5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. *Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.]*

Alternativ 2

[(5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. *Formålet med støtten er å sette Nominasjonskomiteens lister i stand til å informere velgerne om sine lister og kandidater, for eksempel gjennom nasjonale kommunikasjonstiltak. De tillitsvalgte for Nominasjonskomiteens liste fra de ulike bispedømmene kan i fellesskap fastsette et budsjett for disse midlene, med mindre de bestemmer noe annet. De tillitsvalgte kan gi beskjed til Kirkerådet om de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer eller at en eller flere enkeltpersoner får stilt en sum til disposisjon og få refundert utlegg.]*

§ 7-1 tredje ledd bokstav f skal lyde:

Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år. *Kandidater som fyller 30 år i valgåret regnes i denne sammenheng som under 30 år.*

§ 7-1 tredje ledd bokstav g skal lyde:

Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent kandidater som er under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet. *Kandidater som fyller 30 år i valgåret regnes i denne sammenheng som under 30 år.*

§ 7-3 nytt tredje ledd skal lyde:

Underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.

§ 7-4 ny bokstav c skal lyde:

Opplysninger til valgrådets presentasjon etter § 7-8 annet ledd.

Nåværende § 7-4 bokstav c blir ny bokstav d osv.

Ny § 7-8 skal lyde:

§ 7-8. Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.

(2) Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for

hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen.

Nåværende § 7-8 blir ny § 7-9 osv.

§ 7-9 annet ledd skal lyde:

- a. Ved valg av menighetsråd sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i soknet *og blanke stemmesedler* for forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
- b. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger *Kirkerådet* for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene *og blanke stemmesedler* i bispedømmet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

§ 8-1 skal lyde:

§ 8-1. Supplerende nominasjon

(1) Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. *Dersom det ved valg av menighetsråd bare er godkjent listeforslag fra nominasjonskomiteen, skal det åpnes for supplerende nominasjon.* Dette kunngjøres innen 30. april i valgåret, med frist til kl. 12 den 15. mai i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:

- a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal *være underskrevet* av fem stemmeberettigede forslagsstillere. *Underskrifter kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.*
- b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

(2) Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at valget gjennomføres som flertallsvalg *med Nominasjonskomiteens liste.* Fristen for supplerende nominasjon er 15. mai i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:

- a. Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.
- b. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
- c. Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
- d. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- e. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

(3) Vedkommende valgmyndighet skal innen 20. mai i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

Ny § 8-3 skal lyde:

§ 8-3. Valgpresentasjon ved valg av menighetsråd

Valgstyret utarbeider en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde.

Nåværende § 8-3 blir ny § 8-4.

§ 8-4 skal lyde:

§ 8-4. Kandidatkåringen

(1) Dersom den eneste godkjente valglisten er Nominasjonskomiteens liste, gjelder følgende: Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. *Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.*

(2) Dersom den eneste godkjente valglisten er fra en annen gruppe enn nominasjonskomiteen, gjelder følgende: Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. *Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.*

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1. Kapittelets formål

Formålet med bestemmelsene om forhåndsstemmegivning er å legge til rette for at flest mulig velgere får avgitt stemme ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 9-2 skal lyde:

§ 9-2. Perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Velgere som ønsker det, kan avgi ordinær forhåndsstemme på papir fra 10. august frem til fredagen før valgdagen innenfor de fastsatte åpningstider. Velgere som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan avgi forhåndsstemme på papir frem til 1. september i valgåret i det soknet de midlertidig oppholder seg.

(2) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3. Tid og sted for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00.

(2) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen.

(3) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning minst to timer i uken, ut over tidspunktene fastsatt i første og annet ledd.

(4) Valgstyret bør også legge til rette for at forhåndsstemmegivning på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og i tilknytning til minst ett arrangement for unge.

(5) Valgstyrene innenfor et fellesrådsområde kan gå sammen om en ordning for felles forhåndsstemmegivning, ett eller flere steder, etter første til fjerde ledd. I fellesrådsområder som omfatter flere prostier, gjelder ikke første punktum. I stedet kan valgstyrene innenfor hvert prosti gå sammen om felles forhåndsstemmegivning, ett eller flere steder, etter første til fjerde ledd.

(6) Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for forhåndsstemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valgåret.

(7) Valgstyret kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted.

(8) Forhåndsstemmegivningen skal foregå i egnet og *allment* tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.

(9) Velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi ordinær forhåndsstemme, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg dersom valgstyret velger å legge til rette for det. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til valgstyret. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Dersom valgstyret velger å legge til rette for slik stemmegivning, skal søknadsfristen kunngjøres.

§ 9-4 skal lyde:

§ 9-4. Hvem kan motta forhåndsstemmer

(1) Stemmемottakere oppnevnes av valgstyret. Det skal være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

(2) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

Nåværende § 9-4 blir ny § 9-5 osv.

§ 9-5 sjettede ledd skal lyde:

En velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene, kan etter eget ønske få hjelp av en stemmemottaker eller en annen person som velgeren selv peker ut. En stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt. En stemmemottaker avgjør om velgeren oppfyller kravene til å motta hjelp.

§ 10-2 første og annet ledd skal lyde:

(1) Valgstyret bestemmer etter § 10-1 hvor stemmegivningen skal foregå. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, skal valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. *Hver stemmekrets har ett stemmested.* På hvert stemmested foregår stemmegivningen for *den delen* av manntallet som inneholder velgerne som hører til stemmekretsen.

(2) Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor *fellesrådsområdet*. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i § 9-5. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene *uten opphold* blir overlevert til vedkommende sokn.

§ 10-4 femte ledd skal lyde:

En velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene, kan etter eget ønske få hjelp av en stemmemottaker eller en annen person som velgeren selv peker ut. En stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt. Hvis et stemmestyremedlem eller en valgfunksjonær på valgtinget mener at velgeren ikke oppfyller kravene til å motta hjelp, avgjør stemmestyret om velgeren oppfyller kravene.

Nåværende kapittel 12 og 13 flyttes til egne regelsett. Nåværende kapittel 14 blir kapittel 11 osv.

§ 11-1 første ledd bokstav a skal lyde:

(1) En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom
a. Velgeren er innført i manntallet i soknet *eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet.*

§ 11-4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Hvis Kirkerådet har åpnet opp for internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen etter § 9-7 annet ledd, skal tellingen av de digitale stemmene legges til de fysiske stemmene.

Nåværende § 11-4 fjerde ledd blir nytt femte ledd osv.

§ 11-4 syvende ledd skal lyde:

Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-11. Ved flertallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 8-4.

§ 11-5 tredje ledd skal lyde:

Valgstyret skal innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i *valgbo*ken.

§ 11-6 skal lyde:

§ 11-6. Oversending av materiell ved valg

(1) *Valgstyret* så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. alle stemmesedler fra valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet, sortert på urettede og rettede og på lister og
 - b. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet
- (2) Valgstyret også sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:
- a. det som er protokollert i forbindelse med valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet, og
 - b. innkomne klager.
- (3) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte. Materiell nevnt i annet ledd kan sendes på betryggende måte elektronisk.

§ 12-3 skal lyde:

§ 12-3. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

- (1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.
- (2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.
- (3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

§ 12-4 skal lyde:

§ 12-4. Gjennomføring av omvalg

- (1) Ved omvalg benyttes manntallet fra det opprinnelige valget. Manntallet skal oppdateres og feil rettes.
- (2) Kirkerådet fastsetter nærmere regler for gjennomføringen av omvalget. Dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i regler fastsatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

§§ 13-1 og 13-2 skal lyde:

§ 13-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette menighetsrådet hvis plassen til et medlem i menighetsrådet blir stående ubesatt. Menighetsrådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.

Hvis lederen i menighetsrådet mener det er nødvendig, skal menighetsrådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Menighetsrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og bispedømmerådet om valget.

§ 13-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette bispedømmerådet hvis plassen til et medlem i bispedømmerådet blir stående ubesatt. Bispedømmerådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.

Hvis lederen i bispedømmerådet mener det er nødvendig, skal bispedømmerådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Bispedømmerådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og Kirkerådet om valget.

§ 13-4 annet ledd skal lyde:

Er valget holdt som flertallsvalg *eller preferansevalg*, utpekes kandidaten til den ledige plassen av bispedømmerådet.

Nåværende § 17-1a blir § 14-2. Nåværende § 17-2 blir § 14-3 osv.

§ 14-5 skal lyde:

§ 14-5. Kategorialmenigheter

(1) Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

(2) Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og Saemien Åålmege, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Saemien Åålmegeaerie og sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Saemien Åålmege. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemenighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes fellesråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

(4) Kirkerådet kan bestemme at menighetsrådsvalg i kategorialmenigheter kan gjennomføres som heldigitale valg. Særskilte regler om digital forhåndsstemming gjelder da så langt de passer.

Gjennomgående endres fristen til å levere listeforslag 30. april til 31. mars. Frist for å godkjenne listeforslaget blir 30. april. Fristen for å oppnevne nominasjonskomité foreslås flyttet fra 1. mars til 1. februar. Frist for supplerende nominasjon blir kl. 12 den 15. mai. Frist for å godkjenne supplerende nominasjon blir 20. mai.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Tore Gullaksen	400	22/00742-2	

Saksordfører: Turid T Torland

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
33/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelige organer

Vedlegg:

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelig organer med vedlegg

Saksorientering

Kirkerådet har sendt på høring forslag til regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og endringer i regler om døvekirkelige organer.

Høringsfristen er satt til 20. april 2022

Det er sju døvemenigheter som til sammen dekker hele Norge, og som inngår i ett prosti som ligger under Oslo Bispedømme. De som er registrert som tilknyttet en døvemenighet (og ellers oppfyller kravene) har stemmerett ved valg av menighetsråd til sin menighet og ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Det er ingen selvstendig døvemenighet i Agder og Telemark, men det er et Døves menighetsutvalg i Kristiansand som har sitt mandat fra Døvemenigheten i Stavanger. Det er søkt Kirkerådet om å skille Kristiansand ut som egen menighet, men man avventer svar på dette. Fra 2016 har det vært ansatt egen døveprest på Sørlandet. Det har vært kontakt med døveprest Vidar Svendsen i forbindelse med forberedelsen av denne saken. Menighetskontoret er plassert ved Lund Kirke, mens gudstjenester og andre aktiviteter foregår i Oddernes menighetshus.

Telemark hører inn under Døvekirken i Sandefjord.

Spørsmål om digitalt valg og fysisk valg

Ved kirkevalget i 2019 var det for første gang fastsatt at de to valgene (valg til menighetsråd og til Bispedømmeråd/kirkemøtet) kunne gjennomføres på valginget i bostedssoknet i tillegg til ved personlig fremmøte i døvekirken. Det var sendt ut brev til alle medlemmer og til brev til sokn som hadde medlemmer i en døvemenighet. Denne ordningen er ressurskrevende for lokale valgstyre og det er risiko for feil.

Nå som Kirkemøtet har vedtatt at valg av prester og lek kirkelig tilsatte som medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres som heldigitalt valg, og kirkerådet har

anskaffet en digital valgløsning, har man også mulighet til å gjennomføre valg av døve­menighetenes representant og døves menighetsråd digitalt.

Det er tre alternative løsninger som Agder og Telemarks bispedømmeråd bes om å velge blant (beskrevet i detalj i høringsnotatet):

Alternativ 1: Heldigitalt valg.

Alternativ 2: Digitalt valg kombinert med fysisk forhåndsstemming på papir i regi av døve­menighetene

Alternativ 3: Digital og fysisk forhåndsstemming samt fysisk stemmegivning på valgtinget.

Valg av døve­menighetenes representant

Siden det er forutsatt at reglene for valg av døve­menighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet skal fastsettes i et eget regelsett, må det vedtas noen nye regler for gjennomføring av dette valget.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg og beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet er av den oppfatning at tilvarende bestemmelser bør gjøres gjeldende også for dette valget dersom det blir heldigitalt valg.

Valg av døves menighetsråd

Regler om døvekirkelige organer må vedtas på nytt av Kirkerådet med bakgrunn i nytt hjemmelsgrunnlag etter at kirkeloven ble opphevet. I denne omgang er det likevel bare § 2 om valg til døves menighetsråd, hvor det er et behov for en materiell endring. I lys av forslaget om heldigitalt eller delvis digitalt valg til døves menighetsråd, anbefaler Kirkerådet å endre § 2 annet ledd:

Alternativ 1: Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning*.

Alternativ 2: Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.*

Alternativ 3: Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgdagen. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer.*

Kirkerådet ber om tilbakemelding på hvilket alternativ Agder og Telemark bispedømmeråd støtter.

Samtidig foreslår Kirkerådet å ta inn en bestemmelse i de alminnelige kirkevalgreglene som regelfester følgende, som allerede har vært praksis:

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døve­menighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døve­menighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes felle­sråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

Forslag til vedtak

1. I spørsmålet om digitalt valg og fysisk valg går Agder og Telemark bispedømmeråd for alternativ 2, hvor man kombinerer digitalt valg med fysisk forhåndsstemming på papir i regi av døve­menighetene.

2. Agder og Telemark bispedømmeråd er enig i at tilsvarende regler som for valg av prest og lek kirkelig tilsatt bør gjøres gjeldende dersom det innføres et heldigitalt valg.
3. Ved valg av døves menighetsråd går Agder og Telemark bispedømmeråd inn for alternativ 2; hvor valg av menighetsråd skjer ved digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.
4. Agder og Telemark bispedømmeråd støtter at det tas inn en bestemmelse, det som har vært praksis at Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemeninghetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemeninghetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes fellesråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 15.02.2022

Vår ref: 22/00570-1

Deres ref:

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelig organer

Kirkerådet sender med dette et høringsnotat med forslag til regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og endringer i regler om døvekirkelige organer, på høring.

Høringen blir sendt til døvemenighetene, Døves kirkeråd, alle bispedømmeråd og Oslo biskop. Vi ber Oslo bispedømmeråd vurdere om høringen bør sendes til andre berørte instanser.

Vi ber om at høringssvar sendes elektronisk til post.kirkeradet@kirken.no.

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn høringssvar er **20. april 2022**.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Torbjørn Backer Hjorthaug
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Høringsnotat
Forslag til regler

Mottakere:

Døves kirkeråd Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjørgvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a, Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Døves menighetsråd Bergen	Postboks 2305 Hansaparken	5867 BERGEN
Døves menighetsråd i Oslo og på Østlandet	Fagerborggt. 12 0360 Oslo	
Døves menighetsråd Sandefjord	Fagerborggt. 12	0360 OSLO
Døves menighetsråd Stavanger	Sandeidgt. 10	4012 STAVANGER
Døves menighetsråd Tromsø	Jadevegen 10	9022 KROKELVDALEN
Døves menighetsråd Trondheim	Klostergata 60	7030 TRONDHEIM
Døves menighetsråd Ålesund	Borgundvn. 124	6007 ÅLESUND

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelig organer

Høringsnotat 15. februar 2022

1. Innledning

Ved kirkevalget i 2019 var de fleste valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre hva slags regler som gjelder, for de som skal organisere valget lokalt. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget.

Høringen består av to deler; forslag til regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet, og forslag til mindre justeringer i reglene som regulerer valget av døves menighetsråd i regler for døvekirkelige organer. En felles problemstilling for begge valgene, er spørsmålet om en bør gå over til et digitalt valg.

Kirkerådet godkjente i 2020 et treårig forsøk med enhetlig ledelse i døvekirken (sak KR 47/20). Forsøket påvirker ikke valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet eller reglene for valg av døves menighetsråd. I forsøksperioden er imidlertid Døvekirkenes fellesråd gitt navnet Døves kirkeråd. Det gir en pedagogisk utfordring. De kirkelige valgreglene, i likhet med forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, er regler som gjelder permanent, inntil de eventuelt blir endret, mens forsøksordningen kun gjelder til slutten av 2023. Av den grunn er det etter Kirkerådets vurdering nødvendig at de kirkelige valgreglene benytter den samme benevnelsen i regelverket som den benevnelsen som er benyttet i forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, dvs. Døvekirkenes fellesråd. I praksis vil dette i forsøksperioden bety Døves kirkeråd.

2. Spørsmål om digitalt valg og fysisk valg

Ved kirkevalget i 2019 var det for første gang fastsatt at de to valgene i døvemenighetene kunne gjennomføres på valginget i bostedssoknet i tillegg til ved personlig fremmøte i døvekirken. Det vil si at en velger som har stemmerett ved disse valgene kunne avgi stemme på valgdagen der han eller hun bodde, på samme måte som valg til menighetsråd og valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det ble

sendt ut brev til alle medlemmer om dette og brev til sokn som hadde medlemmer i en døvemenighet. Det har kommet få tilbakemeldinger på hvordan dette fungerte, og det er uklart om denne muligheten ble brukt. Denne ordningen er ressurskrevende for de lokale valgstyrene, og det er en risiko for at det kan skje feil. For eksempel kan velgere bli nektet å avgi stemme fordi valgfunksjonærene ikke er kjent med ordningen. Med muligheten for å gjennomføre valget digitalt, er det naturlig å foreta en ny vurdering av spørsmålet om videreføring av en slik ordning.

Særskilte regler for digital forhåndsstemmegivning åpner opp for at stemmeberettigede medlemmer i Den norske kirke kan avgi digital forhåndsstemme ved valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Videre har Kirkemøtet vedtatt at valget av prester og lek kirkelige tilsatte som medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres som heldigitalt valg. Kirkerådet har anskaffet en digital valgløsning som også har mulighet til å gjennomføre valg av døvemenighetenes representant og døves menighetsråd digitalt.

Det er tre aktuelle løsninger:

1. De to valgene gjennomføres heldigitalt.
2. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming og fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene.
3. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming, fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene og fysisk stemmegivning i døvemenighetene på valgting.

Alternativ 1: Heldigitalt valg

Ved et heldigitalt valg må alle som vil stemme ved disse valgene logge seg inn i den digitale valgløsningen. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. For å kunne logge på må man ha Bank-ID eller tilsvarende (pålogging på sikkerhetsnivå 4). Et heldigitalt valg vil være enkelt og effektivt. Alle stemmesedler vil være digitale og det vil ikke være behov for telling av papirstemmesedler. Valgresultatet vil derfor være klart raskt. En ulempe med heldigitale valg er at personer som ikke har Bank-ID eller tilsvarende ikke kan delta i valget. Personer som ikke er komfortable med digitale løsninger vil kunne få veiledning i hvordan de avgir digital stemme. For omtale av hvordan hemmelig valg sikres ved digitale valg vises det til sak KR 89/20.¹

Alternativ 2: Digital og fysisk forhåndsstemming

Det er mulig å kombinere et digitalt valg med fysisk forhåndsstemming på papir i regi av døvemenighetene. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. Den fysiske forhåndsstemmingen kan skje fra 10. august til fredagen før valgdagen. De fysiske forhåndsstemmene vil da måtte bli tatt imot i konvolutt, på samme måte som forhåndsstemmer ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet. Når det digitale valget er avsluttet må man så skrive ut et fysisk manntall der det er krysset av hvem som har stemt digitalt. De fysiske forhåndsstemmene må

¹ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2020/desemberm%C3%B8tet/kr_89_o_20_s%C3%A6rskilte%20reglar%20for%20digital%20f%C3%B8handsstemming.pdf

kontrolleres mot dette manntallet for å se om personen har stemmerett og om han eller hun allerede har stemt digitalt. Det må så krysses av i det fysiske manntallet for de som har avgitt fysisk forhåndsstemme.

Fordelen med denne løsningen er at det gir mulighet til å avgi en fysisk forhåndsstemme for de som ikke vil eller kan bruke den digitale løsningen. Ved å bare åpne for stemmegiving i forhåndsstemmeperioden sikrer man at stemmesedlene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet kommer fram i god tid før fristen for valgoppgjøret. Disse må sendes fra den enkelte døvemenighet til valgrådet i Oslo bispedømme for telling.

Alternativ 3: Digital og fysisk forhåndsstemming samt fysisk stemmegivning på valgtinget

Dette alternativet har de samme mulighetene for å avgi stemme som alternativ 2, men i tillegg til at det er mulig å stemme fysisk i forhåndsstemmeperioden åpnes det for å gjennomføre stemmegiving på papir valgdagen (og eventuelt også søndagen før). På valgdagen vil stemmesedlene kunne tas imot rett i urne (uten konvolutt) og man kan krysse velgeren av i manntallet med en gang. Man må da i forkant av valgdagen ha skrevet ut et fysisk manntall som inneholder kryss for de som allerede har stemt digitalt. Man må også ha behandlet de fysiske forhåndsstemmene og satt kryss i manntall for de som har stemt på forhånd, på samme måte som beskrevet i alternativ 2.

Å åpne for stemmegiving på valgdagen vil bety stemmesedlene kommer fram til valgrådet senere enn ved alternativ 2. Det vil være tilsvarende som ved dagens ordning. Fordi man uansett må vente med å behandle forhåndsstemmegivingene til det fysiske manntallet er klart (senest lørdagen før valgdagen) er det bare snakk om noen dagers forsinkelse av stemmesedlene.

Den største forskjellen på disse tre alternativene er hvor mye arbeid det blir for døvemenighetene å legge til rette for stemmegivingen og håndtere fysiske stemmer. Alternativ 2 og 3 innebærer også noe ekstra arbeid for valgrådet i Oslo bispedømme og Kirkerådet med å kombinere de digitale og de fysiske stemmene. Det ekstra arbeidet må veies opp mot hensynet til velgere som ikke har mulighet til å stemme digitalt. Kirkerådet ber om høringsinstansenes vurdering av hvilken modell som vil være best.

Forslaget til regler inneholder bestemmelser som både regulerer heldigitalt valg og digitalt valg kombinert med fysisk valg. Det innebærer at enkelte av bestemmelsene kun vil være aktuelle å fastsette avhengig av om det blir heldigitalt valg eller digitalt valg kombinert med fysisk valg.

3. Valg av døvemenighetenes representant

Siden det er forutsatt at reglene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet skal fastsettes i et eget regelsett, må det vedtas noen nye regler for gjennomføringen av dette valget. Det legges likevel opp til at de

innholdsmessige elementene i valgordningen fra valget i 2019, med unntak av spørsmålet om digitale valg, videreføres i det nye regelverket.

Det var bare to kandidater på listen ved valg døvekirkenes representant i Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet i 2019. Det skulle velges ett fast medlem og to varamedlemmer. Det innebærer at andre varaplass ble stående ubesatt. Etter Kirkemøtets forretningsorden møter første varamedlem for døvemenighetenes representant fast i Kirkemøtet med tale- og forslagsrett. Det innebærer at om døvemenighetenes representant eller vararepresentant har forfall, vil en plass på Kirkemøtet være ubesatt. Kirkerådet ser at dette er en utfordring, men legger til grunn at det ikke er valgordningen som sådan som er årsak til dette. Kirkerådet ber likevel høringsinstansene om innspill til om det bør gjøres noen endringer i nominasjonsordningen sammenlignet med dagens ordning.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg og beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet er av den oppfatning at tilvarende bestemmelser bør gjøres gjeldende også for dette valget dersom det blir heldigitalt valg.

4. Valg av døves menighetsråd

Regler om døvekirkelige organer må vedtas på nytt av Kirkerådet med bakgrunn i nytt hjemmelsgrunnlag etter at kirkeloven ble opphevet. I denne omgang er det likevel bare § 2 om valg til døves menighetsråd, hvor det er et behov for en materiell endring. I lys av forslaget om heldigitalt eller delvis digitalt valg til døves menighetsråd, anbefaler Kirkerådet å endre § 2 annet ledd:

Alternativ 1:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning*.

Alternativ 2:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.*

Alternativ 3

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgdagen. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer.*

Kirkerådet ber høringsinstansene om tilbakemelding på hvilket alternativ høringsinstansene støtter.

Samtidig foreslår Kirkerådet å ta inn en bestemmelse i de alminnelige kirkevalgreglene som regelfester følgende, som allerede har vært praksis:

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemenighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes fellestråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

5. Gjennomgående endringer i ulike regelverk

Kirkerådet foreslår gjennomgående at det fastsettes i ulike valgregelverk at frist for å levere listeforslag flyttes fra 30. april til 31. mars i valgåret, at frist for å oppnevne nominasjonskomité flyttes fra 1. mars til 1. februar, at frist for de valgene som har supplerende nominasjon flyttes til kl. 12 den 15. mai. Videre foreslår Kirkerådet å erstatte «alder» med «fødselsår» på stemmesedler og listeforslag, og presisere hvem som skal anses som unge under 30 år på listeforslag.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet har anskaffet et digitalt valgsystem som har en mulighet for digitalt valg for de døvekirkelige valgene. Denne muligheten er allerede bestilt fra leverandøren av systemet, og å ta den i bruk vil ikke medføre ekstra kostnader. Alternativene med fysisk stemmegiving i tillegg til den digitale stemmegivingen vil gi merarbeid og større kostnader til døvemenighetene og valgrådet i Oslo bispedømme enn heldigitale valg. Men det vil ikke være mer arbeid enn ved dagens ordning. Døvekirkenes fellestråd får tilskudd til kirkevalg gjennomføringen for å dekke disse kostnadene.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Forskrift om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 1. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1-1. Reglens formål

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene i døvemenighetene i Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-2. Reglens virkeområde

Disse reglene gjelder ved valg av døvemenighetenes representant til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-3. Definisjoner

Ved valg av døvemenighetenes representant legges følgende definisjoner til grunn:

- a. Stemmeseddel: med stemmeseddel menes også elektronisk stemmeseddel.
- b. Digitalt valgsystem: systemet som brukes til internettstemmegivning.
- c. Autentisering: verifisering av identitet, slik at velgeren kan logge seg inn på digitalt valgsystem.
- d. Kryptering: å gjøre informasjon uleselig på en måte som gjør at informasjonen kun kan gjøres leselig om man har tilgang til en dekrypteringsnøkkel.
- e. Dekryptering: å gjøre kryptert informasjon leselig ved bruk av en dekrypteringsnøkkel.
- f. Valgdagen: med valgdagen menes valgdagen for leke.

§ 1-4. Valgorganer

(1) Valgrådet i Oslo bispedømme styrer valget av døvemenighetenes representant.

(2) Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og opptelling av internettstemmene skjer i henhold til regelverket.

Kapittel 2. Stemmerett, manntall og valgbarhet

§ 2-1. Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet har leke medlemmer som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd.

(2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet på valgdagen.

§ 2-2. Manntall

Kirkerådet sørger for at det blir utarbeidet et elektronisk manntall til bruk ved den elektroniske stemmegivningen. Velgeren får tilgang til å kontrollere egen manntallsoppføring via internett ved å autentisere seg i det digitale valsystemet.

§ 2-3. Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgbar som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:

- a. vedkommende er valgbar som lek, jf. kirkevalgreglene § 3-2, og
- b. vedkommende er registrert som medlem av en døvemenighet på valgdagen.

(2) Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-4,
- b. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-5,
- c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
- d. tilsatte i Kirkerådet.

(3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon.

§ 2-4. Tvilstilfelle. Rett til å kreve fritak fra valg

Kirkevalgreglene §§ 3-3 og 3-4 gjelder tilsvarende ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 3. Nominasjon og behandling av listeforslag

§ 3-1. Nominasjon

(1) De leke medlemmene i Døvekirkenes fellesråd, med unntak av kirkelige tilsatte, er nominasjonskomité for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å sitte i nominasjonskomiteen.

(2) Valgrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, senest innen 15. desember året før valgåret, sende en oppfordring til samtlige døves menighetsråd om innen 1. februar i valgåret å fremme forslag på minst tre leke medlemmer til valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

(3) Nominasjonskomiteen velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om kandidater.

(4) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes

syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 3-2. Krav til og behandling av listen

(1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er kl. 12 den 31. mars i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

(2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
- b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og fødselsår.
- c. Listeforslaget må inneholde
 - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
 - ii. kandidater fra forskjellige døvemenigheter, og
 - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år. Kandidater som fyller 30 år i valgåret regnes i denne sammenheng som under 30 år.
- d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

(3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

(4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstiller krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar når bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon.
- c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

(5) Valgrådet i Oslo bispedømme avgjør innen 30. april i valgåret om listeforslag fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.

(6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet kan etter slike forhandlinger godkjenne en valgliste med færre kandidater enn foreskrevet.

(7) Valgrådet skal underrette samtlige kandidater på listeforslaget om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

§ 3-3. Supplerende nominasjon

(1) Stemmeberettigede, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to døvekirker, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen. Fristen er kl. 12 den 15. mai i valgåret. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

(2) Valgrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes og setter opp de endelige valglistene innen 20. mai i valgåret. Valgrådet sørger for at disse listene blir kunngjort innen 20. mai i valgåret.

§ 3-4. Valgpresentasjon

Valgrådet utarbeider presentasjon av kandidatene. Presentasjonen skal bygge på opplysningene gitt etter § 3-2 fjerde ledd bokstav c.

§ 3-5. Stemmesedler. Konfigurasjon. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen

(1) Kirkerådet fastsetter stemmesedlenes utforming.

(2) Kirkerådet skal innen utgangen av juli i valgåret sørge for at installasjon og basiskonfigurasjon av det digitale valgsystemet er gjennomført korrekt.

(3) Kirkerådet skal i det digitale valgsystemet utarbeide elektroniske stemmesedler før forhåndsstemmegivningen starter. Det skal gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.

(4) Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

(5) Ved valg av døvekirke Øst- og Sør-Østlandenes representant sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

Kapittel 4. Stemmegivningen

§ 4-1. Digital forhåndsstemmegiving

(1) Velgere kan avgi stemme elektronisk over internett ved å logge seg på det digitale valgsystemet fra 10. august kl. 0900 til og med utgangen av onsdag før valgdagen.

(2) Velgeren skal legitimere seg overfor det digitale valgsystemet gjennom autentiseringsløsningen.

(3) Det skal brukes en identifiserings- og autentiseringsløsning for pålogging til det digitale valgsystemet på minimum sikkerhetsnivå 4.

(4) Etter autentisering får velgeren tilgang til å avgi elektronisk stemme.

(6) En velger som har avgitt elektronisk stemme tidligere, kan stemme på nytt elektronisk over internett.

(7) Dersom velgeren har avgitt flere elektroniske stemmegivninger, er det den sist avgitte stemmegivning som skal godkjennes.

[§ 4-2. Tid og sted for stemmegivningen

Valg av representant for døvekirkehetene til Oslo bispedømmeråd skjer samtidig og ved samme sted som ved valg av døves menighetsråd.]

[§ 4-3. Forhåndsstemmegivning på papir

(1) Ved forhåndsstemmegivning skal prosedyrene for forhåndsstemmegivning i annet sokn enn bostedssoknet etter § 9-5 tredje ledd følges tilsvarende.

Omslagskonvolutten skal sendes til den aktuelle døvekirkeheten.

[§ 4-3. Stemmegivning på valgting i døvekirken

(2) Ved stemmegivning på valgtinget i døvekirkeheten skal prosedyrene for stemmegivning på valgting etter kirkevalgreglene § 10-4 følges tilsvarende.]

Kapittel 5. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, kandidatføring, protokollering, m.m.

§ 5-1. Dekryptering. Prøving av digitale forhåndsstemmegivninger.

(1) Etter at den digitale stemmegivningen er avsluttet, skal avgitte elektroniske stemmer dekrypteres. Før dekrypteringen skal de elektroniske stemmene klargjøres. Ved klargjøringen skal det gjøres korrigeringer for stemmer fra velgere som har stemt elektronisk flere ganger. Resterende elektroniske stemmer dekrypteres.

(2) Dekryptering

- a. Internettvalgstyret skal forestå dekryptering av de elektroniske stemmene.
- b. For å sikre at ingen enkeltperson er i posisjon til å dekryptere stemmer, skal hver av medlemmene tildeles deler av nøkler, som må settes sammen med de andre medlemmenes deler for å dekryptere avgitte stemmegivninger.
- c. Minimum tre medlemmer fra internettvalgstyret må tre sammen for å konstruere dekrypteringsnøkkelen.

(3) Prøving av stemmegivninger avgitt elektronisk foretas ved klargjøring av stemmer før dekryptering etter § 5 (1).

(4) En elektronisk stemmegivning ved valg døvekirkehetenes representant skal godkjennes dersom:

- a. velgeren er innført i manntallet,
- b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er og
- c. stemmegivningen er avgitt til rett tid.

(5) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet

§ 5-2. Prøving av stemmegivninger

(1) En forhåndsstemmegivning ved valg av døvekirkehetenes representant skal godkjennes dersom:

- a. velgeren er innført i manntallet,
- b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
- c. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
- d. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
- e. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
- f. stemmegivningen er kommet inn til valgrådet innen kl. 17 dagen etter valgdagen. For stemmegivninger ved valg av døvekirkehetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 ti dager etter valgdagen.

(2) En stemmegivning ved valg av døvekirkehetenes representant gitt på valgtinget skal godkjennes dersom

- a. velgeren er innført i manntallet,
- b. velgeren har fått anledning til å avgi stemme, og
- c. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning.

(3) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 5-3. Prøving av stemmesedler.

En stemmeseddel ved valg av døvekirkehetenes representant skal godkjennes dersom:

- a. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
- b. det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 5-4. Opptelling av stemmesedler

(1) Internettvalgstyret er ansvarlig for opptellingen av digitale stemmesedler til valg av døvekirkehetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.

[(2) Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for opptellingen av stemmesedler på papir til valg av døvekirkehetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgrådet har bestemt.]

(3) Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta ved opptellingen av vedkommende valg.

(4) Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.

§ 5-5. Kandidatkåring

(1) Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for å foreta valgoppgjøret. De digitale stemmesedlene skal legges til stemmesedlene på papir.

(2) Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.

(3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

§ 5-6. Protokollering av valg

- (1) Kirkevalgreglene § 11-5 gjelder tilsvarende ved valg av døvemenighetenes representant.
- (2) Internettvalgstyret skal protokollere resultatet fra opptellingen av internettstemmene. Protokollen skal underskrives av medlemmene i internettvalgstyret, sendes til valgrådet og gjøres tilgjengelig på kirkevalget.no.
- (3) Kirkerådet skal sørge for at resultatene fra internettstemmegivningen blir tilgjengelige for allmennheten.
- (4) Publisering av [foreløpige] resultater av avgitte elektroniske stemmer kan skje etter at stemmegivningen er avsluttet på valgdagen.

§ 5-7. Klage, omvalg, nytt valgoppgjør og suppleringsvalg

Kirkevalgreglene §§ 12-2, 12-3, 12-4, 13-2 og 13-4 gjelder tilsvarende så langt det passer ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kapittel 6. Beredskap

§ 6-1. Postvalg

- (1) Hvis digital stemmegiving ikke lar seg gjennomføre eller det har skjedd noe ekstraordinært som er egnet til å hindre en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan internettvalgstyret med alminnelig flertall vedta å åpne for postvalg.
- (2) Dersom det treffes vedtak etter første ledd og det på dette tidspunktet er avgitt internettstemmer, tar internettvalgstyret stilling til om disse skal forkastes.
- (3) Internettvalgstyret avgjør om postvalget skal være et supplement til det digitale valget, eller om det kommer i stedet for det digitale valget.
- (4) Vedtak om postvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme. Internettvalgstyret fastsetter frist for når stemmen skal ha kommet inn til valgrådet. Denne fristen kan senest være 15. oktober.

§ 6-2. Gjennomføring av postvalg.

Bestemmelsene i forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet §§ 6-2, 6-3 og 6-4 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Kapittel 7. Forskjellige bestemmelser

§ 7-1. Beregning av frister

Bestemmelsene om beregning av frister i kirkevalgreglene § 14-2 gjelder tilsvarende for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 7-2. Mindre endringer og utfyllende bestemmelser

- (1) Kirkerådet kan foreta mindre endringer i reglene.

(2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.

§ 7-3. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

Regler for døvekirkelige organer

§ 2 annet ledd skal lyde:

Alternativ 1:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning*.

Alternativ 2:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.*

Alternativ 3

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgdagen. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer.*

Kirkevalgreglene

§ 14-5 skal lyde:

§ 14-5. Kategorialmenigheter

(1) Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

(2) (...)

(3) Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemenighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra

bispedømmerådet og Døvekirkenes fellesråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

(4) Kirkerådet kan bestemme at menighetsrådsvalg i kategorialmenigheter kan gjennomføres som heldigitale valg. Særskilte regler om digital forhåndsstemming gjelder da så langt de passer.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjarne Nordhagen	004	22/01068-2	

Saksordfører: Stein Reinertsen

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
34/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Høring rekrutteringsstilling-Prest under utdanning

Vedlegg:

Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke - Prest under utdanning

Saksorientering

Agder og Telemark bispedømmeråd er glade for at det nå foreligger skisse til en ordning for «prest under utdanning» som en oppfølging av Kirkemøtets vedtak (KM 24/21). Vi tror denne ordningen vil spille en viktig rolle i rekrutteringsarbeidet til prestatjenesten.

Det er av stor viktighet at vi får på plass enhetlige rammer for hele rDNK.

Vi opplever at det foreliggende høringsnotatet langt på vei vil bidra med dette og gir gode rammer og føringer for denne ordningen.

Agder og Telemark bispedømmeråd har følgende innspill og kommentarer til høringen:

1.Målgruppe og kvalifikasjonskrav:

Det understrekes at ordningen primært skal henvende seg til andrekarriere-kandidater. Vi registrerer at arbeidsgruppen ikke har fastsatt noen nedre aldersgrense for hvem denne ordningen skal være gjeldende for. Dette mener vi er uheldig.

I nåværende tjenesteordning som ble fastsatt i av Kirkemøtet i 2021, har man en aldersgrense på 35 år (§ 3.2) for kandidater som allerede innehar en mastergrad samt øvrige nødvendige eksamener for å kunne bli prest. Dette er personer som i alt overveiende grad er andrekarriere-kandidater.

Hvis man lager en ordning med prest under utdanning uten nedre aldersgrense, kan man risikere at studenter som følger et normalt studieløp for å utdanne seg til prest vil kunne velge ordningen med prest under utdanningen i siste del av sin utdanning. Man vil da forskyve studieprogresjonen, men til gjengjeld få lønn under siste del av utdannelsen. Vi vil da kunne risikere at det som i utgangspunktet er tenkt som en ordning for andrekarriere kandidater vil få en forskyvet målgruppe. Vi er altså ikke enig i den vurdering som gjøres i høringsnotatet hvor man sier det ikke er tjenlig å sette en absolutt grense mot å slippe til yngre søkere. I tillegg til at man får en forskyving av målgruppe for PUU ordningen, er det en reell risiko at ved å ikke sette en nedre aldersgrense kan svekke rekrutteringen til det ordinære studieforløpet ved utdanningsstedene.

Vi foreslår derfor at det settes den samme aldersgrensen, 35 år, som i dag er gjeldende for de som i dag innehar en mastergrad. Dette vil bedre synliggjøre at ordningen med prest under utdanning har andrekarriere -kandidater som målgruppe.

2. Tilsetting i PUU stilling.

Man legger opp til at dette skal være en fast tilsetting med visse betingelser knyttet til fullføring av studiet og godkjenning av ordinasjon.

Vi ser klart fordelene med at dette blir en fast stilling og ikke en midlertidig stilling. En midlertidig stilling vil ikke være like attraktiv å gå inn i, og dessuten angir AML§ 14 klare begrensninger på innhold og varighet av en slik stilling. Vi støtter de vurderinger som kommer frem i høringen på dette punktet.

Det som ikke klart kommer frem i arbeidsgruppens forslag er eventuelle arbeidsrettslige konsekvenser hvis de betingelser knyttet til fullføringen av studiet eller godkjenning av ordinasjon ikke oppfylles. Vil dette da være gyldig oppsigelsesgrunn eller vil man da ha en fast ansatt som ikke kan arbeide som prest?

I vurderingene i høringen under «Fast eller midlertidig tilsetting» berøres disse problemstillingene. Her skriver man «Hvis årsaken ligger i at arbeidstaker åpenbart neglisjerer de arbeidsoppgavene som er knyttet mot studiet kan dette være oppsigelsesgrunn:» Etter vårt syn er det av stor viktighet at dette utredes nærmere om hva man som arbeidsgiver vil kunne kalle neglisjering av arbeidsoppgaver og at man ved tilsetting til slike stillinger har et klart regelverk og prosedyrer.

For de fleste bispedømmer vil en situasjon der man har en fast ansatt som ikke kan arbeide som prest være svært utfordrende, siden det kun er prestestillinger samt noen få administrative stillinger man forvalter. Vi er enig i at vi som arbeidsgiver gjennom tett oppfølging, gjennomarbeidet studieplan osv. kan gjøre mye for å forhindre at en kandidat ikke oppfyller de betingelser som ligger til stillingen. Samtidig synes vi høringen bagatelliserer den risiko det innebærer for arbeidsgiver når man kaller dette en forsvarlig risiko. Å bli sittende med en ansatt som ikke kan utføre et arbeid, vil på mange plan være en stor belastning.

Vi anbefaler altså at man arbeider mer med den arbeidsrettslige siden av denne problemstillingen. Ikke minst kan det være nyttig å innhente informasjon fra andre arbeidsgivere som har sammenlignbare utdanningsstillinger, særlig innen utdanning og helse.

3. Tilrettelegging i studieperioden

Fordelingen mellom arbeidsmengde og studie (60/40) er god. Videre er det nødvendig at det lages individuelle planer for kandidatene slik det beskrives. Det gir en viss fleksibilitet vedørende ulike kandidaters egeninnsats og kapasitet når det gjelder studieprogresjon.

Høringsnotatet understreker at veiledning og oppfølging skal foregå likt med bispedømmets øvrige ansatte. Dette er viktig

Et forhold bør her tenkes igjennom; Bispemøtet har vedtatt et innføringsprogram for nye prester. Dette er et omfattende program som strekker seg over 4 år.

De fleste av elementene i dette programmet bør også gjelde for PUU-kandidater. Men vi mener de bør fritas for de årlige sentrale kurssamlingene og studiemodulen «Prest og teologi i praksis» Begrunnelsen for dette er at de i sine PUU stillinger er i et eget studieløp og har egen oppfølging av mentor. Vi tror man vil få mest utbytte av de sentrale kurssamlingene samt studiemodulen «Prest og teologi i praksis» når PUU perioden er over og man går inn i en ordinær stilling. Dessuten vil det være enklere å tilrettelegge for dette når de er i vanlig stilling

4. Bindingstid

Det støtte at man i disse stillingene innføres 2 års bindingstid. Beløpet som skal tilbakebetales bør være mest mulig likt med hvordan dette praktiseres i andre sammenlignbare yrker innen helse/utdanning med bindingstid.

5. Endringer i tjenesteordning og personalreglement.

Vi støtter forslagene til Kirkerådet som omhandler § 3 og § 5 i Tjenesteordningen med kvalifikasjonskrav for prester, samt § 18 i Personalreglementet.

Til pkt 6. Navn på ordningen

Vi synes «prestekandidat» er et godt navn på stillingskategorien med den tilhørende stillingsbetegnelsen «prestekandidatstilling».

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd slutter seg Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke med følgende merknader:

1. Det bør stilles et alderskrav på 35 år for PUU stillingene.
2. Vi ber om en grundigere utredning og avklaring om mulighet for opphør av stillingen hvis kandidatene ikke oppfyller de betingelser og arbeidskrav som er knyttet opp mot studiet.
3. Bispemøtets innføringsprogram for nytilsatte prester bør tilpasses PUU kandidatene. De bør fritas for de sentrale kurssamlingene og studiemodulen «Prest og teologi i praksis». Dette bør tilbys når man er over i ordinær stilling.
4. Bindingstid på 2 år støttes. Beløpet som må tilbakebetales hvis man ikke fullfører bindingstiden, bør være mest mulig liket med hvordan dette praktiseres i andre sammenlignbare yrker med bindingstid.
5. Vi støtter forslagene til Kirkerådet som omhandler § 3 og § 5 i Tjenesteordningen med kvalifikasjonskrav for prester, samt § 18 i Personalreglementet.
6. Vi støtter forslaget om å kalle ordningen «prestekandidat på stillingskategorien med den tilhørende stillingsbetegnelsen «prestekandidatstilling».

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 07.03.2022

Vår ref: 22/01043-1

Deres ref:

Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke - prest under utdanning

Kirkerådet sender dette høringsnotatet om om rekrutteringsstilling i den norske kirke- prest under utdanning til alle bispedømmeråd, biskoper, arbeidstakerorganisasjonene - Fagforbundet teOLOgene og PF og de tre teologiske utdanningsinstitusjonene.

Hørings svar bes sendt elektronisk til

post.kirkeradet@kirken.no

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli publisert på kirken.no.

Saken er berammet til behandling i Kirkerådets møte i mai 2022. Av hensyn til de nødvendige saksforberedelser er høringsfristen derfor fastsatt til 24. april 2022, men høringsinstansene må gjerne sende inn svar tidligere.

Med vennlig hilsen

Jan Rune
Avdelingsdirektør

Maude Chinhengo Hals

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Høringsnotat - Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke - prest under utdanning

Kopi til:

KA - Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon

Postboks 1034
Sentrum

0104 OSLO

Mottakere:

Agder og Telemark bispedømmeråd

Postboks 208

4662

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web: www.kirken.no
Org.nr.: 818 066 872

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Maude Chinhengo Hals

Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	KRISTIANSAND S 1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Hamar biskop	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros biskop	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Den norske kirkes presteforening - PF	Postboks 437 Sentrum	0103 OSLO
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Bjergvin biskop	Postboks 1960	5817 BERGEN
Fagforbundet teologene	Boks 7003 St. Olavsplass	0130 OSLO
Nord-Hålogaland biskop	Postboks 790	9258 TROMSØ
Universitetet i Oslo - Det teologiske fakultet	Postboks 1023 Blindern	0315 OSLO
Møre biskop	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Agder og Telemark biskop	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Stavanger biskop	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Tunsberg biskop	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Borg biskop	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
VID vitenskapelige høyskole AS	Postboks 184 Vinderen	0319 OSLO
MF vitenskapelig høyskole	Postboks 5144 Majorstuen	0302 Oslo
Sør-Hålogaland biskop	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Preses i Den norske kirke		

Høringsnotat

Rekrutteringsstilling i Den norske kirke - Prest under utdanning

Sammendrag

Det har de siste årene vært et økende fokus på behovet for rekruttering til kirkelige stillinger. Over tid har det etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, fordi kirken har en økende utfordring med å få kvalifiserte søkere til ledige stillinger. I all hovedsak er det snakk om andrekariere-studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis.

Under kirkemøtet i november 2021 ble kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger behandlet (KM 24/21) og i Kirkemøtets vedtak framkom det at en slik ordning, kalt «prest under utdanning», forutsettes å komme på plass senest fra Kirkemøtet 2022.

Det foreslås to alternative løsninger for opprettelse av «prest under utdanning»-stilling (PUU-stilling). Fortrinnsvis foreslås det at når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere, har bispedømmerådet mulighet til å *omgjøre* den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling.

Alternativt kan bispedømmerådet *opprette* en prestekandidat-stilling ikke på basis av en tidligere utlyst stilling, men basert på et framtidig forventet bemanningsbehov.

Det foreslås tilsetting i fast 100% stilling med visse betingelser knyttet til fullføring av studiet og godkjenning for ordinasjon, samt bindingstid. I perioden fram til ordinasjon (tilsvarende studieperioden) gis det permisjon med lønn tilpasset studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60 % av full stilling i studieperioden fram til ordinasjon slik at betalt permisjon vil utgjøre 40% av full stilling.

Studieperioden er foreslått til maksimum 4 år. Dette for å sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Slik sett kan et masterløp e.l. inkorporeres i ordningen. Ordningen legger opp til en viss bindingstid etter fullført studieløp.

Etter fullført studieløp og oppnådd ordinasjon, vil det for alternativ 1 innebære at stillingsinnehaver normalt ordineres til prestetjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen. For alternativ 2 vil stillingsinnehaver ordineres til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning, og får da vilkår som følger en slik stilling.

Forslaget medfører at det må gjøres endringer i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester og personalreglement for Den norske kirke.

Bakgrunn

Det har over tid etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, ut fra kirkens behov for å få dekket vakante stillinger. I all hovedsak er det snakk om andre-karriere studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis.

I januar 2019 skrev Martin Enstad, leder av Presteforeningen, artikkelen “*Prest under utdanning – en skisse til å kombinere jobb og studier for second-career prester*”, hvor han tar til orde for å få på plass en ordning med rekrutteringsstilling som kombinerer jobb og utdannelse.

På vårparten i 2021 tok HR-seksjonen i Kirkerådet initiativ til å sette sammen en partssammensatt gruppe som skulle se på en enhetlig ordning for ansettelse av prester som er under utdanning. Mandatet var å utvikle en felles nasjonal og kvalitetssikret praksis for en ordning for “prest under utdanning”. Gruppen ble satt sammen av en stiftsdirektør, en fra juridisk seksjon i Kirkerådet, en fra Bispemøtet, HR-sjef i Kirkerådet, en representant fra Presteforeningen, en representant fra Fagforbundet TeOLOgene, en personalsjef og en prost. I august 2021 sammenfattet de sine foreløpige anbefalinger i et notat. I januar 2022 fikk gruppen seg forelagt og ga tilbakemeldinger på første utkast til den framlagte ordningen som her beskrives.

Gruppens anbefalinger ble omtalt i KM 24/21 *Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger*, som ble behandlet på kirkemøtet 2021. Komiteen som arbeidet med saken hadde følgende merknad til kirkemøtet:

Komiteen har merket seg at saksutredningen beskriver en ordning kalt «prest under utdanning», og legger til grunn at denne ordningen kommer på plass senest fra Kirkemøtet 2022 (merknad 2).

Kirkemøtet gjorde etter dette følgende vedtak: *Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide en ordning for prest under utdanning* (KM 24/21 vedtakspunkt. 7).

Kirkerådet behandlet på dette grunnlag saken i sitt møte 10.-11. februar 2022, og vedtok å sende den på høring til berørte instanser.

I det følgende gis først en kortfattet beskrivelse av forslaget til rammeverk for en «prest under utdanning»-ordning. Deretter blir ulike sider av en slik ordning drøftet mer inngående.

Forslag til ordning for «Prest Under Utdanning»-stilling (PUU) Opprettelse og utlysning av PUU-stilling - to alternativer

Når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere (faglig kvalifisert eller personlig egnet til stillingen), har bispedømmerådet, vanligvis innenfor en periode på maksimum 4 måneder etter at

stillingen sist var lyst ut på ordinært vis, mulighet for å omgjøre stillingen til en PUU-stilling. Dette kan gjøres på to måter:

Alternativ 1 - normalordning

Bispedømmerådet omgjør den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling for en periode på inntil 4 år. Stillingen lyses så ut som en fast 100 % stilling der en vesentlig del av stillingen er avsatt til fullføring av studier og kvalifisering for ordinasjon til prestedtjeneste. Tjenestested og tjenestedistrikt er her normalt det samme som den opprinnelige utlyste og ubesatte stillingen. Om lag 40 % av stillingen må i denne perioden dekkes opp ved bruk av prostiets øvrige presteressurser. Det kan vurderes om prostiet i denne perioden skal tilføres tilsvarende ekstra ressurser.

Ved ordinasjon vil stillingsinnehaver normalt ordineres til prestedtjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen.

Alternativ 2 - basert på framskrivning

Alternativt til normalordningen i alt. 1, kan bispedømmerådet opprette en eller flere PUU-stillinger basert på en framskrivning av rekrutteringssituasjonen 4 år fram i tid. Dette kan gjøres dersom behovet for nyrekrutteringer til bispedømmet av ulike grunner antas å være større enn det en regner med å få rekruttert på normalt vis og gjennom bruk av PUU-stillinger som i alt. 1. Bispedømmerådet kan i så fall gjøre vedtak om opprettelse av en eller flere PUU-stillinger som lyses ut som faste 100% stillinger. Den vesentlige delen av stillingen lyses ut i en periode på inntil 4 år, på samme vilkår som i alternativ 1. Tjenestedistriktet som lyses ut kan her normalt være hele bispedømmet, med tjenestested i et navngitt prosti i studieperioden, inntil 4 år.

Ved ordinasjon vil stillingsinnehaver ordineres til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning.

1. Målgruppe og kvalifikasjonskrav

Denne ordningen henvender seg primært til andrekarriere-kandidater som ikke har tilstrekkelig utdanning til å bli prest, men ønsker å oppnå kompetanse med tanke på framtidig prestedtjeneste i Den norske kirke. Det forutsettes at man med 2 års fulltidsstudier kan kvalifisere seg til prestedtjeneste i henhold til Tjenesteordning for menighetsprester § 3. Dette må være bekreftet av studiestedet. Det forutsettes at man allerede er opptatt på Bispemøtets VTV-ordning, eller vil bli det før tiltredelse i stillingen.

Forslag til ordning stiller imidlertid ikke noe alderskrav ut over det som allerede finnes i tjenesteordningen.

2. Tilsetting i PUU-stilling

Det tilsettes i fast 100% stilling med visse betingelser bl.a. knyttet til fullføring av studiet (individuell plan) og godkjenning for ordinasjon etter en maksimumstid på 4 år etter tilsetting, samt bindingstid. Dette tas inn i arbeidsavtalen sammen med en beskrivelse av lønns- og arbeidsvilkår etter at studieperioden er avsluttet. Lønnsvilkår

i studieperioden er som uordinert, altså 0950 Prestevikar eller tilsvarende. Det bør utredes om en ny lønnsramme skal opprettes for formålet.

Det gjennomføres en samtale med biskop i det aktuelle bispedømmet før tilsetting. Dette innebærer også en forsikring fra kandidaten om å være lojal mot Den norske kirkes lære og ordninger. Biskopen vurderer på bakgrunn av denne samtalen kandidatens skikkethet/egnethet og om det kan utstedes nødvendige fullmakter for hele studieperioden.

3. Tilrettelegging i studieperioden

I studieperioden gis delvis permisjon med lønn, som tilpasses studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60% av full stilling i studieperioden fram til ordinasjon, slik at lønnet permisjon vil utgjøre 40% av full stilling i gjennomsnitt for perioden.

Det legges en individuell plan for mengden studier og jobb for hvert enkelt semester i samarbeid mellom lærested, kandidat, prost og bispedømmets personalavdeling.

Det oppnevnes en personlig mentor som er en erfaren prest, helst med veilederkompetanse. Mentoren følger kandidaten jevnlig i studieperioden. Ellers er veiledning og oppfølging som for bispedømmets øvrige ansatte.

I studieperioden kan det gis en studiestøtte fra bispedømmet, til dekning av utgifter knyttet til reise og opphold ved studiestedet. Uttak av studiedager knyttet til obligatoriske samlinger, lesedager etc. planlegges i samråd med prost og tas ut som del av allerede innvilget permisjon med lønn for det enkelte semester, jfr. individuell plan.

En studieperiode på maksimum 4 år vil sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont og gjør at et masterløp e.l. kan gjennomføres i rammen av ordningen.

4. Bindingstid

Det foreslås 2 års bindingstid etter ordinasjon, som gjennomføres i samme bispedømme, jfr. HTA §14.4 om bruk av bindingstid.

Det må avklares nærmere om ordningen også skal omfatte en forholdsmessig tilbakebetaling av utbetalt lønnet permisjon hvis arbeidstakeren slutter i stillingen før bindingstiden er omme, eller bryter studieløpet. Dette må i så fall hjemles i individuelle avtaler og tas inn i arbeidsavtalen ved tilsetting. Beløpet som skal tilbakebetales må være rimelig.

Skulle man mot formodning ikke oppnå ordinasjon etter endt studieperiode foreslås det å ikke kreve tilbakebetaling.

5. Endringer i tjenesteordning og personalreglement

Kirkerådet mener at det kan være tjenlig å forankre stillingskategorien «prest under utdanning» i Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprest. Det kan

gjøres ved å legge inn et tillegg i § 3 om kvalifikasjonskrav tilsvarende det som finnes i tjenesteordning for kateket og diakon, som åpner for omgjøring av stilling i tilfeller hvor det ikke melder seg kvalifiserte søkere. I tråd med dette foreslår Kirkerådet følgende tillegg til § 3:

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til prest, kan bispedømmerådet midlertidig omgjøre stillingen til en stilling som «prest under utdanning». Alternativt kan bispedømmerådet opprette stilling som «prest under utdanning» når en 4-årig framskrivning av rekrutteringsbehovet ansees som kritisk. Et vilkår for slik tilsetning er at vedkommende inngår en avtale med arbeidsgiver om videreutdanning for å kvalifisere seg for ordinasjon.

I Personalreglement for rettssubjektet Den norske kirke er det i dag en forutsetning for å tilsettes fast i en prestestilling at man er eller er kvalifisert for å kunne bli ordinert til prest. Det finnes i dag ingen åpning for å tilsette uordinerte i slike stillinger. Det vil dermed være nødvendig med en tilføyelse i personalreglementet på dette punktet. Det er to løsninger som kan velges for å åpne for dette. Enten kan en PUU-stilling etableres som en egen stillingskategori som beskrives i personalreglementet, eller det kan lages unntak i tilsetningskravene for prest, som ivaretar stillingskategorien «prest under utdanning». Kirkerådet foreslår den siste løsningen, ut fra en betraktning av at disse stillingene i det alt vesentlige har samme innhold og innretning som andre prestestillinger. De er også i sin natur midlertidige, og skal i prinsippet tilbakeføres til en vanlig prestestilling.

Kirkerådet foreslår etter dette følgende tillegg (som nytt annet ledd) i personalreglementet § 18. *Særregler ved tilsetning av prest:*

Personer som blir tilsatt i en «prest under utdanning»-stilling, er unntatt fra kravet om ordinasjon, frem til utdanningen er fullført.

Kirkerådet mener også at det bør regelfestes at tilsetning i slike stillinger bare kan skje etter en samtale med biskopen. Det foreslås at § 18 annet ledd endres til å lyde slik:

Før bispedømmerådet treffer vedtak om tilsetning av person som er ordinert til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestatjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er tilsatt i en «prest under utdanning»-stilling.

Videre foreslås det å ta inn et tillegg i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprest § 5 hvor det stilles krav om ordinasjon før tiltredelse i prestestilling. Kirkerådet foreslår her følgende tillegg:

For person i «prest under utdanning»-stilling gjelder kravet om ordinasjon fra det tidspunkt utdanningen er fullført.

6. Navn på ordningen

Ordningen er foreløpig kalt «prest under utdanning», forkortet til PUU, fordi dette til en viss grad er innarbeidet. Dette er navnet i det opprinnelige forslaget til ordning, og den partssammensatte gruppen brukte denne betegnelsen. Kirkemøtet bruker denne betegnelsen i sitt vedtak (KM 24/21).

Kirkerådet mener imidlertid at det er vektige grunner til å finne et annet navn. Et viktig moment i vurdering av stillingstittel er at det bør framkomme tydelig at innehaver av en slik stilling ikke er prest, men under utdanning for å slutføre nødvendig teologisk kompetanse for prestedtjeneste. Samtidig bør det framkomme av stillingstittelen hva slags jobb stillingen er tenkt til å omfatte. Andre stillingsbenevnelse som har blitt vurdert er «prestestudent i arbeid», «presteutdanningsstilling», «prestekandidatstilling» eller «utdanningsstilling». I Den norske kirke er det ikke tradisjon for flerordstitler. Vanlige stillingsbenevnelse er kapellan, sokneprest, prestevikar, prostiprest, diakon, kateket osv.

Kirkerådet foreslår som et alternativ til PUU at et skapes en stillingskategori kalt «prestekandidat», med den tilhørende stillingsbetegnelsen «prestekandidatstilling». En slik betegnelse vil ivareta de hensynene som er drøftet over.

Ved avsluttet studieløp vil stillingen omgjøres tilbake til en ordinær stilling, evt. en prostipreststilling.

Vurderinger

Formkrav – behov for en enhetlig ordning

Kirkemøtets vedtak, «å utarbeide en ordning for prest under utdanning» (KM 24/21 pkt. 7) innebærer at det må legges til rette for enhetlige rammer for en slik stillingskategori. Behovet for dette understrekes ved at ulike ordninger/avtaler allerede er i bruk i flere bispedømmer. Ettersom dagens regelverk ikke åpner for å tilsette fast i prestestilling uten ordinasjon, er slike avtaler som oftest basert på midlertidig tilsetting. Dette gir utilfredsstillende rammer for begge parter, og vil i fremover etter alt å dømme bli enda vanskeligere, se neste avsnitt.

I forlengelse av de forslag til endringer i det kirkelige regelverket som foreslår i dette dokumentet, vil Kirkerådet også foreslå at det skapes enhetlige rammebetingelser for den gruppen som vil omfattes av ordningen. Dette vil gjelde om stillingen skal være fast eller midlertidig, hva som skal være inngangsbetingelsene for tilsetting i slike stillinger, herunder biskopens rolle, rammebetingelser for studieprogresjonen og lønn og andre ytelser. Kirkerådet ser for seg at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å fastsette en instruks til bispedømmerådene som kan gi en enhetlig ordning. Dette vil være en minsteløsning, og vil ikke være til hinder for at enkelte bispedømmer kan gi bedre betingelser på enkeltområder.

Fast eller midlertidig tilsetting

Normalordningen i arbeidslivet er fast tilsetting, jf. AML 14-9. Midlertidig tilsetting kan kun benyttes unntaksvis, og må være hjemlet i en av unntaksbestemmelsene. Med den varslede innstramningen i arbeidsmiljøloven, som tar bort muligheten for å ansette midlertidig i en periode på 12 måneder av gangen (AML § 14-9 andre ledd bokstav f) står vi da i vår sammenheng tilbake med unntaksbestemmelsene i AML 14-9-2 b) arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat) og c) Praksisarbeid.

Vikariat vil kun være aktuelt der en navngitt innehaver av stillingen er i permisjon eller sykmeldt, og ikke når stillingene står vakant. Ved ledighet kan denne bestemmelsen dermed ikke brukes.

Praksisarbeid er ikke nærmere definert i loven, men forarbeidene til den tidligere tilsvarende bestemmelsen viser til at slikt arbeid normalt utføres i forbindelse med opplæring eller kvalifisering innenfor et fagområde. Praksisarbeidet kan skje før, under og etter utdanningen og må inngå som et ledd i et fastsatt utdanningsløp. For prester er slik praksis ivaretatt av praksisperiodene i studiet og ordningen Veien til vigsling (VTV) i regi av Bispemøtet. Innføring av ytterligere praksisarbeid som obligatorisk del av studiet for samtlige studenter, ansees å falle utenfor intensjonen for «Prest under utdanning».

Uavhengig av de begrensningene som ligger i arbeidsmiljøloven, antar Kirkerådet at det uansett vil være langt mindre attraktivt for kandidater som står i annen fast jobb å si opp denne for å gå inn i et midlertidig tilsetningsforhold hos Den norske kirke. En slik ordning vil innebære en betydelig risiko for den enkelte og det ville derfor antagelig begrense rekrutteringsmulighetene kraftig.

Det følger av dette at det er lite realistisk å basere en fastlagt PUU-ordning på annet enn fast tilsetting. Dette innebærer at det i første rekke vil være arbeidsgiver som vil bære risikoen dersom et studieløp ikke blir gjennomført innen fristen eller ikke i det hele tatt. En forutsetning for fast tilsetting vil i utgangspunktet være at avtale om fullføring av studiet innen en konkret dato, som maksimalt kan være 4 år fram i tid, tas inn i arbeidsavtalen. Det vil imidlertid ikke innebære at arbeidsavtalen dermed vil være ugyldig dersom denne delen av avtalen ikke er oppfylt. Hvis årsaken ligger i at arbeidstaker åpenbart neglisjerer de arbeidsoppgavene som er knyttet mot studier, kan dette være oppsigelsesgrunn, men erfaring fra lignende avtaler viser at det i de fleste tilfeller kan handle om utenforliggende hensyn; at man får barn, med derav følgende permisjon, eller helseutfordringer, at studiesituasjonen er mer krevende enn antatt. I en del tilfeller vil det kunne medføre at perioden frem til fullførte studier blir lengre enn først avtalt eller at man ikke makter å gjennomføre.

Bispedømmerådet kan dermed potensielt sitte igjen med ansatte som ikke er kvalifisert til å bekle en ordinær prestestilling og heller ikke uten videre kan sies opp. En slik situasjon kan motvirkes for det første gjennom en grundig vurdering av den enkelte søker, herunder at det foreligger en realistisk og gjennomarbeidet studieplan. For det annet må det være en tett oppfølging fra bispekontoret og prosten underveis, både i samarbeid med lærestedene og lokale mentorer. Dette vil ikke helt ta vekk risikoen for arbeidsgiver, men det vil etter Kirkerådets mening være en forsvarlig risiko.

Utlysning og kvalifikasjonskrav

I personalreglementet § 19 er kvalifikasjonsprinsippet inntatt i sin fulle bredde. Kvalifikasjonsprinsippet er et prinsipp om at man skal velge den som er best kvalifisert for stillingen. Dette innbefatter også personlig egnethet, og omfatter ikke kun faglige kvalifikasjoner. Det er tydeliggjort i § 19 at kvalifikasjonsprinsippet kun kan fravikes ved lov eller forskrift. PUU-ordningen vil dermed først og fremst bli

brukt i situasjoner der det ikke melder seg kvalifiserte søkere til en ordinær prestestilling. Søkergrunnet for en slik stilling vil dermed bli utvidet ved en utvidelse av søkergrunnet. Dersom det ved en slik utvidet utlysning skulle melde seg ordinære søkere som anses kvalifisert, vil disse normalt gå foran, og det vil ikke være nødvendig å omgjøre stillingen.

Likevel ansees det som nødvendig gitt den svært krevende rekrutteringssituasjonen som er forventet på bakgrunn av aldersfordelingen blant dagens prester, å kunne lyse ut PUU-stillinger også med basis i hvordan rekrutteringssituasjonen forventes å være noe fram i tid. Dette foreslås som alternativ 2, og kommer som et ekstra virkemiddel bispedømmerådet kan benytte etter drøfting med tillitsvalgte.

De som tilsettes etter alternativ 2, ender opp i stilling som prostiprest etter ordinasjon. Arbeidstaker har da fått lønn under den siste delen av studiene, og har et fast ansettelsesforhold. Vedkommende vil da eventuelt kunne risikere å måtte flytte på seg innen bispedømmet etter ordinasjon, men har da fått betydelig støtte til å opparbeide seg verdifull kompetanse som kvalifiserer til annen prestestilling i et arbeidsmarked som er svært gunstig for søkerne i overskuelig framtid.

Med hensyn til kvalifikasjonsprinsippet må det understrekes at stillinger som lyses ut vil være å betrakte som trainee-stillinger. Kvalifiseringen frem til ordinasjon vil dermed være en sentral del av stillingens innhold, slik at personer som allerede er ordinert eller som er kvalifisert til å bli det, ikke vil være målgruppe for denne type stilling.

Fullmakt og ordinasjon, biskopens myndighet/egnetthetsvurdering

Biskopene har, i tillegg til lærestedene, et selvstendig ansvar for å foreta en skikkethets- og egnetthetsvurdering av teologiske kandidater som sikter mot ordinasjon

I § 1 og § 8 i tjenesteordning for biskoper tydeliggjøres biskopens selvstendige ansvar med tanke på egnetthetsvurdering. I § 8 heter det bl.a. at «Biskopen beslutter om ordinasjon til prestetjeneste og vigsling til andre kirkelige tjenester, etter i samtale å ha funnet kandidatene skikket for tjenesten ...». Det kommer også tydelig fram at biskopen har et læremessig ansvar i kirken, og for å ivareta dette tilsynsansvaret kan gi råd, veiledning og bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelige tilsattes tjenesteutøvelse. Det kommer også fram av § 1 at biskopen har et ansvar også for prestenes livsførsel, trosliv og ellers det som kommer frem av ordinasjonsløftet,

Når biskopen vurderer av kandidat til prestetjeneste forut for fullmakt og en endelig ordinasjon, vil denne vurdering delvis *utvide* den vurdering som skikkethetsforskriften i universitets- og høgskoleloven pålegger. Biskopene har utfra tjenesteordningen et særlig *læremessig* ansvar. Biskopens vurdering innebærer dermed en større grad av *helhetsvurdering*, der også kirkens tro, kandidatens livsførsel, trosliv, teologisk forståelse, indre kirkelig forhold og ordinasjonsløftets pålegg spiller inn. Biskopene og lærestedene forholder seg til ulikt regelverk, da skikkethetsvurderingen og egnetthetsvurderingen er hjemlet ulikt.

Det er derfor viktig å påpeke at en PUU-ordning ikke binder biskopene til en framtidig ordinasjon. PUU-ordningen tar sikte *mot* ordinasjon, men det innebærer

også en viss mulighet for at en slik autorisasjon ikke oppnås. Det er en risiko man må ta høyde for. Slik det for øvrig også er for dem som har fullført profesjonsutdanningen etter vanlig ordning. Det som er annerledes er at kandidater i PUU-ordningen har fast ansettelse. Kirkerådet mener derfor det vil være rimelig at en person som blir innstilt til en PUU-stilling, må ha en samtale med biskopen i forkant av tilsetningen, der denne kan foreta en helhetlig vurdering av den som skal tilsettes og dessuten motta en forsikring om at vedkommende vil være lojal mot Den norske kirkes lære og ordninger.

Tilrettelegging i studieperioden

Å være student midtveis i livet har andre utfordringer enn for yngre studenter. Det er krevende å rydde plass til studier når man samtidig må arbeide og dette i mange tilfeller skal kombineres med familieliv. Det er belastende å skulle leve på lån eller deltidsjobber over lang tid. Samtidig er det naturlig å påregne en viss egeninnsats for å komme i havn med ønsket karrierevei. At det koster både tid og krefter for den enkelte, og at det må gjøres prioritering, er naturlig.

Disse momentene vil være viktige i en tilrettelegging av «prest under utdanning». Det innebærer en vesentlig tilrettelegging for å få fullført et kvalifiserende studium. Dette vil påvirke den samlede profilen på stillingene.

Andrekariere-prester som har tatt deler av teologi studiet i kombinasjon med annet arbeid, trekker fram som avgjørende for at en slik ordning skal virke rekrutterende at ordningen må være fleksibel, sikre en forutsigbar økonomi og gi trygghet for framtidig jobb i kirken. Disse momentene vil være viktige i en uttegning av ordningen.

Det foreslås for det første en fleksibel fordeling mellom arbeid og studier, med et fleksibelt uttak av størrelsen på lønnet permisjon etter oppsatt studieprogresjon og arbeidsplan. Det vil måtte utarbeides en individuell plan for hvert semester i et samarbeid mellom kandidat, personalavdeling, prost og studiested fram til fullført studieløp, som angir forholdet mellom jobb og studium. Flere av de teologiske lærestedene er nå i gang med å utarbeide studietilbud som vil bli innrettet mot denne type studenter.

Tett oppfølging av den enkelte arbeidstaker/student er avgjørende for å lykkes med gjennomføringen av ordningen og fullføring av studieløpet. Det kan tenkes ulik innretning på slike oppfølgingssamtaler, der f.eks. prosten kan ha ansvar for medarbeidersamtaler og lærested/bispedømmekontor har ansvar for det mer på formelle og faglige ved ordningen.

Aldersgrense?

PUU-ordningen er primært ment å være for andrekariere-studenter, og ikke for dem som tar teologistudiet som første utdanning. Både kandidatene og kirken vil i utgangspunktet være best tjent med at sistnevnte gruppe fullfører studiet som ordinært studieløp på normert tid og deretter søker seg til prestatjeneste.

Kirkemøtet vedtok i sak KM 24/21 punkt 6 at «Kirkemøtet ber Kirkerådet styrke tilrettelegging for at personer over 35 år skal kvalifisere for vigsling til diakon, kantor, kateket og prest». Det kan sees i sammenheng med at de reviderte

kvalifikasjonskravene for prest angir en aldersgrense på 35 år for personer som ikke har tatt profesjonsstudiet i teologi (cand.theol.). Det saklige grunnlaget for en slik aldersgrense er et ønske om å peke på profesjonsstudiet som den primære veien til ordinasjon.

Kirkerådet antar at det store flertall av dem som er aktuelle søkere for en PUU-stilling ikke sikter mot en cand.theol.-grad. For disse vil dermed alderskravet uansett være knyttet sammen med tilsetting, selv om det er et åpent spørsmål om alderskravet skal gjøres gjeldende ved tilsetting, eller fra det tidspunkt studiene etter planen er fullført og stillingen kan omgjøres til en ordinær prestestilling.

Dersom det likevel skulle bli tilsatt søkere som sikter mot cand.theol.-grad, vil alderskravet ikke slå inn. På tross av det som er sagt i første avsnitt, synes det også lite tjenlig å sette en absolutt skranke mot å slippe til yngre søkere. I en situasjon med stor mangel på søkere, kan hensynet til at en stilling blir besatt tenkes å veie tyngre enn at studieløpet skal fullføres på ordinært vis.

Konklusjonen er dermed at det ikke bør stilles noen krav til alder for denne type stillinger, utover det som alt finnes i tjenesteordningen.

Bindingstid

Ved tilsetting i en PUU-stilling og utarbeidelse av individuell plan vil det være klart hvor lang tid som settes av til fullføring av studiet og samtidig hvor mye permisjon med lønn som samlet sett er avtalt. Det er da naturlig og i tråd med HTA 14.4 at det innarbeides en avtale om bindingstid. Videre at det inngås avtale om eventuell tilbakebetaling.

Det må avklares nærmere om ordningen også skal omfatte en forholdsmessig tilbakebetaling av utbetalt lønnet permisjon hvis arbeidstakeren slutter i stillingen før bindingstiden er omme. Dette må i så fall hjemles i individuelle avtaler. Beløpet som i tilfelle skal tilbakebetales må være rimelig. Hvis ikke risikerer man at aktuelle kandidater vegrer seg for å gå inn i en slik ordning med et potensielt høyt krav om tilbakebetaling. Samtidig vil en form for krav om tilbakebetaling gi et visst insitament til å fullføre studieløpet. Det kan være et verktøy for å sikre framdrift og motivasjon.

Ved brudd på bindingstid kan avtalelovens § 36 komme inn og gjøre bindingstiden ugyldig dersom resultatet av en opprettholdelse vil medføre klar urimelighet. Saken anbefales utredet videre med formål å utarbeide en standardtekst som kan tas inn i arbeidsavtalene for PUU-stillingene.

Skulle man mot formodning ikke oppnå ordinasjon etter endt studieperiode der nødvendige eksamener er bestått, kreves det ikke tilbakebetaling

Økonomiske/administrative konsekvenser

Stillingene finansieres i utgangspunktet over bispedømmets ordinære budsjett. Det bør utredes om bispedømmerådet kan søke Kirkerådet om rekrutteringsmidler til dekning av kostnader til lønnet permisjon og øvrige ekstrautgifter.

Ordningens alternativ 2 innebærer å utvide antall stillinger i det prostiet som hadde den ubesatte stillingen. Dette gir arbeidsgiver noe større handlingsrom med hensyn

til tjenestested, spesielt ettersom PUU-kandidaten ikke skal arbeide i full stilling i studieperioden. Noen stillinger som menighetsprest vil ikke gi rom for permisjon i det omfang som ordningen legger opp til.

Videre vil konsekvensen av alternativ 2 kunne være at det jobbes videre med rekruttering til den ubesatte stillingen, også etter at en PUU-kandidat er tilsatt i prostiet. Dersom rekrutteringen til den vakante stillingen skulle føre fram og PUU-kandidaten etter endt studieløp velger å ikke søke seg til annen stilling, vil vedkommende gå inn i en stilling som prostiprest samtidig som den opprinnelige vakante stillingen også blir besatt. Dette vil innebære en økt bemanning og medfølgende økte kostnader.

Totalt sett medfører rekrutteringsutfordringene en større risiko for de fleste bispedømmer enn risikoen for å sitte med for mange tilsatte prester i et prosti der en har valgt å opprette en PUU-stilling. Derfor ansees risikoen i den foreslåtte ordningen totalt sett som både håndterlig og fornuftig.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	004	22/01028-2	

Saksordfører: Per Gunnar Pedersen

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
35/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Høring - endring av regler gjeldende "tilhørige"

Vedlegg:

Fjerning av regler om registrering av tilhørige – høring

Fjerning av regler om registrering av tilhørige

Saksorientering

Registrering av tilhørige krever etter dagens lovverk uttrykkelig samtykke fra foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen. Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. En slik registrering vil dermed i praksis falle bort. Kirkerådet foreslår derfor at regler for registrering av tilhørige i kirkeordningen og underliggende regelverk blir opphevet. De foreslåtte endringene vil etter planen bli behandlet på Kirkemøtet høsten 2022.03.03

Forslag til endringer i regelverk er sendt bispedømmerådet på høring.

Høringsfristen er satt til 30.04.2022.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet foreslår å fjerne ordningen med å registrere tilhørige. Dette medfører endringer i §§ 4 og 5 i kirkeordningen. Videre betyr det endringer i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og i regler for innmelding og utmelding.

Kirkerådets begrunnelse

Den norske kirke anser at barn av foreldre som er medlemmer, hører inn under kirken fra fødselen av. Dette er fastsatt i dagens kirkeordning, som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2019, og er en videreføring av tidligere bestemmelser om tilhørige til Den norske kirke. Kirkeloven av 1996 fastsatte at personer som anses å høre inn under Den norske kirke, skulle registreres i medlemsregisteret. Begrunnelsen for å regne med tilhørige som en del av kirken, har utgangspunkt i synet på kirken som fellesskap. Den som er født inn i en familie av medlemmer, regnes som en del av det kirkelige fellesskap også før vedkommende selv er døpt. Tidligere var det en grunnlovsfestet forpliktelse at medlemmer som fikk barn, også skulle la disse døpe. Slik gikk de over fra å være tilhørige til å bli medlemmer. Den norske kirke har fortsatt en forventning om dåp, men det er ingen konkret forpliktelse for foreldrene.

Den nye trossamfunnsloven videreførte ikke den lovregulerte tilhørighetsordningen for barn av medlemmer i Den norske kirke og andre trossamfunn. Rent konkret betyr dette at

registrering av tilhørig krever uttrykkelig samtykke fra de foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen (GDPR). En ordning som krever samtykke fra begge foreldrene (hvis begge har foreldreansvar) samt dokumentasjon på foreldreansvaret, vil være svært krevende å praktisere. Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. Per 11. januar 2022 er det ingen registrerte tilhørig-

Da det ble klart at den lovregulerte tilhørigsordningen skulle avvikles, ønsket Kirkerådet å legge til rette for at foreldrene til de tilhørig barna likevel på en enkel måte skulle kunne registrere at de fortsatt ønsket å få tilsendt tilbud om ulike trosopplæringstiltak o.a. til disse barna. Det ble derfor utviklet en funksjonalitet for dette på "Min side" som kalles trosopplæringsabonnement.

Ordningsen med trosopplæringsabonnement anses som den beste måten for Den norske kirke å legge til rette for at udøpte barn av medlemmer kan gis opplysninger om kirkelige tiltak som er tilpasset deres aldersgruppe. Tilhørigsregistrering har dermed ikke lenger noen funksjon av betydning, og den foreslås derfor fjernet fra kirkeordningen og tilhørende regler om registrering.

Om forslaget som er på høring

Endringene i regelverket som nå sendes på høring, gjelder bare bestemmelser som direkte knytter seg til ordningen med å registrere tilhørig.

De konkrete endringene som foreslås vises i vedlegget;
«Fjerning av regler om registrering av tilhørig».

Forslaget vurderes å fange opp i seg de nødvendige konsekvensene av et lovverk som er endret. Det foreslås å støtte det fremlagte forslaget til endringer.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd støtter de foreslåtte endringer i kirkeordningen, forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og regler for innmelding i og utmelding av Den norske kirke, som opphever registreringsplikten for personer som anses å høre inn under Den norske kirke.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Dato: 17.02.2022

Vår ref: 21/04551-2 jm782

Deres ref:

Fjerning av regler om registrering av tilhørige – høring

Registrering av tilhørige krever etter dagens lovverk uttrykkelig samtykke fra foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen. Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. En slik registrering vil dermed i praksis falle bort. Kirkerådet foreslår derfor at regler for registrering av tilhørige i kirkeordningen og underliggende regelverk blir opphevet.

Kirkeordningens bestemmelse om at barn av medlemmer regnes som tilhørende Den norske kirke inntil de er myndige, foreslås beholdt.

Endringsforslagene sendes med dette på høring til et utvalg høringsinstanser. Alle menighetsråd og kirkelige fellesråd vil også varsles om at det er mulig å gi høringssvar. Høringsfristen er **30. april 2022**. Endringene vil etter planen vedtas av Kirkemøtet i september 2022.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Torbjørn Backer Hjorthaug
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Fjerning av regler om registrering av tilhørige

Mottakere:

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web:
Org.nr.:818 066 872

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Jørund Østland Midttun

Click here to enter text., Click here to enter text.

Click here to enter text.

Click here to enter text.

Fjerning av regler om registrering av tilhørige – høring

Bakgrunn

Gjeldende rett

Kirkelovens bestemmelser om barns tilhørighet til Den norske kirke ble ikke videreført i den nye trossamfunnsloven som trådte i kraft 1. januar 2021.

Kirkemøtet vedtok likevel at kirkeordningen inneholder en bestemmelse om at også personer som er tilhørig til kirken skal registreres i medlemsregisteret, jf. kirkeordningen § 5. Kirkeordningen § 4 regulerer premissene for en slik registrering.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet foreslår å fjerne ordningen med å registrere tilhørige. Dette medfører endringer i §§ 4 og 5 i kirkeordningen. Videre betyr det endringer i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og i regler for innmelding og utmelding.

Kirkerådets begrunnelse

Den norske kirke anser at barn av foreldre som er medlemmer, hører inn under kirken fra fødselen av. Dette er fastsatt i dagens kirkeordning, som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2019, og er en videreføring av tidligere bestemmelser om tilhørige til Den norske kirke. Kirkeloven av 1996 fastsatte at personer som anses å høre inn under Den norske kirke, skulle registreres i medlemsregisteret. Begrunnelsen for å regne med tilhørige som en del av kirken, har utgangspunkt i synet på kirken som fellesskap. Den som er født inn i en familie av medlemmer, regnes som en del av det kirkelige fellesskap også før vedkommende selv er døpt. Tidligere var det en grunnlovsfestet forpliktelse at medlemmer som fikk barn, også skulle la disse døpe. Slik gikk de over fra å være tilhørige til å bli medlemmer. Den norske kirke har fortsatt en forventning om dåp, men det er ingen konkret forpliktelse for foreldrene.

Den nye trossamfunnsloven videreførte ikke den lovregulerte tilhørighetsordningen for barn av medlemmer i Den norske kirke og andre trossamfunn. Trossamfunnene står likevel fritt til å ha egne ordninger for tilhørige. Den norske kirke kan altså fortsatt anse barn av medlemmer som tilhørige fra fødselen av, men for å kunne *registrere* dem og behandle personopplysninger om dem, må vilkårene etter gjeldende personvernlovgivning være oppfylt. Rent konkret betyr dette at registrering av tilhørige krever uttrykkelig samtykke fra de foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen (GDPR). Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. En ordning som krever samtykke fra begge foreldrene (hvis begge har foreldreansvar) samt dokumentasjon på foreldreansvaret, vil være svært krevende å praktisere. Kirkerådet forventer at ordningen i tilfellet vil bli brukt i svært liten, om noen, utstrekning. Den kan heller ikke forenkles noe særlig gjennom digitalisering, og ville uansett være kostbar å følge.

Andre trossamfunn kan ha regler om medlemskap og tilhørighet som gjør at det kan være aktuelt å kreve tilskudd for tilhørige, så for disse trossamfunnene kan det være

hensiktsmessig å registrere tilhørig. I merknadene til den nye trossamfunnsloven § 17 (Prop. 130 L (2018–2019) side 264–265) klargjøres det imidlertid at det kun er medlemmer i Den norske kirke, og ikke tilhørig, som skal inngå som faktor i beregningen av tilskuddet til andre tros- og livssynssamfunn.

Da det ble klart at den lovregulerte tilhørighetsordningen skulle avvikles, ønsket Kirkerådet å legge til rette for at foreldrene til de tilhørig barna likevel på en enkel måte skulle kunne registrere at de fortsatt ønsket å få tilsendt tilbud om ulike trosopplæringstiltak o.a. til disse barna. Det ble derfor utviklet en funksjonalitet for dette på "Min side" som kalles trosopplæringsabonnement. Forskjellen på denne løsningen og ordningen med å registrere tilhørig barn er at man i den nye ordningen tar utgangspunkt i at det er foreldrene som får en endret registrering. Det er foreldre som blir trosopplæringsabonnenter, og det er foreldre som skal få tilsendt alle tilbud. For at det utsendte tilbudet skal kunne bli tilpasset riktig aldersgruppe, legges det inn fødselsdato for barnet. Av hensiktsmessighetsgrunner legges også navn på barnet inn, men det er ingen entydig identifisering av barnet slik det er med tilhørig. Barnets personnummer registreres ikke. Det innebærer også at det er nok at én av foreldrene er registrert på denne måten for at informasjon o.a. kan bli tilsendt. Så lenge det er den voksne som abonnerer på tilbud, er det heller ikke nødvendig å innhente dokumentasjon på foreldreansvar. Dermed kan voksne personer selv enkelt administrere sitt trosopplæringsabonnement på Min side.

Ordningen med trosopplæringsabonnement anses som den beste måten for Den norske kirke å legge til rette for at udøpte barn av medlemmer kan gis opplysninger om kirkelige tiltak som er tilpasset deres aldersgruppe. Tilhørighetsregistrering har dermed ikke lenger noen funksjon av betydning, og den foreslås derfor fjernet fra kirkeordningen og tilhørende regler om registrering.

Videre prosess og fremtidige endringer i medlemsregisterforskriften

Endringene i regelverket som nå sendes på høring, gjelder bare bestemmelser som direkte knytter seg til ordningen med å registrere tilhørig.

Kirkerådet ser behov for å komme tilbake med forslag til mer omfattende endringer i medlemsregisterforskriften på et senere tidspunkt. Digitaliseringsstrategien har visjonen "tilgjengelig kirke" og mål om å sette brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. I fremtiden må kirken tenke mer proaktivt om sitt register over medlemmer og informasjon som forvaltes om medlemmene, når det gjelder kirkelige handlinger og annen kontakt med menigheten. Kirken må tenke medlemsoppfølging og service. Nye krav i personvernlovgivningen gjør også at det er behov for å gjennomgå de registrertes rettigheter.

Oversikt over de konkrete forslagene til endringer i regelverk

I Kirkeordning for Den norske kirke

§ 4. Medlemskap og tilhørighet

Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke.

Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet, kan være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet bestemme at også andre personer kan være medlem av kirken.

Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer.

~~Et barn registreres som tilhørig når foreldrene gir melding om det. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke. Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem, faller tilhørigheten bort.~~

Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding ~~sa~~mt for registrering av tilhørig ~~het i Den norske kirke.~~

Biskopen avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

§ 5. Registrering i Den norske kirkes medlemsregister

~~Medlemmer registreres i Den norske kirkes medlemsregister. registreres i tillegg til medlemmer også personer som er tilhørig til kirken.~~

Opplysninger om døpte, konfirmerte, vigslers til ekteskap, jordfestelser ved prest i Den norske kirke samt inn- og utmeldinger skal også inntas i registeret.

II Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer ~~og tilhørende~~, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,
- sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke formål og hjelpemidler for behandlingen som skal brukes,
- lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellesrådsnivå,
- kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- kirkelig fellesråd: kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner.

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeordningen § 4 er medlem av ~~eller anses å høre inn under~~ Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 5 første ledd.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslert til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeordningen § 5 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, ~~kirkelig status (medlem / hørende inn under)~~, dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse.

Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

III Regler for innmelding i og utmelding av Den norske kirke ~~m.m.~~

§ 1. Innmelding

Innmelding i Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Norsk statsborger som er bosatt i utlandet retter henvendelsen til kirkebokføreren på siste bosted i Norge, eventuelt til den kirkebokføreren som Kirkerådet bestemmer. Den som melder seg inn i Den norske kirke, må være døpt med kristen dåp og skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- ~~d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom innmeldingen får virkning for disse,~~
- e) sted og dato for dåp dersom det er mulig å opplyse om dette,
- f) opplysning om at eventuelt medlemskap i annet tros- og livssynssamfunn i Norge er brakt til opphør.

~~En innmelding som mangler opplysningene i første ledd bokstav d, er likevel gyldig.~~ Innmeldingen kan skje ved personlig fremmøte eller skriftlig. Skriftlig innmelding skal være underskrevet og datert av den som melder seg inn, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Ved innmelding skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 2. Utmelding

Utmelding av Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Den som melder seg ut av Den norske kirke, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- ~~d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom utmeldingen får virkning for disse.~~

Utmeldingen skal være underskrevet og datert av den som melder seg ut, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

§ 3. Registrering av tilhørighet (oppheves)

~~Et barn registreres som tilhørig når foreldrene melder barnet som tilhørig i Den norske kirke. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke.~~

~~De som melder barnet inn som tilhørig, skal gi følgende opplysninger:~~

- ~~a) fullt navn ifølge folkeregisteret,~~
- ~~b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,~~

e) ~~fødselsnummer (11 siffer).~~

~~Melding etter første ledd skjer ved personlig eller skriftlig henvendelse til kirkebokføreren på barnets bosted eller til Kirkerådet. Meldingen skal være underskrevet av dem som har foreldreansvaret, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Er barnet bosatt i utlandet, gjelder regelen i § 1 første ledd annet punktum tilsvarende.~~

~~Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem av Den norske kirke, faller tilhørigheten bort. Personer som har fylt 15 år, kan selv sende melding om at tilhørigheten skal opphøre. Det samme kan de som har foreldreansvaret for et barn under 15 år.~~

~~Ved melding om tilhørighet skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.~~

§ 4. Saksbehandlingstid

Henvendelse om inn- eller utmelding til kirkebokfører bør besvares innen 14 dager i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert.

Henvendelse om inn- eller utmelding til Kirkerådet besvares i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert, etter den ordning som Kirkerådet bestemmer.

~~Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.~~

§ 5. Varsling

Når inn- og utmelding skjer hos Kirkerådet, skal det så snart som mulig gis melding til kirkebokfører i vedkommendes bostedsmenighet etter nærmere bestemmelser gitt av Kirkerådet. Kirkebokfører bør så snart melding er mottatt sørge for at det blir tatt kontakt med den som er innmeldt.

~~Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.~~

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	18/01713-31	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
36/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Eventuelt 06.04.2022

Saksorientering

Skriv inn teksten her.

Forslag til vedtak

Skriv inn teksten her.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04887-64	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
37/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Referatsaker 06.04.2022

Vedlegg:

Statsbudsjettet 2022 - Endelig tildelingsbrev med vedlegg
 Årsrapport 2021 Agder og Telemark bispedømme.pdf
 E-post - Søknad om støtte TV Vårt Land AS (TVL)

Brev og prosjektbeskrivelse Vårt kristne land

Saksorientering

1. Statsbudsjettet 2022 – Endelig tildelingsbrev med vedlegg
2. Årsrapport 2021 Agder og Telemark bispedømme
3. Søknad om støtte TV Vårt Land AS (TVL)

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

Årsrapport 2021

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd

Seljord kyrkje

DEN NORSKE KIRKE
Agder og Telemark bispedømme

Innholdsfortegnelse

I Leders beretning.....	4
Måloppnåelse og vurderinger	4
Ressursutnyttelse	4
Utviklingstrekk og endringer som følge av koronapandemien	4
II. Introduksjon til bispedømme og hovedtall	5
Organisering	5
Formål.....	5
2 A Nøkkeltall per prosti og bispedømme totalt	6
2 B Utvalgte volumtall	9
2 C Nøkkeltall for årsregnskapet	11
III Årets aktiviteter og resultater	12
3 A Omtale av bispedømmets samlede aktiviteter	12
3 B 1.1 Gudstjenestelivet.....	13
3 B.1.2 Flere velger kirkelig vigsel	13
3 B 1.3 Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe	14
3 B 1.4 Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet.....	14
3 B 2. Flere søker dåp og trosopplæring	15
3 B 2.1 Oppslutningen om dåp holdes oppe	15
3 B 2.2 Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	16
3 B 2.3 Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe	17
3 B 3.1 Antall deltakere på konserter og kulturarrangementer	18
3 B 4.1.1 Flere menigheter med diakonal betjening	20
3 B 4.1.2 Inkluderende kirkeliv	21
3 B 4.2 Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge	22
3. B 4.3 Arbeid med religionsdialog styrkes	23
3 B 4.4 Kirkens digitale nærvær øker	23
3.B 4.5 Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	25
3 B 4.6 Samarbeid Kirke - skole styrkes.....	25
3 B 4.7 Misjon. Antall misjonsavtaler, møtepunkt med organisasjonsliv etc.	26
3 B 5.1 Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	27
3 B 5.2 Flere engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirken, inkludert givertjeneste prosjektet	29
3 B 5.3 Kirkelige medarbeidere trives i jobben	30
3 B 5.4 Tilbud til unge i menigheten styrkes	30
3 B 6.1 Oppslutning om kirkevalg opprettholdes.....	32
3 B 6.2 Reduksjon i administrative kostnader	32

3 C. FNs bærekraftsmål	32
3 D Kort om biskopens virksomhet	33
IV Styring og kontroll i virksomheten	34
4 A HMS/Arbeidsmiljø	34
4 B Ligestilling	36
4 C Vurdering av mislighetsrisiko	37
V Vurdering av fremtidsutsikter	38
VI Årsregnskap.....	39
Ledelseskommentar til årsregnskapet 2021	39
Driftsregnskapet	39
Tilskudd	39
Regnskapsrapportering	40

I Leders beretning

Måloppnåelse og vurderinger

Pandemien har ikke endret på vårt oppdrag og kjernevirksomhet. På en imponerende måte har vi klart å opprettholde virksomheten også i 2021, men under helt andre rammebetingelser enn før pandemien. Å lese trender ut fra tallmaterialet, er derfor krevende. Men særlig tallene for dåp, konfirmasjon og begravelser er ut fra forholdene gledelige. Når det gjelder dåp og konfirmanter skyldes den en stor innsats fra de ansatte som har strukket seg langt for nødvendige endringer.

Ressursutnyttelse

Bispedømmet har arbeidet aktivt for best mulig ressursutnyttelse. Tilskuddsmidlene er i sin helhet fordelt ut til menighetene. Vi har også klart å opprettholde menighetsprestetjenesten på tidligere nivå, på tross av redusert ramme som del av ny fordelingsnøkkel. Bispedømmerådet har også valgt å opprette en ny studentpreststilling ved universitetet lokalisert i Bø. Stillingen er et spleiselag med Universitetet i Sør Øst Norge.

Utviklingstrekk og endringer som følge av koronapandemien

Utviklingstrekkene vi skrev om i 2020 har fortsatt i 2021. Det gjelder særlig egne dåpsgudstjenester, økt samarbeid mellom de to arbeidslinjene og også med fagforeningene, og den digitale satsingen. I 2021 har vi sett følgende utviklingstrekk;

- Pandemiens påvirkning på kirkens digitale satsing er fortsatt merkbar og vil være det i fremtiden, men vi registrerte ikke den samme entusiasmen i 2021, antall nye produksjoner er langt lavere.
- Behovet for diakoni er større. Både Voie og Vågsbygd kirke har dette året mottatt en milliongave fra en anonym giver. I Vågsbygd har dette resultert i et treårig utadrettet prosjekt mot sårbar ungdom. Det spesielle med dette prosjektet er at menigheten har ansatt en ung muslim som arbeider i to-spenn sammen med diakonen.
- Pandemien ser ut til å ha påvirket en del staber. Behov for å arbeide med stabsfelleskap.
- Den største utfordringen er den gudstjenestefeirende menigheten, og alle de kontinuerlige tiltakene. Her er det en stor jobb å gjøre. Nye mål må settes: Første mål er å komme tilbake til slik det var før pandemien.
- Antall frivillige har også gått ned. Det gir grunn til bekymring.
- Medlemsundersøkelsen gav spennende tall for bispedømmet. Troen har ikke blitt mindre under pandemien. Det er en netto økning på 6% i de som oppgir at de tror på Gud (49%). Det høyeste antallet i landet. Antallet som ber årlig eller oftere har økt til 57%. Grønn gruppe har økt med 3%, mens rød gruppe har økt med 4%.
- Flere tiltak i Bispedømmet har fått nasjonal støtte fra kirkerådet;
 - KUP Kirkens diakonale ungdomsprosjekt i Kristiansand jobber nå målbevisst for å presentere dette konseptet for andre aktuelle byer.
 - Kirkelig Kultursenter Bø (KIRKUS) er etablert.

Vi vil også i år få benytte anledningen til å takke ansatte og frivillige i vår kirke for jobben som er lagt ned i et år som fortsatt var preget av pandemi.

Kristiansand, 28.02.2022

Stein Reinertsen

Biskop i Agder og Telemark bispedømme

Per Gunnar Pedersen

Leder i Agder og Telemark bispedømmeråd.

II. Introduksjon til bispedømme og hovedtall

Organisering

Fra 1. januar 2017 ble rettssubjektet Den norske kirke opprettet og de nasjonale og regionale organer i Den norske kirke overført fra Staten til det nye rettssubjektet.

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd er fra samme tidspunkt en del av rettssubjektet Dnk.

Agder og Telemark bispedømme er ett av i alt 11 bispedømmer i Dnk. Biskopen har tilsynsmyndighet i bispedømmet og leder prestetjenesten. Bispedømmerådet er demokratisk valgt organ på 10 medlemmer som utfører oppgaver pålagt i lov og forskrifter og utgjør, sammen med øvrige bispedømmeråd, Kirkemøtet.

Leder av bispedømmerådet var fram til desember 2021 Kai Steffen Østensen. Han fikk høsten 2021 fritak pga. politisk verv i regjeringen. Per Gunnar Pedersen ble etter dette valgt til ny leder av bispedømmerådet.

Den norske kirke har også et ungdomsdemokrati, og Agder og Telemark bispedømme har et ungdomsråd som består av 8 ungdommer valgt på Ungdomstinget / UT-konferansen. Håkon Isaksen var leder for ungdomsrådet frem til oktober 2021, da var det Liv Reidun Urtegård som tok over.

Bispedømmet var i 2021 inndelt i 9 prostier. Dette er en reduksjon på ett prosti fra 2019, hovedsakelig som konsekvens av naturlig reorganisering etter kommunesammenslåinger i tidligere Vest-Agder fylke med virkning fra 2020.

Bispedømmerådet og biskop har felles administrasjon bestående av ca. 15 årsverk ledet av stiftsdirektør Aslak Wegge. I tillegg har tre ansatte i Felles Økonomienhet (Kirkerådet) sin kontorplass ved bispedømmekontoret i Kristiansand.

Formål

Virksomhetenes formål er forankret i Kirkelovens bestemmelse om å «ha sin oppmerksomhet på alt som kan bli gjort for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene» og de mål som Kirkemøtet har vedtatt for Den norske kirke og som kommer til uttrykk gjennom Visjonsdokumentet «Mer himmel på jorda» og gjennom tildelingsbrev og styringsdokumenter for øvrig fra Kirkerådet.

Agder og Telemark bispedømmeråd har gjort vedtak om at visjonsdokumentet «Mer himmel på jorda» skal gjelde som visjonsdokument for bispedømmet.

I virksomhetsplan for 2020-21 er strategiske mål formulert slik:

- Gudstjenestelivet blomstrer
- Flere søker dåp og trosopplæring
- Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet
- Folkekirken engasjerer seg i samfunnet
- Flere finner sin plass i kirkelig arbeid
- Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

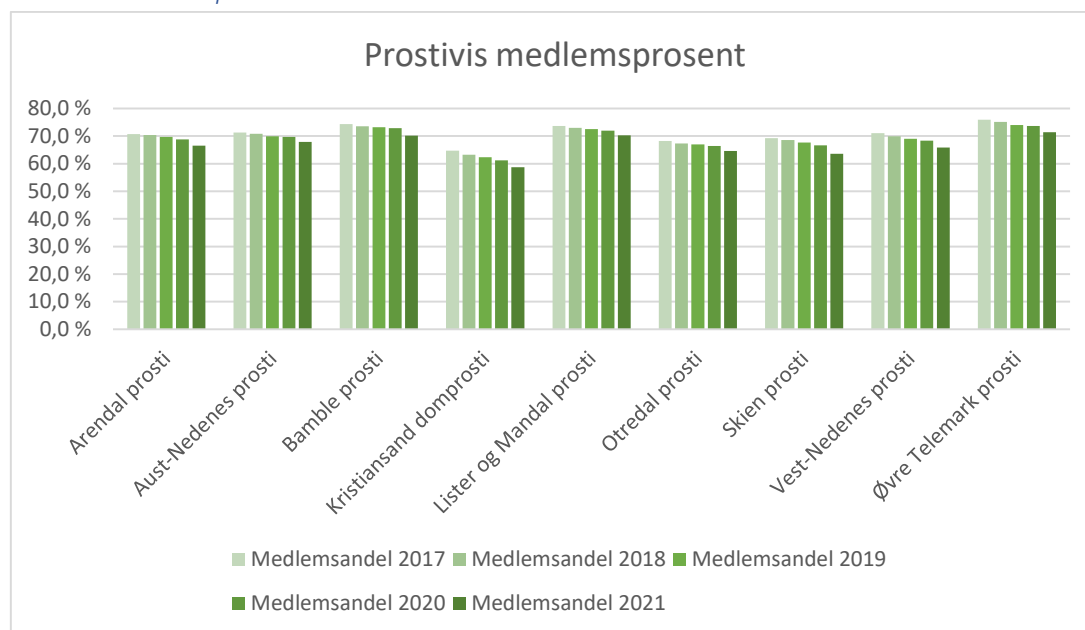
Prestetjenestens formål er at alle menigheter og lokalsamfunn skal være betjent med «Ord og sakrament», gjennom gudstjenester, kirkelige handlinger, sjelesorg, undervisning og annet som kan styrke og nære det kristelige liv.

2 A Nøkkeltall per prosti og bispedømme totalt

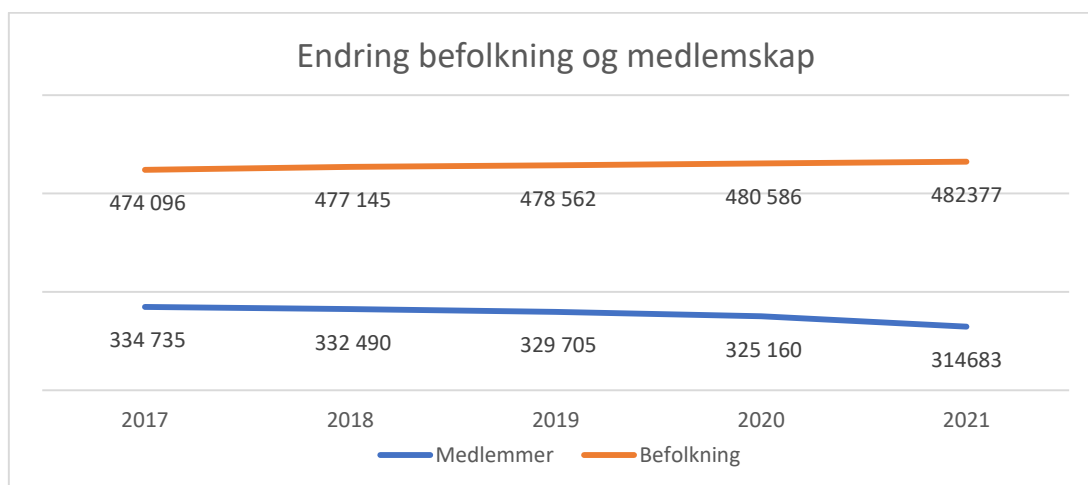
Medlemmer

Prosti	Medlemmer				
	2017	2018	2019	2020	2021
Arendal prosti	35588	35519	35299	35040	33999
Aust-Nedenes prosti	13868	13721	13509	13393	13034
Bamble prosti	21463	21166	20920	20755	20009
Kristiansand domprosti	69342	69221	68837	68344	66130
Lister og Mandal prosti	45379	44973	44694	44364	43235
Otredal prosti	16185	16038	15966	15906	15540
Skien prosti	64358	63708	63090	62431	59757
Vest-Nedenes prosti	27404	27339	27227	27247	26546
Øvre Telemark prosti	39131	38787	38144	37680	36433
Hele bispedømmet	334735	332490	329705	325160	314683

Prostivis medlemsprosent

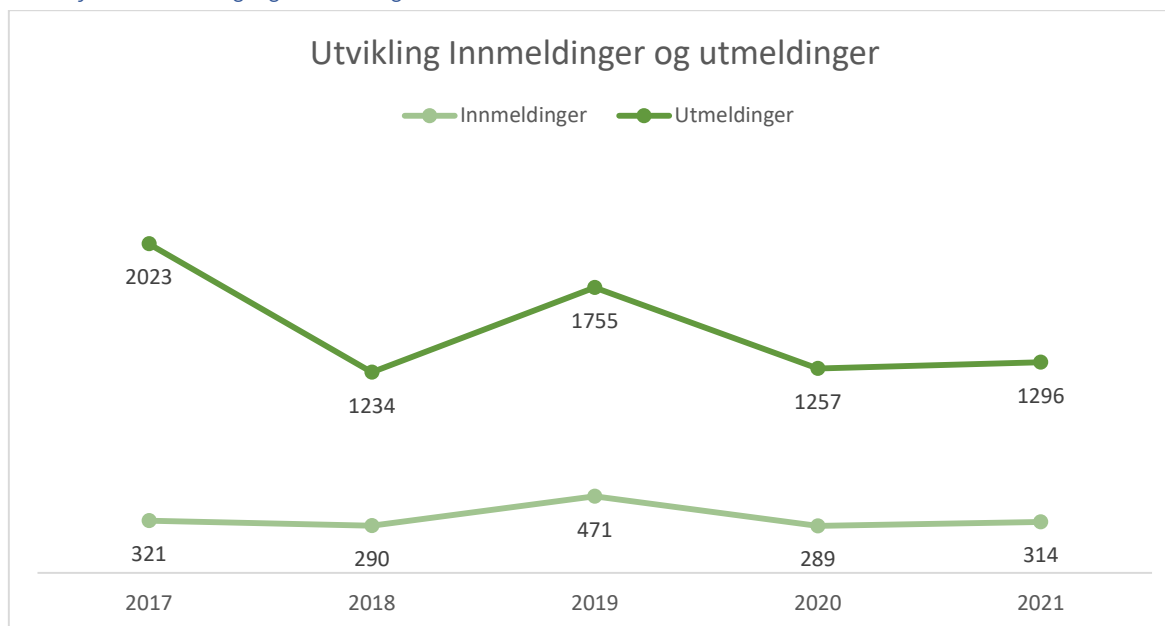
Befolkning

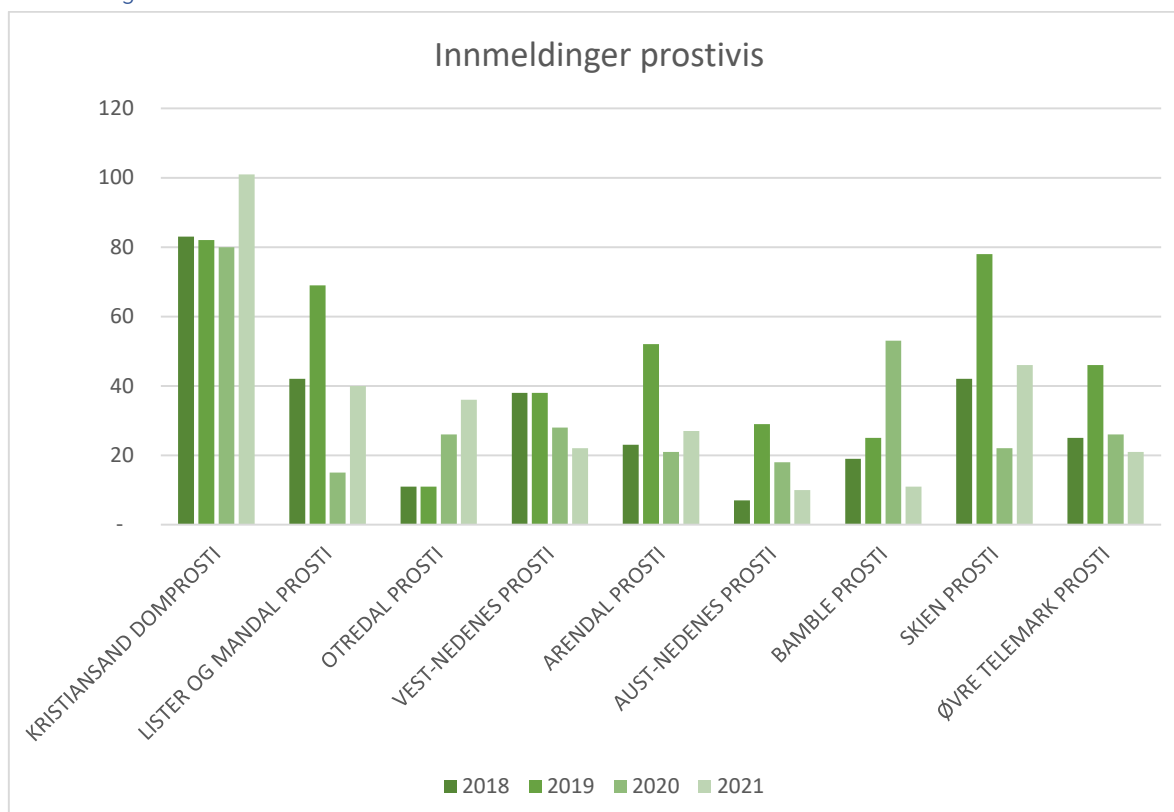
Innmeldinger og utmeldinger

Innmeldinger og utmeldinger prostivis	Innmeldinger				Utmeldinger			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
KRISTIANSAND DOMPROSTI	83	82	80	101	385	404	352	388
LISTER OG MANDAL PROSTI	42	69	15	40	156	192	80	185
OTREDAL PROSTI	11	11	26	36	66	65	100	60
VEST-NEDENES PROSTI	38	38	28	22	100	164	118	120
ARENDAL PROSTI	23	52	21	27	119	168	51	138
AUST-NEDENES PROSTI	7	29	18	10	50	72	55	46
BAMBLE PROSTI	19	25	53	11	52	87	200	62
SKIEN PROSTI	42	78	22	46	208	312	109	192
ØVRE TELEMARK PROSTI	25	46	26	21	98	147	192	105
<i>HELE BISPEDØMMET</i>	290	430	289	314	1 234	1 611	1 257	1 296

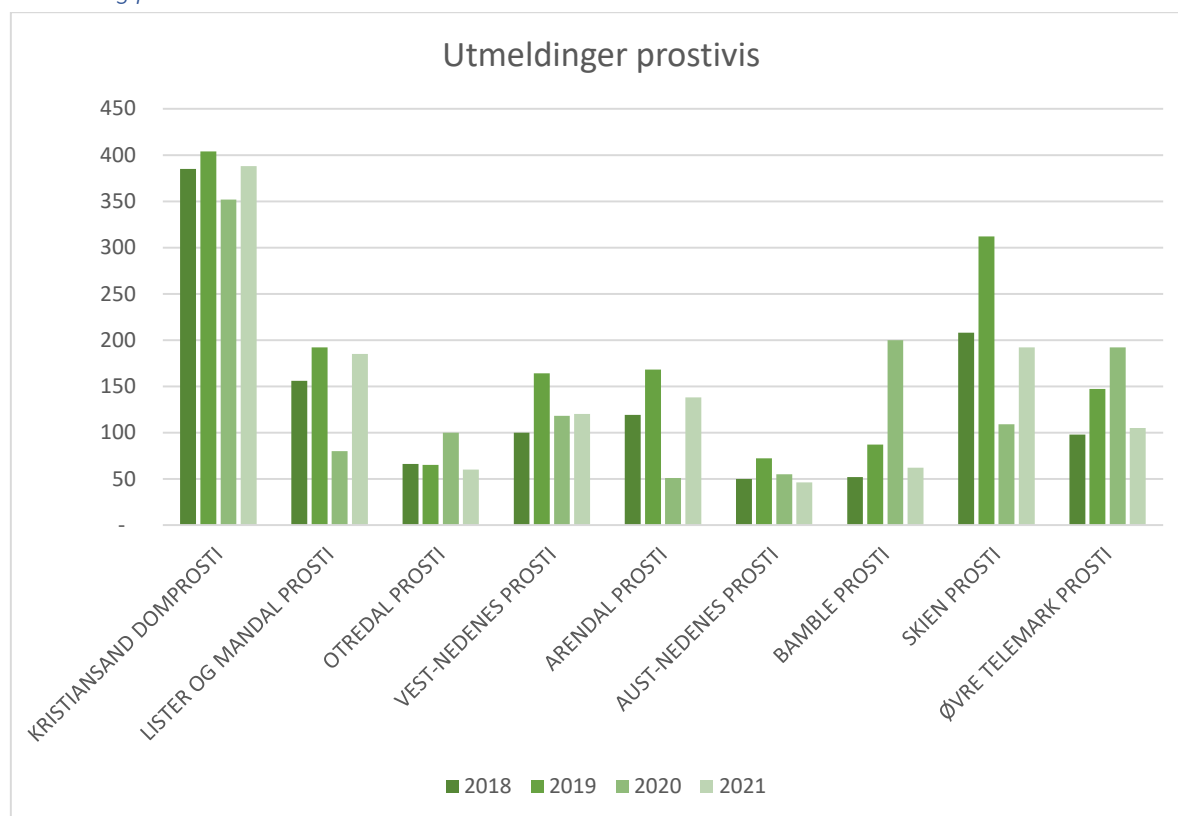
Trend for innmelding og utmelding

Innmelding Prostivis

Utmelding prostivis

2 B Utvalgte volumtall

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall døpte	2 964	2 798	2 526	2 584	2 174	2 375
Antall konfirmerte	3 494	3 048	3 162	3 056	2 862	3 118
Antall kirkelige vigslar	800	810	748	698	561	563
Antall kirkelige gravferd	3 533	3 539	3 505	3 369	3 296	3 224
Ant gudstj. totalt	6 648	6 505	6 393	6 513	5 396	5 702
Samlet antall gudstj. deltakere tot	666 995	639 168	601 988	612 442	291 345	267 131
Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse (Søndager, helligdager og andre gudstjenester)	100	98	94	94	54	47

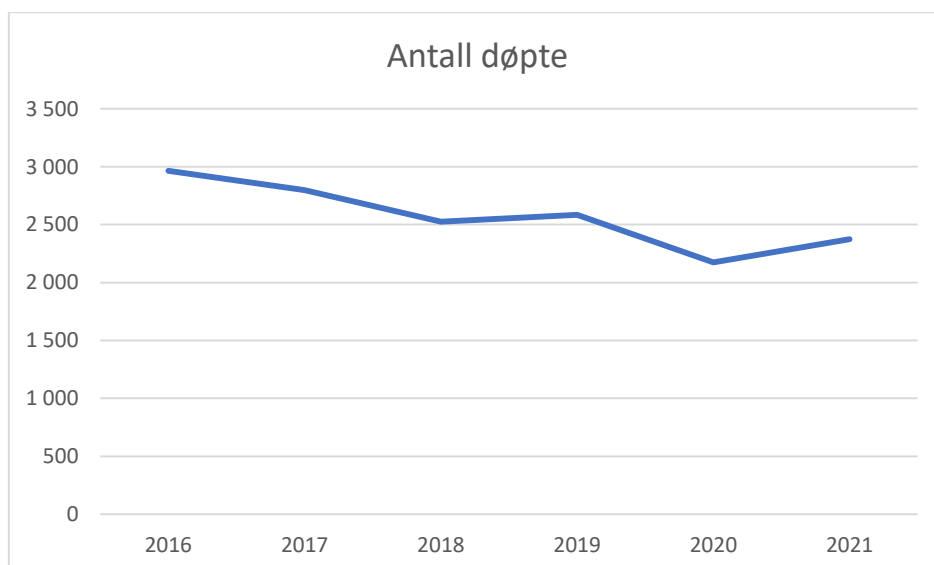
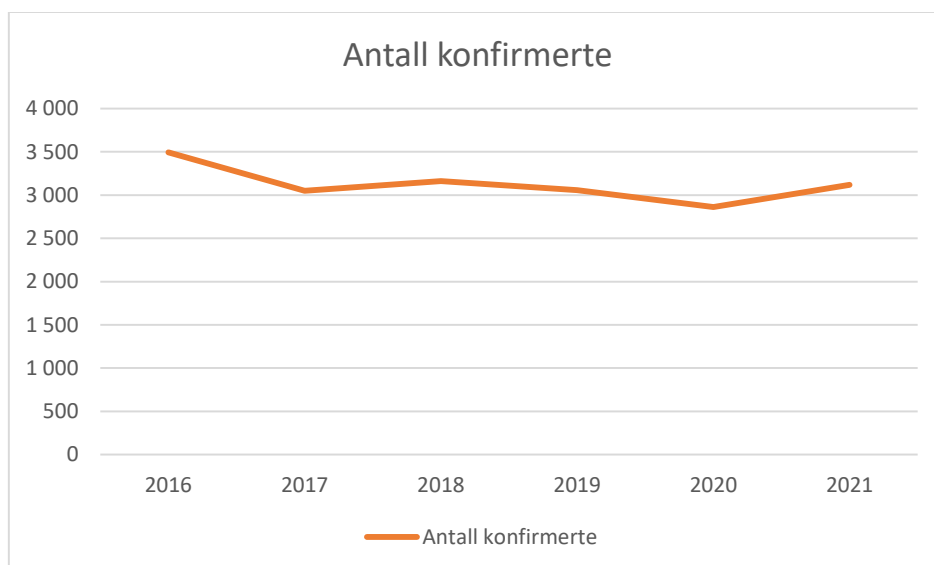
Antall døpte og årsak kommenteres under 3B 2.1

Antall konfirmerte kommenteres under 3B 2.3

Antall kirkelige vigslar kommenteres under 3B 1.2

Antall kirkelig gravferd kommenteres under 3B 1.3

Antall deltakere per gudstjeneste kommenteres under 3B 1.1

2 C Nøkkeltall for årsregnskapet

Beløp i hele tusen

Nøkkeltall for årsregnskapet	2019	2020	2021
Antall årsverk	140,73	143,63	144
-herav prestedtjeneste	125,3	129,2	129,9
Samlet tildeling budsjettgruppe 1	121 181	121 927	124 327
Netto driftskostnader	121 119	117 905	122 528
Lønnsandel av driftskostnader	91,8 %	93,8 %	92,9 %
Andel lønn brukt i prestedtjenesten	82,8 %	85,5 %	85,3 %
Lønnskostnader pr årsverk	790	770	791

Tall som gjelder prestedtjenesten, er inkl. biskopen.

Lønnsandel og lønskostnader er inkl. andre personalkostnader (kontogruppe 59*).

Driftsutgifter inkluderer refusjon/tilskudd for samarbeidsstillinger. For 2019, 2020 og 2021 er antall årsverk justert med henholdsvis 4,2, 4 og 2,9 for eksternt finansierte stillinger.

III Årets aktiviteter og resultater

3 A Omtale av bispedømmets samlede aktiviteter

Sett i lys av en fortsatt pågående pandemi kan Agder og Telemark bispedømme melde om høy aktivitet med de forutsetninger som til enhver tid har vært til stede.

Arbeidsbelastningen har opplevdes å være til dels stor, noe som gjenspeiles noe i sykefravær. Slitasjen på de ansatte merkes etter snart to år med periodevise nedstengninger, stadig nye smittevern hensyn mm. Samtidig som mange er ekstra slitne, er det andre som har vært i overkant kreative i utførelsen av arbeidsoppgaver. Det er stor slitasje i stabsfelleskapene; mye fordi det er ulikt hvordan man takler alle utfordringene knyttet til stadige avlysinger eller utsettelse.

Flere rapporterer at de har et helt arkiv klart med ideer som ikke lot seg gjennomføre, men kan tas frem når det igjen blir muligheter for det.

Det har fortsatt vært gjennomført digitale gudstjenester flere steder, men prostene rapporterer om noe nedgang på dette, som antas skyldes to ting: 1. De ansatte er slitne fordi dette krever andre ressurser. 2. Menighetene responderer med at de begynner å bli lei av alt det digitale.

En av prostene setter ord på det slik: *Det digitale tilbudet har mistet noe interesse, både for den som lager og den som ser.*

Når det gjelder gudstjenestebesøk og hvem som deltar kan det se ut som forhåndspåmelding gjør at det er de mest trofaste som møter opp, mens de mer sporadisk besøkende uteblir.

Flere menigheter melder om at drop in-dåp og egne dåpsgudstjenester er noe man ønsker å fortsette med. De har fått svært gode tilbakemeldinger på dette.

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» som ble startet av Agder og Telemark bispedømme fortsatte også i 2021. Den hadde deltakelse fra menigheter i 10 av 11 bispedømmer, og vil videreføres også i 2022.

Det er ikke vigslet noen nye kirker i 2021, men våren 2022 gleder vi oss over at nye Vennesla kirke står klar.

3 B 1.1 Gudstjenestelivet

Antall deltakere pr gudstjeneste på søn. og helligdager

Tabell: Prostivis fysisk deltakelse på gudstjenester (Søndag og helligdager). Digital deltakelse ikke medregnet i tabellen

	Gjennomsnittlig antall deltakere			
	2018	2019	2020	2021
ARENDALE PROSTI	94,1	95,1	55,9	51,6
AUST-NEDENES PROSTI	65,4	66,5	42,4	40,5
BAMBLE PROSTI	88,1	82,1	44,3	38,5
KRISTIANSAND DOMPROSTI	141,5	145,8	78,5	67,1
LISTER OG MANDAL PROSTI	106,1	105	61,2	47,2
OTREDAL PROSTI	85,1	81	46,7	35,4
SKIEN PROSTI	78,3	83,2	43,7	38,0
VEST-NEDENES PROSTI	114,6	109,8	63,9	51,2
ØVRE TELEMARK PROSTI	62,8	65	40,3	35,9
Snitt for hele bispedømmet	92,9	92,6	53,0	45,0

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Året 2021 startet med sterke begrensninger hvor det knapt var mulig å møtes til fysiske gudstjenester, og både påske og pinse gikk før man i slutten av mai kunne åpne opp for maks 200 personer på faste tilviste plasser med en meters avstand, så ble begrensninger innført igjen med maks 50 i desember noe som gjorde at mange av julegudstjenestene ble sterkt begrenset.

Med denne bakgrunn blir et snitt på 45 personer per gudstjeneste ganske bra.

I tillegg til dette har det vært gjennomført 169 digitale gudstjenester med et snitt på 300 deltakere. For mer informasjon om kirkens digitale nærvær se 3.B.4.4.

Det var vanskelig å motivere for digital satsing på nytt når vi fikk nedstengninger i desember 2021.

Det har gjennom året vært fokus på revisjon av lokal grunnordning for gudstjenesten.

Tiltak

Målet om å komme opp i snitt på 100 deltakere per gudstjeneste står fortsatt fast, men 2022 startet med noen begrensninger, så det er antagelig ikke mulig å nå dette målet for 2022.

3 B.1.2 Flere velger kirkelig vigsel

	2019	2020	2021
Agder og Telemark bispedømme	698	561	563

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Det er en svak økning av antall kirkelige vigslere fra 2020 til 2021, men vi er langt fra tallene vi hadde i 2019. Det er flere som melder om at vigler har blitt utsatt grunnet pandemien, og da særlig i en tidlig fase av pandemien. Samtidig var samfunnet åpent nok til at en del fikk gjennomført både vigsel og selskap sommeren 2021.

Tiltak

En god relasjon mellom befolkning og kirke er en forutsetning for at folk velger kirkelig vigsel. Dette relasjonsarbeidet må fortsette.

3 B 1.3 Oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe

	2019	2020	2021
AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	3 369	3 296	3 224

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Det er nedgang i antall kirkelige gravferder også i år. Slik vi finner tall kan det se ut som kirkelige gravferder i 2021 står for 81 % av alle gravferder, mens man i 2020 stod for 82 % av gravferdene. Dette betyr en marginal nedgang i oppslutning om kirkelig gravferd fra 2020 til 2021. Tidlig i pandemien meldte menighetene om en merkbar reduksjon i antall dødsfall, men det er usikkert om denne trenden har fortsatt.

Generelt er oppslutningen om kirkelig gravferd høy i vårt bispedømme.

Tiltak

Antallsbegrensning på 50 deltakere på gravferdsseremonien, fører til at det ofte kun er nærmeste familie og spesielt inviterte som deltar. I snitt deltok det kun 46 personer per gravferd i 2021. Det er en fare for at dette etter nesten to år med pandemi kan føre til en økt privatisering av gravferdsseremonien. Dette er uheldig og det er viktig at både byråer og prestene er seg dette bevisst i møte med de pårørende, slik at denne trenden kan snus.

3 B 1.4 Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Måloppnåelse og vurderingen av utviklingen

Agder og Telemark bispedømmes virksomhetsplan 2020-2021 har under Strategisk mål 1: *Gudstjenestelivet blomstrer* et resultatmål om at flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet.

Samenes nasjonaldag er 6. februar - også omtalt som Samefolkets dag og samisk folkedag. Kirken feirer også denne dagen, og målet er at det markeres i alle menigheter, både i gudstjenesten og i trosopplæringen. Slik er Den norske kirke med i den verdensvide kirkes arbeid med å løfte frem urfolks verdighet, livsvilkår og rettigheter slik dette er motivert i kirkens tros- og verdigrunnlag.

For 2021 er det ikke rapportert inn tiltak på samisk språk i gudstjenesten fra noen av bispedømmets menigheter. Erfaringen viser at det primært er samenes nasjonaldag 6. februar som har vært markert. Bispedømmerådet har spesielt utfordret Domkirken, Skien og Trefoldighet menigheter til markering 6. februar og Domkirken markerte dagen i 2020. I januar og februar 2021 opplevde vi dog store begrensninger grunnet pandemien. Bildet viser også at det må arbeides mer målrettet overfor menighetene for å øke oppslutningen rundt samisk språk i kirkelige handlinger.

Nytt i denne sammenheng er et veiledningshefte for kirkelige ansatte om samisk språk, kultur og liturgi utgitt av Den norske kirke (2022). Veiledningen er laget for å kunne bidra konkret med å inkludere samisk språk og kultur i gudstjenester, kirkelige handlinger og menighetenes aktiviteter.

Tiltak

Det arbeides videre med å informere og veilede menighetene om markering av samisk språk i gudstjenestelivet, både generelt gjennom året og spesielt i forbindelse med samenes nasjonaldag 6. februar. Det nye veiledningsheftet er et viktig og nyttig bidrag i dialogen med menighetene om å inkludere samisk språk, kultur og liturgi i kirkelige handlinger.

3 B 2. Flere søker dåp og trosopplæring

3 B 2.1 Oppslutningen om dåp holdes oppe

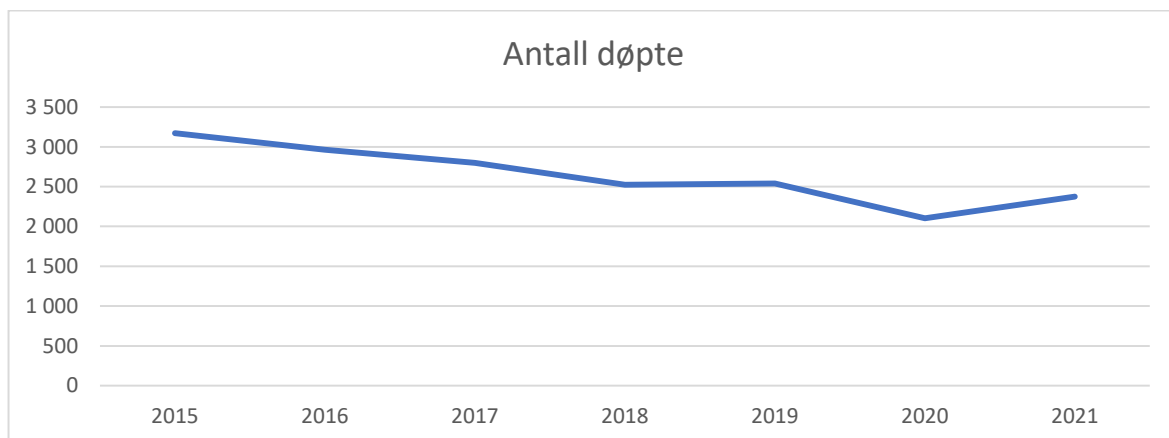
Agder og Telemark	2018	2019	2020	2021
Antall døpte	2526	2541	2103	2374

Andel døpte av fødte 2021:

Prosti	Døpte**	Årskull*	Dåpsprosent 2020	Dåpsprosent 2021
Arendal prosti	267	470	48,5	56,8
Aust-Nedenes prosti	83	142	57	58,5
Bamble prosti	126	214	53,1	58,9
Kristiansand domprosti	553	1195	41,9	46,3
Lister og Mandal prosti	346	572	55,2	60,5
Otredal prosti	145	247	45,3	58,7
Skien prosti	405	870	41,1	46,6
Vest-Nedenes prosti	233	387	50,5	60,2
Øvre Telemark prosti	217	294	47	73,8
Hele bispedømmet	2 375	4 391	46,7	54,1

* 0 år SSB (fødte fra 4.kvartal 2020-3. kvartal 2021)

** Alle døpte 2021 er tatt med, også konfirmanter

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Fra 2018 til 2019 økte antall døpte noe i Agder og Telemark bispedømme, mens man i 2020 fikk en markant nedgang. Dette henger sammen med pandemien, men også en nedgang i antall fødte 2020. Tidlig i 2021 så det ut til å tegne seg et bilde av en forsiktig økning i antall dåp 2021, som vi ser av statistikken at stemmer. Det kan være flere årsaker til dette:

Høyere fødselstall, nedstenging har ført til rolige liv for familier og dermed har man i større grad reflektert over dåp (prostene rapporterer om mange «store» babyer som blir døpt), muligheten for egne små dåpsseremonier som gjør det enklere for mange å velge dåp (mindre press på å lage store dåpselskap), egne dåpsgudstjenester oppleves mer personlig og mindre fremmedgjort enn dåp i en

høymesse. Vi tror også at det sterke fokus som Den norske kirke har hatt i seinere tid, blant annet i sosiale medier for dåp, har påvirket oppslutningen.

Tiltak

- Arendal prosti brukte Arendalsuka 2021 til å markedsføre dåp. Informasjon om dette og tips til hvordan promotere dåp var tema under fagdager for prester oktober 2021
- Domprostiet promoterer dåp i alle sine kirker to lørdager våren 2022
- Dåp er generelt et tema som holdes høyt i samtaler ansatte i menigheter og på prostinivå
- Menighetene fortsetter å legge til rette for egne dåpsgudstjenester

3 B 2.2 Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil

2021	Dåps-samtale	4-årsbok	Et bredde-tiltak for 6- ringer	Tårn-agenthelg	Lys våken	Konfir-masjon	Tiltak året etter konf.	TOTALT
Døpte i målgruppe	2 185	2 594	2 192	2 016	2 147	3 721	2 250	17 105
Deltakere	2 276	1 123	744	741	664	3 073	261	8 882
Prosent	104 %	43 %	34 %	37 %	31 %	83 %	12 %	52 %

Måloppnåelse og vurdering av utvikling

Pandemien fortsetter å påvirke alt av aktiviteter i trosopplæringen, noe som får konsekvenser for både oppslutning og antall gjennomførte aktiviteter, men innsatsen har vært stor for å holde disse utvalgte tiltakene oppe med tilpasninger til restriksjonene. I Agder og Telemark er det en gjennomsnittlig deltakeroppslutning på de utvalgte trosopplæringstiltakene på totalt 52 %. 4-års bok ble gjennomført fysisk i så og si alle sokn og oppslutningen er stabil. 6-års bok ble gjennomført i ¼ del av alle sokn, og har en brå nedgang på 10 % fra i fjor. Tårnagenthelg fikk en oppgang på 5 % oppslutning fra i fjor og ble gjennomført fysisk i 66 % av soknene. Lysvåken ble gjennomført i nesten halvparten av alle sokn med en god oppslutning tilnærmet lik før pandemien. Oppslutningen om konfirmasjon har en økning på 5 % fra i fjor og 2 % fra 2019, og rapportert som gjennomført fysisk i 98 % av sokna. Her er det gjort en stor innsats med tilpasninger. Etterkonfirmasjon er lavt men stabil.

Trosopplæringsplanene:

Gjennomførte antall timer (gjennomsnittlig per sokn): 271 t. mot planlagte antall 375 t. Vi er blant de tre bispedømmer med høyest antall gjennomførte timer. Landsgjennomsnittet på gjennomførte antall timer er 214 t. Til tross for korona, ser det ut til at vi makter å gjennomføre en del.

Tiltak

- Kontinuerlig kontakt med de undervisningsansatte via mail, tlf, nyhetsbrev, SoMe
- Biskopens møte med undervisningsansatte, ca.70 deltagere både i januar og mai
- Bispedømmets facebookgruppe for undervisningsansatte med ca.160 medlemmer som kontaktarena/idebank og sted for deling av f.eks. webinarer o.l.
- Erfaringsdelingsgrupper, obligatorisk dagssamling etter årsrapport, prostivise, i år på teams!

- Prostrasamlinger om videreutvikling av trosopplæringsplaner, samt teamsmøter med fremlegg og godkjenning av nye planer i sokna i prostiene Vest Nedenes og Bamble.
- Teamsmøte for de med kombinasjonsstillinger; kontor og trosopplæringsansatt.
- Samarbeid m/NMSU om et ressursmateriell «Delegudstjeneste» (misjonsgudstjeneste).
- Lokalt tilpassede samlinger for trosopplæringskonferansen Drivkraft med støtte til lunsj.
- Initiativtaker og samarbeid med NLA Gimlekollen om Webinaret: «Trosopplæring i skjermtid» med 170 deltagere i april.
- Nettmøter via Skype, Zoom eller Teams med lokale utvalg, menighetsråd, nytilsatte mm.
- Samarbeid med Søndagsskolen om lokal satsing i bispedømmet i Frivillighetens år 2022.

Konklusjon

Det har vært gjort en stor innsats under atter et krevende år. Den digitale kreativiteten er byttet ut med et imponerende hardt arbeid med tilpasninger (kohorter, utendørsarr. mm) for å gjennomføre flest mulig fysiske tiltak for barn og unge.

3 B 2.3 Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe

<i>Agder og Telemark</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
<i>Andel konfirmerte av døpte</i>	84 %	80 %	78 %	80%
<i>Antall konfirmerte</i>	3162	3056	2862	3064

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Selv om konfirmasjonstallene i de ulike menighetene kan ha store variasjoner, så er oppslutning om konfirmasjon fortsatt stabil i vårt bispedømme, til tross for to år pandemi. En liten nedgang i 2020, men vi er oppe igjen på 80% i 2021. Det betyr at vi nå ligger litt over landsgjennomsnittet som er på 79% i 2021.

De aller fleste har gjennomført det meste av konfirmantopplegget fysisk i 2021. Fordelen med konfirmanter er at det er ett kull, og ofte også en skoleklasse/kohort. Der det har vært flere skoler, har man kunnet dele i flere grupper for å kunne gjennomføre fysisk. Dette krever mye av de ansatte, men inntrykket er at mange har gjort mye for å få dette gjennomført.

I deler av vårt bispedømme kan konfirmasjonstilbudet til andre kristne trossamfunn være en viktig årsak til varierende oppslutning, i tillegg til humanistisk konfirmasjon. Denne aldersgruppen følger ofte flokken, og det kan fort skje at man mister en hel gjeng samtidig hvis noen sentrale personer velger å konfirmere seg andre steder. Vi har fortsatt den største medlemsmassen, og det er viktig at vi fortsetter å lage et så godt og attraktivt opplegg som mulig for våre medlemmer.

Hva venner gjør er veldig viktig for ungdom, men familie har også fortsatt stor påvirkningskraft. Derfor er det viktig med god og tydelig kommunikasjon med foresatte, gjerne både før og etter påmelding til konfirmasjon.

Gode kontinuerlige tiltak og gode miljøer for ungdom er et fellestrekk for de menighetene med stabil høy oppslutning. Et annet trekk er konfirmantleirer over flere døgn, og felles konfirmantsamlinger på tvers av menigheter.

Konfirmant- og ledertreningsprogrammet «Ønsket og elsket» fungerer veldig godt i Øvre Telemark prosti. Nå er alle menighetene i prostiet med. Dette konseptet med felles konfirmantleir og opplegg

for ungdomsledere kan benyttes som inspirasjon for resten av bispedømmet, og de jobber videre med å dele kunnskap og erfaringer.

Tiltak

- Fortsette å gjøre våre konfirmanttilbud så attraktive som mulig for våre medlemmer
- Oppmuntre menighetene til å satse på ukes-leir (for eksempel i samarbeid med Hekta/Krik/Skjærgårds m.fl.).
- Møte ungdommene og de foresatte med god, tydelig og forutsigbar kommunikasjon, og synliggjøre våre konfirmantopplegg på nettet.
- Fokus på konfirmantarbeid og ungdomsarbeid i strategiske samtaler med proster, prester og ansvarlige for undervisningen.
- Stimulere til utarbeidelse av nye konfirmasjonsmateriell, og gi god informasjon om eksisterende ressurser.
- Oppmuntre til samarbeid og erfaringsdeling på tvers av menigheter.
- Bruke «ønsket og Elsket» som inspirasjon for resten av bispedømmet.

3 B 3.1 Antall deltakere på konserter og kulturarrangementer

Agder og Telemark bispedømme	Antall arrangement			Antall deltakere		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	1 327	714	659	160 763	36 605	38 924

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Situasjonen med pandemi, restriksjoner og antallsbegrensninger har i hele 2021 virket inn på antall konserter og kulturarrangementer og deltakere på disse. Sammenlignet med 2020 er der en økning på 2219 flere deltakere på konserter og kulturarrangementer i 2021. Slik siste års rapport viste til, medvirket tallene fra firmaet Rambølls kartlegging over deltakere på digitale aktiviteter og arrangementer til et høyt antall deltakere samlet sett på nevnte områder i 2020. Et slikt tallmateriale over digitale arrangementer er ikke med i beregningen for 2021, men digitale tiltak i menighetene har fortsatt også i 2021, om enn ikke i så stort omfang som i 2020. Det er derfor grunn til å anslå at antall digitale produksjoner og tiltak i menighetene i 2021 har medvirket til at antall deltakere på konserter og kulturarrangementer er høyere enn det statistikken viser. Se tabell. Erfaringene viser at kirkens konserter og kulturarrangementer har nådd et bredere publikum gjennom tilfanget av digitale produksjoner og strømmetjenester.

Blant strategiske mål i bispedømmets virksomhetsplan for 2020-2021 er *Kunst og kulturuttrykk er en del av kirkelivet*. Det arbeides blant annet kontinuerlig med å stimulere menighetene til å ta i bruk kirkens arkitektur og utsmykning i møte med skolene, som kirke- skole samarbeid og Den kulturelle skolesekken. I 2020 ble 250 års-jubileet for Hans Nielsen Hauges fødsel markert med et nasjonalt jubileum. I bispedømmet ble det gjennomført en rekke kulturarrangementer som markeringer over Hans Nielsen Hauges liv og virke, blant annet i Grimstad, Valle og Hylestad, Grungedal og Domkirken menigheter, samt et seminar på NLA Gimlekollen. Lillesand historielag og Lillesand kirkeakademi arrangerte i samarbeid med Lillesand kirke et arrangement der tema var Hans Nielsen Hauge og hans tilknytning til Saltholmen. Flere menigheter har arrangert salmekvelder, blant andre Torridal og Gjerpen menigheter. Nye kor har startet opp, som Domkirkens jentekor. Et kirkelig kultursenter med

støtte fra Kirkerådet er nå etablert i Bø i Telemark. Senteret vil formidle kompetanse innen kirkemusikk, kor, pedagogikk og metodikk for barn og unge. Etableringen innebærer vekst på kulturfeltet i bispedømmet, og arbeidet i senteret vil initiere vekst på det kirkemusikalske feltet, som kor og konserter. Norsk kulturråds to ordninger knyttet til pandemien er en kompensasjonsordning og en stimuleringsordning. Menighetsråd kan søke om midler fra disse, og råd og veiledning i slike søknadsprosesser har kommet i tillegg til øvrig veiledningsarbeid knyttet til tilskuddsordninger.

Tiltak

Det arbeides videre med rådgivning rundt støtteordninger både på kulturfeltet generelt og på kirkemusikkfeltet. Samarbeid med menighetene om kirkemusikk, kor, konserter, kunst og kultur føres videre og ses også i lys av at *kunst og kultur* er blant Kirkerådets fokusområder for 2022. Som ledd i gjenoppbyggingen av kultursektoren etter pandemien, foregår det samarbeid med nasjonalt kulturrådgivernetverk og kunst- og kulturinstitusjoner i å utvikle virkemidler som samtidig kan fremme mangfold og tilgjengelighet.

Konserter

Antall konserter og kulturarrangement		Antall deltakere på konserter og kulturarrangement	
2020	2021	2020	2021
714	659	36605	38924

3 B 3.2 Flere åpne kirker

	Antall sokn med åpen kirke			Totalt antall dager med åpen kirke		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Agder og Telemark bispedømme	39	66	77	1 406	974	1 691

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

77 sokn rapporterer om åpen kirke i 2021. Det er en liten økning fra året før. Det arbeides med å stimulere til å holde kirkene åpne, og Kirkerådets ressursmateriell viderefremmes fra bispedømmekontoret til menighetene i forkant av Allehelgensdag. Flere kirker holder derfor minnegudstjeneste søndagen, og er åpne både lørdag og søndag. Antall sokn med vei- og pilegrimskirker som har holdt åpent er derimot lavt. Flere menigheter arrangerer konserter og konsertserier om sommeren og holder åpne kirker som del av begrepet sommerkirke eller veikirke. Noen kirker er åpne under pilegrimsvandringene. Denne type arrangementer krever planlegging i forkant. Grunnet restriksjoner under pandemien har utsettelse og avlysninger vært nødvendig. En rekke menigheter holder kirkene åpne som ledd i formidlingen mot turisme, og flere legger til rette for formidlingen av kunsten, utsmykningen og arkitekturen med faste åpningstider med omvisere og formidlere, slik tilfellet er i Grindheim kirke i Audnedal. Kirkene har hovedsakelig sine åpne perioder sommer og høst, og et trekk ved utviklingen i 2021 er at antall dager med åpen kirke har økt med 717 fra året før. Det er naturlig å se antall dager med åpen kirke i sammenheng med de aktuelle og tidvise nedstengninger, lukkinger og gjenåpninger gjennom hele året som følge av pandemien.

Tiltak

Det arbeides videre med å stimulere til og holde kirkene åpne, spesielt ved Allehelgensdag og ved pilegrimsvandring, og som veikirker og sommerkirker. Bispedømmekontoret viderefremidler ressursmaterieell fra Kirkerådet til menighetene for markering av Allehelgensdag, og Kirkerådets ressursbank nyttes i dialog med menighetene over mulige tiltak. Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, KA, har utarbeidet en veileder om åpen kirke (2019,) og denne danner blant annet utgangspunkt for arbeidet med å stimulere til å holde kirkene åpne. Formålet med veilederen er å gi råd og veiledning til menigheter og fellesråd for hvordan kirker kan sikres på en god og trygg måte, slik at flere kirker kan stå mer åpne og tilgjengelige for alle som ønsker å søke seg hit. Det planlegges en fagdag med tema pilegrim i regi av bispedømmekontoret høsten 2022, og åpen kirke vil være del av programmet. Målgruppen er menighetene i bispedømmet.

3 B 4.1.1 Flere menigheter med diakonal betjening

Agder og Telemark	2019	2020	2021
Diakonal betjening	73 %	77 %	75 %
Plan for diakoni	84 sokn	85 sokn	83 sokn

Annerledesåret 2020 fortsetter

2021 startet slik 2020 avsluttet – koronapandemien holdt fortsatt sitt faste grep. Smitte, karantene og isolasjon og alle de begrensninger dette medførte, ikke minst begrensede muligheter for å kunne møte fysisk, gav kirkens diakonale tjeneste særlige utfordringer. Behovene for diakonal fysisk tilstedeværelse, steg i takt med økte begrensninger for nettopp å kunne få dette til.

Diakonens ord om begrensninger og muligheter under pandemien

«Den diakonale kirke er nær, til stede, imøtekommende og åpen. Selv med enmetersregel, munnbind og faste sitteplasser. Selv med nedstengning, avlysning og hjemmekontor. Den diakonale kirke er ikke rutiner og «det vante». Den diakonale kirke lever med mennesker, deler deres utfordringer og gleder, kjenner deres tap. Medvandrere. Tenke nytt, tilpasse oss, skape nye kontaktpunkt: dette er også den diakonale kirke. Kom hva komme vil, vi går sammen. Vi kan snuble, miste fotfestet, men vi slutter ikke å bevege oss. For vi vet. Der mennesket er, der er også Gud.» Slik formulerer og oppsummerer Hanne Louise Salvesen, diakon i Eidanger og leder av Det norske diakoniforbunds stiftsstyre i Agder og Telemark stift, diakoniens kår og muligheter i en svært krevende tid.

Selv om mange ting i menighetsarbeidet ellers har stoppet opp og blitt satt på vent i denne tiden, kan våre diakoner og diakoniarbeidere melde om mange gode møtepunkter, spesielt for samtale med enkeltmennesker, både digitalt og fysisk, der det har ligget til rette for det. Flere av de ansatte har gitt uttrykk for en viss grad av slitenhet på grunn av pandemien, men dette til tross, kan vi fastslå at alle har vist stor evne til omstilling og tilpasning i en ekstraordinær og krevende situasjon.

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Tallene for diakonal betjening er fortsatt stabilt høye tall, både for diakonal betjening og tidligere resultatmål om antall sokn med lokal plan for diakoni. Dette ser vi i sammenheng med arbeid lokalt, regionalt og nasjonalt. Utfordringen nå blir å fortsette det gode arbeidet med diakonale tiltak i menighetene, slik tilfellet var før pandemien brøt ut.

Mulighetene for vekst innenfor den diakonale tjeneste lokalt ligger først og fremst i opprettelse av flere diakonale stillinger og etablering av diakoniutvalg i menigheter der disse ikke finnes.

Det er pr. dags dato 38 personer ansatt i diakon- og diakoniarbeiderstillinger i bispedømmet. Agder og Telemark bispedømmeråd tildelte i alt kr. 1 170 000.- av restmidler diakoni i 2021. Flere av våre menigheter fikk tildelt etterlengtede midler som gjorde det mulig å realisere viktige diakonale tiltak i lokalsamfunnet.

Ambassadørvtale

På bispedømmeplan har arbeidet med den såkalte Ambassadørvtalen begynt å ta form. Avtalen som ble inngått på nasjonalt plan mellom Den norske kirke og barne- og familiedepartementet materialiserte seg i et svært godt og konstruktivt samarbeid mellom vårt bispedømme og Bufetat i Region Sør. Arbeidet med selve vervingen av våre menigheter som ambassadører for fosterhjemstjenesten starter våren 2022.

Tiltak

- Arbeide for nye, friske midler til å øke tilstedeværelsen av diakonal betjening i soknene. Gjelder i første rekke økt finansiering for opprettelse av flere diakonale stillinger.
- Kontinuerlig, nær kontakt med fellesråd og menigheter for å beholde allerede eksisterende diakonale stillinger.
- Stimulere enda flere menigheter til å arbeide med lokal plan for diakoni og til å etablere aktive diakoniutvalg.

3 B 4.1.2 Inkluderende kirkeliv

En inkluderende kirke ser på forskjellighet som en berikelse og deltagelse som det normale for alle. Arbeidet går ut på å skape tilhørighet til fellesskapet i menighetene på et likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Inkluderende kirkeliv og HEL-arbeidet i kirken er en vesentlig del av bispedømmets strategi for likestilling, inkludering og mangfold (LIM). Bispedømmets grunnleggende visjon for arbeidet er: «en inkluderende kirke med tilhørighet og delaktighet for alle»

Inkluderingsiltak lokalt

Bispedømmet har fortsatt ca. 30 tilrettelagte tiltak i form av ulike tilbud om klubber og treff. Dette er et levende tilskudd til menighetsarbeidet. Og ikke minst er dette tiltak som er svært viktige for menneskers trivsel i hverdagen. Fellesskapene har både en diakonal og en forkynnende funksjon.

Antall sogn som i statistikken sier at de har et slikt tilbud har økt noe i 2021. Flere av tilbudene er samarbeidsprosjekter som strekker seg over flere menigheter. Langt flere menigheter enn de som blir synlige i statistikken er involvert i arbeidet i disse fellesskapene. Det er mulig at økningen heller skyldes en økt bevissthet om dette arbeidet i menighetene.

	2020	2021	Endring %
Antall sogn med integreringstilbud	22	25	14 %

Inkluderende menigheter

Veien er fortsatt lang mange steder for at vi virkelig kan si at vi har inkluderende menigheter. Dette gjelder fysisk tilgjengelighet, aksept av forskjellighet og tilrettelegging slik at mennesker med ulike funksjonsnedsettelser og utviklingshemninger kan delta på likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Vi ser imidlertid at flere menigheter nå arbeider aktivt for å komme videre med hva det betyr å være en inkluderende menighet. Tegn på dette er at antallet HEL-gudstjenester i bispedømmet er økende år for år. Stadig flere mennesker med utviklingshemming er nå aktivt engasjert i gudstjenestearbeidet regelmessig. Bredden av tjenesteoppgaver som sang og musikk,

drama og liturgi hvor mennesker med utviklingshemmedes egen tjeneste finner sin plass i menighetene.

HEL-gudstjenester arrangeres fast en eller to ganger i semesteret i stadig flere menigheter i bispedømmet. Slike gudstjenester synliggjør arbeidet og bygger tilhørighet til gudstjenestefellesskapet.

Fellestiltak i prostier og bispedømmet

Selv om koronasituasjonen har gitt mange begrensninger har antallet og bredden av deltagelse har antall fellestiltak økt i 2021. Sammen med Skjærgårds LIVE har vi arrangert ulike konserter og kurs i sang og musikk, drama og kreativ forming. Særlig har konsertturneen med Tore Thomassen vært viktig for mange. Målet med flere av disse tiltakene har vært å la de lokale felleskap stå som vertskap og la andre delta på det tilrettelagte fellesskapets premisser. Blant annet har HEL-arbeidet i Grenland gjennomført flere fellestiltak med deltagelse fra tre prostier.

Leiren Camp UNIK, og Skjærgårds UNIK ble begge avlyst i 2021 på grunn av pandemien. «Tro og Lys» leiren og flere av organisasjonenes leirer har heller ikke latt seg gjennomføre. Savnet er stort for mange. Også et prosjekt innen trosopplæring som er planlagt gjennomført i 2021 er utsatt, med håp om gjeninnføring høsten 2022.

HEL-2022 ble HEL-2023

Forberedelsene til ny landsdekkende konferanse for en inkluderende kirke har pågått gjennom hele året. Smittesituasjonen gjorde imidlertid at komiteen på slutten av året valgte å utsette konferansen til 17.-19. januar 2023. En konferanse med mange deltagere og flere av disse i risikogrupperne kunne vanskelig gjennomføres slik situasjonen har vært.

Gleden over å samles

Mange mennesker med ulike funksjonsnedsettelse har opplevd et tøft år. Ensomhet og isolasjon har vært hverdagen for mange. Derfor har det vært stort når en kunne samles. De fleste lokale arrangement og grupper har opplevd svært god oppslutning når det har vært mulig å samles. Her har kirken en viktig diakonal og samfunnsmessig oppgave.

3 B 4.2 Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Tiltak

	2020	2021	Endring %
<i>Tilbud rettet mot innvandrere</i>	22	25	14 %

2021 har vært et unntaksår hva gjelder bispedømmets aktivitet og samarbeid omkring migrasjon- og integreringsarbeid i bispedømmet. Tiltak som var tenkt gjennomført i løpet av året, har blitt utsatt på ubestemt tid grunnet pandemien. Det har i tillegg blitt gjennomført færre møter i regionrådet for Kia-Sør enn det som har vært tilfelle tidligere år.

Tiltak

Det ble i 2020 inngått en sentral samarbeidsavtale mellom Kirkerådet, Kristent Interkulturelt arbeid (KIA) og Det norske Misjonsselskap (NMS) for å lære av hverandres erfaringer og samarbeide om tiltak for slik å styrke migrasjons- og integreringsarbeidet i våre menigheter. I Agder og Telemark bispedømme ble et slikt samarbeid etablert og formalisert allerede året før gjennom ressursgruppen kalt Menighet Med Mangfold (forkortet MMM). Gruppen består av én representant fra hver av de tre

partene: Agder og Telemark bispedømme v/ misjonsrådgiver, Kia v/ daglig leder for Kia-Sør og NMS v/ rådgiver migrasjon. Gruppen er i tillegg supplert med internasjonal prest og en frivillig. Konkret vil MMM være ansvarlig for å organisere og gjennomføre minst to inspirasjonssamlinger i løpet av året, med vekt på et faglig innhold, for nøkkelpersoner som er engasjert i inkluderingsarbeidet på menighetsplan.

3. B 4.3 Arbeid med religionsdialog styrkes

Måloppnåelse og vurdering av situasjonen

I Agder og Telemark bispedømme finnes det etablerte fora som gjør en viktig jobb innenfor arbeidet med religionsdialog: STL Arendal (Samarbeidsrådet for tro og livssynssamfunn), FTL (Forum for Tro og livssyn) Kristiansand og FTL Grenland – sentrert rundt de tre største byene i våre tre gamle fylker. Disse samarbeidsrådene er etter vårt syn relevant for arbeidet med religionsdialog tross forskjellene mellom STL/FTL og kirkelige dialogsentre.

Våren 2021 deltok tre fra vårt bispedømme på det årlige nasjonale nettverksmøtet om dialog, og hadde i tillegg en egen samling for drøfting av videre arbeid i vårt bispedømme.

I Agder og Telemark bispedømme finnes det ikke et eget kirkelig dialogsentre. Det finnes heller ikke initiativer lokalt eller økonomisk handlingsrom regionalt som sannsynliggjør en endring i 2022.

Økumenisk arbeid:

I Agder og Telemark bispedømme er det stort fokus på økumeniske samtaler og -samarbeid, på grunn av et stort antall kirkesamfunn. Vi opplever det som viktig og verdifullt å fortsette også den økumeniske dialogen som allerede finner sted regionalt og lokalt.

Tiltak

- Fortsette å prioritere allerede eksisterende fora for samarbeid og kontakt med ulike religioner og livssyn lokalt.
- Etterspørre og støtte lokale initiativ der religionsdialog er tema.
- Økumenikk: Oppfordre lokale menigheter til god dialog med andre kirkesamfunn som finnes i området.

3 B 4.4 Kirkens digitale nærvær øker

Måloppnåelse og vurdering av situasjonen

Agder og Telemark har én offisiell hjemmeside for bispedømmet. Biskopen har en offentlig Facebookprofil som pr 31.12.21 hadde 1600 følgere, som er en økning på 350 fra året før.

Gjennom nedstengningen i 2020 viste menigheter en imponerende evne til omstilling og satsing på digital formidling, både gjennom enkle strømminger av gudstjenester, små andakter eller kveldstanker, musikkinnslag etc.

Undersøkelsen utført av Rambøll i 2020 fanget relativt godt opp aktiviteter, men opplevdes samtidig som krevende å fylle ut. Kirkerådet gjennomførte en enklere undersøkelse i 2021. I tillegg er det to felt som omhandler digitale gudstjenester i menighetenes rapporteringsskjema til SSB.

Innrapporteringen til Kirkerådet er så pass ufullstendig på det tidspunkt årsrapporten skrives at den gir lite reel informasjon om de faktiske forhold. Svarprosenten for Agder og Telemark er helt nede i 43%. (Høyeste svarprosent blant bispedømmer er på 60 prosent og laveste på 24). Men det er verd å

merke seg at antall digitale gudstjenester for Agder og Telemark bispedømme i SSB rapporten er på 169 og deltakerantallet her er 50 732. Dette er gudstjenester som kun ble holdt digitalt. I svaret på spørringen Kirkerådet sendte ut, er fysiske gudstjenester som også ble strømmet tatt med. Dette kunne vært et interessant tall for sammenlikning dersom innrapporteringen hadde vært høyere.

Enkelte menigheter hadde også fått rustet seg opp utstyrmessig for en digital satsing gjennom midlene fra Barne- og Familiedepartementet som ble lyst ut november 2020. Med lav svarprosent kan vi heller ikke lese ut gode tall for effekten av denne satsingen. Jevnt over viser ikke undersøkelsen så langt til en økt satsing på digitale medier. Det kan være flere grunner til det.

Optimismen som begynte å vokse gjennom våren og sommeren med relativt høy vaksinerings og nedgang i smitte ga grunn for planlegging av gjenåpning og flere fysiske arrangementer. Så ble nye oppblomstringer av pandemien høsten 2021 med Delta- og Omikron-variantene tilbakeslag man ikke i samme grad klarte å omsette i nytenkning og frisk satsing som ved pandemiens utbrudd i 2019.

Koronagudstjenester er tatt inn som et nytt punkt i gudstjenestestatistikken. Dette gir et visst innblikk i forhold til bruk av videooverføringer av gudstjenester. Men av kommentarene ser vi at det er en del underrapportering. Dermed er det både en del underrapportering i skjemaet og en del menigheter som ikke har klart å måle seerantallet på sine digitale arrangementer.

Tabell: Innrapporterte digitale gudstjenester til SSB. Deltakelse regnes som de som har fulgt sendingen 3 sekund eller mer.

	Rene digitale gudstjenester	Antall deltakere
ARENDAL PROSTI	3	43
AUST-NEDENES PROSTI	0	0
BAMBLE PROSTI	6	3 717
KRISTIANSAND DOMPROSTI	43	5 731
LISTER OG MANDAL PROSTI	61	17 201
OTREDAL PROSTI	12	1 373
SKIEN PROSTI	32	22 212
VEST-NEDENES PROSTI	3	447
ØVRE TELEMARKE PROSTI	9	8
<i>Totalsum</i>	<i>169</i>	<i>50 732</i>

Det bør jobbes videre med å finne relevante verktøy for måling av den digitale satsingen, helst uten å måtte samle disse inn gjennom egne spørreskjema. Utstrakt bruk av verktøyet «Skjer i kirken», vil kunne lette dette.

Tiltak:

- Kompetanseheving og kompetansedeling kan utfylle den alminnelige gudstjenestesatsingen og nå ut til folk man ellers ikke når med gudstjenesten.
- Gode verktøy for innrapportering.

My av fokuset rundt den digitale satsingen har vært knyttet til selve gudstjenesten. Digitale gudstjenester bør ikke undervurderes. Samlet deltakelse på digitale gudstjenester utgjør mange mennesker, og når gjerne mennesker som ikke hadde kommet i Kirken.

Enkelte menigheter har i større grad oppdaget digitale kanaler som en utvidelse av gudstjenestearbeidet. F.eks. har en menighet laget en fast podcast som heter Før gudstjenesten som

en oppvarming til søndagens gudstjeneste. Andre har satset på korte «kveldstanker» der prest eller lekfolk deler et vitnesbyrd eller en tekst.

3.B 4.5 Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Som følge av koronaepidemien ble kirken i 2020 synlig i det offentlige rom på nye måter. Dette har i stor grad blitt videreført i 2021 også. Ikke minst har kirkens evne til å være nytenkende gjort at man har fått oppmerksomhet. Også i 2021 har det blitt gjennomført alternative gudstjenester, utendørsarrangementer, digitale sendinger osv. som har gjort at kirken har vært synlig lokalt og regionalt. Kirken har absolutt vært synlig i det offentlige rom.

Biskopen har ved rådgiver deltatt i flere møter i regionalt planforum der planer har berørt kirkelige interesser. Biskopen leverer uttalelser til reguleringsplaner og til arealplaner og samfunnsdel ved rulleringer av kommuneplaner.

Biskopen har fått gjennomført flere visitaser, om enn noen med noe nedjustert antall som følge av pandemien. Gjennom visitasene har kirken på en god måte markert seg i lokalmiljøet, både i møte med menighet, det offentlige og næringslivet. Dette har ofte blitt ledsaget av positiv mediedekning.

Agder og Telemark bispedømme har de senere årene vært deltakere sammen med kirkerådet under Arendalsuka. Etter at Arendalsuka ikke kunne gjennomføres i 2020 ble arrangementet igjen gjennomført i 2021 – med kirkelig deltakelse både nasjonalt, regionalt og lokalt.

Bispedømmerådet har i 2021 hatt økt fokus på kommunikasjon. Rådet har initiert et arbeid med ny kommunikasjonsplan, og det ble høsten 2021 besluttet å tilsette kommunikasjonsrådgiver i full stilling. Stillingen har vært utlyst, og oppstart for ny kommunikasjonsrådgiver er på nyåret 2022. Dette er en prioritering som kan bidra til ytterligere å få ut informasjon om kirken.

3 B 4.6 Samarbeid Kirke - skole styrkes

<i>Agder og Telemark bispedømme</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Barnehagebesøk i kirke	401	411	167	284
Skolebesøk i kirke	453	440	218	243
Besøk i barnehage	146	145	70	101
Besøk på skole	245	239	145	132
Barnehagegudstjeneste	69	76	52	24
Skolegudstjenester	278	290	75	52
Totalt	1 592	1 601	727	836

På grunn av pandemien har det ikke vært mulig å drive så mye kirke-skolearbeid som ønsket for mange av våre menigheter.

Mange menigheter i Agder og Telemark har tradisjonelt hatt julevandring og skolegudstjenester før jul, noe som ikke var mulig i 2021. Mange menigheter har likevel vært kreative og funnet utendørs løsninger som har fungert godt, eller på annen måte hatt kontakt med barnehager og skoler. Det gjenspeiles i en økning spesielt når det gjelder antall barnehager som har vært i kontakt med kirkene, i forbindelse med utendørs julevandring. Det er også menigheter som arrangerer pilegrimsvandring for skoleklasser, og det kan se ut som det vil være en økende utvikling på slike tiltak.

Tiltak:

- Oppfordre menighetene til jevnliges kontaktmøter med skolens ledelse
- Ved visitas legges det inn møter med skoleledelse der man snakker om kirke-skolesamarbeid
- Legge til rette for, og oppfordre til, jule – og påskevandring og skolegudstjenester.
- Erfaringsdeling i ulike måter å gjennomføre påske- og julevandring
- Kurs i «Vandring gjennom Bibelen for barn» for undervisningsansatte/prester, for 4.-5.trinn

3 B 4.7 Misjon. Antall misjonsavtaler, møtepunkt med organisasjonsliv etc.

Antall menigheter med inngått misjonsavtale

<i>Agder og Telemark</i>	<i>Antall sokn</i>	<i>Avtaler 2018</i>	<i>Avtaler 2019</i>	<i>Avtaler 2020</i>	<i>Avtaler 2021</i>
	115	139	139	127	125

I det store og hele har kolonisituasjonen preget arbeidet på tilsvarende måte som i 2020. Særlig oppfølgingsarbeidet, som er blant det aller viktigste for å engasjere menighetene til misjon, har gitt begrensede muligheter på grunn av pandemien. Antall møtepunkter mellom kirken og organisasjonene har vært svært begrenset dette året.

Omorganisering av SMM

2021 ble året for omorganisering av Samarbeid Menighet og Misjon (SMM). På bakgrunn av anbefalinger fra evalueringen av SMM, som ble gjennomført året før, ble det bestemt å endre finansieringen av samarbeidet fra å være et spleiselag mellom organisasjonene og kirken, til at kirken alene skulle ta over det hele og fulle økonomiske ansvaret. Dette gjaldt særlig finansieringen av misjonsrådgiverstillingene i bispedømmene. Misjonsrådgiverstillingen i Agder og Telemark bispedømme ble bestemt redusert til 50% som følge av omorganiseringen. Kirkens forpliktende samarbeid med de syv misjonsorganisasjonene skulle dog fortsette som før gjennom SMM .

Fordeling av misjonsavtalene

Det har ikke vært noen endringer i det totale antall misjonsavtaler i løpet av 2021

Avtaler fordelt på organisasjonene:

Organisasjon	Antall avtaler
NMS	56
Stefanusalliansen	20
Normisjon	17
Misjonsalliansen	14
Israelsmisjonen	4
HimalPartner	2
Areopagos	
Privat (utenfor SMM)	12

Agder og Telemark bispedømme scorer fremdeles høyt på misjon, der samtlige menigheter har én eller flere avtaler. Nedgangen i antall avtaler fra året før har sin forklaring i at to av menighetene med flere avtaler hver har redusert sin andel med en avtale hver.

I 2020 overførte menighetene gjennom misjonsavtalene totalt kr. 2 420 605 til SMM-organisasjonene. Dette er en nedgang på 791 573 fra fjoråret. Når vi så inkluderer beløpet fra aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» fra menigheter i vårt bispedømme, gir dette en totalsum på 3 415 298, noe som totalt betyr en oppgang på vel kr. 200 000 fra rekordåret 2019.

Aksjon «Sammen som kirke i hele verden»

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» ble videreført i 2021. Behovene som følge av koronasituasjonen i de mange land der SMM-organisasjonene er til stede, tydeliggjorde behovet for en videreføring av aksjonen. Årets aksjon fikk en dreining mot et økt fokus på menighetenes generelle forpliktelser i misjonsavtalen. Det er med glede vi kan konstatere at årets aksjon har spredt seg i enda større grad til de andre bispedømmene og at flere menigheter har vært representert enn det som var tilfelle for fjoråret. Vi ser konturene av at aksjonen åpner dører for økt samarbeid mellom menighet og organisasjon, noe som vil kunne få stor betydning framover.

I løpet av de 6 ukene kampanjen varte fra pinse til St.Hans, samlet i alt 44 menigheter fra Agder og Telemark bispedømme inn kr 496 860. Dette var en nedgang fra fjoråret. Forklaringen ligger hovedsakelig i bortfall av ekstraordinære innsamlingsresultater fra tre menigheter i 2020.

Vurderinger og refleksjon

Det høye antall avtaler vitner om et aktivt misjonsengasjement i bispedømmet vårt. Utfordringen gjelder fortsatt å utnytte det store potensiale til vekst når det gjelder innsamlet beløp fra den enkelte menighet. Bildet er dog variert. Noen menigheter har et sterkt misjonsfokus, andre ikke. En av de viktigste suksessfaktor for å kunne lykkes i dette arbeidet er organisasjonenes oppfølging av den enkelte avtalemenighet.

Utfordringer og tiltak

Bispedømmerådet vedtok å videreføre aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» som en årlig aksjon fra 2022. Vi har som mål å videreutvikle aksjonen til å bli et enda viktigere redskap for å utnytte de muligheter avtalene gir for økt misjonsengasjement i alle menighetene i Agder og Telemark bispedømme. Særlig gjelder dette at misjon blir en integrert del av hele menighetens arbeid fra barn og unge og til de gamle. Misjon i trosopplæringen er en prioritert oppgave framover.

3 B 5.1 Rekruttering til vigslede stillinger styrkes

Vigslinger

Det ble i 2021 gjennomført 7 vigslinger til prest og en vigsling til kantor.

Prestedekning

5 av 129 prester gikk av med pensjon i 2021. Like fullt har vi full prestedekning i hele bispedømmet. Det er grunn til takknemlighet for at vi fortsatt er forskånet for lange vakanser. Vi opplever at om søkergrunnet ikke alltid er stort, får vi tilsetninger som er gode.

	Prester	Medlemmer	Medl pr prest
Agder og Telemark 2018	126,4	319 172	2 525
Agder og Telemark 2019	126,4	317466	2 451

Agder og Telemark 2020	129	315 943	2 449
Agder og Telemark 2021	129	314 683	2 370

Kilde: egen statistikk

Medlemstallet går fortsatt noe tilbake. Med samme antall prester, betyr det at prestedekningen bedres tilsvarende. «Tilhørige» som kategori opphørte fra 2021.

Utlysning, tilsetning og rekruttering

Det ble dette året lyst ut 18 stillinger, mot 22 året før. Det ble gjennomført totalt 14 tilsetninger. Flere indikatorer viser at også Agder og Telemark opplever rekrutteringsutfordringer. Blant annet måtte 8 stillinger lyses ut flere ganger. Dette er dobbelt så mange ganger som fjoråret. Vider hadde vi i 2021 i gjennomsnitt 3.5 søkere pr. stilling. I 2017 var tallet 5 søkere pr stilling.

Av de 14 tilsetningene som ble foretatt kom 9 personer fra andre prestestillinger, mens 5 av søkerne var nyutdannede.

En økende andel søkere til stillinger er blitt godkjent av evalueringsnemnda (§6). Det er gledelig i en tid der det generelle søkergrunnlaget er fallende. Også i Veien til vigsling (VTV) er det en økende andel av studenter med annen-karriere-bakgrunn.

Alderssammensetning blant prestene

Aldersfordeling	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Totalt
2019	39 år og yngre		40 - 49		50 - 59		60 +		Totalt
Agder og Telemark	23	18 %	34	26 %	35	27 %	37	29 %	129
2020	39 år og yngre		40 - 49		50 - 59		60 +		Totalt
Agder og Telemark	22	17 %	36	27 %	38	29 %	37	28 %	133
2021	39 år og yngre		40 - 49		50 - 59		60 +		Totalt
Agder og Telemark	18	14 %	37	29 %	36	28 %	38	29 %	129
Den norske kirke	218	18 %	290	23 %	379	31 %	353	28 %	1240

Kilde: egen statistikk/KR

Sammenlignet med Den norske kirke som helhet er det en lavere andel yngre prester, 14% mot 18% 39 år eller yngre, mens andelen 40-49 år er vesentlig større, 29% mot 23%. Andelen eldre prester er omtrent tilsvarende som for kirken som helhet.

Rekrutterende tiltak

Kontakten med teologistudiet ved Ansgar teologiske høgskole er styrket, men koronasituasjonen har medført at de fysiske møtepunktene ikke har blitt som planlagt. En teologistudent derfra er inne i VTP-systemet (Veien til prestedetjeneste) hos oss. Gjennom VTP/stiftspraksis er det en god dialog både med lærestedene og bispemøtet. Det ble dette året rekruttert hele 10 studenter til stiftspraksis i Agder og Telemark for 2021.

I 2021 var deltakelsen på utdanningsmessene kun digital. Vår stand var av de som ble svært godt besøkt med mange nettprathenvendelser med spørsmål om hvordan man kan få jobb i kirken. En fin anledning til å få fram alle mulighetene og hvilke utdanninger som kreves for vigslede stillinger.

På fagdager for prester ble det satt søkelys på hvordan prestene i sitt arbeid kan stimulere rekruttering til kirkelige tjenester. Dette ble gjort i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.

3 B 5.2 Flere engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirken, inkludert givertjeneste prosjektet

Måloppnåelse og beskrivelse av utvikling

Det har vært en ytterligere reduksjon i antall frivillige som har vært engasjert i Agder og Telemark i 2021 i forhold til 2020. 9910 frivillige er registrert noe som er 431 færre enn året før, noe som utgjør 4 %.

Det er nedgang i flere former for frivillighet, noe større er nedgangen innen gudstjenestepanlegging og gjennomføring selvsagt da det har vært mye nedstengning. Kulturfeltet har en økning på 5%, mens ungdomsarbeid og diakonalt arbeid har en økning på hhv. 1 og 2 %. Størst er nedgangen i det som defineres som annen type frivillighet med ca. 9 %.

Det tidligere givertjenesteprojektet ble avsluttet etter 2020, og det har grunnet korona og manglende mulighet for besøk i menighetene, vært mindre aktivitet rettet mot menighetene angående innsamling og givertjeneste i 2021 enn tidligere. Med lav aktivitet har også frimodigheten til å gå ut til folk og be om gaver og deltakelse i givertjeneste blitt mindre.

Agder og Telemark 2018 – 2021:

	2 018	2 019	2 020	2021	Endring fra 2020 - 2021	Endring i %
Innsamlet offer og kollekt i kirken	19 460 465	20 361 342	12 245 347	11 417 491	- 827 856	-7,25
Herav offer og kollekt til egen virksomhet	8 298 894	8 797 528	5 534 098	5 477 867	- 56 231	-1,03
Menighetens givertjeneste	19 822 165	21 226 452	20 653 162	20 097 066	- 556 096	-2,77
Herav givertjeneste til egen virksomhet	18 757 945	19 965 352	19 861 887	18 509 547	- 1 352 340	-7,31
Innsamlet av menigheten ved ulike andre tiltak, gaver, basarer o l	13 371 289	13 694 571	12 477 748	14 046 278	1 568 530	11,17
Herav innsamlet til egen virksomhet	10 212 546	10 424 948	7 833 402	10 589 305	2 755 903	26,03
Sum innsamlet	52 653 919	55 282 365	45 376 257	45 560 835	184 578	0,41

Som vi ser av tabellen har det vært en ytterligere reduksjon i menighetens inntekter fra offer, gaver og givertjeneste. Den største nedgangen på 7,25 % er det offer og kollekt i kirken som står for. Helt naturlig i og med at man i store deler av året har hatt nedstengninger og sterke antallsbegrensninger. Mange hadde sterke begrensninger i julen, og derfor ser vi at det er særlig eksterne offer som har gått ned, mens ofringer til egen menighet kun har gått ned fra 2020 med 1%.

Gledelig å se at det tydeligvis har vært gjort en betydelig innsats gjennom andre typer innsamlinger, noe som har ført til en økning totalt på over 11 % innen dette området. Totalt for Innsamling og givertjeneste kommer man da ut med en liten økning fra 2020 til 2021 på 0,4%, men man ligger fortsatt totalt ca. 10 millioner kroner bak 2019.

Tiltak:

2022 er frivillighetens år og bispedømmekontoret lager et opplegg hvor en ser for seg at menighetene kan melde interesse for at rådgiverne på bispedømmekontoret kommer på besøk og gjennomfører et stabsmøte med fokus på frivillighet.

Det ser også ut til at flere og flere menigheter nå ser behovet for å styrke givertjenesten og tar initiativ til dette. Bispedømmekontoret vil tilby rådgivning for menigheter som ønsker det.

3 B 5.3 Kirkelige medarbeidere trives i jobben

Resultatene som kommer frem i forbindelse med Medarbeiderundersøkelsen gir oss grunnlag for å se om de ansatte trives i jobben. Både når det gjelder prestskapet og administrasjonen mener vi at undersøkelsen viser en stor grad av trivsel blant de ansatte. Dette er gode funn, ikke minst på bakgrunn av at undersøkelsen er gjennomført i en tid med både pandemi og pågående omstillingsprosess som bakteppe. Vi kommer noe mer tilbake til resultatene fra medarbeiderundersøkelsen under pkt. 4A Arbeidsmiljø.

For å vedlikeholde og forbedre arbeidsmiljø og trivsel, er det viktig med gode strukturer og tiltak. Strukturene vises gjerne gjennom gode HMS-rutiner og nevnes under pkt. 4 A «arbeidsmiljø».

I dette punktet som handler om trivsel vil vi nevne to konkrete tiltak vi mener har en sammenheng med de ansattes trivsel på jobben:

1. *Arbeidsveiledning*

Bispedømmet legger stor vekt på arbeidsveiledning (ABV). Alle ansatte skal ha et godt tilbud om arbeidsveiledning. De siste årene har vi arbeidet mye for tverrfaglighet i gruppene. Derfor er en representant for Kirkevergelaget med i styringsgruppen for ABV.

Det har vært en markant økning i deltakelse blant prestene. Fra 52% i 2020 har deltakelsen økt til 56% for 2021. Også blant fellesrådsansatte har det vært en liten oppgang. Det var ved slutten av året 13 kontinuerlige ABV-grupper, hvorav 9 er tverrfaglige. Det har for dette året vært 3 prester i fast stilling med veilederoppdrag. I tillegg er det leid inn to med veilederkompetanse. Vi er takknemlig for at vi har klart å løse veilederutfordringen etter at noen av de fast ansatte veilederne har sluttet. Det er i løpet av siste halvår startet en prosess med å utdanne 4 nye veiledere. Det er et mål at 2 av disse skal rekrutteres fra fellesrådslinjen.

2. *Etter- og videreutdanning/kompetanseheving*

Dette året har det kun vært gjennomført individuelle studieprosjekt. Studiesøknader har i stor grad blitt innvilget. Flere av prestene har gjennomført eller startet opp med PKU-utdanning. (Pastoral klinisk utdanning)

Fortsatt legges en stor andel av studiemidlene ut i prostiene. Slik gis det rom for mindre prosjekter og regionale samarbeidsprosjekter, for eksempel i form av studieturer.

Vi har tidligere år hatt god nytte av at vi som bispedømme har laget egne kompetansehevede tiltak, gjerne i samarbeide med aktuelle studiesteder. Dette kan gjøre kompetansehevingen mer tilrettelagt og treffsikker og nå ut til et større antall prester. En lokal videre- og etterutdanningspolitikk er kostnadsbesparende og kan fange opp flere ansatte.

Vi ser nytten av at det kjøres nasjonale kurs og opplegg, men det er viktig å finne balansen mellom lokale/regionale tiltak og nasjonale kursopplegg. De nasjonale oppleggene krever erfaringsmessig ofte langt mer ressurser i form av vikar, reiseutgifter mm.

3 B 5.4 Tilbud til unge i menigheten styrkes

Måloppnåelse og vurdering av utviklingen

Kontinuitet er veldig viktig i ungdomsarbeid, og 2 år med pandemi har fått store konsekvenser. Det har vært vanskelig å opprettholde gode tilbud og relasjoner til målgruppen. Mange menigheter må

begynne helt på nytt med rekruttering, både av deltakere og ledere. Dette er en utfordrende, men spennende prosess. Det var en sterkt ventet nedgang fra 2019-2020 i alt ungdomsarbeid.

For alderen 18-30 har nedgangen for kontinuerlig arbeid og enkelttiltak fortsatt i 2021. For alderen 13-17 år er det ikke lenger egne rapporteringsposter i SSB, og det blir derfor vanskelig å sammenligne tall, men det ser ut som det kan være noe økning fra 2020 til 2021. Mange var klare, og raske til å sette i gang høsten 2021 når samfunnet åpnet en liten periode. Bispedømmekontoret har hatt fokus på kontinuerlig arbeid i flere år, og spesielt for ungdom. Kontinuitet og relasjoner er svært viktig i denne målgruppen, og for å få gode relasjoner må man jobbe med kontinuerlig arbeid.

For ledertrening derimot er det økning, og tallene ser til og med ut til å være høyere enn 2019 - tallene. Mange av lederkursene er for fjorårskonfirmanter, og det er gledelig å se at så mange har fått dette opp å gå til tross for et konfirmant-år preget av pandemi.

2021 var et viktig år for ungdomsdemokratiet i Den norske kirke. Både fordi ungdomsdemokratiet ble regelfestet på Kirkemøtet i 2020, og fordi ungdommens kirkemøte har blitt avholdt 20 år på rad. Ungdomstinget i Agder og Telemark (UT-konferansen) ble avholdt 1.-3. oktober og samlet 60 ungdommer fra 13 menigheter. UT-konferansen består av gudstjenester, seminarer med mange aktuelle tema for ungdommene, og gruppesamtaler. Det er spennende å se hvilke seminarer ungdommene velger. Apologetikk og bibelundervisning var fullbooka, mens seminarer som KRIK, band og dans måtte endres/avlyses pga. lite interesse. Vi hadde feiring av ungdomsdemokratiet, og valg av nytt ungdomsråd (UR), som nå består av 8 medlemmer. En delegat fra UR reiste på Ungdommens kirkemøte. Ungdomsrådet har ikke hatt mange møter i 2021 pga. korona, og de fleste møtene har vært digitale. En viktig sak var ansettelse av ny ungdomsrådgiver. Da fikk ungdomsrådet si sin mening, og hadde en representant med på intervju.

I tillegg til menighetenes arbeid for ungdom, så jobber KUP (kirkens ungdomsprosjekt) i Kristiansand jevnt og trutt med grupper for sårbar ungdom som ofte faller utenfor de tradisjonelle ungdomsarbeidene. KUP er et diakonalt arbeid for ungdom, og vi er stolt av alt de får til i KUP. Vi håper enda flere byer etter hvert kan ta i bruk dette konseptet.

Høsten 2021 mottok Kristiansand kirkelige fellesråd midler fra kirkerådet for å etablere samtaletilbudet VENTIL for unge voksne. Prosjektet skal etableres innen utgangen av 2022, med målsetting om å inngå i ordinær drift. VENTIL er et gratis samtaletilbud som ble startet av Institutt for sjelesorg, Modum Bad i 2017, og som i dag eies av Oslo Bispedømme. Målgruppen for samtaletilbudet er unge voksne (18-30 år), og tilbudet består av 5 samtaler (med mulighet for 3 ekstra ved behov). Sjelesørgere rekrutteres primært blant prester og diakoner.

Tiltak

- Det er fortsatt viktig å jobbe for flere lokale fellesskap for ungdom.
- Ivaretagelse av ansatte som jobber med ungdom er viktig. Utfordre til enda mer nettverksbygging for ansatte på tvers av menighetene.
- Få enda flere menigheter til å delta på UT-konferansen. Nettverksbygging og erfaringsdeling på tvers av menigheter og prosti både for ungdommene og de ansatte.
- Oppmuntre til samarbeid på tvers av menighetsgrenser.

Tilbud til unge 13-17 år, enkelttiltak og kontinuerlige

Kontinuerlige tilbud for 13-17 år,
antall

Enkelttilbud for 13-17 år, antall

Lederkurs for unge 13-17 år, antall

2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring
81	31		%	73	14		%	66	27	70	159%

Tilbud til unge voksne 18-30 år, enkelttiltak og kontinuerlige

Kontinuerlige tilbud for 18-30 år,
antall

Enkelttilbud for 18-30 år, antall

Lederkurs for 18-30 år, antall

2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring	2019	2020	2021	Endring
37	39	27	-31 %	16	9	7	-22 %	8	4	11	175%

3 B 6.1 Oppslutning om kirkevalg opprettholdes

Det avholdes ikke kirkevalg før i 2023, og det vil derfor ikke på det nåværende tidspunktet kunne sies noe om oppslutningen om dette.

Imidlertid har Agder og Telemark bispedømmeråd i sak 31/20 gjort følgende vedtak:

- Informasjonen utad må være betydelig større og bedre ved neste valg.
- Plan for valget i 2023 legges frem for bispedømmerådet høsten 2022.

Prosjektansvarlig på bispedømmekontoret er klar, og vil sammen med flere sørge for at forberedelsene til valget i 2023 vil bli gjennomført på en god måte.

3 B 6.2 Reduksjon i administrative kostnader

Året 2021 er andre året med helårvirkning av nyopprettet felles økonomienhet (FØ) i rDnk. Som en følge av dette ble oppgaver og bemanning overført fra bispedømmekontoret til ny felles enhet.

For øvrig viser regnskapet for 2021 en reduksjon i administrative kostnader knyttet til mindre reise- og kursvirksomhet. Noe av dette anses å være en kortvarig reduksjon som følge av koronasituasjonen. Samtidig har den økte digitale kompetansen gitt mulighet for å være enda mer bevisst på hvilke ressurser man benytter til møtevirksomhet. Dette både ut ifra et økonomisk- og et klimaperspektiv.

Dette er en lærdom og bevissthet på ressursbruk vi vil ta med oss også etter koronaen.

3 C. FN's bærekraftsmål

Bærekraftsmålene er inkludert i kirkens «Plan for diakoni» og omtales som følger:

«Bærekraftsmålene representerer en felles agenda som kirkene deler med stater, kommuner, næringsliv og ulike aktører i sivilsamfunnet. Bærekraftsmålene er verdens felles mål for å bekjempe fattigdom, verne om livet på jorda og skape fredelige og bærekraftige samfunn for alle. Mange av målene har tema som kirker har vært opptatt av og kjempet for i lang tid. Derfor er de et nyttig rammeverk både for å fortolke kirkens eget samfunnsengasjement, og for å utvikle og fordype samhandling med kommuner og andre aktører.»

Det har ikke blitt jobbet bevisst og systematisk med å implementere bærekraftsmålene i kirkens arbeid i Agder og Telemark bispedømme. Vi kan likevel konstatere at mye av det som skjer i våre menigheter svarer til flere av Bærekraftsmålene. Det vil være nyttig i tiden framover å jobbe mere systematisk med å se kirkens arbeid i lys av Bærekraftsmålene, blant annet i ny strategiplan.

Noen konkrete tiltak initiert av bispedømmet som kan relateres til Bærekraftsmålene:

- *Grønne menigheter.* Agder og Telemark bispedømme har 20 registrerte Grønne menigheter.
- *Miljøfyrtårn.* Agder og Telemark bispedømmekontor er sertifisert som Miljøfyrtårn. Det tilstrebes en miljøbevissthet blant våre ansatte omkring bruk av transport, strømforbruk, sortering av avfall etc.
- *Klima og miljøkonferanse.* Hvert år blir det gjennomført en tverrkirkelig klima- og miljøkonferanse i bispedømmet i regi av «Forum for menighet og klima i Kristiansand». Konferansen støttes økonomisk av Kristiansand kommune. Målgruppen er kirkelig ansatte både i Dnk og frikirkene i regionen. Deler av konferansen er også åpen for alle interesserte. Planlagte konferanse i 2021 kunne ikke gjennomføres på grunn av pandemien og ble derfor utsatt til 2022.
- *Skaperverkets dag.* Hvert år på pinsedag feires Skaperverkets dag med en tverrkirkelig utegudstjeneste i Kristiansand sentrum. Gudstjenesten inngår som en del av programmet for «Miljøuka i Kristiansand» og støttes økonomisk av Kristiansand kommune. I 2021 ble gudstjenesten, på grunn av korona, gjennomført digitalt og publisert gjennom digitale medier. Agder og Telemark bispedømme er hovedarrangør for gudstjenesten i samarbeid med Kristiansand domkirke og Kristiansand Frikirke.

3 D Kort om biskopens virksomhet

Det meste av arbeid til organet Biskop er beskrevet andre steder i årsmeldingen. Her trekkes bare frem noen som er mer spesifikke for biskopen.

Arbeidssituasjonen i kirken og utøvelsen av tilsynet

Våren 2021 var preget av koronasituasjonen. Svært mye av det vanlige utadrettede arbeidet ble satt på vent, eller foregikk digitalt. Tilsynet ble primært utøvd ved digitale samlinger for de forskjellige yrkesgruppene og prostiene og ved samtaler, brev til ansatte og råd, og ved enkeltsamtaler. Mange arrangementer ble flyttet til høsten. Det gjorde at høsten ble mer krevende med hensyn til arbeidsmengde og aktivitet for kirkens ansatte og frivillige i bispedømmet, inkludert biskopen. Men vi klarte, å være kirke i hele bispedømmet takket være en imponerende innsats fra ansatte og frivillige. Den virkelige utfordringen kom i forbindelse med nedstengningen i desember. Den hadde en annen virkning på kirkens ansatte enn tidligere innstramninger. Kreativiteten og pågangsmotet, ikke minst i forhold til det digitale, var et helt annet sted. Flere proster melder om en form for sorg oppgitthet.

Biskopens tilsyn i denne situasjonen var derfor ikke primært å oppmuntre til fornyet tjeneste, men til å se og anerkjenne situasjonen. I neste fase blir det derimot viktig å motivere og inspirere til fornyet tjeneste.

Visitasevne våren 2021 ble utsatt til høsten. Høsten ble det gjennomført 4 visitaser, mot normalt 7-8 i løpet av et år.

Samarbeidsrelasjonene

Trenden om nærmere samarbeid mellom de to arbeidslinjene og også til fagforeningene, fortsatte i 2021, og det er et håp og tro på at det har satt varige spor for fremtiden.

Rekruttering og vigslinger

Det var rekordmange (10) som hadde stiftspraksis i bispedømmet i 2021. Alle hadde tilknytning til bispedømmet. Seks av disse ble vigslet til tjeneste i bispedømmet (en av dem til bymisjonen), noe som er et gledelig tall. De som vigsles er også svært dyktige kandidater.

Noen tanker om veien fremover

I løpet av pandemien har kirken på en imponerende måte klart å holde oppe en del av sine kjerneoppgaver som dåp, konfirmasjon og begravelser. Det som imidlertid blir den store utfordringen, blir å få hele den gudstjenestefeirende menigheten til å vende tilbake. Vi er definitivt ikke der ved inngangen til 2022. Uten denne menigheten mister vi en viktig ressurs med hensyn til å rekruttere nye frivillige medarbeider. Uten frivilligheten når vi mye kortere ut. En stabsstyrt kirke har sine klare begrensinger med hensyn til å nå ut til alle. Dette gjelder ikke minst innen trosopplæring, diakoni og ungdomsarbeidet.

IV Styring og kontroll i virksomheten

4 A HMS/Arbeidsmiljø

Korona-pandemien har gjort HMS-arbeidet på prostiplan krevende. Samtidig har risikovurderinger og oppmerksomhet rundt ansattes arbeidssituasjon vært særlig viktig. Lokale verneombuds tilbakemeldinger om dette er tatt til etterretning. Det er ikke grunn til å anta at utfordringene har hatt betydning for sykefraværet.

Samhandling og HMS

Samhandling rundt HMS er formalisert i alle prostier og fungerer i all hovedsak veldig bra. Samordningsavtalens punkt om samordningsmøter er ikke godt nok fulgt opp og er tatt tak i for oppfølging i 2022. Konflikthåndtering på tvers av arbeidsgiverlinjene har vært gjennomført tilfredsstillende.

Det er verneombud i alle prostier, og samhandlingen mellom prostier og fellesråd er i det aller meste svært god, med bakgrunn i samordningsavtaler i alle fellesrådsområder. Det er jevnlig vernerunder, med økende oppmerksomhet på psykososiale forhold.

På linje med tidligere år gjennomførte hovedverneombudet dagsamling med alle verneombud der nasjonalt hovedverneombud bidro.

Det er økende bevissthet på bruk av avviksmelding. Også her er samhandlingen mellom prost og kirkeverge jevnt over god.

Det var planlagt HMS-revisjon i fire prostier. Sentrale bestemmelser knyttet til gjennomføringen gjorde at disse ble utsatt til våren 2022.

Sykefravær

Sykefravær	2019			2020			2021		
	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn
Agder og Telemark	4,8 %	9,5 %	3,1 %	5,4 %	9,1 %	3,9 %	5,4%	10,3%	3,2%
Gjennomsnitt alle BDR	4,8 %	6,8 %	3,7 %	5,3 %	7,0 %	4,2 %	5,8%	7,9%	4,4%

Som det fremgår av tabellene, er det totale sykefravær totalt noe under landsgjennomsnittet.

Det som gir grunn til bekymring, er i første rekke det høye sykefraværet blant kvinner. Dette er behandlet og drøftet både i RAMU (Regionalt arbeidsmiljøutvalg), kontaktmøter (Biskopens kontaktmøte med tillitsvalgte) og prostemøte. Det er grunn til å følge dette videre, da sykeprosenten blant kvinner har vært økende over en periode. En del av forklaringen på det høye sykefraværet hos kvinnelige ansatte, kan være at de utgjør en forholdsvis liten del av den totale arbeidsstyrken, ca. 30 %. Da vil enkelttilfeller slå kraftigere ut enn ved mannlige tilsatte.

Samtidig kan vi ikke slå oss til ro med denne forklaringsmodellen. Sammen med vernetjeneste, tillitsvalgte og proster arbeider vi for å skaffe oss en oversikt og bedre faktagrunnlag for hva som her kan være arbeidsrelatert av sykemeldinger. Denne kartleggingen ønsker vi skal munne ut i en proaktiv personalpolitikk der vi både ved hjelp av konkrete enkelttiltak og eventuelle strukturelle grep, kan få sykefraværet blant kvinner ned.

Arbeidsmiljøundersøkelsene for kvinnelige prester og personer med LHBT+ identitet..

De nasjonale undersøkelsene om arbeidsmiljøet for kvinnelige prester og personer med LHBT+ identitet har vært nyttige verktøy i arbeidet med arbeidsmiljøet.

Begge undersøkelsene har vært behandlet og drøftet i relevante sammenhenger, både i administrasjonen, prostegruppen, kontaktmøter med tillitsvalgte og kirkeverger, vernetjenesten, fagdager og RAMU. I tillegg er begge rapportene lagt frem til behandling i bispedømmerådet. Rådet vedtok å sende begge rapportene til alle menighetsråd og fellesråd, med anbefaling at de lokalt også arbeidet med de utfordringene rapportene peker på.

Rapportene har gitt oss viktig faktagrunnlag og avdekket på hvilke områder vi som bispedømme trenger å arbeide med forbedringer. Fremover blir det derfor viktig at dette er med på å styre vår personalpolitikk og handlingsplaner.

Medarbeiderundersøkelsen

Det har vært nyttig at hele rDnk har hatt samme medarbeiderundersøkelse. Vi har ekstra forventninger til undersøkelsen for 2021 siden dette er første året da også fellesrådene er med. Det er litt for tidlig å være for detaljert om de funn som er gjort i undersøkelsen, siden tidslinjen for bearbeiding av denne er vinteren 2022. Rent generelt kan vi allikevel si at blant presteskapet ser man tydelig at man er fornøyd med at prostene oppleves som en tilgjengelig leder. I administrasjonen er et godt arbeidsmiljø noe av det som verdsettes mest. Så viser naturligvis også undersøkelsen oss områder hvor vi har forbedringspotensialet som arbeidsplass. For de administrativt ansatte handler dette blant annet om at man blir bedre i å utarbeide mål og prioriteringer i arbeidet slik at man kan møte endringer i samfunnet. For presteskapet er det viktig å se på tiltak som gjør at stressnivået ikke oppleves for høyt. Vi har sammen med prostene gått gjennom hvordan medarbeiderundersøkelsen skal bearbeides og følges opp. Dette arbeidet pågår nå i alle prostier.

Så har vi sammen med kirkevergelaget, utarbeidet en plan på hvordan begge linjene kan arbeide med rapporten i det enkelte fellesrådsområde og eventuelt lokale staber. Representant fra bispedømmeadministrasjon og kirkevergelaget har laget et webinar med proster og kirkeverger som målgruppe. Tanken er å gi informasjon og opplæring i hvordan undersøkelsen kan brukes.

Rutiner for intern varslings om kritikk verdige forhold.

Vi har benyttet oss av de varslingsrutiner som ble vedtatt i rDnk november 2017. Disse ligger på våre hjemmesider og vi prøver å formidle dette i aktuelle sammenhenger. Vi ser frem til å ta i bruk den nye varslingsappen og er iferd med å gi ansatte opplæring i hvordan den brukes.

4 B Likestilling

Tilsetninger i 2021

	Utlyste stillinger	Antall søknader	Herav kvinner	Kvinneandel	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Kvinneandel
Agder og Telemark 2020	22	90	35	39 %	23	9	39 %
Agder og Telemark 2021	18	63	20	32 %	14	4	29 %

Det totale antall søknader og tilsetninger gikk markant tilbake i 2021. Samtidig gikk prosentandelen kvinnelige søkere og ansettelser tilbake. Fra en økning i kvinneandelen både for antall søkere og antall tilsatte i 2020, har det det vært en tilsvarende tilbakegang i 2021.

Andelen kvinnelige prester i faste stillinger	2018	2019	2020	2021
Agder og Telemark	30 %	28 %	30 %	30 %
Gjennomsnitt alle BDR	34 %	36 %	36 %	32 %

Andelen kvinner i stilling som prost og biskop	2020				2021			
	Kvinner	Menn	Total	Kvinneandel	Kvinner	Menn	Total	Kvinneandel
Agder og Telemark	3	7	10	30 %	3	6	9	33 %
Gjennomsnitt alle BDR				28 %	32	67	99	32 %

Kvinneandelen i presteskapet har vært stabil de senere årene. Den har ligget noe under gjennomsnittet for alle bispedømmene. Mens andelen er uendret fra forrige år hos oss registrerer vi en tilbakegang for gjennomsnittet totalt.

Lønn

Bispedømme	Totalt prester	Kapellaner	Sokneprester	Proster	Spesialprester	Øvrige ansatte
Agder og Telemark	96,2	99,3	96,8	97,4	101,1	90,8
Totalt	97,6	99,1	98,5	100,9	98,7	93,2

Lønnsnivået blant kvinnelige prester er totalt noe lavere enn for menn, og noe lavere enn gjennomsnittet for alle bispedømmer. Dette mener vi i all hovedsak skyldes alderssammensetning og ansiennitet.

Vurdering

Andelen kvinner i faste stillinger har vært forholdsvis stabil gjennom de siste fem årene etter at man tidligere år opplevde en god økning.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet ligger Agder og Telemark betydelig under. Dette er ikke tilfredsstillende. Vi ønsker å arbeide målretta for å oppnå sterkere kjønnsbalanse blant de ansatte.

Noe av utfordringen de senere år har vært mangel på kvinnelige søkere.

Kvinneprest-undersøkelsen viser stor trivsel blant de kvinnelige medarbeidere i bispedømmet vårt og utenom de generelle utfordringer som reflekteres i hele kirken, er det vanskelig å trekke mye ut av undersøkelsen som kan peke på spesielle tiltak vi bør gjøre for å øke rekrutteringen av kvinner

I tillegg til at vi i alle utlysninger oppfordrer kvinner til å søke, har bispedømmerådet bestemt at kvalifiserte kvinnelige søkere alltid skal kalles inn til intervju.

Både som en oppfølging av kvinneprest-undersøkelsen, men også for å styrke felleskapet mellom våre kvinnelige prester, arrangerte vi høsten 2021 egen samling for kvinnelige prester.

Kvinneandel bispedømmeadministrasjonen

Kjønnsbalanse i administrative stillinger															
	Ledere			Rådgivere			Konsulenter			Andre			Totalt		
Kjønnsfordeling bispedømme-kontoret	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst	Samlet	Kvinner	Kvinner pst
Agder og Telemark 2020	3	0	0 %	10	2	20 %	2	2	100%	1	1	100 %	16	6	37 %
Agder og Telemark 2021	3	1	33 %	8	3	38 %	2	2	100%	1	1	100 %	14	7	50 %

Det er en markant økning i kvinneandelen blant administrativt ansatte, både blant ledere og rådgivere. Tallene gjelder pr. 31.12.21.

4 C Vurdering av mislighetsrisiko

Bispedømmerådet har fokus på å ha god oversikt over den løpende økonomien – i tett dialog med Felles økonomienhet (FØ).

I tillegg til månedlig økonomirapportering har det vært tett oppfølging av vikarbruk ved sykdom og vakanser. Videre er det fokus på gudstjenesteforordning i enkelte prostier, for derved å komme i takt med behov og tilgjengelige ressurser.

Det er ikke avdekket vesentlige avvik i 2021, og eventuelle mindre feil/mangler er løpende korrigeret.

Fra 01.01.2017 er det økonomiregelverk og internkontrollforskrifter m.v. for Den norske kirke som har vært gjeldende. I tillegg ble det høsten 2021 iverksatt nye administrative økonomibestemmelser. Det er ved utgangen av 2021 ikke avdekket styringssvikt eller mangler som bør kommenteres særskilt.

V Vurdering av fremtidsutsikter

Agder og Telemark bispedømme har mange og gode menigheter og dedikerte ansatte og frivillige.

I årene som kommer blir det nødvendig og viktig for menighetene i Agder og Telemark bispedømme å fortsette den positive trenden med å ta medlemmene og de frivillige medarbeiderne på alvor.

Arbeidet i bispedømmet har som resten av verden vært sterkt preget av pandemien de siste årene. Dette vil prege menighetene i lang tid fremover på ulike måter. Det vil kreve hardt arbeid for menighetene å få aktivitetsnivået opp på et ønsket nivå. Ikke nødvendigvis slik som det var før, men slik som det er realistisk for den enkelte menighet.

Menighetene vil fremover trenge mye støtte i dette arbeidet. Det er også for noen menigheter en gyllen anledning til å se på arbeidet sitt og vurdere hvordan man skal jobbe videre. Derfor er det både gledelig at det kommer et verktøy som vil lette dette arbeidet; Helhetlig Menighetsplan.

I tråd med Kirkemøtets vedtatte strategi for årene 2022 – 2029 er det mange områder som vil være viktige fremover i Agder og Telemark bispedømme. Vi vil trekke frem noen punkt som vi ser trenger et spesielt fokus fremover:

- *Frivillighet:* I frivillighetsåret 2022 er det selvsagt viktig, men også fordi vi opplever at flere menigheter rapporterer om vanskeligere enn noen gang å rekruttere frivillige, men også det å få tilbake dem som var aktive før pandemien.
- *Givertjeneste* tror vi fortsatt er et viktig satsingsområde fremover. Givertjeneste kan generere mer til menighetene når det gjelder aktiviteter, men også til stillinger, i tillegg til det bibelske prinsipp om gleden ved å gi i seg selv. Vi har mye å hente på å jobbe målbevisst på dette området, og det har vist seg gjennom pandemien at de menighetene som allerede hadde etablert en givertjeneste har klart seg noe bedre økonomisk enn mange andre. Givertjeneste påvirker også givergleden i kollekten.
- *Ungdom:* Agder og Telemark bispedømme har et ønske om å styrke ungdomsarbeidet i bispedømmet. Konkret har dette gitt seg utslag i økning av stillingsressurs på bispedømmekontoret, fra 80 til 100% ungdomsrådgiver fra høsten 2021.
- *Unge voksne:* Det finnes lite arbeid rettet mot denne aldersgruppen i vårt bispedømme, og vi ser at det er etterspurt. Vi ønsker derfor å oppmuntre menighetene til å se på muligheten for å gjøre noe på dette området, primært i de større byene. Flere av våre studiesteder har studentprest tilknyttet, og det er naturlig at disse områdene har størst fokus.
- *Diakonalt:* De siste årene har særlig vist at en økt satsing på diakoni er helt nødvendig. Det jobbes hele tiden med å få flere diakonstillinger / økte stillinger i bispedømmet, men at også de menighetene som ikke har egen diakon skal jobbe planmessig med diakonifeltet. Det vil være et stadig større behov for satsinger her, men også generelt et fokus på å ha gode samlingspunkt i alle menighetene som innbyr til trygge fellesskap for alle, enten det er aldersbestemt eller andre former for fellesskap.
- *Rekruttering:* Rekrutteringsutfordringen begynner nå å merkes også i vårt bispedømme, og den ventes å bli større framover. Bispedømmerådet har et tydelig fokus på dette.

Det rapporteres om mange slitne ansatte i menighetene gjennom en lengre periode med pandemi, der det har vært både vanskelig å planlegge, og utfordrende å legge til rette for stadige endringer. Å trygge ansatte, jobbe med fellesskapet i de enkelte staver og på tvers mellom staver vil være viktig å prioritere fremover.

VI Årsregnskap

Ledelseskomentar til årsregnskapet 2021

Innledning

Agder og Telemark bispedømme er en del av rettssubjektet Den norske kirke og dekker Agder fylke, samt Telemark, nå del av Vestfold og Telemark fylke.

Kirkerådets tildeling til Agder og Telemark bispedømmeråd skal sikre en lokal forankret folkekirke i alle sokn, og sørge for tilstrekkelig prestatjeneste slik at gudstjenester og kirkelige handlinger avholdes, døpte får trosopplæring og at det åndelige liv vekkes og styrkes i menighetene.

Det totale driftsbudsjettet for Agder og Telemark bispedømme i 2021 var på kr. 171.292.000.- Av dette utgjorde driftsbudsjettet kr. 124.327.000.- og tilskuddsbudsjettet kr. 46.965.000.-

Driftsregnskapet

Administrasjonen

Administrasjonsutgiftene er totalt på kr 13 429 000. Dette er 1 403 000 mindre enn budsjettet til administrasjonen. Regnskapet viser lønnsutgifter som er kr 897 000 lavere enn budsjettet. Dette kommer av permisjon og vakanser i vår og høyere lønnsrefusjon for noen stillinger enn det som var budsjettet. Pandemien har ført til lavere utgifter til møter, kurs og reiser. Disse budsjettpostene har til sammen en innsparing på kr 592 000.

Prestetjenesten

Regnskapet for prestatjenesten er på kr 109 100 000. Det er kr 395 000 (0,4 %) lavere enn budsjettet. Regnskapet viser et samlet mindreforbruk på lønn på kr 269 000. Refusjon for lønnsutgifter til vikarer og samarbeidsstillinger i fellestråd er ført som driftskostnader. Disse ble kr 313 000 høyere enn budsjettet. Ser vi dette samlet, er lønnsutgiftene til prester kr 44 000 høyere enn budsjettet. Driftsutgiftene på presteskaper gikk i balanse (avvik på kr 9 000).

Tilskudd

Det er utbetalt kr 117.000 mer enn tildelingen til trosopplæringsmidler/diakoni/kirkelig undervisning. Disse vil bli finansiert ved bruk av tidligere års mindreforbruk som står i balansen. Hele tildelingen til opplysningsvesenets fond er benyttet.

Regnskapet for Agder og Telemark bispedømmeråd inngår i det samlede regnskapet for rettssubjektet Den norske kirke, og revideres av eksternt revisjonsfirma.

Oppsummert mener ledelsen at det er grunn til å være godt fornøyd med økonomistyringen i 2021.

Kristiansand, 28.02.2022

Per Gunnar Pedersen

Ledere Agder og Telemark bispedømmeråd

Aslak Wegge

Stiftsdirektør

Regnskapsrapportering

Budsjettgruppe 1 drift

Agder og Telemark bispedømmeråd mottok i 2021 en samlet tildeling på kr 171 292 000 fra Kirkerådet. Driftstildelingen for 2021 var på kr 124 327 000.

Agder og Telemark bispedømmeråd har et mindreforbruk på drift ved utgangen av 2021 på kr 1 799 000. Dette utgjør 1,4 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1 - Driftsregnskapet	31.12.2021	31.12.2021	
Inntekter	-1 125	-933	192
Tilskudd/varekjøp	50		-50
Lønnskostnader	113 863	115 030	1 167
Andre driftskostn	9 740	10 230	490
Sum budsjettgruppe 1	122 528	124 327	1 799

Budsjettgruppe 2 tilskudd

Agder og Telemark bispedømme fikk i 2021 kr 46 965 000 til trosopplæring, diakoni, undervisning, kirkemusikk i domkirken og midler fra Opplysningsvesenets fond.

Det ble utbetalt kr 30 508 000 i tilskudd til menigheter til trosopplæring og kr 15 585 000 til diakonstillinger, kateketstillinger og tilskudd til kirkemusikk.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 2 og 3 - Tilskudd *	31.12.2021	31.12.2021	
Trosopplæring	30 508	30 375	-133
Diakoni	7 153	7 238	85
Undervisning	8 607	8 538	-69
Kirkemusikk	125	125	-
Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Annet (inkl OVF)	689	689	-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Sum budsjettgruppe 2 og 3	47 082	46 965	-117

Særskilt om OVF-tilskuddet

Tildelingen på midler fra Opplysningsvesenets fond var i 2021 på kr 689 000.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2021		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon - 491			-
Diakoni - 492	141		-141
Barn og unge - 493	165		-165
Gudstjenesteliv - 494	55		-55
Kirkemusikk og kultur -495	148		-148
Samisk kirkeliv -496			-
Andre fellestiltak (inkl SMM) - 497	180		-180
Internasjonale og økumeniske organisasjoner -498			-
		689	689
Ovf total (for rapportering til Ovf)	689	689	-

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 18.02.2022

Vår ref: 20/04385-19

Deres ref:

Statsbudsjettet 2022 - Endelig tildelingsbrev

Vi viser til vårt brev 28.10.21 om foreløpige budsjettfaktorer for bispedømmene.

Stortinget vedtok 15. desember endelig statsbudsjett 2022. Sammen med dette brev følger tilskuddsbrev 2022 til Den norske kirke fra Barne- og familiedepartementet (BDF). Videre følger tilhørende og nye overordnede retningslinjer fastsatt 5. februar 2021.

Rammetilskuddet til Den norske kirke på kap 880, post 70, er for 2022 i alt kr 2 323 839 000. Dette er samme beløp som ble meldt i vårt brev 28.10.21. Beløpet representerer en økning på kr 66 700 000 eller 2,95 % i forhold til 2021.

Utover rammetilskuddet fra BDF har budsjettet en inntektsside med tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet til Svalbard kirke på kr 5 650 000 og tilskudd fra Opplysningsvesenets fond (Ovf).

Mål og oppfølgingskriterier 2022

Formålet med rammetilskuddet er å støtte opp under Den norske kirke (Dnk) som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. I Prop. 1 S (2020-2021) er det ut fra dette utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av bevilgningen:

Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

I Prop. 1 S (2020-2021) operasjonaliseres dette på følgende måte:

Finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja framleis kan vere ei folkekyrkje med ei sterk lokal forankring. Dei som er medlemmar av kyrkja, skal kunne ta del i gudstenester og kyrkjelege handlingar der dei bur. Ei folkekyrkje blir kjenneteikna av at folk sluttar opp om kyrkja, og at ho er synleg i lokalsamfunna, både som trussamfunn og kulturberar. Dette byggjer på at prestetenesta har gode vilkår, og at kyrkjebygga blir haldne i hevd. Det er og viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmane. Då er det ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val både lokalt, regionalt og nasjonalt plan i kyrkja.

Staten si oppgave er å gi kyrkja høvelege rettslege og økonomiske rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje. Strategiar og tiltak for å nå målet må kyrkja sjølv utforme.

Rapporteringsfrister

Målene skal følges opp som tidligere og enhetene må utarbeide for 2022 en årsrapport med regnskap på lik linje som for tidligere år. For virksomheten Den norske kirke skal det utarbeides et samlet årsregnskap og årsrapport som skal behandles av Kirkerådet før 1.juni 2023, og fremlegges for Kirkemøtet for orientering.

Fordeling av midler 2022

Fordeling av midler 2022 ble behandlet av Kirkerådsmøtet 9.-10.desember, jfr sak KR 111/21. Med finansielt tilskudd fra Ovf utgjør samlet inntekt 2 371 489 000 kroner. I overenstemmelse med vedtak på Kirkemøtet i 2020 fordeles tilskuddet på tre budsjettgrupper:

	ÅR 2022 - Fordeling av midler	TILSKUDD	FORDELT
I	Rammetilskudd, foreløpig	2 323 839	
II	Svalbard kirke, fra Justisdept	5 650	
III	<i>Ovf kirkelig aktivitet</i>	25 500	
IV	<i>Ovf tilskudd IKT</i>	16 500	
1	Budsjettgruppe 1 Dnk - drift		1 779 937
2	Budsjettgruppe 2 Dnk - tilskudd		546 398
3	Budsjettgruppe 3 Tilskudd - andre		45 154
	Total tildeling og fordeling	2 371 489	2 371 489

Alle tall hele 1000 kr

Budsjettgruppe 1 Dnk drift

Budsjettgruppen omfatter midler til Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene og er prisjustert med 2,95%. Midlene til rettssubjektet (prefiks 110) disponeres av Kirkerådet og omfatter pensjonskostnader, folkevalgte råd på nasjonalt nivå, nasjonale satsinger og finansiering av fellesfunksjoner.

Sammen med dette brev følger tabellvedlegg som viser fordelingen pr enhet. Hovedtallene gjengis i tabell under.

Som beskrevet i brev om foreløpige budsjettfaktorer 28.10.21 er foruten prisjusteringen gjort følgende endringer i tildelingen fra 2021 for bispedømmerådene:

- Avskrivninger er for de fleste fullført i 2021, og tildeling for 2022 derfor fjernet. Tre av bispedømmene har noe rest til avskrivning, og ligger da med redusert beløp her. Disse blir ferdig avskrevet i 2022, som dermed blir siste år med tildeling til avskrivninger.
- Trekk til konfirmantbrosjyrer er fjernet, da disse ikke lenger trykkes.

- Ekstraordinært husleietilskudd til Hamar er fjernet fra og med 2022, da husleien som planlagt er redusert til tidligere nivå.

En ny endring er gjort for bispedømmerådene i denne tildelingen siden budsjettbrevet fra i høst. Jevnaker sokn er med virkning fra 1.1.2022 flyttet fra Hamar bispedømme til Tunsberg bispedømme. Tildelingen til Tunsberg bispedømme er således økt med kr 1 150 000 i budsjettgruppe 1 og trosopplæring med kr 456 000 i budsjettgruppe 2, og med tilsvarende fratrekk i tildelingen til Hamar bispedømme.

BUDSJETTGRUPPE 1		ÅR 2022	Justeringer	
		KR-vedtak	Jevnaker	
110	Rettssubjektkostnader	346 033		
120	Kirkerådet	117 342		
130	Bispemøtet	8 851		
	Sentralkirkelige råd	472 226		
210	Oslo	159 094		
220	Borg	136 327		
230	Hamar	116 169	-1 150	115 019
240	Tunsberg	111 511	1 150	112 661
250	Agder&T	127 958		
260	Stavanger	108 455		
270	Bjørgvin	160 521		
280	Møre	80 317		
290	Nidaros	123 985		
300	Sør-Hål	85 368		
310	Nord-Hål	92 356		
311	Svalbard	5 650		
	Bispedømmerådene	1 307 711		
Sum	Budsjettgruppe 1	1 779 937		

Alle tall i hele 1000 kr

Budsjettgruppe 2 Dnk tilskudd

Budsjettgruppen omfatter tilskudd som skal videreformidles til menigheter for aktiviteter til trosopplæring, diakoni, undervisning og kirkemusikk mv, samt tilskudd til Nidaros og Oslo domkirker. Tilskuddene er prisjustert med 2,95%.

BUDSJETTGRUPPE 2	ÅR 2022
Oslo og Nidaros bispedømmer	5 736
Trosopplæring	347 760
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	156 487
Sum før satsing diakoni	509 983
Satsing diakoni	29 270
Ovf-tilskudd til fordeling bdr	7 145
Sum budsjettgruppe 2	546 398

Alle tall i hele 1000 kr

Den diakonale satsingen er videreført med de ekstramidler som ble tildelt i 2019; jfr KR-vedtak om 14 mill kr, og i 2020; jfr merkantil effektivisering 20 mill kr.

Budsjettgruppe 3 Tilskudd til andre

Tilskuddene omfatter to grupper hvorav gruppen *andre institusjoner og kirkelige formål* er prisjustert med 2,95%. Tilskuddet til *internasjonale og økumeniske organisasjoner* utgjør som tidligere 10 millioner kroner og finansieres fra Ovf-midlene.

BUDSJETTGRUPPE 3					ÅR 2022
Døvekirken					12 725
Kristent arbeid blant blinde					384
Institutt for kirke-, religions og livssynsforskning (KIFO)					7 458
Vake - kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep					4 566
Samisk bibeloversettelse (Bibelselskapet)					1 800
Kirkelig utdanningscenter Nord					6 721
Kirkens SOS					1 500
Delsum andre institusjoner og kirkelige formål					35 154
Internasjonale og økumeniske organisasjoner					10 000
Sum budsjettgruppe 3					45 154
Alle tall i hele 1000 kr					

Mer-/mindreforbruk

Kirkerådet vedtok på mai-møtet i 2021; jfr KR 52/21, begrensninger for nivået på oppsparte midler. Kirkerådet gir bispedømmerådene fortsatt adgang til å disponere aggregert mindreforbruk men det er vedtatt en øvre grense på 3 % av siste års samlede tildeling. For bispedømmeråd som allerede for 2020 har mer enn 3 % av sin tildeling i oppsparte midler vil ytterligere mindreforbruk i 2021 og 2022 legges til ubunden egenkapital, og ikke tilflyte bispedømmet.

Ordningen ned en øvre grense for aggregert mindreforbruk på maksimalt 3 % trer fullt ut i kraft fra regnskapsåret 2023.

Vi vil komme tilbake til avregning for eventuelt merforbruk 2021 når endelige årsregnskaper foreligger.

Tildeling av Ovf-midler 2022

Det finansielle tilskuddet fra Opplysningsvesenets fond (Ovf) er på kr 42 mill. Tilskuddet skal som tidligere anvendes til finansiering av IKT-tjenester og til kirkelig aktivitet.

Budsjettfullmakt

Stiftsdirektørene gis med dette budsjettfullmakt til å disponere midlene som er stilt til disposisjon for hver enhet innenfor tildelte rammer i samsvar med § 5 i Kirkemøtets budsjettreglement og § 2b i økonomireglementet for rettssubjektet Den norske kirke. Videre delegering av budsjettfullmakter skal skje ved skriftlige budsjett disponeringsbrev der koststed, beløp og navn framkommer.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

Gunn Schärer
Avd.direktør avd Økonomi og
virksomhetsstyring

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Vedlegg til tildelingsbrev 2022 pr 15.feb
Tilskuddsbrev til Den norske kirke 2022(1044886)
Retningslinjer for tilskudd til Dnk 2022(1044885)

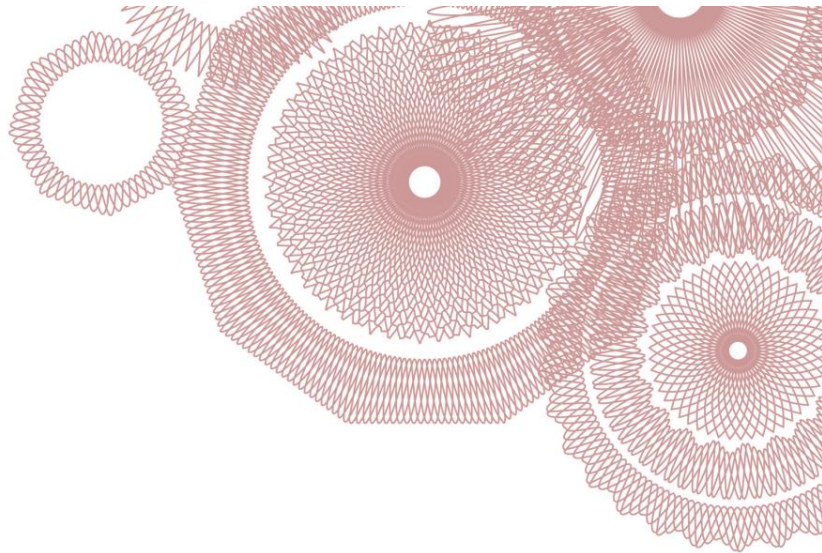
Kopi til:
Ernst & Young As

Mottakere:		
Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a, Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Bispemøtet	Postboks 799 Sentrum	0106 OSLO
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE

Vedlegg til tildelingsbrev for 2022 (ajour pr. 15.02.2022)

Beløp i hele 1000 kr	Økning 2022: 2,954000 %											310 - Nord-Hålogaland	311 - Svalbard Kirke	Total			
	Inntekt	110 - Den Norske Kirke	120 - Kirkerdet	130 - Bispedømmet	210 - Oslo	220 - Borg	230 - Hamar	240 - Tunsberg	250 - Agder og Telemark	260 - Stavanger	270 - Bjergvin				280 - Møre	290 - Nidaros	300 - Sør-Hålogaland
Inntekter																	
I Statsbudsjett post 70	2 323 839																
II Ovf kirkelig aktivitet	25 500																
III Ovf tilskudd IKT	16 500																
IV Svalbard kirke fra Justisdep.	5 650																
Sum inntekter	2 371 489																
Budsjettgruppe 1: Den norske kirke - drift																	
I Rammetilskudd			117 342	8 851	159 094	136 327	114 986	112 661	127 958	108 455	160 521	80 317	123 985	85 320	92 221		1 428 038
I Rettssubjektstiltak (ets. pensjon)	144 641																144 641
I Rettssubjektstiltak til pensjon	160 952																160 952
I Kirkevalg	24 156																24 156
I Avskrivninger for anleggsmidler andaffet (før 01.01.2017)	- 216						33										-
III Ovf-finansiert IKT (rettssubjektstiltak)	16 500												48		135		16 500
IV Svalbard kirke fra Justisdep.																5 650	5 650
Sum budsjettgruppe 1	346 093	117 342	8 851	159 094	136 327	115 019	112 661	127 958	108 455	160 521	80 317	123 985	85 368	92 356	5 650	1 779 937	
Budsjettgruppe 2: Den norske kirke - tilskudd																	
I Trossopplæring			8 800		34 692	43 419	26 213	30 551	31 273	35 142	45 453	20 961	33 498	18 626	19 133		347 760
I Oslo og Nidaros domkirker					2 295								3 442				5 736
I Diakoni, undervisning og kirkemusik m.m.			3 327		14 805	16 066	12 130	10 588	44 119	15 124	17 577	11 229	11 856	16 216	13 357		156 486
I Satsning Diakoni 2019 og 2020 (f. Sak KR 68/19)	3 500				3 897	3 192	2 070	2 797	2 252	2 247	2 995	1 399	2 219	1 352	1 351		29 270
II Ovf-tilskudd til fordeling BDR					576	696	783	638	689	557	875	502	723	532	574		7 145
Sum budsjettgruppe 2	3 500	12 127	-	56 963	63 973	41 186	44 575	48 333	53 070	66 900	34 092	51 738	36 726	34 415	-	546 398	
Budsjettgruppe 3: Tilskudd til andre																	
I Døvekirken	12 725																12 725
I Kristent arbeid blant blinde	384																384
I Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (KIFO)	7 458																7 458
I Kirkelig ressursenter mot vold og seksuelle overgrep	4 566																4 566
I Samisk bibeloversettelse (Det Norske Bibelselskap)	1 800																1 800
I KUN	6 721																6 721
I Kirkens SOS	1 500																1 500
II Ovf-tilskudd til økumeniske kontingenter mm	10 000																10 000
Sum budsjettgruppe 3	45 154	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45 154
Total tildeling endelig tildelingsbrev for 2022	394 687	129 469	8 851	215 457	199 700	156 205	157 236	176 291	161 525	227 421	114 409	175 723	122 094	126 771	5 650	2 371 489	

NB: Beløp markert med gul farge pt ikke prisjustert 2022 (hh celle D1)

TILSKUDDSBREV TIL DEN NORSKE KIRKE

2022

Erik Saglie e.f.
ekspedisjonssjef

Ellen Ur
avdelingsdirektør

Dokumentet er signert elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer

22. desember 2021

Barne- og
familiedepartementet

Tilskuddsbrev 2022

1. Statstilskudd til Den norske kirke for 2022

Barne- og familiedepartementet (BFD) viser til Stortingets behandling av Prop. 1 S (2021-2022) for BFD, jf. Innst. 14 S (2021-2022) fra familie- og kulturkomiteen.

Kap. 880, post 70 Rammetilskudd til Den norske kirke

På kap. 880, post 70, Rammetilskudd til Den norske kirke er det bevilget i alt **2 323 839 000 kroner i 2022**.

Rammetilskuddet vil utbetales til Den norske kirke ved Kirkerådet (org.nr: 818066872) i fire terminer. Som følge av at rammetilskuddet også innbefatter midler som Kirkerådet skal utbetale til andre, vil utbetalingen være høyere i første og tredje termin enn for andre og fjerde termin. I 2022 utbetales tilskuddet som følger:

- 730 mill. kroner for første termin betales ut 6. januar 2022
- 431 919 500 kroner for andre termin betales ut 6. april 2022
- 730 mill. kroner for tredje termin betales ut 6. juni 2022
- 431 919 500 kroner for fjerde termin betales ut 6. september 2022

Tilskuddet vil bli utbetalt til Den norske kirkes bankkonto 2801 45 98164 i Sparebanken Sør.

2. Mål og oppfølgingskriterier 2022

Formålet med rammetilskuddet under kap. 880, post 70, er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. I Prop. S (2020-2021) er det ut fra dette utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av bevilgningen:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

Prop. 1 S (2021-2022) operasjonaliseres dette på følgende måte:

"Finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja framleis kan vere ei folkekyrkje med ei sterk lokal forankring. Dei som er medlemmar av kyrkja, skal kunne ta del i gudstenester og kyrkjelege handlingar der dei bur. Ei folkekyrkje blir kjenneteikna av at folk sluttar opp om kyrkja, og at ho er synleg i lokalsamfunna, både som trussamfunn og kulturberar. Dette byggjer på at prestetenesta har gode vilkår, og at kyrkjebygga blir haldne i hevd. Det er òg viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmane. Då er det ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan i kyrkja.

Staten si oppgåve er å gi kyrkja høvelege rettslege og økonomiske rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje. Strategiar og tiltak for å nå målet må kyrkja sjølv utforme".

Tilskuddsbrev 2022

Det vil ligge til Kirkemøtet, eller Kirkerådet etter fullmakt fra Kirkemøtet, å fastsette ytterligere mål for bevilgningen, samt indikatorer som belyser måloppnåelsen. Det samme gjelder for å fastsette strategier og tiltak for å sikre måloppnåelse.

3. Forutsetninger knyttet til rammetilskuddet

Barne- og familiedepartementet fastsatte 5. februar 2021 overordnede retningslinjer for tilskudd til rettssubjektet Den norske kirke, jf. kap. 880, post 70. Retningslinjene skal ligge til grunn for Kirkerådets bruk av tilskuddsmidlene. Videre gjelder forutsetninger og krav til økonomiforvaltning og kontroll som følger av dette brevet.

Det er en forutsetning for rammetilskuddet at Kirkerådet sikrer at driften er økonomisk forsvarlig, og det må avsettes tilstrekkelige midler til investeringer, samt til fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette kostnads- og inntektssvingninger. Tilskuddet kan ikke nyttes til å avlaste kommunene for deres lovpålagte utgifter etter trossamfunnsloven §14 annet ledd.

Det forutsettes videre at Kirkerådet arbeider for å hindre trakassering og annen utilbørlig oppførsel, i tråd med arbeidsmiljølovens krav. Institusjonen skal ha rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold, i samsvar med arbeidsmiljøloven § 2 A-6

Rettssubjektet Den norske kirke har adgang til å ta opp lån. Ved låneopptak utover kortvarig driftskreditt skal departementet være orientert.

4. Tilbakebetaling av tilskudd

Dersom det i ettertid viser seg at tilskuddet ikke er benyttet i samsvar med forutsetningene i tilskuddsbrevet eller i de vedlagte retningslinjene for tilskudd til rettssubjektet Den norske kirke, kan departementet kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt.

5. Saker til orientering

5.1 Oppdragsbrev – Bevaringsprogram for kulturhistorisk viktige kirker

I tråd med Meld. St. 29 (2018-2019) om Opplysningsvesenets fond (Ovf) og Stortingets vedtak i saken, jf. Innst. S 209 (2019-2020), skal staten øke sin innsats for å sikre de kulturhistorisk viktige kirkebyggene i et omfang som svarer til de verdiene staten blir eier av på et bestemt tidspunkt. Dette tidspunktet er satt til 1. januar 2023 og verdiene er tidligere estimert til å ligge på rundt 10 mrd. kroner. Det vil bli gjort nye estimat nærmere 2023, for å fastsette den reelle verdien, jf. vedtak nr. 500. Fra samme tidspunkt kan staten angivelig begynne å trekke av verdiene i Ovff.

Departementet viser til oppdragsbrev til Riksantikvaren med kopi til Den norske kirke 20. desember 2021, der Riksantikvaren i samarbeid med Den norske kirke gis i oppdrag å utarbeide en faglig anbefaling til departementet for hvordan bevaringsprogrammer og -

Tilskuddsbrev 2022

strategier i tråd med Stortingets vedtak i saken bør utformes. Endelig rapport til Barne- og familiedepartementet (BFD), med kopi til Klima og miljødepartementet (KLD), skal leveres innen 1. desember 2022. Det må påregnes at deltakelse i dette oppdraget i 2022 tidvis vil medføre en del arbeid.

5.2 OVF-delingsprosjekt

Ved Innst. 209 S (219-2020) sluttet Stortinget seg til Meld. St. 29 (2018–2019) Opplysningsvesenets fond om at verdiene i Opplysningsvesenets fond blir delt mellom staten og Den norske kirke ved at eiendommer av særlig kirkelig verdi blir fradelt fondet og overført til Den norske kirke. Øvrige eiendeler (det gjenværende fondet), skal staten være eier av. I meldingen ble det lagt til grunn at Den norske kirke skal tilføres nødvendige midler for istandsetting og drift av de eiendommene som blir overført. Denne forutsetningen er lagt inn i forarbeidene til ny lov om Opplysningsvesenets fond, som trer i kraft 1. januar 2022 (jf. merknad til § 5 Prop. 144 L (2020-2021)).

For dekking av øvrige utgifter i forbindelse med delingsarbeidet viser vi til kopi av oppdragsbrev til Ovf datert 4. juni 2020.

Prosjektet vil i 2022 være i en mer operativ fase med klargjøring av og overføring av eiendommer fra Ovf til Dnk, samt å utarbeide en omforent prosess og grunnlag for taksering, beregning av vedlikeholdsetterslep mv. Det må påregnes at deltakelse i prosjektet tidvis vil medføre en del arbeid også i 2022.

5.3 Covid-19

Vi merker oss at Den norske kirke også i 2021 har fulgt opp smitteverntiltak på en god måte, og tilpasset seg stadig endrede retningslinjer nasjonalt og lokalt. Det har vært utvist stor evne til fleksibilitet. Kirken har fulgt det gjeldende smittevernreglement og samtidig vært en tilgjengelig folkekirke med digital tilstedeværelse og fysiske arrangementer innfor de rammene som har vært satt.

Vi er kjent med at smittevern hensyn har gitt store utfordringer både for ansatte og økonomisk, men understreker viktigheten av at regler og råd også følges i 2022.

6. Rapportering mv., frister i 2022 og 2023

Kirkerådet skal utarbeide årsregnskap og årsberetning for rettssubjektet Den norske kirke i samsvar med regnskapsloven, jf. trossamfunnsloven § 14 sjette ledd.

Årsberetningen skal redegjøre for rettssubjektets virksomhet med vekt på måloppnåelse, jf. pkt. 2 ovenfor, men også for forvaltningen av tilskudd til andre enn rettssubjektet. Det skal også gis en redegjørelse for hvordan personalressurser nyttes, bl.a. ved angivelse av årsverksomfang for administrative stillinger og prestestillinger for den enkelte enhet

Tilskuddsbrev 2022

(bispedømmerådene og Kirkerådet) og for rettssubjektet samlet. Vi viser i denne sammenhengen særlig til regnskapsloven § 3-3a og til kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a om å redegjøre særskilt om den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten og om tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven. Rapporteringen på kjønnsbalanse skal følge mal i del III i Prop. 1 S (2021-2022) for Barne- og familiedepartementet, dvs. at det skal opplyses om kjønnsbalanse i prosent, antall personer og årsverk i reeltall, samt kvinners lønn i prosent av menns lønn. Det skal opplyses om dette både for virksomheten som helhet og for de enkelte stillingskategorier.

Frister:

- Årsberetning og revisorgodkjent regnskap for 2021 skal være sendt departementet **innen 1. juni 2022.**
- Årsberetning og revisorgodkjent regnskap for 2022 skal være sendt departementet **innen 1. juni 2023.**
- Oversikt over nye budsjettbehov for 2024 må være mottatt **innen 19. oktober 2022.**
- Helhetlig budsjettsøknad for 2024 må være mottatt **innen 1. mars 2023.**

Møter:

- Møte mellom Kirkerådet og departementet om blant annet årsberetning og -regnskap for 2020, foreslås avholdt **torsdag 2. juni 2022** i departementets lokaler i Akersgata 59.
- Som det vil framgå av retningslinjer for tilskuddsordningen, skal det avholdes møte mellom Kirkerådet og departementet for nærmere gjennomgang av budsjettsøknaden. Møtet foreslås avholdt **torsdag 3. november 2022**

RETNINGSLINJER FOR TILSKUDD TIL RETTSSUBJEKTET DEN NORSKE KIRKE – KAP. 880, POST 70

Fastsatt av Barne- og familiedepartementet 5. februar 2021

Retningslinjene gjelder økonomiforvaltningen i rettssubjektet Den norske kirke, inkludert disponeringen av tilskuddet.

1. Formål og avgrensning

Tilskuddet skal støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16.

Tilskuddet skal finansiere kirkens prestedtjeneste og annen virksomhet som hører inn under oppgavene til rettssubjektet Den norske kirke.

Tilskuddet skal også anvendes til kirkens trosopplæring, diakoni og annen virksomhet som bidrar til å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke.

Tilskuddet kan ikke benyttes til å avlaste kommunene for deres lovpålagte utgiftsoppgaver etter lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 14 annet ledd.

2. Mål

Departementet har satt som mål for tilskuddet at Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke, jf. Prop. 1 S (2020-2021). Departementet kan i tilskuddsbrevet operasjonalisere målene ytterligere.

Kirkemøtet, eller Kirkerådet etter fullmakt fra Kirkemøtet, skal utdype og supplere dette med egnede målformuleringer og indikatorer for måloppnåelse.

3. Budsjettsøknad og tilskuddsbrev

Kirkemøtet søker hver høst staten om tilskudd. Nærmere informasjon og krav til innhold i budsjettsøknaden og frist for søknad gis i de årlige tilskuddsbrevene.

Tilskuddet stilles til Kirkemøtets disposisjon som et rammetilskudd gjennom et årlig tilskuddsbrev fra departementet og utbetales i rater gjennom året.

4. Oppfølging og kontroll

Departementet følger opp tilskuddsmottaker gjennom Kirkerådets årsregnskap og årsberetning (som i disse retningslinjene samlet benevnes årsrapport), jf. pkt. 6 nedenfor. Videre gjennomføres minst to årlige samtaler mellom Kirkerådet og departementet, bl.a. for gjennomgang av årsrapport og innsendt budsjettsøknad. Årsregnskapet fra Den norske kirke

skal være revidert og i samsvar med revisorloven før oversending. Tilskudd som ikke er brukt etter forutsetningene i tilskuddsbrevet, kan kreves tilbakebetalt.

5. Andre forutsetninger knyttet til bruken av tilskuddet

Dersom Den norske kirke disponerer deler av tilskuddet gjennom å gi økonomisk støtte til andre mottakere, skal Kirkerådet ha utarbeidet egne retningslinjer for dette.

Driftstilskuddet skal som hovedregel benyttes til formålet i samme året som tilskuddet er tildelt. Tilskuddet skal plasseres på bankkonto.

6. Krav til regnskap og rapportering

For rettssubjektet Den norske kirke gjelder lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven), med de unntak som følger av forskrift 1. februar 2021 nr. 193 om rekneskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja (rettssubjektet Den norske kyrkja).

Kirkerådet skal utarbeide årsregnskap og årsberetning for rettssubjektet Den norske kirke i samsvar med regnskapsloven, jf. trossamfunnsloven § 14 sjette ledd. Årsberetningen skal også redegjøre for forvaltningen av tilskudd til andre enn rettssubjektet.

Årsberetning og revisjonsberetning skal være sendt departementet innen 1. juni påfølgende år. Departementet kan be om regnskapsrapportering i løpet av regnskapsåret. Departementet kan i tilskuddsbrevet eller på annen måte be om utfyllende rapportering.

Fra: Alf Gjøsund <alf.gjosund@tv.no>
Sendt: tirsdag 15. mars 2022 17:26
Til: alf.gjosund@tv.no
Kopi: Leif Ingvald Skaug; Einar Matre
Emne: Søknad om støtte
Vedlegg: Brev og prosjektbeskrivelse Vårt kristne land.pdf

Hei,

8. april og lanseringen av TV-kanalen TVL nærmer seg med raske skritt.

Mange av dere spør hvordan det går. Vi har fortsatt ikke all teknologi oppe, men leverandørene lover at vi skal være klare for testing denne uken. Vi har undertegnet avtaler med Altibox og Telenor, og de andre ligger i løypa.

Jeg må innrømme at nervene er i høyspenn. Vil vi rekke alt? Leveransene til vårt nye studio er forsinket, vi vet allerede at den biten ikke blir klar til lansering. Men mye kan gjøres, selv om det ikke skjer fra eget studio i starten. Vi krysser fingrene (på gamlemåten, med foldete hender) og satser på at det går.

En fantastisk nyhet: For et par år siden så jeg serien The Chosen i en app. Den berørte meg sterkt. Det var noe med nerven, noe med måten evangeliet blir formidlet på – serien er veldig annerledes enn andre filmer og serier jeg har sett om Jesu liv – og det er mange! Da Alyson – vår britiske programinnkjøper, som ikke har veldig religiøs bakgrunn – så den, ble hun så berørt at hun ble sittende og se alle episodene på en gang. Dette er forkynnelse av evangeliet som treffer vanlige mennesker!

I går undertegnet vi kontrakt med Vidangel Studios for senderrettigheter til The Chosen de neste to årene. Det betyr at denne serien kan deles med tusenvis av norske seere! Hvis alt går som vi tror, viser vi denne serien nå i påsken – med repriser senere, så alle får mulighet til å se den. Det kostet oss ganske mange tusen, men vi tror det er verdt det.

I denne mailen er det imidlertid noe annet jeg vil ta opp med dere. Jeg har lagt ved et brev. Det handler om noe som har uroet meg sterkt de siste årene, nemlig den økende skepsisen mot trosbasert engasjement – ikke minst fra offentlig hold. Noe må gjøres med dette. Og jeg har tenkt at TVL er i posisjon til det. Vil dere være med på en dugnad for å spre sannheten om Kirke-Norge ut i eteren?

Jeg håper dere vil lese brevet og prosjektbeskrivelsen som følger med, og sende meg et svar når dere er klare for det? Jo før det skjer, jo større muligheter er det for at vi får dette opp og stå på en måte som legges merke til.

Med vennlig hilsen

Alf Gjøsund
Sjefredaktør/adm. dir.

The logo for TVL (TV Vårt Land AS) consists of the letters 'TVL' in a bold, blue, sans-serif font. The 'T' and 'V' are connected at the top, and the 'L' is separate.

TV Vårt Land AS

alf.gjosund@tvf.no / +47 92 44 86 66

Til mottaker av e-post

Oslo, 14. mars 2022

Det er på tide å gjøre noe. Søknad om støtte til programmet *Vårt kristne land*

Flere saker den siste tiden viser at offentligheten opplever det stadig mer problematisk å legge til rette for trosbasert engasjement. Flere av eksemplene viser at skepsisen ikke er begrenset til miljøer med tradisjonelle teologiske standpunkter.

Selv om utviklingen er urovekkende, går det an å forstå den. **Religiøst engasjement nevnes ofte i forbindelse med problematiske mediasaker.** Problemet er at interessen for den store mengden positivt, samfunnsbyggende arbeid som utføres av kirker og kristne organisasjoner over hele landet, er liten. Det er nesten bare ved kriser at store medier og nasjonale TV-kanaler gir oss noen glimt av hvor viktig kristent arbeid faktisk er.

Dette kan og vil TVL gjøre noe med. Den nye kanalen mottas med stor entusiasme av TV-distributørene. Dette blir landets første og eneste kristne TV-kanal med åpen og allmenn profil.

Vi har tenkt å bruke den brede distribusjonen til å gjøre noe som virkelig merkes:

Vi vil løfte fram det fantastiske, samfunnsbyggende, positive arbeidet som gjøres i bygd etter bygd og by etter by – av engasjerte kristne mennesker. Det skal ikke lenger være mulig å ta feil: Det kirkelige grasrotengasjementet har ikke bare spilt en avgjørende rolle i den norske samfunnsutviklingen *i fortiden*. Det spiller *fortsatt* en avgjørende rolle – hver eneste dag – i mange lokalsamfunn – i tusenvis av nordmenns hverdag.

Vårt Land har allerede satset åtte millioner kroner på opprettelsen av en kristen TV-kanal som hele Kirke-Norge kan slutte opp om. Rammeverket er på plass. Annonseavtalene begynner å komme inn. Men det vi får inn er ikke nok til å lage det innholdet som formidler det kristne engasjementet. Vi har et sterkt ønske om å lage programmet *Vårt kristne land* (arbeidstittel) sammen med TV Inter. Les mer om dette i vedlagte prosjektbeskrivelse.

Å lage godt TV-innhold er kostbart. Men ikke sammenlignet med hva man får. Ikke hvis vi får mange sponsorer som bruker en ganske liten sum hver.

I denne omgang ber dere om å **være med å støtte noen få programmer i første sesong – fra oppstart i april til juni.** Hvis programmet fungerer etter sin hensikt vil vi forsøke å reise økonomi til høstsesongen. Får vi inn mer enn vi trenger i vårsesongen legger vi dem her.

Vi håper at større organisasjoner har mulighet til å gå inn med 50.000, at mellomstore kan bidra med 25.000 og at mindre organisasjoner og menigheter kan bidra med 10.000 kroner i programstøtte. Det er også mulig å støtte med mer – pengene går direkte til programproduksjonen.

Som takk for hjelpen vil vi vise en sponsorplakat foran og etter programmet per 25.000 støttekroner. For mindre støttesummer blir man takket i et av programmenes ettertekst. Ingen skal bli glemt.

Men dette ber vi ikke om for annonseeffektens skyld. Vil man først og fremst være synlig, har våre annonsekonsulenter svært gode tilbud akkurat nå. Dette handler om å løfte fram et felles anliggende som vi har. Vi vil sørge for at det blir stor spredning i miljøene som får vist fram engasjementet sitt.

Dersom dere vil være med på denne dugnaden, ber jeg om at dere sender oss et svar på e-post med ønsket sum. Så vil vi sende en faktura på beløpet dere ønsker å støtte med.

Med ønske om en riktig god ny uke!

Med vennlig hilsen

Alf Gjøsund

Sjefredaktør/adm. dir.
TV Vårt Land AS

ANETTE
LØKEN JAHR

VÅRT KRISTNE LAND

Illustrasjonsmontasje

Prosjektbeskrivelse

Det inspirerende fredags-magasinet *Vårt kristne land*¹ blir et av TVLs viktigste program. Her vil vi vise fram det kristne arbeidet som har vært alt for godt gjemt – fram til nå.

Vi vil vise fram ildsjelene: De som står på dag etter dag, og har gjort det i mange år. Vi vil vise fram de hjertevarme, inkluderende leksegruppene, språkgruppene, integreringsgruppene, misjonsforeningene, barnehagene, gjenbruksbutikkene, eldretreffene, babysanggruppene, søndagskolene, strikkeklubbene, menighetene, nærmiljøsentrene, overnattingstilbudene, suppestasjonene, innvandrermenighetene, kaféene, dialogsentraene, og basarene – som drives av tusenvis av kristne ildsjeler i omtrent hver eneste bygd og by i landet vårt.

Vi vil vise fram menneskene bak og timene og kreftene de legger ned. Vi vil vise hvordan de preger byen og bygda, hva som driver dem, hva de sliter med, og hvorfor de ikke på død og liv gir seg.

Ikke minst vil vi fortelle de fargerike, kreative, morsomme og inspirerende fortellingene – om mennesker som gjør ting annerledes enn alle andre, som prøver, og noen ganger får til det ingen trodde var mulig. Rådene og tipsene de har til andre.

¹ Arbeidstittel, vil muligens bli endret.

Men vi vil også gi rådene *de* trenger når ting går litt trått. Med rådgivere som regelmessig besøker studio – en pastor, en sjelesørger, en integreringskonsulent, osv., kan vi dele gode og nyttige perspektiver – men også trøst og nytt mot – til alle disse som står på.

Vårt kristne land er et inspirasjonsprogram. Vi vil peke på det som bygger opp.

Litt God morgen, Norge og litt Norge rundt

To av de kjæreste programmene i TV-ruta er TV 2s *God morgen, Norge* og NRKs *Norge rundt*. Magasinprogrammet *Vårt kristne land* kombinerer disse to formatene.

Programleder blir Anette Løken Jahr, produsent, regissør og programleder i TV Inter. Hun kjenner Kirke-Norge bedre enn de fleste. Hun er tydelig og tilstedeværende, spontan og treffsikker. Ikke minst har hun nese for de gode historiene.

Innslagene fra hele landet lages av reportere ute – og noen ganger av kristne organisasjoner selv. Andre ganger reiser TVLs egen reporter rundt i landet med bobil og oppsøker dem vi vil møte. Og mange ganger vil menneskene være med i studio – sammen med andre gjester. Ikke sjelden vil gjestene bidra med et sang- og musikkinnslag – som vil gjøre programmet til en varm og oppmuntrende avslutning på uka.

Seerne vil bli engasjert gjennom kåringen av årets ildsjel, og gjennom quizer og andre faste, morsomme spalter. Dessuten vil vi omtale og besøke Kirke-Norges stevner og arrangementer, samt presentere nye bøker fra de kristne forlagene som har bred interesse, filmer og TV-program.

Målgruppe og rekkevidde

Vi tror *Vårt kristne land* vil bli et av de mest populære programmene på TVL.

Hovedmålgruppen er programlederens alder og oppover – men god dekning av ungt arbeid vil gi programmet en god fanskare i denne målgruppen også. At en slik bredde er mulig vet vi fra NRKs Lindmo – der 27 prosent av seerne er yngre enn programlederen (jfr. tall fra Kantar).

Programmet vil bli rettet inn mot to hovedgrupper. For å definere dem har vi lånt to uttrykk fra Den norske kirkes medlemsundersøkelse: De deler medlemmene inn i henholdsvis «grønn» og «gul» gruppe. Den grønne gruppen er troende mennesker med tilhørighet i sin lokale kristne menighet. Målet for denne gruppen er at programmet skal skape oppmuntring og inspirasjon.

Den andre gruppen – gul gruppe – er mennesker som er åpne for kristen tro, men som ikke nødvendigvis har en definert menighetstilhørighet. Mange i denne gruppen er bekymret for utviklingen i landet vårt. Målet med programmet er å fortelle dem hvor sterkt det kristne arbeidet står, hvor viktig det er – og hvor velkomne de er til å være med.

Program- og sesonglengde

Vi ser for oss et ukentlig program i to bolker, på henholdsvis cirka 26 og 24 minutter, til sammen én TV-time. De to årlige sesongene har om lag 20 programmer hver. Dersom økonomien tillater det kan programmet utvides til stevnesesongen på sommeren.

Første sesong vil være avkortet: Økonomien avgjør omfang, planen er at første program også er TVLs åpningsshow i april 2022. Sesongen pågår til midt i juni, totalt 7 program. Andre sesong starter i august/september og pågår til jul.

Rekkevidde og forventede seertall: Vårsesongen vil være tilgjengelig for alle Telenors og Altibox abonnenter, til sammen nær 2 millioner seere. I tillegg har vi gode samtaler med de

andre distributørene om visning på deres flater. Alt vil også ligge gratis tilgjengelig på vår on demand-løsning, tvl.no.

Programmet vil bli vist fredag formiddag og kveld, samt lørdag og søndag formiddag. I tillegg vil det bli en reprise på netter og en formiddag påfølgende uke. Dette sikrer at mange får med seg innholdet.

På bakgrunn av den interessen vi har registrert for program av denne typen, tror vi Vårt kristne land vil kunne oppnå et høyt antall ukentlige seere: 50.000 – 100.000 på sikt. Noe av det viktigste er at programmet også vil nå seere som ikke leser kristne aviser i dag.

Innspillingssted: TVLs nye studio i Pilestredet 27, med noen unntak.

Promotering: Programmet vil bli markedsført med gjentatte promoreklamer på kanalens egen sendeflate, på sosiale medier og gjennom annonsering i Vårt Land.

Budsjettanslag

I budsjettet har vi fordelt kostnadene på det enkelte program. Vi har regnet ut at programmet vil koste anslagsvis NOK 98.000 per program, forutsatt to program blir spilt inn om gangen. Vi skal være forsiktig med pengene, greier vi å få det rimeligere, gjør vi det.

I disse summene ligger:

- Helhetlig planlegging, grafikk/vignett, studiodekor og prosjektledelse
- Research
- Honorar produsent
- Regi
- Programleder
- Utereportasjer
- Teknisk stab
- Artister
- Teksting
- Postproduksjon
- Promoproduksjon/markedsføring
- Studieleie

Dersom dere ønsker et mer detaljert budsjett, kan vi sende dette på e-post.

Fakta om TVL

TVL er en TV-kanal i etableringsfasen. Selskapet TV Vårt Land AS ble stiftet 9. desember 2021 og er heleid av Vårt Land. Kanalens hovedmålgruppe kan sammenlignes med «gul gruppe» i Den norske kirkes medlemsundersøkelse – mennesker som er «åpne for tro og/eller besøker kirken av og til» – men også «grønn gruppe» – troende med aktiv kirketilhørighet er et naturlig nedslagsfelt.

Innholdet på TVL blir i hovedsak:

- redaksjonelt innhold produsert av TVL
- innkjøpt innhold fra europeiske kvalitetskanaler (BBC, Spiegel, Arte og Sat3 m.fl.). Dette er dokumentarer, serier, spillefilmer og show som på ulike måter berører kristen tro, livsstil og interessesfære.
- Programmer produsert av, og/eller i samarbeid med, kirkelige organisasjoner.

Så langt har en rekke menigheter og fellesråd i Den norske kirke, frikirker og kristne organisasjoner tilbudt oss gudstjenester og andre programmer. Vi har innledet samarbeid med flere organisasjoner om konkrete programkonsepter.

TVL vil bruke velrennomerte produksjonsselskap til mye av denne produksjonen. Vi flytter om kort tid inn i egne lokaler i Pilestredet 27. Her bygger vi også vårt eget studio, som med sin moderne teknologi og visuelle fleksibilitet er velegnet til variert bruk (se illustrasjoner).

NB: Farger, dekor, lys og stemning vil kunne tilpasses programmets karakter

Vi har undertegnet kontrakt med de to største TV-distributørene (Telenor og Altibox), som sammen kontrollerer om lag 50 prosent av markedet. Samtalene med de øvrige distributørene er lovende, vi tror sjansene er store for at vi også får avtaler med disse. Det betyr at vi dels ved oppstart, dels kort tid etter, vil være tilgjengelig for det store flertallet av landets TV-seere. I tillegg vil vi lansere vår egen on demand-plattform av høy kvalitet på nettsiden tvl.no ved oppstart, og fortløpende utvikle relevante apper for Android og Apple-produkter.

Lanseringen av kanalen er fastsatt til 8. april 2022 og vi håper vi vil klare å holde denne fristen. Offentliggjøring av startdato vil skje når vi er helt sikre. For mer info: Se vår nettside tvl.no

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04887-65	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
38/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	06.04.2022

Orienteringssaker 06.04.2022

Saksorientering

1. Orientering fra biskopen
2. Orientering fra bispedømmerådets medlemmer
3. Orientering fra stiftsdirektøren

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering